

TMMOB
İnşaat Mühendisleri Odası

41. Dönem

Raporlar, Görüşler Değerlendirmeler

2008 - 2010

12-14 Mart 2010 - Ankara

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası

Necatibey Cad. No:57 Kızılay / Ankara

Tel: 0.312.294 30 00 - Faks: 0.312.294 30 88

www.imo.org.tr imo@imo.org.tr

Baskı:

Mattek Matbaacılık, Basın, Yayın Tanıtım San. Tic. Ltd. Şti.

GMK Bulvarı No:83/23 Maltepe / Ankara

Tel: 0.312.229 15 02

İçindekiler

Sunuş	1
-------------	---

Basın Açıklamaları

İMO'da yeni dönem 10 Mart 2009	5
İnşaat Mühendisleri Odası'ndan mühendis milletvekillerine çağrı: Yasayı Onaylamayın 1 Nisan 2008	5
İnşaatçı Mühendisleri 1 Mayıs İçin Taksim'de Taksim Yasaklanamaz 29 Nisan 2008	6
Polis terörünü kınıyor ve sorumluları istifaya çağırıyoruz 1 Mayıs 2008	6
Hukuk dışı uygulamalar alenileşmiştir 3 Mayıs 2008	7
İnşaat sektörü krizin eşiğinde 15 Mayıs 2008	7
Siyasi iktidar unutmamalı; yaşam, en temel insan hakkıdır 21 Mayıs 2008	8
Üyemize ve halktan yana politikalara sahip çıkacağız 2 Haziran 2008	8
Kamu İhale Sistemi Tepetakla! 13 Haziran 2008	9
AKP, kıyı ve ormanlık alanların işgaline izin veriyor 26 Haziran 2008	10
AKP, halkın cebinden elini çeksin! 27 Haziran 2008	10
Geleceğe umutla bakmak geçmişle yüzlemekten geçer Sivas'ı unutmayacağız! 1 Temmuz 2008	11
Üyelerimizin can güvenliği sağlanmalıdır 16 Temmuz 2008	11
Korku toplumu yaratılmasına karşı direnelim 28 Temmuz 2008	12
Fail, sistemin kendisidir 1 Ağustos 2008	12
Rektör atamalarında yaşanan tartışma nedeniyle bir kez daha: Özerk- demokratik üniversite 7 Ağustos 2008	13
Türkiye Kaderine Razi Yeni Bir Depremi Bekliyor 15 Ağustos 2008	14
Barış, demokrasi ve hoşgörü çağrımızı yineliyoruz 1 Eylül 2008	17
Çocuklarımız Ateşe Atılıyor; Katliama Davetiye Çıkartılıyor 5 Eylül 2008	18
Darbeciler yargılanmadan demokratikleşmek mümkün değildir 11 Eylül 2008	20
Henüz vakit varken... 6 Ekim 2008	21
Ateşle oynamaktan vazgeçin! 4 Kasım 2008	21
Kriz "teğet" değil bölerek geçiyor 5 Kasım 2008	22
12 Kasım Düzce depremi dolayısıyla bir kez daha: Önlem almayanlar suç işlemektedir 12 Kasım 2008	23
İhalesiz, "ihale" dönemi başlıyor 14 Kasım 2008	24
Meslek Odaları Başbakanın İsteddiği Hizaya Gelmeyecektir 1 Aralık 2008	25
Yapı Üretim Süreci Ranta Değil, İnsana Odaklı Olmalıdır 23 Aralık 2008	26
İMO Filistin Halkının Yanındadır 29 Aralık 2008	28
Üniversiteler ve meslek odaları anti demokratik uygulamaya direnecektir 14 Ocak 2009	28

İçindekiler

Varlığı gibi yokluğunda da çok şey öğreten Hrant'ı özlemle anıyoruz 19 Ocak 2009	29
KİK Anayasa Mahkemesi'nde 5 Şubat 2009	30
Neoliberal şiddetle karşı karşıyayız 26 Şubat 2009	30
8 Mart kadına dayatılan rollerin reddedilmesinin simgesidir 7 Mart 2009	31
Kan kusuyoruz ama siyasi iktidar kızılık şerbeti içtiğimizi söylüyor 9 Mart 2009	31
Suyumuzu satıyorlar; sel olup set kuruyoruz 13 Mart 2009	33
AKP iktidarının gerçek yüzü Hem Özelleştirmeci hem de şiddet uygulayıcısı 17 Mart 2009	35
Halkların kardeşliği ateşi bir kez daha yanacak 20 Mart 2009	35
İMO'dan siyasi iktidara çağrı: Sözleşmeli kamu görevlilerinin mağduriyetine son verin 24 Mart 2009	36
Obama yeni roller "buyurmaya" gelmiştir 7 Nisan 2009	37
Amaç toplumun terörize edilmesi, susturulmasıdır 14 Nisan 2009	38
Yoksulluğa, sömürüye ve yasaklara karşı Haydi 1 Mayıs'a! Taksim ve tüm yasaklı alanlar emekçilere açılmalıdır 29 Nisan 2009	38
İş yerleri mezarlık olmasın 8 Mayıs 2009	39
Yapı denetim sistemi değiştirilmediği sürece 'cinayetler' devam edecektir 27 Mayıs 2009	40
Demokrasiye ve emek hareketine saldırı 28 Mayıs 2009	41
Mühendisler emir eri değildir 19 Haziran 2009	41
2 Temmuz gericiğe karşı mücadelenin simgesidir 1 Temmuz 2009	42
İMO hak mücadelesi veren işçilerin yanındadır Hükümet sermayeye kedi, işçiye aslan kesiliyor 7 Temmuz 2009	42
Gökçek, sorun yaratarak başarısızlığını örtbas etmeye çalışıyor 17 Temmuz 2009	43
Güvenli yapı için; sağlıklı ve nitelikli Yapı denetim sistemi gerekmektedir 17 Ağustos 2009	44
Grevli toplu sözleşmeli sendikal hak talebi şimdi daha güçlü, daha kitlesel! 19 Ağustos 2009	48
Üçüncü Boğaz Köprüsü cinayettir 20 Ağustos 2009	49
Türkiye'nin barışa, kardeşliğe, birarada yaşamaya ihtiyacı var 26 Ağustos 2009	51
Hükümetin toplu görüşme sürecindeki taktiği "Ölümü gösterip sıtmaya razı etme" 28 Ağustos 2009	52
AKP'den yandaşlara kıyak Artık üniversiteye sınavsız girmek mümkün! 4 Eylül 2009	52
Asıl ihmal yapı denetim sisteminin uygulanmamasıdır 8 Eylül 2009	53
İktidar sahipleri vicdanını kaybetmiştir 9 Eylül 2009	54
Provokatif eylemler kaygı uyandırıyor 9 Eylül 2009	55
Evren'i Çankaya Köşkü'nde ağırlayanlar, darbelere karşı mücadele edemezler 11 Eylül 2009	55
Siyasi iktidar demokrasi suçu işliyor 2 Ekim 2009	56
Deprem Yetmedi AKP de Vuruyor: Arızlı Halkı Yalnız Değildir 28 Ekim 2009	57

İçindekiler

Siyasi iktidar vicdani ve yasal sorumluluk altındadır <i>11 Kasım 2009</i>	57
Eylemdeki İşçilere Yapılan Saldırıları Kınıyoruz, Tekel İşçilerinin Haklı Mücadelesinin Yanındayız! <i>18 Aralık 2009</i>	58
Zam ve zulümle ayakta kalmak mümkün değildir <i>4 Ocak 2010</i>	59

Gelen Talep Üzerine Basına Gönderilen Açıklamalar

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Referans gazetesinin sorularına verdiği yanıtlar. <i>16 Nisan 2008</i>	60
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Referans gazetesinin sorularına verdiği yanıtlar. <i>28 Mayıs 2008</i>	61
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Bilgi Çağı Dergisi'nin sorularına verdiği yanıtlar <i>23 Temmuz 2008</i>	62
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Dünya İnşaat dergisinin sorularına verdiği yanıtlar. <i>7 Ağustos 2008</i>	64
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in, Hazır Beton Dergisinin sorularına verdiği yanıtlar. <i>11 Ağustos 2008</i>	65
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Birgün gazetesinin sorularına verdiği yanıt. <i>25 Eylül 2008</i>	67
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Birgün gazetesi için kaleme aldığı yazı <i>17 Ekim 2008</i>	68
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in, Kamu İhale Yasası ile ilgili olarak Taraf gazetesine yaptığı açıklama. <i>25 Kasım 2008</i>	70
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in, Dünya Gazetesinin sorularına verdiği yanıtlar. <i>1 Aralık 2008</i>	70
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Zaman gazetesine yaptığı açıklama. <i>23 Ocak 2009</i>	71
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Manavgat Sanayi Odası dergisi için kaleme aldığı yazı. <i>28 Ocak 2009</i>	72
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Manavgat Sanayi Odası dergisi için kaleme aldığı yazı. <i>3 Şubat 2009</i>	73
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in, İnşaat Dünyası dergisinin sorularına verdiği yanıtlar. <i>15 Nisan 2009</i>	74
İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı Serdar Harp'in, Dünya İnşaat Dergisi'nin sorularına verdiği yanıt. <i>14 Ağustos 2009</i>	75
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Ege Genç İşadamları Derneği dergisinin sorunlarına verdiği yanıt. <i>17 Eylül 2009</i>	76
İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in İnşaat Sanayi Dergisi'nin sorularına verdiği yanıtlar. <i>27 Ekim 2009</i>	78

İçindekiler

Kongre, Sempozyum, Etkinlik ve Çeşitli Toplantılarda Yapılan Konuşmalar

TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi 20 Mart 2008.....	83
İMO Öğrenci Meclisi 29 Mart 2008.....	85
TMMOB 39. Dönem IV. Danışma Kurulu Toplantısı 26 Nisan 2008.....	87
İMO 41. Dönem 1. Danışma Kurulu Toplantısı 29 Mayıs 2008.....	90
TMMOB 40. Olağan Genel Kurulu 29 Mayıs 2008.....	91
Beton 2008 Uluslararası Hazır Beton Kongresi 19 Haziran 2008.....	95
Teoman Öztürk'ü Anma Etkinliği 11 Temmuz 2008.....	97
Depreme Duyarlılık Yürüyüşü 17 Ağustos 2008.....	98
İMO 41. Dönem 2. Danışma Kurulu Toplantısı 12 Eylül 2008.....	102
TMMOB 40. Dönem 1. Danışma Kurulu Toplantısı 11 Ekim 2008.....	105
Emek Hareketi, Kürt Sorunu ve Toplumsal Barış Paneli 17 Ekim 2008.....	107
Mesleki Eğitim Çalıştayı (Antalya) 8 Kasım 2008.....	113
İMO 41. Dönem Şubelerarası Ortak Toplantısı 10 Ocak 2009.....	114
İMO 41. Dönem 3. Danışma Kurulu Toplantısı 28 Şubat 2009.....	117
İMO 2. Öğrenci Üye Kurultayı 14 Mart 2009.....	119
TMMOB 40. Dönem 2. Danışma Kurulu Toplantısı 4 Nisan 2009.....	121
İnşaat Mühendisliği Eğitimi Çalıştayı (İzmir) 11 Nisan 2009.....	124
4. İstanbul ve Deprem Sempozyumu 15 Mayıs 2009.....	125
Yapı Denetimi Çalıştayı (İstanbul) 29 Mayıs 2009.....	127
Su Yapıları Sempozyumu 29 Mayıs 2009.....	129
İMO Olağanüstü Danışma Kurulu Toplantısı 21 Haziran 2009.....	130
Uluslararası Deprem ve Tsunami Konferansı 22 Haziran 2009.....	132
Dünya İnşaat Mühendisleri Konseyi, 4. Genel Kurul Toplantısı 25 Haziran 2009.....	134
Yolsuzlukla Mücadele Anlaşmaları ve GIACC Çalışmaları Paneli 25 Haziran 2009.....	136
Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 8. Yaz Eğitim Kampı 22 Ağustos 2009.....	139
genç-İMO 1. Yaz Eğitim Kampı 31 Ağustos 2009.....	142
8. Ulaştırma Kongresi 30 Eylül 2009.....	145
3. Ulusal Çelik Yapılar Sempozyumu 8 Ekim 2009.....	148
TMMOB 40. Dönem 3. Danışma Kurulu Toplantısı 10 Ekim 2009.....	150
Uluslararası Katılımlı Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu 15 Ekim 2009.....	153
Yapı İşletmesi / Yapım Yönetimi Kongresi 22 Ekim 2009.....	155
1. İnşaat Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu 6 Kasım 2009.....	157
İş Sağlığı ve Güvenliği Sempozyumu 13 Kasım 2009.....	159

İçindekiler

Yapı Denetim Sempozyumu 19 Kasım 2009	162
İMO 41. Dönem 4. Danışma Kurulu Toplantısı 21 Kasım 2009	164
3. Geoteknik Sempozyumu 3 Aralık 2009	166
Odamızın 55. Kuruluş Yıldönümü Töreni 19 Aralık 2009	168
İMO İstanbul Şube Genel Kurulu 23 Ocak 2010	170
İMO Ankara Şube Genel Kurulu 23 Ocak 2010	173
İMO III. Öğrenci Meclisi 30 Ocak 2010	175
İMO III. Öğrenci Meclisi 30 Ocak 2010	177

Değerlendirmeler, Görüşler, Raporlar

Türkiye’de Konut Sorunu ve Konut İhtiyacı Raporu	181
Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi tarafından hazırlanan “Politika Belgesi 2” ile ilgili İMO görüşü	190
TOKİ Değerlendirme Raporu / Robin Hood efsanesi sona erdi; TOKİ artık zenginlere “akıllı evler” yapıyor	195
Su Hakkı Raporu	205
Kızılırmak suyu ve Ankara içmesuyu ile ilgili rapor	221
Hidroelektrik santrallerin yapımı ile ilgili İMO görüşü	227
8-9 Eylül 2009 Tarihinde Yaşanan Su Taşkınları Ön Değerlendirme Raporu	231
Özelleştirme Raporu / Özelleştirme: Varlığım sermayeye armağan olsun	239
Ülkemizdeki Yapı Stoğunun Durumu ve Değerlendirilmesine Yönelik Öneri Raporu	251
Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğine İlişkin Değerlendirme	259
Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 57. Maddesinin Yürütmesinin Durdurulması Doğrultusunda Açılan Dava İçin Görüş İstemli Yazı	260
Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısına İlişkin Değerlendirme	264
5812 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Bazı Hükümlerinin Anayasaya Aykırılığına İlişkin Değerlendirme	267
Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği ve Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği Hakkında Değerlendirme	272
Su Yapı Denetim Hizmetleri Yönetmeliğine İlişkin Değerlendirme	275
Uluslararası toplantılarda yapılan sunumlar	277

Sunuş

Değerli Meslektaşımız,

41. Dönem Çalışma Raporu içinde yer alması gereken basın açıklamaları, konuşma metinleri ve mesleki konularla ilgili hazırladığımız raporları ayrı bir kitap olarak düzenlemeyi uygun bulduk. Açıkçası, dönem içerisinde yapılan değerli çalışmaların daha görünür, daha kolay ulaşabilir olmasını amaçladık. İMO'nun son iki yılındaki mesleki-politik yaklaşımların yer aldığı metinleri ayrıştırarak kitaplaştırmak, konuya verdiğimiz önemi gösterecekti.

Elbette, mesleki-politik metinleri ayrıştırarak kitaplaştırmak tek başına anlam ifade etmeyecek, metinlerin tarihe mal olup olmayacağını asıl olarak içerikler belirleyecek.

İster basın açıklamaları olsun, ister konuşma metinleri, isterse de Oda merkezi ya da şubelerimiz tarafından hazırlanan raporlar olsun, her birinin yoğun çalışma ve emekle üretildiği, yönetim kurulu üyelerimizin ve çalışanlarımızın özverisinin göstergesi olduğu bilinmelidir.

İnşaat Mühendisleri Odası deprem, su taşkını gibi afet bölgelerine en kısa zamanda ulaşmakta, afeti mesleki açıdan analiz etmekte ve neden-sonuç ilişkisinin de yer aldığı raporu kamuoyuyla paylaşmaktadır. Bu bir örgütsel refleks haline gelmiştir ki, kamuoyu her afetten sonra Odamızdan yapılacak açıklamaları yakinen takip etmekte, hatta Odamızın yaklaşımını öğrenmek için ısrarcı olmaktadır. Bu beklenti, önümüzdeki dönemde şubelerimizin bu tür afetler karşısında ne yapması gerektiğini göstermektedir. Toplumsal yarar ilkimizin somutlandığı noktalardan biri de budur. Toplumun inşaat mühendislerine, mühendislik mesleğinin birikimine ihtiyaç duyduğu anlarda Odamız, hazır olmak, işin asıl sahibinin kendisi olduğunu hissettirmek ve kamuoyunu ikna edici, inandırıcı açıklamalarda bulunmak durumundadır.

Bu sorumluluk salt afetlerle sınırlı değildir. Mesleki alanımızın sınırları içinde kalan konut, su, kentleşme vb. konularda da kamuoyunun beklentisini karşılamakla yükümlü olduğumuz unutulmamalıdır. Bu nedenle, Odamız ve şubelerimizin gerçekleştirdiği bilimsel içerikli sempozyum, kongre ve konferanslara önem verilmekte, konuyla ilgili Oda yaklaşımı kayıt altına alınmalıdır. İMO Yönetim Kurulu Başkanının ve diğer yönetim kurulu üyelerinin bilimsel etkinliklerde yaptığı konuşmaların vurgulu hale getirilmesi, tarihe not düşmek açısından gerekli olduğu görülmelidir.

Basın açıklamaları örgütsel refleksimizi anlaşılır kılan metinlerdir ki, kitapta da görüleceği üzere depremde Tekel işçilerine kadar geniş bir yelpazede gerçekleştirilen basın açıklamaları, Odamızın mesleki-politik hassasiyetlerini gözler önüne sermiştir.

Odamızın ister mesleki konularda, isterse politik konularda olsun kamuoyuyla paylaştığı tüm rapor ve açıklamalar medyada geniş yer bulmuş ve bu kitapta gazete kupürlerine yer verilerek sizlerle paylaşılmıştır.

Saygılarımızla.

İMO 41. Dönem Yönetim Kurulu

Basın Açıklamaları

Basın Açıklamaları

İMO'da yeni dönem

10 Mart 2008

İnşaat Mühendisleri Odası 41. Olağan Genel Kurul çalışmaları tamamlandı. İki listenin ve bireysel adayların yarıştığı seçimleri Serdar Harp'le birlikte anılan liste firesiz kazandı.

7-9 Mart 2008 tarihleri arasında İMO Teoman Öztürk Konferans Salonu'nda düzenlenen Genel Kurula çağrılı 729 delegeden 623'ü katıldı. 595 geçerli oyun kullanıldığı seçimlerde ayrıca onur kurulu, denetleme kurulu, TMMOB delegasyonu, TMMOB yönetim kurulu üyelikleri de belirlendi.

Yapılan seçimlerde yönetim kurulu üyeleri şu isimlerden oluştu: H. Serdar Harp, Züher Akgöl, Abdullah Bakır, Alaettin Duran, Levent Darı, Metin Korkmaz, İlker Gündez.

İnşaat Mühendisleri Odası'ndan mühendis milletvekillerine çağrı: Yasayı Onaylamayın

1 Nisan 2008

Siyasi iktidarın sendikalar ve meslek örgütleriyle "mutabakat" sağlanması amacıyla başlatıldığı süreç ne yazık ki, emek örgütlerinin beklentilerine karşılık vermemiş, SSGSS Yasa Tasarısı yeniden TBMM gündemine gelmiştir.

Sendikalar ve meslek örgütleriyle yapılan görüşmelerde sağlanan değişikliklerin yeterli olmadığı, yasanın kazanılmış hakları gasp etmeye dönük özü korunarak Meclis'e getirildiği bilinmektedir. Emek örgütleri bu yasaya karşıdır. Sendikalar yasanın bu haliyle geçmesi halinde çalışma yaşamının alt üst olacağını savunmaktadır. Meslek örgütleri, özellikle üyelerinin emekli olduktan sonra yaşadığı hak kaybının yasayla daha da artacağı görüşündedir. Ancak siyasi iktidar toplumdan yükselen itirazları görmezden gelmekte, iş bırakma dahil gerçekleşen tüm eylemleri yok saymaktadır. Belli ki, siyasi iktidarın da yapacağı bir şey yoktur. Yasayı IMF, Dünya Bankası istemekte, AKP Hükümeti de gerçekleştirmektedir.

Yasa; sosyal devletin tamamen tasfiye sürecinin önemli bir halkasıdır. Sağlık ve sosyal güvenlik alanının özelleştirilmesinin ilk adımıdır.

TBMM'deki tüm milletvekilleri tarihi bir sorumlulukla karşı karşıyadır. Sadece bugünü değil, özellikle geleceğimizi karartacak, hayatı emekçiler, sabit gelirli, emekliler için iyice yaşanılır olmaktan çıkaracak yasa tasarısını onaylamak suça alet olmaktadır.

Başta meslektaş milletvekilleri olmak üzere tüm milletvekillerini, milletin zararına açık hükümler taşıyan bu yasa tasarısına karşı çıkmaya, onaylamamaya çağırıyoruz.

İnşaatçı Mühendisleri 1 Mayıs İçin Taksim'de Taksim Yasaklanamaz

29 Nisan 2008

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) İnşaat Mühendisleri Odası'na üye inşaat mühendisleri perşembe günü, 1 Mayıs'ı kutlamak için Taksim Meydanı'nda olacaktır.

Birlik ve dayanışma günü olan 1 Mayıs'ı tüm emek ve demokrasi güçleri, Taksim Meydanı'nda kutlamak istemektedir. Bu istek, meslek odaları, sendikalar tarafından defalarca dile getirilmiş, ne yazık ki olumlu bir yanıt alınamamıştır.

Birakalım olumlu yanıtı, siyasi iktidar, İstanbul Valiliği aracılığıyla, emekçilerin istediğini bir inatlaşma konusu yapmış, böylelikle 1 Mayıs'ı provokasyona açık hale getirmiştir. Siyasi iktidarı bu tutumundan vazgeçmeye çağırıyoruz.

TMMOB ve bağlı meslek odaları tüm yöneticileri ve üyeleriyle Taksim'de olacaktır. Taksim Meydanı'nın emekçiye kapatılması mümkün değildir; 2008 1 Mayıs kutlamaları bunun mümkün olamayacağını bir kez daha açığa çıkartacaktır.

Serdar Harp İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı : Güvenlik güçleri deyim yerindeyse, gözü dönmüş gibi halka saldırdı. Böyle bir vahşetin sergilenmesinin nedeni hükümetin ve valiliğin son birkaç gündür yaptığı açıklamalardır. Ne Taksim'i ilelebet kapatmak mümkündür ne de 1 Mayıs sevgisini, coşkusunu emekçilerin kalbinden söküp atmak. Her yerde, her sokakta, her alanda, her yürekte 1 Mayıs kutlanacaktır, AKP'nin gücü bunu engellemeye yetmeyecektir.

Polis terörünü kınıyor ve sorumluları istifaya çağırıyoruz

1 Mayıs 2008

1 Mayıs'ı İstanbul Taksim'de kutlanmak isteyen sendika, meslek odası ve siyasi parti üyelerine karşı polisin uyguladığı şiddeti kınıyor, bu şiddetin ortaya çıkmasını vesile olan başta Başbakan ve İçişleri Bakanı olmak üzere İstanbul Valisi ve Emniyet Müdürünü istifaya çağırıyoruz.

1 Mayıs hemen her ülkede büyük bir bayram ve şölen halinde kutlanırken, ülkemizde şiddet görüntülerine sahne olmasının tek sorumlusu siyasi iktidardır. Emekçilerin birlik, mücadele ve dayanışma gününden duyulan bu rahatsızlığı anlamak ve kabul etmek mümkün değildir.

Siyasi iktidar "provokasyona yol açmamak gerekçesiyle Taksim'i emekçilere kapatmış, 1 Mayıs'ı kutlamak isteyenlere karşı kelimelerle anlatmanın mümkün olmayacağı bir şiddet uygulamış, İstanbul tam bir savaş alanına dönmüştür. Asıl provokasyonu AKP iktidarı ve onun kolluk güçleri yaratmıştır.

Türkiye şimdi bu vahşet görüntüleriyle dünya kamuoyundaki yerini alacaktır. Bunun ayıbı, 1 Mayıs'ı kutlamak isteyen ancak polis şiddetine maruz kalan, tartaklanan, yaralanan, insanların değil, demokrasi söylemini dilinden düşürmeyen iktidarıdır.

Polis sendika, meslek odaları, siyasi parti temsilcilerinin, milletvekillerinin içinde bulunduğu gruplara şiddet uygulamış, DİSK binasına saldırmış, yoldan geçen, hastane önünde bekleyen vatandaşlarımız bile saldırılardan nasibini almıştır.

Güvenlik güçleri, deyim yerindeyse, gözü dönmüş gibi halka saldırmıştır. Böyle bir vahşetin sergilenmesinin nedeni hükümetin ve valiliğin son birkaç gündür yaptığı açıklamalardır.

Sendikalar, meslek odaları ve siyasi partiler polisin bu denli orantısız güç kullanması karşısında eylemi erteleme kararı ise, polis şiddetinin eriştiği düzeyi, AKP'nin hukuk dışı, insanlık dışı uygulamalarını ve gerçek provokasyon odağını deşifre etmesi açısından anlamlıdır.

Taksim'i her türlü etkinliğe açan ancak emekçilere kapatan AKP'yi, İstanbul polisinin faşizan tutumunu protesto ediyor, sorumluları bir kez daha istifaya çağırıyor, tüm emekçilerin 1 Mayıs'ını kutluyoruz.

Ne Taksim'i ilelebet kapatmak mümkündür ne de 1 Mayıs sevgisini, coşkusunu emekçilerin kalbinden söküp atmak. Her yerde, her sokakta, her alanda, her yürekte 1 Mayıs kutlanacaktır; AKP'nin gücü bunu engellemeye yetmeyecektir.

Hukuk dışı uygulamalar alenileşmiştir

3 Mayıs 2008

AKP iktidarı için artık deniz bitti. Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Başkanı Prof. Dr. Gencay Gürsoy'un sabaha karşı saat: 05.00'te Ankara Tabip Odası Genel Kuruluna katılmak üzere geldiği Ankara'da kalmakta olduğu otelde gözaltına alınması AKP iktidarı için denizin bittiğinin işaretidir.

AKP artık hukuk dışı, insan haklarına aykırı uygulamalarını alenileştirmekte sakınca görmemektedir. AKP hangi kesimlere şahin hangi kesimlere güvercin olduğunu göstermiştir. AKP'nin demokrasiden ne anladığı 1 Mayıs olaylarıyla açığa çıkmışken, Gencay Gürsoy'un gözaltına alınması aymazlığın varlığı boyutu anlamamız açısından manidardır.

Basın kanununa muhalefet ettiği gerekçesiyle dört yıl önce açılan davayla ilgili olarak ikamet ettiği İstanbul'da değil de, örgütünün genel kurulu için geldiği Ankara'da hem de sabaha karşı gözaltına alınmasını kabul edilebilir bulmuyoruz. Ama ne ilginç ki AKP iktidarını bu hep yapıyor. İlhan Selçuk nasıl gözaltına alındıysa, Gencay Gürsoy'a da aynı muamele yapılmıştır.

Gencay Gürsoy'un 2004 yılından bu yana bulunamadığı yönündeki açıklamaya bırakalım kamuoyunu kargaları bile inandırmak mümkün değildir. Gencay Gürsoy kamuoyunun bildiği, tanıdığı bir insandır; TTB Başkanı olarak 2004 yılından bu yana defalarca başbakanla, bakanlarla görüşme yapmış, TV programlarına çıkmış, gazetelere röportaj vermiştir.

Bunlar bilinmektedir; ancak AKP iktidarının gerçek niyeti de artık bilinmez değildir. AKP dikensiz gül bahçesi istemektedir ki, işte asıl yanıltıcı nokta da bu olacaktır.

Kamuoyuna duyururuz: AKP'nin sağlıkta yıkım politikalarına karşı oluşan toplumsal muhalefet Gencay Gürsoy'un gözaltına alınmasıyla dağılmayacak, güçsüzleşmeyecek, geri çekilmeyecektir. Şimdi her alanda olduğu gibi sağlıktaki yıkım politikalarına daha güçlü direnme zamanıdır.

Prof. Dr. Gencay Gürsoy'a yapılan insanlık dışı muameleyi protesto ediyor, başbakanı ve İçişleri bakanını Türkiye'nin sayılı bilim insanlarından olan Gencay Gürsoy'dan özür dilemeye çağırıyoruz.

İnşaat sektörü krizin eşliğinde

15 Mayıs 2008

Başta demir olmak üzere inşaat malzemelerine son birkaç aydır yapılan zam, inşaat sektörünü krizin eşliğine getirmiştir. Hemen her girdi de görülen zam oranının demirde gerçekten de fahiş olduğu dikkatlerden kaçmamıştır. Belli ki demir, tıpkı pirinçte olduğu gibi spekülörlerin haksız kazanç elde ettiği bir ürün haline getirilmiştir.

Kimin hangi üründen, hangi oranda haksız kazanç elde edeceğinden daha önemlisi, fahiş fiyat artışlarının inşaat sektörünü kilitlediği, pek çok firmayı iflasın eşliğine getirdiğidir. TOKİ ile iş yapan müteahhitlerin yaşadığı sorun da budur.

2007 yılının Aralık ayında başlayan demir-çelik zamları 2008 yılının ilk dört ayında artarak devam etmiş ve yüzde 80 oranına dayanmıştır. Türkiye'nin tek sac üreticisi olan Ereğli Demir Çelik Fabrikaları yılbaşından bu yana dört kez ürünlerine zam yapmıştır. TÜİK verilerine göre ise 2008 yılının ilk üç ayında en yüksek zam şampiyonu demirdir. Bu temel inşaat girdisinin bu oranda zam görmesi, maliyet hesaplarını alt üst etmeye yetmiştir. Demirin inşaatlardaki payı %13'tür. Demir fiyatının yüksek oranda artması, beraberinde konut maliyetlerinde artışı getirecek, bu da zaten yaprak kımıldamayan konut sektörünün içinde bulunduğu krizi derinleştirecektir. Birçok inşaat firması bir taraftan projelerini durdururken, bir taraftan da gelen zamları satıştaki ürününe yansıtmakta, dolayısıyla ev sahibi olma istediği hayalden öteye geçememektedir.

Demir-çelik fiyatları son beş yılda dört kat artmıştır. Bu, hem açıklanan enflasyon oranıyla uyumlu değildir hem de petrole, elektriğe gelen zamlarla. Ayrıca özellikle Avrupa ülkelerindeki demir-çelik fiyatlarıyla ülkemizdeki fiyatlar arasında da gözle görülür bir uçurum bulunmaktadır.

Hükümet gerekli önlemleri almadığı takdirde, 2005 yılından bu yana büyüme rakamlarında düşüş eğilimi gösteren sektör 2008 yılını öngörülen büyüme oranlarının çok altında kapatma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Bu da, GSMH oranı % 30, istihdamdaki payı % 15 gibi yüksek değerlerde olan inşaat sektöründeki ve beraberinde Türkiye ekonomisindeki krizi kalıcı hale getirecektir.

Siyasi iktidar unutmamalı; yaşam, en temel insan hakkıdır

21 Mayıs 2008

İş güvenliği konusu ve iş kazaları, çalışma yaşamının en temel sorunlarının başında geliyor. Tuzla "cinayetleri"yle kamuoyunun ilgi alanına giren iş kazaları, başta inşaat sektörü olmak üzere ivedilikle çözüm bekliyor. Toplam iş kazalarının yüzde 25'inin inşaat sektöründe yaşandığı dikkate alınırsa, bu konudaki hassasiyetimiz ve acil önlem alınması yönündeki çağrımız daha net anlaşılabilir.

Toplamdaki iş kazalarının ortaya çıkardığı vahim durum, son birkaç ayda Tuzla Tersanelerinde peş peşe gerçekleşen ölümlü kazalarla kapkara bir tabloya dönüştü.

İlginç ki, bırakalım siyasi iktidarın önlem alma noktasında harekete geçmesini, büyük bir vurdum-duymazlık içinde bulunmaktadır. Ölüm listesi uzadıkça uzamakta ancak siyasi iktidarın duyarsızlığı sürmektedir.

Rakamlar çarpıcı ve düşündürücüdür. Son 17 yılda 95 işçi yaşamını kaybetmiştir. Ölümünün 46'sı AKP Hükümetleri döneminde. Son dokuz ayın bilançosu ise 24'tür. Ölümünün 20'si ise 'Yatıyoruz Tuzla, kalkıyoruz Tuzla' diyen Çalışma Bakanı Faruk Çelik'in dönemine aittir. Rakamlar sorunu alenileştiriyor ancak, siyasi iktidar emek dünyasına karşı takındığı uzak tavrı iş güvenliği konusunda da sürdürüyor ve sorunun abartıldığına kanaat getirdiği görülüyor.

İş kazaları konusundaki bu tutumun, "İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı" hazırlanma sürecinde de kendisini gösterdiğine işaret etmek gerekiyor. Siyasi iktidar, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili işverenin yükümlülüğünü azaltan, somut ve etkin kuralları yerine, soyut ve doğrudan uygulama gücü bulunmayan hükümler içeren, mesleki riskler konusunda standart belirlemeyen, işçi ve işveren kesimlerinin bilgilendirilmesine ve bilgilendirilmesine yönelik koruyucu hükümler içermeyen bir yasa hazırlamıştır. Yeni yasanın iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yaşanan sorunları ortadan kaldırması mümkün görünmemektedir.

Sorun, ertelemesiz bir şekilde kendisini dayatmaktadır. Siyasi iktidar çözümünden uzak açıklama ve uygulamalar yerine bir an önce uzmanların, meslek örgütlerinin ve sendikaların çözüm önerilerini dikkate almalı ve uygulamaya başlamalıdır. Gerekli yasal düzenlemeler yapılarak, işçilerin çalışma koşulları yeniden oluşturulmalı, güvenli çalışma koşulları bulunmayan işyerlerine caydırıcı yaptırımlar devreye alınmalıdır.

Siyasi iktidar, gerekli önlemleri almadığı takdirde, "cinayetler" devam edecektir. İşçilerin can güvenliği sermayenin insafına bırakılamaz. Siyasi iktidar yaşamın en temel insan hakkı olduğunu unutmamalıdır.

Üyemize ve halktan yana politikalara sahip çıkacağız

2 Haziran 2008

İMO: DİKİLİ ÖRNEK ALINMALI

İnşaat Mühendisleri Odası (İMO), aynı zamanda üyeleri olan Dikili Belediye Başkanı Osman Özgüven'in uyguladığı sosyal politikalar nedeniyle mahkemeye verilmesine tepki gösterdi. İMO'dan yapılan açıklamada, "Oda olarak Osman Özgüven'in uygulamalarını destekliyor, Türkiye'deki tüm belediye başkanlarını Özgüven gibi sosyal politikalar izlemeye davet ediyoruz" denildi.

Dikili Belediye Başkanı ve İnşaat Mühendisleri Odası üyesi, meslektaşımız Osman Özgüven yarın yargı önüne çıkıyor. Suçu; görevini kötüye kullanmak.

"Kötüye kullanılan görevin" ayrıntıları kamuoyuna yansıdı. Belediye Başkanı Özgüven, 10 tona kadar su kullananlardan ücret almadığı, öğrencileri okula ücretsiz taşıdığı, hastalara, belediyenin sağlık merkezinde 1 YTL'ye muayene ve tıbbi müdahale imkanı tanıdığı, hastalardan

röntgen çekimi için sadece 5-6 lira aldığı, maddi imkanı olmayan hastalardan ise bu ücretleri bile almadığı ve ekmeği 25 kuruştan sattığı için yargılanmaktadır.

Siyasi iktidarın bu uygulamalardan neden rahatsız olduğunu anlamak mümkün değildir. Üyemiz Özgüven Dikili'nin olanakları ölçüsünde halktan yana sosyal politikaları hayata geçirmeye çalışmış ve bu nedenle hakkında dava açılmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası olarak üyemiz Osman Özgüven'in yanında olduğumuzu duyuruyor, Dikili örneğinden hareketle halktan yana sosyal politikalara sahip çıkacağımızı ilan ediyoruz.

Kamu İhale Sistemi Tepetakla!

13 Haziran 2008

AKP Hükümeti, 4734 sayılı Kamu İhale Yasası ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Yasası'nı değiştirmek için düğmeye bastı. İlgili yasa değişiklikleri TBMM Genel Kurulu'na sunuldu.

Bu değişikliklerle ne yapılmak istendiğine geçmeden, kamu ihale sisteminde büyük alt üst oluşlara yol açacak değişiklikleri düzenlerken, ilgili kurum ve kuruluşların devre dışı bırakıldığına, her yasa çalışmasında olduğu gibi katılımcılığın yok sayıldığına, "ben yaptım oldu" anlayışının yine belirleyici olduğuna dikkat çekmek gerekiyor.

İlgili yasa değişiklikleri partizanlığın, kayırmacılığın, kamu ihalelerini yandaşlara peşkeş çekmenin tipik ve aymaz örneğini oluşturmaktadır.

Hükümet, mühendis ve mimarları mağdur etmekte, ihalelerdeki eşitlik ve adalet ilkesini çiğnemekte, büyük sermaye gruplarının elini rahatlatmaktadır.

Yapılan değişiklikleri şöyle özetlemek mümkündür:

Mühendis ve mimarların iş denetleme ve iş yönetme belgeleri oranı aşağı çekilmekte, büyük inşaat şirketlerinin oranları ise korunmaktadır.

Mevcut yasada, iş denetleme belgesi değerlendirme oranı tam, iş yönetme belgesi değerlendirme oranı 1/5 iken, AKP Hükümeti yasayla iş denetleme belgesi değerlendirme oranını en fazla 1/3'e, iş yönetme belgesi değerlendirme oranını en fazla 1/5'e çekmek istemektedir. Mevcut yasada, iş bitirme ve iş durum belgesi olarak tanımlanan ve büyük inşaat şirketlerine verilen belgeler "tam" olarak değerlendirilirken, yeni yasada bu oranın korunduğu görülmektedir.

AKP Hükümeti mühendis ve mimarların yeni ihalelere girmesini oranlarla oynayarak imkânsız hale getirmiş, inşaat şirketlerin ise elini rahatlatmıştır.

Yani bir inşaat mühendisi tamamladığı bir işin için ancak 1/3'ünü karnesine yazdırabilecekken, inşaat şirketleri bitirdiği işin tamamını bir sonraki ihaleye girmek için yansıtabilecektir.

Bu, açıktan ihale sisteminde derin ve kapanması kolay olmayacak bir yara açmak, mühendis ve mimarların kazanılmış haklarını gasp etmektir. Yine açık ki AKP Hükümeti, kamu ihalelerine belirli sermaye kesimlerinin, yandaşlarının dışında kimsenin girmesini istememektedir.

Yasa öyle hükümler içermektedir ki, AKP Hükümeti ihalelere istediğini davet edecek, idare tarafından belirlenecek kriterlerle, belli sayıda şirket ihaleye davet edilecektir. AKP'nin yandaşı olmayan şirketlerin ihaleye davet edilmemesi kamuoyunu şaşırtmayacak, idare hazırlanan davetli listesine itiraz dahi edilemeyecektir. Kaldı ki, itiraz için yatırılması gereken harçların oldukça yüksek tutulması nedeniyle, itiraz mümkün olamayacaktır.

Yasa tasarısının en sıkıntılı hükmü ise, kamu ihalelerinin ihalesiz verilmesini sağlayacak hükümlerindir. Bilindiği gibi sağlık hizmeti veren kurumlar, ihtiyaç duyulan mal ve hizmetlerin teminini Çerçeve Anlaşma yoluyla yapmaktadır. Aynı Çerçeve Anlaşma uygulaması yapım işlerinde de geçerli kılınmıştır. Böylelikle, ihalesiz iş verilmesinin önü açılmaktadır.

Mevcut yasada, mühendis ve mimarların diplomalarını iş deneyim belgesi olarak kullanmasına izin verilirken, yasa tasarısında 15 yılla sınırlı tutulması bir başka hak gaspına yol açacaktır.

Kamu ihale sisteminde yapılan 15. değişiklik olduğu düşünülürse, AKP Hükümetinin ülke kaynaklarını hortutlamak için "bin dereden su getirmeye" çalıştığı, tarikat-siyaset ve bürokrat üçlüsünün kamu kaynaklarını ranta çevirme noktasında ihale sisteminin değişmesi yönünde basınç uyguladığı, AKP Hükümetinin de bunu harfiyen yerine getirdiği anlaşılabacaktır.

AKP Hükümeti tüm kamusal alanla oynadığı gibi, kamu ihale sistemiyle oynamakta sakınca görmemektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası olarak; üyelerimizin, meslektaşlarımızın mağduriyetine yol açacak bu yasa değişikliği ile her türlü yoldan mücadele edeceğimizi kamuoyuna duyuruyoruz.

Bu yasada hem yalan hem talan var

İNŞAAT Mühendisleri Odası, TBMM Adalet Komisyonu'nda kabul edilen Türk Ceza Yasası'nın 154'üncü maddesinde değişiklik öngören tasarıya tepki gösterdi. Yapılan açıklamada, "Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin, bu tasarinin turizmi geliştirme gerekçesiyle hazırlandığını belirtiyor. Oysa bu tasarı ile turizm işletmecileri kıyıları tümüyle işgal edip ele geçirecek, kamunun kıyılar üzerindeki tüm hakları ortadan kalkacak, kıyı ve orman talanı yasal hale gelecektir" denildi. Açıklamada, "Kamuya ait her şeyi satma politikasını başarıyla sürdüren AKP Hükümeti yerel seçim öncesi oy kaygısına düşmüş, kıyıları turizm işletmecilerine peşkeş çekmek için harekete geçmiştir. Doğanın tahribi, her karış toprağın işgali anlamına gelen bu tasarı derhal geri çekilmelidir" görüşüne de yer verildi. Tasarının popülist bir anlayışla Meclis gündemine taşındığı vurgulanan açıklamada, yasanın kabul edilmesi durumunda kıyıları işgal edenler ve diletikleri gibi kullananların ceza almayacakları savunuldu, yasa kabul edilir edilmez ormanlık alanlarda Acarkent türü yapılaşmanın önünün açılacağı iddia edildi. *Can Erdoğan Ankara*

AKP, kıyı ve ormanlık alanların işgaline izin veriyor

26 Haziran 2008

AKP Hükümeti, yerel seçim öncesi yasalarda popülist değişiklikler yapmaya devam ediyor. TBMM Adalet Komisyonu'nda kabul edilen TCK'nın 154. maddesinde yapılması düşünülen değişiklik bu yönlü politikaların son örneğini oluşturdu.

Komisyonun kabul ettiği yasa değişikliği TBMM'de onaylanırsa, devletin koruması altında bulunan kıyı ve ormanlık arazilerinin işgali önünde herhangi bir engel kalmayacak. Yasa değişikliğiyle kıyı ve ormanlık arazilerin işgal edilmesi durumunda uygulanan cezalar ortadan kalkacak.

Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin'in turizmcilerin elini rahatlatma gerekçesiyle teklif ettiği yasa değişikliği turizm işletmecilerine kıyıları ele geçirme, işgal etme olanağı sunarken, kamunun kıyı alanları üzerindeki tüm haklarına el koyuyor. Yasa değişikliğiyle kamuya ait kıyıların ve ormanlık arazilerin talanı yasal hale gelecek. Ormanlık alanlarda Acarkent türü yapıların önü açılacak, kıyılarda adım atılmadık alan bırakılmayacak.

Kamuya ait her şeyi satma, özelleştirme politikalarını başarıyla sürdüren AKP Hükümeti, bu yönlü anlayışına bir yenisini ekleyerek kamuya ait alanların turizm işletmecileri tarafından işgalinin önünü açmış bulunmaktadır. Yerel seçim öncesi, oy kaygısına düşen AKP, kıyılarımızı turizm işletmecilerine "turizmi geliştirme" bahanesiyle peşkeş çekmekte bir

sakınca görmemektedir.

Doğanın tahribi, her karış toprağın işgali anlamına gelen değişiklik teklifi derhal geri çekilmelidir.

Krizin faturası halka çıkarılmasın

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası, elektriğe yapılan yüzde 22 zamlı ilgili tepki göstererek, AKP Hükümetini ekonomik krizin faturasını halka çıkarmakla suçladı.

İMO'dan yapılan açıklamada, demir-çelik ve inşaat malzemelerine yapılan fahiş zamların ardından yüksek zammın son adresinin elektrik olduğu, 2008 yılının başından bu yana elektriğe yapılan zam oranının yüzde 40'a ulaştığı kaydedildi. Açıklamada, AKP'nin zamlarda gösterdiği cömertliği çalışanların ücret artışı talebinde göstermediği, sorunun bir kez daha halkın sırtına yükleyerek çözme yolunu seçtiği savunuldu. Zam oranlarının sadece elektrik faturalarına yansımayaacağı, beraberinde diğer tüm alanları etkileyeceği kaydedildi ve durumun halkın alım gücünde ciddi bir daralmaya yol açacağı belirtildi.

AKP, halkın cebinden elini çeksins!

27 Haziran 2008

AKP, ekonomide yaşanan daralmanın faturasını yine halka kesti. Demir-çelik ve inşaat malzemelerine yapılan fahiş zamların ardından yüksek zammın son adresi elektrik oldu. 2008 yılının başından bu yana elektriğe yapılan zam oranı yüzde 40'a ulaştı.

AKP, Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'ne (TEDAŞ) bağlı 20 elektrik dağıtım şirketinin talebi üzerine elektriğe yüzde 22 oranında zam yapmakta herhangi bir sakınca görmemiştir. Aynı cömertliği çalışanların ücret artışı talebinde göstermeyen AKP Hükümeti bir kez daha sorunu halkın sırtına yükleyerek çözme yolunu seçmiştir.

Yüzde 21'lik zam oranlar sadece elektrik faturalarına yansımaya, beraberinde diğer tüm alanları etkileyecek ve halkın alım gücünde ciddi bir daralmaya yol açacaktır.

Enerji zamlarından etkilenecek olan diğer bir alan da inşaat sektörü olacaktır.

tır. Sektör, maliyet artışı itibarıyla enerji zamlarından etkilenecek ve maliyet artışı en nihayetinde tüketiciye yansacaktır.

AKP Hükümeti, ekonomik krizin faturasını halka çıkarmaktan vazgeçmelidir.

Geleceğe umutla bakmak geçmişle yüzlemekten geçer Sivas'ı unutmayacağız!

1 Temmuz 2008

15 yıl önce 2 Temmuz 1993'te 35 insanımız Sivas'ta Madımak Otel'de diri diri yakıldı. Hem de bu vahşet tüm Türkiye'nin gözü önünde gerçekleşti. Siyasi iktidarın, güvenlik güçlerinin katliama seyirci kalması bir yana, aradan geçen zamanda gerçek sorumlular bulunmadı.

2 Temmuz katliamının yıldönümünde bir kez daha şunu vurgulamak gerekiyor: Türkiye, Sivas katliamıyla yüzleşmeyi tercih etmedi. Tıpkı Malatya, Kahramanmaraş, Sivas, Çorum katliamlarında olduğu gibi. Sorgulanmayan, gerçek sorumluları deşifre edilmeyen her acı olayın yeni bir acıyı tetikleyeceği, katillerin elini rahatlatacağı gerçeği unutuldu. Tıpkı diğer katliamlarda olduğu gibi, Madımak'ta yaşananlar da küllenmeye bırakıldı.

Şaşırtıcı değildi Madımak'ta yaşananlar; tarihe kara bir leke olarak düştü, çok acı verdi ama şaşırtıcı değildi. Türkiye tarihinin büyük ayıplarından olan insanlık dışı şiddetin, terörün, tahammülsüzlüğün, kendinden olmayanı yok etme anlayışının doğal sonuçları değil mi?

2 Temmuz dolayısıyla bir kez daha hatırlatmakta fayda bulunuyor. Türkiye ırkçı-gerici anlayışla hesaplaşmak zorundadır. Bugün de toplumsal hayatımızın giderek muhafazakârlaştırılmasına karşı güçlü bir direnişin yolu da buradan geçmektedir.

Farklılıkların zenginlik olarak görüldüğü, insan haklarının en temel değer olduğu, yaşama hakkının kutsal sayıldığı bir Türkiye'yi yaratmak ancak böyle mümkün olacaktır.

Sivas katliamında yaşamını yitiren 35 insanımızı saygıyla anıyor, hayatlarına kast eden gerici, faşist anlayışı lanetliyoruz.

Tüm meslektaşlarımızı 2 Temmuz katliamına karşı alanlara çıkmaya, anma etkinliklerinde yer almaya çağırıyoruz.

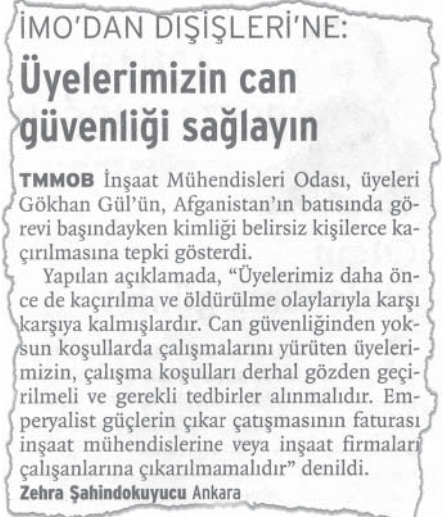
Üyelerimizin can güvenliği sağlanmalıdır

16 Temmuz 2008

Üyemiz Gökhan Gül, Afganistan'ın batısında görevi başındayken kimliği belirsiz kişilerce dün (15. 07.2008) kaçırılmış bulunmaktadır.

Mesleklerini icra etmek amacıyla yurt dışında bulunan meslektaşlarımız, üyelerimiz daha önce de kaçırılma ve öldürülme olaylarıyla karşı karşıya kalmışlardır. Dün yaşanan kaçırılma olayı bir kez daha yurtdışında çalışan üyelerimizin çalışma koşullarını sorgulama gereğini gündeme getirmiştir. Can güvenliğinden yoksun koşullarda çalışmalarını yürüten üyelerimizin, çalışma koşulları derhal gözden geçirilmeli ve gerekli tedbirler alınmalıdır. Emperyalist güçlerin çıkar çatışmasının faturası inşaat mühendislerine veya inşaat firmaları çalışanlarına çıkarılmamalıdır.

Odanız, konuyla ilgili Dışişleri Bakanlığı nezdinde bazı girişimlerde bulunmuştur. Bakanlık, Odamızın girişimlerini derhal dikkate almalı ve gerekli tedbir ve düzenlemeleri yaparak üyelerimizin can güvenliğini sağlamalıdır.

Katliama tepki yağdı

YETER ÇELİK ANKARA

İSTANBUL Güngören'deki katliam, çetnî kişi ve kuruluşların yaptığı açıklamalarla da konandı. Bu açıklamaların bazıları şöyle:

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül: Terörle, şiddetle, masum insanların canına kasıtlı olarak zarar verilmektedir. Bu saldırılar, bunları yapanların insanlık dışı olduğunu ve zaaf olduğunu ortaya koymaktadır.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan: Bu vahşetin sorumluları, nerede olurlarsa olsunlar hiçbir şekilde kendilerini bedenden yandırmazlar. Bu tür hain saldırılar hiçbir zaman amacına ulaşmayacağı gibi terörle mücadeledeki azim ve kararlılığımızı daha artıracaktır.

Türkiye Barolar Birliği: Önemiz ve bilginiz üzerine hesabı olanlar boş durmamaktadırlar. Bu saldırı ülkemizi ve insanlarımızı karşı karşıya olduğu tehditlerin boyutunu değerlendirmede herkes için yararlı olacaktır. Bu ve benzeri olaylar olursa, masum eksenli demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve hukuk devletinden

yaşar dönmektedir. Ancak, devletlerin terörün üstesinden geleceğine olan inancı ve güveniyle dimdik ayakta durur.

İngiliz Mühendisleri Odası: Demokratik kitle örgütleri, siyasi partiler, sendikalar, sivil toplum kuruluşları, toplumun öngütlü kesimleri, şiddet ve kör teröre karşı çıkarken, aynı zamanda kültürel, politik hayatımızdan şiddetin arınması, barışın hakim kılınması doğrultusunda daha sonuç alıcı bir çaba içine girmelidir.

Hak İ: Şiddet, gerilim, terör ve saldırılar Türkiye'yi uygarlık, gelişmişlik ve kalkınmışlık liginde görmek isteyenlerin odaklarını boyladı geyresidir. Çünkü toplum, terörün sindirmek ve korutmak üzere verdiği mesajı reddetmektedir. Devlet erkani ve sivil toplum örgütleri temsilcileri başta olmak üzere, tüm halkımızdan cesaretle direnme kararıyla birlik ve beraberlik içindeki doğruya terörle verilecek en güzel cevap olacaktır.

Türk Harp İ: Bu saldırı ile Türkiye'ye verilmiş istenilen görüntü kasıtlı olarak karıştırdı. Bu saldırı ile Türkiye'ye verilmiş istenilen görüntü kasıtlı olarak karıştırdı. Bu saldırı ile Türkiye'ye verilmiş istenilen görüntü kasıtlı olarak karıştırdı.

açan şer odaklarının ve onlara destek veren güçlerin milletimizin ve devletimizin güçlü indesi karşısında yok olduklarını olan inancımızı vurgulamak istiyoruz.

Hizmet İ: Saldırı Türkiye'nin istikrar ve gelişimine yönelik bir planla terörle olrak görüyor, kasıtlı amaçlayan vahşi bir eylem olarak değerlendiriyoruz. Kayınları olursa olsun, hedefi ve istenilen istenilen mesaj ne olursa olsun, terörizmin bir araç olarak kullanılması ve insan hayatının buna malzeme yapılması kabul edilemez.

Tarım İ: 2006 yılında Genel Sekreterin ni Manavgat'ta terör kurbanı veren bir sendika olarak bu tür insanlık dışı saldırıların acısını derinden hissediyoruz.

TMMOB Çerçe Mühendisleri Odası: isaldırının önünde kardeşliğe, dayanışmaya, demokrasiye ve barışa karşı yapıldığını belirterek, yetkilileri görevle çağırıyor. Halkın güvenliğini ve sağlığını sağlamada sorumlu olan Başbakan'ın, İçişleri Bakanı'nın, Sağlık Bakanı'nın, İstanbul Valisi'nin ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün görevi çağırıldığını, belirlen TMMOB, halkla keske ve panik saldırı, onlara insanın yaralanmasına ve ha-

Korku toplumu yaratılmasına karşı direnelim

28 Temmuz 2008

İstanbul Güngören'de gerçekleştirilen bombalı saldırıyı kınıyor; saldırıyı yapanları lanetliyoruz. Bu vahşet karşısında söylenecek sözlerin anlamlı olmayacağını, politik değerlendirmelerin etkisinin bulunmayacağını farkındayız. Bu tür eylemler sonrasında sarf edilen sözlerin, saldırıda yaşamını yitiren, yaralanan insanların ailelerinin acısını hafifletmediğini biliyoruz.

Bu tür saldırıların asıl olarak bir korku toplumu yaratmak amacını taşıdığı, tarihsel ve toplumsal belleğimizde buna benzer çok sayıda şiddet eylemin yer aldığı da bilinmektedir.

Ne yazık ki şiddet, hayatımızın bir parçası haline getirilmiş, politik amaçlara ulaşmak, politik mesaj vermek için araç olarak kullanılmıştır. Ülkemizin yakın tarihi bu ve buna benzer pek çok kör terör eylemlerine tanıklık.

Bu tür eylemler çözüm için atılan adımların önünü kesmek, şiddeti toplumsal bir travma haline getirerek sonuç almak amacıyla gerçekleştiriliyor.

Güngören'de patlayan bombalar, ülkemizin asıl ihtiyacının ne olduğunu bir kez daha göz önüne sermiştir.

Türkiye'nin acil barışa ihtiyacı vardır.

Türkiye'nin, sorunların demokrasi, insan hakları, hoş görü temelinde çözülmesine ihtiyacı vardır.

Türkiye'nin tüm karanlık ilişkilerin deşifre edilmesine, şeffaflığa ihtiyacı vardır.

Toplumsal hayatımızın belirleyici olan sorunlar çözülmediği sürece, bu tür eylemlerin devam etmesi kaçınılmazdır. Türkiye iç ve dış her türlü karanlık güç için "yumuşak karın" olarak değerlendirilecek sorunları çözmek sorumluluğu ile karşı karşıyadır.

Demokratik kitle örgütleri, meslek örgütleri, siyasi partiler, sendikalar, sivil toplum kuruluşları, toplumun örgütlü kesimleri, şiddet ve kör teröre karşı çıkarken aynı zamanda, kültürel, politik hayatımızdan şiddetin arınması, barışın hakim kılınması doğrultusunda daha sonuç alıcı bir çaba içine girmelidir.

En azından, masum insanları hedef almaktan çekinmeyenlere Türkiye toplumunun bir yanıtı olduğu kararlı bir dille beyan edilmelidir.

Fail, sistemin kendisidir

1 Ağustos 2008

Konya'nın Taşkent ilçesine bağlı Balcılar Beldesi'nde bir vakfa ait kız öğrenci yurdunun tüp patlaması sonucunda çökmesi nedeniyle ilk belirlemelere göre 14 çocuk ölmüş, 10'u yaralanmıştır. Ne yazık ki ölû sayısının artmasından endişe edilmektedir.

Binanın çökme nedeni her ne olursa olsun, yaşanan facia, kamuoyunun dikkatini ülkemizin en büyük sorunlarından biri üzerine çekmiştir.

Türkiye yapı üretim süreci sorunludur; yapı denetimi konusunda büyük sıkıntı yaşamakta, sağlıklı, güvenli yapı üretimi bir türlü gerçekleştirilememektedir. Bir deprem ülkesi olan Türkiye'de ne ilginç ki depreme bile gerek kalmadan binalar çökmektedir.

Bu, kaçıncı apartman faciasıdır. Daha önce Konya Zümrüt Apartmanında,

Fail, sistemin kendisidir

İlk değil

Denetimizlikten meydana gelen faciaya tepki yağdı. Daha önce de örnekleri yaşanan faciaya ilgili yetkilileri uyarıldığını belirlen TMMOB'a bağlı olarak, yetkilileri görevle çağırarak olayla ilgili gerekli çalışmalar başlatıldığını söylediler. TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası olaya ilgili yazılı bir açıklama yaparak Türkiye'de ki yapı denetiminde büyük bir sıkıntı yaşandığını ve üretim sürecinin de sorunlu olduğunu vurguladı. "Bu, kaçıncı apartman faciasıdır" denilen açıklamada daha önce yaşanan acı olaylar hatırlatılarak olayların sonuçlarının telafi edilemez olduğunu dikkat çekildi. Her facia sonrası yetkililerin "fail" yapı denetimi ve ilgili kuruluşlarca verilen sözler soru işaretine dikkat çekilen açıklamada da, ancak bir türlü istenilen, ilgiliye giden adımlar atılmadığı da kaydedildi. Açıklamada çıkan yurt binasıyla ilgili hazırlanan raporun da en kısa zamanda kamuoyuyla paylaşılacağı belirtildi.

Olayla ilgili olarak çalışma başlatıldığını anlatan TMMOB Makine Mühendisleri (MMOB) Konya Şube Başkanı Levent Şan, patlamanın gaz sızmasından kaynaklandığını iddia ettiğini ancak kesin bir bilgi olmadığını söyledi. Tüp gaz tankının binanın neresinde olduğunu da belli olmadığını ifade eden Şan, eğer binanın içindeyse bu yanlış, tankın batiçede olması gerekir" dedi. Olayla ilgili patlamanın olduğu yerde incelemelere başlandığını belirten Şan, incelemelerin sona eren nedeninin belirleneceğini ifade etti.

Ölûme sebebiyetten yargılanmalıdır

Eğitim Şan Genel Sekreteri Mehmet Bozgeyik Kur'an kursu adı altında faaliyet gösteren bu tür yerlerde gerekli denetimin yapılmadığını dikkat çekti. AKF'nin lideri olmaması, ardından tarikat ve Kur'an kurslarında büyük bir artış olduğunu dikkat çekerek Bozgeyik, "Türkiye'de kimi vakıf ve cemaatlerde alt çok sayıda yurt bulunmaktadır. Bunların tamamının yasal olmadığı bilinmektedir" diye konuştu. Ailelere de seslenen Bozgeyik, ailelerin çocuklarını denetimsiz kurslara göndermemelerini istedi. Sorumlular hakkında "ölûme sebebiyet" vermekten soruşturma açılması gerektiğini ifade eden Bozgeyik, yetkilileri görevle çağırıyor. Öte yandan CHP Genel Merkezi'nden Genel Başkan Deniz Baykal'ın imzasıyla yapılan açıklamada, Konya Milletvekili Atila Kart Baykal'ın da CHP heyetinin de Konya'da incelemeler yapacağı kaydedildi.

Kur'an kursu yurdunda meydana gelen patlama okullara geçmişte yaşanan yurt kazalarını getirdi. İhmalin daha çok cana mal olacağı ise bilinmiyor.

• 21 Haziran 2003'te Kayseri'de Kur'an kursu binası sonahli tûpünün patlaması sonucu 23 kişinin üzerine çöken enkaz 10 kişinin mezarı oldu. Göçük altında kalan 13 çocuk da yaralandı.

• 2 Şubat 2004'te Konya'da Zümrüt Apartmanı çökmesi ve 92 kişi hayatını kaybetmişti. 30 kişi de yaralı çıkarılmıştı.

• 10 Ekim 2007'te Düzce'de öğrenci yurdunun kazan dairesinde meydana gelen patlamada 11'ü ağır 2 kişi yaralandı.

Diyarbakır Alkan Apartmanında, İstanbul Zeytinburnu'nda benzer facialar meydana gelmiş, telefisi mümkün olmayan acılar yaşanmıştır.

Dikkat edilmeli ki, her facia sonrası yetkililer özellikle yapı denetimi ve ilgili konularda süslü sözler sarf etmekte ancak bir türlü istenilen, ihtiyacı gideren adımlar atılmamaktadır. Verilen sözlerin unutulması, unutturulması ülkemizde neredeyse bir yönetim tarzı haline gelmiş, yeni bir faciayla karşı karşıya kalındığında, daha öncekiler hiç yaşanmamış gibi yaraların sarılacağı, bir daha yaşanmaması için gerekli önlemlerin alınacağı ifade edilmiştir.

Konya Balçılar'da yurt çökmesi sonrasında da benzer açıklamalar yapılacaktır ki, artık bu tür açıklamaların, hiçbir inandırıcılığının kalmadığını, adeta acılı insanlarımızın duygularıyla alay etmek anlamı taşıdığını ifade etmek gerekiyor.

İnşaat Mühendisleri Odası yıllardan bu yana, yapı denetimindeki sorun ve sıkıntılara dikkat çekmekte, proje aşamasından başlayarak tüm yapı sürecinin yeniden ele alınması yönündeki görüşlerini ve ilgili yasalarda yapılması gereken değişikliklerle ilgili yaklaşımlarını kamuoyuyla paylaşmakta, siyasi iktidarları adım atmaya çağırmaktadır.

Siyasi iktidara bir kez daha sesleniyoruz. Önlem almadığınız sürece bu katliamların sorumluluğu üzerinizde olacaktır. Fail sizsiniz; fail, bir türlü sorunlarını çözemediğiniz sistemdir.

İnşaat Mühendisleri Odası çöken yurt binasıyla ilgili ayrıntılı ve teknik bir rapor hazırlayacak, raporu en kısa zamanda kamuoyuyla paylaşacaktır.

'Ölüme sebebiyetten soruşturma açılmalı'

EĞİTİM SEN Genel Sekreteri Mehmet Bozgeyik, "Yıkılan binada kaçak bir Kuran kursunun faaliyette bulunduğu anlaşıldı. Bu tam anlamıyla bir skandaldır. Kaçak kurs açarak böyle feci bir olaya neden olanlar hakkında ölüme sebebiyet vermekten soruşturma açılmalıdır" dedi. Bozgeyik, "Türkiye'de kimi vakıf ve cemaatlere ait çok sayıda yurt bulunuyor. Tüm bu yurtların sıkı bir denetimden geçirilmeleri gerekir. Aksi takdirde Konya'dakine benzer olayların yaşanması kaçınılmaz olacaktır" diye konuştu.

İnşaat Mühendisleri Odası (İMO) Yönetim Kurulu da yazılı bir açıklama yaparak Kuran kursundaki faciayı değerlendirdi. Açıklamada, "Bu kaçınıcı faciadır? Daha önce Konya Zümrüt Apartmanında, Diyarbakır Alkan Apartmanında, İstanbul Zeytinburnu'nda benzer facialar meydana gelmiş, telefisi mümkün olmayan acılar yaşanmıştır. Her facia sonrası yetkililer süslü sözlerle gerekli tedbirlerin alınacağını belirtirler ama sonuçta bir şey yapılmaz" denildi.

İMO'nun yıllardır yapı denetimindeki sorun ve sıkıntılara dikkat çektiği kaydedilen açıklamada, bu uyarılara dikkat edilmemesinin, birçok cana mal olduğu vurgulandı. Açıklamada İMO'nun, çöken yurt binasıyla ilgili teknik bir rapor hazırlayıp bunu kamuoyuyla paylaşacağı da bildirildi. *Zehra Fethi / 7 Ağustos Ankara*

Rektör atamalarında yaşanan tartışma nedeniyle bir kez daha:

Özerk- demokratik üniversite

7 Ağustos 2008

Rektör seçimleri ve sonrasında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün tercihleri yeni bir krizin tetikleyicisi oldu. Yapılan seçimler sonucunda oluşan listeler Cumhurbaşkanı tarafından dikkate alınmadı. Cumhurbaşkanı Gül, üniversite bileşenlerinin eğilimini yansıtan sıralamaya göre değil, öznel tercihleriyle karar verdi.

Şimdi Gül'ün tercihleriyle açığa çıkan şu tablonun tesadüften ibaret olduğunu kim iddia edebilir: Üniversitede AKP'ye muhalif özellikleriyle tanınan, türban tartışmasında siyasi iktidarın yaklaşımıyla çelişen hiçbir aday Gül'ün süzgecinden geçemedi. Bir başka ifadeyle, Gül, AKP'ye ve mevcut YÖK başkanına muhalif tüm adayları çizdi.

Bu yıl yapılan rektör atamaları açıkçası üniversiteleri hakimiyetine alma operasyonunun önemli bir ayağını oluşturdu. AKP, Türkiye'yi 'dikensiz gül bahçesi' haline çevirmek istiyor; bu hedefe ulaşmada önemli direniş noktası olan üniversiteleri rektör atamaları ile kendisi için sorun olmaktan çıkartmayı amaçlıyor. YÖK Başkanının değişmesiyle başlayan süreç, AKP'ye yakınlığı ile bilinen isimlerin rektör olarak atanmasıyla bir başka aşamaya geçecek ki, artık üniversite özerkliğinden, bağımsızlığından ve demokratik üniversiteden söz etmek mümkün olmaktan çıkacak. AKP'nin toplumsal hayata nüfuz etme, tüm kurumları ele geçirme planı, rektör atamaları ile önemli bir eşiği geçmiş olacak.

Türkiye AKP iktidarı ile demokratik teamüllerdeki çifte standardın, demokrasiyi sadece kendisi için isteyen anlayışın, içi boşaltılmış demokrasi kavramının nasıl bir şey olduğunu yaşayarak öğreniyor. İşbaşına geldiği günden bu yana 'seçilmişlere saygı duyulması' gerektiğini ısrarla vurgulayan AKP'nin, seçilmiş rektör adaylarını mağdur etmesi anlamak ve kabul etmek mümkün değildir. YÖK ve Cumhurbaşkanlığı, rektörleri kendi siyasal tercihleri doğrultusunda belirlemiş, zaten YÖK'ün varlığı ile zedelenen üniversite hayatında, kapanması mümkün olmayan bir yara açılmıştır. 'Demokratik, özerk ve siyasal otoriteden bağımsız üniversite' talebi, son atamalarla daha da uzaklaşmış, toplumun muhafazakârlaşma, eğitim kurumlarının ticarileşme süreci hızlanmıştır.

Üniversite yönetimleri sağcılaştırmış, gericileştirmiş, buna uygun bir aday olmayan yerlerde, liberal aday-

lar tercih edilmiştir. Belli önümüzdeki dönem üniversiteler, bilimin, bilimsel düşüncenin değil, gerici-
liğin ve liberalizmin odağı haline gelecektir.

İlginçtir ki, AKP, 1982 Anayasası'nın bir ürünü olan YÖK ile ilgili sorunu, kadrolaşmasını tamamladıktan sonra ortadan kalkmıştır. AKP'nin demokrasi diye bir sorununun olmadığı, tek sorununun bu kurumlarda kadrolaşmamak olduğu açığa çıkmıştır.

Bizler nasıl ki geçmişte, YÖK'ün anti demokratik, üniversite bağımsızlığını ve özerkliğini yok eden anlayışına karşı çıktıysak, rektör atamalarındaki adaletsizliğe dikkat çektiysek, bugün de YÖK ve Cumhurbaşkanı eliyle üniversitelerin gericiğin ve liberalizmin yedeği olmasına aynı hassasiyetle karşı çıkacağız.

Türkiye kaderine razı yeni bir depremi bekliyor

15 Ağustos 2008

17 Ağustos 1999 Marmara depreminin üzerinden 9 yıl geçti. Geriye dönüp baktığımızda, bu dramatik ve acı olaydan ne yazık ki yeterince ders alınmamıştır. Binlerce insanımızın ölmesi, ülke ekonomisinin telafisi mümkün olmayacak şekilde tahribata uğraması bile sonucu değiştirmemiş, köklü, kalıcı çözüm noktasında, aradan geçen onca zamana karşın adım atılmamıştır. Ne yazık ki Türkiye kaderine razı bir şekilde yeni bir depremi beklemektedir.

Türkiye gibi topraklarının yüzde 93'ünün aktif deprem kuşağı üzerinde bulunduğu ve nüfusunun yüzde 98'inin deprem riski altında yaşadığı bir ülkede, toplumsal yaşamın bu çerçevede düzenlenmesi, ilgili tüm yasal değişikliklerin bir an önce gerçekleştirilmesi gerekliliğine dikkat çekmek durumunda kalmak bile başlı başına tuhaflığa işaret etmektedir.

Her yıl aynı noktaları vurguladığımızın, aynı çağrılarını tekrarladığımızın farkındayız. Bu durumun bizim eksikliğimiz değil, siyasi iktidarın ayıbı olduğunun bilinmesi gerekiyor. İnşaat Mühendisleri Odası, Marmara depreminin yıldönümünde bir kez daha merkezi yönetimi ve yerel yönetimleri göreve çağırıyor. Yapılması gerekenleri yerine getirin, verdiğiniz sözleri tutun. Yoksa yaşanacak acıların vebali üzerinizde olacaktır.

Deprem Konseyi ve Deprem Şurası kararları yol haritası olmalıdır

Depremden sonra oluşturulan ve raporunu 2002 yılında kamuoyuyla paylaşan Deprem Konseyi'nin görüş ve önerileri yol haritası için yeterlidir. Siyasi iktidarın 2004 yılında topladığı ve önemli kararların alındığı Deprem Şurası sonuçları uygulanmayı beklemektedir. İktidarın elinde nelerin yapılacağına, nelerin değiştirilmesi gerektiğine ilişkin yeteri kadar çalışma mevcuttur.

Ancak siyasi iktidar, Şura kararlarını rafa kaldırmış, Deprem Konseyi'ni lağvetmiştir. Deprem Konseyi'nin yerine bir şey konmamış, Şura ise toplandığı ile kalmıştır.

Şura'da konuşma yapan Başbakan Tayyip Erdoğan, "21. Yüzyıl Cumhuriyet Türkiye'sinin artık deprem manzarası yaşamaması" gerektiğini belirtmiş, bu çerçevede hükümet olarak ellerinden geleni yapacaklarını söylemiş, acılardan ders alınacağını vurgulamıştır. Ancak verilen sözlerin hiçbirisi tutulmamıştır. Verilen sözlerin tutulmamasının ve önümüzdeki yıllarda tutulmayacağına kanıtı Dokuzuncu Kalkınma Planı ve 60. Hükümet programıdır.

1 Temmuz 2006 tarihinde yayımlanan "Dokuzuncu Kalkınma Planı"nda, afete karşı hazırlık ve afet zararlarıyla mücadele konusuna yer verilmemesi dikkat çekicidir. 2007-2013 yıllarının temel hedefleri arasında deprem ve depreme karşı alınacak önlemler yoktur.

60. Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin programında deprem ve deprem önlemlerinin olmaması dikkat çekicidir. Hükümet programında kentlerimizi depreme karşı hazır hale getirmek için, kentsel dönüş-

şüme vurgu yapılmaktadır. Kentsel değerleri yabancı sermayeye peşkeş çekmeyi hedefleyen kentsel dönüşüm projesi, depreme karşı alınacak temel önlem olarak görülmektedir. Depreme hazırlamak yerine, kentlerimizi yabancı sermayenin kar dürtüsünün insafına bırakmak çözüm olarak sunulmaktadır.

Güçlendirme çalışmaları yetersiz

1999 depremlerinden sonra İSMEP (İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi) çalışmaları çerçevesinde ortaya çıkan tablo, okullar, kreşler, yurtlar başta olmak üzere toplu kullanım alanlarının açık tehdit oluşturduğunu göstermektedir.

İSMEP verilerine bakıldığında; güçlendirilmesi ya da yıkılıp yeniden yapılması gereken 1738 okul bloğundan sadece 114 tanesinin güçlendirildiği, güçlendirilmesi gereken 46 has-taneden sadece 2'sinde, 65 bloktan ise 8'inde bu çalışmanın yapıldığı anlaşılmaktadır.

Güçlendirilmesi gereken öğrenci yurdu blok sayısı 55 iken, gerçekleşen rakamın 5, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne ait kurumlarda 29 bloktan ancak 18'i güçlendirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yatırım ve Tesisler Genel Müdürlüğü'nün, Nisan 2007'de açıkladığı bir başka rapora göre; ülke genelinde MEB'e bağlı okulların toplam 240 milyon metrekare kullanım alanı bulunmaktadır ve 120 milyon metrekarelik alanda güçlendirme çalışması yapılması gerekmektedir. Güçlendirme için yaklaşık 15 milyar YTL bir paraya ihtiyaç duyulmaktadır.

Aynı raporda pansiyonlu okullarla ilgili bilgiler de dikkat çekicidir. Pansiyonlu okullarda toplam 1087 blok bulunmaktadır. Eğitim, pansiyon, lojman, atölye, spor salonu ve yemekhaneden oluşan 1087 bloktan yalnızca 72 tanesi sağlamdır. Geriye kalan 1015 blok çocuklarımızın hayatı için tehdit oluşturmaktadır.

Bu bilgiler Nisan 2007 tarihine aittir. Daha yakın bir tarih olan 21 Eylül 2007 ise Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. Abdussamet Arslan basına açıklama yapmış, Türkiye'de 60 bin okulun bulunduğunu, bunlardan 44 bini kullanıldığını belirtmiş, son dört buçuk beş yılda bu 44 bin okulun yüzde 14'ünde yani yaklaşık 6 bin binada güçlendirme yapılabildiğini sözlerine eklemiştir.

Aynı şekilde; TÜİK verilerine göre, Türkiye'de 15 milyon yapı stoku bulunduğu, bu stokun yüzde 55'inin kaçak olduğu, yüzde 40'ında da tadilata ve depreme karşı güçlendirmeye ihtiyaç görüldüğü anlaşılmaktadır. Tablonun vahim olduğunun kanıtı bu rakamlardır. Okullar, yurtlar, hastaneler, kreşler, kamu binaları olası bir depremde can güvenliğimiz için tehlike arz etmektedir.

Deprem Konseyi ve Deprem Şurası kararları ışığında mevzuat değişmelidir

Sorunun çözümü noktasında mevzuatta yapılacak değişikliklere de büyük ihtiyaç vardır. Mevzuata ilişkin hangi değişikliklerin yapılması gerektiği Deprem Konseyi'nin Raporu'nda ve Deprem Şurası kararlarında açıktan ifade edilmiş, değişikliklerin hangi yönde olması gerektiği belirtilmiştir.

İmar Kanunu, Afet Kanunu, Yapı Denetim Kanunu, yerel yönetimlerle ilgili kanunlar, mühendislik ve mimarlığı düzenleyen kanunlar acilen değişmeli, Doğal Afet Sigortası (DASK) yeniden düzenlenmelidir. Kentlerde servisli kentsel arsa üretimi gerçekleştirilmeli, sağlıksız ve kaçak yapılaşma önlenmeli, emredici plandan, tanımlayıcı plana geçilmeli, coğrafi bilgi sistemi oluşturulmalı ve uydu teknolojileri devreye alınmalı, deprem önlemleri için dış kaynaklı fonlar yerine genel bütçeden pay ayrılmalıdır. Bütün bu değişikliklerin ve düzeltmelerin yapılması için siyasi irade kullanılması zorunluluktur.

Yapı denetim sistemi

Depremle ilgili hemen her konunun ayrı bir önemi bulunmaktadır ama geleceğe daha güvenli bakmak açısından yapı denetim sistemini işlerli hale getirmek ve ilgili yasa bu çerçevede ele almak zorundayız. Çünkü mevcut mevzuat ve uygulamaların, güçlendirme çalışmalarının pek çoğu geçmişte yapılan hataların yol açtığı veya açacağı zararı azaltmaya yöneliktir. Eğer Yapı Denetim Yasası'nda gerekli değişiklikleri yapmaz, yasa yafiyete yol açacak özelliklerinden arındırmazsak, on yıl sonra aynı sorunla karşı karşıya kalacağımız açıktır.

Bir doğa olayı olan depremin, can ve mal kaybına yol açmamasını sağlamanın yolu, yapı denetim sisteminden geçmektedir ki, İnşaat Mühendisleri Odası, yapı denetim sistemiyle ilgili ısrarcı olmak, konuyu bıkip usanmadan kamuoyu gündemine taşımak kararlıdır. Çünkü ihtiyacımız budur; yapı denetim sisteminin tam anlamıyla işlerliğe kavuşturulması, yarınlara güvencesi olacaktır.

Depreme karşı mevzuat değişiklik talebinin odak noktasında Yapı Denetim Yasası bulunmaktadır. 4708 sayılı Yasa 13 Temmuz 2001 tarihinde yürürlüğe alınmıştır. Ancak, alelacele hazırlanan yasa, başlı başına sorun olarak gündemdeki yerini almıştır.

Siyasi iktidar yönetmelik değişikliği ile sorunu çözme yolunu seçmiş, ancak yapı denetim sisteminin sorunlarının yönetmelik değişikliği ile çözülemeyecek kadar köklü olduğu gerçeğini görmezden gelmiştir.

Yapı denetim sistemindeki sorunlar yönetmelik değişikliği ile çözülemez

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı 5 Şubat 2008 tarihinde, 'Yapı Denetimi Uygulama Usul ve Esasları Yönetmeliği'ni yürürlükten kaldırmış ve yerine 'Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'ni yürürlüğe almıştır. Yürürlükten kaldırılan yönetmelik ile büyük oranda benzerlik taşıyan yeni yönetmelik, yapı denetim sistemindeki temel sorunlara çare bulmaktan ziyade uygulamadaki bazı sorunları çözmeyi amaçlamaktadır. 4708 sayılı Yapı Denetim Yasası'nın sınırlarını zorlayan bazı çabaların varlığından söz edilse bile esas konuların uzağında bir metindir. Çünkü Yapı Denetim sistemindeki sorunlar bir yönetmelik değişikliği ile halledilebilecek nitelikte değildir. Hatta 4708 sayılı yasa yapılacak değişiklikler dahi bu konunun çözümü için yeterli olmayacaktır. Yapı Denetimi sistemi, imar ve yapılaşma sisteminin bir parçasıdır. Acil olarak bütüncül ve köklü bir değişiklik gerektirmektedir.

Mevcut Yapı Denetim sisteminde tespit edilen aksaklık ve eksiklikler şunlardır:

- Yasanın 19 ile sınırlı olarak uygulanması, topraklarının büyük bölümü deprem kuşağında bulunan bir ülke için kabul edilemez bir durumdur. "Pilot uygulama" adı altında iki farklı sistem uygulanmaktadır. Depremselliği aynı, yaşam koşulları aynı, sorunları aynı olan coğrafyada, iki farklı sistemin varlığı, anlaşılması ve anlatılması imkânsız olan dünyadaki tek örnektir. Yapı denetimi özel şirketler eliyle verilse dahi bir kamu hizmetidir. Dolayısıyla piyasanın ticari ilişki ve çelişkilerine göre şekillenmemelidir. Yapı Denetim Yasası bu temel yaklaşımla yeniden üretilmek ve tüm ülke sathına yaygınlaştırılmak zorundadır.

- İnşaatlarda sorumlu teknik eleman bulundurulmaması kaliteyi ve etkili bir denetimi engellemektedir.

- Mal sahibi ve kamu adına müteahhidi denetlemekle görevli olan Yapı Denetim Kuruluşu Türkiye'deki, çarpık yapı üretim ilişkileri nedeni ile müteahhidin elemanı gibi çalışmaktadır. "Yap-sat" türü yapı üretim sisteminde, müteahhit ile mal sahibi aynılaştırmaktadır. Dolayısıyla Yapı Denetim Kuruluşu müteahhide hizmet verir durumda kalmaktadır. Yapı üretimini denetlemekle görevli kuruluşun, hizmet bedelini yapı müteahhidinden alması, hizmetin maddi temellerini, varlık nedenini ortadan kaldırmaktadır. Gayri resmi yapılan büyük indirimler, inşaat denetimi yapılmadan yapılmış gibi gösterilmesi, son derece düşük ücretlerle teknik eleman çalıştırılması, sadece imza satın alınması ortaya çıkan sonuçlardır.

Aynı saatte, aynı yerde buluşmalar

Marmara depreminin yıl dönümünde Gölçük ve Yalova'da vatandaşlar depremde yitirdiklerini anmak için bir araya geldi

- Denetçilerin ve denetim kuruluşlarının sicilleri Bayındırlık Bakanlığı tarafından tek merkezde tutulmaktadır. Dolayısıyla bu kuruluşların çalışmaları takip edilememektedir.
- Yapı Denetçileri için verilen Denetçi Belgesi 12 yılını doldurmuş tüm mühendis ve mimarlara herhangi bir bilgi ve deneyim sahibi olup olmadığı sınırlanmadan verilebilmektedir. Bu durum gerek proje, gerekse yapı denetiminin gerçek anlamda yapılma şartını ortadan kaldırmaktadır. Meslekte “Yetkinlik” ve “Yeterlilik” denetim hizmeti gibi teknik ve önemli konu için son derece hassastır. Ancak mevcut sistemde bu konunun hiçbir önemi bulunmamaktadır.
- Denetim bedelleri için asgari ücret tespit edilmiş olmasına rağmen müteahhitler ya da mal sahipleriyle çok daha az ücretlere anlaşmalar yapılabilmekte, bunun karşılığı mühendislik hizmetlerinden feragat edilmektedir. Hem düşük bedellerle teknik eleman istihdam edilmekte hem de imalatlar denetlenmeden imza atılabilmektedir.
- Müteahhit tanımı ve sorumlulukları üzerindeki belirsizlik varlığını korumaktadır. Yapı müteahhitleri müteahhitlik hizmetinden dolayı gelir elde eden kurumsal yapılar olmaktan ziyade, o yapının rantını elde etmek üzere şekillenmiş geçici organizasyonlar niteliğindedir. Dolayısıyla teknik kurumsallaşması ve kadrolaşması mümkün olamamaktadır. Bu durum inşaatlarda sorumlu teknik eleman bulundurulmaması sonucunu doğurmakta, kaliteli ve nitelikli bir inşaat üretimi ile etkili bir denetimi engellemektedir.
- Laboratuvarların çalışmaları denetlenememektedir. Kamu kuruluşlarına ait laboratuvarların hizmet vermesinin engellenmesi, az sayıdaki laboratuvarın kalitelerinin artmasını sağlamamış, tam tersi bir etki yaratmıştır.
- Gerek yapılar için, gerekse yapı üretim sürecinde bulunan ve sorumluluk üstlenenler için, “Mali Sorumluluk Sigortası” ve “Mesleki Sorumluluk Sigortası” mevcut değildir. Bu durum tüketici ile teknik elemanları güvence dışı bırakmaktadır. Hâlbuki yapı denetim sistemlerinin önemli sacayaklarından birisi sigorta sistemidir.

Türkiye'nin köklü, kalıcı, önleyici ve zararı azaltıcı önlemlere ihtiyacı bulunmaktadır. Eğer bu irade kullanılmaz, kentleşmeye ve yapılaşmaya dair gelişmiş ülkeler düzeyinde yasal düzenleme ve denetim sistemi uygulamaya alınmazsa, ilerde yaşayacağımız yıkımın, şimdiye kadar yaşananları aratacağı bilinmelidir.

Barış, demokrasi ve hoşgörü çağrımızı yineliyoruz

1 Eylül 2008

2008 1 Eylül Dünya Barış Günü'nü, yine ülkemizde ve dünyada barışa duyulan özlemle karşılıyoruz. Çünkü ne ülkemizde ne de özellikle içinde bulunduğumuz coğrafyada bir türlü sular durulmuyor, silah sesleri kesilmiyor, sorunlar savaş aracılığıyla çözülmeye çalışılıyor; dolayısıyla da çözülemiyor, patlayan her bomba sorunları daha da derinleştiriyor, içinden çıkılmaz bir noktaya sürüklüyor.

Bölgesel boyutuyla öne çıkan ve tek tek ülkeleri yakından etkileyen, dengeleri belirleyen Kürt sorunu başta olmak üzere, son günlerde Kafkasya'da patlak veren çatışma ortamı geleceğe dönük kaygılarımızı artırmaktadır.

Kafkasya sorunu, tüm coğrafyayı yakacak bir ateş topu haline gelme riskini içinde taşıyor. Yaşanması olası gelişmelere dair üretilen senaryoları bile düşünmek bile istemiyor hiç kimse.

Kürt sorunu kaynaklı çatışma ortamının, şiddet eylemlerinin sonu gelmiyor. Her gün yeni bir çatışma, yeni bir saldırı haberiyle sarsılıyor. Gün be gün ölüm haberleri alıyoruz.

Savaş insanı, doğayı, kültürel değerleri yok ediyor ve ne yazık ki insanlık bu illetten kendisini uzak tutamıyor. Nasıl tutsun ki; emperyalistler petrol, enerji koridorları, silah satışı, stratejik mevzi, nüfuz

ABD, ORTADOĞU'DAN ÇEKİLMELİ

İnşaat Mühendisleri Odası'ndan yapılan açıklamada ise, "Savaş; insanı, doğayı, kültürel değerleri yok ediyor ve ne yazık ki insanlık bu illetten kendisini uzak tutamıyor. Yine de ABD'nin Ortadoğu'dan çekilmesini, Kafkaslarda ABD kışkırtmasıyla başlayan gerginliğe son verilmesini, Kürt sorununda barışçıl çözümlerin zorlanması doğrultusundaki taleplerimizi yineliyoruz" denildi.

İkinci Dünya Savaşı'nın başladığı gün olan 1 Eylül, bu tür insanlık trajedilerinin bir daha yaşanmaması için Dünya Barış Günü olarak ilan edildi. İnsanlık tarihindeki en büyük savaşlardan biri olan İkinci Dünya Savaşı'nda 50 milyonun üzerinde insan öldü, bombalanan kentler harabeye dönüştü, tüm dünya ülkeleri savaş sonrasında ekonomik ve sosyal krizler ile boğuştu.

alanı üzerinden bölgesel savaşları kışkırtıyor. Özellikle ABD gerek işgallerle, gerek komşu ülkeleri birbirine kışkırtarak tam bir savaş makinesi gibi çalışıyor.

ABD'nin ne yaptığından ziyade, bizleri asıl kaygılandıran noktanın ülkemizde hakim kılınan siyasal-kültürel ortam olduğunu belirtmek gerekiyor. Ne yazık ki şiddet, günlük hayattan siyasete kadar sorunları çözmenin yegâne yolu olarak görülüyor. Savaş çığırtkanlığı, linç kültürü, barış talebine karşı gösterilen tahammülsüzlük, farklılıkları yok sayan yaklaşım buradan güç alıyor.

İnşaat Mühendisleri Odası; 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde bir kez daha barış, demokrasi, hoşgörü çağrısı yapıyor. 1 Eylül vesilesiyle; ABD'nin Ortadoğu'dan çekilmesini, Kafkaslarda ABD kışkırtmasıyla başlayan gerginliğe son verilmesini, Kürt sorununda barışçıl çözümlerin zorlanması doğrultusundaki talepleri yineliyoruz.

Çocuklarımız ateşe atılıyor; katliama davetiye çıkartılıyor

5 Eylül 2008

2008-2009 ders zili çaldı. İlkokula yeni başlayan çocuklarımız ilk defa okulla tanıştı. 8 Eylül'de ise 15 milyona yakın çocuğumuz ders başı yapmış olacak. Eğitimin kendine has sorunları üzerinde tartışmalar yavaş yavaş gündeme gelmeye başladı ama ne yazık ki asıl ve büyük sorun görmezden geliniyor.

Okullar açılırken kamuoyu hâlâ şu soruların yanıtını arıyor: Okul binaları depreme karşı ne kadar güvenli? Gözümüz gibi koruduğumuz, canımızdan değerli çocuklarımız sağlıklı, güvenli yapılarda eğitim görebilecek mi? Çocuklarımızın neredeyse tam günlerini geçireceği okul binaları olası bir depreme karşı güvenli mi?

Can güvenliği ülkemizin asli sorunudur ancak ne yazık ki siyasi iktidar sorunun yakıcılığına farkında değildir; sorunun ne kadar ciddi olduğu gerçeği, kamu yöneticileri tarafından toplumun bilgilendirilmesi zorunluluğu yok sayılmaktadır.

1999 depremlerinden bu güne geçen sürede, ne ihtiyaç duyulan yasal değişiklikler gerçekleştirilmiş ne de güçlendirme çalışmaları tamamlanabilmiştir.

Sorunun doğal muhatabı olan İnşaat Mühendisleri Odası'nın yıllara yayılan ısrarına ve bu konudaki görüş, öneri, uyarılarına; 2004 yılında toplanan Deprem Şurası kararlarına rağmen siyasi iktidarın gerekli önlemleri almaması, toplumun içini rahatlatacak adımlar atmaması açıkçası yeni ölümlere davetiye çıkartmaktadır.

Binlerce insanımızın hayatına mal olan, ekonomide büyük zararlara yol açan, toplumsal travma yaratan 1999 depremleri bile siyasi iktidarı harekete geçirmemişse, ne yazık ki, geleceğe güvenle bakabilmek mümkün olmaktan çıkmaktadır.

Bilindiği gibi Türkiye bir deprem ülkesidir. Topraklarının yüzde 93'i aktif deprem kuşağında bulunmaktadır. Nüfusunun yüzde 98'i ise deprem kuşağı üzerinde yaşamaktadır. Depreme önlemlerini almak, tehlikenin büyüklüğünü görmemek telafi edilmesi mümkün olmayan sonuçlara yol açacaktır.

Çocuklarımızı bekleyen büyük tehlike

Bütün bu gerçekler ışığında, okulların açılmasına sayılı günler kala, okulların depreme karşı güvenli olup olmadığını, güçlendirme çalışmalarında alınan mesafeyi gündemimize almak zorundayız.

İlk dikkat çekilmesi gereken nokta; kamu kurumları arasında bir eşgüdüm olmadığı doğrultusundadır ki, bu gerçeklik tam bir bilgi kirliliği halini almıştır. Deprem güvenliği açısından bina envanteri bile olmadığı sık sık dile getirilmektedir. Bunun okuması şudur: Binaların depreme güvenli olup olmadığını bilinmemektedir.

Okullara, yurtlara dönük güçlendirme çalışmaları ise ülke gerçeğinin bir başka ifadesi olarak karşı-

mıza çıkmaktadır. Hangi kurumun hangi alanda çalıştığı, sorumluluk sınırları, güçlendirme için ayrıldığı bütçe, çalışmaların tamamlanması için daha ne kadar bütçeye ihtiyaç olduğu, merkezi ve yerel idarenin sorumlulukları, Milli Eğitim Bakanlığı ve valilikler arasındaki uyumsuzluk, merkezi düzeyde bir araya getirilmiş bilgi olmaması, kaç okulda güçlendirme çalışması yapılması gerektiği, kaç okulda çalışmaların tamamlandığı gibi konular, sorunlu noktalar. Çünkü kurumlarımız ne yaptığını bilmez haldedir.

Bilinen tek gerçek; çocuklarımızın güvenli olmayan yapılarda eğitim göreceği gerçeğidir.

İSMEP'e göre; durum vahimden de öte

1999 depremlerinden sonra İSMEP (İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi) çalışmaları çerçevesinde ortaya çıkan tablo, okullar, kreşler, yurtlar başta olmak üzere toplu kullanım alanlarının açık tehdit oluşturduğunu göstermektedir.

İSMEP verilerine bakıldığında; güçlendirilmesi ya da yıkılıp yeniden yapılması gereken 1738 okul bloğundan sadece 114 tanesinin güçlendirildiği anlaşılmaktadır. Aynı verilerden çıkan sonuç, güçlendirilmesi gereken öğrenci yurdu blok sayısı 55 iken, gerçekleşen rakamın 5 olduğu görülecektir.

PİO'lar tehlike altında

Pansiyonlu Ortaöğretim Kurumları (PİO) ve Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) güçlendirme çalışmaları ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluk alanında bulunmaktadır. Türkiye genelinde ortalama 550-560 YİBO bulunmakta, bunlardan 330 civarında okul 1. ve 2. deprem kuşağında yer almaktadır. Depremler sonrası 84 okulda güçlendirilmesi gerektiği tespit edilmiş, 2005 yılında ihalesi çıkmış, çalışmalar büyük oranda tamamlandığı duyurulmuştur.

Pansiyonlu Ortaöğretim Okulları ise çocuklarımızı açısından büyük tehlike içermektedir. Türkiye genelinde 900 civarında PİO bulunmakta, bunlardan 426 tanesi 1. ve 2. deprem bölgesinde yer almaktadır. Bu okullar incelenmiş, yüzde 35-40'ının güçlendirilmesine ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. Güçlendirme projelerinin hazırlandığı, ihale edilmeyi beklediği basında yer almıştır.

MEB'in 21 Kasım 2007 tarihinde kurumumuzun talebi doğrultusunda paylaştığı verilere göre; pansiyonlu okullarda toplam 1087 blok bulunmaktadır. Eğitim, pansiyon, lojman, atölye, spor salonu ve yemekhaneden oluşan 1087 bloktan yalnızca 72 tanesi sağlamdır. Bunun anlamı açıktır: Geriye kalan 1015 blok çocuklarımızın hayatı için tehdit oluşturmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Yatırım ve Tesisler Genel Müdürlüğü'nün, Nisan 2007'de açıkladığı bir başka rapora göre; ülke genelinde MEB'e bağlı okulların toplam 240 milyon metrekare kullanım alanı bulunmaktadır ve 120 milyon metrekarelik alanda güçlendirme çalışması yapılması gerekmektedir. Güçlendirme için yaklaşık 15 milyar YTL bir paraya ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu bilgiler Nisan 2007 tarihine aittir. Daha yakın bir tarih olan 21 Eylül 2007 ise Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. Abdussamet Arslan basına açıklamada; Türkiye'de 60 bin okulun bulunduğunu, bunlardan 44 bini kullanıldığını belirtmiş, son dört buçuk beş yılda bu 44 bin okulun yüzde 14'ünde yani yaklaşık 6 bin binada güçlendirme yapılabildiğini sözlerine eklemiştir.

44 bin okulun yüzde 40'ının 1. ve 2. deprem bölgesinde yer aldığı düşünülürse çocuklarımızın nasıl bir tehlike altında bulunduğu daha net anlaşılacaktır. Dokuz yılda yüzde 14'ü bitirilmiş, 1. ve 2. deprem kuşağında bulunan yüzde 26'sına çivi bile çakılmamıştır. Bu binalarda eğitim gören çocukların canı Allaha emanet edilmiştir.

Tablo vahimdir; vahim olduğunun kanıtı yukarıda verilen rakamlar ve oranlardır. Okullar, yurtlar, kreşlerin mevcut durumu katliama davetiye çıkartmaktadır. Ayrıca güçlendirme çalışmaları haricinde, kullanılmaması gereken binaların yıkılıp yıkılmadığı konusunun da muamma olduğu hatırlanırsa, çocuklarımızı bekleyen tehlikenin boyutu daha net anlaşılacaktır.

Türkiye toplumuna, anlaşılan o ki, sadece deprem olmaması için dua etmekten başka bir yol bırakılmamıştır. Siyasi iktidarın ideolojik tercihleri zaten böyle bir toplumsal hayatın hüküm sürmesini, böyle bir kültürün hakim olmasını hedeflemektedir. Bilim devre dışı bırakılacak, insan hayatı değil, kadere razı olan bir psikolojik hal hayatımıza nüfuz edecektir.

1 metrekarelik alanın güçlendirilmesi için 200 YTL gerekmektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin

2008 yılı hariç, 5 yıl boyunca lalelere 670 milyon YTL harcadığını, bu parayla 3 milyon 350 bin metre-karelik bir alanın güçlendirileceği bilmek bile başlı başına siyasi iktidarın hangi tercihlerde bulunduğunu açığa çıkartmaktadır.

İnşaat Mühendisleri Odası olarak; kamuoyunu bilgilendirmeyi, gerekli uyarıları yapmayı asli görev sayıyoruz. Vurdumduymazlık, telafi mümkün olmayan sonuçlara yol açmadan, gerekli önlemler alınmalı, güçlendirme çalışmaları bir an önce bitirilmeli, yıkılması gereken binalar yıkılmalı, çocuklarımız güvenli yapılarda eğitim görmelidir.

Darbeler yargılanmadan demokratikleşmek mümkün değildir

11 Eylül 2008

Türkiye, 2008 12 Eylül askeri darbesini Ergenekon tartışmaları ile karşıladı. Ergenekon operasyonları başladığında kamuoyunda açığa çıkan beklenti ne yazık ki karşılıksız kaldı. Darbeler, faili meçhul cinayetler, karanlık ilişkiler nedeniyle büyük yara alan demokrasimiz için bir umutlu bir adım gibi görünen Ergenekon operasyonu, tuhaf bir şekilde, bir sınıra gelip dayandı ve asıl deşifre edilmesi gereken ilişkilere uzanamadı.

Anlaşılan o ki, Türkiye, hâlâ darbelerini yargılamayan bir ülke olmanın utancını üzerinde taşımaya devam edecek.

Birakalım darbelerden hesap sorulmasını, Ergenekon operasyonunu gerçekleştiren ilişkinin, ülkemizin 12 Eylül yasalarıyla yönetildiği, YÖK gibi 12 Eylül ürünü olan kurumların varlığını koruduğu, darbelerin yargılanamayacağına Anayasal güvence altına alındığı gerçeğini değiştirmeye muktedir olmadığı, böyle bir niyet taşımadığını, buna uygun siyasi bir iradeye sahip olmadığı açığa çıktı.

Darbelerin yargılanmasını önleyen Anayasa'nın geçici 15. maddesi varlığını korumaya devam ederken, son dönemde yaşananların, demokrasi adına umut vadeden gelişmeler olduğu ne yazık ki ileri sürülemiyor.

Türkiye kararını vermek zorundadır; yakın tarihimizde yer alan bütün darbeler, katliamlar, arkasındaki karanlık güçler deşifre edilmeli, sorumlular yargı önüne çıkartılmalıdır. Türkiye darbelerden o kadar çok çekmiştir ki, birkaç emekli devlet görevlisinin yargılanması kamuoyunu tatmin etmemektedir.

Darbeler, birkaç emekli askerin ya da politik gidişattan hoşnut olmayan görevlilerin işgüzarlığıyla gerçekleşen sıradan bir girişim değildir. Darbelerin nasıl gerçekleştiği, tecrübeyle sabittir.

12 Eylül sıradan bir gün değildir; politik, ekonomik ve kültürel sonuçlarını düşününce neden salt askeri özellikler taşımadığı daha kolay anlaşılabilir. Bütün özellikleri dikkate alındığında 12 Eylül'ün toplumsal bir travmaya yol açtığı bilinmektedir. Üzerinden çeyrek asırdan fazla bir zaman geçmesine rağmen, toplumsal hayatımızda hâlâ izlerini taşıyor olmamızın nedeni budur; 12 Eylül Türkiye'yi

derinden yaralamıştır. Kanama içten içe devam etmekte, her muhalif harekette, her talepte, her örgütlenme girişiminde karşımıza çıkmaktadır.

Belki de hepsinden önemli olan 12 Eylül'ün bir korku toplumu yaratmış olmasıdır. 12 Eylül'le birlikte örgütlülük öcü gibi algılatılmış, baskı ve zor tüm sorunları çözecek araç gibi görülmüş, özgürlük ve insan hakları toplumsal hayatın dışına itilmiş, baskıcı yönetim biçimi, farklılıkları yok sayan, hoşgörüden nasibini almayan bir anlayış içselleştirilmiştir.

Türkiye, yakın tarihinin bu en karanlık döneminin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına ihtiyaç duyuyor. Bunun yolunun da, başta 82 Anayasası olmak üzere, 12 Eylül ürünü tüm yasaların ve 12 Eylül anlayışında beslenen tüm düzenlemelerin ortadan kaldırılmasından geçtiğini biliyor.

Sivil toplum: 12 Eylül darbeleri yargılansın

ANKARA - Sivil toplum kuruluşları, 12 Eylül'ün 28. yıldönümü nedeniyle yayımladıkları mesajlarda Türkiye'nin darbelerle hesaplaşması gerektiğini söyledi. 12 Eylül mesajları şöyle:

KESK Genel Başkanı Sami Evren: Aradan geçen 28 yıla rağmen, Türkiye ne darbeci generallerle hesaplaşabildi ne de 12 Eylül'ün ürünü olan 1982 Anayasası'ndan kurtulabildi. Türkiye, darbeleri Anayasayla koruyan yegane ülke olmanın ayıyıyla yaşamaktadır. Bugün Türkiye'nin gerçek anlamda özgür ve demokratik bir geleceğe doğru adım atabilmesinin ilk koşullarından birisi başta 12 Eylül darbesini gerçekleştiren

ve cuntacılar yargılanmadığı sürece 12 Eylül'ün yarattığı tahribatları aşmak mümkün olmayacaktır.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası: Bütün darbe ve katliamların arkasındaki karanlık güçlerin deşifre edilmesi, sorumluların yargı önüne çıkarılması gerekiyor.

Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu: 12 Eylül'ün çalışma hayatına en önemli yansıması 'Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt' yasalarıdır. Darbe ürünü bu yasaların değiştirilmesi öncelikli talebimizdir.

Denizleri ananlara 5 ay hapis

Henüz vakit varken...

6 Ekim 2008

Hakkâri'nin Şemdinli İlçe sınırları içinde bulunan Aktütün Karakoluna yapılan saldırıda 15 askerimizin öldürülmesi ve birkaç gün öncesinde Altınova'da yaşanan gerginlik, Kürt sorununun acilen ve kalıcı bir çözüme kavuşturulmasının kaçınılmaz olduğunu göstermiştir.

Açıkçası artık ne sözün bir anlamı kalmıştır ne de genç ölümlerin ardından dökülen gözyaşlarının. Bir kez daha sözün kifayetsiz kaldığı noktaya gelip dayanmış bulunuyoruz; söz bitiyor bitmesine ama ölümlerin ardı arkası kesilmiyor.

Ortada bir sorun bulunuyor; görmezden gelemeyeceğimiz, iç ve dış düşmanlar diyerek içimizi rahatlatamayacağımız, salt askeri tedbirlerle çözemeyeceğimiz.

Türkiye'nin batısında Türk-Kürt çatışmasını körüklemek doğrultusunda ırkçı kalkışma sahneleniyor. Doğusunda ise PKK kanlı eylemlerini gitgide artırıyor.

Ne yapılmak istendiğini fark etmemek mümkün değil ama asıl tehlikenin Türkler ve Kürtler arasında sevgi bağının, birlikte yaşama isteğinin ortadan kalkması olduğunu görmek gerekiyor.

Eğer Anadolu coğrafyasında yüzyıllardır birlikte yaşayan insanlar aralarındaki gönül bağıni yitirirlerse, bu sonuç ölümlerden daha acı olacak ve nice yeni ölümlere yol açacaktır.

Bu hassasiyet nedeniyle Aktütün baskınına gerçekleştiren ve 15 askerimizi katleden PKK'yı kınıyoruz. Aynı eleştirilerimizi Altınova'da sıradan bir kavgadan Türk-Kürt çatışması yaratmaya kalkışanlara da yöneltiyoruz.

Artık yeter! İrkçilikten, terörden, şiddetten bu toplum çok çekti. Terörle, şiddetle, kan dökerek sonuç elde etmenin mümkün olmadığı anlaşılmadı mı?

Sorunları görmezden gelmenin ya da salt askeri tedbirlerle sorun çözmeye çalışmanın yeni çözümsüzlükleri doğurduğu açığa çıkmadı mı?

Barış, kardeşlik, birarada yaşamak, eşit ve özgür birliktelikler inşa etmek zor değildir. Yeter ki henüz vakit varken, ırkçılıktan, terörden, şiddetten beslenen anlayışları etkisiz kılalım.

İnşaat Mühendisleri Odası, 15 askerimizin acısını tüm kalbiyle hissetmeye çalışıyor; ailelerine, sevenlerine baş sağlığı ve sabır diliyor.

Ateşle oynamaktan vazgeçin!

4 Kasım 2008

Son dönemde Kürt sorununun aldığı biçim gelecek açısından hepimizi kaygılandırmaktadır. Dağlıca, Aktütün ve Altınoluk olaylarından sonra birdenbire öz ve biçim değiştirerek farklı bir kulvara geçme eğilimini iyiden iyiye hissettiren Kürt sorunu, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın son günlerde yaptığı açıklamalarla çığrından çıkmış, nasıl vahim bir manzara ile karşı karşıya bulunduğumuzu göstermiştir.

Öngörülerimizin bir bir gerçekleşmesi korkutucudur. Son dönemde yaşananlara bakarak, ülkemizin bir Türk-Kürt çatışmasına doğru çekilmek istendiği ve bunun bırakalım gerçekleşmesini, emaresinin görülmesinin bile telafisi mümkün olmayacak yıkım anlamına geleceğine dair uyarılarımızın hiç de dayanaksız olmadığı açığa çıkmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası'nın da aralarında bulunduğu barış ve kardeşlikten yana tercihte bulunan kurum ve kuruluşların, meslek odalarının, siyasi partilerin, sendikaların yaptığı uyarının, bu kaos orta-

mında etkisiz kalması, savaş ve şiddet yanlılarının sesinin daha gür çıkması, tehlikeli gidişatı artırmaktadır.

Kürt sorunu ve sorun odaklı gerginlik ve çatışma ortamı son çeyrek asra damgasını vurmuş, sorun savaş boyutunu aldığı günden bu yana binlerce insan hayatını kaybetmiştir. Sorunu çözümsüzlüğe iten yaklaşımlar, her zaman eleştiri konusu yapılmış, barış çağrıları defalarca yinelenmiştir. Bu açıklamalarda, savaştan medet uman, şiddetle sorun çözmeye çalışan taraflar mahkûm edilmiştir.

Ancak son günlerde bizzat Başbakan Erdoğan'ın ağzından Türkiye'ye yayılan mesaj, durumun vahametini gözler önüne sermektedir. Bir başbakan 'ya sev ya terk et' mealinde yaklaşım sergilerse, bir Başbakan "vatandaş kendini savunacaktır" derse, Türkiye, sorunu barışçı yollarla çözme şansını tamamen kaybedebilir; sokak gerginliklerinin, etnik çatışmaların önüne almak mümkün olmaktan çıkabilir.

Son günlerde, sanki görünmez bil el, Türkiye'yi bir iç savaşın eşiğine getirecek senaryoyu sahneye koymaya başlamıştır. Bu durum hepimizi kaygılandırmaktadır. Artık iş, kimin haklı olup olmadığı noktasını çoktan aşmıştır. Böylesi bir ortamda, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanının hukuk sınırları içinde kalarak konuya yaklaşım sergilemesi beklenirken, aksi ve çatışmanın toplum katmanlarına yayılmasını teşvik eden açıklamalarla karşılaşmak, hem de bunun Başbakan tarafından ifade edildiğini bilmek, bizleri kaygılandırmaktadır.

İnşaat Mühendisleri Odası olarak, tüm kurumlara, tüm taraflara çağrıda bulunuyoruz: Ateşle oynamaktan vazgeçin. Çünkü bu ateş sadece sizin elinizi değil, tüm ülkeyi yakacaktır.

Kriz "teğet" değil bölerek geçiyor

5 Kasım 2008

Doğalgaza yapılan son zam AKP iktidarının ekonomik-siyasal tercihini bir kez daha gözler önüne serdi. "İlk global kriz" olarak isimlendirilen sürecin olumsuz sonuçlarının faturasını halka zam olarak yansıtmaya karar verdi. Doğalgaza yapılan zammı böyle değerlendirmek gerekiyor. Siyasi iktidar, halkın yükünü ağırlaştırarak global krizi hafifletmeye karar verdiği anlaşılıyor. Yapılan zammın doğalgazla sınırlı kalmayacağı, iğneden ipliğe pek çok mal ve hizmete yansıtacağı ifade ediliyor ki, bunun emareleri kendisini göstermeye başladı.

Siyasi iktidar, göreve geldiği günden bu yana halktan değil, ulusal, uluslararası büyük sermaye gruplarından yana ve onların ihtiyacını karşılayacak ekonomik politikaları tercih ediyor. Yıllardan bu yana tüm toplumsal düzen buna uygun tanzim edilmeye çalışılıyor. Kamusal alanın daraltılması, sosyal politikaların terk edilmesi, eğitim, sağlık başta olmak üzere temel ihtiyaçların paralı hale getirilmesi bu tercih çerçevesinde hayata geçiriliyor. AKP iktidarı "zengin dostu" olduğunu her fırsatta gösteriyor.

Son ekonomik kriz aynı zamanda AKP'nin 'kriz yönetme' yeteneğinden de ne kadar uzak olduğunu açığa çıkardı. "Hamdolsun kriz bizi etkilemeyecek" sözünün üstünden birkaç gün geçmedi ki, doğalgaza insafsızca zam yapıldı. Oysa krizin başladığı, kısa zamanda ülkemizi de etkisi altına alacağı gün gibi ortadaydı.

AKP'yi salt önlem almamakla, basiretsiz davranmakla eleştirmek sanıyoruz ki durumun vahametini, Türkiye'nin IMF ve Dünya Bankası ile kurduğu ilişkinin ağırlığını, ülkemizin içinde bulunduğu cendere-nin gücünü hafifletme tehlikesi içerir ki, bunun bir yanılgı olacağını vurgulamak gerekmektedir. Karşımızda, memur maaşlarına yapılacak zammı bile, IMF'nin onayına bırakan bir siyasi iktidar bulunmaktadır.

Bu nedenle, halktan yana ekonomik politikaları savunan ekonomistlerin, toplumsal sorumluluğu gereği yoksulluğa dikkat çeken meslek odalarının uyarı ve önerilerine kulak kapatmasının sebebi budur.

TMMOB VE ÇETKODER:

Yeter artık, yeter!

» **ÇEVRE** ve Tüketici Haklarını Koruma Derneği üyeleri doğalgaza gelen zam ile önümüzdeki yıl artacak olan vergi ve harçlar için süpürgeli bir eylem yaptı. Dernek Başkanı Mustafa Gökteş, "Önümüzdeki yıl vergi ve harçlarda da korkunç bir boyut kazanacak, yeter artık, yeter" dedi.

» **TMMOB** İnşaat Mühendisleri Odası, ekonomik krizin etkilerinin Türkiye'de ciddi şekilde görülmeye başlandığını belirterek, "Krizin teğet değil, bölerek geçtiğini, bunun en çarpıcı örneğinin doğalgaza yapılan yüksek oranlı zam olduğunu" bildirdi. **BirGün**

Türkiye AKP eliyle emperyalist-kapitalist sistemin bir çarkı haline getirilmiştir. Çarkın genelinde ortaya çıkan sorunlar, bir dişli olan Türkiye'yi de yakından etkilemektedir.

2008 yılı başından bu yana doğalgaza yüzde 82, kömüre yüzde 60, elektriğe yüzde 65 zam yapan Türkiye, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) raporunda enerjinin en pahalı olduğu ülke ilan edilmiştir. Bu duruma derhal son verilmesi gerekmektedir. Çünkü enerjinin pahalı olması üretimi, yatırımı olumsuz yönde etkilemektedir.

Zamlar inşaat sektöründeki daralmayı artıracak

İnşaat sektörü uzun zamandan bu yana durağanlık girdabındadır. Yatırımlar durmuş, işsizlik artmış, konut fiyatları alt-üst olmuştur. Ekonominin lokomotifi konumunda bulunan inşaat sektöründeki durgunluk pek çok sektörü etkilemektedir. Çünkü inşaat, 150 alt sektörün belirleyicisi durumundadır. Son dönemde yapılan enerji zamları zaten büyük sorun ve sıkıntı içinde bulunan sektörümüze ölüm-cül darbe anlamına gelmiştir ki, 2001 krizinin yarattığı sonuçları hâlâ aşamayan sektörümüzün bu yeni krizi kaldırabilmesi mümkün görünmemektedir.

12 Kasım Düzce depremi dolayısıyla bir kez daha: Önlem almayanlar suç işlemektedir

12 Kasım 2008

Bilindiği gibi 12 Kasım 1999 tarihinde merkez üssü Düzce olan 7,2 büyüklüğünde bir deprem meydana gelmiş, etki alanındaki yerleşim bölgelerinde ağır hasara ve büyük oranda can ve mal kaybına yol açmıştı. Marmara depreminin yarattığı travmanın sıcaklığı henüz geçmeden meydana gelen Düzce depremi tam bir yıkım olmuş, Düzce ve civar illerde bine yakın vatandaşımız hayatını kaybetmiş, beş bine yakını yaralanmış, binlerce ev ve işyeri değişik oranlarda hasar görmüş, bölge ekonomisi derin yara almıştı.

Peş peşe meydana gelen iki deprem nedeniyle geleceğe dönük kaygılar günün belirleyicisi olmuş, Türkiye adeta bir korku ülkesi haline gelmiştir. Marmara ve Düzce depremlerinin yol açtığı büyük acılar, tüm toplumsal hayatın yeniden tanzim edilmesi yönünde beklentileri artırmış, bir deprem ülkesi olan Türkiye'de ilgili mevzuattan şehirleşmeye, konutların güvenliğinden deprem eğitime kadar geniş bir yelpazede köklü değişim yapılması doğrultusunda toplumsal basınç ortaya çıkmıştır.

Ancak ve ne yazık ki, 17 Ağustos'tan ders alınmaması, sadece 'yara sarma hamaseti' dışında kayda değer adım atılmaması, adeta 12 Kasım depreminin ağır sonuçlarını tetiklemiştir.

Türkiye deyim yerindeyse; o günden bu güne havanda su dövmekten, bilim dışı hurafelerden medet ummaktan, deprem önlemi adı altında kentsel dönüşüm projelerini hayata geçirmekten başka adım atmamıştır.

Son dönemde yaşadığımız depremlerin yıl dönmelerinde İnşaat Mühendisleri Odası olarak mevzuatta gerekli değişikliklerin yapılması, imar, yapı denetim ve benzeri yasalarda köklü değişikliklere gidilmesi, güçlendirme çalışmalarının tamamlanması, kaçak yapılaşmanın önlenmesi, konutların ve kamu binalarının güvenli ve sağlıklı yapılmasının sağlanması doğrultusundaki görüşlerimizi kamuoyuyla paylaşıyoruz. Ancak AKP iktidarı yaşanan acıları önemsemediği gibi, meslek odalarının çağrılarını da duymazdan gelmektedir. AKP iktidarını uyarmak amacıyla bu yılın 17 Ağustos'unda binlerce mühendisle yaptığımız "Depreme Duyarlılık Yürüyüşü" bile görmezden gelinmiştir.

AKP iktidarı büyük bir vurdumduymazlık içindedir. Söz çoktan tükenmiştir. "Sözün bitmesi", bizim sözümüzün tükenmesi anlamı taşımamakta, yeni ve büyük acıyla karşılaşma tehlikesine dikkat çekmek amacını taşımaktadır. Çünkü deprem Türkiye'nin bir gerçeğidir; ülkemiz topraklarının yüzde 93'ü deprem riski altında bulunmaktadır.

'Konut sorununun sebebi politikasızlık'

Uygulanan yanlış konut politikasının birçok sıkıntıyı beraberinde getirdiği belirtildi

ÖZLEM ZORCAN ANKARA

İnşaat Mühendisleri Odası, 'Düzce Depremi'nin yıl dönümü dolayısıyla hazırladığı, 'Türkiye'de konut sorunu ve konut ihtiyacı' raporunda, konut sorununa hızlı ve plansız kentsel dönüşüm, yoksulluk ve imar aflarının neden olduğunu belirtti. AKP'nin deprem nedeniyle yaşanan acıları önemsemediğini ifade ettiği raporda, "İktidarı uyarmak amacıyla bu yılın 17 Ağustos'un da binlerce mühendisle yaptığımız 'Depreme Duyarlılık Yürüyüşü' bile görmezden gelindi. AKP büyük bir vurdumduymazlık içinde. Marmara ve Düzce depremlerinden bugüne kadar havanda su dövmekten, bilim dışı hurafelerden medet ummaktan, deprem önlemi adı altında kentsel dönüşüm projelerini hayata geçirmekten başka adım atılmadı" denildi.

15 MİLYON KONUT STOKU VAR

Türkiye'de 15 milyon civarında konut stoku bulunduğu belirtilen raporda, "Yılda ortalama 500 bin konuta ihtiyaç duyuluyor. Hali hazırda bulunan 15 milyon stokun yüzde 55'i ruhsatsız ve kaçakken yüzde 60'ı 20 yaş üzeri konutlardan oluşuyor. Yapı ruhsatları için yapılan başvurular ve verilen izinler göz önüne alındığında konut açığının her yıl büyüyerek arttığı gerçeği ortaya çıkıyor" ifadesi yer aldı. Raporda çözüm olarak şu öneriler yer aldı: "Alt yapı finansmanı geliştirilmeli, yapıım süreçlerinin tümünün kamu görevlileri ve meslek odalarıyla denetlenmesi de gerekli."

Mühendisler TOKİ'nin sosyal konutlarını beğenmiyor

İMO, Başbakan'ın övdüğü TOKİ'nin dar gelirliye yaptığı konutların kalitesinin düşük olduğunu savunurken kurumun orta ve yüksek gelirli kesime yöneldiğini savundu.

[illegible]

Özellikle TOKİ'nin üst düzeyde yerel ve ulusal kuruluşlarla işbirliği yaparak büyük ölçekli, hızlı ve de ikinci kez yapıya teslim edilerek konut sahiplerini süzme piyasaya koymasına beklentisi kaydedildi.

İMİ, TÜRKİN ALT GELİRİYE YATIRIŞ KESİTLERİNİ SAYISAL VE LAZIM OLDUĞUNDA ARSİZ KULLANIN İÇİNE ALDIĞINI SÖYLER.

Alanya gelir dağılımı dikkatle gözlemlenir ve bu dikkatle sadece sosyal verilerde kalmakla" şeklinde rapor edilir. TÜRKİYE'nin geleceğiyle ilgili çocukların konuşmaları çok büyük bir bölünmüşlük kabul ve nitelikli eleştirilerle karşılaşır.

Yoksulken konut açığı artıyor
Raporla, "Yapısal olarak en fazla gelir grubuna daha çok konut ihtiyacı TOKİ, bu konularda önümüz ve gelecek yıllarda en fazla konut ihtiyacı olan gruptur. Bu nedenle, konut ihtiyacı olan gruba yönelik olarak konut politikaları geliştirilmeli ve konut ihtiyacı olan gruba yönelik olarak konut politikaları geliştirilmeli ve konut ihtiyacı olan gruba yönelik olarak konut politikaları geliştirilmeli"

İstanbul'da yapılan Avrupa K
nalları, TOKİ'nin uluslararası

naman bir diğer nedeni olan "bu ya da anı deroode kal bulik konastal" gösterileve; "Dinci, zerevtilik veya yuzm atel olarak gorilen konastal qogru yoksulluk sezarla imay cikm anı deroode kalbul konastal, konas sorumnu atel bir bulik qozulur" derdi.

Ruhsatlar yüzde 13 azaldı
DİO raporında ayrıca yıl
da yarıyolda verilen ruhsatlar
bizların sayısında geçen yıl
oranla yüzde 13,6 düşüş olduğu
görüldü. TÜİK Tüketici Göz

İnsanların gün içinde aldıkları gıdaların gıdalarla karıştırılarak tüketilmesi ya da taze etten elde edilen ürünlerin yüzde 80'i dışarıya satılarak tüketildiği raporunda, konat tarlaları taze püre harcama ihtimaline de bir önceki ayın gününde

İnşaat Mühendisleri Odası, söz söylemeye, yetkilileri önlem alma noktasında basınç uygulamaya devam edecektir. Toplumsal sorumluluğumuz ve insan sevgimiz, insan hayatına verdiğimiz değer bu konuda ısrarcı olmamızı zorunlu kılmaktadır.

Bu çerçevede IMO, 12 Kasım Düzce depreminin yıldönümü dolayısıyla “Türkiye’de Konut Sorunu ve Konut İhtiyacı Raporu” hazırlamıştır. Rapor, “deprem doğal bir yer hareketidir, deprem öldürmez, öldüren sağlam olmayan, standart dışı üretilen konutlardır”, yaklaşımını yansıtmakta, mevcut durumu, olumsuzlukları ve olması gerekenleri kamuoyuyla paylaşmaktadır.

Konut tanımlarının, konut sorununa ilişkin değerlendirme-lerin ve konut ihtiyacına ilişkin istatistiklerin bulunduğu raporda, İMO'nun görüş ve önerileri de yer almaktadır.

İhalesiz, “ihale” dönemi başlıyor

14 Kasım 2008

Bundan bir süre önce AKP Hükümeti, 4734 sayılı Kamu İhale Yasası ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Yasası'nı değiştirmek için düğmeye basmış, meslek odalarının itirazlarına rağmen ilgili yasa değişikliğini Meclis gündemine getirmişti. Meclis alt komisyonlarında ele alınan tasarı bırakalım itirazları gidermeyi, olumsuzluklar daha da belirgin hale getirilerek Meclis Genel Kurulu'nda görüşmeye açıldı. Belli ki, iktidar partisine üye milletvekillerinin oylarıyla tasarı yasalaşacak, kamu ihale düzeninde yeni ve çok tartışılacak bir dönem başlayacaktır.

Tasarının ne gibi değişikliklere yol açacağını, hangi olumsuzlukları tetikleyeceğine ilişkin değerlendirmeye geçmeden önce, siyasi iktidarın yasa tasarısını hazırlarken ve tasarı alt komisyonlarda görüşülürken, ilgili kurumları, meslek odalarını devre dışı bırakan yaklaşımına dikkat çekmek gerekmektedir. AKP iktidarı sadece bu yasayla ilgili değil, bütün bu ve benzeri girişimlerinde toplumun farklı kesimlerinin görüşünü almaktan ısrarla kaçınmakta, katılımcılığa tüm yasaları “yangından mal kaçıırıcısına” çıkarmaktadır.

Ancak bu kez “ben yaptım oldu” anlayışla hazırlanan tasarının kamu hayatında ciddi zafiyetlere, usulsüzlüklere ve yolsuzluklara yol açacağını bilmek gerekiyor. Zaten tartışmalı ve sıkıntılı bir konu olan kamu ihale sistemi, bu tasarıyla açıkçası içinden çıkılmaz bir hal alacak, kamusal hayatın derinden kanayan bir yarası tüm noktalara nüfuz edecektir. Ülke tarihinin hiçbir döneminde kamu alanına sirayet eden adam kayırmacılık ve partizancılık yasayla “güvence” altına alınmamıştır.

Yine aynı şekilde ülke tarihinin hiçbir döneminde, hiçbir Türkiye Cumhuriyeti hükümeti kendi teknik personelini bu oranda mağdur eden ve büyük sermaye gruplarının elini rahatlatan bir yasaya imza atmamıştır. Kamu ihalelerindeki eşitsizlik ve adalet ilkesi bu açıktır. Çiğnenmemiştir.

Yasa değişikliği tasarı olarak Meclise gönderildiğinde İnşaat Mühendisleri Odası yasaya ilişkin itirazlarını kamuoyuyla paylaşmış, Meclis'te bir dizi görüşme yapmış, muhalefet partilerine görüşlerini aktarmış, ancak iktidar partisi görüşme talebine bile olumlu yanıt vermemiştir.

Adı geçen tasarı yasalaşırsa;

- Mühendis ve mimarların iş denetleme ve iş yönetme belgeleri oranı aşağı çekilecek, büyük inşaat şirketlerinin oranları ise korunacaktır.

‘Yeni yolsuzlukların önü açılacak’

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) ve İnşaat Mühendisleri Odası (İMO), Kamu İhale Yasası'nda değişiklik öneren tasarrufun, 'yeni yolsuzluğun önünü açacağı' uyarısında bulundular.

Meclis Genel Kurulu'nda görüşülmesine başlanan ve kapsamı genişletilerek kamu ihalelerinde denetimi ortadan kaldırmayı amaçlayan tasarıya tepkiler artıyor.

TMMOB Başkanı Mehmet Soğan, tasarrufla hayliye işlemlerde kamu denetimini onandan kaldırdığını, Kamu İşleri Kurumu'na by-pass ettiği ve mühendis ve mimarlar açısından da önemli hak kayıplarını getirdiğini dile getirdi. Devletin kendisi kurumlardan dahil giriş almadand hazırlanan ve Meclis Genel Kurulunda'nı görüşülmesine başlatılan tasarıların, sermaye çevrelerini işleri doğrudan doğruya hazırladığını dikkat çekti. Soğan, hükümetin bu tasarı ile sermayeye bir anlayış mı sağladığını sordu. Mimar ve mühendisler ve onları örgütü TMMOB'un süreçte dahil edilmemesine vurgu yapan Soğan, işleri mühendis ve mimarların süreçte aktif biçimde katılmaları, kamu işlemlerini kamuoyu denetimine açık olması kalyetlaştırdığını ilde etti.

'İhaleler soruşturulamayacak'

ler kaldırılmıştır. İdareye şikâyet ve kuruma itirazın şikâyet başvurusuna caydırıcı hale dönüştürülmüştür. Gerek şikâyet hakkını kullanacak kişilerdeki daralima, gerekse şikâyet başvuru harçlarının yüksekliği, şikâyet ve itiraz yolunu kapatmaktadır" dedi.

Kamu İlahe İlaheleri resen inceleme yetkisi ve görevi kaldırıldıktan sonra Kamu İlahe Kurumu'nun varlığını tartışmalı hale geleceğini de vurgulayan Soğancı, "Basında çıkan bir yolsuzluk haberi, idari olanı incelemesi kapsamında değerlendirilmeyecekti, çünkü kurum yetkili ve görevli değildir. Ama kurum üyeleri, ilahiyeye girmiş istiskenile kamu ilahe hukukuna göre hareket etmemektedirler" dedi. Soğancı, yeni yönetim seçimine girerken ilaheleride Kamu İlahe Kurumu'nun ve kamuoyunun denetimini ortadan kaldırıncasına, ilahiyeyi yapayık idarelere çok fazla takdir hakkı tanımasına, yeni yolsuzlukların önünü açmaktan başka bir anlamı olmadığını da belirtti.

İhalesiz 'ihale' dönemi

AKP Hükümeti'nin bu tasarı ile büyük in-
aat şirketlerinin elini rahatlatmayı amaçla-
dığı kaydedildi. Açıklamada, "Aynı zamanda
kamı ihalelerine partizanlık, kayırmacılık
yandaşlara peşleş dönemi resmen baş-

minde kamu alanına
"güvence" altına alı
Yine aynı şekilde ülk
hükümeti kendi tek
maye gruplarının el
rindeki eşitsizlik ve
Yasa değişikliği tas
Odası yasaya ilişkin
görüşme yapmış, m

partisi görüşme tale

- Mühendis ve m

- Mevcut yasada, iş denetleme belgesi değerlendirme oranı tam, iş yönetme belgesi değerlendirme oranı 1/5 iken, iş denetleme belgesi değerlendirme oranı en fazla 1/3'e, iş yönetme belgesi değerlendirme oranını en fazla 1/5'e çekilecektir. Mevcut yasada, iş bitirme ve iş durum belgesi olarak tanımlanan ve büyük inşaat şirketlerine verilen belgeler "tam" olarak değerlendirilirken, yeni yasada bu oran korunacaktır.

- Mühendis ve mimarların yeni ihalelere girmesi, oranlarla oynadığı için imkânsız hale gelecek, büyük inşaat şirketleri ise iyice rahatlayacaktır. Bu, açıktan ihale sisteminde derin ve kapanması kolay olmayacak bir yara açmak, mühendis ve mimarların kazanılmış haklarını gasp etmektir. Yine açık ki AKP Hükümeti, kamu ihalelerine belirli sermaye kesimlerinin ve yandaşlarının dışında kimsenin girmesini istememektedir.

- AKP Hükümeti ihalelere istediğini davet edecek, idare tarafından belirlenecek kriterlerle çerçevesinde ancak belli sayıda şirket ihaleye girebilecektir. AKP'nin yandaşı olmayan şirketlerin ihaleye davet edilmemesi mümkün olabileceği gibi idarece hazırlanan davetli listesine itiraz dahi edilemeyecektir. Kaldı ki, "itirazın şikâyet" için yatırılması gereken harçların oldukça yüksek tutulması nedeniyle, itiraz mümkün de olamayacaktır.

- Kamu tarafından yaptırılacak işlerin ihalesiz verilmesinin önü açılacaktır. Bilindiği gibi sağlık hizmeti veren kurumlar, ihtiyaç duyulan mal ve hizmetlerin teminini Çerçeve Anlaşma yoluyla yapmaktadır. Aynı Çerçeve Anlaşma uygulaması yapım işlerinde de geçerli kılınmıştır. Böylelikle, ihalesiz iş verilmesi sağlanacaktır.

- Ancak iş deneyimi bulunmayan mühendis ve mimarlar yapım işi ihalelerinde diplomalarını kullanabilecekler. Bu da bir başka hak gaspına yol açacaktır.

AKP Hükümeti tüm kamusal alanla oynadığı gibi, kamu ihale sistemiyle oynamakta, mühendislerin, mimarların ve toplumun aleyhine, büyük sermaye gruplarının lehine düzenleme yapmakta sakınca görmemektedir. Bu tercihin, kamu hayatında telafi edilemeyecek sorunlara yol açacağı, yolsuzluk ve usulsüzlüğün toplumsal hayatı belirleyeceği, partizanlık tartışmalarının gündemden hiç düşmeyeceği açıktır.

İnşaat Mühendisleri Odası Meclis Genel Kurulu'nu göreve çağırılmaktadır. Yasa ya Hükümet tarafından geri çekilmeli ya da milletvekillerinin oylarıyla reddedilmelidir.

Meslek Odaları Başbakanın istediği hiza ya gelmeyecektir

1 Aralık 2008

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın meslek odalarına karşı akıllı almaz, anlaşılmaz saldırganlığı devam ediyor. Kızılıncıhamam'da gerçekleştirilen AKP toplantısında, Meslek Odalarına dair sarf ettiği dayanaksız sözleri tartışmadan önce, Erdoğan'ın yerel seçimlere yaklaştıkça üslubunun sertleştiğine, farklı toplumsal ve siyasal kesimlere karşı tahammülsüzlüğünü ele veren yaklaşımına dikkat çekmek istiyoruz.

Başbakanın uzun zamandan bu yana sergilediği ruh hali kamu yöneticisi hassasiyetinden oldukça uzak bir noktayı işaret etmektedir. Bir Başbakan düşününki; ülkenin yetişmiş teknik personelini, saldırgan bir söylemle dayanaksız eleştirilere tabi tutmakta, adeta partililerini meslek odalarına karşı yönlendirmeye çalışmaktadır.

Başbakanın bu tavrını, AKP'li belediye başkanlarının başarısızlığını perdeleme, örtme gayreti olarak algılıyoruz. AKP'li belediyeler kentleri yaşanılır olmaktan çıkarmış, hiçbir alt yapı sorununu çözememiş, sosyal yerel yönetim anlayışını tasfiye ederek, insanları dilencileştirmeye çalışmıştır.

İMO 54'üncü yaşını kutluyor

1954'te kurulan İnşaat Mühendisleri Odası (İMO) bugün 54. yaşını doldurdu. İMO'dan yapılan açıklamada, "Odamızın 54. Kuruluş Yılı dönümü tüm meslektaşlarımıza kutlu olsun. Bugünden geriye dönüp bakıldığında Odamızın bu zaman zarfında önemli işler başardığını, mesleki kazanımlar elde ettiğini, meslektaşlarımız hak ve çıkarlarını korumada mesafe aldığını söyleyebiliriz. Her şey bir tarafa, Türkiye gibi demokrasinin içselleştirilemediği, örgütlenmenin suç sayıldığı, hak arama kültürünün gelişmediği, örgütlü yapıların güçsüzleştirilmeye çalışıldığı ülkede meslek örgütünün devamlılığını sağlanması, toplumsal meşruluğuna ivme kazandırması bile kayıt altına alınacak önemde. Tam da bu nokta altını çizerek vurgulamalıyız ki, İMO tarihi boyunca muhalif olmayı başarmış; devamlılığı ve meşruluğunu muhalif karakteri ile dayanaklı hale getirmiştir" denildi.

Meslek Odalarının kente karşı işlenen suçlarla ilgili yargıya başvurmalarının bile Başbakan tarafından eleştirilmesi ise bir başka vahim noktadır. Başbakan doğruyu söylemektedir; meslek odaları ne zaman yargıya başvursa, yargı AKP'li belediyelerin hukuk dışı uygulamalarını durdurmakta, kente, kentlilere karşı suç işlemesini önlemektedir. Bir başbakanın ülke yargısından rahatsız olmasını anlamak ve kabul etmek mümkün değildir. Yargı bağımsızdır; meslek odalarının başvurularına olumlu karşılık vermesi, AKP'li belediyelerin uygulamalarının yanlışlığını ve Meslek Odalarının itirazlarının haklılığının kanıtıdır.

Başbakan Meslek Odalarıyla, yargıyla, üniversitelerle, demokratik örgütlerle kavga etmeyi marifet saymaktadır. Meslek Odaları kurulduğu günden bu yana toplumsal çıkarları ön planda tutmuş, bilimi, bilimsel düşüncüyü kendisine rehber olarak almıştır. Dün olduğu gibi bugün de, toplum ve ülke zararına bir uygulamayla karşılaştığında, engellemek için her yolu deneyecektir.

Başbakan anlaşılan o ki, dikensiz gül bahçesi istemektedir. Ancak hemen belirtelim: Türkiye dikensiz gül bahçesi değildir; Meslek Odaları Başbakanın istediği hizaya gelmeyecektir.

Yapı üretim süreci rantta değil, insana odaklı olmalıdır

23 Aralık 2008

Yeni Asır gazetesinin 20 Aralık 2008 tarihli sayısında İzmir Ticaret Odası Meclis Başkan Vekili Necip Nasır'ın, İnşaat Mühendisleri Odası tarafından uygulanmakta olan Serbest İnşaat Mühendisliği Hizmetleri Uygulama, Tescil, Denetim ve Belgelendirme Yönetmeliği (SİM) ile ilgili dayanaksız ve yanlış açıklamaları yer almıştır. Bu nedenle, SİM ile ilgili kamuoyunu ve meslektaşlarımızı bilgilendirmek ihtiyacı doğmuştur.

Öncelikle, bu tartışma vesilesiyle, inşaat mühendisliği mesleğinin geleceğinin kurgulanmasında son derece önemli gördüğümüz SİM uygulamasının, tüm toplumumuz tarafından daha net anlaşılmasını hedeflediğimizi belirtmek istiyorum.

İnşaat Mühendisleri Odası'na yön veren toplumsal yarar ilkesidir. Tasarruflarını, kişisel ve ekonomik beklentilerle değil, toplumun ihtiyaçları üzerinden şekillendirmekte, mesleki düzenlemelerini de yine bu çerçevede ele almaktadır.

İnşaat Mühendisleri Odası'nı vizyona dönük uygulamaları başlatmaya iten neden, mühendislik alanının hâlâ 1930'lardan kalma yasalarla düzenlenmiş olmasıdır. Oysa günümüz insanının sorunları, ihtiyaçları, beklentileri değişmiş ve farklılaşmıştır. Nüfus artmış, kırdan kente göç başlamış, kentler büyümüş, sağlıksız kentleşme ve kaçak yapılaşma önemli sorun haline gelmiştir. Türkiye'nin ciddi bir deprem tehlikesi altında olduğu açığa çıkmış, zaman zaman meydana gelen depremler telafisi mümkün olmayan büyük yıkımlara yol açmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası mühendislik eğitiminin yaşadığı sorunlardan ve mesleki nitelik kaybının insanın güvenliğini tehdit eden bir noktaya ulaşmış olduğundan hareketle, meslek içi eğitime ve mesleki denetime ağırlık vermiş, yönetmelik çalışmalarını bu yönde yoğunlaştırmıştır.

SİM ve Yetkin Mühendislik ve benzeri çalışmalar bu pencereden değerlendirilmelidir.

SİM Yönetmeliği

SİM Yönetmeliği 30 Ekim 2005 tarihinde yayınlanmış, 1 Ocak 2006 tarihinde yürürlüğe girmiş ve Yönetmelik kapsamında ilk SİM belgesi 3 Mart 2006 tarihinde verilmiştir. Yönetmeliğin amacı, serbest çalışan ve inşaat mühendisliği hizmetleri üreten kişi ve kuruluşların mesleki etkinliklerinin gelişmesini, üretilen hizmetlerin İnşaat Mühendisleri Odası ilkeleri ile ülkemizde geçerli diğer standartlara uygunluğunu, meslek içi haksız rekabetin önlenmesini, mesleki deneyim ve yeterliklerin artırılmasını, ülkemizin inşaat mühendisliği alanındaki bilimsel, teknik kapasitesinin tespitini ve güncellenmesini, mesleki değerlendirmeye esas sicillerin tutulmasını ve bu konuların denetim altına alınmasını sağlamak amacıyla yapılacak belgelendirme ve denetimlerin usul ve esaslarını düzenlemektir.

Yönetmelik kapsamında, serbest inşaat mühendislik hizmetlerinden birini veya birkaçını ücreti karşılığında, kendi hesabına veya kamu kurum ve kuruluşları dışında bir gerçek ya da tüzel kişi hesabına ücretli veya ortak bir bağlantı içinde yapan inşaat mühendisleri (SİM), Serbest İnşaat Mühendisi olarak tanımlanmaktadır. Yönetmelik inşaat mühendisliğinde Yapı, Geoteknik, Ulaştırma, Hidrolik ve Su Kaynakları, Kıyı Liman, Yapım Yönetimi ve Yapı İşletmesi, Yapı Malzemeleri olmak üzere yedi uzmanlık alanı tespit etmiştir.

Belgelendirmeye duyulan ihtiyaç

İnşaat Mühendisleri Odası neden belgelendirmeye ihtiyaç duymuştur? Neden denetime ihtiyaç bulunmaktadır? Meslek içi eğitim neden kaçınılmazdır? Bütün bu sorular, inşaat mühendisliği eğitiminden mesleki denetime tüm yapı üretim sürecini sorgulamamızı zorunlu kılmaktadır.

Her yeni uygulamada benzer tepkiler açığa çıkmakta, konunun ilgilileri, yeniliği anlamaya çalışmak yerine, refleks olarak tepki göstermektedir. Gerçekten de İnşaat Mühendisleri Odası SİM, Yetkin Mühendislik vb. gibi uygulamalarla, mesleki alanımızda yeni bir sayfa açmış, mesleğimizin sadece bugünü tanzim etmeyi değil, bugünden geleceği belirlemeyi amaç edinmiştir.

1999 depremleri Türkiye'yi bu gerçekle karşı karşıya bırakmıştır. Yapı üretim sürecinde köklü değişikliğe gidilmesinin ertelenemez bir zorunluluk olduğu açığa çıkmıştır. Mühendislik eğitimi ne yazık ki, daha çok politik nedenlerle açılan üniversitelerde liseden bozma binalarda, hocasız, laboratuvarsız verilmekte, her yıl pek çok genç meslektaşımız yetersiz bilgi ve uygulama eksiklikleriyle iş hayatına atılmaktadır. Pek çok projede ve uygulamada, mühendis imzası bir formaliteyi yerinde getirmek gibi algılanmakta, imzacılık' pek çok kötülüğün tetikleyicisi olmaktadır. Müteahhitlik tanımı ve işleyişi büyük bir soruna işaret etmektedir. Proje hazırlanmasından iş bitimine kadar süreç tamamen denetim dışıdır. Sağlıksız, güvenlikten yoksun binalar üretilmekte, hatalı hazırlanan projeler ve eksik yürütülen işler, aksak uygulamalar denetlenmemektedir. Bütün bu işlerde mühendislerin imzasının olduğu, sorumluluk taşıdığı gerçeği de unutulmamalıdır.

İnşaat Mühendisleri Odası yapı üretim sürecinde mühendislik hizmetinin alınmadığını ve mühendislik hizmetinin devrede olduğu işlerde de denetim yapılmadığını düşünmekte, çalışmalarına bu gerçek doğrultusunda yön vermektedir. Sorunların asıl kaynağı budur.

Bu olumsuzluğu ortadan kaldırmak için Odamız, meslektaşların eğitimi ve serbest çalışan mühendislerin denetimi doğrultusundaki uygulamalara başlamıştır. İnşaat Mühendisleri Odası mesleki alanlarını düzenleyen yönetmelikleri yasalar çerçevesinde hazırlamakta, uygulamayı da yine aynı yasalara dayanarak gerçekleştirmektedir.

İMO'yu harekete geçiren Türkiye gerçeği, depremlerle açığa çıkan kapkara tablo olmuştur. Ülkemizin yüzde 96'sı deprem bölgesinde bulunmakta, nüfusumuzun yüzde 98'i değişik derecelerde deprem tehlikesi altında yaşamaktadır. Konutlarımız depreme karşı güçlendirilmezse, yeni üretilen konutlar depreme dayanıklı yapılmazsa, ileride yaşanacak acılar yaşadığımız acıları aratacaktır. Hatta bazen depreme bile hacet kalmadan binalar yıkılmakta, can ve mal kaybı yaşanmaktadır.

SİM uygulamasına karşı çıkanların depreme nasıl hazırlanılması gerektiğine, denetimsizliğin önüne nasıl geçileceğine, güvenli konutların nasıl üretilileceğine dair herhangi bir önerisinin olmaması düşündürücüdür. İMO yapı üretim sürecinin denetimini istemekte, karşı çıkanlar ise denetim dışına çıkmayı amaç edinmektedir.

İMO SİM Yönetmeliği çerçevesinde bugüne kadar on bine yakın inşaat mühendisine SİM Belgesi, dokuz bine yakın işyerine de İşyeri Tescil Belgesi (İTB) verilmiştir, dolayısıyla denetim ve mesleki nitelik ile ilgili eleme gerçekleştirilmiştir. SİM ve İTB uygulaması devam etmektedir.

Bu uygulamanın zorlaştırıcı olduğu iddiasının arkasında, kolaycılık yatmaktadır. Oysa inşaat mühendisliği kolaycılığı, kestirmeciliği reddeden bir meslek olmalıdır. Unutulmamalıdır ki, projesini hazırladığımız, inşasını yaptığımız konutlarda insanlar yaşamaktadır.

Mevcut yasa ve yönetmeliklerin ihtiyacı karşılamadığı, eğitimin yetersiz kaldığı noktada toplumsal sorumluluk sahibi bir meslek odasının bu adımları atması doğaldır. İMO yapı denetim sürecinin ranta, ekonomik getiriye göre şekillenmesinin önüne geçecek, üretim sürecini insan odaklı ve güvenli, estetik hale getirecek uygulamalara devam edecektir.

İMO Filistin halkının yanındadır

29 Aralık 2008

ABD emperyalizminin Ortadoğu temsilcisi ve bölgenin kötülük kaynağı İsrail, tarihsel görevini insanların gözyaşı, acı ve ölümü pahasına yerine getirmekte beis görmediğini gösterdi.

İsrail'in geçtiğimiz cumartesi günü Gazze'ye yaptığı hava saldırısı, zevahirin ardındaki gerçeği bir kez daha gözler önüne serdi. İsrail, kuruluşundan bu yana içinde yüzdüğü kan gölünü yine büyüttü. Ortadoğu'da estirdiği terör rüzgarını kasırgaya dönüştüren İsrail, açlıktan, gözyaşından ve vatanlarından başka kaybedecek bir şeyleri olmayan Filistin halkının üzerine yağdırdığı füzelerle ellindeki kanın kurumasına dahi izin vermeyeceğini, büyük acılar çekmiş bir halkın devleti olarak başka halklara aynı acıyı çektirmeye devam edeceğini bir kez daha ilan etti.

İsrail, son 60 yılın en büyük saldırısı olan katliamda 100 tondan fazla bomba kullandı ve resmi rakamlara göre yaklaşık 300 kişi hayatını kaybetti, bin kişi yaralandı, koca bir şehir yerle bir oldu.

Filistin yönetiminin, İsrail ablukasının kaldırılmasını talebi ve 19 Aralık'ta sona eren ateşkesin hemen ardından girişilen bu katliam, İsrail'in varlığı ile barış koşullarının varlığının bir arada olmasının imkansızlığını gözler önüne serdi. İsrail, okula giden çocukların, yardım sırasında bekleyen kadınların ve bütün bir kentin üzerine resmen ölüm yağdırdı.

İsrail Savunma Bakanı Ehud Barak'ın yaptığı "Şimdi savaş zamanı. Operasyon gerektiği kadar genişleyecek" sözleri, Filistin halkının mutlak direnişi ile karşılaşacaktır. Filistinli

"küçük büyük, her yaşta generaller" kendi yaşam ve özgürlük hakları için başından bu yana olduğu gibi hayatlarından vazgeçmeye devam edeceklerdir. Bu durum, her zaman olduğu gibi emperyalizmin kendi gerçeğini ortaya koymasına, savaş makinesinin büyüyerek yol almasına neden olacaktır. Ta ki emperyalizm ve temsilcileri yenilene kadar.

İnşaat Mühendisleri Odası, ezilen Ortadoğu ve Filistin halkının yanında, emperyalizmin ve bölgedeki gölgesi İsrail'in karşısında olmaya devam edecektir. İMO, tüm kurum ve kuruluşları, tüm ülkeyi İsrail vahşetini kınamaya ve karşı çıkmaya çağırılmaktadır.

Üniversiteler ve meslek odaları anti demokratik uygulamaya direnecektir

14 Ocak 2009

YÖK'ün üniversitelere gönderdiği 17 Kasım 2008 tarihli yazı, siyasi iktidarın üniversiteler ve meslek odalarıyla 'kavgaya' hazırlandığının göstergesidir.

AKP iktidarının nasıl bir üniversite özlemi içinde olduğu YÖK'ün son icraatıyla açığa çıkmıştır. Siyasi iktidar bir taraftan öğretim üyelerini zapt-u rapt altına almaya çalışırken diğer taraftan da meslek odalarıyla üniversiteler arasındaki ilişkiyi kesmeyi hedeflemektedir.

İktidara geldiği günden bu yana bütün toplumsal yaşamı kendi doğruları çerçevesinde düzenlemeye çalışan AKP böylelikle 'bir taşla iki kuş vuracak', öğretim elemanlarının meslek odalarında görev almasını engelleyerek, bilimsel uygulamalara karşı çıkan meslek odalarının beslenme kaynaklarını kurutacaktır.

Üniversite öğretim elemanlarının Yüksek Öğretim Kanunu'nun 38. maddesiyle düzenlendiği şekilde farklı alanlarda görev almakta ve bu madde öğretim elemanlarının meslek odalarına üye, yönetici olmasına engel teşkil etmemektedir. Mevcut durum böyleyken, YÖK'ün kendi yasasıyla çelişkili girişimde bulunarak, üniversitelere uyarı yazıyı göndermesi 'aba altından sopa göstermek' anlamı taşımaktadır.

YÖK gibi meslek odaları da Anayasal kuruluşlardır. Üniversite öğretim elemanlarının kendi mesleki alanında örgütlü kurum içinde değişik görevler üstlenmesi Anayasal bir haktır. Bilim insanlarını kısıpaca almaya çalışan YÖK'ün bu gerçeğin farkında olmaması mümkün değildir. Ancak AKP'nin meslek odalarını ve üniversiteleri kendi ideolojik görüşleri doğrultusunda tanzim etme niyeti bu gerçeği gözlemlemektedir.

AKP'nin demokratikleşme vaadinin yanılsamadan ibaret olduğu YÖK'ün üniversitelere gönderdiği yasakçı yazıyla bir kez daha açığa çıkmıştır. AKP'nin, aralarında YÖK'ün de bulunduğu anti demokratik özellikler taşıyan kurumlara dönük eleştirilerinin arkasında adı geçen kurumlarda hâkimiyet kurma isteği yatmaktadır. Belli ki AKP, demokratik olmayan uygulamalardan değil, denetiminin olmamasından yakınmaktadır.

Meslek odaları ve üniversiteler Anayasanın kendilerine tanıdığı bu hakkı kullanmaya devam edecek, anti demokratik, baskıcı, yasaklayıcı uygulamalara, dün olduğu gibi bugün de direnecektir.

'Aba altından sopa gösteriliyor'

ÜNİVERSİTE öğretim elemanlarının, meslek odalarının yönetim ve denetim organlarında görev almayacağına ilişkin YÖK genelgesine İnşaat Mühendisleri Odası'ndan da tepki geldi. Odadan yapılan açıklamada, "AKP iktidarının nasıl bir üniversite özlemi içinde olduğu YÖK'ün son icraatıyla açığa çıktı. Siyasi iktidar bir taraftan öğretim üyelerini zap-u rapt altına almaya çalışırken diğer taraftan da meslek odalarıyla üniversiteler arasındaki ilişkiyi kesmeyi hedefli-

yor" denildi. Açıklamada şunlar da kaydedildi: "YÖK Kanunu'nun 38. maddesine göre üniversite öğretim elemanlarının meslek odalarına üye ve yönetici olmasına engel yoktur. YÖK kendi yasasıyla çelişkili girişimlerde bulunarak, üniversitelere yazı göndermektedir. Bunun anlamı aba altından sopa göstermektir. Üniversite öğretim elemanlarının kendi mesleğiyle ilgili kurumlar içinde değişik görevler üstlenmesi anayasal bir haktır."

Gizem Tiliç

Varlığı gibi yokluğunda da çok şey öğreten Hrant'ı özlemle anıyoruz

19 Ocak 2009

Agos gazetesi Genel Yayın Yönetmeni ve Birgün gazetesi yazarı Hrant Dink'in katledilmesinin üzerinden iki yıl geçti. İki yılın ardından, Dink'in öldürülmesine neden olan ırkçı-şoven rüzgar kuvvetlenerek esmeye devam ediyor.

Hrant Dink suikastının ardından yakalanan tetikçi O.S.'nin üzerinde çıkan Türk bayrağı ve emniyette çekilen postervari fotoğrafları, azmettirici Yasin Hayal'in duruşma salonuna girerken savurduğu tehditler ve istihbarat muhbiri Erhan Tuncel'in ifadeleri, asıl katillerin oluşturmak istediği dünyanın habercileri gibiydi.

Erhan Tuncel'in, Yasin Hayal ve Dink cinayeti hakkında emniyete 17 rapor verdiği belirlenmesi ise bu suikastın zannedildiği kadar "gayriresmi" olmadığını gösterdi. Olayda ihmali bulunan emniyet görevlilerinin adeta terfi ettirilmesi ise canımızı en az halkların kardeşliğine sıkılan kurşun kadar acıttı.

2 Temmuz 2007'de görülmeye başlanan Dink davasında şu ana kadar 7 duruşma yapıldı. Adalet mekanizmasına güvenin giderek zayıfladığı davaların her biri adeta şovenizmin propaganda araçlarına dönüştü.

Dink'in yargılanması sırasında ırkçı kalkışmanın geldiği tehlikeyi noktayı görmezden gelenlerin, 301. maddeden yargılananlara karşı bilfiil şiddet uygulanmasına göz yumanların, yaşananları "vaka-i adiyе" gibi göstermeye çalışanların ve maktulu sanık sandalyesine oturtmaya kalkanların asıl olarak bu coğrafyadaki "bir arada kardeşçe yaşama" kültürüne hançer salladığını biliyoruz.

Türkiye'nin, kendisi gibi düşünmeyen herkesi yok etmeyi hak sayan anlayışın, ırkçılığın, gericiliğin ve şovenizmin ülkesi haline getirilmeye çalışıldığı bu dönemde, linç kültürünün meşruiyetini oluşturan tüm ilkeleri reddetme vaktidir. Devlet içinde çok ciddi ve tehlikeli biçimde örgütlenmiş terör odaklarının tasfiyesinin, sadece derinlerdeki iktidar çatışmasında kaybedenlerin ortaya saçıldığı bir orta oyunu şeklinde değil gerçek failleri ve örgüt bağlarını ortaya çıkaracak biçimde yapılmasını talep ediyoruz. Dink'in gerçek katilleri tetiği çekenler de çektiyenler de değildir. Asıl katiller bu karanlık ve puslu atmosferi yaratan odaklar ve onların koltuk değnekleridir.

İnşaat Mühendisleri Odası olarak, varlığının olduğu kadar yokluğunun da bize çok şey öğrettiği Hrant Dink'i ölümünün ikinci yılında özlem ve saygıyla anıyor, tüm çiçeklerin kokularını özgürce yaydığı bir dünyaya olan inancımızı yineliyoruz.

KİK Anayasa Mahkemesi'nde

5 Şubat 2009

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Kamu İhale Kanunu'ndaki (KİK) değişikliklerin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. CHP başvurusunu, İnşaat Mühendisleri Odası'nın değişikliklerle ilgili hazırladığı dosyaya dayanarak yaptı. CHP başvurusunda ayrıca, doğacak zararların önüne geçilmesi amacıyla iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğün durdurulması istendi.

KİK'te yapılan değişikliklerinin Anayasa'ya aykırı hükümler içerdiği gerekçesiyle Mahkemeye başvuran CHP, Kanunun 10 yerinde Anayasamızla çelişen hükümler ve ibareler buldu. CHP'nin başvurusunda Anayasa'nın 2., 7., 8., 10., 11., 13., 125., 167. maddelerine aykırılık iddia edildi.

CHP Grup Başkanvekilleri Hakkı Suha Okay ve Kemal Anadol imzasıyla hazırlanan dava dilekçesinde, "Kamu kaynaklarının verimli ve etkin kullanılmasına, alımların saydam ve güvenilir ve her türlü şaibeden uzak bir ortamda yapılabilmesine yönelik kamusal denetime sınırlamalar getiren, kamu ihalelerinde rekabet ve eşitlik ilkelerini zedeleyen düzenlemelerin uygulanması halinde sonradan giderilmesi olanaksız durum ve zararların doğabileceği açıktır." denildi.

Başvuru dilekçesinde Anayasa'ya aykırı uygulamaların sürdürülmesinin mümkün olmadığı belirtilecek, "Hukukun üstünlüğü ilkesinin sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesinin hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacağına duraksama bulunmamaktadır." ifade edildi.

Bilindiği gibi, KİK'te değişiklikler getiren paket, başta İnşaat Mühendisleri Olmak üzere meslek odalarının itirazlarına rağmen, iktidar partisi milletvekillerinin oylarıyla Meclis'ten geçmiş, İMO, değişikliklerin inşaat mühendisleri açısından hak kaybına neden olacağı, haksız ve eşitsiz rekabet yaratacağı, yolsuzluk ve suiistimallerin önünü açacağı gerekçeleriyle muhalefet yürütmüş, kamuoyu oluşturmaya çalışmış, bu çerçevede Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açılması için CHP ile görüşmüştü.

Neoliberal şiddetle karşı karşıyayız

26 Şubat 2009

Koza Altın İşletmeleri Genel Müdür Yardımcısı Hayri Ögüt, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğançı'ı ve tüm TMMOB örgütünü hedef alan yakışıksız yaklaşımını İnşaat Mühendisleri Odası olarak kınıyor; Birlik Başkanımız ve şahsında TMMOB'ye sahip çıkıyoruz. Ancak beraberinde, sorunun kişisel ya da iki kurum arasında cereyan eden polemikle sınırlı olmadığına dikkat çekmek istiyoruz.

Bir tarafta ülkesinin değerlerinin talan edilmesine, hukuksuzluğa, mahkeme kararlarını hiçe sayan aymazlığa karşı çıkan bir anlayış bulunmaktadır. Diğer tarafta ise kar hırsıyla gözü dönmüş, hukuk tanımaz bir şirket yer almaktadır. Kaldı ki bu şirket, mahkeme kararına rağmen kendisine tanınan ayrıcalığa dikkat çeken TMMOB'ye ve başkanına saldırmakta beis görmemektedir. Mevcudiyetleri tartışmalı olan bu şirket, Birlik Başkanımızın dayanaksız iddialarla hedef gösterilmesine karşı sessiz kalacağımızı düşünüyorsa tarihsel bir yanılğı içinde olduğunu belirtmek istiyoruz.

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğançı'nın 24 Şubat 2009 tarihinde yaptığı "Bergama-Ovacık Altın Madeni İşletmesinin Ayrıcalığına Son Verilmelidir" başlıklı basın açıklaması, TMMOB geleneklerine ve hukuka duyulan saygının bir başka ifadesidir ki, TMMOB, toplum ve kamu yararını herkesin ve her şeyin üstünde tutmakta olduğunu bir kez daha göstermiştir.

Altın şirketi bilmelidir ki, TMMOB kimseden icazet almamaktadır;

'Neo-liberal baskılarla karşı karşıyayız'

KOZA Altın İşletmeleri Genel Müdür Yardımcısı Hayri Ögüt'ün, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğançı ve tüm TMMOB üyelerinin örgütünü hedef alan sözlerini kınayan İnşaat Mühendisleri Odası, altın arama faaliyeti nedeniyle mağdur olan yöre halkının yanında olduklarını belirtti.

Koza Altın İşletmeleri Genel Müdür Yardımcısı Hayri Ögüt'ün TMMOB ve üyelerini hedef alan sözlerine yanıt veren İnşaat Mühendisleri Odası, yaptığı yazılı açıklamada, "Mevcudiyetleri tartışmalı olan bu şirket, Birlik Başkanımızın dayanaksız iddialarla hedef gösterilmesine karşı sessiz kalacağımızı düşünüyorsa tarihsel bir yanılğı içinde olduğunu belirtmek istiyoruz. TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğançı'nın 24 Şubat 2009 tarihinde yaptığı 'Bergama-Ovacık Altın Madeni İşletmesinin Ayrıcalığına Son Verilmelidir' başlıklı basın açıklaması, TMMOB geleneklerine ve hukuka duyulan saygının bir başka ifadesidir ki, TMMOB, toplum ve kamu yararını herkesin ve her şeyin üstünde tutmakta olduğunu bir kez daha göstermiştir. Bundan sonra da getirmeyecektir. Koza Altın İşletmesi adına yapılan açıklamada neoliberal tahakkümün, şiddetin çarpıcı bir örneğini oluşturmaktadır. TMMOB ve bağlı Odaların bünyesinde bulunan teknik elemanlar, doğayı, hukuku ve ulusal değerleri korumaya devam edecek, altın arama faaliyeti nedeniyle mağdur olan yöre halkının yanında olacaktır" denildi. **BirGün**

TMMOB için icazetin adresi mühendisler, mimarlar, şehir plancılarıdır; halktır. TMMOB bu icazeti kurulduğu ilk gün almış, o günden bu güne toplum yararını gözetme ilkesine halel getirmemiştir. Bundan sonra da getirmeyecektir.

Biliyoruz ki, altından suya kadar hemen her doğal, toplumsal ve kamusal değer talan edilmesinin önünü açan neoliberal politikalar; neoliberal politikalara direnmek TMMOB'nin asli işidir, varlık nedenidir. Çünkü neoliberalizm ülkenin tüm değerlerini ulusal ve uluslararası büyük sermaye gruplarına peşkeş çekmek istemekte, tüm kamusal hizmetleri özelleştirerek paralı hale getirmekte, bu politikaya direnen güçleri ise bertaraf etmeye çalışmaktadır ki, Koza Altın İşletmesi adına yapılan açıklama neoliberal tahakkümün, şiddetin çarpıcı bir örneğini oluşturmaktadır.

TMMOB ve bağlı Odaların bünyesinde bulunan teknik elemanlar, doğayı, hukuku ve ulusal değerleri korumaya devam edecek, altın arama faaliyeti nedeniyle mağdur olan yöre halkının yanında olacaktır.

8 Mart kadına dayatılan rollerin reddedilmesinin simgesidir

7 Mart 2009

Dünya Kadınlar Günü, yaşamın tüm alanında ayrımcılık ve daha çok sömürüyle karşılaşan kadınların mücadelesinin başlıca çıkarıldığı tek gün olmaktan kurtarılmalıdır.

Toplumsal cinsiyetin dayattığı rollerle örülmüş bir çerçeve içine hapsedilen ve neoliberal politikalarla günden güne gericileşen toplumsal yaşamın içinde kadın, ucuz iş gücü olarak çalışmakta, yoksulluğun birincil göğüsleyicisi olmaktadır.

Kadınların maruz kaldığı her türden şiddet, günden güne artmakta fakat bunun karşısında hala kadın sorgulanmaktadır.

İnşaat mühendisliği alanı da kadınların varlığından uzak düşmektedir. Toplumun zihninde bulunan “erkek mesleği” algısı, kadınlarımızın bu alandan uzak durmasının temel nedenidir. Üyelerimizin yüzde 10'unundan daha azının kadın olduğu düşünüldüğünde mesleğimizin de bu bağlamda değerlendirildiği ortaya çıkacaktır. Meslekleri dahi cinsiyete göre sınıflandıran yapıda kadın yalnızca “erkeğin tercih etmediği” alanlarda var olmakta, siyaset alanında da söz yetki ve karar mekanizmalarının dışına itilmektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası olarak, Dünya Kadınlar Günü'nün, kadınların mücadelesiyle kurulmuş yeni ve eşitlikçi ilişkilerin inşa edildiği bir dünyada, “tarihte yerini alması” gerektiğini belirtiyor ve Dünya Kadınlar Günü'nü kutluyoruz.

Kan kusuyoruz ama siyasi iktidar kızılcık şerbeti içtiğimizi söylüyor

9 Mart 2009

Her ne kadar siyasi iktidar sözcüleri ekonomik kriz ile ilgili pembe bir tablo çizme gayreti için de olsa da, krizin olumsuz sonuçları tüm sektörleri etkisi altına almaya devam ediyor. Krizin teğet geçeceğine dair iddianın bırakalım dayanaksız çıkmasını, krizin tüm sektörleri teslim aldığı, kalıcı izler bırakacağı benziyor. 2001 ekonomik krizinin etkilerini henüz üzerinde atamayan sektörümüzün bu kriz dalgasını nasıl atlatacağı ise gerçekten de bir bilinmeze işaret ediyor. Yerel seçimine kilitlenen siyasi iktidar, önlem almak yerine sorunu görmezden gelmeye, sorun yokmuş gibi davranmaya devam ediyor. İnşaat sektörü bileşenleri, ‘kan kusuyor’ ama siyasi iktidar ‘kızılcık şerbeti’ içtiğimizi söylüyor.

Siyasi iktidar, ABD'deki mortgage merkezli başlayan krizin, Türkiye'de de inşaat sektörünü etkilemiş olabileceği gerçeğini unutuyor. Mortgage sistemini düzenleyen bir yasa hazırlayan, hem üreticileri

hem de tüketicileri geleceğe dönük düşünmek, yatırım yapmak noktasında cesaretlendirdiğini, sonra iki tarafı da yüz üstü bıraktığını da unutmuş görünüyor. Mortgage başladıktan sonra kısa ve orta vadeli planlamaya gidenlerin, yatırım yapanların ekonomik kaybının ve daha da önemlisi de ev sahibi olmak isteyen dar ve sabit gelirliilerin yaşadığı hayal kırıklığının nasıl telafi edileceği siyasi iktidarın ilgi alanına girmiyor.

Siyasi iktidarın kulağını tıkadığı, gözlerini kapattığı başka gerçekler de bulunuyor. 2007 Eylül ayından 2008 Eylül ayına kadar geçen zamanda zarfında, Geçen yılın eylül ayına göre 2008 yılı eylül ayında 27 bin 434 inşaat işçisinin daha işini kaybettiği bilinmiyor mu? Biliniyor elbet; bunlar resmi rakamlar. 2008 yılının üçüncü çeyreğinde büyüme hızında en fazla düşüşün yüzde 4,3 ile inşaat sektöründe yaşandığı ve bu düşüşün somut olarak ne anlama geldiğini fark etmememiz isteniyor? Bizzat yaşanan gerçekliği değil, iktidar temsilcilerinin söylediklerine inanmamız isteniyor. İnşaat sektöründe işsizlik oranının yüzde 25–30 aralığında olduğunu, iş bulan şanslı mühendislerin yaklaşık yüzde 75'inin yoksulluk sınırının altında ücret aldığını, işe yeni başlayan genç meslektaşlarımızın asgari ücretin bile altında bir maaşa mahkum edildiğini unutmamız bekleniyor.

2009 yılı içerisinde etkilerini daha da artırmaya başlayan krizin, 2,5 milyon olan işsiz sayısına yarım milyon daha eklenmesine yol açacağı, büyüme oranını eksiye düşüreceği tahmin ediliyor. Krizin en büyük mağdur sektörü olacağına kesin gözüyle bakılan inşaatta ise en büyük sorunun işten çıkarma olacağı, şimdiden yurtdışında ve içinde tasfiye edilen işlerden, işten çıkarmaların arttığı biliniyor. Siyasi iktidar tablodaki bütün bu olumsuzluklara rağmen, önlem alacağına yerel seçimlere dönük popülist politikalarına devam ediyor. İşsizliğe çare bulacağına, yatırımlara yönelip istihdam yaratacağına, gıda, kömür yardımı yapmakla yetiniyor.

Kamu yatırımlarının bütçe içerisindeki payı son 25 yılda belirgin biçimde azalmıştır. Genel bütçe içinde kamu harcamalarına ayrılan pay 1980'li yıllarda yüzde 20, 90'lı yıllarda yüzde 9, 2000'li yıllarda yüzde 5'ler düzeyinde seyretmiştir. 2008 yılında ise yüzde 5,3 oranında gerçekleşmiştir ki, kamu yatırımlarının bu oranda gerilediği bir ekonomik düzende ne istihdam yaratılıp işsizliğe çare bulunabilir ne de inşaat sektörünü hareketlendirilebilir. Bu tercihin büyüme oranlarını nasıl etkilediği yine verilerden anlaşılabacaktır. İnşaat sektörü 2007 yılında ancak yüzde 5,7 oranında büyürken, 2008'in ilk dokuz ayında büyüme – 1,1 düzeyinde gerçekleşmiştir ki, büyümenin eksiye düşmesinin yarattığı olumsuz sonuçlar bugün mesleki alanımızı belirlemektedir.

Kamu yatırımları durma noktasına gelmiştir gelmesine ama yeni açılan işlerin yandaş şirketlere, siyasi iktidara yakın ailelere peşkeş çekildiğine dair bizim yıllardan bu yana tanık olduğumuz gerçeklerin, son günlerde basının ilgi odağı haline geldiği görülüyor. Kamu İhale Kanunu'nda yapılan değişiklikler ise kamusal alanda yolsuzluğun, suiistimalin, kayırmacılığın yasal dayanağı olacağına dair görüşlerimizi kamuoyuyla paylaşmış, kamu ihale sisteminde derin bir yara açacak yasa değişikliğine karşı itirazlarımızı dile getirmiştik. Her zaman olduğu gibi siyasi iktidar bildiğini okumaya devam etti, itirazları yok saydı.

Mühendis maaşları yoksulluk sınırının altında

Türk İş raporuna göre; 2009 Şubat ayında yoksulluk sınırı 2 500 liraya dayanmış bulunuyor. Dört kişilik bir ailenin ihtiyaçları baz alınarak yapılan çalışmada açlık sınırının ise 740 lira olduğu açığa çıktı. 2009 yılında en üst derecede bulunan bir mühendisin 2 268 lira maaş alacağı göz önüne alınırsa; mühendis maaşlarının yoksulluk sınırının altında kaldığı, işe yeni başlayan ya da daha alt derecelerde bulunan meslektaşlarımızın bu rakamın çok gerisinde maaş aldıkları biliniyor. Bir ülkenin teknik elemanları açlık ile yoksulluk sınırı arasında bir yaşam standardında mahkum edilmişse, sorgulamaya, hesap sormaya, değiştirmeye nereden başlanacağı, en zor sorudur.

Sorgulamaya bütçe tercihlerinden başlanırsa, Türkiye'nin kamu çalışanlarına en az pay ayıran ülkelerden biri olduğu anlaşılabacaktır. Türkiye Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)'dan kamu çalışanlarına yüzde 6,6 oranında pay ayırırken, Avrupa orta-

[illegible]

İnşaat sektörü büyük ve görünen zaman diliminde içinden çıkılması mümkün olmayan, çözülemediği oranda da çoğalarak geleceğe aktarılacak sorun ve sıkıntılar içindedir. Ne yazık ki siyasi erk bu sorunu çözmek için adım atmamakta; kentsel dönüşüm projeleri ve TOKİ çalışmalarıyla yetinmektedir. Bu iki alan da bırakalım derman olmayı, hastalığı ağırlaştıran içeriğe sahiptir.

Suyumuzu satıyorlar; sel olup set kuruyoruz

13 Mart 2009

Onlar “kullanan öder” diyor

Biz “göz diken öder” diyoruz

Dünya'nın en büyük tekelleri, halkın hakkı olan her şeyi göz dikti. Enerji kaynaklarını kirli savaşları için kullananlar şimdi de temel insan hakkı olan suyu özelleştirip satıyorlar. "Su haktır satılamaz" demek için 15 Mart Pazar günü saat 15.30'da Kadıköy'deyiz.

Suyun özelleştirilmesi çabalarının merkez faaliyeti olan Dünya Su Forumu'nun 5.si, 16-22 Mart 2009 tarihleri arasında İstanbul'da yapılacak. Foruma, ülkelerden 200 bakan ve 20.000 kişinin katılması bekleniyor.

Kamu kurumları, 5. Dünya Su Forumu için seferber edildi, 5. Dünya Su Forumunun 17,5 milyar euro olan bütçesi için özel yasa çıkarıldı.

Türkiye ayağının yürütücülüğü DSİ, Dışişleri Bakanlığı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan Dünya Su Forumu'nun Genel Koordinatörlüğünü ise Dünya Su Konseyi yürütüyor.

Dünya Su Konseyi kendisini, Dünya Su Forumu tanıtım broşürlerinde, “1996 yılında su alanındaki ünlü uzmanların ve uluslararası firmaların girişimleriyle kurulan 300’den fazla üyesi bulunan uluslararası bir kuruluş” olarak tanımlıyor. Ancak Dünya Su Konseyi seçimle oluşturulan bir kurum değildir, herhangi bir kamu kurumu ile bağlantısı da yoktur. Dünya Su Konseyi, temel olarak Dünya Bankası’nın finansman ve politik desteği ile faaliyet gösteren sermayedarlarca kurulmuş bir örgüttür.

Konseyin dayattığı suyun özelleştirilmesi iki aşamada gerçekleşmektedir: Birinci aşama; Su yönetiminin merkezi bir yapılanmadan (Örneğin DŞİ) alınıp belediyelere bırakılmasıdır. İkinci aşama, belediyelerin su yönetimindeki yetersizliği sebep gösterilerek suyun özelleştirmesi.

[illegible]

AKP iktidarının gerçek yüzü

Hem Özelleştirmeci hem de şiddet uygulayıcısı

17 Mart 2009

Türkiye suyunun özelleştirilmesini meşrulaştırmak, ülke suyunun su tekellerinin eline geçmesini yolunu açmak amacıyla İstanbul'da toplanan Dünya Su Forumu'nu protesto etmek isteyen göstericilere karşı polisin uyguladığı akıl almaz şiddeti kınıyor, gözaltına alınanların bir an önce serbest bırakılmasını talep ediyoruz. Yaralanan göstericilere geçmiş olsun diyor, sorumlular hakkında gereken işlemin yapılmasını istiyoruz.

Bu olay, AKP iktidarının özelleştirme yolunda kendi vatandaşlarına şiddet uygulamakta beis görmediğini açığa çıkartmıştır. Suyun özelleştirilmesine karşı çıkanları şiddet kullanarak etkisizleştirmek, muhaliflerini zorla sindirmeye çalışmak, iktidarın tahammülünün ve demokrasi anlayışının sınırlarını belli etmiştir. AKP iktidarı, neoliberal politikaların uygulanmasına karşı hiçbir farklı ses işitmek istememekte, çıkan sesleri susturmak için şiddete başvurmaktadır. Demokrasi ve insan hakları söylemi, para hırsına feda edilmiştir.

Ne yazık ki en doğal demokratik tepki bile kanla bastırılmakta, şiddet yaşamın bir parçası haline gelmektedir. Başbakanın kişiliğinde simgeleşen tahammülsüzlük, kitle gösterilerinde de kendisini göstermekte, farklı olanı güç kullanarak ezme bir yönetim anlayışı olarak hakim kılınmaya çalışılmaktadır.

AKP iktidarı nasıl bir Türkiye, nasıl bir toplum özlemi içindedir?

Satılmak istenen bu ülkenin doğal kaynaklarıdır; bu ülkenin en değerli varlığı olan sudur. Elbette bu pervasızca sürdürülen özelleştirme sürecine direnenler, karşı çıkanlar, suyumuzun satılmasına itiraz edenler olacaktır.

İnanıyoruz ki, Türkiye, ülkenin peyderpey uluslararası büyük sermaye gruplarına satılmasına karşı çıkanları hiç unutmayacaktır. Çünkü sahip çıkılan bu ülkenin değerleri ve geleceğidir. Suyun satılmasına karşı çıkanlar gelecektir; AKP geleceği engellemeye muktedir değildir.

Halkların kardeşliği ateşi bir kez daha yanacak

20 Mart 2009

Nevruz ülkemizde, barış ve demokrasi taleplerinin simgesi, halkların kardeşliğinin en önemli göstergesidir.

Geçen senelerde olduğu gibi bu sene de Nevruz, bu bayramın önemini bilenler tarafından coşkuyla kutlanacak. Ülkenin dört bir yanında, kardeşçe bir arada yaşayan ve Adana'da, Sakarya'da örneklerini gördüğümüz gibi her türden provokasyona karşı yeniden ve yeniden kardeşleşmeyi savunanlar milyonlar, Nevruz ateşlerinin üzerinden kol kola atlayacak.

21 Mart Nevruz Bayramı, özellikle Güneydoğu ve Doğu illeri başta olmak üzere, ülkemizde 30 sene sürmekte olan çatışmaların bize kaybettiirdiği tüm insani değerlerimizin geri çağrıldığı, Kürt sorununda acil ve gerçek demokratik açılımların hayata geçirildiği gün olsun. Bu sene yerel seçimler öncesine gelen Nevruz, yoksulluk ve yolsuzluklarla baş etmeye çalışan tüm Türkiye halkının eşit ve özgür bir ülkede yaşamak için taleplerini yükselttiği gün olsun.

İMO, 21 Mart'ta gerçek "yeni gün"ün başlaması dileğiyle tüm halkımızın Nevruz bayramını kutlar.

İMO'dan siyasi iktidara çağrı:**Sözleşmeli kamu görevlilerinin mağduriyetine son verin**

24 Mart 2009

1980'li yılların başından bu yana serbest piyasa ekonomisine yönelen ülkemiz, kamuya ait kurumların tasfiyesini öncelikli gündem maddesi olarak benimsemiştir. Kamu kurumları, özelleştirme adı altında ulusal ve uluslararası sermaye gruplarına satılıyor; henüz satılmamış olanlarında ise sermayenin yönetim anlayışı hâkim kılınıyor.

1994 yılında Dünya Ticaret Örgütü aracılığıyla imzalanan, Türkiye'nin de taraf olduğu Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS), kamu kurumlarının uluslararası sermayeye peşkeş çekilmesi ve yönetim politikalarına terk edilmesi anlamına da gelmekteydi.

Son yıllarda kamu kurumlarında kadrolu personel alımı yerine sözleşmeli 4/B statüsünde kamu personeli alımı yapılıyor. Siyasi iktidarların bu tercihi tesadüfî değil, liberalizme terk edilen ekonomi politikalarının bir tezahürüdür. Zira, 4/B statüsünde çalıştırılan kamu personelinin özlük hakları, özel sektörün insani olmayan çalışma koşullarıyla paralellik arz ediyor ve sermaye yanlısı hükümetlerin işini kolaylaştırıyor. Sosyal devlet olgusundan hızla uzaklaşan Türkiye, Avrupa ülkeleriyle karşılaştırıldığında Gayri Safi Milli Hâsıla'sından (GSMH) kamu personeline en az pay ayıran ülke durumunda. Buna rağmen, Türkiye'nin Orta Vadeli Mali Planı'na bakıldığında 2009 ve 2010 yıllarında kamu çalışanlarının GSMH'dan aldığı payın daha da aşağı çekileceği görülüyor. Bu durum da bu tür bir çalışma biçiminin bilinçli olarak seçildiğini gösteriyor.

AKP Hükümeti, 2 Mart 2009 tarihli Bakanlar Kurulu Toplantısı'nda "Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar"da değişiklik yapılmasını öngören kararnameyi imzaya açtı. Buna göre 657/4B statüsünde çalışan sözleşmeli kamu personelinin özlük haklarında bazı değişikliklerin yapılması gündeme geldi.

Yerel seçim arifesinde, resmi olmayan verilere göre yüz binlerle ifade edilen sözleşmeli personel lehinde yapılması düşünülen bu değişikliğin "masum" olduğunu söylemek oldukça güç. Sendikalı olmaları önünde engel bulunan, dolayısıyla seslerini duyurabilecekleri mekanizmalardan yoksun bulunan sözleşmeli kamu çalışanlarının özlük hakları siyasi iktidar tarafından seçim malzemesi haline getiriliyor.

Hatırı sayılır oranda üyesi kamuda çalışan İnşaat Mühendisleri Odası, hükümetin seçime dönük yatırım olarak 4/B statüsünde çalışan sözleşmeli personelin özlük haklarında yapmayı düşündüğü değişikliklerin tarafı olarak konuyu yakından takip etmekte ve yeni düzenlemelerin mühendislerin çalışma koşullarını nasıl etkileyeceğini incelemektedir.

Türkiye'nin eğitimli iş gücünü oluşturan, ağır iş koşullarında çalışan, sosyal sorumlulukları yüksek olan inşaat mühendisleri, "patron devlet"ın dayattığı sözleşmeleri imzalayarak yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Yoksulluk sınırı altında kalan ücretlerle çalıştıkları yetmezmiş gibi bir de iş güvencesinden yoksun, işten çıkarılma korkusu ile ve örgütsüz çalışmaya mahkûm edilmektedir. Kadın mühendisler "çocuk ya da iş" tercihi arasına sıkıştırılırken; erkek mühendisler de çok çeşitli nedenlerle işsizlik tehdidi altında çalıştırılmaktadır.

Memleketin üst üste konulan her taşında emeği bulunan meslektaşlarımızın iş güvencesinden yoksun, insani olmayan uygulamalarla çalıştırılması kabul edilemez bir durumdur. Siyasi iktidar, kamu çalışanları arasında ayırım gözetmeksizin Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) çalışanlar için belirlediği özlük haklarını uygulamaya koymalıdır.

Yerel seçimler öncesi sosyal devlet olmayı "hatırlayan" siyasi iktidar, sözleşmeli çalışanların özlük haklarını seçim malzemesi yapmak yerine, daha adil ve yaşanılabilir koşullarda çalışmalarının olanaklarını sağlamalıdır.

İMO'nun sözleşmeli inşaat mühendisleri ile ilgili talepleri

- Sözleşmeli çalışan inşaat mühendislerinin özlük hakları, İLO'nun çalışanlar için belirlediği özlük hakları esas alınarak değiştirilmelidir.

- Sözleşmeli inşaat mühendislerinin iş güvencesi sağlanmalıdır ve mühendisler her an feshi mümkün olan sözleşmelerle çalışmaya mahkûm edilmekten kurtarılmalıdırlar.
- Kadın mühendisler doğum öncesi ve doğum sonrası 8'er hafta ücretli izin verilmeli; doğum izni dışında ücretsiz doğum izni kullanmak isteyenlerin pozisyonları saklı tutularak izin bitiminde başvuruları halinde göreve başlayabilmelilerdir.
- Askere giden inşaat mühendislerin pozisyonu saklı tutularak, terhis tarihinden itibaren 30 gün içinde başvuruları halinde yeniden işe başlayabilmelilerdir.
- Sözleşmeli inşaat mühendislerine de 'intibak, görevde yükselme ve unvan değişikliği hakkı' tanınmalı; ayrıca 'eş durumu ve sağlık özüne dayalı olarak yer değiştirme hakkı' verilmelidir.
- Sözleşmeli inşaat mühendislerine de 'Becayış hakkı'; sürekli görev yolluğu; hizmet puanı; doğum, eş ve çocuk yardımı hakkı tanınmalıdır.

Obama yeni roller “buyurmaya” gelmiştir

7 Nisan 2009

ABD Başkanı Barack Obama'nın Türkiye ziyareti, büyük övgülerle ülke kamuoyuna sunulmaktadır. Ancak Ortadoğu, Irak, Ermenistan denklemleri ve Kürt sorunundan hareketle ziyaretin zamanlaması ve amacı akıllara çok sayıda soru getirmektedir. Sorular Türkiye'ye ABD tarafından biçilen role işaret etmektedir ki, bunu görmemek kelimenin tam anlamıyla safdillilik olacaktır.

ABD ve Türkiye seçimlerinin ardından gerçekleşen, öte taraftan ABD'nin Irak'tan çekilme ve Afganistan'a güç yığma planları yaptığı günlerde yaşanan ziyaret, Ortadoğu'da kartların yeniden karıldığını ve ABD'nin ileri karakolu gibi görülen Türkiye'ye yeni roller biçme hesaplarının yapıldığını açıkça göstermektedir.

II. Dünya Savaşı'nın bitiminden bu yana ABD için sadık müttefiki, planların uygulayıcısı konumunda bulunan Türkiye, ABD'nin yeni hedefleri için hazırlanmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yaptığı konuşmada Müslüman kimliğine vurgu yaparak konuşan Obama'nın “ben de sizdenim” mesajı vererek, bu coğrafyanın yumuşak karnına temas ettiği, muhalefeti yok etme, eritme taktiği gözden kaçırılmamalıdır. Türk-İslam sentezi düsturuyla hareket etmeye can atan, Ortadoğu'da emperyalizmin koçbaşı olmakla yetinmeyip, yeni Osmanlıcılık hevesini gerçekleştirmek isteyen AKP iktidarının Obama'yı adeta bir sömürge valisi ruh haliyle karşılaması manidardır.

Obama ziyaretini protesto gösterilerinin polisin vahşi saldırısına uğraması bu manidarlığın bir başka göstergesi sayılmalıdır. AKP iktidarı ABD başkanını kırmızı halıyla karşılarken, kendi gençlerini, kendi vatandaşlarını kan revan içinde bırakmakta beis görmemektedir.

Obama'nın ziyareti, Türkiye'ye Ortadoğu'da “yeni İsrail” rolünü verme girişmelerinin başlangıcı olduğu görülmelidir. ABD, Irak'tan çekildikten sonra bölgede Türkiye'den daha aktif rol beklemektedir. Ne yazık ki AKP iktidarı da buna hazır olduğunu göstermektedir.

ABD-AKP görüşmelerinde ele alındığı bilinen bir başka konu da Kürt sorunudur. Sorun ABD, Türkiye ve Kuzey Irak Bölgesel Kürt Yönetimi üçgeninde çözülmeye çalışılmaktadır ki, bunun emperyalist çözüm olacağından ve asıl olarak emperyalistlerin bölgesel çıkarlarına hizmet edeceğinden kuşku duyulmalıdır.

İnşaat Mühendisleri Odası, bağımsız, onurlu bir dış politikanın izlenmesini istemekte, Türkiye'ye ABD'nin yayımlacı politikalarının tetikçisi olmaktan vazgeçme çağrısı yapmaktadır.

Amaç toplumun terörize edilmesi, susturulmasıdır

14 Nisan 2009

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Başkanı Türkan Saylan'ın maruz kaldığı muameleyi insan hakları, hukuk ve demokrasi anlayışı çerçevesinde kabul edilemez buluyor, kınıyor ve protesto ediyoruz.

Son bir yıldır devam etmekte olan Ergenekon operasyonlarının dünkü dalgası, AKP iktidarının bir bütün olarak toplumu terörize etmek, susturmak amacını taşıdığını, muhalif seslere tahammülünün olmadığını açığa çıkarttı.

Bazı gelişmeler vardır ki, açıkçası bir kırılma noktası olduğu gerçekleştiği an belli eder kendisini. Türkan Saylan'ın evinin aranması, bununla birlikte başkanlığını yaptığı ve toplumsal dayanışma örneklerinin yaşatıldığı derneğin şubelerinin basılıp yöneticilerinin gözaltına alınması, AKP iktidarı açısından bir kırılma noktası olarak görülmelidir.

Ergenekon sürecinin Türkiye'nin yakın tarihinde yer alan karanlık ilişkileri, karanlık odakları, karanlık kişileri deşifre etmek ve hesap sormak, toplumsal ve siyasal sürecin dışında bırakmak amacına hizmet etmesi gerekirken hedefin şaşırtılması, operasyonun amacının toplumun sindirilmesi olduğu kuşkuvarını pekiştirmiştir.

Bilinen bütün gerçekler bir yana, Türkan Saylan gibi, her zaman toplumsal yararı ön planda tutmuş, bilim insanı kişiliği ile örnek davranış içinde bulunmuş, darbe karşıtı olduğunu, Ergenekon davası sanıklarının yüzlerine karşı ifade etmiş, "ne şeriat ne darbe" demekten geri durmamış, 12 Eylül döneminde demokrasi yanlısı olmanın bedelini ödemiş bir insanı "darbeci" ilan etmeye kalkmak mani dardır.

Manidar olmasının nedenini ise derinlerde aramamak gerekmektedir. Nedeni açıktır: Türkan Saylan ve başkanlığını yaptığı dernek, alternatif toplumsal dayanışma ilişkilerini örmeye gayret etmekte, bu alandaki tarikat-siyaset kışkıracı parçalamaya çalışmaktadır ki, ÇYDD'den duyulan rahatsızlığın yegâne nedeni budur.

Ergenekon soruşturması, toplumu ikna etmekten uzaklaşmış, AKP projesine direnen aydınlara, bilim insanlarına uzanmıştır. Operasyonun son aldığı şekli kabullenmemek, AKP'nin bütün bir toplumu teslim almayı amaçlayan gerici, neoliberal, Amerikancı politikalarına direnmektir.

Yoksulluğa, sömürüye ve yasaklara karşı

Haydi 1 Mayıs'a! Taksim ve tüm yasaklı alanlar emekçilere açılmalıdır

29 Nisan 2009

Yüzyılı aşkın bir süredir işçilerin, emekçilerin birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak kabul edilen 1 Mayıs, temennimiz odur ki, 2009 yılında, tarihsel ve geleneksel anlamına uygun bir içerik ve biçimde kutlanacaktır.

1 Mayıs bunu hak etmektedir çünkü. 1 Mayıs'ı yoksulluğa, sömürüye, hak gaspına, yasaklara karşı mücadele etmenin simgesi kabul eden işçiler, emekçiler, işsizler bunu hak ediyor.

Türkiye'nin emekçileri, yoksulları uzun zamandır neoliberal politikaların kışkıracı bir hayata mahkûm edilmiştir ve bu hayatı değiştirmenin yolu birlik, mücadele ve dayanışmadan geçmektedir, bu nedenle 1 Mayıs her zamankinden daha güçlü, daha kitlesel ve daha kararlı bir biçimde kutlanmalıdır.

Ekonomik krizin ağır faturasının emekçilerin üstüne çıkarıldığı, işsizliğin ülke tarihinin en yüksek düzeyine çıktığı, yoksulluğun toplumsal travma halini aldığı bir zaman diliminde karşılayacağımız 1 Mayıs, neoliberal ekonomik politikaların mağdur ettiği kesimlerin gasp edilen haklarına sahip çıkışının simgesi olarak kutlanacaktır.

Evet, 1 Mayıs bir güç gösterisidir; sömürülenlerin, ezilenlerin, ‘bu düzen böyle gitmez’ diyenlerin güçlerini gösterecekleri bir gündür. Buna ihtiyaç olup olmadığına dair tartışmaları ise ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı ve siyasal tercihleriyle ilintili gerçekler dayanaksız kılmaktadır.

AKP iktidarı eliyle Türkiye, neoliberal politikaların laboratuvar ülkesi haline getirilmiş, eğitim, sağlık, barınma, ulaşım gibi temel haklar paranın hükmüne terk edilmiş, özelleştirmeler yoluyla bütün toplumsal değerler ulusal ve uluslararası sermaye gruplarına peşkeş çekilmiş, bir taraftan toplumsal yaşam hızla muhafazakârlaştırılırken diğer taraftan da yolsuzluk, suiistimal, partizanca kadrolaşma toplumsal dokuyu bozacak düzeye ulaşmış; Türkiye’ye ABD’nin Ortadoğu’ya dönük emperyal emellerinin taşıyıcısı ülke olma rolü verilmiştir.

1 Mayıs günü ve 1 Mayıs’ın yasağı kutlanacağı bütün alanlar emekçilerin itirazına ev sahipliği yapacaktır. 1 Mayıs AKP’ye, ABD’ye karşı çıkışın ete kemiğe büründüğü, sayısal göstergelerden daha çok gericiğe, neoliberal politikalar ve barışa dönük politik kararlılığın sergilendiği bir gün olacaktır. 1 Mayıs’ta demokrasi ve özgürlük talebi dile gelecek, onurlu ve bağımsız bir dış politika vurgusu yapılacaktır, halkın söz ve karar sahibi olacağı gerçek demokrasi anlayışı taleplerin odağında yer alacaktır.

1 Mayıs emekçiler, işçiler açısından birlik, mücadele ve dayanışmanın simgesiye, aynı şekilde Taksim, 1 Mayıs’la özdeşleşen bir meydandır. 1 Mayıs vesilesiyle yapılan ‘yasaklardan arandırılmış bir Türkiye’ çağrısının bir parçasını da Taksim Meydanının yeniden 1 Mayıs kutlamalarına açılması oluşturmaktadır. Çünkü Türkiye tarihinin en karanlık oyunu 1977 1 Mayıs’ından sahnelenmiş ve onlarca emekçi Taksim’de katledilmiştir. O gün bu gündür Taksim, 1 Mayıs meydanı olmayı hak etmektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası Taksim’in simgesel olsa da önem arz ettiğine inanmaktadır. Dünyanın her yerinde 1 Mayıs kentlerin en önemli meydanlarında kutlanmaktadır. İstanbul’da bu adres Taksim Meydanı’dır. 1 Mayıs günü Taksim’de sadece işçi ve emekçilerin birlik, mücadele ve dayanışma günü kutlanmayacaktır. Meydan aynı zamanda demokrasiye, özgürlüğe, insan haklarına sahip çıkan on binleri ağırlayacaktır. On binler ülke tarihinin bu en karanlık katliamını unutmadığı gösterecektir.

İnşaat Mühendisleri Odası, başta inşaat mühendisleri olmak üzere tüm çalışanların, işçilerin, emekçilerin 1 Mayısı kutlamakta, üyelerini tüm kentlerde 1 Mayıs’ı karşılamaya çağırmaktadır.

İş yerleri mezarlık olmasın

8 Mayıs 2009

İş sağlığı ve güvenliği haftası olması nedeniyle siyasi iktidar dahil birçok kesimden sorunun yakıcılığına dair açıklamalar yapılmaktadır. Başbakan Erdoğan, “iş sağlığı ve güvenliği konusunda Avrupa Birliği standartlarını ülkemize taşımayı hedeflediklerini” belirtmektedir. Ancak ne var ki iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili veriler, siyasi iktidarın açıklama ve mesaj yayınlamanın ötesine geçerek bir an evvel gerekli girişimlerde bulunması gerektiğini acilen dayatmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü’nün verilerine göre ülkemiz, iş sağlığı ve güvenliği alanında yaşanan kaza ve kayıplarda Avrupa ülkeleri arasında birinci sırada yer alıyor. Her yıl yaklaşık 80 bin iş kazası ve 400 meslek hastalığı yaşanıyor. Kazalarda 1000’den fazla kişi yaşamını yitirirken, 1500 civarında kişi ise sürekli iş göremez raporu alıyor. Bu sorunun bir de ekonomik kaybı var elbette. Kazalar ve hastalıklar yaklaşık 2 milyon iş günü kaybına neden olurken, iş kazaları sonucu ortaya çıkan maddi kayıplar, önlemek için yapılan harcamaların 5 katına tekabül ediyor.

Faaliyet yürüttüğü alanın, iş kazalarının en çok yaşandığı sektörler arasında olması sebebiyle konunun direk muhatapları arasında yer alan İnşaat Mühendisleri Odası, ilgili Bakanlığın konuya yaklaşımlarını hazırladığı bir raporla değerlendirip, konunun eksiklerini kamuoyuyla paylaşmaktadır. İş kazalarının yüzde 10’u, ölümle sonuçlanan kazaların ise yüzde 34’ünün inşaat sektöründe yaşandığı göz önünde bulundurulduğunda konunun Odamız açısından taşıdığı önem de anlaşılmaktadır.

Sorunun çözümünde baş aktör olan siyasi iktidar, iş yerlerinin daha fazla ölüm mekanlarına dönüşmemesi için bir an evvel 4857 sayılı İş Yasası'nı iş verenlere göre hazırlanmış olan formatından çıkarıp, çalışanların da haklarını gözetken bir yapıya kavuşturmalıdır. Çalışanların yaşam ve sağlık hakkı, işverenin insafına ve vicdanına terk edilemeyecek hassasiyettedir. İlgili mevzuat tek taraflı biçiminden kurtarılarak, sendikasılaştırılan, özlük hakları taşeron firmalarının insafına bırakılan çalışanların da haklarını gözetecek, kapsayacak şekilde revize edilmelidir.

Ayrıca, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı Taslağı" aralarında TMMOB'nin de bulunduğu meslek Odaları ve sivil toplum örgütleriyle bir araya gelerek düzenlenmelidir.

Yapı denetim sistemi değiştirilmediği sürece 'cinayetler' devam edecektir

27 Mayıs 2009

Bursa'da Şevket Yılmaz Devlet Hastanesi'nde meydana gelen ve 8 yurttaşımızın ölümüyle sonuçlanan yangın bir kez daha yapı denetim sisteminin ivedilikle ele alınması gerektiğini açığa çıkartmış, beraberinde projektörlerin kamu ihale siste-

mine de çevrilmesinin zorunlu olduğunu göstermiştir. Faciaya kalitesiz malzeme kullanılması, ucuz ve niteliksiz iş gücü ve denetimsizlik yol açmıştır.

Hem yapı denetimi hem de kamu ihale sistemi ülkemizin sorunlu alanlarıdır ve bu iki alanda yaşanan sorunlar, ne yazık ki can kaybıyla sonuçlanmaktadır. Depremler, depreme bile hacet kalmadan yıkılan binalar, yangınlar, su taşkınları ve benzerleri defalarca acı örneklerin yaşanmasına sebebiyet vermiştir.

Kamuoyuna yansıyan bilgilere göre, yangın, mimari projeden kullanılan malzemeye kadar yapı sürecindeki aksaklık ve eksiklikler nedeniyle çıkmış, hastane idaresinin ihmalkârlığı da devreye girince telafi edilmesinin mümkün olmadığı vahim sonuç doğmuştur.

1999 depremleriyle başlayan süreçte en önemli tartışmalardan biri yapı denetim sistemiydi ve başta İnşaat Mühendisleri Odası olmak üzere ilgili meslek odalarının tüm uyarı, eleştiri ve önerilerine rağmen bu konuda ihtiyacı giderecek adım atılmadı. Aynı şekilde kamu ihale sürecinin ürettiği kamu binaları da, ihale biçimi, denetimi ve daha başka pek çok nedenle sorunludur; depremlerde zararlara, can kaybına yol açmaktadır.

İnşaat Mühendisleri Odası'nın yıllardan bu yana, yapı denetim sisteminin ve kamu ihale sisteminin sorunlu olduğu, Yapı Denetim Yasası'nın ihtiyacı karşılamadığı, sorunun Yapı Denetim Yönetmeliği vasıtasıyla çözülmek istendiği, Kamu İhale Kanunu'nun değiştirilmesi yönündeki görüş ve eleştirilerinin dayanaklı olduğu yaşadığımız son acı olayla bir kez daha açığa çıkmıştır.

İMO bu süreçte sadece eleştiren değil aynı zamanda alternatif sunan bir pozisyonunda bulunmuş, ilgili yasa ve yönetmeliklerin değiştirilmesi, düzeltilmesi gereken yönleriyle ilgili görüşlerini defalarca kamuoyuyla paylaşmıştır.

Yanmayan kablo kullanılması gerekirken sıradan bir kablo kullanılıyorsa, havalandırma sistemi ya çalışmıyor ya da yanlış çalışıyorsa, tahliye planı ya yok ya da tahliye noktaları uygun düzenlenmemişse ortada bir sorun var demektir. Bu, denetim sisteminin işlemediği anlamına gelmektedir.

Hata zinciri yerel yönetimlerden ilgili bakanlığa kadar uzanmaktadır. Dolayısıyla sorumlu aramaya da gerek yoktur; sorumlular bilinmektedir; bir an önce gereği yapılmalı ve istifanın erdemi belirleyici olmalıdır. Sağlık Bakanı Recep Akdağ'ın "ölenler ağır hastaydı" mealindeki açıklaması ise ihmal, sorumsuzluk ve benzeri tespitlerin dışındadır; kelimenin tam anlamıyla insanlık suçudur, kabul edilmesi mümkün değildir.

İnşaat Mühendisleri Odası hastane yangınının takipçisi olacak, nihai rapor açıklandıktan sonra görüşlerini kamuoyuyla paylaşacaktır.

Demokrasiye ve emek hareketine saldırı

28 Mayıs 2009

KESK Yönetim Kurulu üyesi Songül Morsümbül'ün İzmir ve İstanbul'da sürdürülen bir soruşturmayla ilgili gözaltına alınmasını takiben, yöneticisi bulunduğu konfederasyonun genel merkez binasının polis tarafından basılıp aranmasını demokrasiye ve emek hareketine yapılmış bir saldırı olarak değerlendiriyor ve protesto ediyoruz.

Türkiye ne yazık ki son dönemde hukuksuzluğun zirve yaptığı tırmandırıldığı, keyfiliğin egemen olduğu bir ülke haline getirilmiştir. Siyasi iktidar kendisi gibi düşünmeyen, kendisine engel olarak gördüğü bütün toplumsal ve siyasal kesimleri baskı altında tutmayı, ezmeyi, sindirmeyi iş edinmiştir.

Belli ki siyasi iktidarın KESK'ten rahatsız olması için haklı gerekçeleri bulunmaktadır. Çünkü KESK yüz binlerce kamu emekçisinin sözcüsüdür; emek ve demokrasi mücadelesinin baş aktörlerindendir. KESK her toplu sözleşme döneminde siyasi iktidarın tekerine çomak sokmakta, kamu emekçilerinin haklarının masa başında gasp edilmesine karşı direnmektedir. KESK bu nedenle etkisizleştirilmeli ve devre dışı bırakılmalıdır.

Siyasi iktidar bilinçli olarak at izini it zine karıştırmakta, yaratılan kaos ortamında tek sesli bir ülke yaratmaya çalışmaktadır. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği'nin basılıp aranması ile KESK'e yapılan muamele aynı zihniyetin ürünüdür.

Toplu görüşmelerde iktidar cephesinden gelen önerilere itiraz etmeyen işçi ve memur sendikaları, siyasi iktidarla aynı dünya görüşüne sahip sözde toplumsal dayanışma ağı örmeye çalışan kurumlar, teslim alınmak istenen yargı, mevcut uygulamalara ses çıkartmayan meslek odaları, TBMM'de mutlak hâkimiyet ve bu gidişata direnenlere yapılan yasadışı muamele. Yaratılmak istenen Türkiye budur.

İnşaat Mühendisleri Odası, KESK Genel Merkezi'ne yapılan saldırıyı kınamakta ve beraberinde Türkiye'nin AKP'ileştirilmesini karşı direneceğini beyan etmektedir.

İnşaat mühendisleri: Emeğe bir saldırı

TÜRK Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) İnşaat Mühendisleri Odası tarafından yapılan açıklamada, "KESK Genel Merkez binasının polis tarafından basılıp aranmasının demokrasiye ve emek hareketine yapılmış bir saldırı olarak değerlendirildiği" kaydedildi. İnşaat Mühendisleri Odası tarafından yapılan yazılı açıklamada, KESK Yönetim Kurulu Üyesi Songül Morsümbül'ün İzmir ve İstanbul'da sürdürülen bir soruşturma çerçevesinde gözaltına alındığı ifade edildi. Bu olayın ardından, "KESK Genel Merkez binasının polis tarafından basılıp aranmasının demokrasiye ve emek hareketine yapılmış bir saldırı olarak değerlendirildiği ve protesto edildiği" belirtilen açıklamada, "KESK'in kamu emekçisinin sözcüsü olduğu, her toplu sözleşme döneminde siyasi iktidarın tekerine çomak soktuğu", "bu nedenle etkisizleştirilmek ve devre dışı bırakılmak" istendiği iddiası dile getirildi.

Mühendisler emir eri değildir

19 Haziran 2009

Çorum Valiliği tarafından düzenlenen İl Koordinasyon Kurulu toplantısında Çorum Valisi Mustafa Toprak'ın, meslektaşımız Jeoloji Mühendisi Veyssel Uykan'ı kılık kıyafeti gerekçe göstererek azarlaması ve toplantıdan çıkarmasını kabul edilemez buluyor ve protesto ediyoruz.

Çorum Valisi Mustafa Toprak'ın tavrını rencide edici, çağdışı olarak değerlendiriyoruz.

Mühendisler ve tabii ki bütün kamu çalışanları kimsenin emir eri değildir. Makamı ve mevkii ne olursa olsun, kimsenin bir başkasına böyle davranmaya hakkı yoktur.

Ezmeye, hükmetmeye çalışan o ilin en üst düzey yetkilisidir. Ezilen, kırılan ise emeği ile geçinen kamu çalışanı bir mühendistir. Çorum Valisi bulunduğu makamdan aldığı güç ve yetkiyi otoriter emellerine alet etmek istemiş, bu yolda bir meslektaşımız zor durumda bırakmakta beis görmemiştir.

Azarlayan da azarlanan da kamu görevi yapmaktadır. O halde Çorum Valisi'ne sormak gerekiyor: Bu yetkiyi nereden alıyorsunuz? Kamu görevlilerine böyle insani olmayan bir biçimde davranmak hakkını hangi yasal dayanakta buluyorsunuz? Vali olmanız saldırgan tutum takınmanızı, aşağılayıcı davranmanızı sağlar mı?

Valinin nereden güç aldığı açıktır. Bu talihsiz olay, son yıllarda özellikle başbakanın soru soran, sorununu iletmeye çalışan vatandaşlarına karşı takındığı saldırgan tutumun bir yansımasıdır. Başbakan vatandaşını azarladıktan sonra, bir valinin kamu görevlisini azarlamasına şaşırmmamak gerekmektedir.

Başbakan'ının valisi meslek sahibini azarladı

"Çorum Valiliği tarafından düzenlenen İl Koordinasyon Kurulu toplantısında Çorum Valisi Mustafa Toprak'ın, meslektaşımız Jeoloji Mühendisi Veyssel Uykan'ı kılık kıyafeti gerekçe göstererek azarlaması ve toplantıdan çıkarmasını protesto ediyoruz." denilen TMMOB'a bağlı İnşaat Mühendisleri Odası'ndan (İMO) yapılan açıklamada şunlar kaydedildi: "Çorum Valisi Mustafa Toprak'ın tavrını rencide edici, çağdışı olarak de-

lendiriyoruz. Mühendisler ve tabii ki bütün kamu çalışanları kimsenin emir eri değildir. Makamı ve mevkii ne olursa olsun, kimsenin bir başkasına böyle davranmaya hakkı yoktur. Açıklamada ayrıca "Valinin nereden güç aldığı açıktır. Bu talihsiz olay, son yıllarda özellikle başbakanın soru soran, sorununu iletmeye çalışan vatandaşlarına karşı takındığı saldırgan tutumun bir yansımasıdır" denildi.

Kamu idaresinde baskıcı, otoriter, insani olmayan bir tarz hakim hale gelmiştir ki, bunun örneklerinin sık yaşanmaya başlamasına dikkat çekmek istiyoruz. Bu ülkenin en dinamik, en üretken potansiyeline sahip mühendislerin, üretim sürecindeki rolü ve öneminin değil de, kılık kıyafetinin kriter alınmasını çağdışı bir yaklaşım olarak görüyoruz. Yaşanan talihsiz olayın toplantıya katılanların, gazetecilerin, kameraların önünde vuku bulmuş olmasını insan hakkı ihlali olarak değerlendiriyor ve Çorum Valisini tüm kamu çalışanlarından özür dilemeye çağırıyoruz.

Anlaşılan o ki Çorum Valisi mazruftan daha çok zarfa önem veren bir zihniyetin temsilcisidir.

Çorum Valisi utanılası bir kötülüğe yol açmıştır; asıl Valinin utanması gerekmektedir ama biliyoruz ki, o değil, 21. yüzyılda hâlâ bu zihniyetle hareket eden kamu yöneticisine sahip bir toplum olmanın utancını bizler yaşayacağız.

2 Temmuz gericiliğe karşı mücadelenin simgesidir

1 Temmuz 2009

2 Temmuz 1993'te Sivas'ta gerici güçler tarafından gerçekleştirilen katliamın üzerinden 16 yıl geçti. Sivas'a kültür etkinliği için giden 35 aydın, yazar, sanatçı, semah öğrencisi, her şeyden önemlisi insan, Madımak Otelinde gericiler tarafından yakılarak katledildi.

İnsanların, farklı düşünce, inanç ve kültürlerinden dolayı yakılarak öldürülmesi, tarihin sayfalarına kara bir not olarak düştü. Bu insanlık suçu ne yazık ki ülkemiz topraklarında işlendi. İlk değildi bu katliam; daha önce Malatya'da, Kahramanmaraş'ta, Çorum'da benzer katliamlar gerçekleştirilmiş, ırkçı-gerici saldırganlar tarafından yüzlerce masum insanımız katledilmişti.

Her yıl 2 Temmuz'da bir araya gelen on binler, anma etkinlikleri kapsamında katliamı kınıyor, unutulmasına izin verilmeyeceğini haykırıyor, katliama yol açan zihniyetin sorgulanması, sorumlulardan hesap sorulması çağrısında bulunuyor. Son yıllarda ise katliamın yaşandığı Madımak Otelinin müze haline getirilmesi talebinin 2 Temmuz etkinliklerinde öne çıktığı gözlemleniyor.

2 Temmuz 2009 vesilesiyle bir kez daha vurgulanmalıdır ki, ne anma etkinliklerinin devamlılığının sağlanması ne de Madımak Otelinin müze yapılması tek başına yeterlidir.

Maraş'ta, Malatya'da, Çorum'da, Madımak'ta yaşanan acıların müsebbibi gericilik, çağdışı zihniyet, farklı görüş ve inançlara tahammülsüzlük ne yazık ki olanca ağırlığı ile varlığını hissettirmekte, geleceğimizi belirlemektedir. Önemli olan bu zihniyetin kültürümüzden, siyasal, sosyal hayatımızdan sökülüp atılmasıdır.

Ne yazık ki bugün bu noktadan çok uzağız. Türkiye AKP iktidarı eliyle adım adım muhafazakârlaştırılmakta, ılımlı İslam adı altında emperyalizmle bütünleşmiş gerici-neoliberal bir anlayış kalıcı kılınmaya çalışılmaktadır. Türkiye kabuk değiştirme sürecindedir ve dikkat edilmelidir ki kabukta, Maraş'ın, Malatya'nın, Sivas'ın, Madımak'ın izleri bulunmaktadır. Bu izi ne Madımak'ın müze yapılması ortadan kaldırılabir ne de her yıl anma etkinliklerinin gerçekleştirilmesi.

Madımak katliamına yol açan zihniyet bugün değişik kisve altında iktidardadır. Dolayısıyla 2 Temmuz gericiliğe karşı mücadelenin simgesi olarak görülürse, Madımak'ın müze yapılması bu mücadelenin moral gücü olarak algılanırsa asıl anlamına kavuşacaktır.

Bu duygularla Sivas Madımak katliamını bir kez daha lanetliyor, kaybettiğimiz arkadaşlarımızı özlemle anıyoruz.

İMO hak mücadelesi veren işçilerin yanındadır

Hükümet sermayeye kedi, işçiye aslan kesiliyor

7 Temmuz 2009

Türk İş ile Hükümet arasında başlayan toplu iş görüşmeleri kilitlendi ve Türk İş uyarı niteliğinde bir saatlik iş bırakma eylemi gerçekleştirdi.

Çünkü siyasi iktidar krizin faturasını bir kez daha çalışanlara kesmek istemiş ve Türk İş buna karşı çıkmıştır.

Başbakanın “Kriz bizi teğet geçecek” aldatmacası bizzat devletin kendi kurumları tarafından açıklanan ekonomik rakamlarla tekzip edilirken, hükümetin çalışanların haklı taleplerine karşı duyarsızlığını anlamak mümkün değildir.

Ekonomik krizi yönetmeyi başaramayan hükümet, sermaye kesimlerini rahatlatmaya dönük tedbir paketlerini bir bir açıklarken, işçilerin ve kamu emekçilerinin taleplerine tahammül edememektedir. Başbakan daha önce defalarca tanık olunan “kabadayı” tavrını toplu iş görüşmelerinde de sergilemekte, işçilere “greve gidecekseniz buyurun gidin” demekte beis görmemektedir.

Kamu çalışanı işçilerin toplu sözleşme sürecinin kilitlenmesinin sorumluluğu siyasi iktidardadır. İktidar hak kayıplarını telafi edeceği yerde, uzlaşmaz tutum almakta, gerçek rakamları gizlenen yüksek enflasyon karşısında ücretleri eriyen çalışanları açlık ve sefaletle baş başa bırakmaktadır.

Türk-İş’in Türkiye genelinde gerçekleştirdiği bir saatlik iş bırakma eylemleri, çalışanın emeğinden gelen gücünü iktidara hatırlatmak adına önemli görüyor ve destekliyoruz. Hak arama mücadelesinde Türk-İş’in yanındayız.

Gökçek, sorun yaratarak başarısızlığını örtbas etmeye çalışıyor

17 Temmuz 2009

Akay Kavşağı ile ilgili tartışmalar, Melih Gökçek’in yönetim anlayışını ve nasıl bir zihniyete sahip olduğunu bir kez daha gün yüzüne çıkarttı. İlginç ki Gökçek, kamuoyunun ve Ankaralıların tepkisini çeken kriz yaratma ve bu vesileyle konumunu güçlendirme taktiğini dönem dönem devreye alıyor ve başarısızlığının gündeme gelmesini izin vermiyor.

Bilindiği gibi Gökçek, büyükşehir belediyesinin yetki sınırlarını aşarak Akay Kavşağına alt ve üst geçit yapılması kararını almış, ilgili kurumların, üniversitelerin, meslek odalarını itirazlarını duymazdan gelmiş, Akay Kavşağı’nda sürdürülen çalışmaların durdurulmasına ilişkin mahkeme kararlarını, her zamanki hukuk tanımaz tavrıyla, yok sayarak kavşak inşaatını tamamlamıştır.

Akay Kavşağı inşaatının durdurulmasına ilişkin mahkeme kararının tarihi 1997’dir. Aradan 12 sene geçmiş olmasına rağmen konuyu yeniden gündeme getirmesinin tek bir nedeni vardır: Başarısızlığını örtbas etmek.

Melih Gökçek’li yıllar Ankara trafiğinin felç olduğu, kentin her kavşağına alt üst geçitlerin yapıldığı, kentin en işlek noktalarının ucubeye çevrildiği dönemdir. Bu dönemde onlarca alt üst geçit yapılmış, ancak kent içi trafiği bir türlü rahatlatamamıştır.

Gökçek asıl yapması gereken yatırımları ihmal etmiş, toplu taşıma gibi kent trafiğini rahatlatacak yatırımları bilinmeze ertelemiş, metro inşaatını bitirememiştir. Bunlar gerçektir; bu gerçekler Melih Gökçek’i rahatsız etmekte ve her zaman başvurduğu yöntemle yapay bir tartışmayı alevlendirerek Ankara trafiğinin kilitlenme halini, aklınca kriz yaratarak lehine çevirmek istemekte, trafiğin içler acısı halinin gündeme taşınmasını önlemeye çalışmaktadır.

Bu, kaçınıcı Melih Gökçek dönemidir, kamuoyu sayısını bile unutmuştur. Ancak Gökçek 15 seneyi aşkın zamandır belediye başkanı olduğunu unutmakta, tuhaf bir biçimde 15 sene önceki Murat Karayalçın dönemine sık sık atıfta bulunmaktadır.

Bugün yapmaya çalıştığı da budur. 12 sene önceki mahkeme kararlarını uygulamaya alarak, Akay Kavşağı’nı kapatacağını duyurmuştur. Açık ki kavşak kapatılacak, Ankara trafiği alt üst olacak, Gökçek de her zamanki edasıyla kamuoyunun karşına geçip, konuyla doğrudan ilgili olmayanları suçlayacaktır.

Melih Gökçek bunun yerine yine kamuoyunun karşına geçmeli, bitiremediği metronun, ortada olmayan ulaşım ana planının, gününbirlik alınan ve hiçbir bilimselliği olmayan kararların, hiçbir işe yaramayan alt üst geçitlerin hesabını vermeli, yaşattığı acılar için Ankaralılarından özür dilemelidir.

Güvenli yapı için; sağlıklı ve nitelikli Yapı denetim sistemi gerekmektedir

17 Ağustos 2009

2008'in 17 Ağustosunda, Gölcük'te, 17 Ağustos depreminin yıldönümünde İnşaat Mühendisleri Odası tarafından düzenlenen anma etkinliğinde Odamız adına yapılan konuşma, Marmara depremi ile özdeşleşen "Sesimizi duyan var mı?" cümlesiyle sona ermişti. Binlerce inşaat mühendisi "Depreme Karşı Duyarlılık Yürüyüşü" için bir araya gelmiş, depremin yol açtığı acıların ve depremin açığa çıkardığı sorumlulukların unutulmaması için Gölcük'ten siyasi iktidara ve kamuoyuna seslenmişti.

1999 depremlerinin üzerinden onca yıl geçmiş olmasına rağmen, kayda değer adım atmamayan siyasi iktidar, binlerce inşaat mühendisinin sesini duymazlıktan, binlerin yürüyüşünü yine görmezlikten gelmiş, deyim yerindeyse kendi bildiğini okumaya devam etmişti.

Elbette sorun inşaat mühendisleri tarafından dile getirilen taleplerin karşılık bulması değildir; inşaat mühendislerini harekete geçiren toplumsal ve mesleki sorumluluktur ki, Odamız siyasi iktidara da sorumluluğunu hatırlatmayı görev saymaktadır.

İlginçtir ki, dünyanın pek çok ülkesinde devlet, meslek odalarını toplumsal sorunlar çerçevesinde harekete geçirmek için projeler üretmektedir. Türkiye'de ise işler tam tersi doğrultuda cereyan etmektedir. Meslek odaları, sivil örgütlenmeler uzmanlık alanlarıyla ilgili konularda kamuoyu oluşturmaya çalışmakta, kamu idaresi üstüne baskı kurup adım atmaya zorlamaktadır.

1999 depremlerinden bu yana İnşaat Mühendisleri Odası Türkiye'nin deprem kuşağında bulunmasından hareketle, doğal afetlerin felakete dönüşmemesi için yapı üretim sürecinin başından sonuna kadar yapılması gerekenlerle ilgili uygulanabilir çözümler üretmiş, mevzuatta yapılması gereken değişikliklerle ilgili kamuoyunu bilgilendirmiş, kamu kurumları tarafından başlatılan çalışmalara katkı sunmuş, alınan kararların takipçisi olmuş, gerek hazırladığı raporlarla gerek 2008 17 Ağustosunda olduğu gibi kitlesel eylemlerle konuyu gündemde tutmaya çalışmış, toplumsal duyarlılığın körelmesinin önüne geçmeye gayret etmiştir.

İnşaat Mühendisleri Odası; yeterli mühendislik hizmeti verebilmek için meslekte yetkinleşmeyi hedeflemekte ve bu doğrultuda kendi mevzuatında gerekli düzenlemeleri yapıp hayata geçirerek, meslek içi eğitimi sürekli kılmak, inşaat mühendislerinin ve toplumun afetlere karşı hazırlıklı olmasını sağlamak, afetlere karşı duyarlılığı arttırmak için etkinlikler düzenlemek doğrultusunda çalışmalarına devam etmektedir.

On senede ancak bir arpa boyu yol alındı

17 Ağustos 1999 Marmara ve 12 Kasım Düzce depreminin üzerinden on sene geçti. Geriye dönüp bakıldığında, bu dramatik ve acı olaylardan ne yazık ki yeterince ders alınmadığı görülecektir. Binlerce insanımızın ölmesi, ülke ekonomisinin telafisi mümkün olmayacak şekilde tahribata uğraması bile sonucu değiştirmemiş, köklü, kalıcı çözüm noktasında, aradan geçen onca zamana karşın adım atılmamıştır. Ne yazık ki Türkiye kaderine razı bir şekilde yeni bir depremi beklemektedir.

Son yirmi yıl içerisinde meydana gelen depremlerin sonuçları görmezden gelinmeyecek oranda büyük olmasına rağmen bugüne kadar mevcut yapı stoku güçlendirilmemiş, yapı denetimi ve benzeri konularda geleceğe güvenle bakacak bir gelişme sağlanamamış, aksine hızlı nüfus artışı ve göçler, denetimsiz şehirleşme ve sanayileşme, yoğun kaçak yapılaşma ve sık sık başvurulmuş imar afları ülke-mizdeki deprem ve diğer afet risklerini her geçen gün daha da artırmıştır.

Dünya üzerindeki aktif deprem kuşaklarında birinin üzerinde bulunan, topraklarının yüzde 96'sı farklı oranlarda deprem tehlikesine altında olan, nüfusunun yüzde 98'i deprem kuşağı üzerindeki bölgelerde yaşayan bir ülkede, toplumsal yaşamın bu gerçeklik gözetilerek düzenlenmesi, ilgili tüm yasal değişikliklerin bir an önce gerçekleştirilmesi gerekliliğine dikkat çekmek durumunda kalmak bile başlı başına tuhaflığa ve çaresizliğe işaret etmektedir.

Şu açık ki; meslek odaları, üniversiteler, diğer ilgili kişi ve kurumlar Marmara depreminin her yıldönümünde benzer taleplerle kamuoyunun karşına çıkmakta, aynı noktaları öne çıkartmakta, aynı çağrılarını tekrarlamaktadır. Bunun ayıbının kimin omuzlarında olduğunu belirtmeye gerek bile yoktur; sorumlu

siyasi iktidardır; eksiklik bizlerden değil siyasi iktidarın hareketsizliğinden kaynaklanmaktadır.

Siyasi iktidar işbaşına geldiği 2002 seçimlerinden bu yana bırakalım köklü ve kalıcı çözüm üretmeyi, sorunu içinden çıkılmaz bir noktaya taşımış, süreci adeta kilitlemiştir. Kamuoyunun Yapı Denetim Yasası'nda kamuoyunun beklediği düzenlemelerin gerçekleştirilmemiş, hatta bazı uygulamalarla denetimsizlik teşvik edilmiştir.

Deprem, sel, yangın vb. her türlü afet gösteriyor ki, ülkemizde yapı üretim süreci proje aşamasından başlayarak bir bütün olarak sorunlu ve sıkıntılıdır. Yapı üretim süreçlerinde mühendislik ve mimarlık hizmetleri yetersizdir. Yapı malzemeleri üretimi denetim dışıdır. Yapı denetimi sorunlu ve sıkıntılıdır. Aslında asıl sorun ve sıkıntılı olan sistemin kendisidir; sorun ve sıkıntının kaynağı ise siyasi iktidarların vurdumduymazlığıdır.

Vahim tabloya rağmen iktidarın vurdumduymazlığı devam etmektedir

TÜİK verilerine göre: ülkemizdeki konutların yüzde 40'ı kaçak ya da ruhsatsızdır; yapı kullanma izin belgesi baz alınırsa bu oran yüzde 67'e çıkmaktadır. 15 milyon civarında olduğu tahmin edilen bina stokunun yüzde 10'unun yenilenmesi, yüzde 30'unun onarılması gerekmektedir ki, bu, konutların yüzde 40'ının oturulabilir olmadığını göstermektedir. Bu verilerin anlamı açıktır: Olası bir deprem kaçınılmaz olarak afete dönüşecektir.

Bu veriler, pek çok yapıda güçlendirme veya yenileme çalışması yapılması gerekliliğini de gözler önüne sermektedir.

İSMEP (İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi) çalışmaları çerçevesinde ortaya çıkan tablo, okulların, kreşlerin, yurtların ve toplu kullanım alanlarının can güvenliği açısından açık tehdit oluşturduğunu göstermektedir. İSMEP'in Temmuz 2009 durum raporuna göre; 24 hastaneden 2'si, 8 poliklinikten biri, 663 okuldan 230'u güçlendirilmiştir.

Aynı şekilde Milli Eğitim Bakanlığı Yatırım ve Tesisler Genel Müdürlüğü'nün, Nisan 2007'de açıkladığı rapora göre; ülke genelinde MEB'e bağlı okulların toplam 240 milyon metrekare kullanım alanı bulunmaktadır ve 120 milyon metrekarelik alanda güçlendirme çalışması yapılması gerekmektedir. Güçlendirme için yaklaşık 15 milyar YTL bir paraya ihtiyaç duyulmaktadır ki, bu paranın bütçe içinde karşılığının olmadığı da belirtilmektedir. Bütün bu rakamlar can güvenliği konusunun önemli bir sorun olarak varlığını sürdürdüğünü göstermektedir. Çünkü güçlendirme çalışmaları yetersizdir.

Yetersizliğin bir başka göstergesi de Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın güçlendirme çalışmaları ile hazırladığı verilerdir. Verilere göre; okul, hastane ve benzeri 77 bin 522 kamu binasından ancak 764'ünün güçlendirilmesi tamamlanmıştır. 32 bin 432 okul binasından 276'sı, 9 bin 503 hastaneden 55'i güçlendirilmiştir. Mevcut bina stoku ile güçlendirilenler arasındaki uçurum, ne yazık ki çok derindir ve bu, nasıl bir riskle karşı karşıya olduğumuzu göstermektedir. Riskin derecesini, ilgili kurumların bina envanterine sahip olmaması artırmaktadır. Ne yazık ki kamu kurumları, toplamda kaç binanın güçlendirilmesi gerektiğini ve kaçının güçlendirildiğini bilmemekte, kurumlar arasında eşgüdüm bir yana bilgi paylaşımında bile ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır.

Deprem önlemi yerine kentsel dönüşüm projeleri tercih ediliyor

Siyasi iktidar, deprem önlemleri konusundaki duyarsızlığının yanı sıra kente dönük politikasının odak noktasına kentsel dönüşüm projelerini yerleştirmiş, kentleri depreme karşı hazır hale getirmek için, kentsel dönüşüm projelerini alternatif olarak gördüğünü açıktan ilan etmiştir. Kentsel değerleri yabancı sermayeye peşkeş çekmeyi hedefleyen kentsel dönüşüm, depreme karşı alınacak temel önlem olarak görülmektedir. AKP'nin 22 Temmuz 2007 seçimlerinde kamuoyuyla paylaştığı seçim bildirisinde "depremin" sözcük olarak bile geçmemesi, bunun yerine kentsel dönüşümle atıfta bulunulması, bu niyetin göstergesidir.

TOKİ eliyle yürütülen kentsel dönüşüm projelerinin denetimden muaf tutulması ise kara mizah olarak gündemdeki yerini almıştır. Kamu İhale Kanunu'nda ve 4708 Sayılı Yapı Denetim Yasası ve ilgili yasalarda yapılan değişikliklerle TOKİ ve inşa ettiği binalar denetim dışında bırakılmıştır.

4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki Kanunun 1.maddesinin ikinci paragrafında; "Bu Kanun; 3194 sayılı İmar Kanununun 26 ncı maddesinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler ile 27 nci maddesinde belirtilen ruhsata tâbi olmayan yapılar hariç, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan

yerlerde yapılacak yapıların denetimini kapsar.” hükmü getirilmiştir. Yapı Denetim Yasası uygulandığı 19 pilot ilde, TOKİ’nin “kamuya ait yapı ve tesisler”; “belediye ve mücavir alanlar dışında köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanların köy yerleşik alanları ve civarında ve mezarlarda yaptıracağı konut, hayvancılık veya tarımsal amaçlı yapılar” dışında kalan (çeşitli yöntemlerle yaptığı veya yaptırdığı) tüm konut ve ticari inşaatlarında, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki Kanun hükümlerinden muaf tutulmuştur.

Kamu kuruluşu sıfatını taşıyan TOKİ’nin; gerekçesi ne olursa olsun denetim dışı bırakılması düşündürücüdür. TOKİ’nin sadece konut değil, insanların toplu halde bulunduğu okul, hastane, sosyal tesis vb. yapıları da ürettiği dikkate alındığında tehlikenin boyutunun katlanarak büyüyeceği açıktır. Ne yazık ki siyasi iktidar, denetimsizliği teşvik eden yasal düzenlemeleri gerçekleştirmektedir.

Yapı denetim sistemi güvenli geleceği bugünden kurmanın tek yoludur

4708 sayılı Yapı Denetim Yasası 13 Temmuz 2001 tarihinde yürürlüğe girmiş ancak, alelacele ve ilgili kurumlara, üniversitelere, meslek odalarına danışılmadan hazırlandığı için, sorunu çözmek bir yana kendisi sorun olarak gündemdeki yerini almıştır. İMO’nun yasa ile ilgili hassasiyeti, yasanın öneminden kaynaklanmaktadır.

Depremle ilgili hemen her konunun ayrı bir önemi bulunmaktadır ancak yapı denetimine ayrı bir vurgu yapılması zorunluluktur. Çünkü güçlendirme ve benzeri çalışmalar mevcut yapı stokunun iyileştirilmesi sonucu doğuracaktır ama yapı denetimi, gelecekte aynı sorunların ortaya çıkmasını önleyecek, güvenli yapıların üretilmesini sağlayacaktır.

Açık ki, Yapı Denetim Yasası’nda gerekli değişiklikler, ihtiyaç olan düzenlemeler yapılmaz, mevcut yasa da zafiyete yol açan özellikler bertaraf edilmese, on yıl sonra aynı sorunlarla karşı karşıya kalınacak, olası bir depremde başta kamu binaları olmak üzere konutlar, işyerleri ağır hasar görecek, çok sayıda bina yıkılacak, can ve mal kayıpları yaşanacaktır.

Bir doğa olayı olan depremin, doğal afete dönüşmesini önlemenin yolu, yapı denetim sisteminden geçmektedir. İnşaat Mühendisleri Odası, yasanın eksikliklerinin giderilmesi ve ülke genelinde uygulanması noktasında ısrarcı olmak, konuyu bıkıp usanmadan kamuoyu gündemine taşımak kararlıdır. Çünkü güvenli geleceği bugünden kurmanın tek yolu yapı denetim sisteminden geçmektedir.

Gerekçeyi yazanlar gereğini yapmıyor

4708 sayılı Yapı Denetim Yasası’nın Genel Gerekçe bölümü, sorun ve çözüm bağlamında doğru bir felsefi yaklaşıma sahiptir ancak ne yazık ki bu durum, yasanın yine gerekçeyi kaleme alanlar tarafından işlevsiz bir noktada bırakılmış olması gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Doğru bir noktadan hareket ne yazık ki doğru yere ulaşma anlamına gelmemiş, yasa yapıcı, neredeyse yasayı rafa kaldırmak bir yana, yasanın etki alanının daraltılması, muafiyet sınırlarının genişletilmesini sağlayıcı düzenlemelere imza atmıştır.

Yasa gerekçesinde; “17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 tarihlerinde yaşanan depremler sonrasında meydana gelen can ve mal kayıpları, denetimsiz yerleşme ve yapılaşmaların yol açabilecekleri zararları bütün açıklığı ile yeniden gözler önüne sermiştir. Ülkemizde yerleşme ve yapılaşmalara, 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmelik hükümleri ile getirilen denetime ilgili idarelerce uyulmadığı, yapılan araştırmalarda, proje denetimi aşamasında dahi projelerin % 91’inde tasarım, hesap ve çizim hataları olduğu, uygulamanın ise hiç denetlenmediği ve şantiyelerin % 90’ında yönetmelik ve standartlara aykırı beton döküldüğü ve beton mukavemet değerlerinin projesinde öngörülenden ortalama olarak % 40 daha az olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmalar ve yaşanan son depremler, 3194 sayılı Kanunda yapım işlerinde rol alan teknik uygulama sorumlusunun (fenni mesul); yapı projelerini ve uygulamalarını denetlemekle sorumlu olan belediyeler ve valiliklerin; uygulamayı hiç denetleyemediklerini bütün çıplaklığı ile ortaya koymuştur.” denilerek doğru bir teşhis yapılmış ancak hem yasa bu teşhisin ruhuna uygun tanzim edilmemiş hem de kamu binaları, TOKİ binaları denetim sistemi dışına taşınarak, açıkçası gerekçeye ihanet edilmiştir.

Yapı denetim sistemindeki sorunlar yönetmelik değişikliği ile çözülemez

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı 5 Şubat 2008 tarihinde, ‘Yapı Denetimi Uygulama Usul ve Esasları Yönetmeliği’ni yürürlükten kaldırmış ve yerine ‘Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’ni yürürlüğe

almıştır. Yeni yönetmelik, yapı denetim sistemindeki temel sorunlara çare bulmaktan ziyade uygulamadaki bazı sorunları çözmeyi amaçlamaktadır ancak yapı denetim sistemindeki sorunların yönetmelik değişikliği ile çözülebilecek nitelikte olmadığını görülmelidir. Hatta 4708 sayılı yasada yapılacak değişiklikler dahi sorunun köklü çözümü için yeterli olmayacağı bilinmelidir. Yapı denetimi sistemi, imar ve yapılaşma sisteminin bir parçasıdır; dolayısıyla ilgili tüm düzenlemeleri içeren bütüncül ve köklü bir değişiklik gerektirmektedir.

Türkiye'nin köklü, kalıcı, önleyici ve zararı azaltıcı önlemlere ihtiyacı bulunmaktadır. Doğal afet riskinin en az düzeyde olduğu Avrupa ülkelerinde bile yapı denetimi konusunda kurallar getirilmişken, büyük depremleri yaşayan ülkemizde konu gerek kamuoyu gerekse siyasi erk nezdinde hak ettiği ilgiyi görememektedir. Eğer bu irade kullanılmaz, kentleşmeye ve yapılaşmaya dair gelişmiş ülkeler düzeyinde yasal düzenleme ve denetim sistemi uygulamaya alınmazsa, ilerde yaşayacağımız yıkımın, şimdiye kadar yaşananları aratacağı bilinmelidir.

Siyasi iktidar yönetmelik değişikliği ile sorunu çözme yolunu seçmekte, ancak yapı denetim sisteminin sorunlarının yönetmelik değişikliği ile çözülemeyecek kadar köklü olduğu gerçeğini görmezden gelmekte.

Bu noktada mesleki alanımız sıfır noktasında değildir; on yıldır süren tartışmalar bugün bulunduğu noktanın açığa çıkmasını sağlamıştır. 1999'dan bu yana pek çok değerli tartışma yürütülmüş, yol açıcı görüş ve öneriler kamuoyuyla paylaşılmış, siyasi iktidarın lağvettiği Deprem Konseyi bünyesinde uygulanabilir çözümler üretilmiş, yine iktidar tarafından toplanan ve sonrasında sumen altı edilen Deprem Şurası kararlarında ihtiyaçlar tespit edilip, yapılması gereken mevzuat değişiklikleri kayıt altına alınmıştır.

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından 2009 yılının Mayıs ayında Ankara'da toplanan kentleşme Şurası'nda da yapı denetime vurgu yapılmış, Şura Sonuç Bildirgesi'nde "Özel sektör inşaatlarını da kapsayacak biçimde, yapı müteahhitleri için 'mesleki-kurumsal yeterlilik ve belgelendirme' sistemi getirilmelidir. Yapı denetim sürecindeki eksikliklerin giderilmesi için Yapı Denetim Yasası'nda düzenlemelere gidilmesi, yapı denetim uygulamalarının etkinliklerinin artırılması ve yapı denetiminin yurt çapında yaygınlaştırılması gerekli görülmektedir. Yapıların iskân sonrası kullanımının belirli aralıklarla takibi ve kontrolü sağlanmalıdır" denilerek İMO'nun uzun zamandır ısrarla kamuoyunun gündemine taşıdığı yaklaşım öne çıkartılmıştır.

Sürece yayılan bütün bu tartışmalar çerçevesinde; İmar Kanunu, Afet Kanunu, Yapı Denetim Kanunu, yerel yönetimlerle ilgili kanunlar, mühendislik ve mimarlık hizmetlerini düzenleyen kanunlar acilen değişmeli, Doğal Afet Sigortası (DASK) yeniden düzenlenmelidir. Yapı Denetim Yasası'nda günün koşulları dikkate alınarak düzenlenmeli, pilot uygulamaya son verilerek ülke geneline yayılmalıdır.

Yapı denetim sisteminin sacayağından birinin sigorta sistemi olduğu, sigorta ayağı eksik ve yetersiz olan denetim sisteminin ayakta kalmasının mümkün olamayacağı gerçeğinden hareketle; gerek yapılar için, gerekse yapı üretim sürecinde bulunan ve sorumluluk üstlenenler için, "Mali Sorumluluk Sigortası" ve "Mesleki Sorumluluk Sigortası" getirilmelidir.

Kentlerde servisli kentsel arsa üretimi gerçekleştirilmeli, sağlıksız ve kaçak yapılaşma önlenmeli, emredici plandan, tanımlayıcı plana geçilmeli, coğrafi bilgi sistemi oluşturulmalı ve uydu teknolojileri devreye alınmalı, deprem önlemleri için dış kaynaklı fonlar yerine genel bütçeden pay ayrılmalıdır. Güçlendirme çalışmaları acilen tamamlanmalı, yıkılması gereken binalar yıkılmalı; bütün bu işler için gereken para genel bütçeden sağlanmalıdır. Güçlendirme çalışmaları hükümetin merkezi plan ve programı kapsamında ele alınmalı, kamuoyu güçlendirilmeye ihtiyaç duyulan ve güçlendirilmesi tamamlanmış binalar konusunda bilgilendirilmelidir.

Son söz: Geleceğin nasıl şekilleneceğini siyasi iktidarın tercihi belirleyecektir

Deprem, alınacak önlemler, değiştirilmesi gereken mevzuat, meslek odalarının sürece dahil edilmesi, güçlendirme ve yenileme çalışmaları, afete hazırlık ve afet sonrası örgütlenme, başta kamuya ait olanlar olmak üzere yapı stokunun durumu ve benzeri konular bir bütün olarak karmaşık ve içinden çıkılmaz bir gerçeklikle karşı karşıya olduğumuz izlenimini uyandırmakta, dolayısıyla da Türkiye kade-rine razı yeni bir depremi bekleme psikolojisinden kurtulamamaktadır.

1999 depremleri, o tarihe kadar yapılan hataları, ihmal edilen konuları, göz yumulan olumsuzlukları

insanlarımızın canı pahasına olsa da açığa çıkartmış, aynı zamanda sorumlulukları, ödevleri hatırlatmıştır. On sene önce yaşanan felaketten, belki hemen her mesleki disiplin, toplumsal ve siyasal organizasyon gereken dersi çıkartmıştır; deprem gerçeği gündeme girmiş, gelecek kurgusunda kendisine önemli bir yer açmıştır.

Depremlerin açığa çıkardığı vahim tabloyu siyasi iktidarın görmemesi mümkün değildir. O halde geriye kalan, siyasi iktidarın tercihinin bu doğrultuda olmadığı gerçeğidir. Bu tespit yoruma hacet bırakmayacak kadar açık ve nettir. Ne hükümet programlarında ne de kalkınma planında deprem önlemleri, önlemler için ayrılan bütçe, afete karşı toplumsal örgütlenme vardır. Siyasi iktidarın tek beklentisi, depremin yakın zamanda olmaması, bu zaman zarfında kentsel dönüşüm projelerinin yaygınlaştırılmasıdır ki, bu yolla, sorunun kendiliğinden ortadan kalkacağı düşünülmektedir. Siyasi iktidar yapı denetiminden muaf tuttuğu projelere bel bağlamakta; bir taraftan bilim dışı hurafelerden medet ummakta, bir taraftan da neoliberalizmin kentlere dönük niyetini alenileştiren kentsel dönüşümü yaygınlaştırmaya çalışmaktadır.

Siyasi iktidar tercihinin bilimden ve insandan yana kullanmamaktadır.

İnşaat Mühendisleri Odası, bu tercihle, bilimin ışığında, insanın hak ettiği değer in yönlendiriciliğinde mücadele etmeye, bu tercihe karşı çıkmaya; siyasi iktidarı bilimi dayanak alarak insanın, toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya, Yapı Denetim Yasası'nı yeniden ele alıp gereken iyileştirmeleri yapmaya çağırmaktadır.

Grevli toplu sözleşmeli sendikal hak talebi şimdi daha güçlü, daha kitlesel!

19 Ağustos 2009

Kamu çalışanlarına gelecek yıl yapılacak zam oranlarını belirlemek amacıyla hükümet ile kamu çalışanları konfederasyonları arasında toplu görüşe süreci başladı. Açık ki hükümet ekonomik krizi, bütçe açığını, "harcama disiplini" bahane olarak öne sürecek ve kamu emekçilerinin talep ettiği zammı yapmayacak. Kamu emekçilerinin ücretlerinde insanca yaşamak için gerekli iyileştirmenin yapılması doğrultusundaki talebi her yıl olduğu gibi bu yıl da karşılığını bulamayacak ve görüşmeler hükümetin istediği şekilde sona erecek.

Toplu görüşme sürecinin böyle cereyan edeceğini tahmin etmek için kâhin olmaya gerek yok. Çünkü toplu görüşme dönemine geçildiği 2002 yılından bu yana kamu emekçileri istedi, hükümet vermedi; son söz daima hükümetin oldu. Hükümet kamu emekçilerine ne kadar bir zam öngörüyorsa, toplu görüşme masasında bağtlanan oran o oldu.

4688 sayılı Kamu görevlileri Sendikaları Yasası mevcudiyetini koruduğu, yasa demokratikleştirilmediği, toplu görüşme yerine toplu sözleşme hükmü getirilmediği, çalışanlara grev hakkı tanınmadığı sürece bu düzen böyle gidecek, iki milyonu aşkın kamu çalışanı açlık sınırında yaşamaya devam edecektir. Zaten görüşmeler başlamadan önce hükümet 2010 yılı için yüzde 5 ya da yüzde 5,5 zam yapacağını duyurmuş, toplu görüşme sürecini başlamadan bitirmişti.

O halde neredeyse bir ortaoyununa dönen toplu görüşme sürecinde rol almaya çalışmak neden? Hükümetin kamu çalışanları konfederasyonları ile masa başında görüntü vererek açlığa mahkûm eden zam oranlarını meşrulaştırmasına destek neden?

Bu soruların yanıtını elbette kamu emekçileri verecektir ama üyelerinin neredeyse yarısını kamu kesiminde çalışan inşaat mühendislerinin oluşturduğu İnşaat Mühendisleri Odası, başlayan toplu görüşme sürecinde, grevli toplu sözleşmeli sendikal hak talebinin daha güçlü, daha kitlesel dile getirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Siyasi iktidar mevcut yasayı bu talep çerçevesinde ele alıp düzenlemeli, kamu emekçilerinin iyileştirme ve ücret zammı taleplerini karşılamalı, hak kayıplarını gidermeli, tüm çalışanlara insanca yaşayacakları bir ücret vermelidir.

Üçüncü Boğaz Köprüsü cinayettir

20 Ağustos 2009

Başlıkta yer alan ifade Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a ait. Recep Tayyip Erdoğan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı yaparken üçüncü köprü tartışmalarına katılmış, “Üçüncü köprü bir cinayettir. Böyle bir teşebbüs İstanbul’un çağdaş kentleşmesi ve şehir içi ulaşım sistemi için ölümcül sonuçlar doğurur” diyerek, boğaza köprü yapılmasına karşı çıkan bilim insanlarının, çevrecilerin, üniversitelerin, meslek odalarının, ulaşımçıların yüreğine su serpmişti. Tarih 27 Nisan 1995’ti.

Dün böyle düşünen Başbakan bugün “İstanbul için ölümcül sonuçlar” doğuracak adımı atmakta, cinayete birinci derecede ortak olmakta sakınca görmüyor. Hatta üçünü köprü yeniden gündeme getirildiği günlerde; 2006’nın Aralık ayında Marmaray Projesi temel atma töreni sırasında yaptığı konuşmada “Bu ülkede boğaz köprüsü yapılacağı zaman ne gürültüler koparıldığını hatırlayınız. Bugün bile hâlâ üçüncü köprü yapılmasına karşı çıkanlar var. Bu zihniyetler maalesef hâlâ aramızdalar” diyerek, birinci ve ikinci boğaz köprüsüne karşı çıkanları hedef tahtasına oturtuyordu.

Hangi Erdoğan doğru söylüyor; hangi Erdoğan'ın kent içi ulaşımı ilgili yaklaşımı doğru? Kamuoyu hangi Erdoğan'a inanacak? Yoksa, “dün dündür, bugün bugündür” sözü, başbakanlar için muteber olmaya devam mı edecek?

Boğaza köprü ulaşım sorununa çözüm müdür?

Başbakan Erdoğan'ın görüşleri sık sık değişiyor ama birinci boğaz köprüsünden bu güne, kent içi ulaşım ile ilgili yaklaşımını değiştirmeyen, boğaz köprülerinin ulaşım sorununu çözmeyeceğini, hatta trafiği daha da kilitleyeceğini, kente kaldıramayacağı bir yük getireceğini savunan bilim insanları ve uzmanlar bulunuyor.

İstanbul Boğazı'na ilk köprü 1973 yılında yapılıyor. Köprü için karar alındığında, tartışma alevleniyor ve salt kent içi ulaşım konusuyla sınırlı kalmıyor; sosyal, siyasal, toplumsal odaklı bir kulvara evriliyor. 1960'lı yılların gençlik hareketi tarafından "Boğaza değil, Zap suyuna köprü" kampanyası açılıyor. İnşaat Mühendisleri Odası, tartışmanın önemli bir ayağını oluşturuyor ve boğaz köprüsünün işlevsel olmayacağı, kent içi ulaşımı rahatlatmayacağı doğrultusunda görüş bildiriyor. İMO, "Köprü, kısa zamanda ikinci, üçüncü köprüleri gerekli kılacaktır. Köprü ile birlikte yapılacak çevre yolu yerleşmeler için cazibe merkezi olacak ve böylece oluşan değer artışı birkaç spekülâtörün cebine inecektir. Kent ulaşımına köklü çözüm getirmeyecektir." diyerek hem bilimsel hem de öngörülü bir yaklaşım sergiliyor. İMO'nun olacak dediği her şey oluyor; birinci köprüyü, ikinci ve şimdi de üçüncü köprü izliyor.

Aynı tartışmalar ve meslek odalarının aynı yöndeki itirazları ikinci köprü için de gündeme geliyor. Ama sonuç değişmiyor. 1988 yılında devreye giren ikinci köprü, bir üçüncü köprüyü tetiklemekten başka bir sonuca yol açmıyor. Köprüler kent içi ulaşım sorununu çözemediği gibi, rant kapısı oluyor, çevre katlediliyor, arazi vurguncularına gün doğuyor.

İMO: Hangi Erdoğan doğruyu söylüyor?

[illegible]

Üçüncü Köprü: Yağmaya açılma sırası İstanbul'un kuzeyinde

İstanbul trafiğinde toplu taşıma araçlarının payı yaklaşık yüzde sekiz, özel araçların ise yüzde 92'dir. Köprü geçişleri bu oranı özel araçlar lehine daha da artırmaktadır. 2010 yılında İstanbul'da özel araç sayısının dört milyonu aşacağı tahmin edilmektedir ki bu, toplu taşımacılık yaklaşımından uzak kent yönetiminin dördüncü köprü projesini şimdiden hazırlayacağını bir başka ifadesidir.

Karadeniz Sahil Yolu'nu işlevsel haline getirmek amacıyla gündeme getirilen üçüncü köprü, İstanbul trafiğine yük getirecektir. Üçüncü köprü için transit geçişin öngörüldüğü ifade edilmektedir. Hatırlanacağı gibi, ikinci köprü projesinde olma-

Türkiye'nin barışa, kardeşliğe, birarada yaşamaya ihtiyacı var

26 Ağustos 2009

Türkiye 2009 1 Eylül'üne barış umuduyla giriyor; 1 Eylül Dünya Barış Günü'nü, barışın ruhuna uygun karşılamaya hazırlanıyor. Barış günü, 1984'ten bu yana devam eden ve on binlerce insanımızın ölmesine yol açan savaşın yerini barışa bırakacağına dair beklentiyle karşılanıyor.

Kamuoyu beklentisine karşılık bulacak mı? Kürt sorunu çözüme kavuşacak mı? Siyasi iktidar tarafından geliştirildiği bilinen önlem ve çözüm paketinde neler yer alacak? Silahların susması sorunun çözümünü sağlamaya yeterli olacak mı? Bütün bu gelişmeler karşısında sorunun silahlı çözümünden yana olan güçler ne yapacak, direnecek mi?

Bu soruların yanıtı henüz ortada yok ama açık olan bir nokta var: Barış sözcüğünün telaffuz edilmesi bile kamuoyunu heyecanlandırmaya yetmiştir. Tartışmalar silahların nasıl susacağı, barışın nasıl kurulacağı ve kalıcı hale getirileceğine dair öneri ve düşünceleri de kapsayarak devam etmektedir.

"Kürt açılımı" Kürt sorununun içinden çıkılmaz bir noktaya gelip dayandığı, emperyalist güçlerin Ortadoğu bölgesine dönük projelerinin bir unsuru haline getirildiği biz zaman diliminde gündeme getirildi.

"Açılımın" özü, çerçevesi hakkında kamuoyunun henüz bilgilendirilmediği, kapalı kapılar arkasında çözüm arayışları sürdürüldüğü bilinmektedir ama nerdeyse toplumsal bir travma halini alan savaş ortamında, sorunun kaynağına inmeyi hedef alan ve barışı tesis etmeye çalışan yaklaşımlara ihtiyaç olduğu tartışılmazdır. Çünkü sorunu yok sayan, çözümü ise askeri operasyonların başarısına bağlayan yaklaşımların ülkeyi nereden nereye getirdiği ortadadır.

Savaş insanı, doğayı, kültürel değerleri yok etmektedir. Savaş ve sonuçları, şiddetin kendisine toplumsal hayat içinde görmezden gelinemez bir yer açmış, toplumsal hayatın da belirleyicisi olmuştur. Savaş çığırkanlığı, linç kültürü, barış talebine karşı gösterilen tahammülsüzlük, farklılıkları yok sayan yaklaşım savaşın devam etmesi sayesinde güç kazanmıştır. Türkiye neredeyse son otuz yılına damgasını vuran savaş nedeniyle çok acı çekmiş, her alanda ve her anlamda büyük kayıplara uğramıştır.

Bugün, bütün bunlara bir son verilmesi şansı yakalanmıştır. Geline nokta umut vericidir. Türkiye toplumunun kendisini eşit ve özgür hissedebileceği, Kürt sorunundan emek mücadelesine kadar geniş bir yelpazede demokrasinin içselleştirildiği bir toplumsal düzeni hak ediyor; Türkiye'nin barışa, kardeşliğe, birarada yaşamaya ihtiyacı bulunuyor.

Her ne kadar süreç uluslar arası konjonktüre ve ABD'nin Ortadoğu politikalarına denk düşse de sorunun çözümünde iç dinamiklerin rolü unutulmamalıdır. Çözumsuzluktan çıkar sağlayan kesimlerin söylem ve provokasyonlarının süreci olumsuz yönde etkilemesi barış için yakalanan şansın yitirilmesine ve umutsuzluğa neden olabileceği göz ardı edilmemelidir.

Bu süreçte üzerinde durulması gereken en önemli konu, tüm toplumsal kesimlerin sorunun çözümünü için düşüncelerini ifade edecekleri mekanizmaların oluşturulması ve kendini bu süreçte taraf görenlerin muhatap alınmasıdır. Savaşın sona erdirilip barış ortamının oluşturulması ancak Kürt halkının siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel taleplerinin karşılanması çerçevesinde gerçek muhataplarının çözüme ortak bir yaklaşım oluşturması ile sağlanabilecektir.

Buradaki kritik soru, konu hakkındaki istikrarsız söylem ve politikaları nedeni ile güven vermeyen AKP iktidarı eliyle bunun başarılıp başarılmayacağıdır ki, bu süreç içinde açığa çıkacaktır. Soruna, salt hümanizma, salt insanlarımızın ölmemesi, silahların susması noktasında yaklaşmak bile başlı başına sürecin olumlu değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

İnşaat Mühendisleri Odası; 2009 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde barış, kardeşlik, demokrasi, hoşgörü çağrısı yapıyor. İMO, ABD'nin Ortadoğu'dan çekilmesini, bölge halklarının dostluk, kardeşlik temelinde kendi kaderini belirlemesini, Kürt sorununda barışçı çözümlerin hayata geçirilmesini istiyor ve bu uğurda üzerine düşeni bugüne kadar olduğu gibi bundan sonrada yapacağını ifade etmeyi bir görev biliyor.

Hükümetin toplu görüşme sürecindeki taktiği “Ölümü gösterip sıtmaya razı etme”

28 Ağustos 2009

Kamu emekçileri ile Hükümet arasında devam eden toplu görüşme süreci traji-komik bir hal aldı. Hükümet önümüzdeki yıl yapmayı düşündüğü zam oranını açıkladı. Buna göre, Hükümet hem ilk altı ay hem de ikinci altı ay için yüzde 2'lik zam yapmayı teklif etti. Bu oranların anlamı açıktır. Hükümet kamu emekçilerini açlığa mahkûm etmek istemektedir.

Mevcut ücretlerle kamu emekçilerinin yüzde 95'i yoksulluk sınırının altında bir yaşam sürmekte, ancak borçlanarak hayatını devam ettirebilmektedir. 2007 22 Temmuz seçimlerinden bu yana ücretlerin alım gücü yüzde 40 civarında azalmıştır. Özellikle son bir yıldır yıkıcı etkisini gösteren kriz, kamu emekçilerinin yaşam koşullarını daha da zorlaştırmış, yoksullaşma süreci hızla artmış, özellikle tek maaşla geçinme durumunda olan kamu emekçilerinin yaşam standardı neredeyse aç kalma sınırına kadar gerilemiştir.

Açık ki bu oranlarda bir kaybın, toplu görüşme sürecinde telaffuz edilen zam oranlarıyla karşılanması mümkün değildir.

Bırakılım yüzde 6-7'lik oranlarını, Hükümetin önerdiği 2+2'lik zam kamu emekçilerini içinden çıkılmaz bir girdaba çekecektir.

Hükümetin toplu görüşme süreci başlamadan önce yüzde 5-6 civarında bir zam öngördüğünü belirtmiş, toplu görüşme masasında ise bu oran daha da aşağılara çekilmiştir. Belli ki Hükümet “ölümü gösterip sıtmaya razı etme” taktiği gütmektedir. 2+2 zam oranı “sıkı” pazarlıkla biraz daha yükseltilecek, dolayısıyla hem Hükümet hem de toplu görüşme “oyununa” dahil olmakta sakınca görmeyen konfederasyonlar rollerini yerine getirmiş olacaktır.

Üyelerinin yarısına yakını kamu çalışanı olan İnşaat Mühendisleri Odası, Hükümetin yıllar içinde büyük kayba uğrayan ücretleri önce makul bir seviyeye çıkarmasını ve ücret zammının ise insanca yaşamayı sağlayacak bir düzey göz önüne alarak belirlemesini istemektedir.

Bütün bu süreç göstermiştir ki, kamu emekçilerinin adeta bir oyuna dönen toplu görüşmeye değil, grevli toplu sözleşmeli sendikal hakka ihtiyacı bulunmaktadır. İnşaat Mühendisleri Odası şimdiye kadar bu talebin destekleyici olmuştur, olmaya da devam edecektir.

AKP'den yandaşlara kıyak Artık üniversiteye sınavsız girmek mümkün!

4 Eylül 2009

5806 sayılı Af Yasası, 28 Ekim 2008 tarih ve 27038 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, üniversitelerden herhangi bir nedenle ilişkisi kesilen öğrenciler için üniversite eğitimlerini tamamlama şansı yaratılmıştı. Öğrenci affı, imar affı ve benzeri af yasaları ile ilgili farklı görüş ve yaklaşımların olduğu bilinmektedir. İnşaat Mühendisleri Odası da, afların sorunu çözmediğini, af çıkartılmasına yol açan nedenlerin ortadan kaldırılması gerektiğini düşünmektedir.

Ancak AKP Hükümeti ve YÖK, öyle bir uygulamaya imza attı ki, tartışma üniversite eğitimi, eğitimin niteliği ve öğrenci affı ile ilgili tartışmaların sınırını bir anda aşarak, farklı bir boyut kazandı.

İlgili yasanın 1. maddesinin 15 ve 16. bentlerini kendisine dayanak yapan YÖK, eş benzeri görülmedik bir adaletsizliğe, deyim yerindeyse “torpile”, yandaş kayırmacılığına imza attı.

15 ve 16. bentler, 'Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı eğitim kurumları ile Polis Akademisi ve bağlı yükseköğretim kurumlarında okurken ilişiği kesilen ve ilgili yasayla af kapsamına alınan öğrencilerin, devam edecekleri okulun YÖK tarafından belirleneceğini' hükmüne bağlanmaktadır.

YÖK, bu bentlere dayanarak, TSK'dan ve Polis Akademisi'nden ilişiği kesilen 800 öğrenciyi çeşitli okullara yerleştirdi. Yasanın verdiği yetkiden hareketle üniversitelerin fikrini bile alma gereği duymadı; talimat yoluyla "mağdur" öğrencilere üniversitelerin kapısını açtı. Hem de bu uygulamayı 16. bentte belirtilen "denklik" şartını dikkate almayarak gerçekleştirdi.

Örneğin, 800 öğrencinin 20'si Boğaziçi Üniversitesi'ne bağlı mühendislik fakültelerine yerleştirildi. Bilinmektedir ki, Boğaziçi ve benzeri okullara girmek için milyonlarca öğrenci büyük bir yarış içine girmekte, bu okulları kazanmak için yıllara yayılan yoğun ve planlı bir çalışmak gerekmektedir. İki milyon öğrenci bir eğitim kurumunda okumaya hak kazanmak için yoğun çaba harcamaktadır.

YÖK, politik arka planı konusunda büyük tereddütler ve soru işaretleri bulunan bir talimatla, kendi belirlediği öğrencileri adeta tereyağından kıl çeker gibi, kazanmanın çok zor olduğu okullara yerleştirmiştir. Üniversite kazanmanın bir bedeli vardır; anlaşılan o ki, AKP iktidar için, TSK'dan atılmak, en iyi bölümlere girebilmek için yeterli bir bedeldir.

Boğaziçi Üniversitesi'ni kazanmak için neredeyse bütün hayatını ders çalışmakla geçiren öğrencilerle, AKP'nin ve YÖK'ün "kıyağı" ile bu okullara "atanan" öğrenciler aynı sıraları paylaşacak, aynı diplomaya sahip olacaktır. Aşama aşama üniversite öğrenimini özelleştiren, paralı hale getiren AKP iktidarı, bu kararlar yeni bir adaletsizliği daha yol açmıştır.

Belli ki AKP iktidarı, üniversiteleri, İslami liberal kadrolaşmanın uygulama alanı yapmakta kararlıdır. Bunu yaparken yandaşların da ihmal etmemesi, onları ödüllendirmesi düşündürücüdür; AKP ateşle oynamaya devam etmektedir.

Asıl ihmal yapı denetim sisteminin uygulanmamasıdır

8 Eylül 2009

Kırşehir Adliyesi'nin inşaat iskelesinde yaşanan çökme ve bu nedenle dört işçinin yaralanması, hem yapı denetim sistemimizdeki aksaklıkları hem de iş güvenliği ve sağlığıyla ilgili sorunları bir kez daha gündemimize taşımıştır. Ülkemizde depreme gerek kalmadan binaların yıkıldığı gerçeğini acı bir olayla hatırlatmıştır.

Bilindiği üzere yapı denetim sistemi 19 ilde uygulanmaktadır. Kırşehir bu iller arasında bulunmamaktadır. Kaldı ki, Kamu İhale Kanunu'nda yapılan değişikliklerle kamu ihalelerinin denetimden muaf tutulduğu bilinmektedir. Bu nedenle, Kırşehir'de yaşanan talihsiz olay, yapı denetim sisteminin aksayan yönlerini bir bütün olarak su üstüne çıkarmıştır.

Yapı Denetim Yasası, güvenli yapıların inşasının yanı sıra iş yeri güvenliği ve işçi sağlığı konularında da gerekli tedbirlerin alınması doğrultusunda hükümler içermektedir.

İnşaat için kurulan iskelenin çökmesinin ardından yetkililerin, "herhangi bir ihmal bulunmadığı" şeklindeki açıklaması ise traji-komik bir durumdur. Yapı Denetim Yasası'nı 19 ille sınırlamak ve kamu binalarını denetimden muaf tutmak başlı başına ihmal değil de nedir?

Kırşehir'de yaşanan olay bir kez daha sesleniyoruz: Güvenli ve sağlıklı yapılar için Yapı Denetim Yasası istisnasız tüm Türkiye'de ve tüm yapılarda uygulanmalıdır. Aksi takdirde benzer sorunlar ve acılar yaşanmaya devam edecektir.

İktidar sahipleri vicdanını kaybetmiştir

9 Eylül 2009

Marmara ve Trakya bölgelerinde dün başlayan yağmurlar sonucunda oluşan su taşkınları yine can aldı; taşkınlar telafi edilmesi mümkün olmayan maddi ve manevi zararlara yol açtı. Su taşkınlarında kaybettiğimiz yurttaşlarımızın yakınlarının acısını paylaşıyor, yaralananlara, maddi kayba uğrayanlara geçmiş olsun diyoruz.

Marmara ve Trakya bölgelerinin beklenenden fazla yağış aldığı bir gerçektir. Beklenenden az ya da çok olması gerçeği değiştirmez; yağmur bir doğa olayıdır. Doğa olayları ise ülkemizde ne yazık ki doğal afet gibi yaşanmaktadır. Tıpkı bir doğa olayı olan depremin can ve mal kaybına yol açması gibi.

Bu bir Türkiye gerçeğidir; deprem can alır, sel can alır, rüzgâr can alır. Çünkü Türkiye gerçeğini yaratan zihniyet kentleri, yerleşim alanlarını, köprüleri, binaları, barajları oluştururken bilimin, mesleki doğruların, insan ihtiyaçlarının değil, çıkar çevrelerinin, rantiyenin, popülist politikaların etkisi altındadır.

İmarsız kentlerin, kaçak yapılaşmanın, sağlıksız kentleşmenin, dere yataklarının yerleşime açılması, altyapı eksikliğinin sorumlusu bu zihniyettir. Doğa olayları ancak bu çağdışı, bilim dışı zihniyetin marifetiyle binlerce insanımızın hayatına mal olan, şehirlerin, evlerin, köprülerin yıkılmasına yol açan, çatıları yerle bir eden doğal afete dönüşmektedir.

Dün yaşanan su taşkınlarından sonra bu vurdumduymaz, sorumsuz, ihmalkâr zihniyet, yine ortaya çıkmış, yaşananları “takdiri ilahî” olarak yorumlamış, kendisinin hiç sorumluluğu yokmuşçasına, TV ekranlarında pişkin pişkin boy göstermiştir. Her afet sonrasında yapıldığı gibi, “devlet yanınızdadır, devlet yaraları saracaktır” hamasetiyle sorumluluk örtbas edilmek istenmiştir.

Oysa “yara açanın” bizzat devlet olduğu gün gibi ortadadır. Kentlerimizi çıkar çevrelerine teslim eden, kentsel değerleri rantiyeye peşkeş çeken, kentleri, orman arazilerini, akarsuları sermayenin av alanlarına çeviren, kentleri imarsızlığa ve sağlıksız yapılaşmaya mahkûm eden, kamu binalarını denetimden muaf tutan, yapı denetimini gereği gibi uygulamayan, kentsel dönüşüm adı projeleri dışında kent ve kentleşme politikası olmayan, kentleşmede mühendis, mimar ve şehir plancılarının bilgi ve birikimine ihtiyaç duymayan, merkezi ve yerel düzeyde hükümranlılığını ilan eden neoliberalizm, kanyan yarayı durdurmak şöyle dursun, yarayı daha derinleştirmekte, kentleri yaşanılır olmaktan çıkarmaktadır.

Hiçbir teknik ve bilimsel inceleme yapmadan, kent imarını, ulaşım master planını dikkate almadan, Üçüncü Boğaz Köprüsü güzergâhını helikopter gezisiyle belirleyen iktidar

sahipleri, bu zihniyetin bir kez daha tipik ve güncel bir örneğini sergilemiştir.

21. yüzyıl Türkiye’sinde, beklenenden çok yağan yağmur onlarca canımızı almış, yerel yönetimlerin makyajı akmış, vahim tablo, insanlarımızın hayatı pahasına bir kez daha görünür hale gelmiştir.

Biliniz ki, başbakan, ilgili bakanlar, belediye başkanları, yine rollerini oynayacak, ayaklarına çizme giyip sel mağduru bölgeleri ziyaret edecek, hane başı bilmem kaç lira yardım edileceği ilan edilecek, ölenlere rahmet dilenecek ve işler kaldığı yerden devam edecektir. Ta ki yeni bir su taşkını, yeni bir deprem yaşanana kadar.

İnşaat Mühendisleri Odası olarak biz de, afet sonrası açıklama yapacak, sorunu ve çözüm önerilerini sıralayacak, sorumluları istifaya davet edeceğiz. Hem de bunu, çağrımızın sorumluları hiçbir şekilde etkilemeyeceğini bile bile yapacağız.

Evet, doğrudur; Türkiye’de bilim, bilimsel yaklaşım, mesleki bilginin kullanımı ihmal edilmekte, kulvar dışına itilmektedir. Ancak asıl bir başka gerçeğin bugünüümüzü ve geleceğimizi belirlediği bilinmelidir: Ülkemizde iktidar sahipleri vicdanını kaybetmiştir.

Provokatif eylemler kaygı uyandırıyor

9 Eylül 2009

Hakkari’de meydana gelen çatışmada yedi askerimizin öldürüldüğünü büyük bir üzüntüyle öğrenmiş bulunuyoruz. Ölüm karşısında duyduğumuz tarifsiz acının yanı sıra, bu vahim olayın barış umudunun giderek ete kemiğe büründüğü bir zaman diliminde gerçekleşmiş olmasını kaygıyla karşıladığımızın bilinmesini istiyoruz.

Türkiye, neredeyse 30 seneye yayılan bir iç çatışma ortamını, demokratik teamüller çerçevesinde geride bırakma, Kürt sorununu demokrasi temelinde çözüme kavuşturma, silahların susmasını sağlama, insanı, kültürel değerleri, insan haklarını koruma şansı yakalamıştır.

Bu şans iyi değerlendirilmeli, uygulanabilir önerilerle somut hale getirilmeli, Türkler ve Kürtler bir arada ve kardeşçe yaşama iradesini alenileştirmeli ve en önemlisi de sürecin uzamasının barışı tanzim etme şansını azaltacağı unutulmamalıdır.

Unutulmamalıdır; bundan sonra sıkılacak her kurşun, atılacak her bomba, patlayacak her mayın barış sürecinin kesintiye uğramasına yol açacaktır. Bu zaman diliminde askeri faaliyetin, saldırıların sürdürülmesi, barışı istemeyenlerin ekmeğine yağ sürecektir. Kürt sorununun barış temelinde çözülmesinden yana güçlerin, bu tür provokatif eylemler noktasında uyanık olması gerekmektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası, herkesi, her toplumsal kesimi açığa çıkan barış umudunu koruma ve yeşertme noktasında hassas olmaya çağırılmaktadır.

Evren’i Çankaya Köşkü’nde ağırlayanlar, darbelere karşı mücadele edemezler

11 Eylül 2009

Türkiye, 2008 12 Eylül askeri darbesini Ergenekon tartışmaları ile karşılamış, tutuklamalar, iddianame ve başlayan yargılama süreci son bir yılın en önemli gündem maddesi haline gelmiştir. Açıkçası başta darbe mağdurları olmak üzere, demokrasi yanlısı pek çok toplumsal ve siyasi kesim, sürece olumlu yaklaşmış, darbe yanlılarının, kirli ve karanlık ilişkilerden beslenenlerin, siyasi iktidarı kendi kişisel ve grupsal menfaatleri için kullananların, faili meçhul olayların gerçek faillerinin deşifre edilerek, toplumsal hayatın dışına itileceği ve etkisizleştirileceği doğrultusunda beklenti oluşmuştur.

İnşaat Mühendisleri Odası, 2008 12 Eylül’ünde yaptığı açıklamada, Ergenekon tutuklamalarının inkar edici olmaktan uzak olduğu, kimi karanlık ilişkilerin açığa çıkarılması ve darbe heveslilerinin tutuklanması sınırına gelip dayandığı tespitinde bulunarak, asıl darbecileri yargılamadan demokratikleşmenin mümkün olmayacağı yönündeki değerlendirmesini kamuoyuyla paylaşmıştı.

Ancak bu noktalara vurgu yapılırken, geleceğe dair umutların da korunduğu belirtildi.

Ne yazık ki aradan geçen bir yıl, umutların da sönümlenmesine yol açacak gelişmelere sahne oldu. Ergenekon tutuklamaları dayandığı sınırı aşamadı. Soruşturma ve tutuklamalar 12 Eylül darbecilerinin yanına bile yaklaşmadı; 12 Eylülcülerin yargılanmasının önünü kesen, Anayasa’nın geçici maddelerine kimse dokunamadı. Darbe dönemi ürünü olan anti demokratik kurumlar ve yasalar mevcudiyeti korumaya devam etti.

Bu dönemin simgesel gelişmesi, 12 Eylül darbesi liderinin Kenan Evren’in Cumhurbaşkanlığı köşkünde ağırlanması oldu. Bu ağırlama, 12 Eylülcülerden hesap sorulmasını talep eden, 12 Eylül döneminde işlenen karanlık cinayetlerin aydınlatılmasını isteyen, işkencecilerin yargılanmasını bekleyenlere adeta bir mesaj

niteliği taşıyordu. Bu simgesel olayın bizim açımızdan tek bir değerlendirmesi bulunmaktadır: Evren'i Çankaya Köşkü'nde ağırlayanlar, darbelerle karşı mücadele edemezler.

Yapılması gerekenler açık ve net önümüzde durmaktadır. Türkiye'yi darbeler, faili meçhuller, kirli ve karanlık ilişkiler ülkesi olmaktan kurtarmanın tek yolu, 12 Eylülcülerle hesaplaşmaktan, onları yargı önüne çıkartmaktan geçmektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası, 12 Eylül'ün lideri Kenan Evren, bir numaralı sanık oluncaya kadar, son dönemde yaşananlara temkinli yaklaşmaya devam edecek, Evren ve arkadaşlarını sanık sandalyesine oturtmayı hedefleyen her türlü girişimin destekçisi olacaktır.

Türkiye'nin, kendi darbecileriyle hesaplaşamayan, korkularını yenemeyen bir ülke olmanın utancını daha fazla taşıyamayacağı açıktır.

Siyasi iktidar demokrasi suçu işliyor

2 Ekim 2009

İstanbul'da gerçekleştirilen IMF ve Dünya Bankası toplantısı protesto etmek üzere bir araya gelen sendika, meslek odası, siyasi parti ve demokratik kitle örgütü üyelerine karşı polisin takındığı insanlık dışı saldırıyı kınıyor, gözaltına alınanların serbest bırakılmasını talep ediyoruz.

İstanbul polisi göstericilere karşı tahammülsüz ve acımasız davranmıştır. Demokratik tepkinin şiddetle bastırılmaya çalışılmasını anlamak ve kabul etmek mümkün değildir.

Siyasi iktidar, dünya üzerindeki yoksulluğun simge kurumları olan IMF ve Dünya Bankası toplantısına karşı yoksulların, emekçilerin, işsizlerin, çalışanların sessiz kalacağını mı sanıyordu? Türkiye'nin yoksullaşmasında ve yoksulluğun sabitlenmesinde büyük pay sahibi olan kurumların yöneticilerinin alkışlarla karşılanması mı isteniyordu? Ekonomik krizin faturası omuzlarına yüklenen yoksulların, "misafirperverlik" gereği tepki göstermemesi mi gerekiyordu?

Karşı çıkmak, tavır almak, tepki göstermek en doğal haktır. Burada asıl tartışılması gereken, "demokrasi havarisi" kesilen siyasi iktidarın tavrıdır. Siyasi iktidar gösterilere tahammül etmek yerine, kanla bastırmayı tercih etmiş, her zaman olduğu gibi orantısız güç kullanmış, demokratik hak şiddetle bastırılmıştır.

Kendi vatandaşına bu oranda acımasız davranan Başbakan Erdoğan'ın, "misafirperverlikten" söz etmesi dramatiktir; demokrasi söyleminin içinin ne kadar boş olduğunun bir göstergesidir. Anlaşılan o ki siyasi iktidarın demokratikliği ve demokratik açılımı "sözde"dir; siyasi iktidara bu rol, emperyalizm tarafından biçilmiştir.

Aynı tuhaflık IMF toplantısında bir konuşma yapan Erdoğan'ın sözlerinde de görülmüştür. Erdoğan salonda, "Dünyadan yükselen çılgıca, taleplere ve şu salonun dışında devam eden protestolara da kulak vermemiz gerekir." diye konuşurken dışarıda güvenlik güçleri göstericileri yerlerde sürüklüyordu; 'Başbakan dayak yiyen göstericilerden çıkan acı dolu seslere kulak vermekten mi söz etti' diye sormak istiyoruz.

Basına yansıyan haberlere göre polis saldırısı sonucunda yaralananlar olmuştur. Yüzlerce gözaltı olduğu ifade edilmektedir. Taksim ve civarı semtlerde gaz bombasından göz gözü görmez haldedir. Bütün bu görüntüler siyasi iktidarın bir ayıbı olarak belleklerimizdeki yerini alacaktır. Siyasi iktidar demokrasi suçu işlemiştir; İstanbul olayları bunun son kanıtı olmuştur.

Gözaltına alınanların bir an önce bırakılmasını talep ediyor, yaralananlara geçmiş olsun diyor, İstanbul polisinin tutumunu kınıyoruz.

İnşaat Mühendisleri Odası, ülkemizi yoksullaştıran IMF ve Dünya Bankası'na defol diyenlerin emekçilerin yanındadır.

Deprem Yetmedi AKP de Vuruyor: Arızlı Halkı Yalnız Değildir

28 Ekim 2009

Depremi ardından insanları enkazın altından çıkarmayı beceremeyenler, depremzedeler için yapılan konutlardan hak sahiplerini çıkarmayı, hatta yaptıkları çadırları bile yıkmayı beceriyorlar.

AKP hükümeti ve AKP'li Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 1999 depreminde yakınlarını kaybeden ve evleri başlarına yıkılan Arızlı sakinlerine, bütün acılarını tekrar tekrar yaşıyor. Irak Hükümetinin hibesiyle depremzedeler için yapılan konutlara belediye ve valilik bürokratları yerleştiriliyor. Bu duruma isyan eden halka polis şiddeti ve gözaltılar reva görülüyor.

İstenen fahiş kira bedellerini ödeyemeyen depremzedeler, kendilerine tahsis edilen konutlardan çıkarılıyor, boşaltılan evlere üst düzey bürokratlar ve memurlar yerleştiriliyor.

Bu duruma itiraz eden Arızlı halkının, yaşadıkları haksızlıklara karşı seslerini duyurabilmek amacıyla kurdukları çadırlara yapılan polis müdahalesi, depremin yarattığı acıları tazelemiş ve yenilerini eklemiştir.

Kendilerine tahsis edilen deprem konutlarından atılan depremzedeler, kurdukları çadırlardan da atılır duruma gelmişlerdir.

En son, çadırlarına yapılan saldırıları protesto etmek için Valilik önünde basın açıklaması yapan Arızlı sakinleri, çadırlarını onarmak için Arızlı Irak Konutlarına gitmeye çalışırken ikinci bir saldırıya uğramış ve birçok kişi gözaltına alınmıştır. Bu , AKP hükümeti ve onun yerel yönetimlerinin, halkın haklarına karşı giriştiği saldırıların yeni ve küçük bir örneğidir.

Ülkemizde, yoksulların barınma hakkının olmadığı ve barınma hakkı mücadelesine karşı girişilen yok sayma hatta yok etme politikası ortadayken, neo-liberalizmin rant hırsının, depremzedeleri evlerinden atmaya kadar gidebilmesi, bu politikaların yılmaz savunucusu AKP hükümeti ve AKP'li yerel yönetimlerin gerçek yüzlerini bir kez daha ortaya koymuştur.

İnşaat Mühendisleri Odası olarak, Arızlı halkına karşı yapılan saldırıları kınıyor ve en temel yaşamsal hak olan barınma taleplerini destekliyoruz.

DEPREMZEDELERİN KONUT MÜCADELESİ SÜRÜYOR

İnşaat mühendisleri Arızlı halkının yanında

TMMOB'a bağlı mühendisler, bürokratların yerleştirileceği gerekçesi ile polis şiddetiyle konutlardan uzaklaştırılmak istenen Kocaeli Arızlı Depremde Konutları sakinlerine destek verdiğini açıkladı

Kocaeli'deki Arızlı Deprem Konutları sakinlerinin devlet tarafından evlerinden çıkarılmak istenmesinin yankıları sürüyor. Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği'ne bağlı İnşaat Mühendisleri Odası Yürütme Kurulu, kamuoyu tarafından unutulmaya yüz tutmuş konuyu tekrar gündeme getirerek, Arızlı halkının yanında olduğunun altını çizdi. Açıklamada şunlar belirtildi:

"AKP hükümeti ve AKP'li Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 1999 depreminde yakınlarını kaybeden ve evleri başlarına yıkılan Arızlı sakinlerine, bütün acılarını tekrar tekrar yaşıyor. Irak Hükümetinin hibesiyle depremzedeler için yapılan konutlara belediye ve valilik bürokratları yerleştiriliyor. Bu duruma isyan eden halka polis şiddeti ve gözaltılar reva görülüyor. İstenen fahiş kira bedellerini ödeyemeyen depremzedeler, kendilerine tahsis edilen konutlardan çıkarılıyor, boşaltılan evlere üst düzey bürokratlar ve memurlar yerleştiriliyor. Konutlarından atılan depremzedeler, kurdukları çadırlardan da atılır duruma geldi. En son, çadırlarına yapılan saldırıları protesto etmek için Valilik önünde basın açıklaması yapan Arızlı sakinleri, çadırlarını onarmak için Arızlı Irak Konutlarına gitmeye çalışırken ikinci bir saldırıya uğramış ve birçok kişi gözaltına alındı."

Arızlı halkının, yaşadıkları haksızlıklara karşı seslerini duyurabilmek amacıyla kurdukları çadırlara yapılan polis müdahalesiyle, depremin yarattığı acı tazelenerek ve yenilerinin eklediğinin belirtilmektedir. "Yaşananlar, AKP hükümeti ve onun yerel yönetimlerinin, halkın haklarına karşı giriştiği saldırıların yeni ve küçük bir örneğidir" denildi.

Siyasi iktidar vicdani ve yasal sorumluluk altındadır

11 Kasım 2009

12 Kasım 1999 Cuma günü Düzce'de meydana gelen 7,2 büyüklüğünde deprem, büyük oranda can ve mal kaybına yol açmış; 30 saniye süren, Düzce ve çevresini etkileyen depremde bine yakın yurttaşımız hayatını kaybetmiş, beş bin yurttaşımız yaralanmış, yüzlerce ev ve işyeri yıkılmış, kullanılamaz hale gelmişti.

Aynı yılın 17 Ağustosunda Marmara bölgesinde meydana gelen depremin yarattığı travma henüz geçmemiş, yaralar sarılmamış, enkazlar kaldırılmamışken meydana gelen 12 Kasım depremi toplumsal travmanın belirginleşmesine neden olmuş, geleceğe dönük kaygılar, umutsuzluk ve çaresizlik ülkeyi adeta esir almıştı.

17 Ağustos depremi sonrasında, hamasi söylem dışında kayda değer hiçbir girişimde bulunamayan siyasi iktidar, "yara sarma" vaadini bile gerektiği ölçüde yerine getirememiş, 17 Ağustos depreminden alınmayan dersler, 12 Kasım'ın hazırlayıcısı olmuştur. 2003 yılında meydana gelen Bingöl depreminde de benzer bir tablo ortaya çıkmıştır. Neredeyse her yıl tekrarlanan su taşkınlarını da bu çerçevede değerlendirmek gerekmektedir.

Doğal afetler, istenmeyen olaylar ülke coğrafyasında o günden sonra da yaşanmıştır; yaşanmaya devam edecektir. Sorun doğa olaylarını doğal afet haline getiren olumsuzluklardan arınmak, eksiklikleri tamamlamak, yanlışlardan kurtulmaktır ki, işte bu noktada 1999 depremlerinden bu yana iç rahatlatan, geleceğe güvenle bakılmasını sağlayacak gelişmeler kaydedilmediği vurgulanmalıdır.

Türkiye olası bir depremi biçare beklemekte, siyasi iktidar bilimsel olmayan yol ve yöntemlerden medet ummakta ve daha çok da depremin yarattığı travmayı, bir rant projesi olan kentsel dönüşümü yaygınlaştırma ve meşrulaştırma yolunda kullanmaktadır.

İşin ilginç tarafı, 1999 depremleriyle başlayan süreçte, depremin yıkıcı etkisini azaltacak öneriler, alınması gereken önlemler, yapılması gereken yasal değişiklikler tartışmalarda önemli bir yer tutmuş, konu bilimsel içerikli toplantılarda, etkinliklerde ele alınmış, teorik altyapısı oluşturulmuştur. Bunun anlamı açıktır; bilim insanları, üniversiteler, meslek odaları üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmiştir; toplum siyasi iktidardan bilimin yol göstericiliğinde düzenlemeler gerçekleştirmesini beklemeye başlamıştır ki, zaman ilerledikçe açığa çıkan hayal kırıklığının asıl nedeni de bu olmuştur.

Yapılacak iş açık ve nettir: Türkiye gibi topraklarının yüzde 93'ünün aktif deprem kuşağı üzerinde bulunduğu ve nüfusunun yüzde 98'inin deprem riski altında yaşadığı bir ülkede, acilen nitelikli ve işlevsel bir yapı denetim sistemi kurulmalı, Deprem Şurası kararları hayata geçirilmeli, yenileme ve güçlendirme çalışmaları tamamlanmalı, ihtiyaç duyulan mevzuat değişiklikleri bir an önce gerçekleştirilmelidir.

Yine açık ki; bunlar yapılmazsa, Anadolu coğrafyası yeni ve daha yıkıcı doğal afetlerle karşı karşıya kaldığında, siyasi iktidarın vicdani ve yasal sorumluluktan kurtulması mümkün olmayacaktır.

Eylemdeki işçilere yapılan saldırıları kınıyoruz, tekel işçilerinin haklı mücadelesinin yanındayız!

18 Aralık 2009

“İşlerine” ve “özlük haklarına” sahip çıkmak için üç gündür Ankara’da eylem yapan Tek Gıda İş üyesi TEKEL işçilerine uygulanan polis şiddetini kınıyoruz. En temel demokratik taleplerini dile getirmek için eylem yapan işçilere polisin tazyikli su, gaz bombası ve coplarla müdahale etmesi kabul edilemez. Günlerdir Ankara’nın çeşitli yerlerinde yaşanan şiddet görüntüleri, AKP Hükümetinin demokrasi ve özgürlük anlayışının da en açık göstergesidir.

Binlerce TEKEL işçisinin bu soğuk kış gününde Ankara’da eylemde olmasının nedeni, yıllardır uygulanmakta olan “Özelleştirme” politikalarıdır. Bugüne kadar özelleştirme politikalarının en büyük sonucu “işsizliğin artması”, “iş güvencesinin ortadan kalkması”, “gelir dağılımındaki adaletsizliğin büyümesi” olmuştur. Bu olumsuzlukların önüne geçilmesi için TEKEL’de ve diğer Kamu İktisadi Teşebbüsleri’ndeki özelleştirmeler durdurulmalı ve bugüne kadarki özelleştirmelerden mağdur olan çalışanların hakları iade edilmelidir.

AKP Hükümeti, iktidara geldiği günden bu yana, ısrarlı biçimde “emek düşmanlığı” yapmaktadır. Tam 7 yıldır planlı biçimde bir yandan emekçilerin ücretleri ve kazanılmış hakları gasp edilirken, diğer yandan da emeğine ve alın terine sahip çıkma mücadelesi veren emekçiler şiddetle bastırılmaktadır.

Sağduyuya, barışa ve şiddetten arındırılmış bir atmosfere en fazla ihtiyaç duyduğumuz bu dönemde, TEKEL işçilerinin eylemleri karşısında hükümetin takındığı şiddetle örülü baskıcı tutumu kınıyor, TEKEL işçilerinin haklı mücadelesinin yanında olacağımızı bir kez daha belirtiyoruz.

Ankara'da Türk-İş'in önünde toplanan işçiler haklarını almadan gitmeyeceklerini söylüyor.

‘Sermaye için dikensiz gül bahçesi olmayacağız’

Elektrik Mühendisleri Odası: Abdi İpekçi Parkı'nda yaşanan olayların sorumluları istifa etmeli. TEKEL işçileri başta olmak üzere çalışanların haklı talepleri dikkate alınmalı. Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği (TMMOB) İnşaat Mühendisleri Odası: İşyerleri kapatıldığı için özlük haklarıyla kamu işletmelerine geçme talebiyle eylem yapan TEKEL işçilerine yönelik müdahaleyi kınıyoruz.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası: Tekel işçilerinin ekmek, iş ve aşlarını kaybetmemek için dile getirdikleri taleplerine dönük mücadele süreci baskı ve zorbalıkla yok edilmeye çalışılıyor.

Zam ve zulümle ayakta kalmak mümkün değildir

4 Ocak 2010

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın yılbaşını 7 yıldızlı otelde karşıladığı saatlerde, kurmayları zam oranlarını açıkladı. Otoyol, köprü geçişlerinden motorlu taşıtlar vergisine, sigaradan benzine kadar hemen tüm mal, hizmet ve vergiler artırıldı. Kendilerini lüks otellere yakıştıranlar, halka yeni yılı zehir etmekte sakınca görmedi.

İğneden ipliğe her kalemin zamlanmasının tek bir açıklaması bulunuyor: 2010 yılı çalışanlar, emekliler, sabit gelirliler için dayanılmaz olacak. Zaten pahalılık karşısında ayakta kalmakta zorlanan geniş kesimler, son zamlarla birlikte yaşam standardını daha da aşağılara çekecek ve alışkanlıklarından vazgeçecek. Belli ki yapılan bu zamlar, başka zamları tetikleyecek, insanlar ulaşım, ısınma, beslenme gibi en temel ihtiyaçlarını karşılayamaz durumda kalacak.

Zamların farklı sektörlerde zincirleme yansıması ise kaçınılmaz olacak. Örneğin, zaten büyük sıkıntı içinde bulunan inşaat sektörü, girdilerin artması ve halkın alım gücünün düşmesi sonucunda içinde bulunduğu darboğazdan kurtulma umudunu daha da yitirecek.

Ekonomik krizin ağır yükünü halkın üstüne yıkmakla deneyimli siyasi iktidar şimdi de, bütçe açığını zam yoluyla kapatmayı, faturayı halka ödetmeyi planlıyor.

Zamlara karşı çıkan, faturayı ödemek istemeyen, halkı yoksullaştıran, işsizliğe mahkûm eden programlara direnen kesimlere karşı ise şiddet uygulanıyor.

Zam ve zulüm, AKP iktidarının ayırt edici özellikleri arasında yerini almıştır. Açık ki siyasi iktidar kendi sonunu hazırlamaktadır; dünya üzerinde zam ve zulümle ayakta kalmayı başaran bir iktidar yoktur.

İnşaat Mühendisleri Odası, vatandaşlarına zulmü ve pahalılığı mubah gören iktidara karşı direnmenin kaçınılmaz olduğuna inanmakta, tüm kamuoyunu tepki vermeye çağırmaktadır.

Gelen Talep Üzerine Basına Gönderilen Açıklamalar

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Referans gazetesinin sorularına verdiği yanıtlar.

16 Nisan 2008

1- İnşaat ve yapı sektörünü değerlendirerek, 2007 yılından ve 2008 yılına dair ön görüşlerinizden bahsedermisiniz?

İnşaat sektörüne dair söyleneceklerin odak noktasına ister istemez, durgunluk, kamu yatırımlarının beklenen düzeyin çok altında kalması, mortgage sisteminin yarattığı hayal kırıklığı ve giderek büyüyen işsizliği almak durumundayız ki, bu noktalar çerçevesinde yapılan değerlendirme, aslında haldeki durumumuzun pek de iç açıcı olmadığını göstermektedir. 2008 yılı içinde özellikle işsizliğin pek çok sektörle birlikte alanımızda da artmıştır. İnşaat sektörü, en fazla büyüyen sektör olarak ilan edilmiştir ama bunun olumlu sonuçları bileşenlere bir türlü yansımamaktadır. Bunun nedeni bizce açıktır. Sektörümüz 1990'lı yılların gerisindedir. Özellikle Gayri Safi Milli Hasıla içindeki inşaat sektörünün payı dikkate alındığında bu görülecektir. Dolayısıyla GSMH içindeki oranın artış göstermesi, sektörümüzün büyüyen sektörler sıralamasındaki ilk başta yer alması, hâlâ ihtiyacı karşılamaktan uzak olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Nasıl değiştirsin ki, TÜİK verilerine göre; inşaat sektöründe işsizlik oranı yüzde 14 ile Türkiye ortalamasının üzerindedir. Biz bu gerçekle karşı karşıyayız ve bu veri üzerinden değerlendirme yapmak durumundayız.

2- İnşaat sektörünün yaşadığı sıkıntılar neler? Bu çerçevede mühendislere ne gibi görevler düşüyor?

İnşaat sektörünün sıkıntıları elbette az önce öne çıkarttığım konularla sınırlı değildir. Üniversite eğitiminden başlayarak bütün bir süreç çözülmesi gereken pek çok sorunla yüz yüze kalmakta, çözülemediği oranda da artarak geleceğe taşınmaktadır. Elbette, topraklarının neredeyse tamamına yakın bölümünün deprem riski taşıdığı, alt yapıda ciddi eksikliklerin bulunduğu bir ülkede, mesleğimizin izlenmesi, tartışmaların odak noktasında yer alması kaçınılmazdır. Belki bir meslek örgütü olarak Odamızın tüm sorunlarla ilgili belirleyici olması beklenemez ama toplumsal sorumluluğu gereği kendi hesabına düşenlerle ilgili vurdumduymaz olma şansı da yoktur.

Odamız bir taraftan hizmet içi eğitimlerle bir taraftan da yetin Mühendislik uygulamasıyla, yaşanan sorunlardaki meslektaşlarımızın sorumluluğunu en aza indirme gayreti içindedir ki, son iki sene içinde ellibine yakın meslektaşımızın eğitimlere, kurslara tabi tutulması bunun göstergesidir. Özellikle mesleğimizin vizyonunu oluşturacak, niteliğini artıracak özellikler taşıyan Yetkin Mühendisliğe vurgu yapmak istiyorum.

3- Son dönemdeki binaların dayanıklılığını değerlendirir misiniz? Türkiye yapı stoğunu mühendislik açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ülkemiz ciddi bir deprem tehdidi altındadır ama ne yazık ki mevcut yapı stoğumuz içimizi rahatlatıcak düzeyde değildir. Türkiye'de 15 milyon yapı stoğu vardır. Nüfus artış hızına göre yılda ortalama 500 bin konut yapılması zorunluluktur. Mevcut konutların durumuna bakıldığında ise, stoğun yüzde 55'inin ruhsatsız ve kaçak olduğu, yüzde 60'ının 20 yaş üzerinde konutlardan oluştuğu, yüzde 40'ının ise depreme karşı güçlendirilmeye ihtiyaç duyulduğu görülecektir.

Proje hazırlanmasından başlayarak denetim, inşaat tüm yapı sürecini içine alacak geniş bir yelpazede mühendislik açısından yapılacak değerlendirme, her bir aşamanın mevcut halinin köklü değişme tabi

tutulması gerektiğini ifade etmektedir ki, bu doğrultuda, Odamızın kamuoyuyla paylaştığı görüşleri bulunmaktadır.

4- Türkiye’de depreme ya da hasarlara dayanıksız binalar var mı? Bu durumun önüne geçilmek için neler yapılabilir?

Aslında az önce ifade ettiğim üzere; binalarımızın yüzde 40’ının depreme karşı güçlendirilmesi gerekmektedir ki, bu sorun ivedilikle çözüm bekleyen ama ne yazık ki kayda değer hiçbir adımın atılmadığı bir konuya işaret etmektedir. Olası İstanbul depreminin yaratacağı sonuçlar üzerinden felaket senaryoları yazılmasının ve tam bir bilinmeze işaret etmesinin nedeni de budur. İstanbul’daki binalar arasındaki ruhsatsız, kaçak, güçlendirmeye ihtiyaç olanların oranı, adeta tüylerimizi diken diken yapacak düzeydedir.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp’in Referans gazetesinin sorularına verdiği yanıtlar.

28 Mayıs 2008

1- Yapısal çelik sektörünün gelişimi hakkında kısaca bilgi verir misiniz? Geçen yıllara oranla yapısal çelik sektöründe ne gibi değişimler yaşandı?

Sektörde her açıdan gelişim var. Örneğin kullanım açısından. Daha önce sadece endüstri yapıları ve çatı makasları ile sınırlı olan kullanım şimdi daha yaygınlaşmış durumda. Mimaride çelik, standart konut yapıları dışında yaygın olarak kullanılıyor. Alışveriş merkezleri, oteller, diğer turizm yapıları ve iş merkezleri bunun tipik örnekleridir.

Yurt içi pazarındaki büyümenin yanı sıra Türk Yapı Çeliği sektörü; Rusya , Türki Cumhuriyetleri, Afganistan, Ortadoğu ülkeleri, Kuzey ve Orta Afrika ülkeleri ve Balkan ülkeleri pazarında yer bulabiliyor.

Uluslararası pazara açılmanın doğal bir gereği olarak yüksek standart da yapısal çelik üretimi ve montajı yapılıyor. Kalite kontrol sistemleri yerleşiyor ve gelişiyor. Bu iç pazarda ki kalite talebini de olumlu etkiliyor.

Eskiye oranla pazarda çok daha çeşitli malzeme mevcut. Büyük boyutlu hazır profiller, yüksek mukavemetli saclar. Farklı özelliklere sahip profillerin pazarda kolayca temin edilmesi tasarımda çeliğe olan yönelimi artırıyor.

2- Yatırım anlamında yapısal çelik sektörünü yeterli buluyor musunuz?

Bugün pazarın taleplerini karşılamak için bir arz sıkıntısı görülüyor. Ancak daha büyük hedefler koyulmalı mı sorusu her zaman sorulabilir.

3- Önümüzdeki yıllara dair yapısal çelik sektörüyle ilgili ön görüşleriniz neler?

Kaçınılmaz olarak gelişecektir. Ancak dünya pazarında tekelleşmenin artmasına paralel olarak meydana gelen büyük malzeme fiyatı artışları sektörün yapı alanındaki rekabet gücünü ciddi olarak tehdit etmektedir.

4- Yapısal çelik ürünlerinin kullanıldığı alanlardan bahsederek, insanların neden yapısal çelik ürünlerini tercih etmesi gerektiğini açıklar mısınız?

Yapı çeliği yapı mühendisliği alanına giren her türlü yapıda kullanılabilir. İnşaat mühendisliğinde ana dallardan biri olan yapı mühendisliği hemen her tür yapıda taşıyıcı sistem elemanı olarak ya betonarme ya da çelik malzeme kullanır. Bazen bu iki malzeme bir arada kullanılır. Neden Tercih Edilmeli sorusuna ise şöyle yanıt verilebilir: Daha hafif yapılar elde edilir. Sünekliği betona göre çok fazla olduğu için depreme karşı çok üstün bir performansa sahiptir. Tabii bunu için kaynak, civata, bulon gibi bağlantılarının çok iyi yapılmış olması gerekir. Mimari tasarımda özgünlüğü artırır. Daha zarif tasarımlara izin verir. Geri kazanımı mümkündür. Ömrünü dolduran veya sökülen malzeme yeniden işlem görerek kullanıma sürülebilir. Bu günün atık tehdidinde maruz dünyası için bu nitelik son derece önemlidir.

5- Yapısal çelik ürünlerinin betonarme ürünlere oranla ne gibi artı ve eksileri var?

Artılarını yukarıda özetledik. Eksileri: Pahalıdır. Yangına karşı zafiyeti vardır. Yeterince korunduğunda fazlaca ek maliyet oluşur.

6- Yapısal çelik sektöründe yaşanan sıkıntılardan bahseder misiniz?

Pazarda yüksek rekabet nedeni ile karlılık son derece düşüktür. Bu da güçlü yatırımcı grupların pazardan kaçınmasına sebep olmaktadır. Çelik fiyatlarındaki anormal artışların getirdiği fiyat istikrarsızlığı düşük karlarla birleştiğinde çok fazla iflas, işyeri kapatma olaylarına neden olmakta, pazarda güçlü kurumsal yapılar barınamamaktadır. Bu durum pazarın uluslararası yüksek kalite ve rekabet gücünü yavaşlatmakta, en azından hızını kesmektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Bilgi Çağı Dergisi'nin sorularına verdiği yanıtlar

23 Temmuz 2008

1- Suyla ilgili bizi bekleyen başlıca tehlike ve fırsatlar nelerdir?

Bir fırsattan söz etmek gerekirse, bu, insanlığın bugünü ve geleceği ile ilgili olacaktır. Suyun mevcut durumu, vakit kaybetmeden tedbir alınmasını zorunlu kılmaktadır. Suyu bekleyen tehlikeler konusunda hem fikir olunabilir ama "fırsat" sözcüğünün aynı çağrışımlara yol açtığını söylemenin mümkün olmadığı vurgulanmalıdır. "Fırsat" ticari bir kavramı çağrıştırıyor ki, suyu bekleyen asıl tehlikenin tam da bu nokta olduğunun bilinmesi gerekiyor. Suyu iki büyük tehlike beklemektedir. Birincisi su kaynaklarının azalması ve olanın da değerlendirilememesi. İkincisi sudaki özelleştirme. Son yıllarda su kaynaklarının azalmasının yarattığı basınca bir de özelleştirme basıncı eklenmiştir ki, "tehlike" ve "fırsat" sözcükleri ancak böyle bir zeminde ele alınırsa anlamlı olabilir. 1,1 milyar insan temiz sudan mahrumdur. 2,6 milyar insan herhangi bir arıtma tesisinden geçirilmemiş su kullanmaktadır. 2025 yılında dünya nüfusunun tahminen üçte ikisi temiz ve içilebilir sudan mahrum kalacaktır. Son 20 yıllık süreçte gelişen ve suyu metalaştıran küresel politikalar sonunda dünya nüfusunun yaklaşık % 5'inin kullandığı suyun yönetimi ulus ötesi şirketlere geçmiştir. Asıl tehlike bu gerçeklerdir.

2- Türkiye'nin su fakiri olduğu söyleniyor, buna rağmen hem hidroelektrikte hem jeotermalde hem potansiyelin büyük olduğu, üstelik var olan suların ancak yarısının değerlendirilebildiği iddia ediliyor. Siz Türkiye'nin su varlığı ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?

Sorunuza iki aşamalı yanıt verilmeli. Türkiye'nin mevcut su potansiyelini değerlendirdiğimizde ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır: Bir insanın biyolojik yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan su miktarı 25 lt /gündür. Ancak bu miktar günümüz dünyasında sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için 150 lt/gün olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, ülkelere göre kişi başına düşen su miktarına bakıldığında, ülkemizin de haldeki durumu açığa çıkacaktır. Gelişmiş ülkelerde kişi başına günde 266 litre su tüketilmektedir. Bu miktar Latin Amerika ülkelerinde 184, Asya'da 143, Afrika'da 67 litre ortalama seyretmektedir. Türkiye'de ise 111 litredir. Su tüketimi konusunda dünya ortalamasının gerisinde kaldığımız açıktır.

Mevcut su potansiyellerine bakıldığında; bir ülkenin su zengini sayılabilmesi için yılda ortalama kişi başına 10.000 m³ su varlığı gerekmektedir. Dünya ortalaması ise 7600 m³'tür. Su potansiyeli 1000 m³'ten az olan ülkeler "su fakiri" sayılmaktadır. Türkiye 3690 m³ ile su fakiri sayılmamakla birlikte su kısıtı bulunan ülkeler arasında yer almaktadır. Türkiye'de kişi başına düşen yıllık teknik ve ekonomik olarak kullanılabilir su miktarı 1735 m³'tür ki, bunun bugün için geçerli olduğu, 2030 yılında nüfusunun 100 milyona ulaşacağı, su kaynaklarının % 100 verimle kullanılacağı düşünülse bile, bu miktarın 1000 m³'e düşeceği ve Türkiye'nin de su sıkıntısı çeken ülkeler arasına gireceği bilinmelidir.

Sorunuzun ikinci ayağı ise mevcut potansiyelin kullanılıp kullanılmadığı konusudur ki, bu konuda durumumuzun hiç de iç rahatlatıcı olmadığı söylenebilir. Şöyle ki; Türkiye karasal iklim karakteri gösteren bir ülkedir. Ülkemizde 643 mm olan yıllık ortalama yağış miktarı, bölgelere ve mevsimlere göre 250 mm ile 3000 mm arasında değişmekte ve bu, yılda ortalama 501 milyar m³ su anlamına gelmek-

tedir. Suyun 274 milyar m³'ü buharlaşma nedeniyle atmosfere geri dönmekte, 186 milyar m³'lük kısmı akmakta, 41 milyar m³'lük kısmı ise yeraltı sularına dâhil olmaktadır. Ülkemize dair bu genel bilgiler ışığında denebilir ki, Türkiye gibi nehirleri düzensiz akım şartlarına sahip ülkelerde, su potansiyeli ile kullanılabilir su arasında büyük bir uçurum bulunmaktadır. Türkiye'de su kontrol dışındadır; depolanamamaktadır. Yağışlar düzensizdir; taşkınlar yaşanmaktadır. Bütün bunlar suyun ekonomik olarak değerlendirilmesini önleyen faktörlerdir.

3- Türkiye'nin hidroelektrik potansiyelinin değerlendirilmesi Türkiye'ye neler kazandıracak? Daha fazla barajın ve hidroelektrik tesisinin kurulmasının zararları ve yararlarını değerlendirebilir misiniz?

Ülkemizin hidroelektrik potansiyelinin değerlendirilmesi her şeyden önce enerji açığının azalmasını ve mevcut durumda sulanamayan tarımsal alanların sulanmasını sağlayacaktır. Bu da doğal olarak ülkemizin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunacaktır.

Ancak burada bir parantez açarak, mevcut olumsuz durumun, nehirleri, akarsuları özelleştirmeye ve bunlar üzerinde hidroelektrik santralleri yapmaya varan yaklaşımın meşrulaştırmasına yol açmaması gerektiğinin altını çizmek istiyorum. Kamuoyunun bilgisi dâhilindedir. Ülkemizde akarsular özelleştirilmekte ve kar amaçlı yatırımların önü açılmaktadır ve bu çerçevede değişik akarsular üzerinde irili ufaklı 700 civarında hidroelektrik santrali yapılması için lisans alınmıştır. Sadece kar amacı güden bu projeler akarsu rejimlerinin değişmesine, akarsularımızın kirlenmesine ve doğal dengenin bozulmasına neden olacaktır. Suyu ticari bir meta olarak gören anlayışın akarsularımızı talan etmesinin önüne geçilmelidir. Türkiye suyu daha işlevsel kullanma durumuna özelleştirme yoluyla geçmek istemektedir ki, buna mücadele edilmemelidir. Türkiye suyla ilgili yaşadığı sorunları; üretim, depolama, kullanım, enerji üretimini kamu eliyle ve yenilenebilir enerjiyi tercih ederek aşmalıdır.

4- İçme sularında yaşanan kirliliğin bir kısmı da doğal döngüden kaynaklanıyor. Bu sorunu çözmek ve önlemek için ne tür önlemler alınması gerekiyor?

Kirlilik dünyada her düzeydeki kullanımda çok hızlı artan bir problemdir. Kirlilikten en çok etkilenen doğal kaynakların başında da su gelmektedir. Ancak sudaki kirliliğin temel nedeni, endüstriyel atıklar ve doğal dengenin bozulmasıdır. Doğal döngü bozulmadığı sürece, doğal çevrim kendi dengesini koruma yeteneğine sahiptir ve kirliliği bertaraf edebilir. Kentleşme, sanayi, atık suların arıtılmaması, akarsu havzalarının yanlış yönetimi gibi etkenler, kirliliği üst boyutlara taşımaktadır. Her ne kadar dünyanın % 70'i sularla kaplı olsa da toplam suyun yaklaşık % 0,3'ü kullanılabilir ve içilebilir niteliktedir. İnsanlığın geleceği için hayati önemde ve son derece kıt olan bu kaynağın korunmaya ihtiyacı vardır. Yapılması gereken, her türlü teknolojik ve endüstriyel uygulamaların ve kullanım yöntemlerinin çevre dostu ve doğal dengeyi koruyucu olmasıdır.

5- Türkiye'de su yönetiminde Ar-Ge, teknoloji ve inovasyon nasıl bir rol oynuyor, gereken düzeyde mi, değilse eksikler nelerdir?

Su kullanımı ve yönetiminde Ar-Ge, teknoloji ve inovasyon, suyun doğa ve insan yaşamı için taşıdığı önem göz önüne alındığında hayati bir önem taşımaktadır. Bu gün gelişmiş ülkelerde "Alternatif Mimarlık", "Eko Sistemler" vb. üzerine tasarım ve araştırmalara ciddi kaynaklar ayrılmaktadır. Çölleşmiş alanlarda yenilenebilir, sürdürülebilir, kendi kendine yetebilen ve geri dönüşümcü alternatif tasarımlar uygulama şansı bulmakta ve bu deneysel uygulamalarda küçümsenemeyecek başarılar elde edilmektedir. Ülkemizde alternatif araştırma ve tasarımlara kaynak ayırması gelinen noktada artık bir zorunluluktur.

Türkiye'de bu gün kullanılan 40 milyar m³ suyun %15'i içme ve kullanmada, %75'i tarımsal sulamada, %10'u da sanayide tüketilmektedir. Su tüketiminin %75'ini kapsayan tarımsal sulamada vahşi sulama tekniklerinden vazgeçilip, serpme sulama ve damla sulama tekniklerine geçilmesi halinde yaklaşık %30-40 oranında tasarruf sağlanacağı düşünüldüğünde teknolojik gelişmelerin önemi daha iyi anlaşılabılır.

6- Şu anda su varlığımızı korumak ve en iyi şekilde kullanmak için alınacak önlemler nelerdir? Kimlere ne gibi görevler düşüyor?

Türkiye'de su kirlenmesini önleme ve atıksu arıtımı konusunda dünya ortalamasının oldukça altındadır. Türkiye'de toplam nüfusun %68'ine kanalizasyon şebekesi hizmeti verilmektedir. Toplam nüfusun sadece %36'ına atıksu arıtma tesisi hizmeti verilmektedir. Su kaynaklarının korunmasında birinci

derecede sorumlu kamu kuruluşları olmalıdır. Yerel yönetimlerin seçim vaatli yatırımları tercih ettikleri düşünüldüğünde arıtma tesisi ve şebekesi yatırımlarının kamu kuruluşları tarafından yapılması doğru olacaktır.

Türkiye'deki şebeke suyu kayıpları dünya ortalamasının çok üzerindedir. Örneğin Almanya kentlerinde şebeke kayıpları %10 iken Türkiye'ni başkenti Ankara 'da % 33'dür.Türkiye'de içmesuyu şebeke yönetimleri belediyelerce yürütülmektedir. Fakat yerel yönetimler tarafından sunulan hizmet oldukça yetersizdir.

Su tasarrufu konusunda bireyleri bilinçlendirme düzeyi yeterli olmamakla birlikte planlı bir politika-dan da yoksundur.

Su varlığımızı korumak ve en iyi şekilde değerlendirmek, bu konuda doğru politikalar ve projeler üretmekle, yatırımların kamu kurumları eliyle yapılmasıyla sağlanabilir. Su konusunda yetkinleşmiş yeter sayıda teknik elemana ve DSİ gibi tecrübeli bir kuruma sahip olduğumuz unutulmamalı, siyasi nedenlerle kurumlarımız işlevsiz hale getirilmemelidir.

7- Eklemek istedikleriniz olursa lütfen ekleyin

Son olarak söylemek istediğim, suyun vazgeçilmez bir insan hakkı olduğu kabul edilmeli ve buna uygun girişimler vakit geçirilmeden başlatılmalıdır. Devletler, vatandaşlarına, sağlık koşullarına uygun ve yeterli miktarda su sağlamakla yükümlü olduğunu unutmamalı ve yatırımlarına bu doğrultuda yön vermelidir. Kamunun bu konudaki sorumluluklarını özel sektöre devretmesi sosyal adalet anlayışını yaralayacağı gibi, bu en temel insan hakkının alınır satılır bir meta haline gelmesi sonucu doğuracağı açıktır.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Dünya İnşaat dergisinin sorularına verdiği yanıtlar.

7 Ağustos 2008

1- Marmara depremleri sonrasında deprem gerçeğiyle bir kez daha karşılaşan Türkiye'de deprem sonrası yapılan yasal düzenlemeler ve atılan adımlar hakkında bilgi verir misiniz? Sizce ilgili kanunların eksikleri nelerdir ve yasalara ne gibi düzenlemeler eklenmelidir?

Büyük can ve mal kaybına yol açan, telafisi mümkün olmayan sonuçlarla karşılaşmamıza neden olan Marmara depreminin bir milat gibi algılanıp, bütün toplumsal hayatın buna uygun tanzim edilmesi gerekirken, ne yazık ki bu konuda kayda değer bir adım atılmamış, deprem tehlikesi ve önlemleri ülkenin birincil sorunları arasına dahil edilmemiştir. Hatta deprem sonrası verilen sözlerin tutulmadığı, siyasi iktidar tarafından toplanan Deprem Şurası kararlarının yine aynı iktidar tarafından yok sayıldığı, Deprem Konseyi'nin lağvedildiği ve yerine bir şey konmadığı bilinmektedir. Açıkçası ihtiyaç duyulan adımlar atılmamış, mevzuat değişiklikleri gerçekleştirilmemiştir. Türkiye yeni bir acıyı kade-rine razı bir şekilde beklemeye bırakılmıştır. Oysa, gerek Deprem Şurası zemininde gerekse ilgili kurum ve kuruluşların açıklamalarında dile getirilen önemli talep, Yapı Denetim Yasası'nda ihtiyaç duyulan değişikliklerin yapılması, 19 ilde devam eden uygulamanın tüm ülke geneline yayılması, imar, afet, belediye yasalarında, mühendislerin çalışma düzenini belirleyen yasalarda değişiklik yapılmasıydı. Bunlar karşılık bulmadı. Deprem ve deprem önlemleri ne yazık ki ne hükümet programında ne de dokuzuncu kalkınma planlarında yer bulabildi. Yine ne yazık ki, bütün bu gelişmeler siyasi iktidarın deprem tehlikesini yeterince önemsemediğini gösteriyor.

2- İMO'nun bu konudaki çalışmalarından bahsedebilir misiniz?

İnşaat Mühendisleri Odası bir meslek örgütüdür; bünyesinde 70 bin meslektaşımızı barındırmaktadır. İlgi alanına giren konularda görüş bildirmekte, raporlar hazırlamaktadır. Mesleki alanlarımızı düzenleyen mevzuatla ilgili olarak yaklaşımlarını kamuoyuyla paylaşmakta, muhalif özelliği gereği alternatif çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bununla birlikte Odamız, üyelerine dönük çalışmalar yapmakta, meslek içi eğitimlerle, belgelendirmeye, yetkinleşmeyi sağlamaya çalışmaktadır. Odamız, bilirkişilik kursları, afete hazırlık seminerleri ve benzeri faaliyetlerle üyelerini toplumsal hayatın ihtiyaç duyduğu

alanlarda daha donanımlı hale getirmek amacındadır. Çuvaldızı kendine batırma halidir bizimkisi. Keşke her kurum kendi eksikliğini görebilse ve bunu ortadan kaldırmanın çabası içine girebilse.

3- Türkiye’de olası depremlerde hasarın en aza indirilmesi için, sektörünüzde konuya ilgili geliştirilen ürünler, hizmetler ve uygulamalar nelerdir? Sektördeki ürün, hizmet ve çalışmaları ele alıp deprem öncesi ve sonrasını karşılaştırarak bir değerlendirme yapar mısınız? Deprem sonrasında neler geliştirildi, ileride neler yapılacak?

Deprem önlemleri tek harfli bir alfabe değildir. Sorun köklüdür; geniş bir yelpazeye yayılmıştır ve alınacak önlemler de bu çeşitliliğe uygun olmalıdır. Mühendislik eğitiminden yapı denetimine, projeden inşaat malzemelerinin niteliğine kadar hemen her alan sorunludur. Bu tespiti açık yüreklilikle yapabilmeliyiz ki, önereceğimiz çözümler, atacağımız adımlar sonuç alıcı olsun. Bizim asıl sorunumuz projeden aşamasından başlayarak, kaliteli malzeme üretimine kadar her aşamada tam bir denetim sağlanmasıdır. Örneğin deprem sonrası hazır beton kullanımının yaygınlaştığını tespit edebiliyoruz ama hemen peşi sıra hazır betonun üretim sürecine dikkat çekiyoruz. Çünkü standart dışı üretilen hazır betonun deprem sırasında büyük sıkıntılara yol açacağı açıktır. Türkiye denetim konusunu sorun olmaktan çıkarmadığı sürece geleceğe güvenle bakma şansımız olmayacaktır.

4- Ülke olarak deprem karşısında yapı stoğunun ne düzeyde olduğu ve kalitesini aktarır mısınız? Türkiye yapı stokunun iyileştirilmesi için ne tür çalışmalar yapılması gerekiyor? Bu noktada sektör olarak vermiş olduğunuz ürünlerin taşıdığı önemi belirtir misiniz?

Türkiye’de 15 milyon konut stoğu olduğu, bunların yüzde 55’inin herhangi bir denetime tabi olmaktan kaçak yapıldığı, yüzde 60’ının 20 yaş ve üzerinde binalardan oluştuğu, yüzde 40’ında tadilata ve güçlendirmeye ihtiyaç duyulduğu bilinmektedir. Hal böyleyken, konut stoğu ile ilgili olumlu bir şeyler söylemek mümkün görünmemektedir. İvedilikle konut envanteri çıkarılmalı, güçlendirilmesi gereken, tadilat ihtiyacı duyulan konutlar tespit edilip çalışma başlatılmalı, can güvenliği için ciddi tehlike arz eden binalar yıkılmalıdır. Bütün bu işlerin zaman alacağı, işin mali boyutu olduğunun farkındayız ama işte tam da bu noktada Türkiye tercihini kullanmalıdır. Türkiye’nin tercihi insan hayatı yönünde olmalıdır. Bu işler için genel bütçeden pay ayrılması yönündeki talebimizi burada tekrarlıyorum.

5- Yeni projeleriniz hakkında kısa bilgi verir misiniz?

Odamız meslek içi eğitimlere, belgelendirme çalışmalarına devam edecektir. Yetkin Mühendislikle ilgili çalışmalarımız devam edecek, önündeki hukuki sorunların aşılması, uygulamada ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi doğrultusunda yoğunlaşacağız. Önümüzdeki dönem sempozyum ve kongrelerle sektörümüzün önemli konularını ele alacağız, sonuçlarıyla ilgili kamuoyunu bilgilendireceğiz.

6- Son olarak eklemek istedikleriniz...

Türkiye teknik elemanlarının, yetişmiş kadrolarının ve onların bir araya geldiği meslek örgütlerinin değerini bilmek, toplumsal çıkarlar doğrultusunda yararlanabilecek kanalları açmak zorundadır. Ne yazık ki ülkemiz siyasetinde ve yönetim anlayışında katılımcılık neredeyse yok gibidir. Dikkat ediyoruz; siyasi iktidar meslek alanlarını yakından ilgilendiren bir yasa teklifini Meclis gündemine getiriyor ve ilgili meslek örgütünün haberi dahi olmuyor. Bu, “ben yaptım oldu” anlayışı terk edilmelidir. Örneğin Odamızın, Yapı Denetim Yasası’na dönük görüşleri bulunmaktadır; Odamızın Yetkin Mühendislikle ilgili kimi girişim ve uygulamaları vardır ancak bütün bunlar görmezden gelinmektedir. Kaybedenin ise Türkiye olduğunu söylemeye bile gerek yoktur. Teşekkür ediyorum.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp’in, Hazır Beton Dergisinin sorularına verdiği yanıtlar.

11 Ağustos 2008

1- Türkiye Hazır Birliği’ni, kuruluşunun 20. yılında, sektördeki konumu ve bugüne kadarki sektöre yönelik çalışmaları açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Açıkçası ve aslında ne yazık ki Türkiye, hem hazır betonla hem de Hazır Beton Birliği ile geç tanış-

mıştır. Bu nedenle hazır beton konusunda henüz istenen düzey ve kalite yakalanamamıştır. Gönül isterdi ki büyük acıları yaşamadan, hazır beton da dâhil olmak üzere, tüm inşaat malzemelerinin kalitesi, güvenilirliği noktasını kendimizi dert edinseydik, 1999 depremlerinden önce deprem tehlikesi ve alınacak önlemler, mevzuat değişiklikleri bu yakıcılıkta gündemimizde yer işgal etseydi, hazır beton gibi güvenli yapı için olmazsa olmaz bir girdi için Hazır Beton Birliği gibi, mesleki-sektörel gibi görünen ama beraberinde toplumsal açıdan önemli bir işleve sahip kurum ve kuruluşların tanınırlık oranı, en az futbol takımlarımız kadar olsaydı. Bütün bunlar olmadı ama yine de, hazır betonun ve hazır betonla ilgili sektörel örgütlenmelerin geldiği noktayı, özellikle son yıllarda kat ettiği mesafeyi görmezden gelmememiz gerekiyor. Yapılması gereken; alanımızda örgütlü kurumların, ilgi alanına giren konularda üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesidir. Bizlerin Yetkin İnşaat Mühendisliği konusundaki ısrarımızla, sizlerin hazır beton kalitesi ile ilgili gayretiniz aynı amaca yöneliktir. Aynı şekilde, sektör bileşenlerinin siyasi erk üzerinde basınç uygulaması da bu amaç doğrultusunda değerlendirilmelidir.

Türkiye'nin birincil sorunu depreme ve diğer afetlere karşı güvenli, dayanıklı, sürdürülebilir yapı üretmekse, bunun yolu inşaat malzemeleri üretimi başta olmak üzere tüm sürecin denetlenmesinden geçmektedir. Ne yazık ki bu konuda iyimser olmak için çok neden sıralayamıyorum. Ancak hazır beton konusunda Hazır Beton Birliği'nin yıllar içinde kat ettiği mesafeye de haksızlık etmemek gerektiğine inanıyorum. Olumlu gelişmelere rağmen sizler de farkındasınız ki, kalite denetimi hâlâ sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Bu çerçevede Hazır Beton Birliği'nin alanındaki faaliyetlerini önemseyişimizi belirtmek isterim. 20 yıldır sektöre yönelik çalışmaları ile Hazır Beton Birliği hazır beton üretiminin denetimi ve disiplin altına alınmasında önemli mesafeler kat etmiştir.

2- İnşaat ve hazır beton sektörlerini ekonomi ve teknolojiye son gelişmeler açısından değerlendir misiniz?

Son yıllarda ülke ekonomisine dair dikkat çeken değerlendirme; istikrarın yakalanmış olduğu noktasıdır ki, istikrar kavramı üzerinde tartışmak, birkaç söz söylemek zorunluluğu doğmaktadır. Ne yazık ki istikrar denilen şey; yatırımların neredeyse durma noktasına gelmesidir. Bunun doğal sonucu istikrar değil durağanlıktır. İşsizlik sürekli artış eğilimi göstermekte, istihdam başat sorun olarak gündemde yer tutmakta, ülke gerçeği ile örtüşmeyen sistemler arz-talep dengesizliğine yol açmakta, dolayısıyla, inşaat sektörü büyüme eğilimi içinde olsa da, bileşenlerine bunun sonuçları yansımamaktadır. Türkiye ekonomisi, tarihte görülmedik oranda, uluslararası sermayeye açık hale getirilmiştir. Son yıllarda yapılan tüm yasal değişikliklerin, mesleki alanlarımızı büyük sermaye gruplarının talebine göre şekillendirmek amacını taşıdığı dikkatlerden kaçmamıştır. Türkiye'nin de imzacısı olduğu Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS), yabancı teknik elemanların çalıştırılmasını düzenleyen yasalarda yapılmak istenen değişiklikler mesleki alanlarımızı birebir etkilemeye yöneliktir.

Ekonomideki son gelişmeler açısından inşaat sektörünün durumunu kısaca böyle değerlendiriyoruz ama şu noktanın da görmezden gelinmemesi gerekiyor. İnşaat, ülkemizin lokomotif sektörlerinden. Yurt içi ve dışında önemli eserlere imza atmıştır, atmaya da devam etmektedir. Bunun işaret ettiği nokta şurasıdır: İnşaat sektörü gelişen teknolojileri alanında kullanma ve uygulamada oldukça iyi bir noktadadır. Elbette ki hazır beton üretiminde teknolojiye gelişmelere paralel olarak üretim kalite ve standartlarını geliştirmekte, sağlıklı ve sürdürülebilir yapı üretimine önemli bir katkı sağlamaktadır.

3- Genelde inşaat sektörü, özelde hazır beton endüstrisi açısından önümüzdeki dönemi nasıl görüyorsunuz.

İnşaat sektörü ne yazık ki, bırakalım orta ya da uzun vadeli, kısa vadeli program yapabilmeyi bile imkânsız kılan özellikler arz etmektedir. Geleceği görebilmek, geleceğin nasıl şekilleneceğini tahayyül edebilmek için sektörün oturması, bir parçası olduğu ülke ekonomisinin ve doğrudan etkilediği uluslararası piyasaların iç dengelerini bulmuş olması gerekmektedir ki, sektörümüz için bu hayli uzak bir noktayı ifade etmektedir. Sektörümüz kırılgandır, konjonktürel alt üst oluşlara açıktır, siyaset ve uluslararası ilişkiler karşısında hassastır. Çünkü kendi iç dinamikleri üzerinde yükselmektedir. Mevcut sistem gereği dövizdeki dalgalanmalar, finans sektöründe yaşanan gelişmeler, halkın alım gücü parametrelerinin sürekli değişim göstermesi inşaat sektörünü de etkilenmektedir. Genel bütçe içindeki yatırım harcamaları da, daha doğrusu siyasi iktidarların yatırım karar ve tercihleri de sektörümüzün belirleyicisi olmaktadır. İnşaatın, beraberinde onlarca alt sektörü beslediği düşünülürse ve

bunlardan en önemlisi hazır betonsa, inşaat sektörü için yapılan değerlendirmeler hazır betonu da kapsayacaktır. Ne zaman sektör iç dinamikleriyle ayakta durur, arz-talep dengesi oluşursa, o zaman geleceğe dönük değerlendirmeler, gelecekle ilgili beklentiler üzerine fikir yürütebiliriz.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Birgün gazetesinin sorularına verdiği yanıt.

25 Eylül 2008

1- Döviz kurundaki dalgalanmalar, finans sektörünün yaşadığı kriz doğrudan inşaat sektörüne de yansıyor. Bunu neye bağlamak gerekiyor. Bu çerçevede sektörünüzün durumuyla ilgili bilgi alabilir miyiz?

Sorunuza iki aşamalı yanıt vereyim. Konut, Mortgage sistemiyle finans sektörüne bağımlı hale getirildi. Mortgage yeni yeni tartışılmaya başladığında bizler, bunun yoksul ve dar gelirlinin konut sorununu çözecek bir girişim olmadığı, asıl olarak finans sektörünün içinde bulunduğu krizi çözmeye dönük olduğunu ileri sürmüştük. Konut gibi temel bir hakkı, finans sektörüne bağımlı hale getirmenin sosyal devlet anlayışına ters düşeceğini de belirtmiştik. Nitekim, bütün dediklerimiz çıktı. İnşaat sektörü her zamankinden daha fazla, uluslararası etkilere açık hale gelmesi yanında, konut sorununu çözecek bir sonuç da açığa çıkartmadı.

Sorunuzun ikinci ayağına dönük ise şunları söyleyebiliriz: Döviz ve faiz artışları, daha başka ifadeyle; finans sektöründeki değişimler, iniş çıkışlar inşaat sektörünü doğrudan etkilemektedir. İnşaat girdileri artmakta, bu, fiyatlara yansımakta, diğer taraftan alım gücü düştüğü için arz talep dengesi bozulmaktadır. Doların yükselişe geçmesinin hemen tüm ekonomik girdileri tetiklemesi doğal bir sonuçtur. İşin ilginç tarafı, dövizde meydana gelen her artış inşaat girdilerine kabul edilemez oranlarda yansımaktadır. Döviz bir artarken, inşaat girdi fiyatları iki artmaktadır. Son dönemdeki dolar ve faiz artışı hemen etkisini göstermiş, girdilerden konut fiyatlarına kadar geniş bir yelpazede kayda değer kıpırdanmalar olmuştur. Salt yükselmesi değil, artma ve azalma eğilimi göstermesi bile karar mekanizmasını kilitlemekte, bu da yatırım, satın alma ya da satma kararlarına yansımaktadır.

2008 yılı içinde demir-çelik fiyatlarına yapılan zam örnek olabilir. Zam oranları neredeyse yüzde 100'e dayanmış durumdadır. Demir-çeliğin yapılarıdaki payının ortalama yüzde 13 olduğu düşünülürse; bu kadar kısmının bu oranda artmış olması kaygı vericidir. Kabul edilebilir sınırlar içinde olmayan artışın sadece demir-çelikle sınırlı olmadığını da bilmek gerekiyor.

2- Mortgagenin yarattığı hayal kırıklığı sonrası konut arz talep dengesiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?

Arz ve talep dengesi, oturmuş, kendi ayakları üzerinde duran ekonomilerin ayırt edici özellikleri arasındadır. Ancak ülkemiz ekonomisi için böyle bir oturmuşluktan söz etmek mümkün değildir. Spekülatif hareketler, günün birlik kararlar, dışa bağımlılık ekonominin tamamını belirlediği gibi konut sektörünü de etkilemektedir. Örneğin Mortgage sisteminin ufukta görünmesi bile olumlu yönde bir hareketlenmeye yol açmış, ancak neredeyse bütün kısa ve orta vadeli yatırımlar hayal kırıklığına yol açmıştır. Mortgage sisteminin en iç sorunları, halkın alım gücü çerçevesinde yaşadığı sıkıntılarla birleşince, arz fazlalığı ortaya çıkmış, pek çok yatırımcı iflasın eşiğine gelmiştir. Sorunun asıl kaynağını şu oluşturmaktadır: Ülkemizde konut stoğu, konut açığı, üretim kapasitesi ve alım gücü bilinmemektedir. Siyasal iktidarın buna uygun bir düzenleme yapması gerekirken, daha çok da finans sektörünün dayatmasıyla, Mortgage gibi sistemler uygulamaya çalışılmakta, sonuçta olumsuz bir tablo karşımıza çık-

maktadır. Mortgagenin yarattığı hayal kırıklığına, girdilerdeki fahiş artış eklenmiş, sizin de sorunuzda temas ettiğiniz durağanlık ortaya çıkmıştır. Tabi belki de hepsinde önemlisi siyasi iktidarın yatırımları neredeyse durma noktasına kadar çekmesidir ki, durağanlığın asıl kaynağı bu karar olmuştur.

3- Durgunluğun size yansımaları hangi noktalarda somutlanıyor?

Yukarda kısaca değindim. İnşaat sektörü büyüme eğilimi gösterse de, bu durumun sektör bileşenlerinin ihtiyacını karşılamaktan uzak olduğu açıktır. Bir durağanlık vardır; bu, TOKİ-müteahhit ilişkisinde görüldüğü gibi, iflasa kadar giden örneklerle açığa çıkmaktadır. Kısa ya da orta vadeli yatırım yapamama durumu bile başlı başına mağduriyete yol açmaktadır. Sektörümüzün haldeki durumu, bileşenlerinin değişik oranlarda mağdur olmasına sebebiyet vermektedir. İnşaat mühendisleri de mağdurdur. Mağduriyet, işsizlik oranlarına bakıldığında, çalışma koşulları ve düşük ücretler göz önüne alındığında daha iyi anlaşılacaktır. İnşaat sektöründe işsizlik yüzde on beşler civarında bir oranla Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmektedir. Bütün bunlar çözülmesi gereken sorunlar, aşılması gereken sıkıntılar olarak karşımızda durmaktadır.

4- İnşaat stoğunun durumu hangi düzeydedir?

Eksiksiz bir bina envanterine sahip olmadığımız bilinmek kaydıyla; TÜİK verilerine göre şöyle ifade edebilirim: Türkiye’de 15 milyon civarında konut stoğu bulunmaktadır. Nüfus artış hızına bakılırsa, yılda ortalama 500 bin konuta ihtiyaç olduğu görülecektir. Ancak geriye dönerek, 15 milyon stoğun yüzde 55’inin ruhsatsız ve kaçak olduğu, yüzde 60’ının 20 yaş üzeri konutlardan oluştuğu, yüzde 40’ının depreme karşı güçlendirilmesi gerektiği bilinmektedir. Yapı stoğu ile ilgili bilgilerimiz ne yazık ki pek de iç açıcı değildir.

5- İMO’nun, Türkiye’nin ekonomik yönelimlerine ilişkin değerlendirmesi hangi doğrultudadır?

Ekonomik duruma ilişkin söylenmesi gerekenler aslında ülke siyasetine, ekonomisine yön veren anlayışın sorgulanması anlamına gelecektir. 1980 12 Eylül askeri darbesinden bu yana, ülkemizde liberal ekonomik politikalar hüküm sürmektedir. 24 Ocak kararları bu sürecin ilk adımı olarak görülmelidir. Son otuz yıl içerisinde neo liberal ekonomik program ik dönem sıkıntısız uygulanmıştır. Birincisi 12 Eylül dönemidir. İkincisi ise AKP’nin TBMM’deki mutlak çoğunluğu eline aldığı 2002 seçimleriyle başlayan süreçtir. Süreç, neo liberal politikalar doğrultusunda; kamusal alanın küçültülmesi, kamusal değerlerin özelleştirme adı altında ulusal ve uluslararası büyük sermaye gruplarına peşkeş çekilmesi, sosyal devlet uygulamalarının terk edilmesi, kamusal yatırımların minimum düzeyinde tutulması, temel insan haklarının eğitim, sağlık, barınma, su vb. alınır satılır meta haline getirilmesi, ekonominin IMF ve Dünya Bankası eliyle düzenlenmesi şeklinde yürütülmektedir. Süreç, zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul yapan özellikler taşımaktadır.

6- Emek örgütlerinin, meslek odalarının çözüme dönük ana yönelimin ne olması gerekmektedir?

Neo liberal ekonomik politikalar hak gasplarıyla somutlaştığına göre, Türkiye’nin bir haklar mücadelesine ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Neo liberal politikalara karşı, barınma hakkı, su hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı vb. mücadelesi yükseltilmelidir. Hak mücadelesinin bir ayağını da, sağlıklı ve güvenli binalarda yaşama hakkı oluşturmaldır ki, bu hak bizim için, Türkiye için can yakıcı bir soruna işaret etmektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp’in Birgün gazetesi için kaleme aldığı yazı

17 Ekim 2008

Bad-el harab-ül Basra ya da birileri hâlâ kardeşlik derken

Basralı bir âlimin “Bad-el harab-ül Basra”, yani “Basra harap olduktan sonra” dediği bilinir. Bir başka öykü daha anlatılır, aynı sözün nasıl doğduğuna ilişkin. Bu sefer öykünün kahramanı yoksul bir Basralıdır. Açtır, kimseler bir dilim ekmek vermemiştir. Sadece bir kasap acımış, bir parça çiğ et atmıştır önüne. Ya eti pişirecektir ya da açlıktan ölecektir. Kimden ateş istese, aldığı yanıt olumsuz olmaktadır. Tanrıya sığınmaktan, ondan yardım istemekten başka çaresi kalmamıştır. “Allahım” der,

“Şu eti pişirecek bir parça ateş ver.” Duası biter bitmez büyük bir yangın çıkar Basra’da. Basralı canının derdindeyken, adam bir köşede eti pişirmekle meşguldür. Daha önce ateş istediklerinden birisi görür adamı ve “Sonunda ateşi buldun” der, “Basra harap olduktan sonra.”

Sanıyorum Kürt sorununun geldiği nokta bizleri bir tercihle baş başa bırakıyor. Başka bir şansımız da yok. Ne Basra’nın harap olmasını istiyoruz ne de yoksul adamın çiğ et yemesini. Mevcut taraflar bunu öneriyor çünkü; ya çiğ et yiyeceğiz ya da Basra yanacak.

Kim hangi gerekçeler ileri sürerse sürsün, kendi çeperinde ne kadar haklı ilan edilirse edilsin, ulvi amaçlar ne kadar ikna edici olursa olsun; sonuçta Basra yanıp harap olacak. Sonra kazanan, ‘Basra harap oldu’ ama diye başlayan hamaseti bu hüzünlü ülkenin resmi söylemi haline getirecek.

Kimin kazanacağı önemini yitiriyor. Bu ülke ölüyor çünkü. Biz onunla birlikte ölüyoruz. Kazanan tarafta olmak isteyen kim? Kazananı olmayacak bu sürecin. ‘Pirus zaferi’ benzetmeleri bile kifayetsiz kalacak. Yok olan ordunun galip ilan edilmesi değil, insanlığını kaybeden bir ülkenin öyküsünü okuyacak bizden sonraki kuşaklar.

Bizden sonra gelenler

Türkçenin büyük ustası Nazım Hikmet’in bir temennisi vardı:

“Bizden sonra gelenler demir parmaklıklardan değil, asma bahçelerinden seyredecek bahar sabahlarını, yaz akşamlarını” demişti bir şiirinde.

Basra’nın var mıdır kıymetli asma bahçeleri bilmiyorum ama Diyarbakır’ın hevsel bahçelerini biliyorum; Ege’nin uçsuz bucaksız yeşilliklerini de; hani şu Altınova’nın da bulunduğu toprakların zeytinliklerinin de farkındayım. Kürt sorunun çözümüne dair ahkâm kesenlerin, mangalda kül bırakmayanların, hevsel bahçelerini, Altınova zeytinliklerini yok sayarak, savaşı ve düşmanlığı körükleyenlerin kim olduğu da herkesin malumu. Kimlerin, Türklerin ve Kürtlerin hevsel bahçelerinde, zeytinliklerde bahar sabahlarını karşılamak haklarını ellerinden almaya çalıştığı da apaçık ortada.

Aktütün’de çıktılar ortaya; 17 gencin ölümüne sebep oldular. Altınova’da boy gösterdiler; evleri, dükkânları yakıp yıktılar. Kadim çağlardan bugüne gelen duyguları yok etmek istediler; bugünleri kadim çağ olarak anacak yılları bugünden mahkûm etmeye çalıştıkları gibi.

Şunu biliyoruz: Ne yazık ki son çeyrek asırdır bunu yaşayarak öğrendik. Hem de kırk bin ölüm pahasına. Çoğu gençti ölenlerin, çoğu sivildi, çoğu vatani görevini yapıyordu. Bazıları çocuktu; bazıları yaşlı. Yarı Türk’tü, yarı Kürt. Ama hepsi insandı; ama hepsi bu ülkenin yurttaşıydı.

Nice acılar, nice ölümler pahasına şunu öğrendik: Türkler ve Kürtler arasında kardeşlik bağı, birlikte yaşama isteği ortadan kalkarsa, eğer Anadolu coğrafyasında yüzyıllardır birlikte yaşayan insanlar, aralarındaki gönül bağı yitirirse, bu, şimdiye kadar yaşadıklarımızdan daha acı sonuçlara yol açacaktır.

Bu, Basra’nın harap olmasıdır.

Boşaltılan köylerdeki hüznülle, ölümün ateş gibi düştüğü evlerdeki acı arasında fark var diyenlere; etnik kökenidir genç ölümler karşısında duygularımızı belirleyen diyenlere, Basra’nın ülkesi Irak’ın bir şairinin, Abdülvahab El-Beyatî’nin meydan okumasıyla seslenmek istiyorum. “Öldüremeyeceksiniz beni/ Kaçıramayacaksınız ışığından güneşin/ Kuramayacaksınız darağacını/Aşka, şaire, güle karşı/ Yıkamayacaksınız sarayını düşlerimin/ Korkutamayacak zincirleriniz küçük çocuklarını ülkem/ Hayatım uzatıyor kollarını ışığa doğru/ Geriye, dönünüz geldiğiniz yere.”

Aktütün Karakol baskını planlayanlar, Altınova’da linç provası yapanlar, dönün geriye, çıkın hayatımızdan. Milliyetçiliğinizi, ölüm kusan silahlarınızı, taktik saldırılarınızı, stratejik yönelimlerinizi, savaştan beslenen siyasetlerinizi, barışı zorlaştıran yaklaşımlarınızı alın ve gidin.

Bad-el harab-ül Basra ya da birileri hâlâ kardeşlik derken...

SERDAR HARP

İşgal Mühendisleri Odası
Yönetici Kurulu Başkanı

Basralı bir âlimin “Bad-el harab-ül Basra”, yani “Basra harap olduktan sonra” dediği bilinir. Bir başka öykü daha anlatılır, aynı sözün nasıl doğduğuna ilişkin. Bu sefer öykünün kahramanı yoksul bir Basralıdır. Açtı, kimseler bir dilim etmek vermemiştir. Sadece bir kasap acımsı, bir parça çiğ et atmıştı önüne. Ya eti pişirecektir ya da acıktan ölecektir. Kimden ateş istese, aldığı yanıt olumsuz olmaktadır. Tanrıya sığınmaktan, ondan yardım istemekten başka çaresi kalmamıştır. “Allahım” der, “Şu eti pişirecek bir parça ateş ver.” Duası biter bitmez büyük bir yangın çıkar Basra’da. Basralı canının derdindeyken, adam bir köşede eti pişirmekle meşguldür. Daha önce ateş istediklerinden birisi görür adamı ve “Sonunda ateşi buldun” der, “Basra harap olduktan sonra.”

Nice acılar, nice ölümler pahasına şunu öğrendik: Türkler ve Kürtler arasında kardeşlik bağı, birlikte yaşama isteği ortadan kalkarsa, eğer Anadolu coğrafyasında yüzyıllardır birlikte yaşayan insanlar, aralarındaki gönül bağı yitirirse, bu, şimdiye kadar yaşadıklarımızdan daha acı sonuçlara yol açacaktır.

Sanıyorum Kürt sorununun geldiği nokta bizleri bir tercihle baş başa bırakıyor. Başka bir şansımız da yok. Ne Basra’nın harap olmasını istiyoruz ne de yoksul adamın çiğ et yemesini. Mevcut taraflar bunu öneriyor çünkü; ya çiğ et yiyeceğiz ya da Basra yanacak.

Kim hangi gerekçeler ileri sürerse sürsün, kendi çeperinde ne kadar haklı ilan edilirse edilsin, ulvi amaçlar ne kadar ikna edici olursa olsun; sonuçta Basra yanıp harap olacak. Sonra kazanan, ‘Basra harap oldu’ ama diye başlayan hamaseti bu hüzünlü ülkenin resmi söylemi haline getirecek.

Kimin kazanacağı önemini yitiriyor. Bu ülke ölüyor çünkü. Biz onunla birlikte ölüyoruz. Kazanan tarafta olmak isteyen kim? Kazananı olmayacak bu sürecin. ‘Pirus zaferi’ benzetmeleri bile kifayetsiz kalacak. Yok olan ordunun galip ilan edilmesi değil, insanlığını kaybeden bir ülkenin öyküsünü okuyacak bizden sonraki kuşaklar.

lerinden almaya çalıştığı da apaçık ortada. Aktütün’de çıktılar ortaya; 17 gencin ölümüne sebep oldular. Altınova’da boy gösterdiler; evleri, dükkânları yakıp yıktılar. Kadim çağlardan bugüne gelen duyguları yok etmek istediler; bugünleri kadim çağ olarak anacak yılları bugünden mahkûm etmeye çalıştıkları gibi.

Şunu biliyoruz: Ne yazık ki son çeyrek asırdır bunu yaşayarak öğrendik. Hem de kırk bin ölüm pahasına. Çoğu gençti ölenlerin, çoğu sivildi, çoğu vatani görevini yapıyordu. Bazıları çocuktu; bazıları yaşlı. Yarı Türk’tü, yarı Kürt. Ama hepsi insandı; ama hepsi bu ülkenin yurttaşıydı.

Nice acılar, nice ölümler pahasına şunu öğrendik: Türkler ve Kürtler arasında kardeşlik bağı, birlikte yaşama isteği ortadan kalkarsa, eğer Anadolu coğrafyasında yüzyıllardır birlikte yaşayan insanlar, aralarındaki gönül bağı yitirirse, bu, şimdiye kadar yaşadıklarımızdan daha acı sonuçlara yol açacaktır.

BU, BASRA’NIN HARAP OLMASIDIR
Boşaltılan köylerdeki hüznülle, ölümün ateş gibi düştüğü evlerdeki acı arasında fark var diyenlere; etnik kökenidir genç ölümler karşısında duygularımızı belirleyen diyenlere, Basra’nın ülkesi Irak’ın bir şairinin, Abdülvahab El-Beyatî’nin meydan okumasıyla seslenmek istiyorum. “Öldüremeyeceksiniz beni/ Kaçıramayacaksınız ışığından güneşin/ Kuramayacaksınız darağacını/Aşka, şaire, güle karşı/ Yıkamayacaksınız sarayını düşlerimin/ Korkutamayacak zincirleriniz küçük çocuklarını ülkem/ Hayatım uzatıyor kollarını ışığa doğru/ Geriye, dönünüz geldiğiniz yere.”
Aktütün Karakol baskını planlayanlar, dönün geriye, çıkın hayatımızdan.

Türkler, Kürtler ve dahi kim yaşıyorsa bu coğrafyada, Basra harap olmadan, Diyarbakır, İstanbul yanmadan, Türk diye, Kürt diye komşularımızın, iş arkadaşlarımızın, okul arkadaşlarımızın canına düşmeden; yani henüz vakit varken, yani hâlâ birileri kardeşlikten söz ederken, birileri birarada yaşama umudunu taşıırken, ülkemizin bu en köklü ve tarihsel sorunu çözelim.

Henüz vakit varken, Basra harap olmadan, İstanbul, Diyarbakır yanmadan bir şeyler yapmak gerekiyor çünkü. İş işten geçtikten sonra, kardeşlik hilafına dayatılan çözüm kimseyi mutlu etmeyecek çünkü. Çünkü onun adı çözüm olmayacak.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in, Kamu İhale Yasası ile ilgili olarak Taraf gazetesine yaptığı açıklama.

25 Kasım 2008

İMO Başkanı Harp'ten Cumhurbaşkanı Gül'e çağrısı:

Yolsuzlukların önünü açacak yasaı onaylamayın

4734 sayılı Kamu İhale Yasa tasarısı ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Yasa tasarısı iktidar partisi milletvekillerinin oylarıyla yasalaştı. Tasarı yasalaşmadan önce yaptığımız uyarılar ne yazık ki sonucu değiştirmede. Öncelikle AKP iktidarının bu tavrını anti demokratik bulduğumuzu belirtmek istiyorum. Meslek odaları, Kamu İhale Yasa Tasarısına gündeme geldiğinden bu yana karşı çıktı. Karşı çıkma nedenleri aynı zamanda bir Türkiye gerçeğine dikkat çektiği için önemliydi. Çünkü tasarı bir taraftan mühendis ve mimarların kazanılmış haklarını gasp ederken, bir taraftan da kamuda yolsuzlukların, suiistimallerin önünü açacak hükümler taşımaktadır. Yasaya karşı çıkışımızı "İhalesiz, 'ihale' dönemi başlıyor" başlığı ile kamuoyuna duyurmuştuk.

Gerçekten de yasa dikkatle incelendiğinde; büyük inşaat firmalarının elini rahatlatan, küçük çaplı işletmeleri ve mühendisleri ihale sisteminin dışına iten, iş denetleme ve iş yönetme belge oranları aşağıya çekilerek eşitsizliğe, adaletsizliğe yol açan hükümler içermektedir. Yasanın idarenin kendi belirleyeceği kriterlerle ihale daveti çıkarmasına izin vermesi ise partizanlığı, kayırmacılığı, yolsuzluğu teşvik edecektir. İhale sürecine itiraz etme şansı bile, "itirazen şikayet" için yatırılması gereken harçların oldukça yüksek tutulması nedeniyle, oldukça zora sokulmuştur. Yasada, kamu kurumları tarafından yapılacak mal ve hizmet alımının ihalesiz olması da mümkün hale getirilmiştir.

Bütün bunların ne anlama geleceği, ne tür sonuçlar doğuracağını kamuoyunun takdirine bırakıyorum.

Ancak yasa, Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül tarafından henüz imzalanmamıştır. Cumhurbaşkanı buradan çağrı yapıyor, kendisini uyarmayı görev sayıyorum. Eğer onaylarsanız, kamu hayatında telafi edilemeyecek sorunlara yol açılacak, yolsuzluk ve usulsüzlük daha da yaygınlaşıp derinleşecek, partizanlık tartışmaları gündemden hiç düşmeyecektir.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in, Dünya Gazetesinin sorularına verdiği yanıtlar.

1 Aralık 2008

1- Orman vasfını kaybetmiş arazilerin satışı konusunda kararlı olan hükümet, 2009 yılında yasal düzenlemeyle konuyu yeniden gündeme getirmeye hazırlanıyor. Bu konu hakkındaki düşünceleriniz nedir?

Evet, dediğiniz gibi ilk kez 2003 yılında gündeme gelen 2B arazilerinin satılması konusu yeniden ısıtılıyor. AKP iktidarı kamusal değerlerin satışı, topluma ait olanların özelleştirilmesi noktasında başından bu yana ısrarlı olduğunu gösterdi. Ulusal ekonominin bütün devlerini satan iktidar, şimdi de gözünü

orman arazilerine çevirmiş bulunuyor. Çünkü satacak bir şey kalmadı. Ancak bu satışın farklı sonuçlar doğuracağını; ekolojik yıkıma neden olacağını, doğal güzellikleri tahrip edeceğini, özellikle kıyılarımızın yağmalanmasına yol açacağını, kıyı şeridinin betonlaşmasının hız kazanacağını, şimdiye kadar orman arazilerinde ve kıyı şeridinde görülen kaçak yapılaşma için de örtülü bir af olacağını vurgulamak gerekiyor. Kıyı şeridinin ve kent çeperlerinin yağmalanmasının önünü açacağı için 2B arazilerinin satışına karşı çıkıyoruz.

2- 2B arazilerinin satışı ile ilgili hazırlanan yasal düzenlemenin inşaat sektörüne getireceği artılar ve eksiler nelerdir?

İnşaat sektöründe bir canlanma yaratacak mı bilinmez ama ekolojik dengeleri alt üst edecek, yağmaya yol açacak bu yasaya karşı yaklaşımımızı rant ve kazanç penceresinden değerlendirmiyoruz. İnşaat Mühendisleri Odası'na yön veren toplumsal çıkarlardır. Kaldı ki, inşaat sektörünün lokal, gelip geçici önlemlere değil, köklü ve kalıcı çözümlere ihtiyacı vardır. Bu, tıpkı mortgage sisteminde olduğu gibi sonu hüsrarla biten bir süreç olacak anlamına gelir ki, kendi iç dinamiklerinin doğurduğu, toplumsal ihtiyaçlar üzerinden şekillenen bir büyümeden yana olduğumuzu sözlerime eklemek durumundayım.

3- Hükümet, 2B'den 25 milyar dolar gelir bekliyor. Bu gelir yaşanan ekonomik krizin etkilerini azaltacak mı?

Krizin etkileri kamusal değerlerin satışından gelecek ya da IMF ve Dünya Bankası tarafından verilecek sıcak parayla azaltılacaksa, şimdiye kadar ülkemizin düzlüğe çıkmış olması gerekmez miydi? Türkiye ekonomisi iç ve dış borçlarla ve özelleştirmelerden gelen sıcak parayla ayakta duruyor. Bu utanılacak bir durumdur. Dolayısıyla sormak gerekiyor: Satacak bir şey kalmadığında ne olacaktır?

4- 2009 yılı ile ilgili öngörüleriniz nelerdir?

Öngörülerimizden ziyade beklentilerimizi ifade etmek istiyorum. Çünkü öngörüler belli ki, müsebbibi olmadığımız bir krizin sonuçları üzerine olacak. İnşaat sektörü hali hazırda, 2001 krizinin olumsuz etkilerini, Mortgage isteminin yol açtığı hayal kırıklığını üzerinden atamamışken, yeni krizin nasıl ve hangi yöntemle üstesinden gelecek, sanırım kimse bilmiyor. Ama açık olan bir nokta var: Kamu yatırımlarında daha da daralma, inşaat sektöründen yaprak kımıldamaması; güvencesizlik, düşük ücret, olumsuz çalışma koşulları, küçük işletmelerin devre dışı kalması, işsizlik olarak yansıyacaktır.

O halde beklentilerimizi şu çerçevede somutlamak gerekmektedir: Türkiye ekonomisi dışa bağımlılıktan kurtulmalı, kendi ayakları üzerinde duran, iç dinamikleri üzerinde yükselen bir ekonomi oluşturulmalıdır. Bunun için ilk adım, IMF ve Dünya Bankası ile kurulan bağımlılık ilişkisinin sona erdirilmesidir. Sosyal devlet anlayışını tasfiye eden neo liberal yaklaşım terk edilmeli, kamusal mal ve hizmetlerin niteliği artırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. Halktan yana ve halk için bir ekonomik düzen işletilmelidir. Vergide adalet, paylaşımında eşitlik sağlanmalıdır. İşsizliği ortadan kaldıracak yatırım ve istihdam politikası izlenmelidir.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Zaman gazetesine yaptığı açıklama.

23 Ocak 2008

Kaçak yapılaşma belki de günümüz kentlerinin en büyük ve en acil çözüme kavuşturulması gereken sorunlarından birine işaret etmektedir. Dikkat edilirse artık binalar depreme bile hacet kalmadan, değişik nedenlerle yıkılmakta, can ve mal kaybına yol açmaktadır. Yine dikkat çekilmesi gereken nokta, olaydan sonra binanın kaçak olduğunun anlaşılması ya da imara aykırı inşa edilmesine rağmen ruhsat almasıdır. Son olarak Ankara Keçiören'de yaşanan facia bunun tipik örneğidir.

Depremlerin bu oranda yıkıma yol açmasının başlıca nedeni de budur. Türkiye, ne yazık ki kaçak, ruhsatsız, imara aykırı ya da denetime tabi tutulmadan üretilen yapı cennetidir. Bu durumun haksız kazanca sebebiyet vermesi dışında hayatımız için tehlike arz ettiğini bilmek gerekiyor.

TÜİK verilerine göre, Türkiye'de 15 milyon civarında konut stoku bulunmakta ve yılda ortalama 500

bin konuta ihtiyaç olduğu tahmin edilmektedir. Hali hazırda bulunan 15 milyon stokun yüzde 55'inin ruhsatsız ve kaçak olduğu, yüzde 60'ının 20 yaş üzeri konutlardan oluştuğu, yüzde 40'ının depreme karşı güçlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Bu tablonun vahim olduğunu belirtmek durumundayım. Ama beraberinde neler yapılması gerektiğine dair görüşlerimi özetlemeliyim. Acilen güçlendirilmesi gereken binalar tespit edilmeli ve çalışmalar başlatılmalıdır. Yeni üretilen binalar yapı denetim sürecine dahil edilmelidir. Kentsel arsa üretimi nüfus artışı ve ihtiyaçla paralel seviyeye yükseltilmelidir. Neredeyse bir devlet politikası haline gelen ve kaçak yapılaşmayı teşvik eden imar affı yaklaşımı terk edilmelidir. Devlet, barınma ihtiyacını bir hak olarak kabul edip, bu alanda yatırımlara yönelmelidir.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Manavgat Sanayi Odası dergisi için kaleme aldığı yazı.

28 Ocak 2009

Yerel seçimler bir şanstır

Yerel seçimler arifesinde, inşaat sektörünün sorunlarından daha çok, mesleki alanımıza giren deprem konusunda kısa bir değerlendirme yapmanın daha doğru bir başlangıç olduğunu düşünüyorum.

İnşaat Mühendisleri Odası toplumsal sorumluluğu gereği, sadece meslektaşlarının hak ve çıkarlarının savunmak ve mesleki sorunlara eğilmekle sınırlı kalmamakta, deprem gibi toplumsal, sosyal, yaşamsal sorunlara da yoğunlaşmaya çalışmaktadır.

Ne yazık ki, deprem gibi önemli bir sorun iktidar ve yerel yönetimlere talip siyasi partilerimizin gerektiği düzeyde ilgi alanına girmemektedir. Son genel seçimde iktidar olan partinin ne seçim bildirisinde ne de hükümet programında deprem sözcük olarak dahi geçmemekte, bunun yerine kentsel dönüşüm projelerine atıfta bulunmaktadır. Bunun anlamı açıktır; deprem tehlike olarak görülmemektedir. Merkezi yönetim depremi zararlarının önüne geçmek amacıyla yatırım yapmayacak, kaynak ayırmayacaktır.

Bugün kentlerimizin en büyük sorunu depremdir. Nasıl olmasın ki, topraklarının yüzde 93'ü aktif deprem kuşağı üzerinde bulunan ve nüfusunun yüzde 98'i deprem riski altında yaşayan bir ülkedir Türkiye. Dolayısıyla da göz ardı edilemez, ihmal edilemez bir tehlikeyle karşı karşıyadır ve bütün toplumsal yaşamın yeniden kurgulanması, mevzuatın buna göre yeniden ele alınması gerekmektedir.

Bu bir gerçekliktir ama merkezi yönetimin ilgi ve yetki alanına giren konulardaki sorumsuzluğu, yerel yönetimlerin anlaşılabilir ataletiyle birleşmekte ve ortaya çıkan tablo bütün bir topluma yeni yıkımları beklemek dışında başka bir sonuç bırakmamaktadır. Önleyici ve tehlikeyi azaltıcı tedbir almak yerine, deprem sırasında ve hemen sonrasında neler yapılması gerektiği ile ilgili bireyleri bilgilendirmekle sınırlı "afet stratejisi" izlenmektedir. Toplumumuzu asıl kaygılandıran nokta budur. Bu vurdumduymazlık, sorumsuzluk, gelecek tasavvurunda büyük kırılmalara yol açmaktadır. Geleceğin belirsiz, hatta korku dolu olduğu bir toplumsal yaşamdan sağlıklı sonuçlar açığa çıkartmak mümkün değildir.

Yerel yönetim seçimlerinin bir şans olarak değerlendirilmesi ve belediye başkanlığına aday olanların üzerinde toplumsal bir basınç oluşturulması gerekiyor ki, hiç olmazsa deprem önlemleri "seçim vaadi" olarak kalmasın, zaman geçirilmeden adım atılsın.

Siyasi iktidarın deprem önlemi yerine kentsel dönüşüm projelerini işaret etmesi ve hemen bütün kent yönetimlerinin aynı doğrultuda girişimde bulunması tesadüften ibaret değildir. Çünkü asıl olarak kentsel değerlerin uluslararası büyük sermaye gruplarına peşkeş çekilmesi anlamına gelen kentsel dönüşüm projeleri neo liberalizmin yerel yönetim anlayışının önemli sacayaklarından birini oluşturmaktadır. Dar ve sabit gelirli ev sahibi yapmak ana amacıyla kurulan TOKİ'nin son dönemlerde orta ve üst gelir grubuna dönük lüks konutlara yönelmesi de bu çerçeveden bakıldığında manidardır.

Kentlerimiz bugün kamusal hakların parayla alınıp satıldığı bir anlayışın kuşatması altında bulunmaktadır. Her şeye kar odaklı yaklaşan neo liberalizmin ilgi alanına kamu kaynakları kullanılarak gerçekleştirilecek deprem önlemlerinin girmemesi doğaldır. Kamu yatırımlarının neredeyse durma noktasına

kadar gerilemesi, su, enerji, ulaşım gibi temel kamu hizmetlerine, dar gelirlerin yararlanmasını olanaksız kılacak boyutta fahiş zam yapılması, kentlerin yoksulluğu derinleştiren eşitsizliği, kentlerin yaşanılır olmaktan çıkması hep bir noktaya işaret etmektedir. Özellikle ekonomik kriz dönemlerinde, krizin ağır yükü çalışanlar, emekçiler, sabit gelirli, emekliler üzerine yüklenmeye çalışılmaktadır.

Yerel seçimler bu açıdan belki de bu yüzden son derece önemlidir. Yapay gündemler üzerinden değil, halkın gerçek gündemiyle ilintili olarak, refahı değil, krizi eşit (!) dağıtan ekonomik-sosyal yaklaşım, yerel yönetim seçimlerinde bir kırılma yaşamak zorundadır.

Yerel seçimlerde Türkiye, yoksulu daha yoksullaştıran, halkı dilencileştiren neo liberal politikalara dur diyecek midir? Bugünün sorunu budur. Çünkü yanıtı geleceğimizi etkileyecek önemdedir.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in Manavgat Sanayi Odası dergisi için kaleme aldığı yazı.

3 Şubat 2009

Türkiye'nin en büyük sorunu: Deprem

2009 yılına ne yazık ki global krizin olumsuz sonuçlarını yaşayarak girdik ve ekonomistlerin yorumuna göre 2009 beklenenden daha ağır geçecek. Gazetelere yansıyan durgunluk, işten çıkarma, üretime ara verme gibi haberler bu değerlendirmenin dayanaksız olduğunun göstergesi sayılmalı. Hemen tüm sektörler krizden nasibini alacağı benziyor ama açık ki inşaat sektöründe neredeyse müzmin hale gelen krizin daha da derinleşeceği anlaşıyor. Birleşik Metal İş tarafından yapılan araştırma, inşaat sektöründe işsizlik oranının diğer sektörleri geride bıraktığını gösteriyor.

Bu açıdan inşaat sektörüne dair söyleneceklerin odak noktasına ister istemez, durgunluk, kamu yatırımlarının beklenen düzeyin çok altında kalması, mortgage sisteminin yarattığı hayal kırıklığı ve giderek büyüyen işsizliği almak durumundayız ki, bu noktalar çerçevesinde yapılan değerlendirme, aslında haldeki durumumuzun pek de iç açıcı olmadığını gösteriyor.

İlginç ki inşaat sektörü, en fazla büyüyen sektör olarak ilan edilmekte ancak bunun olumlu sonuçları sektör bileşenlere bir türlü yansımamaktadır. Bunun nedeni bizce açıktır. Sektörümüz 1990'lı yılların gerisindedir. Özellikle Gayri Safi Milli Hasıla içindeki inşaat sektörünün payı dikkate alındığında bu görülecektir. Dolayısıyla GSMH içindeki oranın artış göstermesi, sektörümüzün büyüyen sektörler sıralamasındaki ilk başta yer alması, hâlâ ihtiyacı karşılamaktan uzak olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Nasıl değiştirsin ki, TÜİK verilerine göre; inşaat sektöründe işsizlik oranı yüzde 14 ile Türkiye ortalamasının üzerindedir. Biz bu gerçekle karşı karşıyayız ve bu veri üzerinden değerlendirme yapmak durumundayız.

İnşaat sektörünün sıkıntıları elbette salt durağanlık ve işsizlikle sınırlı değildir. Üniversite eğitiminden başlayarak bütün süreç, çözülmesi gereken pek çok sorunla karşı karşıyadır ve çözülemediği oranda da artarak geleceğe taşınmaktadır. Elbette, topraklarının neredeyse tamamına yakın bölümünün deprem riski taşıdığı, alt yapıda ciddi eksikliklerin bulunduğu bir ülkede, mesleğimizin izlenmesi, tartışmaların odak noktasında yer alması kaçınılmazdır.

Ülkemiz ciddi bir deprem tehdidi altındadır ama ne yazık ki mevcut yapı stoğumuz içimizi rahatlatıcak düzeyde değildir. Türkiye'de 15 milyon yapı stoğu vardır. Nüfus artış hızına göre yılda ortalama 500 bin konut yapılması zorunluluktur. Mevcut konutların durumuna bakıldığında ise, stoğun yüzde 55'inin ruhsatsız ve kaçak olduğu, yüzde 60'ının 20 yaş üzerinde konutlardan oluştuğu, yüzde 40'ının ise depreme karşı güçlendirilmeye ihtiyaç duyulduğu görülecektir.

Proje hazırlanmasından başlayarak denetim, inşaat tüm yapı sürecini içine alacak geniş bir yelpazede mühendislik açısından yapılacak değerlendirme, her bir aşamanın mevcut halinin köklü değişme tabi tutulması gerektiğini ifade etmektedir. Binalarımızın yüzde 40'ının depreme karşı güçlendirilmesi ve tüm toplumsal yaşamın buna uygun düzenlenmesi gerekiyor. Yerel seçimleri geride bıraktığımız şu günlerde, yerel yöneticilere hatırlatmak isteriz ki, örneğin olası İstanbul depreminin yaratacağı sonuçların altından ülke olarak kalkmamız nasıl mümkün değilse, önlem almayan, bu konuda yatırım yapmayan merkezi ve yerel yöneticilerin de sorumluluktan kurtulması mümkün değildir.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp'in, İnşaat Dünyası dergisinin sorularına verdiği yanıtlar.

15 Nisan 2009

1- Genel olarak inşaat sektörünün geldiği düzeyi nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu konuda bazı rakamlar verebilir misiniz?

İnşaat sektörünün geldiği düzeyle ilgili bir tartışmanın göreceli olduğuna inanıyorum. Hangi noktada durduğunuza, sektörün mevcut durumundan hangi oranlarda etkilendiğinize bağlı olarak değişebilir yapılacak değerlendirme. İnşaat Mühendisleri Odası olarak, öncelikle üyelerimizin hak ve çıkarlarını korumakla yükümlü olduğumuzu belirtmek istiyorum ki, bunu hareket noktası olarak aldığınızda iç açıcı bir tabloyla karşı karşıya bulunmadığımızı söylemek durumundayım.

Son on yıla bakıldığında, inşaat sektörünün sürekli bir denge arayışı içinde bulunduğu görülecektir. Sektörümüzün bu anlamdaki tepkisi çok tipiktir; oturmamış ekonomilerin özellikleri mesleki alanımıza birebir yansımaktadır. Alt üst oluş neredeyse müzmin hale gelmiş, bırakalım orta vadeli yatırım programlarına yönelmeyi, sektör bileşenleri önünü göremez halde gelmiştir. Bunun asıl nedeni dışa bağımlı ekonomidir ki, mortgagenin yol açtığı sorunlar bunun çarpıcı göstergesi sayılmalıdır. Mortgage sisteminin ülkemizde de uygulamaya alınması için yapılan yasal düzenlemeleri takiben başlayan sürecin ne tür sorunlara yol açtığı, arz-talep dengesinin bozulmasının sektörümüz açısından ne anlama geldiği üzerine tartışmaların ve çözüm arayışının yoğunlaştığı günlerde, yine mortgage merkezli başlayan global ekonomik kriz, inşaat sektörünü içinden çıkılmaz bir durumda bıraktı. Yatırımların durma noktasına kadar gerilemesi, işsizlik, düşük ücretler, sağlıksız çalışma koşulları, güvencesizlik üretim sürecinin belirleyicisi oldu.

Kamu yatırımları durma noktasına kadar geriledi; 2008 yılının üçüncü çeyreğinde büyüme hızında en fazla düşüş yüzde 4,3 ile inşaat alanında yaşandı. İnşaat sektöründe işsizlik yüzde 25-30 aralığında bulunmaktadır ve iş bulan mühendislerin yüzde 70'i yoksulluk sınırının altında ücret almaktadır, hatta işe yeni başlayanların maaşlarının asgari ücret düzeyinde tutulduğu, kamuda çalışan üyelerimizin ise yine yoksulluk sınırının altına ücret aldığı bilinmektedir ki, Odamız üyelerinin büyük kısmı özel ya da kamu sektöründe ücret karşılığında çalışan meslektaşlarımızdan oluştuğu gerçeği, sektörümüzü bu pencereden değerlendirmemizi zorunlu kılmaktadır.

2- Krizin inşaat sektörüne etkisini ve çıkış yollarına ilişkin düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Aslında ilk sorunuzla ilintili söylediklerim bu sorunuza vereceğim yanıtları da içeriyor. Ancak devamı niteliğinde şunu ekleyebilirim: Yaşadığımız son ekonomik kriz belki sorunlarımızı içinden çıkılmaz hale getirmişti getirmesine ama bilinmeli ki, kamu yatırımlarının bütçe içerisindeki payı son 25 yılda belirgin biçimde azalma eğilimi içindedir. Genel bütçe içinde kamu harcamalarına ayrılan pay 1980'li yıllarda yüzde 20, 1990'lı yıllarda yüzde 9, 2000'li yıllarda yüzde 5'ler düzeyinde seyretmiştir. 2008 yılında ise yüzde 5,3 oranında gerçekleşmiştir ki, kamu yatırımlarının bu oranda gerilediği bir ekonomide ne istihdam yaratılıp işsizliğe çare bulunabilir ne de inşaat sektörünü hareketlendirilebilir. İnşaat sektörü 2007 yılında ancak yüzde 5,7 oranında büyürken, 2008'in ilk dokuz ayında büyüme - 1,1 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bugün yaşadığımız gerçeklik, büyümenin eksi değerlere düşmesinin yarattığı olumsuzluktur.

Çözüme dair söyleyeceklerim ise özünde siyasal tercihleri tartışmak anlamı taşıyacaktır. Çünkü Türkiye ekonomisinin haldeki durumu siyasal bir tercihtir. Ülkemizde dışa bağımlı, her şeyin kar mantığı ile programlandığı kapitalist bir sistem hâkimdir ve bize göre sorunların kaynağını bu ekonomik düzen oluşturmaktadır. Kamu yatırımlarının toplumun ihtiyaçlarına uygun bir düzeye yükseltilmesi, halkın temel ihtiyaçlarının kamu tarafından karşılanması, sosyal devlet yaklaşımının belirleyici olması, vergiden, mühendislik mimarlık çalışma esaslarını düzenleyen yasaların yeniden düzenlenmesi vb. benzeri çözüm yolunu aralayacaktır.

3- İnşaat Mühendisleri Odası'nın çalışmalarından bahsedebilir misiniz?

İnşaat Mühendisleri Odası kamu kurumu niteliğinde bir meslek odasıdır. Yetmiş bini aşkın üyesi bulunmaktadır. Daha önce de söz ettiğim gibi meslektaşlarının hak ve çıkarlarını korumaya, geliştirme çalışmaktadır. Ancak belki de hepsinden önemlisi İMO, toplumsal yarar ilkesiyle hareket etmekte,

mesleğe ve meslektaşlarımıza dönük girişimlerine bu çerçevede yön vermektedir. İMO bir yandan mesleki-akademik çalışmalara yoğunlaşırken, bir taraftan da meslek içi eğitimler, meslektaşlarımızın yetkinleştirilmesi, belgelendirilmesi doğrultusunda çalışmalar yapmaktadır.

4- 2009 yılından beklentileriniz nelerdir?

Türkiye'nin en büyük ve acilen çözüm bulunması gereken konularından biri deprem önlemleridir. Ne yazık ki deprem konusu kamuoyunun ilgi alanına girmemekte, merkez ve yerel yönetimler konu üzerine yeterince eğilmemektedir. Başta Yapı Denetim olmak üzere değiştirilmesi gereken çok sayıda yasa vardır. Güçlendirilmesi ya da yıkılması gereken çok sayıda kamu binası mevcuttur. Bunların bir plan dahilinde bitirilmesi gerekmektedir ki, büyük depremler yaşamış Türkiye coğrafyası yeni bir acıyla karşı karşıya kalsın. 2009 yılından beklentimizin odağında güvenli bir yaşam ve gelecek yer almaktadır.

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı Serdar Harp'in, Dünya İnşaat Dergisi'nin sorularına verdiği yanıt.

14 Ağustos 2009

1- Marmara depremleri sonrasında deprem gerçeğiyle bir kez daha karşılaşan Türkiye'de deprem sonrası yapılan yasal düzenlemeler ve atılan adımlar hakkında bilgi verir misiniz?

Elbette sıfır noktasında değiliz ama bununla birlikte yapılması gereken değişikliklerin de yapılmadığını, mevzuatta ihtiyacı karşılayacak düzenlemelerin gerçekleştirilmediğini vurgulamak durumundayız. İşin yasal tarafı böyle ama bir de güçlendirme çalışmaları, afet sonrasına hazırlık kısmı var ki, ne yazık ki bu noktada karamsar bir tabloyla karşı karşıya olduğumuzu belirtmek durumdayım.

2- Sizce ilgili kanunların eksikleri nelerdir ve yasalara ne gibi düzenlemeler eklenmelidir?

Bir doğa olayı olan depremin felakete dönüşmemesinin yolu yapıların güvenli, depreme dayanıklı olmasından geçmektedir. Bu da ancak yapı üretim sürecinin denetlenmesiyle olabilecektir. Yapı denetim sistemi zaaflıdır; proje hazırlanmasından yapı malzemelerinin üretilmesine ve uygulamaya kadar tüm yapı üretim süreci nitelikli, sağlıklı ve işlevsel olmak zorundadır. Buradan hareketle, dikkat çekilmesi gereken ilk konu Yapı Denetim Yasası'dır. Yasa ihtiyacı karşılamaktan uzaktır ve mevcut uygulamada boşluklar ve yetersizlikler vardır. Bilindiği gibi yasa 19 pilot ilde uygulanmaktadır. Aynı coğrafyada bulunan, depremsellikleri aynı yerleşim bölgelerinde iki farklı uygulamanın olması kabul edilemez. Dolayısıyla ilk ve acil talebimiz pilot uygulamanın kaldırılması ve uygulamanın tüm ülkeye yayılmasıdır. Yapı denetim sisteminin tek başına bir anlam ifade etmeyeceği gerçeğinden hareketle; İmar Kanunu, Afet Kanunu, yerel yönetimlerle ilgili kanunlar, mühendislik ve mimarlık hizmetlerini düzenleyen kanunlar da sisteme uyumlu hale getirilmeli, Doğal Afet Sigortası (DASK) yeniden düzenlenmelidir.

3- İMO'nun bu konudaki çalışmalarından bahseder misiniz?

İMO demokratik, toplumsal yararı değişmez ilke olarak benimsemiş bir meslek örgütüdür. Deprem ve depremin yıkıcı etkisi inşaat mühendisliğinin mesleki ilgi alanının sınırları içerisinde. Doğal olayın felaket dönüşmesi ya da doğa olayı olarak kalması, ancak içinde yaşadığımız binaların, kullandığımız yolların, köprülerin dayanıklılığına bağlıdır. Binaları, köprüleri inşa eden bizler, üzerimize düşen sorumluluğun bilincindeyiz. Yapılması gerekenleri biliyoruz; bunları her fırsatta, 1999 depremlerinin her yıl dönümünde kamuoyuyla paylaşıyoruz. Hem mevzuata hem de uygulamaya dair çalışmalarımız mevcuttur. Bu iki önemli ayağın dışında üçüncü bir ayakta, İMO'nun mesleki alanını deprem gerçeğine göre düzenlemesidir ki, meslektaşlarımıza dönük kapsamlı projeler üretmekte, uygulamalar gerçekleştirmekteyiz. Meslek içi eğitim çalışmalarını ve kursları önemsiyor ve gerçekleştiriyoruz. Meslektaşlarımızın yetkinleştirilmesine dönük çalışmalar, arayışlar devam ediyor. Sempozyumlar, çalıştaylar, teknik kongreler mesleki-politik yönden bulunduğumuz zemini daha donanımlı hale getirmektedir. Bütün bu çalışmaları toplumsal sorumluluğumuz gereği yapıyoruz.

4- Türkiye'de olası depremlerde hasarın en aza indirilmesi için, sektörünüzde konuya ilgili geliştirilen ürünler, hizmetler ve uygulamalar nelerdir?

Yapı üretim sürecinin çok yönlü olduğu bilinmelidir. Birbirinden bağımsız gibi duran unsurların diyaletik bir bütünlüğü bulunmaktadır. Belki ülkemizde eksik olan da budur. Sürecin doğal bileşenleri arasında eşgüdüm yoktur. Yapı projesiyle, yapı malzemeleri arasında sağlıklı bir ilişki kurulamazsa, malzemeyle işçilik arasında uyum sağlanamazsa, uygulama denetlenemezse olumsuz sonuçlar açığa çıkmaya devam edecektir. Parça parça istenilen düzeyi değil, bir bütün olarak istenilen düzeyi yakalamak bizim için önemlidir. Eğer bu noktayı açığa çıkartabilirsek, depremin yol açacağı zararlar en aza indirgenebilir.

5- Sektördeki ürün, hizmet ve çalışmaları ele alıp deprem öncesi ve sonrasını karşılaştırarak bir değerlendirme yapar mısınız? Deprem sonrasında neler geliştirildi, ileride neler yapılacak?

Üretim sürecinin girdilerine baktığımızda, örneğin beton, çimento, demir vb. 1999 depremleri önceden epey mesafe alındığını görürüz. Hazır beton kullanımının yaygınlaşması buna örnektir. Ancak yine denetim sorununa dönmek zorunluluğu bulunmaktadır. Çünkü ne yazık ki standart, nitelikli hazır beton üretimi, kullanımı görüldüğü halde, standart dışı ve kullanım da karşımıza çıkmaktadır. Şu bir gerçektir ve asıl çözümemiz gereken sorundur: Nitelikli üretimin güvencesi denetimdir.

6- Ülke olarak deprem karşısında yapı stokunun ne düzeyde olduğu ve kalitesini aktarır mısınız?

Bu konuda iç ferahlatıcı bir tablo yok karşımızda. En son yapı envanteri çalışması 2000’li yılların başında yapılmıştır ve sağlıklı yapılar yapılmadığı tartışmalıdır. Yapı stokunun haldeki durumu için TÜİK verileri baz alınmaktadır. TÜİK verilerine göre: ülkemizdeki konutların yüzde 40’ı kaçak ya da ruhsatsızdır; yapı kullanma izin belgesi baz alınırsa bu oran yüzde 67’e çıkmaktadır. 15 milyon civarında olduğu tahmin edilen bina stokunun yüzde 10’unun yenilenmesi, yüzde 30’unun onarılması gerekmektedir ki, bu, konutların yüzde 40’ının oturulabilir olmadığını göstermektedir. Bu verilerin anlamı açıktır: Olası bir deprem kaçınılmaz olarak afete dönüşecektir.

7- Türkiye yapı stokunun iyileştirilmesi için ne tür çalışmalar yapılması gerekiyor? Bu noktada sektör olarak vermiş olduğunuz ürünlerin taşıdığı önemi belirtir misiniz?

Sağlıklı ve amaca hizmet eden bir bina envanteri çıkarılmalı, güçlendirilecek ya da yıkılacak binalar tespit edilmeli ve ivedilikle çalışmalar başlatılmalıdır. Bu iş için büyük paralar gerektiği bilinmektedir. Bu noktada Türkiye’nin tercihleri devreye girmektedir. Türkiye bütçe olanaklarını güçlendirme çalışmaları için seferber etmelidir. Kendi yurttaşının hayatına değer veren bir ülke bunu yapmalıdır.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp’in Ege Genç İşadamları Derneği dergisinin sorunlarına verdiği yanıt.

17 Eylül 2009

1- Yapı denetim firmaları amaçları doğrultusunda mı çalışıyor yoksa bir formaliteyi yerine getiren aracı firmalar mı?

Yapı denetim firmalarının Yapı Denetim Yasası’nın amaçları doğrultusunda çalıştıklarını söylemek birkaç açıdan mümkün değildir. Çünkü işleyiş, yapı denetim bürolarının işlevsel olmasına izin vermemektedir. Dolayısıyla da formaliteden, imzacılıktan öte bir anlam taşımadığı rahatlıkla ifade edilebilir. Çünkü işin sahibi müteahhit ile yapı denetim bürosu arasında tanımlı ilişki sorunludur ve özü itibarıyla ticaridir. Özellikle “yap-sat” türü konut üretiminde müteahhit ile mal sahibi aynışmakta, yapı üretim sürecini kamu adına denetleyecek büro ise müteahhide hizmet etmektedir. Hizmet bedelini müteahhitten alan bir yapı denetim bürosunun, gerçek anlamda denetim sağlaması mümkün olmaktan çıkmaktadır.

2- Kentsel dönüşüm projeleri gibi çalışmaların başarısında yapı denetimlerin gerçek işlerlikte olması faktörü nedir? Yapı denetim firmalarının tamamı için amaçları doğrultusunda çalıştığını söylemek mümkün mü?

Az önce belirttim: Burada üzerinde durmamız gereken nokta yapı denetim sisteminin işler hale getirilip getirilmemesidir; Türkiye’nin yapı denetime ihtiyacı olup olmadığıdır. Yapı denetimi, özü itibarıyla bir kamu hizmeti olarak algılanması, örgütlenmesi ve sürdürülmesi gereken bir durumdur. Dolayısıyla

piyasa ilişkilerine ve ticarete göre şekillenmemesi gerekmektedir. Şu açık ki yapı denetim büroları bugün işverenin elemanı gibi görülmekte, bu da gerçek anlamda bir denetim yapılmasını engellemektedir. Ancak sorunun ilk kısmı tamamen sorundur. Çünkü kentsel dönüşüm projelerini sürdüren TOKİ yapı denetimi dışında tutulmuştur.

3- Gecekondulaşma ve kaçak yapılaşmanın önüne geçebilmek için hızla yapılıp, ruhsatları verilen ucuz toplu konutların deprem riskleri nelerdir?

Türkiye bir deprem ülkesidir. 1999 depremleri göstermiştir ki deprem yıkıcı olmakta, can ve mal kaybına yol açmaktadır. Deprem önlemlerinin, güçlendirme, yapı denetimi, mevzuat değişiklikleri vb. bir an önce alınması gerekirken siyasi iktidarın kentsel dönüşüm projeleri dışında bir kurgusu bulunmaktadır. Kentsel dönüşüm projeleri TOKİ marifetiyle sürdürülmektedir. Çıkarılan bir yasayla TOKİ yapı denetiminde muaf tutulmuştur. Takdir kamuoyunundur: Denetimden muaf tutulan bir yapının depreme dayanıklı olup olmayacağı konusu tam bir bilinmezi işaret etmektedir. Pek çok ilde yapılan araştırmalar, TOKİ'nin yoksullara dönük yaptığı binaların, kelimenin tam anlamıyla birkaç sene içinde dökülmeye başladığını göstermektedir.

4- TOKİ gerçek anlamıyla hizmet veriyor mu? Lüks toplu konutlara mı ağırlık veriyor?

İnşaat Mühendisleri Odası geçtiğimiz günlerde TOKİ ile ilgili bir rapor yayınladı. TOKİ uygulamalarına dikkat edilmelidir. "Yoksullar, dar gelirli ev sahibi yapılacak" iddiasıyla yola çıkan TOKİ, örneğin İstanbul'da yüzde 56 oranında orta ve üst sınıflara konut üretmeye başladı. Toplam TOKİ kaynaklarının ancak % 22'si yoksul ve dar gelirliye yatırım olarak dönmektedir. Bu açıkçası trajedidir; bu, konut talebini ve konut ihtiyacını ciddiye almamaktır. Zaten verilere bakıldığında TOKİ faaliyetleri ile konut talebinin karşılanmasının mümkün olamayacağı görülecektir. TOKİ, 2001-2008 arasında yaklaşık 340 bin konut üretmiştir ancak bu şu anki tabloya bakıldığında toplam 2,5 milyon konut açığı olduğu görülecektir.

5- Ülkemizdeki hazır beton yeterlilikleri ve üreticilerinin denetimleri konusunda ne söylersiniz?

Türkiye'nin başarması gereken asıl iş, depreme ve diğer afetlere karşı güvenli, dayanıklı, sürdürülebilir yapı üretmektir. Bunun ilk adımı ancak kaliteli ve standardı yüksek malzeme üretmektir. Nasıl ki yapı üretim sürecinde denetim şartsa, malzeme üretimi için de aynı vurguyu yapabiliriz. Hazır beton son yıllarda gözle görülür bir şekilde yaygın kullanılmaya başlamıştır. Bu olumlu bir durumdur ancak tek şartla: Standardı yüksek, kaliteli üretim yapıldığı ve denetlendiğini söylemek zordur. Buda mevzuat eksikliğinden kaynaklanmaktadır. G belgesi uygulamasına bir an önce geçilmelidir.

6- Yapı denetimlerinin İzmir'de işlem görüp, İzmir'e yarım saat mesafedeki Manisa'da işlem görmemesi konusunda ne düşünüyorsunuz?

Bu bir tuhaftır ve inanın dünyanın hiçbir coğrafyasında buna benzer bir uygulama yoktur. Depremselliği aynı, sorunları aynı bir coğrafyada iki ayrı uygulamanın bulunmasını anlamak ve kabul etmek mümkün değildir. Yapı denetimi şu an 19 pilot ilde uygulanmaktadır. Odamız sürecin başından bu yana bu tuhaflığın ortadan kaldırılması çağrısı yapmaktadır ama ne yazık ki siyasi iktidar bu çağrılarını duymazdan gelmektedir.

7- İnsanların toplu yaşam alanlarındaki binaların yer tespitleri ve yapı kalitesiyle doğru lokasyonlarda kurulduğunu söylemek mümkün mü? Kaygan zeminlere ağır binaların yapılıyor olması, zemin etüdüleri konusunda nerede yanlış yapıldığını göstermektedir?

Bu konuyu iki ayrı açıdan ele almak lazım diye düşünüyorum. Birincisi kentlerimizin imar planları yapılır ve uygulanırken insan odaklı değil rantı dayanan politikaların izlenmesidir. Rant temelli politikalar afetlerde yoğun risk taşıyan alanların, dere yatakları, kıyı şeridi, fay hatları, ormanlar, çığ tehlikesi taşıyan bölgeler gibi, iskana açılması sonucunu doğurmakta ve doğa olaylarının afete dönüşmesine neden olmaktadır. 1999 depremleri ve son yaşanan sel felaketleri bunun örnekleridir.

İkincisi ise Yapı üretim sürecinin denetlenmesi konusudur. Denetim yapı üretim sürecindeki olumsuzlukları bertaraf edebilecek önemdedir. Çünkü yapı denetimi proje hazırlanmasından, zemin etütlerinden anahtar teslimine kadar bütün süreci kapsamaktadır. Elbette dediğiniz gibi, zeminle uyumlu yapı konusu sorundur. Şu nokta bilinmelidir. Her zemine bina yapılabilir. Aranacak tek şart yapının zeminle uygun özellikler taşımasıdır. Bu noktada yapı üretim sürecinde görev yapan teknik adamların

yeterliliğinin de hayati önem taşıdığını söylemek isterim.

Sonuç olarak yanlış kentleşme politikaları, denetimsizlik ve teknik adamların yetersizliği önemli faktörlerdir. Ancak her şeyden önemlisi Ülkemizde imar politikalarını ve yapı üretim sürecini düzenleyen yasa ve mevzuatlardaki eksik ve yanlışlardır, bunlar giderilmediği sürece sorunun gerçek çözümü mümkün değildir.

8- Özellikle bizim yaşadığımız kent İzmir’de hastane, okul, otoyol, viyadükler vb için ne söyleyebilirsiniz?

Şu an, İzmir özeliyle ilgili bir araştırma elimizde olmadığı için ancak genel doğrular, olması gerekenler çerçevesinde kimi vurgular yapabilirim. İzmir deprem kuşağındadır ve tarihte önemli depremlere maruz kalmıştır. İzmir’in zemini sorunludur. Yapıların zeminin özelliklerine uygun olarak yapılması gerekmektedir ancak sorunuz daha çok okul, hastane gibi kamu binalarıyla ilgili olduğu için ne yazık ki bu tür yapılarla ilgili iç rahatlatıcı bir şey söyleyebilmem mümkün görünmüyor. Dikkat edilmeli ki depremde kamu yapıları en büyük hasarı almaktadır. Bu olumsuzluk, kamu ihale sisteminde son dönemde gerçekleşen değişiklikler neticesinde kendisini daha da net gösterecektir. Çünkü kamu yapıları denetim dışında bırakılmıştır. Böyle olduğu için bir viyadükün depreme dayanıklı olup olmadığı ancak yaşanacak bir depremle açığa çıkacaktır ki, bunun da nasıl bir dram olduğu yaşanmışlıkla sabittir.

9- Depremden korunma yolları için kimi zaman büyük bütçelerle tatbikatlar yapılmaktadır. Size göre toplumların bilinçlendirilmesi için uygulanması gereken sistem ve programlar neler olmalıdır?

Türkiye deprem tehlikesi altındadır. Olası bir İstanbul depreminin nasıl sonuçlanacağına dair felaket senaryoları yazılmaktadır. Bu gerçekliğe uygun bir toplumsal yaşam kurgulanmalıdır. Ancak bu noktanın epey uzağında olduğumuzu görüyor ve kaygılanıyoruz. Sadece depremle ilgili değil, ülkemizde hemen her şey “yasak savma” babından yapılmakta, mazrufa değil zarfa önem verilmekte, sorunu giderici önlemler yerine, “dostlar alış verişte görsün” anlayışıyla hareket edilmektedir. Bu hayatın değişmesi şarttır. Bunun bir yolu eğitimidir; toplumda deprem tehlikesi ve alınacak önlemlerle ilgili hassasiyetin artırılması gerekmekte, bunun içinde asıl devletin kendi üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesi beklenmektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp’in İnşaat Sanayi Dergisi’nin sorularına verdiği yanıtlar.

27 Ekim 2009

1- Meslek bilgisi ve meslek deneyimi ile yetkinlik düzeyine erişmiş olduğunu kanıtlayan odanız mensuplarının belgelendirilmesi konusundaki çalışmalarınız hakkında bilgi verir misiniz?

Öncelikle, Odamız ve üyelerimizle ilgili nazik satırlarınız için teşekkür etmek istiyorum. Gerçekten de İnşaat Mühendisleri Odası 70 bini aşkın üyesiyle, sadece inşaat sektörünün değil, üretim ve yapılaşma sürecinin önemli ayaklarından biridir; potansiyeli, donanımı, vizyonu ve misyonu ile ayırt edici bir özelliğe sahiptir. Türkiye’nin en dinamik ve gelişen alanı olarak kabul edilen inşaat sektörünün bir parçası olmak nedeniyle ortaya çıkmış bir önem değildir bu; İMO’nun mesleki alanlarımıza dönük girişimleri, her biri ilk olmayı hak eden uygulamaları, alanımızın ihtiyaç duyduğu mevzuat hazırlıkları, üyelerinin mesleki niteliği yükseltmeyi hedefleyen meslek içi eğitim çalışmalarıyla pekiştiği vurgulanmalıdır.

İnşaat Mühendisleri Odası, kamusal yararı ön planda tutan, mesleki bilgi ve birikimini toplumun yararı doğrultusunda kullanmayı amaç edinen bir meslek örgütüdür. Bu belirlemenin açık biz izahı bulunmaktadır: Deprem önlemlerinden konut sorununa, ulaşımdan kentleşmeye kadar sorunlu noktalara ilişkin tüm çabası toplumun çıkarları doğrultusunda çözülmesine katkı vermek, ilgi alanına giren konuların odak noktasında yer almak, yürütücüsü olmaktır.

Şu nokta bizler açısından önemlidir: Ne zaman bir afetle karşılaşılırsa, ilk akla gelen mesleklerden biri de inşaat mühendisliğidir. Depremlerde, su taşkınlarına ve diğer afetlerde inşaat mühendisliğinin

görüş ve yaklaşımlarına ihtiyaç duyulmaktadır ama ne yazık ki bu, daha çok sonuçların değerlendirilmesi noktasında görülmektedir. Sorunların tespit edilmesi ve sorun olmaktan çıkarılması doğrultusunda mühendislerin bilgisine ve yol göstericiliğine neden ihtiyaç duyulmadığı ise sanıyorum ki ülkemize has yönetsel özelliklerden kaynaklanmaktadır. İlginç bir noktadır; örneğin deprem önlemleri başlığı altına sıralanacak yapılması gerekenlere dair o kadar çok önerimiz bulunmakta ve yine ne ilginç ki, bu öneriler öylesine yok sayılmaktadır ki, ülkemizde siyasi iktidarların bilime ve bilimin uygulayıcıları teknik elemana ihtiyaç duyup duymadığı noktasında kuşkuya düşülmektedir.

Sorunuzda da değindiğiniz belgelendirme konusunda aynı kilitlenme durumunu yaşadığımızı belirtmek istiyorum. Odamız meslektaşlarımızın belgelendirilmesi noktasında değerli bir birikime ve kimsenin göz ardı edemeyeceği niyet ve kararlılığa sahiptir. Çünkü mesleğimizin buna ihtiyacı bulunmaktadır. Bu ihtiyaçtır ki Odamızı, Serbest İnşaat Mühendisliği, İşyeri Tescil, Yetkin Mühendislik vb. gibi belgelendirme uygulamalarını başlatmaya ve mesleki niteliği yükseltmek için yaşam boyu eğitim anlayışıyla meslek içi eğitim faaliyetlerinde yoğunlaşmaya itmiş, bu yolla bugünün ihtiyaçlarının giderilmesinin yanında mesleki gelecek kurgulanmak istenmiştir.

Odamız SİM (Serbest İnşaat Mühendisi) ve İTB (İşyeri Tescil Belgesi) ile meslektaşlarımızın mesleki etkinliklerinin gelişmesini, faaliyetlerinin ve işyerlerinin denetlenmesini hedeflemekte, yetkinlik belgesi ile üyelerin temel bilgilerine ve meslekî deneyimlerine dayanan yetkinliklerin belirlenmesi ve belgelenmesini amaçlamaktadır. Buradaki sorun yasal mevzuatın yetersizliği nedeniyle odamızın bütün bu uygulamaları yönetmeliklerle başlatması, sorunu kendi iç mevzuatında gerçekleştirdiği değişikliklerle ortadan kaldırmaya çalışmasıdır. Ancak uygulama sürecinde karşımıza yasal engellerin çıktığında ifade etmeliyim.

2- Bu çalışmaların uzun vadeli hedefleri nelerdir?

Bu soruya yanıt vermek için başka sorular sormak doğru olacaktır. Mesleki sürecimizin denetimsizliği bir sorun olarak olumsuz sonuçlara yol açmakta mıdır? Mesleki nitelik kaybından söz edilebilir mi? Mühendislik eğitimi yeterli midir? Meslek içi eğitim bir gereklilik midir?

Bütün bu sorulara “evet” yanıtı veriyorsak ki, maalesef gerçek bu, bu çalışmalar bir an önce hayata geçirmeli, başlamış uygulamalar yaygınlaştırılmalı, yönetmeliklerin ötesine geçerek yasal çerçevesi hazırlanmalı ve devlet politikası olarak kabul görmesi sağlanmalıdır. İMO inşaat mühendisliği mesleğinin içinde bulunduğu olumsuzlukları gidermek doğrultusunda adım atmakta, proje geliştirmekte, bir meslek örgütü olarak yapılması gerekeni yapmaktadır.

Açıkçası artık bu değişim ve dönüşüm ihtiyacı bir zorunluluk olarak kendisini dayatmaktadır; orta ve uzun vadeli hedeflere bırakılmayacak oranda sıcak bir sorundur ve kısa sürede gerçekleştirilmelidir. Eğer depremin su taşkın ve diğer doğal afetlerin erteleme şansımız yoksa, mesleki değişimi de erteleme şansımız yoktur. Elbette sorunuzda buna ilişkin bir polemik yok ama içinde bulunduğumuz durum, çözümü uzun vadeye yayma fikrini çağrıştıran yaklaşımlara tahammül edilemez olduğunu işaret etmektedir.

Bütün belgelendirme ve yetkinleştirme çabalarının özünde inşaat mühendisliği mesleğinin niteliğini yükseltme ve mesleki faaliyetleri denetim altına alma niyeti bulunmaktadır. Açık ki mesleğimizin en sorunlu noktası denetim ve nitelik kaybıdır. Proje hazırlanmasından uygulamaya kadar denetimden uzak ve niteliğe ilişkin soru işaretleri taşıyan sürecin, ne gibi olumsuz sonuçlara yol açtığı yaşanarak ortaya çıkmıştır. Depremler ve diğer doğa olayları denetimsizlik, niteliksizlik gibi nedenlerle doğal afete dönüşmüş, binlerce insanımızın ölmesine, telafi edilemeyecek ekonomik kayıplar yaşanmasına yol açmıştır.

Belgelendirme hem bugünün düzenlenmesinde hem de geleceğin kurgulanmasında önemlidir; mesleğimizin bugününü, gelişen teknolojiye, zenginleşen bilgiye, çeşitlenen uygulamalara, farklılık arz eden toplumsal yaşama, insanın değişen ihtiyaçlarına uyumlu hale getirmenin vazgeçilmez unsurudur. Belgelendirme, mesleğimizi ve meslektaşlarımızı bugünden geleceğe hazırlama doğrultusunda atılmış bir adımdır.

**Kongre, Sempozyum,
Etkinlik ve çeşitli
Toplantılarda Yapılan
Konuşmalar**

Kongre, Sempozyum, Etkinlik ve Çeşitli Toplantılarda Yapılan Konuşmalar

TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

20 Mart 2008

Sayın Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Basın Mensupları,

TMMOB 2. Su Politikaları Kongresine hoş geldiniz. Birliğimiz ve bağlı Odalar, ülkemizin, insanlığın önemli sorunları üzerine eğilmeye, bu sorunları bilimsel esaslar çerçevesinde gündeme taşımaya ve çözüm doğrultusunda üretilen açılımları kamuoyuyla paylaşmaya devam ediyor. Odamızın, kamusal sorumluluğunu ve toplumsal yükümlülüğünü yerine getirmeye çalışırken, önemli ve büyük bir potansiyeli harekete geçirmiş olmasını bir övünç kaynağı olarak gördüğümüzü ifade etmek isterim. Bilim çevrelerinin, üniversitelerin hemen her bilimsel etkinliğimizin itici gücü olmasını, büyük bir şans olarak görüyoruz. Bu vesileyle sadece odamız değil, ülkemiz ve toplumumuz adına da değerli bilim insanlarını şükranlarımı sunuyorum.

Su politikaları kongresi özelinde de; Prof. Dr. İbrahim Güner' e, Prof. Dr. Nilgün Harmancıoğlu' na, Prof. Dr. Bihret Önöz' e ve Prof. Dr. Hızır Önsoy'a teşekkürlerimi sunuyorum. Aynı zamanda Yürütme ve Düzenleme kurulumuzun değerli üyelerine de katkıları nedeniyle teşekkür ediyorum. Ayrıca Kongre gibi kapsamlı ve yorucu bir organizasyonu başarıyla gerçekleştiren Oda çalışanlarımız da teşekkürü hak ediyor. Emegi geçen herkesin eline, bilgisine, bilincine sağlık.

Değerli Katılımcılar,

Geçtiğimiz kısa dönemde kaybettiğimiz iki büyüğümüzden Odamız Başkanlarından ve ilk Onursal Yetkin Mühendislerden değerli Rüştü Özal'ın isminin kongremizin birinci oturumuna, Yetkin İnşaat Mühendisliği Sınav Kurulu üyesi değerli İstemi Ünsal'ın isminin ise kongremizin ikinci oturumuna verilmiş olması nedeniyle ilgili kurula Odamız adına ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum. Her iki değerli büyüğümüzü saygıyla anıyor, onlarla aynı havayı solumuş olmaktan büyük mutluluk duyduğumu belirtmek istiyorum.

Değerli Konuklar,

Özelleştirmeci iktidarlara, ulusal değerleri haraç-mezat satanlara, ülke sanayisinin devlerinden sonra sularımızı özelleştirme programının içine alanlara birisinin çıkıp, 'son ırmak kurduğunda, son ağaç yok olduğunda, son balık öldüğünde, paranın hiçbir işe yaramayacağını' anlatması gerekiyor. Eğer bunu bugün bizler anlatamazsak, gerçeklerin açığa çıkması tarihin akışına kalacaktır ki, bu ise, ne yazık ki artık çok geç kalındığının habercisi olacaktır. İş işten geçmeden, geriye dönülmez bir yola girmeden, doğanın ve hayatın bir parçası olan suyun özelleştirilmesi aymazlığını durdurmalıyız. Hayatın özelleştirilmesine, hayat damarının bir meta gibi alınıp satılmasına müsaade etmemeliyiz.

Ancak ne yazık ki; uluslararası sermaye grupları, sınır tanımayan sermaye hareketleri suyumuzu tahakküm altına almak istiyor. Türkiye'de bu programın sadece bir parçası uygulanıyor. Pek çok özelleştirme programında olduğu gibi Türkiye'ye bir laboratuvar ülke muamelesi yapılıyor. Bir önceki Dünya Su Forumu'nun Meksika'da, beşincisinin ise Türkiye'de düzenlenmesinin sadece bir tesadüften ibaret olduğunu düşünmek, büyük sermaye gruplarının laboratuvar ülke uygulamasının ne anlama geldiğini

ve önümüzdeki yıllara su savaşlarının damgasını vuracağını görmezden gelmek.

Değerli Konuklar,

Üç gün sürecek Kongremizde su konusunda, su politikalarıyla ilgili olarak pek çok konu ele alınacak, suyun işlevsel kullanımından özelleştirilmesine, iklim değişikliklerinden su kaynaklarına, suyun hukuki boyutundan sınıır aşan sulara kadar ihtiyaç duyulan konular bilimsel esaslar doğrultusunda konunun uzmanları tarafından irdelenecektir.

Kongremize sunulan bildiriye, çağrılı konuşmacıların uzmanlık alanlarına, panel konularına bakıldığında su ve ilintili konularda alternatif bir politik açılımın tartışılacağı görülecektir. Kamu yararına doğru politik bir bakış açısının ancak böylesine donanımlı bir zeminde ete kemiğe bürüneceği açıktır. Yalnızca eleştiren değil aynı zamanda üreten, alternatif önerileri oluşturan bir yaklaşım kongremizin belirleyicisi olacaktır.

Kongremizin ilk duyurusunda da ifade edildiği gibi; "TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi, tüm bu konuların ulusal ve uluslararası, yasal, sosyo-ekonomik, teknik, hidropolitik ve iklimsel açılardan ele alınarak çeşitli yönleri ile tartışılacağı bir platform yaratılması ve söz konusu Kongre'den elde edilecek görüşün 2009 Dünya Su Forumu'na yansıtılması amacıyla yönelik olarak düzenlenmektedir."

Bunun anlamı açıktır: 2009 yılında Dünya Su Formu'nun İstanbul'da düzenlenecek olması, Kongremizin önemini ve bu konuda bizlere düşecek sorumluluğu artırmaktadır. Çalışmaların daha titiz olması, daha donanımlı hale bürünmesi ve dönüşümü sağlayıcı özellikler taşıması kaçınılmazdır. Tüm katılımcıların bunun bilincinde olduğu görmek, Oda başkanı olarak değil, bu ülkede yaşayan ve suyun hak olduğunu savunan bir birey olarak, geleceğe daha umutlu bakmaya yol açmaktadır.

Değerli Meslektaşlarım,

Su doğanın ve insanın yaşamını sürdürmesi için vazgeçilmez kaynaklardan birisidir. Yerine başka bir şeyin konması, üretilmesi mümkün değildir. Tamamen doğanın iç dengeleriyle açığa çıkmakta ve kendisini üreten dengenin korunmasını sağlamaktadır.

Su yaşamın kendisidir; insan ve doğa için vazgeçilmezdir ancak bu önem, azalmaya yüz tutana, tükenme noktasına gelene, azaldığı oranda da alınır satılır bir meta haline getirilene kadar hak ettiği ilgiyi görememiştir. Suyun neden tükenme noktasına geldiği sorusuna verilebilecek ilk cevap ebetteki nüfus artışıdır. Dünya nüfusu, 19. yüzyıldan 20. yüzyıla geçerken üç kat artmasına karşın, su kullanımının altı kat arttığı bilinmektedir.

Su politikalarının olmaması, yanlış su politikaları, suyun yenilenebilir, bu açıdan da sürdürülebilir bir kaynak olduğunu görememe nüfus artışıyla birleşince bugün gelinen nokta kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Türkiye özelinde durum daha da kötüdür. Bilimsel esaslardan oldukça uzak siyasi iktidarların basiretsizliği, doğanın tahribatı ve kamusal değerlerin hor kullanılması, sorunu ülkemizin geleceğini tehdit eder bir noktaya kadar taşımıştır.

Değerli Konuklar,

Öncelikle bir yanlışlığı ortadan kaldırmak gerekmektedir. Türkiye iddia edildiği gibi su açısından zengin bir ülke değildir. Bu durum ise su konusunda daha bir hassas olmayı, su kaynaklarını daha bir özenle kullanmayı gerektirmekte iken, yönetim erkinin bu konuda tam bir akıl tutulması içinde bulunduğu açıktır. Türkiye'deki su kullanımına ilişkin verilere bakıldığında diğer ülkelerle aramızda kapanması zor bir uçurum olduğu görülecektir. İnsanın sağlıklı yaşam sürdürebilmesi için kişi başına düşen su tüketim miktarının asgari günde 150 litre olması gerektiği kabul edilmektedir. Sanayileşmiş, ekonomik gelişmesini tamamlamış ülkelerde kişi başına ortalama günde 266 litre su tüketilirken, örneğin Afrika ortalaması 67 litre, Asya ortalaması 143, Arap ülkeleri ortalaması 158, Latin Amerika ortalaması ise 184 litredir. Türkiye'de kişi başına günde 111 litre su tüketildiği akla getirilse, durumun ne kadar vahim olduğu görülecektir.

Değerli Meslektaşlarım,

Birleşmiş Milletlerin hazırladığı rapora göre; 1,1 milyar insan temiz sudan mahrumdur. 2,6 milyar insan arıtma tesislerinden geçirilmemiş su kullanmaktadır. Her yıl 6 milyona yakın insan dizanteri, kolera, ishal gibi temiz suya ulaşamamaktan kaynaklanan hastalıklardan yaşamını yitirmektedir. Temiz içme suyundan yoksun olduğu için her 30 saniyede bir çocuk ölmektedir.

Özellikle endüstriyel atıklar, iklimsel değişiklikler ve yatırım yapılmaması nedeniyle temiz su kaynaklarının azaldığı bilinmektedir. Fazla uzağa gidilmesine gerek yok. Ülkemizin Ankara, İstanbul gibi metropol kentlerinde son yıllarda yaşanan su sorunu bunun sıcak ve somut örneğini oluşturmaktadır.

Yine aynı rapora göre; 2025 yılında dünya nüfusunun tahminen üçte ikisi temiz ve içilebilir sudan mahrum kalacaktır. Bu karamsar ve kötü tablonun ortadan kalkmasının yolu, devletlerin su yatırımlarına ağırlık vermesi, içme ve kullanma suyunu çoğaltması, sağlıklı koşullarda taşınmasını sağlamasından geçmekte iken kamu yönetimleri IMF ve Dünya Bankası'nın kısılacı altında bu iradeyi gösterememekte, kamusal alan her geçen gün biraz daha daraltılmaktadır.

Bu durum dikkatimizi ister istemez su konusunu bekleyen büyük tehlikeye çekmektedir. Kamusal bir değer olması gereken su ne yazık ki özelleştirme kısılacı altındadır. Özellikle Latin Amerika'da pek çok özelleştirme uygulaması hayata geçirilmiştir. Bu açıdan Meksika'da Su Forumu'nun düzenlemesi ve şimdi de sıranın Türkiye'ye gelmesi oldukça anlamlıdır.

Halen su kaynakları birçok ülkede devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunmakta, içme-kullanma, tarımsal sulama, endüstri suyu veya enerji üretimi amacıyla tüm kullanıcıların hizmetine sunulması devletin önemli görevleri arasında yer almakta ve bu hizmetler kamu hizmeti olarak adlandırılmaktadır.

Su hizmetlerinin Asya ülkelerinde % 99'u, Afrika'da 97'si, Doğu ve Orta Avrupa ile Güney Amerika'da % 96'sı, Kuzey Amerika'da % 95'i batı Avrupa ülkelerinde % 80'i kamu kurumları tarafından verilmektedir. Ancak, özellikle az gelişmiş, yoksul ülkelerde kamu hizmeti verilen alanların daraltılması, kamu hizmetlerinin paralı hale getirilmesi süreci son yıllarda ivme kazanmış, özelleştirme girişimleri suyu da içine alacak şekilde genişletilmiştir. Son 20 yıllık süreçte gelişen ve suyu metalaştıran küresel politikalar sonunda dünya nüfusunun yaklaşık % 5'inin kullandığı suyun yönetimi ulus ötesi şirketlere geçmiştir. Bilinmelidir ki, su gibi toplumsal bir değer, hayatın en vazgeçilmez unsurunun küresel su şirketlerinin kâr hesaplarının insafına terk edilmesi kabul edilemez.

Tüm insanlığın yaşamsal gereksinmesi olan böyle bir varlığın, gelişmiş ülkelerin aralarındaki egemenlik ve hegemonya savaşının emrine terk edilmesine sessiz kalınmaz.

Değerli Konuklar,

Değerli Katılımcılar,

Konunun uzmanları üç gün boyunca su konusunu bütün ayrıntıları ile ele alacak. Tartışmasız son derece yararlı açılımlar ortaya konacaktır. Bu nedenle konuşmamı burada bitirmek ve sizleri konunun uzmanı katılımcıların değerli görüşleriyle baş başa bırakmak istiyorum. Kongremizin su politikalarının oluşturulması ve geliştirilmesine önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum.

Su kaynaklarının toplumsal bir değer olarak kabul edildiği ve kamusal bir hizmet olarak görüldüğü, ülkeler arasında savaşlara değil dostluklara vesile olduğu, kalkınma ve gelişme planlarına uygun, ulusal ve toplumsal karakterli bir su yönetimi anlayışının benimsendiği ve uygulandığı, bu çerçevede bir su yasasının çıkarıldığı bir Türkiye özlemiyle saygılarımı sunuyorum.

İMO Öğrenci Meclisi

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

29 Mart 2008

Değerli Gençler,

Çok Sevgili Öğrenci Üye Arkadaşlarım,

Geleceğimizin Simgesi Genç Meslektaşlarım,

Hepinizi sevgiyle kucaklıyorum. Öğrenci Meclisi toplantısına hoş geldiniz. Ev sahibi sıfatıyla konuşmamın nedeni toplantının Oda merkezinde olmasındandır. Biliyorum ki, en az bizler kadar sizler de bu zeminin sahiplerisiniz. İMO'nun geleceği sizlersiniz.

Değerli Arkadaşlar,

Kuşaklar arasındaki ilişkinin değişmez bazı özellikleri vardır ki, bu sorumluluk taşıdığımız kurumun devamlılığı noktasında duyulan kaygıyı işaret etmektedir. Bunu bir bayrak yarışı olarak tanımlarsak; bayrağı kimlerden devraldığınız kadar kimlere devredeceğiniz de önemlidir. Gençler bayrağı kimden alacağını, yaşça büyük olanlar ise kimlere devredeceğini önemser. Öyle dönemler vardır ki, geçmiş ile gelecek çakışmakta, kuşaklar birbirini ortak zeminlerde test etme şansı bulabilmektedir. İMO'nun işleyişi ve örgütümüz bünyesinde oluşturulan demokratik mekanizmalar hepimize bu olanağı sağlamaktadır.

Öğrenci üye yönetmeliği hazırlık süreci, dönem dönem genç meslektaşlarımızla yapılan ortak toplantılar, omuz omuza vererek katıldığımız mitingler, genel kurullar, yayın organlarımız vasıtasıyla üyelerimize ulaşan görüş ve düşünceleriniz kuşakları birbirine yakınlaştıran, bilinmezi ortadan kaldıran zemin vazifesi görmüştür. Heyecanınıza, iddianıza, coşkunluza, gözlerinizdeki ışıltıya tanık olan bir büyüğünüz olarak, bayrağı emin ellere teslim edeceğimi biliyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Bir örgütün geleceğinin nasıl şekilleneceği gençlik ayağının olup olmadığına, gençlerin örgüte nasıl baktığına, örgütle ilişkilerinin hangi düzeyde olduğuna bağlıdır. Eğer bir meslek örgütü genç meslektaşları üzerinden bir kanal açmış, kanalın tahkimatını yapmışsa, geleceğe doğru yürüyüşünü daha bir güvenle gerçekleştirecektir. İMO bunu başarabilmiş midir? Sorusuna verilebilecek en doğru cevap, “yürüyüşümüzün yeni başladığıdır”, inanıyorum ki odamız bunu gerçekleştirebilecek potansiyele ve kararlılığa sahiptir.

Değerli Meslektaşlarım,

Öğrenci üyelerimizin Öğrenci Meclisi'nin toplanmasına kadar uzanan örgütlenme süreci, demokrasi anlayışımızın bir ürünü ve doğrudan demokrasinin vücut bulmasıdır. Bu işe; katılımcı, şeffaf, eşit bir ilişkiyi tarif eder. Bu özelliklere sahip bir kurulun Öğrenci Üye Yönetmeliğimizde yer almış olmasının, yani varlığının yönetmelikle garanti altına alınmış olmasını, demokrasi adına bir kazanım olarak değerlendirmek ve açıkçası kıymetini bilmek gerekiyor. Hepinizin bildiği üzere, siyasal partilerimizden mahalli derneklere kadar hemen her kurumda anti demokratik bir işleyiş hakimdir. Seçme seçilme ilişkisi eşit bir yarış değil, açıktan tahakküm ilişkisini düzenlemektedir. Bu kurulların, neredeyse bir ömür boyu aynı isimler tarafından işgal edilmesi tesadüfi değildir; işleyiş bunu sağlayacak özelliklerle donatılmıştır.

Değerli Gençler,

Sizlerin yoğun katkıları ile oluşturulan Öğrenci Üye Yönetmeliğine, bu açıdan bakıldığında, demokratik mekanizmanın niyetlerden bağımsız kılınmasına yol açtığı görülecektir. Bu yönetmelik yürürlükte kaldığı sürece, sizler ve sizlerden sonra gelecek kuşaklar bu yönetmeliğin arkasında durduğunuz sürece, hem Oda ve şube yönetimlerinin hem de Öğrenci Meclisi katılımcılarının anti demokratik öğeler taşıyan girişimlerde bulunması söz konusu olamayacaktır. Öğrenci Üye Yönetmeliği, öğrenci üyelerimizi Odamızın asli unsuru olarak ilan eden, öğrencileri sürecin nesnesi değil, öznesi olarak kabul eden bir metin olarak Oda tarihimizdeki yerini almıştır.

Görülebilecek eksikliklerinin giderilerek geleceğe aktarılması ise bizlere bağlıdır. Bu bağlılık demokrasiye ne kadar bağlı olduğumuza göre pekişecektir. Sizlerin demokrasiye bağlılığınızdan, sorgulamak, talep etmek ve zorlamakla yükümlü olduğunuz bilinciyle hareket edeceğinizden en küçük şüphe duyuyorum.

Değerli Meslektaşlarım,

Meslektaşlarımızın, mesleğimizin pek çok sorunla karşı karşıya olduğu bilginiz dahilindedir. Mühendislik eğitiminden başlayarak, kamu ve özel sektör çalışanlarımıza, genç meslektaşlarımızın karşı karşıya kaldığı emek sömürsünden, emekli meslektaşlarımızın uğradığı mağduriyete, diplomalara unvan yazılmasından yabancıların çalıştırılmasını düzenleyen yasaya kadar sorunlarımız geniş bir yelpazeye yayılmış bulunmaktadır.

İnşaat sektörünün içinde bulunduğu durum ise başlı başına bir tartışma konusudur. Özellikle neo liberal politikaların mesleki zeminimizde yol açacağı tahribatın, kazanımlarımızı elimizden almayı hedef-

leyen girişimlerin mesleğimizin geleceğini nasıl bir tehlikeye attığı da malumunuzdur. Sıraladığım sorunlar, Odamızın öğrenci üyelerle birlikte açtığı mücadele hattının köşe taşlarını oluşturmaktadır.

Odamız, toplumsal ve kamusal yarar ilkesiyle hareket etmekte, meslektaşlarımızın sorunlarının çözümünü temel ilke olarak kabul etmektedir. Salt mesleki sorunlarla sınırlı bir mücadele hattının eksik kalacağı, bütünü görmekten ve bütünlüklü yaklaşımdan uzaklaştıracağı aşikardır. Çünkü Odamız, sorunların asıl kaynağının dünyanın ve ülkenin yönelimleri olduğunun farkındadır. Siyasi iktidarların tercihleri mesleki alanları birebir etkilemekte, dolayısıyla da, çözüm noktasını açığa çıkartmaktadır.

Meslek Odaları, sendikalar, demokratik kitle örgütlerinin ayırt edici özelliği muhalif olmalarıdır. Muhalif olmayan, itiraz etmeyen, sütünükoyu savunan bir örgütün, üyelerinin hak ve çıkarlarını koruması, sorunların üstüne giden ve çözen bir odak olması mümkün değildir. Dönem dönem siyasi iktidarlarla dirsek teması sağlayan kimi sendika ve meslek örgütlerinin nasıl değerlendirilmesi gerektiğini takdirlerinize bırakıyorum. Ancak karıştırılan bir noktaya da dikkatlerinizi çekmek istiyorum. Muhalif olmak başka bir şeydir, meslek örgütünden siyasal parti gibi davranmasını beklemek başka bir şey. Ne yazık ki, bu hep karıştırılmakta, meslek örgütünden toplumsal muhalefetin itici gücü olması beklenmekte, doğal olarak bu karşılanamadığı için eleştiri oklarının hedefi haline getirilmektedir. Bu yanlışla düşülmemesi gerektiği düşüncesindeyim.

Değerli Arkadaşlar,

İnanıyorum ki bugün burada sadece Öğrenci Konseyi'ni seçmeyeceksiniz, sorunlarınızı tartışacaksınız, Odamızın takipçisi, sorgulayıcısı, itici gücü olacağınızı beyan edeceksiniz. Sizlerin oluşturduğu zemin Odamız açısından gerçekte yüzleşme olanağı anlamına gelecektir ki, buna ihtiyaç duyduğumuzu bilmenizi isterim. Geçen sene İzmir'de yapılan bir toplantıda genç arkadaşlarımla Cenap Şahabettin'in bir sözünü paylaşmıştım. Son derece anlamlı sözü bir kez de burada aktarmak istiyorum: Şöyle demiş Cenap Şahabettin:

“Daima ‘olur’ diyenler gençtir, ‘olabilir’ diyenler ise ihtiyardır.” Şimdi burada “daima olur” diyen sizler bir araya geldiniz, “olabilir” diyenlere geleceğin nasıl kazanılacağını göstermelisiniz.

Evet Arkadaşlar,

Konuşmama burada son verirken, Ursula LeGuin'in satırlarıyla size veda ediyorum:

“Vermediğiniz şeyi alamazsınız, kendinizi vermeniz gerekir. Devrimi satın alamazsınız. Devrimi yapamazsınız. Devrim olabilirsiniz ancak. Devrim ya ruhunuzdadır ya da hiç bir yerde değildir.” Sizler, öğrenci üyeler, devrimin ruhunuzda olduğunu, oradan dalga dalga yayılacağını kanıtlamak için buraya geldiniz. Hoş geldiniz, yolunuz açık olsun. Hepinize kolay gelsin.

TMMOB 39. Dönem IV. Danışma Kurulu Toplantısı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

26 Nisan 2008

Sevgili Arkadaşlarım,

TMMOB Danışma Kurulu'nun Çok Değerli Üyeleri,

Hepinizi Saygı ve Sevgilerimle Selamlıyorum

Danışma Kurulumuzu iki nedenden dolayı önemli bir eşikte topluyoruz.

Birincisi Birliğimize bağlı Odalar genel kurullarını tamamladı. Oda genel kurullarında sadece yetkili kurullar belirlenmiyor; bununla birlikte Odalarımızın ve doğal olarak Birliğimizin mesleki alanlarımıza dönük siyasetinin emaresi, ülke ve dünya gündemine ilişkin hassasiyet noktaları açığa çıkıyor. TMMOB genel kurulunun nasıl cereyan edeceği ve önümüzdeki sürecin nasıl örgütleneceğinin de izlerini, Oda genel kurullarında yakalamak mümkün. Danışma Kurulumuzun toplandığı zaman aralığının yine, ülkemiz açısından önemli bir döneme denk geldiğine dikkatlerinizi çekmek istiyorum. Ancak bunu söylerken, toplumsal hayatımızın her zaman ekonomik, siyasal, sosyal içerikli büyük çalkantılar içinde olduğunu da sözlerime eklemek istiyorum. Sanıyorum ki, toplumsal sorumluluğumuzun belir-

leyici olmadığı, salt mesleki ve örgütsel sorunlarımızın tartışıldığı ve bunlara dönük çözüm önerilerinin gündemde olduğu bir Danışma Kurulu ya da genel kurul toplamak mümkün olmayacak.

Bu, ülkemizin bir gerçeğidir ve biz bu gerçeği görerek yürüyüşümüzü tanzim etmek durumundayız. Türkiye’de her dönem ekonomik, sosyal, siyasal sorunlar iç içe geçmiş ve birbirini tetiklemiş ve etkilemiştir. Bu, bizim niyetimizle ilgili bir durum değildir; niyetimizi aşan bir gerçekliğe işaret etmektedir. TMMOB’ye ya da bağlı Odalara dönük yapılan “mesleki sorunların önemsenmediği, siyasetle gereğinden fazla ilişki kurulduğu” yönündeki eleştirileri kendiliğinden geçersiz kılan bu gerçek karşısında, asıl yapılması gereken, TMMOB’nin bu iç içe geçmiş sorunlar karşısında takındığı tutumun eleştirel bir bakışla değerlendirilmesidir.

TMMOB kurulduğu günden bu yana; dönem dönem inişli çıkışlı bir seyir izlense de, öz olarak toplumsal sorumluluğunu yerine getirdiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Hem ben hem de diğer konuşmacı arkadaşlar Danışma Kurulumuzun tarihi bir dönemeçte toplandığını belirtmiş, bu nedenle kurulumuzdan çıkacak sonuçlara özel önem yüklediğimizi vurgulamıştık. Danışma Kurulumuzda ortaya çıkacak fikirlerin, Kurul eğilimleri doğrultusunda olgunlaşacak, sağlamlaşacak yürüyüşümüzün TMMOB ile birlikte tüm demokrasi ve emek güçleri açısından önemine dikkat çekmiş, daha örgütlü, daha güçlü bir TMMOB’nin, ideolojik-politik anlamda daha net ve kararlı bir TMMOB’nin ülkenin geleceğini etkileyebileceği yönündeki görüşlerimizi bu kürsüden dile getirmiştik. Bugünle karşılaştırıldığında, geçen Danışma Kurulu’nda cereyan eden tartışmaların dikkat çeken bir başka yönü ise memleketimizin haldeki durumunun çok fazla değişmemiş olduğudur. Danışma Kurulu’nda yaptığım konuşmanın başlangıç cümlelerini tekrarlamak istiyorum.

O gün orada şu cümlelerle başlamıştım konuşmama: “Bir tesadüf mü yoksa yaşadığımız coğrafyanın bir gerçeği mi bilemiyorum ama ne zaman bir genel kurul toplansak, ne zaman Danışma Kurulu zemini bir araya gelsek, Türkiye geleceği açısından son derece önemli bir eşiğin önünde bulunuyoruz. Türkiye ve bölgemiz açısından son derece hassas günlerin içinden geçiyor oluyoruz.” Evet. Hepimiz farkındayız. Ne hassas günlerin ne de ekonomik, politik krizlerin ardı arkası kesiliyor. Ne emperyalizmin saldırıları bitiyor ne de içinde bulunduğumuz coğrafyada silahlar susuyor.

Sevgili Arkadaşlarım,

Türkiye ve bölgemiz o kadar karmaşık sorun ve sıkıntılarla boğuşuyor ki, içinden çıkılamaz, çözülemez gibi görünün o kadar çok gelişmeyle karşı karşıya kalıyor ki, her siyasal, mesleki, toplumsal kesimin ülkeyi ve dünyayı yorumlarken son derece net olmasını zorunlu hale getiriyor. Bilinen deyimle “at izi it izine karışmış” bir zaman diliminden geçiyoruz. Sorunlar iç içe geçmiş, saflar karışmıştır. Neyin doğru, neyin yanlış olduğu noktasında toplumda tam bir kafa karışıklığı bulunmaktadır. Bu durum hem ideolojik-politik değerlendirmeleri muğlâklaştırmaktadır hem de siyasal pratiğe set çekmektedir. Öyle tuhaf ki, Türkiye’nin önemli bir sorununda görüş birliği içinde bulunduğunuz bir siyasal düşünceyle, ne ilginç ki bir başka önemli sorun karşısında farklı noktaya düşmek mümkün oluyor. Siyasal liberalizmle, ekonomik liberalizmin aynı politik zeminde buluşması mümkün mü değerli arkadaşlar? Daha fazla demokrasi, daha fazla insan hakları diyen ama bunlarla birlikte özelleştirmeyi savunan anlayışla nasıl bir araya geleceğiz.

Neo liberal saldırıya karşı çıkan, emperyalizm vurgusu yapan ama bununla birlikte hemen her özgürlük talebine ülkenin bölünme paranoyası ile yaklaşan milliyetçi yaklaşımla nasıl olacak da ortaklaşacağız. Siyaset net görüşler ve kararlı pratik üzerinden yapılır arkadaşlar. Türkiye’de hemen her toplumsal kesimin yürüyüş kulvarının sınırlarını belirginleştirmesi, siyaset yaptığı zemini netleştirmesi gerekmektedir.

Değerli Meslektaşlarım,

Elbette TMMOB bir siyasal parti değildir. İlkeleri, çalışma esasları, programı bir siyasal parti kadar ayrıntılı olmayabilir. Bu çok doğaldır. Ancak on binlerce üyesiyle TMMOB, emek ve demokrasi safının önemli sacayaklarından birisidir. Sorunları ve çözüm önerilerini doğru tespit eden, üretimden gelen gücünün farkında olan, mesleki önemin gerektirdiği ağırlığı zamanında kullanmayı başarabilen ve ittifak politikalarını bir bilim insanı hassasiyetiyle hayata geçiren TMMOB’nin sonucu da belirleyebileceği ve değiştirebileceği inancındayım. Yalnızca mesleki sorunlara kilitlenen ve lokal çözümlerle yetinen, mesleki sorunların arka planını, nedenlerini görmezden gelen, sorunların ortaya çıkmasına

yol açan zemini yok sayan bir meslek örgütünün bırakalım başka sorunları, en küçük mesleki sorunu bile çözme şansı yoktur.

Yaşadığımız tüm mesleki, toplumsal sorunların kaynağı bu düzendir arkadaşlar. Emperyalizme bağımlı ekonomik ilişkilerin ortaya çıkardığı sonuçlar bugün meslek alanımıza dair sorunları birebir belirlemektedir. Mesleki alanlarımız üzerinde olumsuz etki yaratan her uygulamanın altında IMF politikalarının ve ulusal sermayenin ihtiyaçlarının bulunduğunu unutmamalıyız.

Meslektaşlarımız arasındaki işsizliğe, sağlıksız çalışma koşullarına, ücret düşüklüğüne, iş güvencesi olmamasına dikkat çektiğimizde, yatırımların yok denecek bir seviyeye indiğine işaret ettiğimizde, başta deprem olmak üzere tüm afetlere karşı önlem alınmasını, bu çerçevede kaynak yaratılmasını talep ettiğimizde, yapı denetimi, mühendislik eğitimi gibi konuları tartıştığımızda karşımıza ulusal ve uluslararası sermayenin ihtiyaçları çıkarılıyor ve tüm mevzuat ve uygulama buna göre düzenleniyorsa, sorunlarımızın asıl kaynağına yüzümüzü dönerek, mücadele perspektifimize ona göre yön vermek zorundayız.

Değerli Arkadaşlarım,

Az önce vurgu yaptığım noktalar, hepiniz çok iyi biliyorsunuz ki TMMOB ile simgeleşen değerlerdir. TMMOB, on yıllardır bu ülkenin onuru olmuştur. Birliğimiz yetkili kurullarında anti faşist, anti emperyalist, bağımsızlıkçı, insan hakları savunucusu, demokrasi yanlısı bir anlayış hakimdir. Ancak TMMOB'nin asla unutulmayacak bir ilkesi daha bulunmaktadır. TMMOB mevcut durumla, mevcut örgütlülükle yetinmeyen, hep daha fazlasını yaratmayı isteyen özellikler içermektedir. TMMOB'nin değerli kadroları bunu başarmak için büyük bir özveriyle çalışmaktadır.

Değerli Danışma Kurulu Üyeleri,

Seçim sathına girdiğimiz şu günlerde siyaseten verilecek mesajların önemi artmaktadır. TMMOB'nin politik duruşunu daha yüksek sesle dile getirme, kendisi gibi düşünen kurum ve kuruluşlarla daha yakın ve organize ilişki kurması kaçınılmazdır. Doğrularımızın 'kuvveden fiile dönmesine' ihtiyaç vardır. Bir politik manifestonun başlığı olan "Ülkemize ve mesleğimize sahip çıkıyoruz" yaklaşımı politik çerçevesi daha da belirginleştirilerek, seçim öncesi günlerde, TMMOB potansiyeline ve kamuoyuna deklare edilmelidir. Eylem ve etkinliklerimiz bu çerçeve içinde gerçekleştirilmelidir.

Bu manifestoya hangi konu ve sorunların dahil edilebileceğini biliyoruz. Ülkemize ve mesleğimize sahip çıkmak; küreselleşen sermayenin ülke kaynaklarını talan etmesine, özelleştirmelere, mesleki alanlarımıza emperyalizmin direktifleri doğrultusunda düzen verilmesine, yoksulluğa, yoksunluğa, özelleştirmelere, sermaye ihracına, kamusal alanın daraltılmasına, kamusal hizmetlerin tasfiyesine, sosyal devlet uygulamalarının ortadan kaldırılmasına, kamu çalışanlarının yoksulluk sınırı altında bir yaşama mahkûm edilmesine karşı çıkmaktır.

TMMOB'nin değerli başkanı,

Değerli Yönetim Kurulu Üyeleri,

Çok sevgili çalışma ve mücadele arkadaşlarım,

Ülkenin ekonomik, siyasal ve kültürel düzeyde emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin tahakkümü altında tutulmasını, emperyalist işgalleri, savaşı, ülkenin emperyalistler tarafından komşu ülkelere karşı koçbaşı gibi kullanılmak istenmesini kabul etmemektir. Ülkemize ve mesleğimize sahip çıkmak; korkunun, şiddetin hüküm sürmesine, farklılıkları yok sayan, farklı etnik, dinsel, mezhepsel özelliklere sahip insanların birarada yaşama kültürünü yok etmek isteyen ırkçı-milliyetçi, faşist anlayışların hâkimiyetine, her özgürlük talebinin ülkeyi böleceğini ve dolayısıyla bastırılması gerektiğini savunan siyasal çizgiye karşı çıkmaktır.

Türkiye'nin komşu ülke ve halklarla kardeşçe, barış içinde yaşamasını istemek, halklar arasında düşmanlık körükleyen, halklar arasında çatışmaları çıkarlar doğrultusunda kışkırtan emperyalistlere izin vermemektir. Ülkemize ve mesleğimize sahip çıkmak; gerektiği zaman 'Hepimiz Ermeni'yiz, hepimiz Türk'üz, hepimiz Kürt'üz, hepimiz Boşnak'ız, hepimiz Çeçeniz, hepimiz Filistinliyiz, hepimiz İsraili'yiz demektir.

Sevgili Arkadaşlar,

TMMOB ülkemize ve mesleğimize sahip çıkacak mücadele geleneğine ve birikimine sahiptir. TMMOB'nin sorumluluğu yalnızca siyaset arenasıyla sınırlı değildir. TMMOB, sosyal konularda da varlığını hissettirmekte, toplumsal ve insani sorumluluğunun gereklerini yerine getirmeye uğraş vermektedir. Ülkemize ve mesleğimize sahip çıkmak; doğa olaylarının bir afet haline gelmesine izin vermemektir. İnsanın sağlıklı ve dayanıklı konut sahibi olmasını, yaşanabilir bir çevrede bulunmasını, kentlerin estetik, işlevsel ve ihtiyaca göre planlanmasına, soluduğumuz havanın temiz olmasını, teknolojinin yaşamı kolaylaştırması dışındaki zararlı sonuçlarının ortadan kaldırılmasını, yeşilin çoğalmasını istemektir. Yaşanılabilir bir dünya ve Türkiye yaratılması, bir başka yaşamın örülmesi mümkündür. TMMOB bu uğurda üzerine düşeni yapmaya hazırdır, hazır olmalıdır.

Seçim tartışmalarının yavaş yavaş başladığı şu günlerde bu düşünsel hazırlığın örgütlenmesi gerekmektedir ki, TMMOB hiç kuşkusuz bunu başaracaktır. Bu duygularla hepinizi bir kez daha saygı ve sevgiyle selamlıyor, saygılar sunuyorum.

İMO 41. Dönem 1. Danışma Kurulu Toplantısı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

29 Mayıs 2008

Değerli Divan Kurulu Üyeleri,

Değerli Başkan,

Danışma Kurulumuzun Değerli Üyeleri,

41. Dönem ilk Danışma Kurulu toplantısına hoş geldiniz. İlk Danışma Kurulumuzu toplamış olmanın heyecanını sizlerle paylaşmak istiyorum. Odamız açısından Danışma Kurulumuzun önemi hepimizin bilgisi dâhilindedir.

Özellikle ilk toplantı, bundan sonraki Danışma Kurullarımızın nasıl geçeceğini, çalışma dönemimizin nasıl örgütleneceğini gösterir ki, bu nedenle özel bir önem taşımaktadır. Odamızın tüm kurul ve organları önemlidir ama Danışma Kurulumuzun örgütlenmemizde ayrı bir yeri vardır. Örgütsel formatımızı, mevzuatımızı, ana yönelimlerimizi belirlemede yadsınamaz bir öneme sahip Danışma Kurulumuzun hemen her zaman bilgece davrandığını, geleneklerimizi koruduğunu, örgütsel ve mesleki ihtiyaçlarımızı gözetten bir noktadan yetkili kurulların elini rahatlattığını biliyoruz.

Açıkçası, İnşaat Mühendisleri Odası açısından bir şanstır Danışma Kurulumuz. Genel kurulumuzda açığa çıkan politik yaklaşımın zenginleştirileceği, mesleki ve politik hattımızın olgunlaştırılacağı, önümüzdeki iki yılın hangi esaslar ışığında örgütlenmesi gerektiğinin belirleneceği Danışma Kurulumuz, bunu sağlayacak Çalışma Programını bugün gündemine alacak ve son şeklini verecektir. Genel Kurulumuzun bizlere yüklediği görev ve sorumlulukları eksiksiz bir şekilde yerine getirmemizi sağlayacak yol haritamızı oluşturacak ve önümüzdeki süreç için çalışmalarımıza başlayacağız.

Değerli Meslektaşlarım,

Kurumların yaşadığı süreci, kat ettiği mesafeyi diyalektik bir bütünlük içinde ele almak, dün-bugün-yarın ilişkisini, daha çok geleceği anlamlandırmak ve istemek hedefiyle oluşturmak gerekir ki, Berthol Brecht'in "Bugün, yarına dünle beslenerek yol alır" sözü bunu çok güzel ifade etmektedir. Evet. Bugün ancak dünle beslenerek yarına yol alabilir. "Geçmiş olmayan geleceği de olmaz sözü" de sanırım Anadolu coğrafyasının yaratıcılığının bir eseridir. Bütün bu özlü sözlerin bizim açımızdan tek bir anlamı bulunmaktadır: Odamız geçmiş, bugün ve gelecek ilişkisini tüm öğreticiliğin, deneyimin ve aktarımın çatısı altında kurgulamasını bilmiştir.

Yönetim Kurullarından, Danışma kurulu bileşenlerine kadar, mevzuata ilişkin tasarruflarımızdan meslektaşlarımıza dönük çalışmalara kadar, kadro devamlılığından gençleşmeye kadar Odamız geçmiş ile gelecek arasındaki ilişkiyi sağlamıştır. Bu ilişki geleneklerimizden, teamüllerden, demokratik mekanizmalardan, vefa ilişkisinden, güç almaktadır.

Değerli Arkadaşlarım,

Odamızın son yıllarda başardıklarını ve zaman içerisinde hangi noktaya geldiğini takdirlerinize bırakıyorum. Önemli işler başarıldığı, hem kurumsal alt yapısında hem de dışa dönük yüzünde köklü değişiklikler gerçekleştirildiği, mesleğimizin vizyonuna ve meslektaşlarımızın hak ve çıkarlarına dönük ciddi kazanımlar elde edildiği malumunuzdur. Şimdi bizler gerek Danışma Kurulumuzda gerekse yetkili kurullarımızda ulaştığımız seviyenin bir adım ilerisine gidebilmek, çitayı dahada yükseltebilmek için neler yapılması gerektiğine karar vereceğiz ve bunun gereğini yerine getireceğiz.

Değerli Arkadaşlar,

Kurumsallaşma, yenilenme başarılması zorunlu olan bir gereklilik olarak kabul edilmelidir. Gücünü ve meşruluğunu toplumsal ve kamusal yarar ilkesinden alan Odamızı önümüzdeki dönem zorlu bir süreç beklemektedir. Çünkü süreç neo liberal politikaların tüm toplumsal hayatı doğrudan etkilediği, tüm mesleki alanların küresel kapitalizmin ihtiyaçlarına göre tanzim edildiği bir şekilde cereyan etmektedir.

Mühendislik, mimarlık yasasında, TMMOB yasasında, yabancıların çalıştırılmasına ilişkin yasada yapılamak istenen değişiklikler, inşaat sektörü dâhil hemen her alanda uluslar üstü sermaye gruplarına tanınan ayrıcalıklar mesleki geleceğimizi belirleyecek önemdedir. Mesleki uygulama ve istihdam alanlarımız özelleştirme tehdidi altındadır. Özelleştirmenin en çarpıcı sorunlarından birisi olan işsizlik anlaşılan o ki, önümüzdeki günlerde meslektaşlarımızı da yakan sıcak bir sorun haline gelecektir. İnşaat sektöründeki yüzde 14'lük işsizlik oranının daha da artma tehlikesi bulunmaktadır. Önümüzdeki günlerin bizler açısından daha bir korunmasız olacağı açıktır.

Değerli Arkadaşlar,

Çalışma Programımızın özünü, önümüzdeki zorlu sürece Odamızı ve meslektaşlarımızı hazır hale getirmek oluşturmaktadır. Odamız, meslektaşlarımızın niteliğini yükseltecek girişimleri daha kurumsal bir işleyişe kavuşturmak, Yetkin Mühendislik, SİM, İTB gibi vizyonumuza dönük uygulamaları daha da geliştirmekle yükümlüdür. 26 şube, 127 temsilcilik, 70 binin üzerinde üyemizin bulunduğu bu zeminde, uygulamaların standart hale getirilmesi, şubeden şubeye farklılık göstermemesi, en küçük işlem den fatura denetimine kadar ortaklığın sağlanması Çalışma Programımızın ana hedeflerinden birisidir. Kurul ve komisyon çalışmaları, alanımıza özel konulara hâkimiyet sağlayacak, Odamızın referans bir meslek örgütü olma durumunu daha da pekiştirecektir.

Çalışma Programımızı bu anlayışla ele alıp, son şeklini verecek ihtiyaçlarımız, sorunlarımız ve yapılması gerekenler Çalışma Programında belli bir bütünlük içinde yer alacaktır. Danışma Kurulumuza çalışmalarında başarı diliyor, saygılarımı sunuyorum.

TMMOB 40. Olağan Genel Kurulu

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

29 Mayıs 2008

Çok Değerli Divan Kurulu Üyeleri,

Değerli Başkan,

Değerli TMMOB Delegeleri,

Çok Sevgili Mücadele Arkadaşlarım,

Değerli Konuklar,

Hepinizi Saygı ve Sevgilerimle Selamlıyorum

TMMOB 40. Genel Kuruluna hoş geldiniz. Biliniz ki, şu an tüm ülkenin, hem dostlarımızın hem de politik muarızlarımızın gözü, kulağı bu genel kuruldur. Geçmişte olduğu gibi 39. dönemde de TMMOB Türkiye'nin onuru, vicdanı olduğunu göstermiştir. Demokratik, eşitlikçi, özgürlükçü Anayasa talebinden, demokratik hak ve özgürlüklere kadar; kamusal alanı tarumar eden neo liberal ekonomik politikardan Kürt sorununa, yolsuzluk, yoksulluk, hayat pahalılığı, onurlu ve bağımsız dış politikadan,

laikliğe kadar çok geniş bir yelpazede hassasiyetini kamuoyu ile paylaşmaktan, hem de bunu kararlı ve kitlesel yapmaktan geri durmamıştır.

TMMOB, Türkiye'nin, teknik, bilimsel, entelektüel birikimin önemli bir ayağı olmuş, referans örgüt olma noktasında rüşdünü ispat etmiştir. Emek örgütlerinin; sendikaların, işsizlerin, emeklilerin, özelleştirme mağdurlarının, savaş acısı çekenlerin yanında saf tutarak, toplumsal dayanışmanın, emek dayanışmasının, ezilenlerin, yoksulların dayanışmasının ne olması gerektiği göstermiş, kader birliği yapmış, umudun ancak böyle çoğaltılacağına inanmıştır. TMMOB salt ortak zeminlerin, ortak mücadelelerin katılımcısı, destekçisi olmamış, özgün sorunları ve genel talepler doğrultusunda da alanlara çıkmayı bilmiştir. Bütün bu sürecin devamında toplanan 40. Genel Kurulumuz işte tam da bu nedenlerle kamuoyunun ilgi odağı haline gelmiştir.

Değerli Konuklar,

Ne kadar hassas günlerden geçtiğimiz malumunuzdur. AKP hükümeti işbaşına geldiği günden bu yana ortaya konan ekonomik, politik uygulamalar, yaratılmak istenen kültürel ortam bu hassasiyetin nede-nini oluşturmaktadır. AKP iktidarı tüm toplumsal yaşamı alt üst edecek köklü değişiklikler hedefle-mekte, Meclis'teki mutlak çoğunluğuna dayanarak bunu rahatlıkla gerçekleştirmektedir.

Değerli Konuklar,

Hepimiz farkındayız, AKP, neo liberal ekonomik politikaların kararlı ve yılmaz bir uygulayıcısıdır. AKP, Ortadoğu'da ABD eliyle kalıcı hale getirilmek istenen savaş halinin değişmez figürü olmak istemek-tedir. Uluslararası ilişkilerde, emperyalistlerin bölgemize dönük niyetlerinin güvercesi olan siyasi ikti-dar, ülke içine şahin kesilmekte, hem de bu durumu açıktan savunmakta bir sakınca görmemektedir. Anti demokratik, baskıcı uygulamaların bu denli açıktan savunulduğu bir başka yakın dönem hatırlı-yor musunuz?

Değerli Arkadaşlar,

Bazı anlar vardır ki, yaşananlar için turnusol kâğıdı işlevi görür. 1 Mayıs'ta yaşanan vahşet, hiç kuş-kusuz, AKP iktidarının turnusolu olmuştur. 1 Mayıs olayları, işbaşına geldiği günden bu yana yaratıl-maya çalışılan havayı dağıtmış, hepimizi gerçeklerle yüz yüze bırakmıştır. AKP'nin demokrasi ve insan hakları söyleminin kendi hassasiyet alanlarıyla sınırlı olduğu ortaya çıkmıştır. AKP emek ve demokrasi güçlerine karşı "şahin", sermayeye karşı "güvercin" dir. Kör değiliz; Taksim'i 1 Mayıs'a kapatan siyasi iktidarın, aynı alanı emek ve demokrasi güçleri hariç herkese açtığını, türban konusundaki hassasiye-tin, özgür düşünce için geçerli olmadığını, çifte standardı tüm çıplaklığı ile görebiliyoruz.

Kürt sorununu çözeceğim diyerek, Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde neredeyse birinci parti haline gelen AKP'nin iktidarında, barış ve kardeşlik söylemlerinin bile terörizm ile koşut sayıldığını biliyo-ruz, görüyoruz. Ekonomik krizin derinleştiğini, kalem kalem her mal ve hizmete, açıklanan enflasyon oranlarını yalanlar düzeyde fahiş zamlar yapıldığını, krizin faturasının emekçi halka çıkarıldığını, işsiz-lik ve yoksulluğun giderek arttığını, yaşayarak görüyoruz.

Demir fiyatlarının son dört ayda yüzde 100 arttığını, mutfaktaki yangının söndürülemez hale geldi-ğini, diğer kalemleri bir yana bırakalım, pirincin, mercimeğin ve ayçiçeğinin yüzde yüzleri aşkın zam gördüğünü biliyoruz. Ziya Paşa'nın sözleriyle bunlar "herkesi kör alemi sersem" sanıyor. AKP'nin emekçilerin sosyal güvencesiyle, yoksulun ekmeğiyle, işçinin iş sağlığı ve güvenliğiyle, mühendislerin, mimarların, şehir plancılarının yasasıyla, ülkenin bağımsızlığıyla, sosyal devlet uygulamalarıyla, laik-likle oynadığını biliyor, görüyoruz. Ve aslında AKP'nin ateşle oynadığının farkındayız.

Değerli Başkan, değerli TMMOB delegeleri,

1 Mayıs olayları göstermiştir ki, Türkiye tahammülsüzlüğün, şiddetin, kendisi gibi düşünmeyenlere hayat hakkı tanımayan faşizan bir anlayışın etkisi altındadır. Bu faşizan anlayış hem milliyetçi hem de dini gericilik düzleminde uç vermektedir. Türkiye, ilerici, demokrat, sosyal devletten yana, özel-leştirme karşıtı, barış yanlısı, laiklikten yana kesimler açısından ne yazık ki yaşanılır olmaktan çıkmak üzeredir. TMMOB genel kurulu, bu açıdan salt üyelerinin nefes almasını sağlamayacak, aynı zamanda ülke kamuoyuna dönük önemli mesaja tanık olacaktır. Genel Kurulumuzdan, Türkiye'nin kötü gidişin-den bunalan, çıkış yolu arayan kesimlere, mağdurlara, kamu emekçilerine bir umut, bir dayanışma mesajı dile getirilecektir.

TMMOB Genel Kurulu'nun, delegasyonunun boynunun borcudur bu. Bu borcu ödeyeceğimizden en küçük bir kuşku duymuyorum.

Değerli Arkadaşlarım,

TMMOB son dönemde önemli işler başarmıştır. Ancak önümüzdeki dönemde mesleki ve toplumsal alanda yüklenilmesi gereken görevler göz önüne alındığında, geline noktanın yeterli olmadığı, çıtanın yükseltilmesi gerektiği görülecektir. Emekten yana güçlerin yaşadığı siyasal örgütlenme boşluğu TMMOB'a toplumsal alanda önemli işlevler yüklemiştir. TMMOB'nin toplumsallıkla, bilgiyle, üretimle oluşan potansiyelini daha işlevsel ve daha sonuç alıcı bir güce dönüştürmesi, hak ve özgürlükler mücadelesinde daha atak, daha önder pozisyona geçmesi gerekiyor.

Büyük bir emek ve özveriyle yaratılan bu kulvar, daha güçlü, daha donanımlı bir yürüyüşe ev sahipliği yapabilir. TMMOB geleneği, TMMOB kadroları arasında böyle devrimci bir damarın olduğuna inanıyorum. Bu noktada Birliğimiz ile bağlı odalar ilişkisinin önem kazandığını vurgulamak istiyorum. Unutulmamalıdır, daha güçlü bir TMMOB ancak Odaların istemesiyle olacaktır. TMMOB Odalarımızın aynasıdır. Odalarımız çıtaı hangi noktaya yükseltirse, bu, aynı zamanda TMMOB'nin nerede durduğunun belirleyicisi olacaktır. Bu nokta, İnşaat Mühendisleri adına, İMO yönetim Kurulu adına bir şeyler ifade etmeyi zorunlu kılıyor. İnşaat Mühendisleri Odası, yürüyüşümüzü güçlendirmek, pekiştirmek için elinden geleni yapmaya kararlıdır.

Değerli Delege Arkadaşlarım,

Birliğimizin ve bağlı Odaların sadece muhalefet etmekle yetinen, eleştirmekle sınırlı bir politik hattının olduğunu iddia etmek en kibar ifadeyle insafsızlık olacaktır. Birliğimiz ve bağlı Odalar toplumsal ve kamusal sorumluluğu gereği, bilimsel içerikli birçok etkinliği de hayata geçirmektedir.

Su politikalarından, enerji politikalarına kadar çok geniş bir yelpazede bilgi birikimini kamuoyuyla paylaşmakta, ülkemizin yatırım tercihlerini, teknik sorunlarını, altyapıya dair çözümsüzlükleri gündemine almaktadır. Sempozyumlar, kongreler toplumsal ve mesleki önemimizin açığa çıktığı zeminler olmuştur. Buraya kadar sorun yoktur. Ancak İnşaat Mühendisleri Odası'nın bilimsel etkinliklerle ilgili birkaç gözlemini dikkatlerinize sunmak istiyorum.

İlki, bilimsel, teknik etkinliklerin, etkinlikte ortaya çıkan görüş ve yaklaşımların kamuoyuna ve ilgili kurumlara nasıl duyurulacağı, toplumun yararına nasıl kullanılacağı, sonuçların uygulama şansının nasıl yaratılacağıdır ki, bu konunun üstüne düşünmek, tartışmak gerektiğini düşünüyoruz. Ülkemizin teknik elemanlarını, yetişmiş kadrolarını, bilimsel çevreleri, akademisyenleri bir araya getiren zeminlerde ortaya çıkan görüşlerin, etkili ve sonuç alıcı, merkezi ve yerel yönetimleri itekleyici bir özelliğe kavuşturamazsak, su üstüne yazı yazmanın çaresizliğinden kurtulmamız mümkün olmayacaktır.

İkincisi; TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi'nde açığa çıktığı gibi, zamanlama sorunudur. Neredeyse aynı gün TMMOB'ye bağlı Odaların ve İKK'ların içinde yer aldığı, aynı içerikli farklı etkinlikler olmuş, diğer kurumların da devreye girmesiyle adeta bir etkinlik kirliliği oluşmuştur. Bu, TMMOB'nin imza attığı bir etkinliğin kamuoyunda gerektiği düzeyde yankı bulmaması gibi bir sonuca yol açmaktadır ki, bu olumsuzluğu ortadan kaldırmanın yolu, eşgüdümle birlikte, Birliğimizin etkinliklerde belirleyici olmasını sağlayacak bir mekanizmanın işletilmesinden geçmektedir.

Değerli Arkadaşlar,

İnşaat Mühendisleri Odası'nın önemle üzerinde durduğu bir konuyu sizlerle paylaşmak istiyorum. O da, Yetkin Mühendislik ya da belgelendirme sistemleri üzerinde kopartılan fırtınalar üzerinedir. Üzülerek teşhis etmekteyiz ki, bazı siyasi gruplar TMMOB'deki iktidar kavgasını sadece bu kavramların üzerine inşa edebilmektedir. Üstelik bunu yaparken de gerçekleri tahrif etmektedirler. Tartışılmadığını ve tartışılması gerektiğini söylemektedirler: Oysa bu kavramlar, özellikle 1992 Erzincan depreminden sonra gerek İMO gerekse TMMOB bünyesinde sistematik ve bilimsel bir tartışma süreci yaşamıştır. 1999 depremleri ise bu tartışmaların topluma mal olmasını sağlamıştır. Bu kavramlar ve uygulamalar TMMOB tarafından düzenlenen Mühendislik ve Mimarlık Kurultaylarının ana gündemini teşkil etmiştir.

2003 yılında gerçekleştirilen ikinci kurultay, Belgelendirme ve Yetkin Mühendislik konularını ilkesel olarak karara bağlamıştır. TMMOB Genel Kurulunda ise Belgelendirme yönetmeliği kabul edilerek

sürece kurumsal boyut kazandırılmıştır. Malum çevreler, Yetkin Mühendislik ve Belgelendirme sisteminin Küresel Emperyalizmin dayatması olduğunu söylemektedirler: Oysa ki, emperyalist ülkelerin hepsi, kendi içlerinde ihtiyaç duydukları nitelikli mühendislik hizmetleri için Yetkin Mühendislik türü uygulamaları hayata sokmuşlar ancak hegemonyası altına aldıkları hiçbir ülkeye ihraç etmemişlerdir. Çünkü bir ülkenin teknik hizmetlerinin gelişmişliği emperyalist çıkarlarla çelişen bir olgudur.

Buna karşı gelişmiş ülkeler GATS türü Serbest Ticaret Antlaşmalarının yaratacağı yıkıcı etkilerden kendi mühendislik alanlarını koruyabilmek için gene kendi belgelendirme sistemlerini ön koşul olarak ileri sürmektedirler. Dolayısıyla kendi belgelendirme sistemlerimiz mühendislik alanlarına yönelik emperyalist akınları kolaylaştıran değil engelleyen bir kalkan görevi yapacaktır. Bu gün ülkemizdeki kapitalizmin, hele tekelleşmiş sermayenin, nitelikli bir mühendislik hizmeti için Yetkin Mühendislik ya da benzeri belgelendirme sistemlerine ihtiyacı yoktur. Çünkü ihtiyaçlarını karşılayacak her türlü araç ve olanağa sahiptirler. İlköğretimden üniversiteye kadar kendilerine ait özel eğitim kurumları, yurt dışında eğitim ve formasyon tamamlattırma olanakları, yetmediği taktirde nitelikli iş gücü tespit edip satın alma, hatta ithal etme şansları her zaman mevcuttur. Fakat mevcut düzen içinde, nitelikli hizmetlerden yoksun kalanlar kamunun kendisi ya da kurumları olmaktadır.

Gene bu çevreler Yetkin Mühendislik ve belgelendirme sistemi ile gençlerin sömürüleceğini ve Türkiye'deki nitelik sorunun eğitimin kalitesiyle ilgili olduğunu söylemektedirler: Doğrudur; Türkiye'deki eğitim sorunları devasa boyuttadır. Ancak yüksek öğretim kurumlarında verilen mühendislik ve mimarlık eğitimi, seviyesi ne olursa olsun temel eğitim niteliğindedir. Ayrıca bir mühendislik alanının pek çok alt dalları bulunmaktadır. Bir Mühendisin sadece 4 yıllık bir eğitim ile unvanını taşıdığı meslekte ve alt dallarının tamamında uzmanlaşması ya da yetkinleşmesi fiilen mümkün değilken, taşıdığı unvan nedeni ile tüm alanlarda yetkilendirilmiş sayılması bir çelişkidir.

Bu çelişkidен faydalanan ise mühendisin bilgisinden ziyade imzasına ihtiyaç duyan çıkar çevreleridir. Bu çevreler, son derece düşük bedeller karşılığı, gençlerimizi istismar etmektedir. Bu durumdan kazançlı çıkan bir avuç çıkar çevresidir. Kaybeden ise mühendislik, toplumun can ve mal güvenliği ve ülkenin tasarruflarıdır.

Değerli Arkadaşlarım,

Bir başka noktaya da değinerek konuşmamı sonlandıracağım. TMMOB'nin ve Odalarımızın uygulamalarını günümüz koşulları ve gereksinimleri çerçevesinde gözden geçirmeleri gerektiğine inanıyoruz. Nitelikli bir mühendislik-mimarlık hizmeti verilmesini sağlamak TMMOB ve bağlı Odalarının görevleri arasında bulunmaktadır. Bu durum topluma karşı olan sorumluluğumuzdur. Aynı zamanda meslektaşlarımızın mesleki ve ekonomik gelişimi bu duruma bağlıdır. Ancak bu konudaki bazı uygulamalarımızı sorgulamamız gerekmektedir. Bunun başında ise Mesleki Denetim uygulamalarımız gelmektedir. Artık meslektaşlarımızın ürünlerinden ziyade kendilerini ve mesleki aktivitelerini denetlemenin yollarının tartışılması gerektiğine inanmaktayız.

Özellikle fatura denetimi uygulamasının haksız rekabeti önlemekte yetersiz kaldığı ve bir tür maliye müfettişliği haline dönüştüğü görülmelidir. Mühendislik hizmetlerinin asgari ücretlerinin belirlenmesi ile fatura denetimi uygulaması birbirinden ayrılmalı, İnşaat Mühendisleri Odası gibi farklı uygulama ve mekanizmalarla hasız rekabeti önlemeye çalışan ve iş yerlerine yönelik denetim geliştiren Odaların önündeki mevzuat engelleri kaldırılmalıdır. TMMOB tüm odalar için örnek olabilecek alternatif uygulamaları sekteye uğratmamalıdır.

Sevgili Meslektaşlarım,

Sevgili Delegates,

Genel kurulların, salt yetkili kurulları belirlemekle sınırlı algılanmasının telafisi mümkün olmayan eksikliklere yol açacağı açıktır. Yürüyüşün ilk adımı bu zeminde atılır ki, genel kurullara atfedilen önemin nedeni budur. TMMOB Genel Kurulunun, fikri ortaklığı, örgütsel bütünlüğü açığa çıkartmak ve yaratmak bilinciyle hareket edeceğinden kuşku duymuyorum. Çünkü TMMOB, ülkemize ve mesleğimize sahip çıkacak mücadele geleneğine ve birikimine sahiptir. Bu birikim bir şans olarak görülmeli, genel kurulumuz bunun gerçekleşmesine olanak sağlayacak siyaseti ve kadroyu ortaya çıkarmalıdır.

Bu duygularla hepinizi bir kez daha saygı ve sevgiyle selamlıyor, genel kurulumuzun başarılı geçmesini diliyorum.

Beton 2008 Uluslararası Hazır Beton Kongresi

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

19 Haziran 2008

Değerli Konuklar,

Türkiye Hazır Beton Birliği'nin Değerli Başkan ve Yöneticileri,

Değerli Meslektaşlarım,

Türkiye Hazır Beton Birliği ile Türkiye Yapı Ürünleri Üreticileri tarafından ortaklaşa düzenlenen Hazır Beton Kongresi'ne hoş geldiniz.

Sektörümüzün en önemli girdisi olan hazır betonu, böylesine seçkin bir toplulukla ele almanın, sorunları ve çözüm önerilerini konunun uzman üreticileri ve kullanıcıları ile tartışmanın, sadece yapı sürecinin unsurları için değil, Türkiye açısından da, önemli bir şans olduğuna inanıyorum. İnşaat sektörü içinde bulunduğu tüm sorunlara karşın, ülke ekonomisinin motor gücü olma potansiyeline sahipse, veriler buna işaret ediyorsa, sektörün olmazsa olmazı haline gelen hazır beton üzerine, daha geniş katılımlı toplantılar düzenlemeli, hazır betonun hak ettiği ilgiyi görmesini sağlayacak zeminleri daha sık oluşturmamız. Bilindiği gibi İnşaat Mühendisleri Odası da Kasım 2007'de Yedinci Beton Kongresini "Beton Teknolojisinde Gelişme ve Uygulamalar" başlığıyla toplamış, konunun duayenlerinin bir araya geldiği zeminde öğretici, ilerletici tartışmalar gerçekleşmişti.

Değerli Konuklar,

Hazır betonu da içine alan tüm yapı malzemeleri, sektörümüzün önemli bileşenleri arasında bulunmaktadır. İnşaat, ortalama 150 alt sektörün üzerinde yükselmektedir ki, her biri sektörün genel durumundan doğrudan etkilenmektedir. Betondan, demire; dış cepheden, çeliğe; elektrikten seramiğe kadar yapı malzemeleri inşaat sektöründeki inış ve çıkışa göre denge noktası bulmaya çalışmaktadır. Diğer bütün yapı süreci unsurlarının önemini saklı tutmak kaydıyla, hazır betona ayrı bir vurgu yapılmalıdır. Denilebilir ki hazır beton, sektörümüzde yeni bir çığır açmıştır.

Dikkat edilecek olursa, son yıllarda hazır beton, gündemin üst sıralarında yer almıştır. Yapı sürecindeki bütün unsurların, unsurlar arasındaki uyumun, zemin etüdü ve proje hazırlanmasından başlayarak tüm aşamaların ayrı bir önemi olduğu gerçeğini bilerek, son yıllarda hazır betonun, dolayısıyla da beton kalitesinin daha tartışılır olduğunu dikkatlerinize sunmak istiyorum. Bunun nedeni hepimizin malumudur. Ülkemiz topraklarının büyük kısmı deprem kuşağındadır. Ülkemiz kentleri deprem tehdidi altında bulunmaktadır.

Değerli Konuklar,

1999 depremleri sonrasında beton konusu, tüm sorunlarıyla gündeme önemli bir yer tutmuş, özellikle hazır beton, hazır betonun niteliği ve nitelikli hazır betonun yaygın kullanılması sektörümüzün birincil sorunu haline gelmiştir. 1999 depremleri gösterdi ki, 3-4 yıllık yapılar dahi hasar görmekte ve hatta can kaybına neden olabilecek yıkımlara maruz kalmaktadır. Çağın teknolojisine uygun olarak üretilmeyen yapıların, bırakalım çevre koşullarında yıllar içinde açığa çıkacak yıpranmaya karşı direnmesini, başta deprem olmak üzere doğal afetlerde, hatta bazen dışsal bir etkiye maruz kalmadan bile pek çok cana mal olabileceği bilinmektedir.

Değerli Konuklar,

Projeksiyonumuzu ister istemez hazır betona çevirmek durumundayız. Kuşkusuz ki, üretimde kalite ve estetik, "Hazır Beton" teknolojisiyle artmakta ve gelişmektedir. Son yıllarda hazır beton sektöründe önemli gelişmeler görülmüş, ancak mevzuattaki eksiklikler nedeniyle kullanımında istenilen düzeyde yaygınlık sağlanamamıştır. Yapı denetimindeki aksaklık hazır beton üretiminde de varlığını hissettirmektedir.

Değerli Katılımcılar,

Hazır beton üretiminde dünyadaki yerimizin pek de iç açıcı olmadığını hepimiz biliyoruz. 2007 yılında

kişi başına hazır beton üretimi oranlarına bakıldığında İrlanda'da 2.24, İspanya'da 2.25, İtalya'da 1.32, Portekiz'de 1.04 m³ olduğu, Türkiye'de ise aynı oranın 1.02 m³ civarında bulunduğu görülecektir. Türkiye'de üretilen çimentonun yüzde 25.7'si hazır betonda kullanılırken, Avrupa ortalamasının yüzde 47 olduğu dikkatlerden kaçmamaktadır. Bütün bu oran ve rakamlar, yorum dışında bir durum tespittir.

Değerli Meslektaşlarım,

Hazır beton üretim ve tüketiminin olması gereken düzeyi yakalaması çıkması, gelişmiş ülkeler ortalamasını yakalaması elbette inşaat sektörünün iç dinamikleri ve sektörler arası dengenin ötesinde de kimi şartlara bağlıdır. Hazır beton üretim ve kullanımının yaygınlaşması kamu yatırımlarıyla doğrudan ilintilidir. Kamu yatırımları istenilen düzeyde değilse, başta konut olmak üzere özel sektör girişimleriyle sorunun çözümünü beklemek mümkün değildir. Kamu yatırımları ise ne yazık ki umut veren bir düzeyde değildir. 1986 yılında genel bütçedeki yatırım harcamaları ayrılan pay yüzde 21.3 iken, aynı oran 2007 yılında yüzde 5.9'a kadar gerilemiştir. Bunun anlamı açıktır: Kamu yatırımları minimum noktasına kadar gerilemiştir.

İnşaat sektörünün kamu yatırımları olmadan canlanması, dolayısıyla da alt sektörleri harekete geçirmesi pek de mümkün görünmemektedir. Bir bilinmezliğe işaret eden mortgage sisteminin de beklenen hareketlenmeyi sağlayamadığı bir gerçektir. İnşaat sektörü dikkatini kamu yatırımlarına çevirmiştir, ancak görünür zaman diliminde en kibar ifadeyle hayal kırıklığı yaşayacağı bellidir.

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Hazır betonda yaşanan sıkıntı ve sorunları en iyi bilen sizlersiniz. 2007 yılı verilerinde hazır beton üretiminin bir önceki yıla göre yüzde 5,13'lük bir oranla artış eğilimi içinde olduğu ancak kalite denetiminin hala sorun olarak varlığını koruduğu bilinmektedir. Denetim sisteminin işlememesinin yarattığı haksız rekabetin sektör bileşenleri açısından ne anlama geldiği de bilginiz dahilindedir ancak asıl sorunun, güvenli yapı üretiminde ortaya çıktığı gerçektir.

Türkiye'nin birincil sorunu depreme ve diğer afetlere karşı güvenli, sağlam yapı üretmekse, bunun yolu inşaat malzemeleri üretimi başta olmak üzere tüm sürecin denetlenmesinden geçmektedir. Daha önce de Türkiye Hazır Beton Birliği'nin bu konuda defalarca dile getirdiği ve bu zeminin belirleyici olan hassasiyet doğrudur, yerindedir, ihtiyaçtır. Çünkü sağlıklı ve güvenli yapıların olmazsa olmazı hazır beton sektörü denetimsizlik, düşük kalitede ve standart dışı mal üretimi ve kullanımı, faturasız satış ve hatta maliyetin altında satış gibi sorunların içinde bunalmakta ve iç dinamikleriyle çıkış yolu aramaktadır. Bu ve benzeri toplantılar, iç dinamiklerin harekete geçmesinden ibarettir ve asıl olarak karar alıcıların, yetkili kurumların tedbir almasını sağlamaya yöneliktir.

Değerli Konuklar,

Değerli Hazır Beton Üreticileri,

Sektörümüz açısından önemli bir iş yapıyorsunuz; bu nedenle tartışmasız bir teşekkürü hak ediyorsunuz. 70 bini aşkın üyesiyle İnşaat Mühendisleri Odası, sektörümüzün önemli bir bileşeni olarak, ortak projeler çerçevesinde kamusal hizmet üretimine hazırdır.

Bu duygularla, tüm katılımcıları selamlıyor, saygılar sunuyorum.

Teoman Öztürk'ü Anma Etkinliği

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

11 Temmuz 2008

Değerli Birlik Başkanım,

Değerli Oda Başkanlarım,

Teoman Öztürk'ün Çok Sevgili Ailesi,

Değerli Meslektaşlarım,

Birliğimizin unutulmaz başkanı Teoman Öztürk'ün bir kez daha anmak için bir araya geldik. Hoş geldik, birbirimizi hoş bulduk. Konuşmak, tartışmak, anılarımızı ve algılarımızı paylaşmak için toplandık.

Teoman Öztürk üzerine konuşmak, O'nu anmak açık ki, insani özelliklerini hatırlamamız dışında, tarihimizin önemli bir diliminin mesleki-politik-örgütsel yönden analizini yapmamızı sağlayacaktır. Teoman Öztürk bize bu olanağı sağladığı için önemlidir.

Ailesinde, sevenlerinde, çalışma arkadaşlarında derin izler bırakması; bir eş, bir baba, bir mücadele arkadaşı olarak duygusal, insani özelliklerinin unutulmaz olması ne kadar doğalsa; bizim, yani O'nu tanımayanların, O'nun başkanlığındaki TMMOB örgütlülüğü içinde yer almayanların, Teoman Öztürk'ün ideolojik, politik, mesleki tespit ve öngörülerini, mücadele azmini, inancını anlamaya, kavramaya çalışmamız o oranda doğaldır.

Hissediyorum ki, Teoman Öztürk kendinden sonraki kuşaklara, tüm çevresine bir insanın, bir eşin, bir babanın, bir teknik adamın, bir meslek örgütü başkanının, ilerici, devrimci, solcu bir insanın nasıl olması, nasıl yaşaması gerektiği konusunda büyük bir hazine bırakmıştır. Tanıyan, tanımayan, seven, eleştiren, politikada aynı safta yer tutanlar, politik muarızları, hemen herkes eğer O'nu tartışmak durumunda kalıyorsa, gerçekten de karşımızda müthiş bir zenginlik var demektir.

Değerli Arkadaşlarım,

Bakin bir arkadaşımız ne yazmış Teoman Öztürk'ün ardından: "Gönül koyan olur mu? Hiç sanmıyorum. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, O'nun gibi bir başkana, aslında O'nun gibi bir insana ne ondan önce ne de ondan sonra tanık oldu, dersek, alınıp incinen olur mu? Ondan öncekiler gibi ondan sonra başkanlık koltuğuna oturanların da ortak görüşüdür aslında bu. Yoksa nasıl izah edilir; yıllar geçmesine rağmen unutulmamayı ve her yeni yıl bir önceki yıla göre daha bir özlemle anılmayı başarmak. Bunun tek bir ifadesi olabilir; yeri dolmamıştır Teoman Öztürk'ün. O'na duyulan özlemin başkanlık yaptığı 1973- 1980 yıllarındaki TMMOB'ye duyulan özlemle sınırlı olduğu sanılmasın. Öyle olsa, salt kurumsal yapılanma içinde bulunanların örgütsel tıkanma yaşadığı anlarda gelirdi ismi akla. Ama öyle olmadı hiçbir zaman. Kim neye, kime ihtiyaç duyduysa, O geldi ilk olarak akla. Başkan, arkadaş, sevgili, baba, dost...

Değerli Konuklar,

Teoman Öztürk'ün bizlere sunduğu bu zenginliğin, yaşamıyla yarattığı bu şansın farkında olmalıyız ki, bugün hem insani hem de politik açıdan kendimizi hayatın içinde sınama şansını da yaratabilelim. Buna ihtiyaç duyuyor muyuz? Bugünün önemli sorunu, sorusu budur.

Teoman Öztürk'ün, o dönem TMMOB'nin en ayırt edici, en dikkat çekici özelliği, konjonktürün temel çelişkisine dair isabetli çözümlemeler yapmak ve bu doğrultuda TMMOB örgütlülüğüne doğru hedeflere yöneltmek olmuştur. 1970'li yıllar yoksulluk, demokrasi ve anti faşizm temelinde yükselen bir politik dalganın öne çıktığı, tüm birey ve kurumların, tüm toplumsal yaşamın buna göre şekillendiği dönemdir. Ve TMMOB doğrusu yapmış; antifaşist saflarda, demokrasi saflarında, yoksulların yanında yerini almıştır.

Teoman Öztürk'lü TMMOB, Faşizmi İhtar eylemelerinde, DGM'lere Hayır kampanyasında, grevli-sen-dika hakkı için iş bırakma eylemlerinde hep önde, ön safta olmuştur. Dönemin ihtiyaçlarını görmüş, gereğini yerine getirmiştir. Önderliğin önemi buradadır sevgili arkadaşlar. Teoman Öztürk'ün ve dönemin TMMOB Yönetim Kurulu üyesi meslektaşlarımızın önemi buradadır.

Değerli Konuklar,

Teoman Öztürk öğretiyor, öğretmek zorunda. Bugün dönemin ihtiyacı nedir? Teoman Öztürk'ü anlayıp anlamadığımızı ancak bu yolla test edebiliriz. Birliğimizin son genel kurulunu sonuç bildirisi, dönemin ihtiyacını kavradığımızı ve doğrusunu yapmak yönündeki eşiği geçtiğimizin göstergesidir.

Bugünün doğrusu neo liberalizme, kapitalizme, emperyalist işgale, faşizme, dini gericiliğe karşı, eşitlik, özgürlük, demokrasi temelinde kararlı bir mücadele hattı oluşturmak, emekten yana bir barikat kurmaktır. Teoman Öztürk'ü anlamak budur.

Teoman Öztürk'ü sevgiyle anıyor, mücadelesi önünde, insanlığı karşısında saygıyla eğiliyorum.

Depreme Duyarlılık Yürüyüşü

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

17 Ağustos 2008

Sevgili Gölcüklüler,

Çok Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Basın Çalışanları,

Türkiye yakın tarihinde yaşadığımız bu en büyük acının yıldönümünde Marmara depreminin merkez üssü Gölcük'teyiz. İnşaat mühendisleri ülkenin dört bir tarafından yola çıkarak Gölcük'te bir araya geldi. İnşaat mühendisleri, Marmara depreminin 9. yılında, unutulanları, unutturulmaya çalışılanları hatırlatmak için Gölcük'e toplanmaya karar verdi.

İnşaat mühendisleri, kötülüklerin yerini iyiliklere bırakmasını, olumsuzlukların olumluluklar için fırsat olmasını gerektiğini düşünüyor. İnşaat mühendisleri, acıların küllenmesine, gerçeklerin göz ardı edilmesine, yetkililerin hukuki ve vicdani sorumluluklardan kurtulmasına, vurdumduymazlığa, insan hayatını ciddiye almayan yaklaşımlara, ilkelliğe tepki göstermek için Gölcük'te toplandı. Bizlere, bu en acılı gününüzde, ev sahipliği yaptınız, teşekkür ediyoruz.

17 Ağustos depreminin yıldönümünde, sesimizi duyurabilmek için yaptığımız etkinliğin düzenlenmesinde emeği geçen herkese, insanımız adına, toplumumuz adına, bu acılı coğrafyada yaşayan vatan-daşlarımız adına teşekkür ediyoruz.

Değerli Arkadaşlar,

Ne yazık ki, toplumsal hafızası zayıf bir ülkeyiz; toplumsal hafızamız bilerek, isteyerek yani taammüden zayıflatılmaktadır. Bundan hiç şüphemiz yok. Çünkü yönetenler, asıl güçlerini buradan alıyor. Yani acıları unutmak, sorumluluk sahiplerinin elini rahatlatıyor. Bizler unutacağız ki onlar hiçbir şey olmamış gibi, hiç sorumlulukları yokmuş gibi aymazca kamuoyunun karşında arzı endam edebilsinler.

Unutmak yenilmektir, Sizler, yıllardan bu yana inatla, sabırla, büyük bir kararlılıkla unutmayacağınızı gösterdiniz. Gölcüklüler, Yalovalılar, Sakaryalılar, Düzcililer Marmara depreminin mağdurları olarak, her yıl 17 Ağustos depreminin yıldönümünde unutmaya, yenilmeye izin vermeyeceğinizi burada toplanarak beyan ettiniz. Ama buradan yükselen çılgının, burada akan gözyaşının sonucu değiştirmeye muktedir olduğunu söylemek ne yazık ki mümkün görünmüyor. Çünkü çılgınlığınız büyük bir duvara çarpıp geri dönüyor. Gözyaşlarınız yanaklarınızdan süzülüp yine kalbinize akıyor. Yani ateş düştüğü yeri yakıyor.

Değerli Gölcüklüler,

Toplumların olgunlaşma süreci ne ilginç ki hep yaşanan acılardan sonra ivme kazanmıştır. Ancak yine ne yazık ki ülkemiz bundan da nasibini almamıştır.

Türkiye gibi topraklarının yüzde 93'ünün aktif deprem kuşağı üzerinde bulunan ve nüfusunun yüzde 98'inin deprem riski altında yaşadığı bir ülkede, toplumsal yaşamın bu çerçevede düzenlenmesi, ilgili tüm yasal değişikliklerin bir an önce gerçekleştirilmesi gerekliliğine dikkat çekmek durumunda kalmak bile başlı başına tuhaflığa işaret etmektedir. Hem de olan onca afete, kaybedilen binlerce

cana rağmen, sizler, bizler, Türkiye'nin duyarlı insanları uyarmaya, yetkilileri önlem almaya çağırıyoruz. Ancak siyasi iktidar inatla vatandaşlarımızın çığlıklarına kulağını kapatıyor.

Türkiye'nin tercihi nedir? Öncelikli olan insan hayatımı? Buna gönül rahatlığı ile evet diyen var mı aranızda? Türkiye'yi yönetenlerin tercihi hiçbir zaman insan hayatını korumak, standardını yükseltmek, insanımızın geleceğe güvenle bakabilmesini sağlamak olmamıştır. İmar afları, plansız, programsız kentleşme, sağlıksız yapılaşma, kentsel değerlerin rantıyeye peşkeş çekilmesi, kıyıların yapılaşmaya açılması ve talan edilmesi, imara aykırı düzenlemelerin yasal kılıfına uydurulması, deprem önlemlerinin alınmaması, sağlıklı yapı üretim sürecinin işletilmemesi, gerekli yasal düzenlemeler yapılamaması... İşte bunlar ülkemizin ayırt edici özelliğidir.

Ülkemizde her afet sonrasında acılar unutturulmaya çalışılmış, yaşananlardan ders çıkartılmamış, neden-sonuç ilişkisi dikkate alınmamış, olumsuzlukları ortadan kaldırma iradesini gösterilememiştir. Üzülerek ifade edebilirim ki, bizlere, yeni acılar kapımızı çaldığında, dövünmekten başka bir tercih bırakılmamıştır. Acıların yaşanmamış sayılması, ihtiyaçların görmezden gelinmesi; işte ülkemizin siyasal-kültürel ortamını tarif eden bunlardır. Kadercı bir yönümüz var ve ne yazık ki bireylerin ve siyasi iktidarların sorumluluğu dâhilinde ortaya çıkan zafiyeti, kaderciliğin bağışlayıcı şemsiyesi altına çekmekte çok mahiriz.

Gelişmiş ülkeler yaşam standardını yükseltmekte mahir, biz ise insanımıza acı çektirmekte. Olumsuzlukları gidereceğimiz yerde, "zaman her şeyin ilacıdır" diyerek can güvenliğimizi kaderciliğe teslim etmekte de elimize kimsenin su dökemiyor. İşte bugün burada, "zaman her şeyin ilacıdır" demeyenler, acı ve yoksullukla bir anılan hayatımızı değiştirmek isteyenlerle bir araya geldik.

Değerli Konuklar,

Eğer, deprem başta olmak üzere, doğal afetlerin olumsuz sonuçlarının asgari düzeye çekildiği, insanın en yüce değer olarak görülüp, sistemin buna göre şekillendiği yeni bir hayat kurulacaksa; bu, bilim insanlarının, sorunların gerçek sahiplerinin tasarrufu dâhilinde olacaktır. Bu nedenle siyasi iktidarlar, deprem mağdurlarının sesine kulak vermenin yanı sıra, mühendislerin, mimarların, şehir plancılarının, yani bu ülkenin teknik elemanlarının bilimsel doğrultudaki eleştiri ve önerilerini de dikkate almak sorumluluğu ile karşı karşıyadır.

İnsan ve bilim yol göstericimiz olmalıdır. Yeni hayat, insan ihtiyaçları, insanın temel hakları temelinde örgütlenmeli ve mutlaka bilimsel düşünce temel parametre olmalıdır. Yaşadığımız bütün sorun ve sıkıntıların kaynağı budur aslında. İnsan hayatına önem vermemek ve bilimi, bilimsel yöntemi devre dışı bırakmak.

Değerli Konuklar,

Türkiye'yi yönetenler sorumluluğunu yerine getirmiyor. Siyasi iktidarlar deprem gibi artık önemi üzerinde konuşmaya bile gerek olmayan bir konuda büyük bir vurdumduymazlık sergiliyor. Son dönemlerde yaşanan olaylar gösteriyor ki ülkemizde binalar depreme bile gerek kalmadan yıkılıyor.

Konya'da, Diyarbakır'da, İstanbul Zeytinburnu'nda binalar herhangi bir dış etkiye maruz kalmadan yıkılmış ve bu yıkımlar onlarca insanın hayatına mal olmuştu. Son olarak yine Konya'da tamamen kaçak inşa edilen, ancak buna rağmen, Mili Eğitim Bakanlığından onaylı bir öğrenci yurdu LPG patlaması sonucu çöktü ve 17 öğrenci yaşamını yitirdi. Bu yaşananlar çok önemli bir soruna işaret etmektedir: Ülkemizde proje aşamasından başlayarak yapı üretim süreci bir bütün olarak sorunlu ve sıkıntılıdır. Mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin yeterliliği tartışmalıdır, Yapı malzemeleri üretimi denetim dışıdır, Yapı denetimi sorunlu ve sıkıntılıdır.

Aslında asıl sorun ve sıkıntılı olan sistemin kendisidir. Sorun ve sıkıntının kaynağı ise siyasi iktidarların vurdumduymazlığıdır. Sizler acılı coğrafyanın insanları olarak, bizler toplumsal sorumluluğa sahip meslek örgütleri olarak, uyarmak ve yol göstermek varsa eksikliklerimizi gidermek ve toplumsal basınç oluşturmakla yükümlüyüz.

Biz İnşaat Mühendisleri Odası olarak üzerimize düşen ne ise onu yapmakta kararlıyız. Yeterli mühendislik hizmeti verebilmek için mesleğimizin uzmanlık alanlarında yetkinleşmeyi sağlamak ve bu doğrultuda gerekli düzenlemeleri yapıp hayata geçirmek, meslek içi eğitimi sürekli kılmak, afetlere hazırlıklı olabilmek için "Afet Hazırlık ve Müdahale" örgütlenmemizi oluşturmak, afetlere karşı duyarlılığı arttırmak için gerekli etkinlikleri hayata geçirmek, sağlıklı bir yapı üretim sürecinin hayata geçirilebilmesi için gerekli yasaların çıkarılması doğrultusunda çaba harcamak, kısaca meslek alanımızı

düzenlerken ülkemizin sürekli afetler yaşayan bir ülke olduğunu unutmadan hareket etmek faaliyetlerimizin öncelikleri arasındadır. Ancak bilinmelidir ki, yaz boyunca yaşanan orman yangınları başta olmak üzere, afetlerin yaşanmaması için sonuç alıcı adımları atmak siyasi iktidarın görevidir ve hatta boynunun borcudur.

Değerli Arkadaşlar,

1999 depremlerinin üzerinden neredeyse 10 yıl geçti. Bu zaman zarfında neler yapıldığına bir göz atmakta yarar var. Bırakalım kayda değer gelişmelere tanık olmayı, bizleri geleceğe dönük karamsarlığa iten gelişmeler yaşandığı biliniyor. 1999 depremlerinden sonra kurulan ve depreme dönük en kapsamlı rapora imza atan Deprem Konseyi lağvedildi ve bunun nedeni anlaşılmadı.

2004 yılında siyasi iktidar tarafından toplanan Deprem Şurası'nda alınan kararlar uygulanmadı. Kendi topladığı Deprem Şurası kararlarının siyasi iktidar tarafından yok sayılma nedenini yine kimse anlamadı. Siyasi iktidar anlaşılabilir işler yapıyor. Yaptıkları daha doğrusu yapmadıkları işler kafamızı karıştırıyor ama ortada bir gerçek var ki, bu siyasi iktidarın insan hayatına önem vermemesidir.

Düşünebiliyor musunuz sevgi dostlar; 1 Temmuz 2006 tarihinde siyasi iktidar tarafından yayımlanan "Dokuzuncu Kalkınma Planı"nda, afete karşı hazırlık ve afet zararlarıyla mücadele konusuna yer bile verilmedi. Bunun anlamı açık: Hükümet deprem tehlikesini önemsememekte ve hatta yok saymaktadır. İlginç ki, Hükümet programında da deprem ve depreme karşı önlemler bulunmamaktadır. Bunun yerine kentsel dönüşüme dikkat çekilmektedir. Bunun anlamı şudur: Kaderinize razı olun. Göçüklüler, Sakaryalılar, İstanbullular, Yalovalılar kaderinize razı olacak mısınız?

Değerli Göçüklüler,

Az önce belirttim. Deprem Şurası siyasi iktidar tarafından toplamış, Şura'ya katılan Başbakan ve zamanın Meclis Başkanı kimi sözler vermiş, Şura kararları ve verilen sözler yine aynı iktidar tarafından sumen altı yapılmıştır. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Deprem Şurası'ndan daha önce 2003 Mayıs ayında yaptığı "Ulusa Sesleniş" konuşmasında, Yapı Denetim Yasası'yla ilgili olarak, yasadaki eksiklik ve aksaklıkları giderecek revizyon çalışmalarını tamamladıklarını, uygulamanın tüm illere yayılmasına karar verdiklerini söylemiştir.

Deprem Şurası'nda Başbakan Tayyip Erdoğan, "21. Yüzyıl Cumhuriyet Türkiye'sinin artık deprem manzarası yaşamaması" gerektiğini belirtmiş, bu çerçevede hükümet olarak ellerinden geleni yapacaklarını söylemiş, acılardan ders alınacağını vurgulamıştır. Başbakan Erdoğan, "Türkiye'nin Şura ile deprem gerçeğiyle yüzleşeceğini ve bilinç tazeleyeceğini" kaydetmiş ancak yüzleşme şöyle dursun, "verilen sözlerin unutulması" şeklinde nükseden hastalık bu hassas konuda da açığa çıkmıştır. Sarf edilen bu sözlerle rağmen, peki, gerçekte neler yaşanmıştır? 19 pilot ilde başlayan yapı denetimin tüm ülke geneline yaygınlaşacağı sözü tutulmamıştır. Yapı Denetim Kanununa dönük meslek Odalarının, üniversite çevrelerinin eleştiri gerekçeleri varlığını devam ettirmektedir.

Başbakanın dediği gibi Türkiye, Deprem Şurası zemininde deprem gerçeğiyle yüzleşmiş, ancak Şura kararlarında olmasına karşın; afet yönetimi çalışmaları başlatılmamış, depremle imar ilişkisi çözülememiş, göç ve kaçak yapılaşma önlenememiş, servisli kentsel arsa üretimi gerçekleştirilememiş, emredici plandan tanımlayıcı plana geçilememiş, yapı denetimi yasasında gerekli değişiklikler yapılmamış ve uygulama tüm ülkeye yayılamamış, imar, belediyeler, afet ve mühendislik konularını düzenleyen yasalarda değişiklik yapılmamış, coğrafi bilgi sistemi oluşturulmamış, uydu teknolojileri devreye alınmamış, genel bütçeden pay ayrılması yerine deprem önlemleri için dış kaynaklı fonların kullanılması tercih edilmiş, Doğal Afet Sigortası'nın aksayan yönleri giderilmemiştir.

Değerli Arkadaşlar,

Türkiye, siyasi iktidardan mucizevî çözümler beklemiyor. Kendilerinin topladığı Deprem Şurası kararlarının uygulanmasını ve Deprem Konseyi Raporu'ndaki belirlemelerinin dikkate alınmasını talep ediyor. Çünkü acil olarak neler yapılması gerektiği bu iki zeminde dile getirilmiş, ihtiyaç olan değişiklikler kamuoyuyla paylaşılmış, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında ortaklık yaratılmıştır. Mevzuata ilişkin hangi değişikliklerin yapılması gerektiği Deprem Konseyi'nin Raporu'nda ve Deprem Şurası kararlarında açıktan ifade edilmiş, değişikliklerin hangi yönde olması gerektiği ayrıntıları ile belirtilmiştir.

Değerli Meslektaşlarım,

Depremle ilgili hemen her konunun ayrı bir önemi bulunmaktadır ama geleceğe daha güvenli bakmak açısından yapı denetim sistemini işler hale getirmek ve ilgili yasayı bu çerçevede ele almak zorunluluktur. Eğer Yapı Denetim Yasası'nda gerekli değişiklikleri yapmaz, yasayı zafiyete yol açacak özelliklerinden arındırmazsak, bugün ne yaparsak yapalım, on yıl sonra aynı sorunlarla karşı karşıya kalacağımız açıktır. Bir doğa olayı olan depremin, can ve mal kaybına yol açmamasını sağlamanın yolu, sağlıklı bir denetim sisteminden geçmektedir ki, İnşaat Mühendisleri Odası, yapı denetim sistemiyle ilgili ısrarcı olmak, konuyu bıkıp usanmadan kamuoyu gündemine taşımak kararlılığındadır.

Yapı denetim sisteminin tam anlamıyla işlerliğe kavuşturulması, depreme ve diğer afetlere karşı güvenli, dayanıklı, sürdürülebilir yapı üretimi için gereklidir, zorunludur. Doğal afet riskinin en az düzeyde olduğu Avrupa ülkelerinde bile yapı denetimi konusunda kurallar getirilmişken, büyük depremleri yaşayan ülkemizde konu gerek kamuoyu gerekse siyasi erk nezdinde hak ettiği ilgiyi görememektedir. Çünkü ekonomik/siyasal sistemimiz denetimi değil, denetimsizliği teşvik etmektedir.

Sevgili Dostlar,

Bir vahim tablodan söz etmek istiyorum. Başta İstanbul olmak üzere Marmara Depreminin vurduğu tüm kentlerimiz aynı tablonun birer parçasını oluşturmaktadır. Pek çok yapıda güçlendirme veya yenileme çalışması yapılması gerekmektedir. Vatandaşımızın oturduğu evi, yaşadığı mahalleyi gözden çıkartan siyasi iktidarın, kamu binalarına; okullara, hastanelere, yurtlara, kreşlere dönük tasarrufu nedir? Kaç kamu binasının mevcut durumu test edilmiştir? Kaçının güçlendirilmesine karar verilmiştir? Bu sorulara verilecek yanıt, durumun vahametini göz önüne sermektedir.

1999 depremlerinden sonra İSMEP (İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi) çalışmaları çerçevesinde ortaya çıkan tablo, okullar, kreşler, yurtlar başta olmak üzere toplu kullanım alanlarının açık tehdit oluşturduğunu göstermektedir. İSMEP verilerine bakıldığında; güçlendirilmesi ya da yıkılıp yeniden yapılması gereken 1738 okul bloğundan sadece 114 tanesinin güçlendirildiği, güçlendirilmesi gereken 46 hastaneden sadece 2'sinde, 65 bloktan ise 8'inde bu çalışmanın yapıldığı anlaşılmaktadır.

Güçlendirilmesi gereken öğrenci yurdu blok sayısı 55 iken, sadece 5'i, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü kurumlarına ait 29 bloktan ancak 18'i güçlendirilmiştir. Bunlar İSMEP kapsamında ulaşılan verilerdir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yatırım ve Tesisler Genel Müdürlüğü'nün, Nisan 2007'de açıkladığı bir başka rapora göre; ülke genelinde MEB'e bağlı okulların toplam 240 milyon metrekare kullanım alanı bulunmaktadır ve 120 milyon metrekarelik alanda güçlendirme çalışması yapılması gerekmektedir. Güçlendirme için yaklaşık 15 milyar YTL bir paraya ihtiyaç duyulmaktadır. Aynı raporda pansiyonlu okullarla ilgili bilgiler de dikkat çekicidir. Pansiyonlu okullarda toplam 1087 blok bulunmaktadır. Eğitim, pansiyon, lojman, atölye, spor salonu ve yemekhaneden oluşan 1087 bloktan yalnızca 72 tanesi sağlamdır. Geriye kalan 1015 blok çocuklarımızın hayatı için tehdit oluşturmaktadır.

Bu bilgiler Nisan 2007 tarihine aittir. Daha yakın bir tarih olan 21 Eylül 2007 ise Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. Abdussamet Arslan basına açıklama yapmış, Türkiye'de 60 bin okulun bulunduğunu, bunlardan 44 bini kullanıldığını belirtmiş, son dört buçuk beş yılda bu 44 bin okulun yüzde 14'ünde yani yaklaşık 6 bin binada güçlendirme yapılabildiğini sözlerine eklemiştir. Aynı şekilde; TÜİK verilerine göre, Türkiye'de 15 milyon yapı stoğu bulunduğu, bu stoğun yüzde 55'inin kaçak olduğu, yüzde 40'ında da tadilata ve depreme karşı güçlendirmeye ihtiyaç görüldüğü anlaşılmaktadır.

Bu verilerden durumun vahim olduğu görülmektedir. Okullar, yurtlar, hastaneler, kreşler, kamu binaları olası bir depremde can güvenliğimiz için tehlike arz etmektedir. Buradan bir kez daha sesleniyorum. Bir çocuğumuzun kılına zarar gelirse, bir insanımızın burnu kanarsa bunun sorumluluğu, adım atmayan, vurdumduymaz davranan, deprem tehlikesini ciddiye almayan, depreme hükümet programında yer vermeyen siyasi iktidarın üzerinde olacaktır.

Değerli Meslektaşlarım,

Basınıımızın Değerli Çalışanları,

Çok Sevgili Gölcüklüler,

Bugün burada, 1999 depremlerinin canımızı yaktığını, yanan ateşi geçen zamanın söndüremediğini, acil önlem alınmazsa, yakın zamanda yeni ve daha katmerli acılarla karşı karşıya kalacağımızı ve bunun vebalinin de gerekli önlemleri almayan yetkililerde olacağını bir kez daha vurgulamak için bir araya geldik. Bugün burada, acıların unutulmayacağını, unutmanın yeni acılara davetiye çıkartacağını yetkililere bir kez daha hatırlatmak için toplandık. Bugün burada, başta Yapı Denetim sistemi olmak üzere ihtiyaç duyulan tüm yasal değişikliklerle ilgili görüşlerimizi kamuoyuyla paylaşmak için yan yana geldik. Sözün bittiği noktada olduğumuzu bir kez de Gölcük'te haykırmak istiyoruz. 1999 depreminin simge haykırışını bir kez daha buradan tekrarlamak istiyoruz:

“Sesimizi duyan var mı?”

İMO 41. Dönem 2. Danışma Kurulu Toplantısı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

12 Eylül 2008

Değerli Başkan,

Değerli Danışma Kurulu Üyeleri,

Değerli Meslektaşlarım,

Danışma Kurulu toplantısına hoş geldiniz. Odamız açısından önemli bilinen bir uygulama olan Yetkin İnşaat Mühendisliği konusunu Danışma Kurulu'nda bir kez daha tartışmak için biraraya geldik.

Odamızın karar alma sürecindeki önemi yadsınamaz organı Danışma Kurulumuz, mesleğimiz, meslektaşımız ve halkımız açısından önemi herkesçe bilinen Yetkin İnşaat Mühendisliği ile ilgili hukuki süreci değerlendirecek ve yeni yönetmelik taslağını tartışacak. Odamız, camiamız açısından önemi tartışılmayacak kadar açık olan bu konunun ele alınacağı Danışma Kurulumuza katılan tüm üyelerimize teşekkür etmek istiyorum.

Yetkin mühendisliğin gündemimize girdiği 1990'lı yılların başından bu yana tartışma zemini oluşturan, konuyla ilgili görüşünü açıklayan, Genel Kurullarımızda, Danışma Kurullarımızda, örgüt içi toplantılarda konu üzerine fikir yürüten, yazılarıyla tartışmaları zenginleştiren, olumlu ya da olumsuz yaklaşım sergileyen tüm meslektaşlarımıza teşekkür ediyorum. İnaniyorum ki her katkı, yetkin mühendislikle ilgili tartışmaların olgunlaşmasında ve bugünlere ulaşmasında önemli bir iz bırakmıştır. Özellikle son yıllarda konu üzerine neredeyse geceli gündüzlü çalışan, büyük fedakârlık sergileyen Yetkin Mühendislik ve Sınav Kurullarının değerli üyelerine ayrıca teşekkür edilmelidir.

Mesleğimizin vizyonu olabilecek değerdeki yetkin mühendisliğe çok emek verdiler; yaşamlarından, sorumluluklarından feragat ettiler, değerli zamanlarını bu konuya ayırdılar. Özverili çalışmalarından dolayı Kurul ve komisyonlarımızda yer alan tüm meslektaşlarımıza Odamız adına, mesleğimiz adına bir kez daha teşekkür ediyorum.

Değerli Danışma Kurulu Üyeleri,

Yetkin Mühendislikle ilgili süreci hepimiz çok yakından biliyorsunuz. Burada hafızalarımızı tazelemekten ziyade, Yetkin Mühendislik konusunda ısrarımız üzerinde kısaca durmak istiyorum. Biliyorsunuz; Yetkin İnşaat Mühendisliği Yönetmeliği hakkında 6 Kasım 2007 tarihinde Danıştay 8. Dairesi tarafından yürütmeyi durdurma kararı verildi. Bizim açımızdan ise sürecin yürütmeyi durdurma kararı ile son bulmaması gerekiyordu; nitekim öyle oldu.

Konu 41. Genel Kurulumuzda tartışıldı ve Genel Kurulumuzun Yönetim Kurulumuza, Danışma Kurulumuzdan geçirilmek kaydıyla, “...yeni bir yönetmelik hazırlayıp yürürlüğe koymak için...” verdiği görev ve yetki çerçevesinde bu konuda ısrarcıyız. İsrar ediyoruz; etmeye de devam edeceğiz. Çünkü; Yetkin mühendisliği mesleğimizin kendisini geleceğe hazırlama şansı olarak değerlendiriyor, mesleğimizin dönüşümünün hazırlayıcısı bir uygulama olduğunu düşünüyoruz. Bu ısrarımızın salt mesleğimizle ilgili olmadığını da vurgulamam gerekiyor.

Asıl hareket noktamız, Yönetmeliğin amaç maddesinde “...üyelerin temel bilgilerine ve mesleki dene-

yimlerine dayanan yetkinliklerin belirlenmesi ve belgelenmesi yoluyla, deprem zararlarının azaltılması başta olmak üzere, inşaat mühendisliğinin bütün alanlarında, kişiler ve toplum yararı ile çağdaş tekniklere ve etik ilkelerine uygun, üstün nitelikli ve güvenilir mühendislik hizmetlerinin sunulmasına ve bu hizmetlerle ilgili yanlış uygulamaların önlenmesine yönelik gelişmelere katkıda bulunmaktadır” şeklinde ifade edildiği üzere kamusal sorumluluğumuzdur.

Yetkin İnşaat mühendisliği, çuvaldızı sisteme batırmadan önce iğneyi kendisine batırma çabasıdır. Bu noktada belki de hemen her meslek grubunun örnek alması gereken bir uygulamadır. Yetkinlik, önce kendi evinin önünü temizleyen ve bunu eleştirilerine dayanak yapan anlayışa duyulan ihtiyacın bir başka ifadesidir.

Değerli Arkadaşlar,

Bildiğiniz gibi Türkiye, topraklarının yüzde 93’ünün aktif deprem kuşağı üzerinde bulunan ve nüfusunun yüzde 98’i deprem riski altında yaşayan bir ülkedir. Bu gerçek, mühendislik mesleği dahil, bir bütün olarak toplumsal hayatın yeniden tanzim edilmesini, köklü ve radikal yönde değiştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Yapı üretim süreci göz önüne alındığında, bu süreçte yer alan tüm unsurların, sektör bileşenlerinin, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir yapı üretimi için asgari bir düzeyi ve kaliteyi yakalaması zorunludur. Yaşanan sıkıntıların, sorumlulukların yerine getirilmemesinden kaynaklandığı bilinmelidir.

Siyasi erk sorumluluğunu yerine getirmeli, ilgili mevzuat değişikliklerini yapmalı, sürecin denetlenmesinin yasal çerçevesini hazırlamalı, mühendislik eğitimin nitelikli olması için gerekli altyapıyı hazırlamalı, güçlendirme ve yenileme çalışmaları dahil bütün bunları gerçekleştirmek için bütçeden pay ayırmalı, kısaca gerekli mevzuat değişikliklerini yapmalıdır.

Olaya mesleğimiz ve meslektaşlarımız açısından bakıldığında, inşaat mühendisleri de yapı üretim sürecindeki rolleri gereği, proje üretimi aşamasından başlayarak, üretim sürecinin tüm aşamalarında, mühendislik hizmetlerinde gerekli kaliteyi yakalamak ve nitelikli hizmet üretmek yükümlülüğü ile karşı karşıyadır. Yetkinleşme, meslek içi eğitim ve benzeri uygulamalar nitelik yükseltmeyi amaçlamaktır ki, mühendislik hizmetlerinin bu günkü düzeyi göz önüne alındığında bunun ihtiyaç olmadığını iddia etmek pek mümkün olmayacaktır.

Danışma Kurulumuzun Değerli Üyeleri,

Yetkin mühendislik sürecinin teknik, hukuki boyutu ve geleceğe dönük tasarruflarımızla ilgili bilgilendirmeyi değerli hocamız Tuğrul Tankut yapacak. Bilgilendirme sonrasında ise katılımcıların yeni durumla ilgili görüş ve önerilerini tartışacağız. Ben burada sadece “Yetkinlik Belgelendirme Yönetmeliği” taslağı hazırlanırken, “Yetkin İnşaat mühendisliği Yönetmeliği” hakkında 6 Kasım 2007 tarihinde Danıştay 8. Dairesi tarafından verilen yürütmeyi durdurma kararı çerçevesinde, yönetmeliğin özünün korunarak hukuki gerekçelerinin bertaraf edilmeye çalışıldığını ifade etmek istiyorum.

Bunu yaparken, TMMOB ve Makine Mühendisleri Odası’nın belgelendirme yönetmeliklerindeki hukuki yaklaşımı dikkate aldığımızı vurgulamam gerekiyor. Önümüzdeki süreçte, Yetkin Mühendislik Yasa Taslağı ile ilgili çalışmaların hassasiyetle yürütüleceğini belirtiyor, “Yetkinlik Belgelendirme Yönetmeliği” ile ilgili sözlerime son veriyorum.

Değerli Meslektaşlarım,

Odamız açısından önemli bir konuyu sizlerle paylaşmak istiyorum. Biliyorsunuz; 16-17 Ağustos tarihlerinde Odamız “Depreme Duyarlılık Yürüyüşü” ve etkinliğini gerçekleştirdi. Odamız tarihi açısından bir ilki gerçekleştirdik. İMO’nun kendi gücüyle, kendi potansiyeli ile sınırlı, bağımsız olarak örgütlediği buna benzer bir eylem tarihimizde pek sık rastlanır bir şey değil.

Deyim yerindeyse; boyumuzun ölçüsünü alacaktık; aldık da. Bu nitelikte bir etkinlik için çok kısa sürede hazırlanmış olmasına ve kimi aksayan yönlerine karşın, boy ölçümümüzün bizleri tatmin ettiğini söyleyebilirim. Aksaklıkların ilk olmaktan kaynaklı olduğunu ve gelecek yıllarda gerçekleştireceğimiz eylemlerin daha olumlu sonuçlar üreteceğini bilmek gerekiyor.

Marmara depreminin üzerinden dokuz sene geçti. İnsanlarımızın geleceğe güvenle bakabileceği bir ortam yaratılmadı; kayda değer hiçbir adım atılmadı. Bunları biliyorsunuz; bilinenleri tekrarlamaya çağım ama Odamızın 2008 17 Ağustosunda yaptığına dikkat çekmek istiyorum. Dokuz sene boyunca,

depreme, deprem önlemlerine ilişkin çok söz sarf edildi; pek çok yazı yazıldı, haber yapıldı. Buraya kadar hiçbir sıkıntı yok. Ama birilerinin hareket geçmesi gerekiyordu.

İşte İMO, sözün bittiği yerde harekete geçme kararı aldı. Üçbine yakın meslektaşımız deprem duyarlılığı için yürüdü, binbeşyüze yakın meslektaşımız depremin merkez üssü Gölcük'te ki etkinliğe katıldı. Dört ilde eş zamanlı başlayan yürüyüşe pek çok ilden de meslektaşlarımız katıldı. Bu nedenle; Depreme Duyarlılık Yürüyüşü'ne ve Gölcük'te ki etkinliğe katılan, öncesinde bu işe dört elle sarılan Oda Yönetim Kurulu Üyelerimize, şube başkanlarımıza, şube yönetim kurullarına, temsilciliklerimize, üyelerimize, öğrenci üyelerimize, yürüyüşe katılan duyarlı vatandaşlarımıza teşekkür ediyorum.

İMO'nun deprem duyarlılığı gibi önemli bir konuda, kendi ayakları üzerinde durmasına, göbeğini kendisinin kesmesine katkı sağladılar. İMO rüştünü ispat etti. Bu önemliydi; gelecek açısından umut vericiydi. Herkesin eline, aklına, yüreğine sağlık.

Değerli Meslektaşlarım,

Siyasi iktidar, neredeyse her yılın 17 Ağustosunda Gölcük'te, Sakarya'da, İzmit'te, Yalova'da bir araya gelen ve daha çok depremde yakınlarını kaybeden insanlarımızın oluşturduğu kalabalıklardan yükselen çığlığa kulaklarını kapattı. Deprem anıtlarının önünden yükselen feryadı duymazlıktan geldi. Başta İnşaat Mühendisleri Odası olmak üzere ilgili meslek odalarının uyarılarını dikkate almadı.

Mağdurların, acı çekenlerin, güvenle yaşamak isteyenlerin, güvenli konut hakkı için sokaklara dökülenlerin değil, kentsel dönüşüm adı altında, kentsel değerleri ranta çevirmek isteyen büyük sermaye gruplarının taleplerine karşılık verdi; deprem önlemleri hanesine sadece kentsel dönüşüm projelerini yazdırılmasını başka türlü yorumlamak mümkün değil. İşte yürüyüşümüzün asıl hedefi buydu.

Depremde yakınlarını kaybedenlerin çığlığını, mühendislerin bilgisiyle aynı potada eritmek, siyasi iktidara sorumluluğunu hatırlatmak, sorumluluğunu yerine getirmesi için toplumsal basınç oluşturmak. Bunu ne derecede yapabildik; hedefi yakalayabildik mi? Bunlar açıkçası bugünden yarına ortaya çıkabilecek bir durum değil. Ancak bunun açığa çıkması için, İMO ısrarcı olmaya devam edecektir. Bu yürüyüş, bu ısrarın kamuoyuna beyan edilmesinden ibarettir. Sonrasının nasıl seyredeceğinin bizlerin kararlılığına, istemesine, ısrarcı olmasına bağlı olduğu unutulmamalıdır.

İMO konuyu gündeme getirmeye devam edecek, sıcaklığının yitip gitmesine izin vermeyecektir.

Değerli Arkadaşlar,

Şu noktayı atlamamamız gerekiyor. Yetkin mühendislikle ilgili ısrarımız, deprem önlemleriyle ilgili hassasiyetimizin bir başka ifadesidir. 16-17 Ağustos etkinliğimiz aynı zamanda bir meslek içi eğitim niteliğindedir ve salonlarda söylediklerimizin alanlarda ifade edilmesidir. Örgütümüzün bunun bilincinde olduğuna inancım tamdır.

Değerli Arkadaşlar,

Biliyorsunuz, bugün 12 Eylül. Bugün 12 Eylül askeri darbesinin 28. yıldönümü. Dolayısıyla Danışma Kurulumuz ülkemiz açısından son derece önemli bir günde toplandığını bilmek gerekiyor. Bilindiği gibi egemenler, 12 Eylül askeri darbesini 24 Ocak kararlarının sorunsuz ve sıkıntısız uygulanması için gerçekleştirmiş, bastırılmış, sindirilmiş, muhalefetin olmadığı bir toplum yaratılmak istenmiştir. 12 Eylül büyük bir alt üste yol açmış, ekonomik, politik ve kültürel açıdan toplumsal bir travmaya neden olmuştur.

Değerli Meslektaşlarım,

Hafızalarımızı tazelemek istiyorum. Bu önemli çünkü. Çünkü 12 Eylül'ün nasıl bir toplumsal hayat kurgulandığını, nasıl bir korku toplumu yaratıldığını unutmamamız gerekiyor. Unutmamız gereken bir nokta daha var: Eğer unutsak gerçekten yenilmiş sayılırız.

12 Eylül'de resmi kayıtlara göre bir milyona yakın kişi gözaltına alındı, 1 milyon 683 kişi fişlendi. Toplam 210 bin dava açıldı ve toplam 230 bin kişi yargılandı. 7 bin kişi hakkında idam istemiyle dava açıldı. 517 kişiye idam cezası verildi. 49 kişi idam edildi. 388 bin kişinin pasaport alması yasaklandı. 30 bin kişi sıkıyönetim kararıyla işten atıldı. 14 bin kişi vatandaşlıktan çıkarıldı. 30 bin kişi siyasi mülteci olarak başka ülkelere sığındı. 171 kişinin işkence altındayken öldüğü belgelerle kanıtlandı. 43 kişi gözaltında ya da cezaevinde intihar etti. 16 kişiyle ilgili olarak kaçarken vuruldu açıklaması yapıldı.

14 kişi cezaevindeki uygulamaları protesto etmek amacıyla düzenlenen açlık grevlerinde öldü. 937 film yasaklandı. TUSİAD dışında 23 bin 667 dernek kapatıldı. Meslek odalarına zorunlu üyelik ortadan kaldırıldı. Sendikalar işlevsizleştirildi. Din dersi zorunlu hale getirilerek, eğitimin laik yönüne darbe vuruldu. İşte 12 Eylül'ün nasıl bir tahribata yol açtığının rakamsal ifadesi böyledir. Rakamsal ifadesi böyledir böyle olmasına ama asıl ekonomik, politik, kültürel sonuçları bilginiz dahilindedir.

Siyasal islamın kat ettiği mesafede, neo liberal ilişkilerin hakimiyetinde 12 Eylül'de atılan adımların ne derecede önemli olduğunu bir kez daha dikkatlerinize sunuyor, Danışma Kurulumuzun çalışmalarıyla başarılar diliyorum.

TMMOB 40. Dönem 1. Danışma Kurulu Toplantısı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

11 Ekim 2008

Sevgili Arkadaşlarım,

TMMOB Danışma Kurulu'nun Çok Değerli Üyeleri,

Hepinizi Saygı ve Sevgilerimle Selamlıyorum

TMMOB Danışma Kurulu'nun her zaman olduğu gibi, örgütümüzün sorunlarını hiçbir baskılanma hissetmeden gündeme taşıyacak kadar cesur adımlara sahne olacağı, çözüme dair tartışmaların aynı cesur adımlar çerçevesinde yaşanacağı, eleştiri-özeleştiri mekanizmasının demokratik teamüllere uygun gerçekleşeceği, ideolojik-politik değerlendirmelerin dünyaya, Türkiye'ye dönük algılarımızı zenginleştireceği, birbirini tanıyan, birbirlerinin niyetleri noktasında kuşku duymayan, örgütümüzü, sorunlarından arındırarak, daha ileri bir noktaya taşımak asli amacındaki TMMOB kadrolarının izah ve izan sıkıntısı yaşamayacağı doğrultusundaki inancımınla sözlerime başlamak istiyorum.

Değerli Arkadaşlar,

ABD merkezli ekonomik krizin ayak seslerinin duyulmaya başladığı bir zaman diliminde Danışma Kurulumuzu toplamış bulunuyoruz. Global krizin kapımıza dayandığı, başta finans sektörü olmak üzere hemen her alanı etkileyeceği, mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin de krizden nasibini alacağı, yatırım, istihdam, ücretlendirme ve benzeri konulardaki olumsuz sonuçların göz ardı edilemeyecek oranda gün ışığına çıkacağı bilinmektedir.

“İlk gerçek küresel kriz” olarak tanımlanan yeni durumun, tüm ülkeleri değişik oranlarda içine alması, ancak Türkiye gibi cari işlem açığı bulunan ülkelerde telafi edilmesi mümkün olmayan sonuçlara yol açması beklenmektedir. Türkiye'nin mevcut neo liberal ekonomik politik tercihleriyle krizden çıkma şansı bulunmamaktadır. Küresel ekonomiyle doğrudan ilintili Türkiye ekonomisinin, krizi az zararlarla atlattığını beklemek hayalden öte anlam taşımamaktadır.

Türkiye'nin bilinen tercihleriyle atacağı tek adım, durağanlığın artması, yatırımların durma noktasına çekilmesidir ki, bunun sosyo-politik sonuçlarının ne olacağı daha önceki kriz dönemlerinde açığa çıkmıştır. Evet bu kriz neo liberal özellikler taşıyan global bir krizdir ve Türkiye ancak neo liberal politikaları terk etme tercihini kullanarak krizden az zararla kurtulmayı başarabilir.

Krizin, arz talep dengesizliğiyle ete kemiğe bürüneceği değerlendirmesinden hareketle, Türkiye'nin, çalışanların, sabit gelirlielerin, emeklilerin gelirini artırma ve arz talep ilişkisini bu yolla dengeleme şansı bulunmaktadır ki, AKP iktidarının böyle bir ekonomik-politik tercihte bulunmasının, dayandığı toplumsal güçler nedeniyle zor olduğunu bilmek gerekiyor. Sosyal devlet uygulamalarının neredeyse sıfırlandığı, eğitim, sağlık, barınma gibi temel hakların gasp edildiği, parayla alınıp satıldığı bir modelin uygulayıcısı AKP iktidarının krizle birlikte farklılaşmasını beklemek de mümkün görünmemektedir. O halde neo liberal ekonomik politikaların ve dahi AKP iktidarının sonun başlangıcında olduğu tezinin çok da dayanaksız olmadığını söylemek gerekiyor.

AKP için deniz bitmek üzeredir. Çünkü AKP'nin sırtını dayadığı emperyal güçler mevcut durumlarını korumak noktasında sorunlu bir döneme girmiştir. Bu tespit, hem tüm dünyayı saran ekonomik krizin global ekonomi saflarında açacağı gediğe dayanmaktadır, hem de Gürcistan'da yaşanan kısa süreli

savaşın sonuçlarından, hem de Türkiye ile Avrupa Birliği arasında sönümlemeye terk edilen ilişkiden. Ancak, sürecin kendi haline bırakılmasının sonucu değiştirmeye muktedir olmayacağını, bu noktada tüm sol, sosyalist güçlere, emek örgütlerine önemli görevler düştüğünü görmek gerekiyor.

Değerli Arkadaşlar,

Bu kısa ve genel değerlendirmelere şu nedenle ihtiyaç duydum: Neo liberal programların belki de yırtılıp atılacağı konjonktür bizlere şu şansı vermektedir. Neo liberalizm hak gaspları ile somutlandığına göre, önümüzdeki süreç hak mücadelesinin öne çıkartılması gereken bir dönem olacaktır.

TMMOB'nin de aralarında bulunduğu emek ve demokrasi cephesinin, bütün muhalif sol kurum ve kuruluşların önünde somut bir görev bulunmaktadır. Emek cephesi; sosyal politikaları, eğitim, sağlık, barınma gibi temel hakları odağına alan bir mücadele programı oluşturmali, neo liberal programının mağdurlarını harekete geçirecek, hak talebi merkezli politik açılımlara nefes alacak ortamları sağlamalıdır. Biz istersek, AKP'yle simgeleşen neo liberal politikaların etki alanını yitirme, toplumsal meşruiyetini kaybetme sürecini hızlandırabiliriz.

Değerli Danışma Kurulu Üyeleri,

Az önce yaptığım vurguya dikkat çekmek istiyorum. Bugün neo liberal politikaların toplumsal meşruiyeti vardır ve ne yazık ki bu, siyasal İslam eliyle sağlanmaktadır. AKP iktidarı, toplum içine nüfuz etmiş cemaatlerin, tarikatların kendisine sağladığı zeminde neo liberal politikaları sorunsuz uygulama şansı bulmuş, bu desteği yitirmemek için de toplumu hızla muhafazakârlaştırma yolunu seçmiştir.

Bugünün ve önümüzdeki sürecin temel görevleri dolayısıyla kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Neo liberalizme karşı hak, muhafazakârlaşmaya karşı özgürlük mücadelesi programımızın köşe taşlarını oluşturacaktır.

Değerli Meslektaşlarım,

Açık ki sonbahar aylarıyla birlikte ekonomide, siyasette, uluslararası arenada yeni bir döneme gireceğiz. Egemenler arasında AKP'nin kapatılması, Ergenekon soruşturması ve Kürtlere dönük sınır ötesi operasyonlar çerçevesinde bir mutabakat sağlanmış görünüyor. Egemen blok, kimi iç sorunlarına rağmen mutabakat sağladı ancak Şaban Dişli ve Deniz feneri yolsuzluklarında görüldüğü gibi, toplumla AKP arasındaki mutabakatta ya da bir başka deyişle yüzde elli seçmen desteğiyle kurulan ilişkide bir yarıлма yaşanacağı benziyor.

Şimdiye kadarki söylemiyle Kürtlerin ciddi desteğini alan, temiz olduğu noktasında toplumun neredeyse yarısını ikna etmeyi başaran AKP iktidarı, son gelişmelerle bu iki önemli kozunu da yitirmekle karşı karşıya kaldı. Sosyal politikalardan uzaklaşmanın yarattığı toplumsal travmanın sonuçları iyiden iyiye açığa çıkmaya başladı. Bütün gerçekler şuna işaret ediyor: AKP yeniden iktidara gelse de artık dikensiz gül bahçesinde olmadığını anlayacak.

AKP'nin elini rahatlatacak tek kozun halkın dini duyguları olduğu gerçeği, bir taraftan AKP'yi dini istismar eden, toplumu muhafazakârlaştıran girişimlere yöneltirken, bizlere de durumdan vazife çıkartacak şans vermektedir ki, dini gericiliğe karşı tavizsiz mücadele edilmesi yönündeki çağrımın dayanak noktası asıl olarak budur.

Değerli Arkadaşlar,

Bütün bu tespitlere rağmen AKP'nin asıl elini güçlendiren nedenin muhalefet olmayışından kaynaklandığını görmek gerekiyor. Ne yazık ki CHP ve MHP odaklı muhalefet, bırakalım AKP'yi geriletmeyi, aksine güçlendiren unsurlar taşımaktadır. Muhalefeti sokakta, hayatın gerçek alanlarında örmeye başlamak gerekiyor ki, işte TMMOB'nin rolü ve önemi bu noktada açığa çıkıyor.

AKP etrafında toplanan gerici, neo liberal bloğa karşı, bir emekçi bloğu örmek boynumuzun borcudur. AKP etrafına kümelenen bloğun çeşitliliğine dikkat çekmek istiyorum. Bugün sola karşı, emekçilere karşı, barişe karşı milliyetçi-gerici-faşist kesimler birbirinin gölgesine sığınmakta beis görmektedir.

Geçen günlerde Altınova'da cereyan eden faşist-ırkçı kalkışmayla ilgili olarak Balıkesir valisinin açıklamaları, Linççi guruhi meşrulaştırma gayreti dikkatlerden kaçmadı. Anlaşılan o ki, Kürtlere dönük provokatif eylemler, AKP iktidarının atadığı valilerin himayesinde önümüzdeki dönem de görülmeye devam edecektir.

Değerli Arkadaşlarım,

Konuşmama son vermeden önce Altınova’da yaşanan ırkçı hezeyanı takiben, Aktütün karakoluna yapılan saldırıyla birlikte tüm ülkenin birdenbire nasıl bir kulvara girmiş olduğuna dikkat çekmek istiyorum. Gerek Aktütün saldırısı gerekse Altınova’da yaşanan gerginlik Kürt sorununun acilen ve kalıcı bir çözüme kavuşturulmasının kaçınılmaz olduğunu göstermiştir.

Açıkçası artık ne sözün bir anlamı kalmıştır ne de genç ölümlerin ardından dökülen gözyaşlarının. Bir kez daha sözün kifayetsiz kaldığı noktaya gelip dayanmış bulunuyoruz; söz bitiyor bitmesine ama ölümlerin ardı arkası kesilmiyor. Ortada bir sorun bulunuyor; görmezden gelemeyeceğimiz, iç ve dış düşmanlar diyerek içimizi rahatlatamayacağımız, salt askeri tedbirlerle çözemeyeceğimiz. Türkiye’de, Türk-Kürt çatışmasını körüklemek doğrultusunda ırkçı kalkışma sahneleniyor.

Ne yapılmak istendiğini fark etmemek mümkün değil ama asıl tehlikenin Türkler ve Kürtler arasında sevgi bağının, birlikte yaşama isteğinin ortadan kalkması olduğunu görmek gerekiyor. Eğer Anadolu coğrafyasında yüzyıllardır birlikte yaşayan insanlar aralarındaki gönül bağını yitirirlerse, bu sonuç, ölümlerden daha acı olacak ve nice yeni ölümlere yol açacaktır. Şunu sağlamalıyız değerli arkadaşlar: Irkçılıktan, terörden, şiddetten beslenen, terörle, şiddetle, kan dökerek sonuç elde etmeye çalışan anlayışlardan hızla uzaklaşmalı, bu yanlış anlayışların toplumsal ve siyasal yaşamda belirleyici olmasının önüne geçmeliyiz. Eğer bunu başaramazsak, ne yazık ki akan kanın önüne geçmek mümkün olmayacaktır.

Barış, kardeşlik, birarada yaşamak, eşit ve özgür birliktelikler inşa etmek zor değildir. Yeter ki, ırkçılıktan, terörden, şiddetten beslenen anlayışları etkisiz kılalım.

Değerli Başkan, Değerli Danışma Kurulu Üyeleri,

Konuşmama burada son veriyorum. Ülkemizde yaşanan son gelişmelerle ilgili değerlendirmelerimi ve bizlerin görev ve sorumluluğu ile ilgili görüşlerimi sizlere aktarmaya çalıştım. Kritik bir eşikte toplanan Danışma Kurulumuzun, örgütümüzü önümüzdeki zorlu sürece hazırlayacak bir irade ve kararlılık sergileyeceğine olan inancımla saygılar sunuyorum.

Emek Hareketi, Kürt Sorunu ve Toplumsal Barış Paneli

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

17 Ekim 2008

Değerli Konuklar,

Çok Sevgili Meslektaşlarımız,

Van İKK tarafından düzenlenen “Emek Hareketi, Kürt Sorunu ve Toplumsal Barış” konulu panele hoş geldiniz. Aslında açıkçası sizler değil bizler hoş geldik; gerçek bu.

Kıymetli şair Ahmed Arif’in “Üsküdar’dan öte kimin yurdu” diye sorduğundan bu yana kim ev sahibi, kim misafir tartışmalıdır ama biz şu an Van’da bulunmaktan, sizin misafiriniz olmaktan son derece memnunuz. Hoş geldik gelmesine ama asıl önemlisi hoş bulduk, sizleri hoş gördük.

Şuna inanıyorum. Biz burada yapacağımız konuşmalarda ne dersek diyelim, bütün söyleyeceklerimiz sizlerin ruh halinizden daha önemli olamaz. Coşkunuzu ve umudunuzu neye bağlamak lazım? Bunu salt misafirperverliğinizle açıklamak mümkün müdür?

Emek hareketi, Kürt sorunu ve barış gibi önemli ve hassas bir konuda tartışma zemini oluşturma niyetinizi neye yormak gerekiyor? Bilinir ki bu konu başlığı altında yapılacak tartışma, kadim çağlardan başlayacak, günümüze kadar uzanacaktır. Çünkü yine bilinir ki bu topraklar kadim çağlardan bu yana barışa hasrettir. Barışa, kardeşliğe, bir arada özgürce, eşitlik içinde yaşamaya, farklı etnik kökene, farklı inanaşa sahip insanların sonsuza kadar kardeşleşmesine hasrettir. Bu hasretin artık dinmesi gerekiyor.

Türkiye’nin de içinde bulunduğu bölge ülkelerinde yaşayan, farklı din, mezhep, etnik kökene sahip insanların barışla kucaklaşması gerekiyor. Sanıyorum ki siz değerli meslektaşlarımızı, sevgili Vanlıları

böyle umutlu, böyle coşkulu kılan işte bu hasrettir.

Değerli Arkadaşlar,

Bugün bizler Van İKK'nın düzenlediği panelde bir araya geldik. Bu, elbette önemlidir. Ama daha önemli olan Türkiye'nin tüm zenginliklerinin, tüm kültürlerinin, tüm dillerinin, birbirini ötekileştirmeden, uzaklaştırmadan ortak zeminlerde buluşması, etnik, dinsel, mezhepsel özgünlükleri üzerinde taşıyan insanların kucaklaşmasıdır. Bunun, bugünden yarına gerçekleşme şansı olmadığını biliyorum. Türkiye'nin bu uğurda büyük acılar çektiği bilginiz dahilindedir. Savaşın neden olduğu acıların en katmerlisini, asıl bölge insanının yaşadığı da bilinen bir gerçektir. Bütün bunları biliyorum: Barış yolu, kardeşleşme süreci meşakkatlidir.

Statükocu, gericilik, muhafazakâr, savaştan ve kaostan nemalanan çevrelerin direnciyle karşı karşıya kalınacaktır. Her hak talebi, her demokratik istem faşizan bir dirence uğrayacak, bin türlü fedakarlıkla, büyük uğraşla başlatılan demokratikleşme süreci kesintiye uğratılmaya çalışılacaktır. Nitekim yakın tarihimiz bunun örnekleriyle doludur. Şemdinli'de yaşananları, sağda solda patlayan bombaları böyle değerlendirmesek, büyük bir yanlışta olacağımız açıktır.

Değerli Konuklar,

Bir konunun daha altını çizmek istiyorum. Türkiye toplumu tarihinde görülmedik oranda, muhafazakârlaşma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu tehlikenin farkında olmamak, Kürtlerin bütünlüğünün dağılmasına, barış talebinin güçsüzleşmesine yol açacaktır. Türkiye ekonomik, siyasal, kültürel açıdan emperyalizme eklemelenme sürecini bütün ağırlığı ile hissetmekte, neo liberal politikalar tek belirleyici kılınmaya çalışılmaktadır.

Neo liberal politikaların somut yansıması, haklarımızın elinden alınmasıdır. Neo liberalizm her şeyin parayla alınıp satıldığı, parası olmayana barınma, sağlık, eğitim gibi temel hakları kullanma şansı verilmediği, yaşama hakkının bile parası olmayan açısından tartışmalı hale getirildiği, sosyal devlet uygulamalarının rafa kaldırıldığı, bunun yerine insanlarımızın dilenci muamelesi yapıldığı bir toplumsal düzen anlamına gelmektedir. Neo liberal politikaların kararlı uygulayıcısı olan AKP, aynı zamanda Türkiye toplumunu hızla gericileştirmeye çalışmakta, muhafazakarlık ağıdalı bir biçimde toplumsal yaşama hakim kılınmak istenmektedir. Bugün bu düzen AKP eliyle sürdürülmektedir. AKP Türkiye tarihinin görüp göreceği en Amerikancı siyasi parti olmayı çoktan hak etmiştir.

Bölgemizde yaşanan krizlerden, Ortadoğu bölgesindeki dengelere kadar hemen her gelişmede, ABD yanlısı özelliği ile dikkat çeken AKP iktidarı eliyle, bölgemizde sürüp giden savaş halinin derinleştirilecek adımlar atılması, sınır ötesi operasyonların artık olağan hale gelmesi şaşırtıcı değildir. ABD istemekte, AKP yoksulların üstüne bomba yağdırmaktadır. Sınır ötesi operasyonların tüm hızıyla devam etmesinin bizim tarafından algılanması bu doğrultudadır. Bir taraftan operasyonlar devam etmekte, yoksul Kürt köylerinin üzerine bomba yağmakta ama diğer taraftan AKP'nin bölgede hiç de küçümsemeyecek bir kitle ve oy desteğine sahip olduğu görülmektedir. Bu bir çelişkidir.

AKP'nin bunu muhafazakârlaşma yoluyla, gericiliği örgütleyerek başardığı anlaşılmalı, barış talebinin aynı zamanda muhafazakârlaşmaya karşı mücadeleyle zenginleştirilmesi gerekliliği görülmelidir. Barış ve özgünlük talebi eğer gericiliğe karşı hassasiyetlerle donatılmazsa, coğrafyamızın bir başka tehlikeyle karşı karşıya kalacağını bilmek gerekiyor. Demokrasi, insan hakları, barış temalarını kullanarak destek bulan AKP iktidarı, ABD politikalarını uygulamada, savaşı derinleştirmekte beis görmemekte, ancak bu gerçeğe rağmen meşruluğunu ve gücünü korumakta, hem de bunu halkın dini duygularını istismar ederek sağlamaktadır.

Biliyorum ve inanıyorum ki, bölgede, eşitlikçi, özgürlükçü, barış yanlısı, ilerici bir damar bulunmaktadır. Bu damar AKP gericiliğinin prim yapmasına, bölge insanının masum dini duygularının istismar edilmesine izin vermeyecektir. Eğer bu başarılamazsa, Amerikancı-neoliberal-gerici AKP, Kürt ilericiliğini tasfiye sürecini hızlandıracaktır. Yerel seçimlerde başbakanın özellikle Diyarbakır Belediyesini istemesinin nedeni budur.

AKP, Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı kentlerimizde, merkezi iktidarın sağladığı olanakları, her türlü tarikat cemaat ilişkileri ile pekiştirmeye çalışmakta, bu sürece yerel yönetimleri de dahil etmek istemektedir. Dinsel gericiliği, örgütlenmesinin ana manivelası olarak kullanmaktadır.

Değerli Konuklar,

Bugün burada, barışı tartıştığımız bu zeminde, kardeşlik ve dostluk mesajlarının vermeye çalıştığımız bu kürsüde, eğer Susurluk'la Şemdinli'nin arasındaki ilişkiyi görmezden gelirsek, savaştan beslenenlerin heveslerini kursaklarında bırakacak bir dirayet sergileyemezsek, halkları birbirine düşürmeye çalışanların oyunu bozacak bir kararlılık gösteremezsek, 12 Eylül başta olmak üzere ülke tarihindeki bütün karanlık eylemlerin gün ışığına çıkartılmasını birincil talep olarak dillendirmesek, faili meçhullerin arkasındaki meçhul olmayan çetelerin yargılanması noktasında ısrarcı olmazsak, ne yazık ki, konuştuklarımızın bir kıymeti olmayacaktır.

Çünkü Türkiye, farklı düşüncelere karşı tahammülsüzlüğün toplumsal yaşamın bir parçası haline getirilmeye çalışıldığı, insanların sokaklarda büyük kalabalıklar tarafından linç edilmek istendiği, değişime, demokratikleşmeye karşı çıkışın vatanseverlik gibi algılatılmaya çalışıldığı, din istismarının uç vermeye başladığı, demokratikleşme girişimlerinin toplumsal bir kültür haline gelmesinden duyulan rahatsızlığın siyasetin merkezine oturtulmaya çalışıldığı, göz boyamaya dönük girişimlere karşın kalıcı barış ve demokrasi yolunda ikna edici adımların atılmadığı, hatta baskıcı uygulamaların artmaya başladığı bir zaman dilimden geçiyor.

Az önce vurguladığım kararlılık sergilenmezse bu süreç açıkçası barış ve demokrasi güçlerinin aleyhine işlemeye başlayacaktır ki, bu da, barışın ötelenmesi, insanların acı çekmeye devam etmesi anlamına gelecektir.

Sürece iradi bir müdahalenin, örgütlü ve birleşmiş bir tavır alışın, demokrasi güçlerinin birliğinin gerçekleşmesinin, emek hareketinin kendi gücünü artırarak, toplumsal barış ve demokratikleşme konusuna hassasiyetle eğilmesinin şart olduğunu vurgulamak gereği duyuyorum.

Türkiye topraklarının kültürel çeşitliliğini, rengârenk mozağini zenginlik olarak görenlerin, toplumsal yaşamı bu temelde yeniden tanzim etmek isteyenlerin, birarada ve kardeşçe yaşamak arzusunda olanların, ortak sorunlar çerçevesinde oluşan ortak mücadele zeminini daha da güçlendirmeyi amaç edinenlerin bu memlekette kök saldığını, Türkiye'nin dikensiz bir gül bahçesi olmadığı göstermemiz gerekiyor.

Bu doğrultuda; toplumun bütün örgütlü kesimlerine, siyasi partilere, derneklere, demokratik kitle örgütlerine, meslek örgütlerine, sendikalara, duyarlı vatandaşlara büyük bir görev düştüğünü de sözlerime önemle eklemek durumundayım.

Değerli Arkadaşlarım,

300 bini aşkın üyesiyle TMMOB, 70 bini aşkın üyesiyle İnşaat Mühendisleri Odası göz ardı edilmesi mümkün olmayan önemli bir güçtür. Bu gücün doğru kullanılması hem mesleki kazanımların elde edilmesiyle sonuçlanacaktır hem de ülkenin demokratikleşmesine katkı sağlayacaktır. Barış için, demokrasi için, eşitlik ve adalet için, emek için, hakça bölüşüm için TMMOB, İMO üzerine düşeni yapmaya gayret etmektedir. İlginçtir; TMMOB sistemin ihtiyacını karşılamak için kurulmuş, ancak kurulduğu günden bu yana sistemi sorgulayan özelliği ile dikkat çekmiştir.

Dönem dönem iniş çıkışlar yaşasa da ana hattı değişmemiş, muhalif özelliğini kaybetmemiştir. 1970'li yıllarda Boğaziçi Köprüsü gibi sosyal yönü de olan mesleki tartışmalardaki tavır alışıyla, antifaşist mücadeleye yaptığı katkıyla öne çıkmayı başarmış, mücadele hattına uygun kadrolar ortaya çıkartmıştır ki, bugünkü TMMOB kadrolarının büyük bölümünün 1970'li yıllarda yetiştiği ya da 70'li yılların TMMOB'sini hareket noktası aldığı görülmektedir.

TMMOB'nin ve bağlı Odaların nasıl bir Türkiye istediği, kendi iç örgütlenmesine, demokratik işleyişine bakılarak anlaşılabilir. Demokratik bir Türkiye isteyen TMMOB, kendi iç hayatında demokratik mekanizmaları azami ölçüde çalıştırmaktadır ki inandırıcı olmanın yolu buradan geçtiği bilince yerleşmiştir.

Anadolu coğrafyasının kültürel çeşitliliği her zaman TMMOB örgütlülüğünde yansımaları bulmuş, kimse bir başkasını, hiçbir grup bir başka grubu etnik kökenine, inanışına bakarak devre dışı bırakmaya çalışmamıştır. TMMOB'nin tek kriteri vardır: TMMOB kadroları antifaşist, antiemperyalist, antikapitalist. Bakın bir örnek vermek istiyorum. İlk mühendis mimar örgütlenmesi olan "Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyeti", Hulusi Boyacıyan, Kemalettin Karaköy ve Refik Ziya Terziyan öncülü-

günde kurulmuştur. Görüldüğü gibi Anadolu coğrafyasının tüm renklerini TMMOB'nin öncülü sayılan örgütlenmenin yetkili kurullarında görmek mümkündür.

TMMOB'un anlayışı budur. TMMOB aynı anlayışla yoluna devam etmektedir. Çünkü dün olduğu gibi, bugün de, gelecekte de Türkiye'nin ihtiyacının bu olduğunun farkındadır. İç hayatını buna uygun tanzim etmektedir.

Değerli Konuklar,

Bir başka örnekle devam edeyim. Bilinen bir örnektir ama bizlere ne gibi görevler düştüğünü hatırlatmak, neler yapmamız gerektiğini kavramamız açısından önemlidir. Biliyorsunuz; dönem dönem ülkemizde ırkçı-milliyetçi histeri baş göstermekte, sokaklar savaş çığırktanlarının mitinglerine tanık olmaktadır.

İrkçi, linççi grupların örneğin Trabzon'da düzenlediği bir mitinge 10 bin insan katılırken, aynı temalı gösteriye Hopa'da katılım 10 kişiyi geçmemiştir. Bunun okuması şudur: Kürt sorunun çözümü, barışın kalıcılaştırılmasının yolu, Türkiye solunun etki alanını genişletmesinden geçmektedir. Sol ırkçı kalkışmaya izin veren bu siyasal-kültürel iklimi değiştirmede süreci, savaş yanlısı, ölümü yanlısı gösterilere binler katılmaya devam edecektir. İrkçi kalkışmanın Hopa neden prim yapmamasının nedeninin solun varlığı olduğu unutulmamalıdır. Buna benzer örnekleri çoğaltabiliriz.

Değerli Dostlar,

Ancak bir örnek var ki, Kürt sorununun hangi noktadan başlangıç yaptığı ve bugüne kadar geçen sürede aldığı mesafeyi gözler önüne seriyor. Bugün geldiği noktaya kolay gelinmediği bilinmektedir. Büyük acılar çekilmiştir. Yok saymak, görmezden gelmek, asimile etmek noktasından, bugün sorunların açıkça konuşulduğu, tartışıldığı, çözüm yolları üzerine kafa yorulduğu döneme gelip dayanmış bulunuyoruz. İnkâr noktası çoktan geçilmiştir ama çatışma ortamının sürüyor olması, barışın bir türlü hakim kılınamaması umut kırıcıdır.

Yine de Kürt sorunu çerçevesinde, Türkiye'nin bir bütün olarak önemli kazanımlar elde ettiğini, toplumsal, siyasal kesimlerin, sorunu kendi meşreplerine uygun olsa da, çözüm yolu arayışı içine girdiklerine tanık oluyoruz. Bunlar sevindiricidir. Asıl sevindirici olan şimdi vereceğim örnekle anlaşılacağı üzere Kürt sorununun kat ettiği mesafedir. 1960'lı yıllarda yayımlanan bir sol dergiye, Kürt sorunu tartışan yazı nedeniyle dava açılıyor. Dava Türkiye'de Kürtler var mı yok mu tartışmasına gelip dayanıyor. Mahkeme heyeti şöyle bir karar veriyor: "Türkiye'de Kürtlerin olup olmadığına dair yerinde keşif yapılmasına karar verilmiştir."

Yani bir heyet kurulacak, Kürtler var mı yok mu diye araştırma yapılacak. Hem de yerinde yapılacak bu araştırma. Komik, tuhaf, rencide eden ama Türkiye'nin geçirdiği evreyi anlamamız açısından önemli bir örnek. "Kürtler var mı yok mu keşfedile" noktasından bugünlere ulaşmak, yaşanan bütün acılarına rağmen, kıymetlidir, korunması gerekir, daha da geliştirilmesi şarttır. Kürtler o gün de vardı. Bugün de var. Yarın da olacaklar. Dün varlar mı, yoklar mı diye keşif heyeti gönderiliyordu. Bugün bunları konuşur hale geldik. Ama yarın Anayasayla güvence altına alınmış, eşit, özgür bir ortak yaşam bizi beklemektedir. Bu bir temenniden ibarettir diyen çıkabilir; olsun varsın, umudumuz bu yöndedir.

Türkiye er ya da geç, insanların kendi dilleriyle konuştukları, kültürlerini geliştirdikleri, kimsenin kendisini ikinci sınıf vatandaş olarak görmediği, kimsenin bir başkasına üstünlük kurmadığı bir ülke olacaktır. Dolayısıyla artık, Türkiye'nin geleceği üzerine konuşurken dilleri, kültürleri, gelenekleri, talepleri farklılık arz eden Türkleri, Kürtleri, Arapları, Çerkezleri, Lazları, Gürcüleri, Alevileri gözetken bir yerden tanımlama yapmak gerekmektedir.

Değerli Arkadaşlar,

Türkiye solu açısından da birkaç noktayı vurgulama zorunluluğu hissediyorum. Kürt sorununun bugünkü talepler ışığında bakıldığında, Türkiye solunun gündemine geç girdiği söylenebilir ama beraberinde Kürtlerin de bugünkü örgütlülük düzeyini ve talep zenginliğini zaman içinde yarattığını görmek gerekmektedir. Toplumsal, siyasal sürecin bugünden yarına ve kolaylıkla değişim, dönüşüm geçirdiğini düşünmemek doğru olmayacağı gibi, beklentiler nedeniyle hayal kırıklıklarına yol açtığı da ifade edilebilir. Kürt sorunu nedeniyle elbette Kürtler ağır bedeller ödemiştir. Ancak Türkiye solunun bedel ödemediğini ileri sürmek sanıyorum ki haksızlık olacaktır. Bırakalım 1985'ten bu yana yaşa-

nanları, TİP'in Kürt sorunu nedeniyle kapatıldığı unutulmamalıdır. 29 Ekim 1970 yılında toplanan TİP 4. Kongresi'nde alınan kararın, bugün bile birçoklarının altına imza atmaktan çekinebileceği içeriğe sahip olduğu dikkatlerden kaçmamalıdır.

TİP'in kapatılmasına neden olan ifadeleri okuyacağım şimdi sizlere: "Türkiye'nin doğusunda Kürt halkının yaşamakta olduğunu, Kürt halkı üzerinde baştan beri, hakim sınıfların, faşist iktidarların, zaman zaman kanlı zulüm hareketleri niteliğine bürünen, baskı, terör ve asimilasyon politikasını uyguladıklarını, Kürt halkının yaşadığı bölgenin, Türkiye'nin öteki bölgelerine oranla geri kalmış olmasının temel nedenlerinden birisinin, kapitalizmin eşitsiz gelişme kanununa ek olarak, bu bölgede Kürt halkının yaşadığı gerçeğini göz önüne alan hakim sınıf iktidarlarının güttükleri ekonomik ve sosyal politikaların bir sonucu olduğunu, (...) Kürt halkının anayasal vatandaşlık haklarını kullanmak ve diğer tüm demokratik özlem ve isteklerini gerçekleştirmek yolundaki mücadelesinin, bütün anti-demokratik, faşist, baskıcı, şoven-milliyetçi akımların amansız düşmanı olan partimiz tarafından desteklenmesinin olağan ve zorunlu bir devrimci görev olduğunu, (...) kabul ve ilan eder."

1920'lerden günümüze, yani TKP'den bu güne solun Kürt sorununa yaklaşımını ana hatlarıyla göz önüne getirdiğimizde rahatlıkla şöyle bir yorum yapılabilir: İş dönüp dolaşıp, üniter yapının parçalanması noktasına gelip dayandığında, hem Türkiye solunun hem de Kürt hareketinin aynı refleksi verdiğini söylemek, yabana atılır bir tespit değildir. Dolayısıyla bugün, kardeşçe, demokratik teamüller çerçevesinde bir arada yaşama fikri daha uygulanabilir; daha doğru gelmektedir.

Değerli Meslektaşlarım,

Kürt sorunu aslında Türk sorunudur. Kürt sorunu çözülmeden, memlekette barış hüküm sürmeden Türkiye'nin sorunlarından kurtulması mümkün değildir. Bu çerçevede vurgulanmalı ki, Kürt sorunu aslında Türkiye solunun, emek hareketinin, demokratik kitle örgütlerinin sorunudur. Irkçı-milliyetçi hezeyanın önüne geçilmesinin, siyasetin ve hakim kültürün belirleyicisi statükocu anlayışın dağıtılmasının tek başına sorunun muhataplarının zorlamasıyla, istemesiyle olanaklı olmadığı bilinmelidir. Kürt sorunu odaklı süreç bunun bir göstergesidir.

Şunu net olarak görmek gerekmektedir: Kürt sorununun barışçı ve demokratik bir çözümü için Türkiye'de ilerici bir toplumsal ve politik güç birikiminin baskın hale gelmesi zorunludur. Bunun anlamı açıktır: Trabzonların azalması, Hopaların çoğalması gerekiyor. Tersten bir anlatımla; Türkiye'de ilerici güçlerin çoğalması, kitle temelini genişlemesi, aynı zamanda Kürtlerin de sorunudur. Türkler ve Kürtler arasındaki kardeşlik ilişkilerinin zayıflaması, gönül bağlarının kopma eğilimi göstermesi sanıyorum ki tüm toplumsal yaşamda telafisi mümkün olmayacak sonuçlara yol açacaktır.

Bu nedenle ivedilikle yeniden kardeşleşme sağlanmalı, bir arada yaşama talebi içselleştirilmelidir. Aksi tutumun herkes açısından öldürücü olacağı açıktır. Kardeşleşme sağlanamazsa, politik arenada elde edilecek başarıların hiçbir hükmünün olmayacağı da unutulmamalıdır. Bunun günü birlik, gelip geçici önlemlerle sağlanamayacağı açıktır. Bu nedenle kalıcı ve stratejik öneme haiz bir yaklaşım, barış talebinin merkezine oturtulmalıdır.

Türklerin, Kürtlerin, Lazların, Gürcülerin; emekçilerin, işsizlerin, işçilerin, kamu çalışanlarının, emeklilerin kendilerini sosyal, sınıfsal, kültürel yıkıma sürükleyen neo liberalizme ve tüm ilerici kazanımlarını yok etmeye yönelik gericiliğe; halkları birbirine düşman etmeye çalışan emperyalizme ve ırkçılığa karşı ortak mücadelesi bu stratejik bakış açısının oluşturulmasının başlangıç noktası olabilir. Meseleye soldan bakmanın olmazsa olmazı bu noktadır. Kimlik ve sınıf siyasetinin nasıl ele alınacağına dair bir tartışma panel konumuzla tam örtüşmediği için ayrıntılarına girmeyeceğim ama şu noktaya da vurgu yapmayı bir zorunluluk olarak görüyorum.

Bir tarafta geleneksel, sınıf indirgemeci, kimlik taleplerini reddeden ve her şeyi sınıf kimliğine indirgeyen bir yaklaşım bulunmaktadır. Diğer tarafta ise her şeyi kimlikler üzerinden tarif eden, toplumsal hayatı kimliklere dayanarak tanzim etmeyi hedefleyen bir anlayış vardır. İki yaklaşımın da doğru olmadığını vurgulamam gerekiyor. Eşitlik, sosyal adalet, özgürlük, insan hakları, demokrasi ve emek mücadelesini aynı potada eritecek, politik, ekonomik, kültürel açılım sağlayacak bir programa ihtiyaç bulunmaktadır.

Değerli Konuklar,

Ülke olarak kritik bir dönemden geçiyoruz. Kürt sorununda da kritik bir aşamaya gelip dayanmış

bulunuyoruz. Doğduğumuz, kader birliği yaptığımız bu topraklarda yeterince acı yaşandı. Yeni acılar yaşamak istemiyoruz. Bunun yolunun Kürt sorunundaki çözümsüzlüğe dur denmesinden geçtiğini biliyoruz. Birarada yaşamı savunan, kardeşleşme hedefini önüne koyan, ülkede ve bölgede barışı amaç edinen bir proje etrafında ortaklaştırılmış bir program hayata geçmelidir. Kürt sorunu daha fazla demokrasi ve daha fazla özgürlükle çözüleceği açıktır. Bugüne kadar aksi yöntemlerle sonuç almak mümkün olmamıştır. Yasakla, baskıyla, Kürt sorununu dile getiren siyasi partileri kapatmakla sorun çözülemediği çoktan açığa çıkmıştır. Askeri operasyonlarla sonuç alınamadığı, hatta sorunu daha da derinleştirdiği, şimdiye kadar gerçekleştirilen onlarca sınır ötesi operasyonun hiçbir faydasının olmadığı da tartışılmaz gerçeklerdir.

Sorunun çözümü bu ülke insanının iradesindedir. Buradan bir kez daha sesleniyorum: DTP, Kürt sorununun barışçıl, demokratik çözümü için önemli bir şanstır. Bu şansın iyi değerlendirilmesi şarttır. DTP'nin kapatılması gibi bir yanılsa düşülmemesi gerekmektedir. Kürt sorunu toplumsal bir sorundur. Ama aynı zamanda da bir eşitsizlik sorunudur. Türkiye'nin Kürt sorununu bir asayiş sorunu olarak gören anlayıştan hızla uzaklaşması gerekmektedir.

Kürt yurttaşlarımızın demokratik, kültürel, siyasal haklarını kullanabilmelerini tartışma konusu yapan, insanların kendi yaşamları ve gelecekleriyle ilgili kararları kendilerinin alabilmesinin önünü kapatan, bölgesel eşitsizliklerin kamu eliyle giderilmesi doğrultusundaki talepleri duymazlıktan gelen hakim anlayış terk edilmelidir. Çözüm aslında bu kadar yalındır. İş ki Türkiye buna niyet etsin. Türkiye insanı sorunlarını kendi iç dinamikleriyle çözecektir.

Anayasal yurttaşlık bu noktada işimizi kolaylaştıracak formülü bizlere sunmaktadır. Bu, yurttaşlığın zorunlu değil, gönüllü olacağını vurgulamak gerekiyor. Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları etnik kökenine bakılmadan, mezhep farkı gözetilmeden; kişisel haklardan, özgürlüklerden, demokrasiden yararlanabilecek, karar süreçlerine katılabilecek, yaşanabilir bir çevre, konut, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ihtiyaçlarını karşılayabilecek, işsizlik sorunu yaşamayacak ve sosyal, kültürel taleplerini kamusal alanda karşılayabilecek, anadilini, kültürünü yazılı, sözlü, görsel araçlarla geliştirecektir. Sorunun çözümü burada yatmaktadır.

Değerli Arkadaşlar,

1998 yılında TMMOB "Demokrasi Kurultayı" düzenlemiş, Kurultay'ın "Kürt Sorunu" alt başlığında ele alınan oturum, savaşa son verilmesi, Kürt kimliğinin Anayasal güvence altına alınması, Türklerle Kürtlerin bir arada, kardeşçe ve eşitlik içinde yaşayabilecekleri demokratik bir düzen kurulması doğrultusunda bir çağrıyla sonlandırılmıştı. Bu çağrıda taleplerin hala karşılanmamasının doğrudan doğruya handikap bir yana, TMMOB'nin Kürt sorunu karşındaki hassasiyetini gözler önüne seren bu yaklaşımın bugün de TMMOB ve bağlı Odaların görüş ve önerileriyle örtüşmekte olduğunu belirtmek istiyorum.

İMO 41. Dönem Çalışma Programında, dönem içerisinde bir Demokrasi Kurultayı toplamak karar altına alınmıştır. Eğer şartlar uygun olur ve ön çalışması yeterli seviyede örgütlenirse, İMO, 1998 Demokrasi Kurultayı kapsamında bir etkinlik düzenleyecektir. Şimdiden bunun haberini veriyor ve sözlerimi Van İKK'nın 1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla yayınladığı mesajın son satırlarıyla sona erdiriyorum. "Biz savaşa işgale ve talana ortak olmayan demokratik sosyal hukuk devleti niteliğine sahip kimliği, kültürü, dili, dini, mezhebi ve görüşü ne olursa olsun eşit haklara sahip yurttaşlar olarak yaşayabileceğimiz ülkemizin ve toplumumuzun bir daha savaşı ve şiddeti yaşamaması için öncelikle demokratikleşmeye yönelik çözümlerin benimsendiği ve Kürt sorununda demokratik çözüm, kalıcı barış içinde bir Türkiye istiyoruz. Evet biz biliyoruz başka bir Türkiye mümkündür, başka bir dünya mümkündür."

Başka bir Türkiye'nin, başka bir dünyanın, başka bir hayatın varlığını ete kemiğe büründürme sorumluluğu bizlerdedir. Bu sorumluluğun bilinciyle tüm meslektaşlarımı saygıyla selamlıyorum.

Mesleki Eğitim Çalıştayı (Antalya)

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

8 Kasım 2008

Değerli Meslektaşlarım,

Meslek İçi Eğitim Çalıştayı'na hoş geldiniz. Bugün burada, mesleğimiz açısından önemi tartışılmayacak kadar açık bir konu olan iç eğitimimizle ilgili çalışma yapmak için toplandık. Bildiğiniz üzere, birkaç dönemdir Odamız zemininde görmezden gelinemeyecek bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Mesleğimizin, ihtiyaçlarımızın ve toplumsal hayatın gelişmişliğine paralel olarak, Odamızın örgütsel yapısında, iç işleyişinde, meslektaşlarımızla ilişkisinde, mesleki sorunlara yaklaşımında, çözüm önerilerinin uygulanabilirliğinde ve toplumsal sorumluluğuyla ilgili girişimlerinde kayda değer bir farklılık gözlemlenmektedir.

Değerli Arkadaşlar,

Bunun bir tercihle açığa çıktığını, ufuk genişliği ile alakalı olduğunu vurgulamak istiyorum. Mesleki ve toplumsal ihtiyaçlar adım atılmasını zorunlu kıldığında kurumlar bir tercih yapmak durumunda kalır. Ya günün gereği yerine getirilecek ve geleceğin ihtiyaçları bugünden hissedilecektir ya da atıl, işlevsiz, çağın gerisinde kalmış bir kurum olarak patinaj yapmaya devam edilecektir. İMO'nun tercihi, çağın görevlerini yerine getirmek ve geleceği bugünden kurmak doğrultusunda olmuştur.

41. Dönem çalışma Programımızda da vurgulandığı üzere, 40. Dönemde tüm birimlerimizde yaygınlaştırılarak uygulanan Meslek İçi Eğitim çalışmaları, SİM Yönetmeliği, Yapı ve Proje Denetçilerinin eğitimi, Kamulaştırma Bilirkişilik kursu ve sertifikalandırılması Oda faaliyetlerimizde çok önemli bir yer tutmaktadır. Adana'da gerçekleştireceğimiz 3. Danışma Kurulumuzda da, meslek içi eğitim çalışmalarımızın merkezi planlamayla ülke geneline yaygınlaştırılması, daha sistemli, programlı ve sürekli hale getirilebilmesi için yeniden yapılandırılması ve kurumsallaşması konusu ele alınacaktır.

Çalıştayımız, Danışma Kurulu öncesi meslek içi eğitim çalışmalarının bugünü ve geleceğinin tartışılacağı, yeni bir perspektif arayışının ete kemiğe bürüneceği bir hazırlık çalışması niteliği taşıyacaktır. Çalıştayımız, meslek içi eğitim çalışmalarına dair birikim ve deneyim sahibi üyelerimizle birlikte, Meslek İçi Eğitim Kurulu, İnşaat Mühendisliği Eğitim Kurulu, Mesleki Değerlendirme Kurulu, Yetkin Mühendislik Kurulu üyeleri ile Şube başkanlarımız, sekreter üyelerimiz ve Şube sekreterlerimizi bir araya getirecek ve inanıyorum ki bu değerli potansiyel örgütümüzün ihtiyaç duyduğu açılımları sağlayacaktır.

İki gün sürecek zorlu ve hassas bir program bizleri bekliyor. Bu nedenle, konuşmamı kısa keseceğim. Çalıştayın önüne koyduğu hedefe ulaşması için sorumluluklarımızı yerine getirmek durumundayız. Bana ilk düşen sorumluluk, zamanı Çalıştay lehine kullanmaktır ki, bu, Çalıştay kapsamında harcayacağımız mesaiye değer verdiğimiz anlamına gelmektedir.

Sevgili Çalışma Arkadaşlarım,

İhtiyacı tespit etmek önemlidir ama daha önemli olan nokta gelişimi, değişimi gerçekleştirebilecek bir potansiyele, bilgi, birikim ve donanımına sahip olunup olunmadığıdır. Niyetleri aşarak, süreci örgütleyebilecek programa ve bu programın içini dolduracak kadrolara sahip olup olmadığınız da sonucu değiştirecek önemdedir. Çalıştayımız, bütün bunların sınandığı bir zemin olacaktır ama beraberinde, meslek içi eğitimde geldiğimiz nokta belirginleşecek, eksiklerimiz ve yapılması gerekenler açığa çıkacaktır.

Değerli Meslektaşlarım,

Sizler de biliyorsunuz ki, şimdiye kadar başardıkları göz önüne alındığında İMO'nun bu potansiyeli taşıdığı açığa çıkmış, mesleki alanlarımıza dönük üretimiyle rüştünü ispat etmiştir. İMO, mesleki kazanımları içselleştirmiş, mesleki vizyona dönük düzenlemeler gerçekleştirmiş, pek çok yeniliğe imza atmıştır. Başta meslektaşlarımızın belgelendirilmesi ve yetkinleştirilmesi doğrultusundaki çabalar olmak üzere, başlatılan yeni uygulamaların ve yeni kazanımların öznesi, yaratıcısı sizlersiniz, bütün sürece sizler tanıklık ettiniz.

Odamızın son yıllarda önemli işler başardığı, hem kurumsal olarak hem de dışa dönük yüzünde köklü değişiklikler gerçekleştirdiği, mesleğimizin vizyonuna ve meslektaşlarımızın hak ve çıkarlarına dönük ciddi kazanımlar elde ettiği bilginiz dahilindedir. Bugünün kritik sorunu, gelinen bu noktanın, kat edilen mesafenin yeterli olup olmadığıdır.

Değerli Arkadaşlar,

2 Temmuz 2004 tarihinde oluşturulan Meslek İçi Eğitim Kurulumuz bu zaman zarfında SİM Yönetmeliği çerçevesinde başarılı çalışmalar yürütmüş ve meslek içi eğitim çalışmalarına belirli bir ivme kazandırmıştır. 2006-2007 yıllarında toplam 715 etkinlik gerçekleştirilmiş, 53 bin 774 üyemiz çeşitli eğitim ve kurslara tabi tutulmuştur. 2008 yılı içerisinde ise gerçekleştirilen 456 etkinlik kapsamında 34 bin 158 üyemiz sürece dahil edilmiştir.

Az sonra Meslek İçi Eğitim Kurulumuz kapsamlı bir sunum ile oluşumundan bu güne yürüttüğü çalışmaları bizlerle paylaşacak. Kurulduğu günden bu yana büyük bir özveriyle çalışan Meslek İçi Eğitim Kurulumuza, şimdiye kadar gerçekleştirdikleri tüm çalışmalar ve önümüzdeki sürece koyacakları katkılardan dolayı teşekkürü bir borç biliyoruz.

Değerli Meslektaşlarım,

Uzmanlık alanlarının çeşitliliği ve yeni alanların ortaya çıkması, teknolojik gelişmeler, kariyer yönelimleri ve çağı yakalama hedefi, daha verimli ve etkin stratejiler geliştirmeyi zorunlu kılmaktadır. Meslek içi eğitim, salt mesleki formasyonun artırılmasına yönelik bir düzenleme olmayıp, yaşam boyu öğrenim kapsamında, bireylerin bilgilerini, yeteneklerini ve yetkinliklerini geliştirmesine olanak sağlayan bir kurguyu içermelidir. Bu ise ancak, meslek içi eğitimin daha kurumsal bir işleyişe kavuşturulması ile mümkündür. Hatta tüm eğitim faaliyetlerini bünyesine toplayacak bir akademi, bir enstitü kurulması geleceğe dönük programlara dahil edilebilir.

Çalıştayımız belki de bu hedeflerin ilk kez dile getirildiği, ilk işaretlerinin verildiği bir zemin olacaktır. Örgütümüzün, meslektaşlarımızın eğilimi ve beklentisi bu doğrultudadır. İMO, mühendislik eğitiminin başlayarak süreç içinde karşımıza çıkan tüm sorun ve sıkıntıların, ihtiyaçların farkındadır. Aynı zamanda çözümün ne olması gerektiğinin de bilincindedir. Çözüm yolu mesleki niteliğimizin yükseltilmesinden, denetim mekanizmasının işlevsel hale getirilmesinden geçmektedir. Yetkinleştirme, belgelendirme çalışmalarımızı bu bağlamda ele alırsak, Yetkin İnşaat Mühendisliği, SİM, İTB gibi vizyona dönük çalışmalarımızın felsefi tarafını daha iyi kavrayabiliriz.

Değerli Meslektaşlarım,

İnşaat Mühendisleri Odası toplumun sesi, vicdanı olmak hedefindedir. Bunu açıktan beyan ederken, aynı zamanda, bu hedefe ancak nitelikli mühendisler eliyle ulaşılabileceğinden emindir. Odamızın mesleki sorunlara yaklaşımı ve çözüme dair girişimleri bir bütünlük içermektedir. Meslek İçi Eğitim Çalıştayı bu bütünlüğün bir göstergesidir.

Bu duygu ve düşüncelerle saygılar sunuyorum, kolaylıklar diliyorum.

İMO 41. Dönem Şubelerarası Ortak Toplantısı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

10 Ocak 2009

Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Şube Başkanlarım,

Şubeler Arası Ortak Toplantı'ya hoş geldiniz.

Bugün gündemimizi başta SİM olmak üzere örgütsel sorunlarımız oluşturacak; uygulamada yaşanan sorunlar dile getirilecek, sorunları aşma doğrultusunda çözüm önerileri tartışılacak. Yapılanlar, yapılması gerekenler, aksayan yönler dile getirilecek. Şubelerimizin uygulamada yaşadığı sıkıntılar ve sıkıntıları aşma doğrultusunda çözüm önerilerini paylaşma ve tartışma olanağı bulacağız. Yönetim Kurulumuz ve MDK bu gün gündeme aldığımız konuları, buradaki tartışmaları göz önünde bulundurarak değerlendirecek ve gerekli düzenlemeleri hayata geçirecek.

Değerli Çalışma Arkadaşlarım,

Antalya’da yapılan Meslek içi eğitim Çalıştayı’nda SİM Yönetmeliği çerçevesinde yapılan uygulamalarla ilgili sorun ve sıkıntılarının birikmiş olduğu görüldü ve gelen talep doğrultusunda Yönetim Kurulumuz bu günkü toplantıyı yapma kararı aldı. Dolayısıyla toplantının asıl gündemi SİM yönetmeliği ve yönetmelik çerçevesindeki uygulama, uygulamada karşımıza çıkan aksaklıklar, şubelerimizin yaşadığı sorunlar olacak. Toplantımızın ilk bölümünde MDK SİM Yönetmeliği ile ilgili yaşanan süreci bizlerle paylaşacak. Ben, konu ilgili görüşlerimi paylaşmaya şu kısa notu aktararak başlamak istiyorum. Mimarlar Odası tarafından uygulanan SMM Yönetmeliğine açılan davadan sonra Odamız SİM yönetmeliğine dava açıldığı basına yansdı. Henüz Odamıza ulaşan resmi bir bilgi yok ama örgüt olarak her türlü gelişmeye hazırlıklı olduğumuzu vurgulamak istiyorum.

Arkadaşlar,

Biliyorum ki SİM yönetmeliğinin inşaat mühendisliği mesleğinin geleceğinin kurgulanmasında son derece önemli bir yeri olduğu hepimizin ortak görüşüdür Hiç tartışmasız Odamıza yön veren toplumsal yarar ilkesidir. Odamız tasarruflarını, kişisel ve ekonomik beklentilerle değil, toplumun ihtiyaçları üzerinden şekillendirmekte, mesleki düzenlemelerini de yine bu çerçevede ele almaktadır. Hepinizin malumdur: Bizleri mesleğimizin bugününe ve vizyonuna dönük uygulamaları başlatmaya iten neden, mühendislik alanının hâlâ 1930’lardan kalma yasalarla düzenlenmiş olmasıdır. Oysa günümüz insanının sorunları, ihtiyaçları, beklentileri değişmiş ve farklılaşmıştır.

Mevcut yasa ve düzenlemelerle bırakalım geleceği, bugünün görevlerini dahi yerine getirebilmek mümkün değildir. Yaşanan sağlıksız kentleşme ve kaçak yapılaşma önemli sorun haline gelmiştir. Türkiye’nin ciddi bir deprem tehlikesi altında olduğu açığa çıkmış, zaman zaman meydana gelen depremler telafisi mümkün olmayan büyük yıkımlara yol açmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası mühendislik eğitiminin yaşadığı sorunlardan ve mesleki nitelik kaybının insanın güvenliğini tehdit eden bir noktaya ulaşmış olduğundan hareketle, gelişen teknik ve teknolojilerde göz önüne alarak meslek içi eğitime ve mesleki denetime ağırlık vermiş, yönetmelik çalışmalarını bu yönde yoğunlaştırmıştır. SİM ve Yetkin Mühendislik ve benzeri çalışmalar bu pencereden değerlendirilmelidir. Odamız, statükoyla yetinmeyen, olması gerekeni var olana tercih eden, olması gerekenler için cesaretli adım atan bir duruş sergilemektedir. Odamız bu duruşunu, kendi gücüne güvendiği, demokratik yolları kullandığı, meslektaşlarını sürecin nesnesi değil öznesi olarak gördüğü için sergilemektedir.

Çok Sevgili Şube Başkanı ve yöneticisi Arkadaşlarım

Bilginiz dahilinde olan SİM süreciyle ilgili hafızalarımızı tazelemek istiyorum. SİM Yönetmeliği 30 Ekim 2005 tarihinde yayınlanmış, 1 Ocak 2006 tarihinde yürürlüğe girmiş ve Yönetmelik kapsamında ilk SİM belgesi 3 Mart 2006 tarihinde verilmiştir.

Yönetmeliğin amacı, “serbest çalışan ve inşaat mühendisliği hizmetleri üreten kişi ve kuruluşların mesleki etkinliklerinin gelişmesini, üretilen hizmetlerin İnşaat Mühendisleri Odası ilkeleri ile ülkemizde geçerli diğer standartlara uygunluğunu, meslek içi haksız rekabetin önlenmesini, mesleki deneyim ve yeterliklerin artırılmasını, ülkemizin inşaat mühendisliği alanındaki bilimsel, teknik kapasitesinin tespitini ve güncellenmesini, mesleki değerlendirmeye esas sicillerin tutulmasını ve bu konuların denetim altına alınmasını sağlamak için yapılacak belgelendirme ve denetimlerin usul ve esaslarını düzenlemek” olarak belirlenmiştir.

Yönetmelik kapsamında, serbest inşaat mühendislik hizmetlerinden birini veya birkaçını ücreti karşılığında, kendi hesabına veya kamu kurum ve kuruluşları dışında bir gerçek ya da tüzel kişi hesabına ücretli veya ortak bir bağlantı içinde yapan inşaat mühendisleri (SİM), Serbest İnşaat Mühendisi olarak tanımlanmaktadır. SİM Yönetmeliği çerçevesinde bugüne kadar on bine yakın inşaat mühendisine SİM Belgesi, dokuz bine yakın işyerine de İşyeri Tescil Belgesi (İTB) verilmiştir, dolayısıyla denetim ve mesleki nitelik ile ilgili eleme gerçekleştirilmiştir.

Peki Değerli Arkadaşlar Odamız neden belgelendirmeye ihtiyaç duymuştur? Neden denetime ihtiyaç bulunmaktadır? Meslek içi eğitim neden kaçınılmazdır? Bütün bu sorular, inşaat mühendisliği eğitiminden mesleki denetime tüm yapı üretim sürecini sorgulamamızı zorunlu kılmaktadır. Şurası açıktır ki, İMO, mesleğimizde çığır açacak yeniliklere imza atmıştır. Gerçekten de İnşaat Mühendisleri Odası

SİM, Yetkin Mühendislik vb. gibi uygulamalarla, mesleki alanımızda yeni bir sayfa açmış, mesleğimizin sadece bugünü tanzim etmeyi değil, bugünden geleceği belirlemeyi amaç edinmiştir. Her yeni uygulamanın bir anlaşılma ve özümseme süreci vardır.

Bu noktaya ulaşana kadar yeniliklerin bazı tepkilerle karşılaşması, bazı hukuki sorunlar yaşaması ve konunun ilgililerinin yeniliği anlamaya çalışmak yerine, refleks olarak tepki göstermesi doğaldır. Ancak ülkemiz 1999 depremleri ile asla gözardı edilmeyecek gerçeklerle yüz yüze kalmıştır. Yapı üretim sürecinde köklü değişikliğe gidilmesinin ertelenemez bir zorunluluk olduğu açığa çıkmıştır.

Mühendislik eğitimi ne yazık ki, daha çok politik nedenlerle açılan üniversitelerde liseden bozma binalarda, hocasız, laboratuarsız verilmekte, her yıl pek çok genç meslektaşımız yetersiz bilgi ve uygulama eksiklikleriyle iş hayatına atılmaktadır. Pek çok projede ve uygulamada, mühendis imzası bir formaliteyi yerinde getirmek gibi algılanmakta, imzacılık' pek çok kötülüğün tetikleyicisi olmaktadır. Müteahhitlik tanımı ve işleyişi büyük bir soruna işaret etmektedir. Proje hazırlanmasından iş bitimine kadar süreç tamamen denetim dışıdır. Sağlıksız, güvenlikten yoksun binalar üretilmekte, hatalı hazırlanan projeler ve eksik yürütülen işler, aksak uygulamalar denetlenmemektedir. Bütün bu işlerde mühendislerin imzasının olduğu, sorumluluk taşıdığı gerçeği de unutulmamalıdır.

İnşaat Mühendisleri Odası yapı üretim sürecinde mühendislik hizmetinin alınmadığını ve mühendislik hizmetinin devrede olduğu işlerde de denetim yapılmadığını düşünmekte, çalışmalarına bu gerçek doğrultusunda yön vermektedir. Sorunların asıl kaynağı budur.

Değerli Meslektaşlarım,

Odamız bütün bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak için, meslektaşların eğitimi ve serbest çalışan mühendislerin denetimi doğrultusundaki uygulamalara başlamıştır. İnşaat Mühendisleri Odası mesleki alanlarını düzenleyen yönetmelikleri yasalar çerçevesinde hazırlamakta, uygulamayı da yine aynı yasalara dayanarak gerçekleştirmektedir. İMO'yu harekete geçiren Türkiye gerçeği, depremlerle açığa çıkan kapkara tablo olmuştur.

Ülkemizin yüzde 96'sı deprem bölgesinde bulunmakta, nüfusumuzun yüzde 98'i değişik derecelerde deprem tehlikesi altında yaşamaktadır. Konutlarımız depreme karşı güçlendirilmezse, yeni üretilen konutlar depreme dayanıklı yapılmazsa, ilerde yaşanacak acılar yaşadığımız acıları aratacağı açıktır. Hatta bazen depreme bile hacet kalmadan binaların yıkıldığı, can ve mal kaybı yaşandığı bilinmektedir.

SİM uygulamasına karşı çıkanların depreme nasıl hazırlanılması gerektiğine, denetimsizliğin önüne nasıl geçileceğine, güvenli konutların nasıl üretilene dair herhangi bir önerisinin olmaması düşündürücüdür. İMO yapı üretim sürecinin denetimini istemekte, karşı çıkanlar ise denetim dışına çıkmayı amaç edinmektedir. Bu uygulamanın zorlaştırıcı olduğu iddiasının arkasında, kolaycılık yatmaktadır. Oysa inşaat mühendisliği kolaycılığı, kestirmeciliği reddeden bir meslek olmalıdır. Unutulmamalıdır ki, projesini hazırladığımız, inşasını yaptığımız konutlarda insanlar yaşamaktadır.

Mevcut yasa ve yönetmeliklerin ihtiyacı karşılamadığı, mühendislik eğitiminin yetersiz kaldığı noktada toplumsal sorumluluk sahibi bir meslek odasının bu adımları atması doğru ve doğaldır. Doğal olmayan ve yanlış olan ise denetimsizliği savunmaktır. Şu nokta artık iyice anlaşılmalıdır: İMO yapı denetim sürecinin ranta, ekonomik getiriye göre şekillenmesinin önüne geçecek, üretim sürecini insan odaklı ve güvenli, estetik hale getirecek uygulamalara devam edecektir.

Değerli Arkadaşlar,

Konuşmama son vermeden önce TUS ile ilgili ayrı SİM belgesi verilmesi uygulamasını bu ay içerisinde başlatmayı planladığımızı da belirtmek istiyorum. Konuşmamı tamamlıyor, toplantımıza başarılar diliyorum.

İMO 41. Dönem 3. Danışma Kurulu Toplantısı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

28 Şubat 2009

Danışma Kurulumuzun Değerli Başkanı,

Değerli Danışma Kurulu Üyeleri,

Çok Sevgili Meslektaşlarım, Çalışma Arkadaşlarım

41. dönem 3. Danışma Kuruluna hoş geldiniz.

Sizlere, 41. Dönem İMO Yönetim Kurulu adına saygı ve başarı dileklerimizi iletiyorum. Danışma Kurulumuzun gündemi ve ekleri sanıyorum tüm katılımcılarımıza ulaşmıştır. Bilindiği üzere bugün, mesleki eğitim konusunu tartışacağız.

41. dönem çalışma programımızda “Mesleki Eğitim Çalışmaları” başlığı altında “Kapsamı ve niteliği süratle değişen Meslek içi eğitim çalışmalarımızın daha farklı bir vizyon ve örgütlenme anlayışıyla hayata geçirilmesinin gerekliliği yadsınamaz. Bu dönüşümü sağlayabilmek için, içinde bilim insanları, Şube başkanları, Şubelerimizin ilgili komisyonlarında yer alan üyelerimiz ve Oda Yönetim Kurulu’nun belirleyeceği sürece katkı koyabilecek üyelerimizin yer aldığı bir çalışma grubu ile meslek içi eğitim çalışmalarımızın bugünü ve geleceğinin tartışılacağı arama çalışmaları yapılması, faaliyetlerimizin kurumsallaşması doğrultusunda bu çalışmanın ivedilikle hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.” ifadesi yer almaktaydı.

Çalışma Programımızda ifade ettiğimiz hedefler doğrultusunda Antalya’da 8–9 Kasım 2008 tarihinde gerçekleştirdiğimiz Mesleki Eğitim Çalıştay’ında ve Çalıştay’da ortaya çıkan ortak görüşlerin değerlendirildiği, 26–27 Aralık 2008 tarihinde toplanan Mesleki Eğitim Çalışma Grubu’nda belirlenen ilkeler doğrultusunda Yönetim Kurulumuz’un hazırladığı Yönetmelik taslağını Danışma Kurulu’muzda tartışıp son şeklini verebilmek için biraraya geldik. Dolayısıyla biz bugün, mesleğimizin geleceğini yakından etkileyen, mesleki eğitimin kurumsallaşması yolunda önemli bir adımı daha atacağız.

Konu ile ilgili görüşlerime geçmeden önce, mesleki eğitim çalışmalarımızı özveri ile yürüten ve bu günlere taşıyan Mesleki Eğitim Kurulu’nun değerli üyelerine Yönetim Kurulu’muz adına şükranlarımızı ifade etmek istiyorum. Ayrıca Mesleki Eğitim Çalışma Grubu Üyelerine Antalya’da düzenlenen Çalıştayımızın değerli katılımcılarına, yönetmelik hazırlama sürecinde katkı ve desteğini esirmeyen meslektaşlarımıza teşekkür etmek istiyorum.

Değerli Meslektaşlarım,

Salt meslek içi eğitim bazında yapılacak bir takip bile Odamızın son yıllardaki vizyon değişikliğini aletileştirecek, kurumsal yapımızda geleceği şekillendirecek değişim ve dönüşüm yaşandığının göstergesi olacaktır. Antalya’daki Çalıştayımızı pek çoğunuz izlediniz; orada sizlerle paylaşılan bilgileri kısaca hatırlatmak istiyorum.

Mesleki Eğitim Çalıştay’ında yapılan sunumlardan da anlaşılacağı üzere 2006-2007 yıllarında Bayındırlık ve İskân Bakanlığı’nın talebi üzerine Yapı Denetim Şirketleri’nde çalışan 5 binden fazla meslektaşımıza Odamız tarafından proje ve yapı denetimi eğitimi verilmiş, 2007- 2008 yıllarında 1376 meslektaşımıza bilirkişilik eğitimi verilmiştir.

Yine 2006-2007 yıllarında toplam 715 etkinlik gerçekleştirilmiş, 53 bin 774 üyemiz çeşitli eğitim ve kurslara tabi tutulmuştur. 2008 yılı içerisinde ise gerçekleştirilen 456 etkinlik kapsamında 34 bin 158 üyemiz sürece dâhil edilmiştir.

Burada dikkat çekmek istediğim nokta, illerdeki SİM belgeli meslektaşlarımızın sayısı ile mesleki eğitim sayısı arasındaki paralelliktir. SİM belgeli meslektaşlarımızın sayısı arttıkça mesleki eğitim ihtiyacı da artmaktadır. Bu durum, aynı zamanda meslektaşlarımızla yakın, sıcak ve kurumsal ilişki kurmanın doğurduğu olumlu sonuçları yansıtmaktadır. Vurgu yaptığım bütün bu noktalar ve sizlerle paylaştığım veriler kayda değer bir atılımı ifade etmektedir. Odamız, toplumsal sorumluluğunu yerine

getirmeye çalışmakta, hayatın ve mesleğimizin gelişmişliğine uygun olarak kendi zeminini donanımlı hale getirmektedir.

Değerli Arkadaşlar,

Son yıllarda artan bir ivme yakalanmış olsa da, Odamız kuruluşundan bu yana mesleki eğitim çalışmalarını önemsemiş, mesleki gelişmişlik için devamlılığını sağlamayı amaç edinmiştir. Ancak mesleki eğitiminde kurumsallaşma zorunluluğu, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve yaşam boyu eğitim gerekliliği gerçeği ile birleşince daha da belirginleşmiştir. Bu gerçeklik, İMO'nun mesleki eğitim bağlamında yaklaşımının belirleyicisi olmuştur.

İMO,

- İnşaat mühendisliği eğitiminin sorunlu ve sıkıntılı olduğu, şu ya da bu nedenle eğitim sürecinde kazandırılmayan bilginin uygulamada telafi edilemez sonuçlara yol açtığı,
- bilim ve teknolojinin hızla geliştiği bu çağda, öğrenmeden uzaklaşmanın mesleki açıdan gerilemek anlamı taşıdığı,
- yapı üretim sürecinde gerekli, yeterli ve sağlıklı mühendislik hizmetlerinin üretilebilmesi için uzmanlık ve özel becerinin önem taşıdığı,
- mesleki davranış kurallarına uygun davranmanın, yani mesleki etiğin önem kazandığı, "imzacılık" ve benzeri davranışların mesleğimizin olumsuz hanesine yazıldığı,

gerçeğinden hareketle mesleki eğitimin kaçınılmaz olduğu sonuca varmış ve çalışmalarını bu doğrultuda yoğunlaştırmıştır.

Şimdiye kadar gerçekleştirilen çalışmalar, Antalya'da, Çalıştay zemininde olgunlaştırılmış ve Yönetmelik taslağı hazırlanmıştır. İMO mesleki alanını düzenleyen yönetmeliklere bir yenisini daha eklemek, bir ihtiyacı daha mevzuata dâhil etmek istemektedir.

Değerli Kurul Üyeleri,

Bunun bir tercih olduğunu, İMO'nun kulvarını mesleki ve toplumsal ihtiyaçlar üzerinden tanzim ettiğini bilmek gerekiyor. İMO şu tercihle karşı karşıya kalmıştır: Ya bugünün ihtiyacını karşılayacak ve yarını bugünde kuracak bir irade sergilenecek ya da günü kurtarmakla yetinilecektir. Odamız tereddütsüz ilkinin seçmiş ve tasarruflarını bugüne ve geleceğe dair adımları cesaretle atma doğrultusunda kullanmıştır. Bilginiz dâhilindedir; bu adımlar mesleki eğitimle sınırlı değildir.

SİM, İTB, Yetkin Mühendislik, asgari ücret uygulaması, kurslar, belgelendirme çalışmaları, fiziki ve teknolojik alt yapımızın hızla yenilenmesi, bilimsel içerikli etkinlikler ve benzerleri İMO'nun bugün geldiği noktayı hak ettiğini ve bunun başarılmasında tüm İMO örgütlülüğünün önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir.

Sevgili Çalışma Arkadaşlarım,

Bu noktada iki sorunun yanıtını aramalıyız. Aslında şubeler arası ortak toplantılardan tutun da Danışma Kuruluna kadar bir araya geldiğimiz hemen her zemin, bir bakıma sorulara ortak yanıt arama çabasıyla anlam kazanmaktadır. Sorulardan ilki şudur: evet, İMO mesleğimizin ihtiyacını tespit etmiş, çözüm yolunu göstermiştir. Ancak bu tespitin gereğini yapacak, İMO'nun potansiyelini açığa çıkartacak kadrolara ve kadroların ürettiği yol gösterici programa sahip olup olmadığınız önemlidir. İlk soru budur.

İkinci soru, kat edilen mesafenin, başarılanların yeterli görülüp görülmeyeceğidir. Bu iki soruya örgütümüzün şimdiye kadar verdiği yanıtlar, bizi bugünlere taşımıştır. Biliyorum ki bu yanıtlar aynı zamanda önümüzdeki dönemlerinde yapacağımız çalışmalarında belirleyicisi olacaktır.

Değerli Meslektaşlarım,

Bugün mesleki eğitimin daha kurumsal bir işleyişe kavuşturulması ve kalıcılaştırılması doğrultusunda önemli bir adım atacağız. Ancak, bunun salt mevzuat dâhilinde, teknik bir iş olduğu yanılsamasına kapılmamak gerekiyor. Burada her şeyden önce, yaşam boyu öğrenme kültürünün gelişmesine mesleki zeminimizden katkı vereceğiz. Mesleki eğitim, salt mesleki formasyonun artırılmasına yönelik bir düzenleme olmayıp, yaşam boyu öğrenim kapsamında, bireylerin bilgilerini, yetenekle-

rini ve yetkinliklerini geliştirmesine olanak sağlayan bir kurguyu içerdiğine vurgu yapmak istiyorum. İMO'nun hedeflerinin ve girişimlerinin felsefi arka planını doğru kavramak açıkçası işimizi oldukça kolaylaştıracaktır.

Konuşmama son vermeden önce "Yetkinlik Belgelendirme Yönetmeliği"mizin 15 Şubat 2009 tarih ve 27142 sayılı Resmi Gazete'de yayınlandığını hatırlatmak ve yönetmeliğin hayata geçirilmesinde tüm İMO örgütlülüğünün gerekli hassasiyeti göstereceğinden emin olduğumuzu belirtmek istiyorum. Yönetim Kurulu'muz önümüzdeki kısa dönemde "Yetkinlik Belgelendirme Yönetmeliği"nin hayata geçirilmesi için gerekli adımları süratle atacaktır.

Son olarak Adana şubemize, 41. dönem 3. Danışma Kurulumuzu kentlerinde ağırlarken gösterdikleri başarılı organizasyonlarından dolayı teşekkür ediyor, Bu duygu ve düşüncelerle Danışma Kurulumuzun değerli üyelerine saygılarımı sunuyor, kolaylıklar diliyorum.

İMO 2. Öğrenci Üye Kurultayı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

14 Mart 2009

Değerli Başkanım,

Değerli Konuklar

Sevgili Gençler,

Hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum. İkinci Öğrenci Üye Kurultayı için bir araya geldiniz; hoş geldiniz. Kurultaya katılmak amacıyla ülkenin dört bir tarafından gelen arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Bizlere, sizleri yakından tanıma, tartışmalarınıza tanıklık etme, hassasiyetlerinizi, sorun ve taleplerinizi öğrenme fırsatını veren Genç İMO yöneticilerine ve üyelerine teşekkür ediyorum. Bu kurultayı sizlerle aynı havayı solumanın ve fikri yenilmeyi sağlamanın aracı olarak görüyorum.

Odamızın öğrenci üyeyle kurduğu ilişkiyi pekiştirecek, öğrenci üye örgütlülüğünün kendi iç hayatını tanzim etmesini sağlayacak, fikri ortaklaşmayı yaratacak, ideolojik-politik yaklaşımı netleştirecek öğrenci üye kurultayının başarılı geçeceğine dair inancımı sizlerle paylaşıyorum.

Değerli Arkadaşlar,

İkinci öğrenci üye kurultayımızı gerçekleştiriliyoruz. İlk kurultayınızın konusu "Eğitimde Eşitsizlik ve Yabancılaşma" olarak belirlenmiş ve kayda değer tartışmalar yaşanmıştı. İkinci Kurultayınızı ise "Bilimsel, Demokratik ve Parasız Eğitim" gibi önemli bir konu üzerine inşa edeceksiniz ki, her iki kurultaydaki konu seçimlerinizin son derece anlamlı olduğunu düşünüyorum. Yaşadığınız sorunlar, sorunların çözümü yönündeki kurgunuz neyse, politik açılımınız hangi yöne işaret ediyorsa, bir başka deyişle sizi hangi sorunlar yakıyorsa, bunu öne çıkarıyorsunuz ki, gerçek sorunlar, uygulanabilir çözüm önerileri ayak bastığınız zeminin belirleyicisi oluyor.

Evet Arkadaşlar,

Gerçekten de bugün, tespit ettiğiniz üzere; üniversitelerimizin başını ağrıtan sorunlar bunlardır ve sizler bilimsel, demokratik, parasız eğitim talebinizi yüksek sesle dile getirerek öğrenci örgütlülüğünün hangi zeminde yükseleceğinin ipuçlarını kamuoyuyla paylaşıyorsunuz. Son yirmi yıldır Türkiye ekonomik, kültürel, politik açıdan bir değişim yaşıyor. Değişim sözcüğüne olumlu bir anlam atfedilmesi adettendir ama bu kez olumlu bir anlam taşımadığını vurgulamam gerekiyor. Türkiye, Türkiye'nin üniversiteleri bir değişim, dönüşüm süreci yaşıyor ve açıkçası sizler, bizler Türkiye'nin bağımsızlığından, sosyal devletten, eşitlikten, adaletten yana olanlar bu gidişata dur diyemezsek eğer, karşımızda bambaşka bir ülke, bambaşka bir üniversite bulacağız.

Neler mi bekliyor bizi? Parası olanın okuyabildiği, olmayanın eğitim hakkı gibi temel bir haktan mahrum bırakıldığı; ulaşım, barınma, ısınma, eğitim araç gereci gibi giderleri karşılayamadığı için yoksul çocukların okuyamadığı, üniversitelerde demokratik işleyişin esamesinin okunmadığı, öğrencilerin demokratik temsiliyetinin sağlanamadığı, YÖK'ün üniversitenin, öğretim elemanlarının, öğrenci-

lerin üstünde demoklesin kılıcı gibi asılı durduğu, üniversitelerin ticaret-tarikat-siyaset sıkıştırmasında tutulduğu, üniversitelerin hızla ticarileştirildiği, hızla bilimden uzaklaştırıldığı, siyasi iktidarların YÖK vasıtasıyla üniversiteyi vesayeti altına aldığı, bilimsel araştırmalar için kaynak ayrılmadığı, fiziki yeter-sizliğin, kadro sıkıntısının, laboratuvar eksikliğinin, teknolojik donanım yoksunluğunun eğitimin niteliğini olumsuz etkilediği bir üniversite hayatı bekliyor bizleri.

Yani bugünkü olumsuzlukların geleceğe taşınması, sadece bugünümüzü değil, geleceğimizi de belirlemesi isteniyor. Sizler bugün burada üniversitelerimize, hayatımıza göz diken neoliberal politikalara dur diyeceksiniz. Bunun yolu örgütlenmek, örgütlülüğünüzü yaygınlaştırmak, meslek odanıza sahip çıkmak ve taleplerinizi yüksek sesle dile getirmektir.

Değerli Gençler,

Dikkat edilirse; öğrenci üye örgütlenmesi artık kimsenin yok sayamayacağı, görmezden gelemeyeceği bir gerçekliğe kavuşmuştur. Şimdiye dek, meslek odalarının gündeminde hak ettiği yeri bulamayan öğrenci üye örgütlülüğü, bugün meslek odalarının vazgeçilmezi olmuştur. Dipten gelen bir dalgadır bu; öğrenci örgütlenmesi kendisini dayatmıştır. Bir ihtiyaç olarak varlığını hissettirmiştir. Oda yönetimlerine ise malumun ilanı kalmıştır. Mühendislik öğrencileri örgütlenmek istemiş, Oda yönetimlerinin payına da, öğrenci üye örgütlenmesinin yasal açıdan alt yapısını hazırlamak düşmüştür.

Öğrenci örgütlenmesi aşağıdan yukarı bir gelişim seyri izlemiş, kendi iç dinamikleri üzerinde gelişmiş, kendi programı ve kadrolarını yaratmıştır. Zaten doğru olan da budur. Rus yazar Bakunin'in söz ettiği "şeylerin gücünün, olguların akışının" bir başka ifadesidir öğrenci örgütlenmesi. Aynı şekilde Kanadalı ünlü yazar George Woodcock da örgütlenme ile yapaylık arasında ilişki üzerine çalışmalar sürdürmüş, yapay örgütlenmelere karşı çıkmış, özgür düşüncenin örgütlenmeye yapay bir süreklilik vermeye çalışmayacağını belirtmiştir. Aslında pek çok sosyal bilimcinin ortak görüşüdür bu: Örgütlenme aşağıdan yukarı gelişmeli, ihtiyaç olmalı, eşit ve özgür bir ilişkiyi hedeflemeli ve bu ilişki doğrultusunda kalıcılaştırılmalıdır.

Değerli Gençler,

İnanıyor, inanmakla kalmıyor, gözlemliyorum. Genç İMO adı altında faaliyet yürüten genç arkadaşlarımızın gözlerindeki ışıltıdan anlıyorum; öğrenci örgütlenmesi bir heyecan, bir coşku yaratmıştır. İş şimdi, bu heyecanı hiç kaybetmeden örgütlenmeyi bilince çıkartmak, bir arada olmanın gerekliliğini ve gücünü tüm öğrencilere hissettirmektir. Bunun yolu elbette kurumsallaşmaktan geçmektedir ama şu nokta da görülmelidir: Kurumsallaşmak heyecanı, amatör ruhu, saflığı bastırmamalı, bir taraftan kurumsallaşırken bir taraftan da yeni heyecanlar yaratılmalıdır.

Kurumsallaşmaya duyulan ihtiyacın, hantallığın, durağanlığın, bürokratizmin yol açacağı muhtemel olumsuzluklara yol vermesi gibi bir sonucu doğurmaması ise bu sürecin odağında bulunan siz değerli arkadaşlarımıza, öğrenci üye örgütlenmesinde yer alan meslektaşlarımıza bağlıdır. Örgütlenme gayretinin, süreci de diyebiliriz buna, en heyecanlı anı, başarının açığa çıktığı, kitleselleşmenin emarelerinin gözle görülür olduğu, ete kemiğe büründüğü andır. Yeni heyecanlar ancak yeni arkadaşlara ulaşıldığında, örgütlenme çeperi genişlediğinde yaşanabilir.

Öğrenci örgütlenmesini geliştiremezsek, az önce ifade ettiğim olumsuzluklar kendiliğinden açığa çıkacak ve öğrenci üye örgütlenmesinin belirleyicisi olacaktır. Bu konularda ne kadar hassas olursak olalım, ne kadar uyanık olursak olalım sonucu değiştirmeye muktedir olmamız mümkün değildir. Olsa olsa, değiştirmek istediğimiz olumsuzlukların bir unsuru, bir parçası oluruz.

Çok Sevgili Genç Arkadaşlarım,

Bilindiği gibi Odamız, mesleki, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda inşaat mühendislerini temsil edip hak ve çıkarlarını korurken bir taraftan da toplumsal çıkarları gözetmeye çalışmakta, meslektaşlarının mesleki bilgi ve deneyimlerini toplumsal yarar doğrultusunda kullanmalarının olanaklarını yaratmaktadır. Kurultayınızın alt başlığı olarak sıraladığınız sorunlar, bir taraftan sizlerin gerçekliğine işaret ederken, bir taraftan da nasıl bir eğitim istediğinizin emarelerini taşımaktadır ki, bütün bunlardaki amaç, mesleki niteliği yükseltmek, mesleğimizin toplumsal saygınlığını korumak, toplum yararını gözetmeye devam etmektir. Sizlerin haklılığınız ve meşruiyetinizin dayanak noktaları bunlardır.

Sizler; Laboratuvarı olmayan, liseden bozma binalarda eğitim almak istemiyorsunuz, Okulunu bitir-

dikten sonra iş sorunu yaşamak istemiyorsunuz, Hafta sonları sınav yapılmasını istemiyoruz, Stajda sigorta ve ücret istiyorsunuz, Bunlar dışında elbette, eşit, parasız, demokratik eğitim hakkı istiyorsunuz.

Değerli Genç Meslektaşlarım,

Türkiye'nin de dahil olduğu yeni ekonomik, siyasal, kültürel yönelim biliyorsunuz neoliberalizm olarak adlandırılıyor. Türkiye, Dünyanın pek çok ülkesinde uygulanan neoliberal politikaların laboratuvar ülkeleri arasında sayılmaktadır. Neoliberal politikaların olumsuz sonuçlarının, global krizin etkilerinin daha sert hissedildiği şu zaman diliminde Türkiye panoramasına bakıldığında; her şeyin özelleştirildiğini, kamusal üretim ve hizmetin tasfiye sürecinin neredeyse tamamlanmak üzere olduğunu, sosyal devlet uygulamalarının terk edildiğini, yatırımların durma noktasına kadar gerilediğini, işsizliğin toplumsal travmaya yol açacak bir düzeye yükseldiğini, iflasların, intiharların yaygınlaştığını, dar ve sabit gelirlielerin tarifi imkansız güç koşullarda yaşadığını, ancak diğer taraftan, zenginlerin daha da zenginleştiğini, yolsuzluğun, hırsızlığın vaka-i adiyeden sayıldığını görüyoruz.

Değerli Gençler,

Bu Türkiye gerçeği, Odamızın öğrenci üyelerle birlikte açtığı mücadele hattının köşe taşlarını oluşturmaktadır. Sorunların asıl kaynağı dünyanın ve ülkenin neoliberal yönelimidir. Dolayısıyla sizler, bizler, bir yandan mesleki dayanışmayı, mesleki örgütlenmeyi, mesleki bilgi ve birikimi önemseyen ancak bir taraftan da ülkesine, topluma karşı kendisini sorumlu hisseden, Türkiye'nin eşit, özgür, demokratik ve bağımsız olmasını isteyen bir yaklaşımın savunucuları ve uygulayıcıları olmak zorundayız. Bu zorunluluk kendimize ve insanlığa karşı sorumluluğumuzun bir göstergesidir.

Değerli Arkadaşlar,

Kurultayımızın istenen sonuçlara ulaşabilmesi için zamanın öneminin farkındayım bu nedenle sözü daha fazla uzatmayacağım, Kurultayın başarılı geçmesini diliyorum beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Gençlere seslendiğim her ortamda son sözü Ursula LeGuin'e bırakırım. Yine böyle yapacağım: "Devrim ya ruhunuzdadır ya da hiç bir yerde."

Sevgiler ve saygılar sunuyorum.

TMMOB 40. Dönem 2. Danışma Kurulu Toplantısı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

4 Nisan 2009

Değerli Başkan,

Değerli Danışma Kurulu Üyeleri,

Değerli Meslektaşlarım,

Hepinizi saygıyla selamlıyor, Danışma Kurulumuzun çalışmalarının başarılı geçmesini ve Birliğimizin ortak iradesinin oluşmasına gerekli katkıyı yapmasını diliyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Danışma Kurulumuzu yerel seçimlerin hemen sonrasında gerçekleştiriyor olmamız bir şanstır; bu şans iyi kullanmamız gerekiyor. Danışma Kurulunda gerçekleştireceğimiz tartışmalar, seçim sonrası, açığa çıkan sonuçlar üzerinden şekillenecek yeni döneme örgütümüzün daha hazırlıklı, daha donanımlı girmesini sağlayacaktır. Örgütümüz, seçim sonrasında tozu dumanının dağılmasını beklemeden kendi programının oluşturacak, görevlerini yeni dönemin hassas dengeleri üzerinde şekillendirecektir.

Değerli Danışma Kurulu Üyeleri,

29 Mart 2009 yerel seçim sonuçları bir taraftan AKP iktidarının kayda değer bir oy kaybına uğradığını gösterdi ama diğer taraftan asıl sorunun muhalefette olduğunu açığa çıkarttı. Partilerin seçimlere dönük değerlendirmeleri ne yönde olursa olsun, sandıktan çıkan sonuçlara bakıldığında, AKP iktidarı

için köpeksiz köyde değneksiz dolaşma sürecinin nihayete erdiğini söyleyebiliriz.

İktidar olanaklarına, dilencileştirme politikalarına, ABD desteğine rağmen psikolojik sınır olarak kabul edilen yüzde 40'ın altına düşmesi geleceğe dönük umutları artırdığı gibi, toplumsal muhalefetin hangi noktalara temas etmesi gerektiğini de gözler önüne sermiştir. Kriz, yolsuzluklar, ancak tek parti yönetimlerinde görülebilecek yönetim tarzı seçmenin tepkisini çekmiş, AKP iktidarının gerileme sürecine girdiği, toplumsal desteğinin gitgide azalacağı anlaşılmıştır.

Üzerinde durmamız gereken bir başka nokta da, gitgide yoksullaşan, hak kayıplarına uğrayan, en temel haklarını parası olmadığı için kullanamayan geniş kitlelerin, yoksulluk ve yolsuzlukla mücadele hattına çekilme durumunun yaratılabileceğidir ki, özellikle kent varoşlarında AKP'nin gerilemesi bunun emaresi olarak görülmelidir. Yok sayamayacağımız bir başka nokta da, Kürt sorunun çözümünde muhatabın kim olduğunun bu seçimler vesilesiyle bir kez daha görülmüş olmasıdır.

AKP ve hatta bizzat başbakan Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bazı kentleri DTP'den almak için yoğun bir çabanın içine girmiş ve seçimleri adeta bir referandum niteliğine büründürmüştür. AKP iktidarı beyaz eşya dağıtımı, TRT 6'nın yayına başlaması ve benzeri girişimlerle kendisine avantaj yaratmaya çalışmış, Kürtlerin "doğal ve otantik temsilcisi" olarak sandıktan çıkmayı amaçlamıştır. Eline alacağı temsiliyet hakkıyla, Kürt sorununda Amerikancı çözümü kolaylaştırmak istemiştir. Doğu ve Güneydoğu seçimleri, AKP'nin bu niyetinin bölge halkı tarafından onaylanmadığını göstermiştir. Bırakalım örneğin Diyarbakır'ı kazanmayı, genel olarak bölge güç yitirmiş, elinde bulunan bazı belediyeleri bile kaybetmiştir.

Bölgede seçim sonuçları göstermiştir ki, Kürt sorununun çözümü eşitlik, kardeşlik ve barış temelinde olacaktır. Türkiye'nin artık zaman kaybına tahammülü yoktur ve sorunun çözümü için muhatap DTP'dir. Siyaseten DTP'yi onaylayalım, onaylamayalım ama muhatabın DTP olduğu gerçeği bir kez daha sonuçlarla tescil edilmiştir. Artık şu nokta tüm kamuoyu tarafından daha anlaşılır hale gelmiştir: Neoliberal politikalara direnme hattı oluşturulmalı ve bu hat inandırıcı, ikna edici bir söylem ve kadroyla desteklenmeli, Kürt sorununda sorunun muhataplarıyla barış süreci başlatılmalıdır. Türkiye'nin üstündeki kasvet dağılacak, kara bulutlar yerini güneşe bırakacaksa eğer, bunun yolu buradan geçmektedir.

Sevgili Meslektaşlarım,

Yerel seçimlere dönük yaptığım kısa değerlendirme, aslında Danışma Kurulumuzun gündemine ilişkin kimi ipuçları da taşımaktadır. Açık ki ekonomik kriz daha da derinleşecek, krizin sonuçları miting meydanlarındaki laf kalabalığıyla ört bas edilemeyecek düzeye ulaşacaktır. Kimse krizin olumsuz sonuçlarını saklamaya muktedir değil artık; "Teğet geçecek" söylemi mizahi bir figür olarak siyasetteki yerini çöktü.

Zam yağmurundan fabrikaların üretimi durdurma kararına, kamusal yatırımların durma noktasına gerilemesinden işsizliğin çığ gibi büyümesine kadar hemen her alanda açığa çıkan yıkıcı sonuçlar toplumsal yaşamı etkisi altına almaya başladı. Hemen her toplumsal kesim gibi biz mühendisler de süreçten yıkıcı bir biçimde etkilenmeye başladık. Özellikle Odamıza üye meslektaşlarımız arasında işsizlik karabasan gibi çökmüş durumda.

Hemen her gün kapanan bir şantiye, iflas eden bir şirket ve işsiz kalan üyelerimizle karşılaşyoruz. Diğer meslek alanlarında da durumun farklı olmadığı ortada. Bu gerçeklik, Odalarımızın ve Birliğimizin önümüzdeki dönemde oluşturacağı mücadele hattını kendiliğinden ortaya çıkartmaktadır. TMMOB ve bağlı Odaları, işsizliğe, güvencesizleştirmeye karşı mücadele hattı oluşturmalı, örgütsel hassasiyetini bu temel ve yıkıcı sorun üzerinde oluşturmalıdır.

Değerli Arkadaşlar,

Sanılmasın ki, hakim sınıflar krizden kurtulmak için bu kadarla yetinecektir. Kriz elbette onların krizidir; elbette emekçi kesimler uzun yıllardan bu yana kriz içindedir. Ama açık ki her seferinde olduğu gibi kendi krizlerinden kurtulmak için bizlerin yükünü çoğaltacaklar.

Önümüzdeki günlerde siyasi iktidar kідem tazminatlarının ortadan kaldırılması, lüks tüketimdeki vergi indirimine rağmen, temel mal ve hizmetlerdeki oranların yükseltilmesi, işsizlik fonunun talan edilmesi, ücretlerin sabitlenmesi, esnek çalıştırmanın kurumlaştırılması ve benzeri önlemleri almaya

yönelecek, zaten zor şartlarda yaşamaya çalışan emekçi kesimleri içinden çıkılmaz bir cendereye alacak gibi görünüyor. Yoksulların daha da yoksullaşacağı yine bir ‘kriz dönemi klasiği’ olarak varlığını iyice hissettirecek ve ne yazık ki mühendisler de yoksullaşmanın bir unsuru olacak.

İnşaat sektöründe gözle görülür bir daralmanın yaşandığı bilinmektedir. 2008 yılında sektörel bazda en büyük gerileme yüzde 7,6 ile inşaat sektöründe yaşandı ve işsiz sayısı ise 30 binin üzerinde arttı. Sektörümüzde meslek dışı alanlarda çalışma ve işsizlik oranı yüzde 20’yi çoktan geçmişti. Düşük ücretler, genç meslektaşlarımızın maruz kaldığı emek sömürsü, çalışma saatlerindeki keyfilik, fazla çalışma ücreti ödenmemesi, sendikasızlık, güvencesizlik, çalışma koşullarının sağlıksızlığı gibi olumsuz faktörler varlığını iyice hissettirmektedir.

Küçük ve /veya şahıs şirketlerinin kapandığı ya da kapanma tehlikesiyle karşı karşıya kalanların ayakta kalabilmek için birleşme yolunu seçtiği Oda kayıtlarımızdan anlaşılmaktadır. ‘Büyüklerin’ ayakta kalacağı, ‘küçüklerin’ yok olacağı bir düzeni yaratmayı hedefleyen neoliberalizm, ulus ötesi büyük sermayeye eklenemeyenlere hayat hakkı tanımamaktadır. Öyle ki, bu süreç hepimiz açısından meslek alanı dışında kalmak gibi bir sonuca yol açacaktır. Bütün bu olumsuz gelişmeler karşısında neler yapabiliriz? Elimiz kolumuz bağlı, sessiz sedasız krizin yükünü omuzlayacak mıyız? Günün temel sorusu budur.

Bir ülkenin teknik elemanları açlık ile yoksulluk sınırı arasında bir yaşam standardına mahkûm edilmişse, sorgulamaya, hesap sormaya, değiştirmeye nereden başlanacağı en zor sorudur ama mutlaka sorulması gerekmektedir. Biz bugün burada, asıl olarak bu soruyu sormak için toplandık. Nasıl ve hangi durumda olduğumuzu birbirimize aktarmak için değil, birlikte, birleşerek ve dayanışarak ne yapabileceğimizi tartışmak için bir araya toplandık. Neoliberal politikaların iflasını ifade eden Küresel ekonomik kriz henüz dibi görmedi ve ne kadar süreceğide belli değil. Öyle görülüyorki Kapitalist sistemin kendisini yeniden üretebilmesinin yolu neoliberal sistemin sorgulanmasından geçmektedir. Buda ekonomik krizin uzun süreceğini göstermektedir.

Türkiye açısından krizin faturasını ödemeye yönelik acı reçetenin yerel seçimler sonrası gündeme geleceği öngörüsü önümüzdeki günlerde toblonun daha da olumsuz olacağını bir gösteriyor. Emekçi halk iyice yoksullaşacak, milli gelirden aldığı pay düşecektir. Yerel Yönetim seçim sonuçları ve Ekonomik krizin etkisi göz önüne alındığında önümüzdeki dönemde halk muhalefetinin yükseleceğini söylemek kâhinlik değildir.

Yerel seçimler ülkemizin hassas noktalarını açığa çıkartmıştır. Ekonomik kriz, siyaset yapış tarzına ve söyleme yansıyan demokrasi anlayışı ve Kürt sorunu... seçim sonuçlarında etkili olmuştur. Birliğimiz de önümüzdeki dönemde bu konuları önce kendi üyelerinin gündemine almalı, kamuoyuna açık çalışmaları programlamalı, bu konulardaki alternatif politikaların oluşmasına katkı sağlamalıdır. Ve herşeyden önemlisi, ekonomik krizin sonuçlarını emekçi halkın sırtına yüklemeye çalışanların karşısında, kararlı bir duruşu sergilemesi gereken emekten yana güç ve örgütlerle ortak bir eylemliliğin örgütlenmesinde Birliğimiz gerekli kararlılığı göstermelidir.

Değerli Arkadaşlar,

Krizin mesleki alanımıza etkisini, “Kan kusuyoruz ama siyasi iktidar kızılçık şerbeti içtiğimizi söylüyor” şeklinde özetlemiştik. Biz mühendisler bilgi, birikim ve deneyimlerimizi toplumsal yarar uğruna, işsizlik, yoksulluk tehdidi altında kalmadan kullanmak istiyoruz; biz mühendisler kan kusup “kızılçık şerbeti içiyoruz” demek istemiyoruz.

Hepinize saygılar sunuyor, tüm katılımcılara beni dinlediği için teşekkür ediyor, Danışma Kurulumuza başarılar diliyorum.

İnşaat Mühendisliği Eğitimi Çalıştayı (İzmir)

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

11 Nisan 2009

Değerli Başkan

Değerli Şube Yönetici Arkadaşlarım,

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubemiz tarafından düzenlenen İnşaat Mühendisliği Eğitimi Çalıştayı'na hoş geldiniz. Çalıştayımızın, mesleki sürecimizin önemli unsurlarından olan mühendislik eğitimine dair kayda değer tartışmalara ve yaratıma ev sahipliği yapacağına olan inancımla, başta inşaat Mühendisliği Eğitimi Çalıştay koordinatörü Sinan Altın'a, İzmir Şubemizin başkan ve yöneticilerine, İzmir Şubemizin çalışanlarına, emek ve katkı sağlayan tüm meslektaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Değerli Konuklar,

Odamız son yıllarda mesleki alanımızın sorunlarına dönük, bilimsel içerikli etkinlikler düzenlemekte, teorik çerçeveden uygulama alanlarına kadar geniş bir yelpazede ufuk açıcı girişimlerde bulunmaktadır. Mesleki alan olarak tariflenen pek çok konuda kongre, sempozyum, çalıştay düzenleyen Odamız, bu yolla referans örgüt olma yolunda önemli mesafeler kat etmiş, mesleğimizle ilgili görüş oluşturma sürecinin vazgeçilmezleri arasında yer almayı başarmıştır.

Bu noktanın açığa çıkmasının kolay olmadığını bilmek gerekiyor. Mesleğimizin toplumsal yarar ilkesi, bilimsel içerikle dayanaklı hale getirilmiş, bu içeriği özümsemiş kadrolarla toplumsal meşruiyetini pekiştirmiştir. İMO'yu ideolojik-teorik açıdan besleyen, sorunlarımıza akılcı ve bilimsel esaslarda çözüm üretmemizi sağlayan akademisyen meslektaşlarımıza da bu noktada teşekkür etmek gerekiyor.

Değerli meslektaşlarım,

İnşaat mühendisliği sürecinin bir unsuru olarak, mesleğimizin mühendislik eğitiminden uygulama alanlarına kadar sorun ve sıkıntılar içinde bulunduğunu belki de herkesten daha çok sizler farkındasınız. Büyük umutlarla başladığınız mühendislik eğitiminde, yine büyük beklentilerle adım attığınız mesleki hayatınızda yaşadığınız umutsuzluk ve hayal kırıklığı ne yazık ki mesleki nitelik kaybını işaret etmektedir. Nitelik kaybını nelere sebebiyet verdiğini ne yazık ki acı deneyimlerle biliyoruz. Elbette deprem ve diğer doğal afetlerin yıkıcı etkisinin salt buna bağlamak doğru değildir ancak biz "çuvaldızı kendimize" batıracak bir özgüvene ve kendi payımıza düşen kısımdan ders çıkarabilme bilincine sahibiz.

Ülkemiz sosyal yaşamadan ekonomiye, siyasette kadar hemen hemen her alanda sorunludur ve ne yazık ki siyasal, toplumsal kesimler mevcut olumsuzlukta kendi sorumluluğunu kabul etmemekte, dolayısıyla özeleştirici anlamına gelecek adımlar atmamaktadır. Gururla belirtiyorum ki İnşaat Mühendisleri Odası, özeleştirici duyarlılığına sahip bir meslek örgütüdür. İnşaat mühendisliği eğitiminin başlayarak sürece dönük eleştirel yaklaşımımızda bu anlayış etkili ve belirleyici olmaktadır.

İnşaat mühendisliği eğitimi, uygulama, yapı denetimi, meslek içi eğitim ve benzeri konulardaki hassasiyetimiz, sistemi eleştirirken, aynı zamanda özeleştirici mekanizmasıyla kendimizi, algılarımızı, ezberlerimizi, bildiklerimizi değiştirme zorunluluğuna işaret etmektedir. Geçenlerde yaptığımız Meslek İçi Eğitim Çalıştayı ve bugünkü İnşaat Mühendisliği Eğitimi Çalıştayı işte bu çabaların ürünüdür.

Değerli Konuklar,

İnşaat mühendisliği eğitiminin, mesleki ihtiyaçları karşılamak, mesleki gelişimi yakalamak ve buna uygun bir eğitim faaliyetinde bulunmak bir yana, içler acısı bir durumda olduğu bilinmektedir. Açıkçası bu sadece inşaat mühendisliği eğitimi ile ilgili değildir. İlköğretimden üniversite eğitimine kadar eğitim sistemimiz sorunludur; bütçeden eğitime ayrılan pay Avrupa ortalamasının çok altında-

dır; bilimsel araştırma ödenekleri yok denecek kadar azalmıştır. Bu gerçekliğin bir yansıması olarak; üniversite eğitimi liseden bozma binalarda yapılmakta, laboratuarsız, ekipmansız, öğretilimsiz okullarda mühendislik eğitimi verilmektedir.

İnşaat mühendisliğinde teknolojik gelişim; kapsam, içerik, yöntem ve nitelik farklılaşmaları yeterince izlenmemekte, öğrencilere ihtiyaç olan bilgiler verilememektedir. İnşaat mühendisliği eğitimine dönük eleştirilerin dayanağı, bilimsel esaslardan uzak olduğunu söylemek mümkün değildir. Bütün bu gerçekler İnşaat Mühendisliği Eğitim Kurulumuz tarafından yapılan ve sonradan kitaplaştırılan “İnşaat Mühendisliği Eğitiminde Türkiye Gerçeği” çalışmasında da tespit edilmiştir.

İnşaat mühendisliği eğitimi hep tartışılmış, yetersizliği ve niteliği konusundaki durum tespiti her zeminde dile getirilmiş ancak bütün bunlar gözlemlerin paylaşılması ötesine geçememiştir. Çalıştayımız şimdiye kadarki sınırları zorlayacak bir potansiyel taşımaktadır. Çalıştayımız “Teşhis ve tedavi” bütünlüğünü sağlayabilmek için bir olanaktır.

Çalıştayda ele alınacak konulara bakıldığında, derin ve zengin bir içerik olduğunu görülecektir. Sanıyorum ki buna en başta da inşaat mühendisliği eğitiminin ihtiyacı bulunmaktadır.

Sözlerime son verirken, Çalıştayımıza başarılar diliyor, emeği geçenlere bir kez daha teşekkür ediyorum.

4. İstanbul ve Deprem Sempozyumu

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

15 Mayıs 2009

Değerli Konuklar,

İstanbul Şubemizin Değerli Başkan ve Yöneticileri,

Sevgili Meslektaşlarım,

Değerli Basın Çalışanları,

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubemiz tarafından düzenlenen 4. İstanbul ve Deprem Sempozyumuna hoş geldiniz. Konuşmama başlamadan önce bu yıl dördüncüsünü düzenlenen sempozyuma emek veren, katkı sağlayan, mesaisini ve enerjisini bu çalışmalar doğrultusunda harcayan tüm arkadaşlarıma teşekkür etmek istiyorum. İstanbul şubemiz, İstanbul ve deprem konu başlığı ile önemli işlere imza atıyor, kentimiz için kayda değer tartışmaların cereyan etmesine öncülük ediyor, zemin hazırlıyor. Dolayısıyla da, Şubemizin başkanına, yöneticilerine ve çalışanlarına özel teşekkür etmemiz gerekiyor.

Değerli Arkadaşlar,

‘Teşbihte hata olmaz’ derler, gönül istiyor ki, baharı yaşadığımız şu günlerde, İstanbul ve deprem başlıklı iç karartıcı bir tartışma yapmak yerine, hayata, insana dair, mesleğimizin toplumsal yararı üzerine içimizi ferahlatarak, geleceğe umutla ve güvenle bakmamızı sağlayacak başka gündemlerle meşgul olsaydık. Ama ne yazık ki, bu lüksümüz yok.

Deprem, başta İstanbul olmak üzere tüm ülkeyi tehdit ediyorken, depremle ilintili konular mesleğimizin ilgi alanında bulunuyorken, toplumsal sorumluluğumuzun gereğini yerine getirmek durumunda yız ki, şubemiz yaptığı çalışmayla ülkemize, insanımıza borcumuzun bir kısmını ödememize olanak sağladı. İnaniyorum ki, kalan borcumuzu eğitim ve uygulama süreçlerinde öğrendiklerimizle ortaya çıkan bilgi ve birikimimizi insanlığın yararına kullanarak ödeyeceğiz. Biz inşaat mühendisleri bunun için hazırız ancak hazır olmayanın siyasi erk sahipleri olduğunu da biliyoruz.

Meslek odaları, üniversite çevreleri, bilim insanları, toplumun duyarlı kesimleri bir doğal afet olan depremin can ve mal kaybına yol açmaması, toplumsal travmaya neden olmaması için yoğun emek ve çaba harcıyorlar ve ne yazık ki yapılan uyarılar, önlem alınması doğrultusunda çağrılar sonucu değiştirmiyor. Siyasi erk yine bildiğini yapıyor; yine uyarıları, itirazları, önerileri duymazdan geliyor. Bilime, bilim insanlarına kulaklarını kapatıyor.

Değerli Konuklar,

Geriye dönüp bakıldığında 1999 depremlerinden bu yana İnşaat Mühendisleri Odası'nın deprem üst başlığı altında mesleki alanıyla ilgili sayısız eylem ve etkinlik gerçekleştirdiği, kongre, sempozyum, panel, yürüyüş, basın açıklaması ve benzeri araçlar vasıtasıyla görüş ve önerilerini kamuoyuyla paylaştığı, mühendislik eğitiminden halk eğitimine, yapı denetim sisteminden, güçlendirme çalışmalarının esasına ilişkin geniş bir yelpazede derinlikli raporlar hazırladığı ve bunları karar mercilerine ilettiği bilinmektedir. Onlar ne kadar duymazlıktan, görmezlikten gelirse gelsin, bizlerin ısrarında, azminde, inatçılığında bir azalma, bir zayıflama olmayacaktır. Bizleri harekete geçiren yegâne güç, insanımıza ve mesleğimize duyduğumuz sevgi ve saygıdır.

İnşaat mühendisleri vurdumduymazlığa karşı sorumlu davranışı, ranta kaşı insan hayatını, hurafelere karşı bilimi referans almıştır ve bütün kötülüklerin, bütün olumsuzlukların bilimsel bilginin aydınlatıcılığında hayatın dışına itilebileceğine inanmaktadır.

Değerli Arkadaşlar,

Türkiye toplumsal hafızası zayıf bir ülkedir. Buna bilerek, isteyerek zayıflatılmıştır da diyebiliriz çünkü açık ki yönetenler asıl güçlerini bu noktadan alıyor; statüko unutan, unutmaması sağlanan toplumlarda daha kolay korunmaktadır. Bizler unutacağız ki statüko devam etsin; bizler unutacağız ki verilen sözlerin tutulmamasına rağmen yeni vaatlerde bulunmakta sakınca olmasın; bizler unutacağız ki asıl sorumluluk sahipleri hiçbir şey olmamış gibi kamuoyu karşısına çıkabilsin; bizler unutmamız ki ateş sadece düştüğü yeri yaksin, bilim insanları toplumsal sorunlara sırtını dönsün; sırtını dönmeyen, hassasiyetini koruyan bilim insanlarının başlattığı girişimler durdurulsun, hem de yerine hiçbir şey koymadan, iş sahipsiz bırakılsın.

Örnek mi istiyorsunuz: 1999 depremlerinden sonra kurulan ve çok değerli bilim insanlarının çalışmasına olanak sağlayan Deprem Konseyi'nin lağvedilmesi başka nasıl izah edilebilir? Deprem Konseyi alternatifi hazırlanmadan ortadan kaldırıldı; birkaç kınama, protesto mesajından sonra, bu bilim dışı darbe unutulmaya bırakıldı. Yine 2004 yılında toplanan deprem Şurasında alınan kararlar, Şuraya katılan iktidar temsilcilerinin verdiği sözler de unutuldu.

Hepsinden daha önemlisi 1999 depremlerinde yaşanan acılar unutuldu; depremde kaybettiğimiz yakınlarımız, yitip giden hayatlar, yıkılan binalar, telafisi mümkün olmayan ekonomik kayıplar unutulmuş hanesine yazıldı.

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Evet, gerçekten de taammüden bir suçla karşı karşıyayız. Bizler unutmamız ki, yönetenler deprem önlemleri yerine, insan hayatını korumak yerine, kentsel değerleri ulusal ve uluslararası sermayeye peşkeş çekebilsinler. Dikkatinizi çekmiştir eminim. 58, 59 ve 60. hükümet programlarında, 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde iktidar olan partinin seçim bildirgesinde, Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda ne yazık ki deprem ve deprem önlemlerinin esamesi okunmuyor.

Siyasi iktidar deprem tehlikesine karşı kentsel dönüşüm projelerine dikkat çekiyor. Siyasi iktidar tercihini insandan, insan hayatından yana değil, kentsel değerleri ranta çevirmek amacıyla oluşturulan dönüşüm projelerinden yana kullanıyor; projelerin muhatabı TOKİ'ye daha da güçlendirileceğinden dem vuruluyor. Oysa Türkiye'nin, insanımızın ihtiyacı bu değil. İnsanımız, sağlıklı ve güvenli konutlar istiyor, yaşanabilir bir çevre istiyor, hem de bunu doğduğu, büyüdüğü mahallelerde görmek istiyor. Yıkılması gerekenlerin yıkılmasını, güçlendirilmesi gerekenlerin güçlendirilmesini istiyor. Aynı şekilde büyük tehlike altında bulunan hastane, okul, kreş, yurt ve benzeri binaların tehlike arz etmemesini istiyor.

Yapılması gerekenlerden ne kadarının yapıldığına ilişkin, yani kaç konutun, kaç okulun, kaç hastane-nin güçlendirildiğine dair rakamlar sık sık gazetelerde yer alıyor. Hepimiz farkındayız ki, başta İstanbul olmak üzere deprem riski taşıyan bölgelerdeki tablo muğlâktır, karadır, iç karartıcıdır.

Değerli Çalışma Arkadaşlarım,

Bu yıl İstanbul ve Deprem konulu sempozyumun dördüncüsünü düzenliyoruz. Ama hafızalarımızı tazelemekte fayda bulunuyor. 2005 yılında düzenlediğimiz İstanbul ve Deprem Sempozyumu Sonuç

Bildirisinde hangi konu ve talepler yer almıştı? Aradan geçen onca yıla rağmen bilim insanlarının sempozyum zemininde yaptığı uyarıların bir yaptırımı oldu mu? “Bütünsellikten uzak, bilimsel olmayan yöntemlerle depreme karşı önlem almanın olanağı yoktur” tespitinin ne anlama geldiği düşünüldü mü? “Kuvvetli yer hareketi kayıt edicilerinin” yeterince kurulmadığı, kurulanların da yeterince korunmadığı” gerçeğinden hareketle yapılan “eksikliğin mutlaka giderilmesi” çağrısı yankı buldu mu? “Her türlü teknik denetimden yoksun kaçak yapılaşmanın önlenmesi sağlanabildi mi? “Özellikle mühendislik eğitimindeki kalite” sorununa dikkat çeken tespit YÖK’ü harekete geçirdi mi? “Özellikle İstanbul’ da yol genişlikleri standartlaştırılmalı, belirli genişliğe sahip olmayan yollara park yasağı getirilmelidir” şeklindeki öneri uygulamaya alındı mı? “Kentsel dönüşüm, yeni bir rant projesinin aracı olarak kullanılmamalıdır” uyarısı sonucu değiştirmiş midir? “İmar, afet, denetim ve zorunlu deprem sigortasıyla ilgili yasal düzenlemeler yeniden yapılmalı” talebi karşılığını aldı mı?

Değerli Arkadaşlar,

Tıpkı Deprem Şurası kararları gibi, tıpkı diğer depremle ilgili kongre ve sempozyumlarda çok değerli tartışmaların sonucunda oluşturulan sonuç bildirileri gibi, tıpkı üçüncü İstanbul ve Deprem Sempozyumu sonuç bildirisi gibi bu sempozyumumuzun sonuçlarının da yok sayılması ihtimal dahilindedir. Ancak ihtimal dahilinde olan bir nokta daha bulunmaktadır: Bizler uygulanabilir, gerçekçi, ihtiyaca dayanan çözüm önerilerinde bulunmaya, bilimin yönlendiriciliğinde sürece mesleki alanımızdan müdahale etmeye devam edeceğiz.

Değerli Konuklar,

Sempozyumda iki gün süreyle çok önemli tartışmalar gerçekleştirilecek, mesleki alanımızın duayenleri, kamu kurumlarının temsilcileri görüşlerini ve bilgilerini bizlerle paylaşacak, bizlere bilgiyi güncelleme olanağı doğacak, sorunun çözümüne dair açılımlar gerçekleştirilecek. Mesleki alanımızın depremle ilintili boyutu bir kez daha masaya yatırılacak, bir taraftan teknik analiz yapılırken bir taraftan da sosyal yönü gündeme getirilecek.

Bu konularda bir tereddüdümüz yok ama Türkiye gibi topraklarının yüzde 93’ünün aktif deprem kuşağı üzerinde bulunan ve nüfusunun yüzde 98’inin deprem riski altında yaşadığı bir ülkede, her seferinde, her ortamda toplumsal yaşamın bu çerçevede düzenlenmesi, ilgili tüm yasal değişikliklerin bir an önce gerçekleştirilmesi gerekliliğine dikkat çekmek durumunda kalmanın bile başlı başına tuhafliğe işaret ettiğini vurgulamak istiyorum.

Sözlerimi, İstanbul Şube Başkanımız Cemal Gökçe’nin üçüncü İstanbul ve Deprem Sempozyumunda yaptığı konuşmadan bir alıntıyla bitiriyor ve çalışmalarınızda başarılar diliyorum. “Biz hiçbir zaman heyecanımızı kaybetmedik ve etmeyeceğiz de. Bu deprem belasıyla başa çıkabileceğimize inanıyorum, meslektaşlarıma inanıyorum, üniversitelerimizin değerli bilim insanlarına inanıyorum, bu kentin duyarlı insanlarına inanıyorum.”

Yapı Denetimi Çalıştayı (İstanbul)

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

29 Mayıs 2009

Değerli Çalışma Arkadaşlarım,

Değerli Meslektaşlarım,

Yapı Denetimi Çalıştayı’nı Düzenleyen Şubelerimizin

Değerli Başkan ve Yöneticileri,

Sözlerime başlamadan önce hem ülkemiz hem de mesleğimiz açısından yakıcı bir öneme sahip yapı denetimi konusunun çalıştay formatında ele alınmasına olanak sağlayan şubelerimize, şubelerimizin başkan ve yöneticilerine ve tabi çalışanlarına teşekkür etmek istiyorum.

İstanbul şubemiz tarafından Ekim ayı içerisinde düzenlenecek olan Yapı Denetimi Sempozyumu’na hazırlık anlamı taşıyan çalıştayımızı birkaç nedenden dolayı çok önemsiyorum. Birincisi içe dönük bir

önemdir. Odamız, mesleğimizin ilgi alanında bulunan konulara ilişkin gerçekleştireceği sempozyum, kongre ve benzeri etkinlikler öncesinde, çalıştay toplamakta, farklı kanallarda süren çalışmalarını aynı potada eriterek yaklaşımını oluşturmakta, dışa dönük yüzünü demokratik bir zeminde tanzim etmektedir.

Bu yöntemin daha bilimsel, daha işlevsel, daha sonuç alıcı olduğu kesindir ki; bunun olumlu sonuçlarını hep birlikte görüyoruz. Ele alınacak konu ile ilgili örgütümüzü daha bilgili, daha donanımlı bir düzeye yükseltecek çalıştay toplama işinin gelenekselleşerek geleceğe taşınacağına inanıyorum. Gelenekselleşmiş uygulamalar ihtiyaçtan doğar değerli arkadaşlar.

Yapı denetimi konusunun, aslında sorunu da diyebiliriz, bir sempozyum formatında ülke kamuoyunun görmezden gelemeyeceği doygunlukta ele alınması ne kadar ihtiyaçsa, örgütümüzün konu ile ilgili ön hazırlık yapması, farklı şubelerimizde süren çalışmaların birleştirilmesi, meslektaşlarımızın bireysel olarak kat ettiği mesafelerin bir araya getirilmesiyle toplamdan daha fazla yol alınması da aynı derecede ihtiyaçtır. Odamız hem ülkenin hem de iç hayatın ihtiyaçlarını gözetererek programını oluşturmaktadır. Önem arz eden diğer nokta ise yapı denetim sisteminin kendisidir.

Türkiye gibi topraklarının ve nüfusunun büyük bir kısmı deprem tehdidi altında bulunan bir ülkede doğa hareketlerinin doğal afete dönüşmemesi yapı denetim sisteminin, sorun ve sıkıntılarından arındırılarak deprem önlemleri listesinin ilk sırasına yerleştirilmesiyle sağlanabilecektir ki, Odamızın 1999 depremlerinden bu yana sergilediği ısrarın nedeni budur.

Odamız her fırsatta, her zeminde, büyük acılara yol açan depremlerin her yıldönümünde bıkmadan, usanmadan yapı denetimi ile ilgili sorunları ve yapılması gerekenleri dile getirmiş, mevzuat çalışması yapmış, bunları kamuoyuyla paylaşmış, siyasi iktidar üzerinde toplumsal basınç oluşturma çabası içine girmiş, farklı toplumsal ve siyasal kesimleri duyarlı olmaya çağırmış, bir taraftan mesleki, teknik, yasal konularda söz söyleyecek düzeye gelmeye gayret ederken bir taraftan da dikkatleri deprem tehlikesine ve yapı denetim sistemi üzerine çekmek için binlerce mühendisin katıldığı yürüyüş ve mitingler düzenlemiştir. Ne ilginç ki bir tarafta deprem önlemleri noktasına odaklanan meslek örgütü bulunmaktadır diğer tarafta atalet ve vurdumduymazlığa teslim olmuş siyasi erk.

Değerli meslektaşlarım,

Hepimizi iki güne sığdırılmış yoğun bir program bekliyor. Bu nedenler kıymetli zamanınızdan fazlaca çalmak istemiyorum ama birkaç noktada hafıza tazelemek gerekiyor.

Programa bakıldığında; yapı denetimin anlamı, ülkemizdeki yapı denetim sistemi, farklı ülkelerdeki uygulamalar, yapı denetim yasası ve yönetmeliği, sigorta sistemi, yapı denetimi kuruluşları, buralarda çalışan meslektaşlarımızın çalışma koşulları ve özlük hakları, meslek etiği, yapı sürecinin unsurları, proje hazırlanmasından yapının kullanımına kadar geçen süreç ve benzeri konuların ele alınacağı görülecektir.

Odamızın ele alınacak konularla ilgili sıfır noktasında olmadığını, şimdiye kadar kayda değer çalışmalar gerçekleştirdiğini belirtmek istiyorum. Yapı denetim sistemi ve yasasıyla ilgili çalışmalarımız mevcuttur. Yapı Denetimi Yönetmeliği hakkında görüşlerimiz daha önce oluşturulmuştur. Yapım sürecinin unsuru meslektaşlarımızın yaşadığı sorun ve sıkıntılar daha önce kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Meslek içi eğitimle ilgili yaklaşımımız, uygulamalarımız ve iç eğitimin önemi herkesin malumudur. İnanıyorum ki, Yapı Denetimi Çalıştayımızda şimdiye kadar üretilen ne varsa bunlar genişletilecek, zenginleştirilecek ve olgunlaştırılacaktır. Eksik kısımlar tamamlanacak, Odamız toplumsal sorumluluğunu yerine getirirken daha inandırıcı, ikna edici bir düzeyi yakalayacaktır.

Odamız, kamuoyunun, sorunlara akılcı ve bilimsel esaslarda çözüm üretilmesi doğrultusundaki beklentisini ancak bu şekilde karşılayabilecektir. Hurafelere, bilim dışı yaklaşımlara, kentsel değerleri ranta çevirmek isteyen kapitalist yaklaşıma karşı insan hayatını ve bilimi savunmak ancak bu yolla mümkün olabilir.

Değerli Çalışma Arkadaşlarım,

Odamızda son dönemlerde belirgin, gözle görülür bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Mesleğimizin, ihtiyaçlarımızın ve toplumsal hayatın gelişmişliğine paralel olarak, Odamızın örgütsel yapısında, iç işleyişinde, meslektaşlarımızla ilişkisinde, mesleki sorunlara yaklaşımında, çözüm öneri-

lerinin uygulanabilirliğinde ve toplumsal sorumluluğuyla ilgili girişimlerinde kayda değer bir farklılık gözlemlenmektedir. Bunu elbirliğiyle, güç birliğiyle başardık. Başarı hanemize bir ek daha yapacağız bugün burada. Çünkü tercihimiz insandan, toplumdan yanadır. Çünkü İMO yönetim kurulundan en ücra köşedeki temsilciliğimize kadar bütün arkadaşlarımız bu niyete ve ufuk genişliğine sahiptir. Bu duygularla konuşmamı sonlandırıyorum.

Çalıştayımızın önüne koyduğu hedeflere ulaşacağına olan inancımı sizlerle paylaşıyor, başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

Su Yapıları Sempozyumu

İMO Yönetim Kurulu Üyesi Metin Korkmaz

29 Mayıs 2009

Samsun Şubemizin Değerli Başkanı

ve Yöneticileri

Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Konuklar,

Sevgili Basın Mensupları,

Samsun Şubemiz tarafından düzenlenen “Su Yapıları Sempozyumu”na hoş geldiniz. Konuşmama başlamadan önce, sempozyumun hazırlanması için emek harcayan Samsun Şube Yönetimine, çalışanlarına, sempozyuma katılarak değerli görüşlerini bizlerle paylaşan bilim insanlarına, meslektaşlarımıza teşekkür etmek istiyorum. Biliyorum ki, bu tür zeminler hem mesleğimizin hem de Odamızın saygınlığını, toplumsal sorumluluğunu ortaya çıkaran ve pekiştiren sonuçlar doğurmakta, toplumsal yarar ve mesleki bilgiyi toplum yararına kullanma ilkesini somut hale getirmektedir.

Değerli Konuklar,

Bilindiği gibi su yapıları mesleğimizin önemli alt disiplinlerinden biridir ve son dönemde Odamız zemininde hak ettiği yeri elde etmeyi başarmıştır. Odamız su yapıları, kıyı mühendisliği, su politikaları ile ilgili çeşitli etkinlikler düzenlemekte, konuyu kongre, sempozyum formatında ele almakta, geniş katılımlı toplantılarla farklı görüş ve yaklaşımların kendisini ifade etmesine olanak sağlamaktadır.

Suyun insanlık için ne kadar önemli bir değer olduğunun ortaya çıkması, tsunami gibi doğal afetlerin yol açtığı yıkım, su taşkınlarının artması, suyun özelleştirme kaskacına alınması ile birlikte su ile ilgili hemen konuyla ilgili mesleki ve politik açılım yapılması zorunlu olmuştur. Belki de sadece biz inşaat mühendislerinin ilgi alanıyla sınırlı algılanan konu, tüm kamuoyunun ilgi odağı haline gelmiştir.

Değerli Katılımcılar,

Türkiye’nin kıyı şeridinin uzunluğu 7 bin kilometreden fazladır. Bunun büyük bir zenginlik olduğu, ülke ekonomisine yadsınmayacak oranda destek sağlayacak bir potansiyeli ifade ettiği bilinmelidir. İş ki, kıyı zenginliklerimiz, sularımız kamu yararına, işlevsel, akılcı ve mutlaka bilimsel esaslar ışığında kullanılmalı. Su Yapıları Sempozyumunu bu çerçevede değerlendirmek gerekmektedir. Sempozyum, genel anlamda su konusuna bilimsel esaslar doğrultusunda yaklaşan ve çözüm üreten bir anlayışa ev sahipliği yapacaktır.

Değerli Konuklar,

Su Yapıları Sempozyumunda pek çok spesifik konu ele alınacaktır. Programa bakıldığında; dere ıslahından, hidroelektrik santrallerine, altyapıdan iklim değişikliklerine geniş bir yelpazede ufuk açıcı, geliştirici, öğretici tartışmalar gerçekleştirileceği görülecektir.

Değerli Konuklar,

Bugün kıyı şeridimiz, su yapılarımız, kentlerimiz, kentsel altyapımız, limanlarımız özelleştirme tehdidi altındadır. Neoliberal ekonomik politikaların uygulayıcısı olan siyasi iktidar, tüm kamusal değerleri ulusal, uluslararası büyük sermaye gruplarına satmaya çalışmaktadır ki, bu doğrultuda başlatılan

sürecin neredeyse tamamlanmak üzere olduğu, artık pazarlayacak bir şey kalmadığı unutulmamalı ve bu vesileyle toplumsal, siyasal kesimlere düşen görev ve sorumluluk bir kez daha hatırlatılmalıdır. Her fırsatta, her zeminde, özelleştirme adı altında peşkeş çekilen kamusal değerleri koruma iradesi açıktan beyan edilmeli, toplumsal basınç oluşturma kararlılığına sahip olunduğu gösterilmelidir.

Biz, inşaat mühendisleri, bir taraftan su yapılarını, su yapılarının mesleki teknik özelliklerini tartışırken, bir taraftan da suyumuzu, suyun yarattığı değerlere, barajlara, santrallere sıkı sıkıya sarıldığı-mız, satılmalarına izin vermeyeceğimiz deklere edilmelidir. Siyasi iktidar gerçekleştirdiği uygulamalar sonucunda kıyılarımızda artık kamunun adı bile geçmiyorsa, biz inşaat mühendisleri kamunun, kamusal değerlerin yanında saf tutmalı, kamunun savunucusu olmalıyız.

Değerli Konuklar,

Sempozyumumuzda değerli katılımcılar iki gün boyunca yararlı tartışmalar gerçekleştirecek. Bu nedenle konuşmamı burada bitirmek ve sizleri konunun uzmanı meslektaşlarımızla baş başa bırakmak istiyor, emeği geçenlere bir kez daha teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

İMO Olağanüstü Danışma Kurulu Toplantısı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

21 Haziran 2009

Değerli Başkan,

Danışma Kurulumuzun Değerli Üyeleri

Danışma Kurulumuza hoş geldiniz. Bugün gündemimizin ana konusunu Serbest İnşaat Mühendisliği Hizmetleri Uygulama, Tescil, Denetim ve Belgelendirme Yönetmeliği oluşturuyor. Bilindiği gibi 30 Ekim 2005 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren SİM Yönetmeliğinin bazı maddelerinin yürütmesi Danıştay 8. Dairesi’nin 1 Mart 2009 tarihinde verdiği kararla durduruldu.

SİM Yönetmeliğinin kredi puanlanmasını düzenleyen 7. maddesi, SİM belgelerinin yenilenmesine ilişkin 10. maddesinin 1. fıkrasının ç ve d bentleri, 2. fıkrasının c, ç, d bentleri, Mesleki Değerlendirme Kurulu’nun görev ve yetkilerini belirleyen 18. maddesinin 1. fıkrasının d bendi ve kredilendirmeye esas puan dağılımı cetvelinin yer aldığı Yönetmelik eki hakkında yürütmeyi durdurma kararı verildi.

Yürütmeyi durdurma kararının bir yok sayma, ortadan kaldırma olmadığını biliyorsunuz. SİM Yönetmeliği ile ilgili hukuki süreç başlamış ve devam etmektedir. Ancak bu sürecin uzun sürme veya aleyhimize sonuçlanma ihtimalini göz önünde bulundurarak, Danıştay’ın yürütmeyi durdurma gerekçelerini bertaraf edecek çözümlerin, süreçte boşluk oluşturmayacak şekilde üretilmesi ve hayata geçirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Danışma Kurulumuz bugün bu amaçla toplandı; inanıyorum ki Danışma Kurulumuzun katkılarıyla yönetmelikte gerekli değişiklikler yapılacak, kamuoyuna mesleki uygulamalar konusundaki kararlılığımız bir kez daha gösterilecektir.

Değerli Arkadaşlarım,

Yönetmelikle ilgili yürütmeyi durdurma kararı verildiği andan itibaren, hem yönetim kurulumuz hem de MDK’nın değerli üyeleri, yapılması gereken değişiklikler üzerine yoğun bir mesai harcadılar. İlgili personelimizin de katkılarıyla yönetmelikte düşünülen değişiklikler Danışma Kurulumuza sunulacak olgunluğa ulaştı. Danışma Kurulu’muza önerilen SİM yönetmeliğindeki değişiklikler oluşturulurken, bir taraftan Yönetmeliğin amaçlarını gerçekleştirme gerekliliği, diğer taraftan Danıştay’ın yürütmeyi durdurma kararına yol açan maddeler ve uygulamada açığa çıkan kimi aksaklık ve eksiklikler gözetilmeye çalışılmıştır. Doğal olarak yönetmelikte yapılması gereken değişiklikleri tartışırken, SİM uygulamalarını da kendi yaklaşımımız çerçevesinde masaya yatıracağız, yaşanan sorunları dile getireceğiz, sorunları aşma doğrultusundaki önerileri değerlendireceğiz.

Değerli Çalışma Arkadaşlarım,

SİM’in mesleğimizin bugününün düzenlenmesinde ve geleceğinin kurgulanmasında son derece önemli bir yeri bulunmaktadır. İnanıyorum ki bu, hepimizin ortak görüşüdür. Odamız, toplumsal yarar

ilkesinden, mesleki niteliği yükseltme hedefinden asla geri adım atmayacaktır. Bu nokta herkes tarafından kavranmalı, tavizsiz olduğumuz bilinmelidir. Odamız tasarruflarını, kişisel ve ekonomik beklentilerle, hangi işlemin ne kadar kolay ya da zor olacağına bakarak değil toplumun ihtiyaçları üzerinden şekillendirmektedir. Bugünü ve geleceğimizi tanzim edecek düzenlemeler ve ilgili yönetmelikler noktasında ısrarımızın nedeni budur; ısrarımız devam edecektir.

Değerli Arkadaşlar,

İsrarımızdan vazgeçmek için geçerli bir neden ileri sürülebilir mi, ya da mevcut olumsuzluğun ortadan kaldırılması yönünde uygulanabilir başka bir önerisi olan var mı? Mesleki alanımız 28 Haziran 1938 tarih 3945 Sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun' ve 27 Ocak 1954 tarih 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasası ile düzenlenmiştir.

Yıllar içerisinde toplumsal yaşam farklılık arz etmiş, çeşitlenmiş, bilim ve teknoloji gelişmiş, buna paralel olarak mesleki yönelimlerimizde değişim, dönüşüm ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Beklentilerin, sorunların, çözümlerin farklılaştığı bir zaman diliminde eğer mesleki alanınızı bu farklılaşmaya uygun düzenleyemezseniz çağın gerisinde kalmak bir yana, aslı görevlerinizi yerine getirmeniz bile mümkün olmaktan çıkacaktır. İnşaat Mühendisleri Odası'nın son dönemde başlattığı uygulamaların özünü oluşturan işte bu noktadır.

Değerli Arkadaşlar, genelimizi tenzih ederek söylüyorum ki, yeniliğe karşı çıkanlar, hukuki yolları kullanarak yönetmelikleri engellemeye çalışanlar, mevcut olumsuzluklardan, mesleki süreçlerimizin denetimsizliğinden bir biçimde kişisel çıkar sağlayanlardır.

Mesleki sürecimizin denetimsizliği bir sorun mu? Evet. Mesleki nitelik kaybı bir sorun mu? Evet. Üniversite eğitimi yeterli mi? Hayır. Meslektaşlarımızın için meslek içi eğitim bir gereklilik midir? Evet. Bütün bunlar için adım atılması, proje geliştirilmesi, bir gereklilik, hatta bir zorunluluk mudur? Verilecek cevap, elbette evettir. O halde amaç nedir? Ne yapılmak istenmektedir? Amaç, mevcut olumsuz durumun değişmemesini ve mevcut pozisyonların sabitlenmesini sağlamaktır.

Bunun için her türlü yol ve yöntem devreye alınmaktadır; 1930'lardan kalma yasaların açıklarından yararlanıp, uygulamaya aldığımız yönetmelikler engellenmeye çalışılmaktadır. Bizim açımızdan yaşananların izahı böyledir. Aklın yolu birdir değerli arkadaşlar.

1999 depremlerinden bu yana konuyla ilgili kurumlar kendi ilgi alanlarıyla ilgili çalışmalar yürütmüş ve yapılması gerekenlere dair öneriler kamuoyuyla paylaşmış, İMO'nun da dahil olduğu pek çok kurum, meslek odası, kendi göbeğini kendi keserek, bazı uygulamalara imza atmıştır. Sağsız kentleşme ve kaçak yapılaşma, imar afları, güvenli olmaktan uzak yapılar ve denetimsizliğin yol açtığı sorunlar yasaımızın izin verdiği ölçüde çözülmeye çalışılmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası mühendislik eğitiminin yaşadığı sorunlardan ve mesleki nitelik kaybının insanın güvenliğini tehdit eden bir noktaya ulaşmış olduğundan hareketle, gelişen uygulama ve teknolojiyi de göz önüne alarak meslek içi eğitime ve mesleki denetime ağırlık vermiş, yönetmelik çalışmalarını bu yönde yoğunlaştırmıştır. SİM, İTB, Yetkin Mühendislik ve benzeri çalışmalar bu pencereden değerlendirilmelidir. Odamız, statükoyla yetinmeyen, olması gerekeni var olana tercih eden, olması gerekenler için cesaretli adım atan bir duruş sergilemektedir.

Odamız bu duruşunu, kendi gücüne güvendiği, demokratik yolları kullandığı, meslektaşlarını sürecin nesnesi değil öznesi olarak gördüğü için sergilemektedir.

Çok Sevgili Şube Başkanı ve yöneticisi Arkadaşlarım

Bilginiz dâhilinde olan SİM süreciyle ilgili hafızalarımızı tazelemek istiyorum. SİM Yönetmeliği 30 Ekim 2005 tarihinde yayınlanmış, 1 Ocak 2006 tarihinde yürürlüğe girmiş ve Yönetmelik kapsamında ilk SİM belgesi 3 Mart 2006 tarihinde verilmiştir. Yürütmeyi durdurma tarihi olan 1 Mart 2009'a kadar geçen zaman içinde 10 bin 474 SİM verilmiştir. Odamıza kayıtlı İTB sayısı ise 9 bin 288'dir.

İlgili arkadaşlarımız SİM yönetmeliğinde yapılması düşünülen değişikliklerle ilgili düşüncelerimizi ayrıntıları ile sizlerle paylaşacaklar ancak ben, yönetmelik değişikliği taslağının, SİM'in karşılaştığı yasal engel nedeniyle İTB zemininde çözüme kavuşturulmasının tasarlandığını söylemek istiyorum. Kısaca mesleğimizin belgelendirme, denetim ve meslek içi eğitime duyduğu ihtiyacı İTB üzerinden karşılaşmayı tasarladık.

Değerli Meslektaşlarım,

İnşaat Mühendisleri Odası mesleki alanlarını düzenleyen yönetmelikleri yasalar çerçevesinde hazırlamakta, uygulamayı da yine aynı yasalara dayanarak gerçekleştirmektedir. İMO, toplumsal ihtiyaçları hareket noktası olarak kabul etmekte, depremlerle açığa çıkan kapkara tabloyu değiştirmek istemektedir. Biliniyor ki, ülkemizin yüzde 96'sı deprem kuşağında bulunmakta, nüfusumuzun yüzde 98'i değişik derecelerde deprem riski altında yaşamaktadır. Konutlarımız afetlere karşı güçlendirilmezse, yeni üretilen konutlar depreme dayanıklı yapılmazsa, ilerde yaşanacak acıların yaşadığımız acıları aratacağı açıktır.

SİM'e, İTB'ye, Yetkin Mühendisliğe, meslek içi eğitime, denetime karşı çıkanların yapı üretim sürecinde mühendislik hizmetlerinin yeterli hale gelmesi için neler yapılması gerektiği konusunda herhangi bir önerilerinin olmaması düşündürücüdür. İMO yapı üretim sürecinin denetimini istemekte, açık ki karşı çıkanlar denetimden muaf tutulmayı istemektedir. Bu uygulamanın zorlaştırıcı olduğu iddiasının arkasında ise kolaycılık yatmaktadır. İnşaat mühendisliği kolaycılığı, kestirmeciliği reddeden bir meslektir; meslek olmalıdır. Unutulmamalıdır ki, projesini hazırladığımız, inşasını yaptığımız konutlarda insanlar yaşamaktadır.

Mevcut yasa ve yönetmeliklerin ihtiyacı karşılamadığı, mühendislik eğitiminin yetersiz kaldığı noktada toplumsal sorumluluk sahibi bir meslek odasının bu adımları atması doğru ve doğaldır. Doğru olmayan ise denetimsizliği savunmaktır. Şu nokta artık iyice anlaşılmalıdır: İMO yapı üretim ve denetim sürecinin ranta, ekonomik getiriye göre şekillenmesinin önüne geçecek, üretim sürecini insan odaklı, güvenli ve estetik hale getirecek uygulamalara devam edecektir.

Değerli Arkadaşlar,

Yorucu bir mesai bizleri bekliyor. Bu nedenle konuşmamı burada sona erdiriyorum. İnaniyorum ki, örgütümüzün ve mesleğimizin ihtiyaçları, yönetmelik çalışmalarına yön verecektir.

Hepimize kolay gelsin.

Uluslararası Deprem ve Tsunami Konferansı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

22 Haziran 2009

Değerli Konuklar,

Dünya İnşaat Mühendisleri Konseyi'nin Değerli Yöneticileri,

Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi'nin Değerli Yöneticileri,

İstanbul Şubemizin Değerli Başkan ve Yöneticileri,

Değerli Meslektaşlarım,

Çok sevgili Basın Mensupları,

İnşaat Mühendisleri Odası, Dünya İnşaat Mühendisleri Konseyi ve Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi tarafından ortaklaşa düzenlenen "Deprem ve Tsunami Konferansı"na hoş geldiniz. Sözlerime başlamadan önce, mesleğimiz açısından böylesine önemli bir konuda uluslararası konferans düzenlenmesine karar veren, bu kararı hayata geçiren, bu hedef doğrultusunda zaman ayıran, emek harcayan, konferansa katılarak değerli görüşlerini bizlerle paylaşan tüm meslektaşlarıma teşekkür ediyorum.

Konferans programına bakıldığında; "deprem ve tsunami" başlığı altında pek çok spesifik konunun, uzmanlar, akademisyenler, bilim insanları tarafından tartışılacağı görülecektir. İki gün sürecek yoğun programda deprem ve Tsunaminin yol açtığı zararları azaltmaya dönük inşaat mühendisliği etkinlikleri ele alınacaktır. Konuların, deneysel veya analitik araştırmalar çerçevesinde ele alınması ise konferansımızın verimliliğini artıracaktır.

Değerli Meslektaşlarım,

Deprem ve tsunami ile ilintili konuların duayenler yönlendiriciliğinde ele alınacak olmasını, hem mes-

leğimiz hem de ülkemiz için bir şans olarak değerlendiriyorum. İhtiyaçlar ve sorunlar çeşitlendikçe, insan hayatını kolaylaştırmak asli amacını taşıyan bilim dallarının, mesleklerin çeşitliliğe uygun olarak gelişim göstermesi zorunluluktur. Bilim her zaman değişimden, gelişimden yana olmuştur ki, Deprem ve Tsunami Konferansının önemi buradan kaynaklanmaktadır. Konferans, mühendislik biliminin ne oranda kendisini yenilediğinin test edildiği bir zemin olacaktır.

Değerli Konuklar,

26 Aralık 2004 tarihinde Hint Okyanusunda meydana gelen Deprem ve tsunami salt fiziki bir yıkıma değil, bilimsel, sosyal açıdan da büyük sarsıntıya yol açmış, insanlığın gelecek umutlarının azalmasına neden olmuş, fiziki yıkımının çok ötesinde olumsuz sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, konferansın Birleşmiş Milletler “Binyıl Kalkınma Hedefleri” kapsamında yapılıyor olmasının önemine dikkat çekmek gerekmektedir. Deprem ve tsunaminin yol açtığı olumsuz etkilerin sosyal, toplumsal yönü bulunmaktadır ve ne yazık ki bu alanda da sorunlar sıcaklığını korumaktadır. Bu tür etkinliklerin artması sıcaklığı az da olsa azaltacak sonuçlar doğuracaktır.

Değerli Meslektaşlarım,

Konferansı, insanlığın ortak sorunlarına bilimsel bilgi ışığında ortak çözüm üretilme sürecinde bir basamak, bir simge olarak görmek gerekiyor. İMO, ECCE ve WCCE işbirliği ile gerçekleştirilen konferans, toplumsal yarar ilkesinin ülke sınırlarını aştığını gösterecek, hepimizin, tüm inşaat mühendislerinin, çağımız insanının ortak paydasının ifade edildiği bir kürsü olacaktır. Biliyorum ki hem ülkemizden hem de dünyanın diğer ülkelerinden ilgili kamuoyunun gözü kulağı konferansımızda olacak, konferans, ilgiyle izlenecek, tartışmalar, mesleki açılımlar takip edilecek, Konferansın çıktıkları tüm dünyada mesleğimiz ve meslektaşlarımız için önem taşıyacaktır.

Değerli Konuklar,

Bilindiği gibi İMO, Dünya İnşaat Mühendisleri Konseyi (WCCE), Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi’nin (ECCE) bir üyesidir. Uluslararası örgütlerle kurulan ilişki, Odamızı dünya inşaat mühendisliği ailesinin bir üyesi yapmakla kalmıyor, aynı zamanda mesleki gelişim sürecine öz deneyimini ve birikimini katma, diğer ülke örneklerini inceleme şansını yaratıyor. Bu ilişkinin eşit, dengeli ve karşılıklı alışverişe dayalı olduğuna dikkat çekmek gerekiyor.

“Sınır tanımayan inşaat mühendisleri”, sınır tanımadan, din, dil, ırk ayrımı yapmadan büyük yıkımlara, acılara, trajediye neden olan afet zararlarına karşı bilimsel bilgi ve mesleki uygulamalar aydınlatıcılığında mücadele etmek istemektedir ve konferans bunun en somut göstergesidir. Elbette Odamızın konferansa ev sahipliği yapması hem bizler hem de ülkemiz açısından kayda değer önemdedir; İMO’nun vizyonunu daha anlaşılır kılmaktadır.

Konferans deprem ve tsunami konusunda referans olacak, deprem, tsunami ve etkileri ile ilgili bilinenleri çoğaltarak bilimsel bir zemine oturmasını sağlayacaktır. Konferansın gerçekleştirilmesine katkı sağlayan her kuruma ve herkese; İMO, ECCE ve WCCE’nin ilgili kurullarına, Konferans Düzenleme ve Bilim Kuruluna, üniversitelere, çağrılı konuşmacılara teşekkür ediyorum. Bu duygularla konuşmamı sonlandırıyor, konuklarımıza bir kez daha Yönetim Kurulu’muz adına hoş geldiniz diyor, konferansın başarılı geçmesini diliyorum. İnanıyorum ki konferans, afet zararlarını azaltma doğrultusunda inşaat mühendisliği mesleği açısından bir sıçrama tahtası olacaktır.

Saygılar sunuyorum.

Dünya İnşaat Mühendisleri Konseyi, 4. Genel Kurul Toplantısı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

25 Haziran 2009

Sayın Başkan,

Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Konuklar,

WCCE Genel Kurulu'na hoş geldiniz. Sizleri ülkemizde ağırlamaktan gurur duyuyoruz. Dünyanın dört bir tarafından gelen meslektaşlarımıza İstanbul'da ev sahipliği yapmanın hazzını yaşıyoruz. Ülke, din, dil, ırk farkı gözetmeksizin inşaat mühendislerinin bir araya gelmiş olmasının öneminin farkındayız. Ancak belki daha da önemli olan toplantının İstanbul'da yapılıyor olmasıdır. Neredeyse insanlık tarihi kadar eski, asırlardır medeniyetlere ev sahipliği yapan, üzerindeki hâkimiyet mücadelesi nedeniyle çağ açıp, çağ kapatan; kültürlerin, coğrafyaların kesiştiği İstanbul kenti, bugün yine geleneklerine ve ruhuna uygun bir toplantıya tanık olmaktadır.

Medeniyetlerin bıraktığı izlerde büyük pay sahibi olan, coğrafyaları şekillendiren inşaat mühendislerinin İstanbul buluşması, dün ile yarın arasında köprü görevi görecek; tıpkı İstanbul'un iki kıtayı birbirine bağlaması gibi. Çünkü inanıyorum ki, temennim odur ki, WCCE genel kurulunda tartışılacak konular, alınacak kararlar inşaat mühendisliği mesleğinin sadece bugününü değil asıl olarak geleceğini şekillendirecektir. Nasıl ki İstanbul, kadim çağların, kadim medeniyetlerin dünyaya açılan kapısıysa, dünya inşaat mühendisleri toplantısında da, insanlığın gelişimine inşaat mühendisliği penceresinden yapılacak katkının çerçevesi çizilecek; kazanımlar, deneyimler, birikimlerin insanlığın hizmetine nasıl aktarılacağı kurgulanacak.

WCCE Genel Kurulu da dahil olmak üzere birkaç güne yayılan etkinliklerin gündemlerine bakıldığında, inşaat mühendislerinin bu aktarımda kararlı olduğu ve önemlisi de bunu sağlayacak potansiyel taşıdığı görülecektir. Değişik oturumlarda; yolsuzlukla mücadele, deprem ve tsunami gibi konular ele alınmıştır ki, toplumsal çürümenin, toplumsal travmaya yol açan doğal afetlerin gündemin ilk sırasına oturmuş olması, dünya inşaat mühendislerinin hassasiyet noktalarının nasıl bir zenginliğe sahip olduğunun göstergesidir. Dünya inşaat mühendislerinin ilgi alanları hiçbir zaman salt mesleki teknik konularla sınırlı olmamıştır. İnşaat mühendisliği mesleği her zaman sosyal projelerle birlikte anılmıştır.

Toplumsal, sosyal sorunlar da mesleğin sınırları içinde dahil edilmiştir; insan, insanın ihtiyaçları, insanın yaşam standardının yükseltilmesi, yaşadığı, kullandığı yapıların güvenliği bütünün parçaları olarak algılanmıştır.

Değerli Konuklar,

Türkiye'de inşaat mühendisliği uygulamaları toplumsal, sosyal yönünün varlığı ile dikkat çeken projeler olmuştur. Çünkü inşaat mühendisliğinin ilgi alanına giren konular, toplumsal bir sorun olarak varlığını sürdürmekte, sorunun çözümüne dönük mühendislik uygulamaları da doğal olarak bu sürecin bir unsuru olmaktadır. Türkiye ulaşımından su yapılarına, alt yapıdan güvenli yapılara kadar hemen her konuda sorun yaşamaktadır. Bu sorunlar toplumsal hayatı olumsuz yönde etkilemekte, çözüm bulunmasına dönük talepler toplumsal muhalefetin ana argümanları arasında bulunmaktadır.

Kırdan kente göç, sağlıksız ve kaçak yapılaşma, imar afları, çarpık büyüyen kentler, yetersiz alt yapı, dünyanın tersine demir, deniz, hava yolunun değil, kara yolunun daha çok kullanılması, buna rağmen karayolu ulaşımında yaşanan sıkıntılar, tarihi eserlerin korunma ve güçlendirilmesiyle çözülemeyen sorunlar, özellikle liman, baraj gibi su yapılarının özelleştirilmesi, aynı şekilde içme ve kullanma suyunun alınıp satılır bir meta haline dönüştürülmesi, kentsel dönüşüm adı altında kentsel değerlerin sermaye gruplarına peşkeş çekilmesi, inşaat sektöründe artık müzmin hale gelen kriz mesleki alanımızın haldeki durumunu belirlemekte ve aynı zamanda sosyal yönünü görünür kılmaktadır.

Bu nedenle, biz, Türkiyeli inşaat mühendisleri açısından, yolsuzluk ana başlığı altında ele alınacak

konuların, deprem ve tsunami zararlarını azaltmaya dönük uygulamaların, doğal afetlerin yol açtığı toplumsal travmanın uluslararası bir platformda tartışılmasının değeri büyüktür.

Değerli Meslektaşlarım,

Bize ev sahipliği yapan İstanbul, 7000 yıllık tarihi boyunca defalarca yıkılıp yeniden yapılmıştır. Bu yıkımların pek çoğu depremler nedeniyle olmuştur. Uzmanlar önümüzdeki 30 yıl içerisinde yine şiddetli bir deprem beklendiği üzerinde durmaktadır. Deprem riski taşıyan başta İstanbul olmak üzere tüm Anadolu topraklarına dönük geliştirilecek bir projenin doğal olarak bir uygarlık projesi anlamı taşıması, topraklarında meydana gelmesi olası doğal afetlerin yol açacağı zararları azaltacak uygulamaları hayata geçirecek inşaat mühendisliğinin sorumluluğunu kat be kat artırmaktadır.

Doğal afetlerin zararlarını azaltmaya hizmet edecek olan her yeni proje, başlatılacak her yeni uygulama, uygarlıkları koruma ve ebedi kılma yolunda atılmış anlamlı adım olacaktır. Uygarlıkları koruma ve geleceğe aktarma hedefi sadece Türkiyeli inşaat mühendislerinin sorunu değildir. Uzun zaman önce başlayan ve giderek kurumsallaşan uluslararası düzeydeki ilişkilerle açığa çıkan mesleki dayanışma, bu konunun dünya inşaat mühendislerinin ortak paydalarından biri olduğunu kanıtlamıştır.

Değerli Meslektaşlarım,

Ne yazık ki bugün insanlığın yaşadığı büyük trajedinin ismi yoksulluktur. İnsanlar, ülkeler, bölgeler arasındaki gelişmişlik ve gelir düzeyi açısından büyük bir uçurum bulunmaktadır. Bir taraf açıkçası dünya nimetlerinden sorunsuzca yararlanırken bir taraf açlık girdabındadır.

Açlık, barınma, ısınma, su, sağlık, eğitim gibi temel haklardan yoksun büyük kitleler neredeyse ölüme razı edilmiştir. Ne yazık ki ülkelerimiz sosyal, insani yardım ve yatırımlar yerine silahlanmayı tercih etmekte, ne ilginç ki silahlar yine yoksulları vurmaktadır. Tıpkı doğal afetlerin en çok yoksulları vurduğu gibi...

Değerli Konuklar,

Doğal afetleri önceden tespit etmek, başladığı anda önlemek mümkün değildir; hangi şiddette olacağı ve hangi düzeyde yıkıma yol açacağı da bilinmemektedir. Ancak bilinen bir gerçek vardır: Doğal afet zararlarının ortaya çıkmasında farklı ekonomik, sosyal, siyasal parametreler belirleyici olmaktadır.

Yoksul bir ülke olan Pakistan'da deprem 70 bin, İran'ın Kum kentinde 20 bin, Türkiye'de 20 bin, Sumatra depremi ve ardından ortaya çıkan tsunamide 100 bin üzerinde insan hayatını kaybetmiştir. ABD'nin Florida eyaletiyle, Orta Amerika ülkeleri aynı kasırgaya maruz kalmış ancak ne ilginç ki aynı zarar açığa çıkmamıştır. Bu gerçekler bir taraftan doğal afetlerden zarar gören bölgelerin mühendislik hizmeti almadığını ya da yetersiz aldığını ifade etmektedir ama temel nedenin yoksulluk, geri bırakılmış olduğunu göstermektedir.

Değerli Konuklar,

Kamusal alanın hızla tasfiye edildiği, kamusal hakların ve ulusal değerlerin hızla özelleştirildiği, yoksulu daha yoksul, zengini daha zengin yapan ekonomik-politik sistemle karşı karşıya bulunuyoruz. Bugün dünyanın, insanlığın en yakıcı sorunu budur. Bu sorun biz inşaat mühendislerinin, biz teknik elemanların da gündemine girmek durumundadır ki, İMO dan ECCE'ye, ECCE'den WCCE'ye tüm mesleki örgütlerimizin bu konuda hassasiyetini göstermesi gerekmektedir.

Bilim, teknoloji ve üretim sacayağında etkili bir konumu bulunan biz mühendisler, dünya kaynaklarının insanlığın hizmetinde kullanılması, bilim ve teknolojinin insanlık yararına toplumsal hizmetlere dönüştürülmesi, ekonomik değerlerin ve sosyal birikimlerin insanın temel hakları elde etmesi yolunda değerlendirilmesi çağrısında bulunmamız sorumluluğu taşıyoruz. Uygarlıkların altyapısını, vitrinini oluşturan bizler, bugün insanlığın karşı karşıya bulunduğu sorunlara duyarsız kalamaz, kalmamalıdır.

Mesleki sorumluluklarımızın yanı sıra aydın olmanın gereği olarak; savaşa, adaletsizliğe, eşitsizliğe, yoksulluğa, sömürgeciliğe, dikta rejimlerine, cehalete ve karanlığa karşı, barıştan, eşitlikten, paylaşımdan, dayanışmadan, demokrasiden, uygarlıktan, bilim ve aydınlıktan yana taraf olmalıyız. Mühendislik evrenseldir; tıpkı barış gibi, tıpkı temel hak ve özgürlükler gibi, tıpkı eşitlik ve adalet gibi...

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Konuşmama burada son veriyorum. Sizleri İstanbul'da, Türkiye'de ağırlamak bizler için bir şanstır. Bu şansı yaratan bütün meslektaşlarıma teşekkür ediyorum. WCCE yetkili kurullarında şimdiye kadar özveriyle çalışan meslektaşlarıma teşekkür ediyor, yeni seçileceklerle başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

Yolsuzlukla Mücadele Anlaşmaları ve GIACC Çalışmaları Paneli

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

25 Haziran 2009

Dünya İnşaat Mühendisleri Konseyi'nin Değerli Yöneticileri

Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Konuklar,

Dünya İnşaat Mühendisleri Konseyi 4. Genel Kurul çalışmaları kapsamında düzenlenen Yolsuzlukla Savaşım Çalıştayına hoş geldiniz. Dünya İnşaat Mühendisleri Konseyi Genel Kurulu için ülkemize gelen konuklarımızı ağırlamaktan duyduğumuz hoşnutluğu, genel kurul nedeniyle gerçekleştirilen etkinlikler bir başka kulvara taşımaktadır ki, dünya mühendislerinin buluşmasının asıl anlamı burada saklıdır.

Mühendislerin İstanbul buluşması, deprem ve tsunami gibi mesleğimiz açısından son derece önemli bir konunun konferans formatında tartışılmasından sonra, WCCE genel kuruluyla idari yapılanma ve yenilenmeye dönük tasarrufa tanık olacak ve yolsuzlukla mücadele gibi sosyal sorunlarda sözü olanlara kürsü olanağı sağlayacak. Salt bu etkinlikler dahi, inşaat mühendisliğinin tek harfli bir alfabe olmadığını, ilgi alanının teknik konulardan sosyal sorumluluğa kadar geniş bir yelpazeye yayıldığını işaret etmektedir ki, bunun İstanbul'da gerçekleştirilen ve gerçekleştirilecek olan etkinliklerle sınırlı olmadığı bilinmelidir.

Başlayıp biten ve hâlâ devam eden pek çok proje olduğu bilinmektedir. WCCE bünyesinde bunun pek çok somut örneğini görmek mümkündür. Yolsuzluk ve yolsuzlukla mücadele konusunda inşaat mühendisleri örgütleri değerli projelere imza atmış, eylem planları hazırlanmıştır. 'Yoksulluk Karşıtı Mühendisler' ya da 'Sınır Tanımayan Mühendisler' kapsamında gerçekleştirilen etkinlikler bunun somut örneklerini oluşturmaktadır.

Değerli Konuklar,

Sevgili Meslektaşlarım,

İşin doğrusu son derece zor bir konuda çalıştay topluyoruz. Olması gereken ile olan arasındaki uçurum, yaşadığımız zorluğun boyutunu sergilemektedir. Çünkü yolsuzluk, yönetim şekli, ideolojik-politik tercihler, kültürel özellikler ne olursa olsun hemen bütün ülkelerin ortak sorunudur.

Bugün burada insanlığın bu ortak sorununa, yine insanlığın ortak değeri olan mühendislik bilimi penceresinden bakılarak bir değerlendirme yapılacak, çözüm önerileri üzerinde durulacaktır. Ancak ne yazık ki bu konuda umutlu olduğumu söylemem mümkün görünmüyor. Çünkü sorunun çözümüne dair öneriler, yolsuzluğun toplum içindeki yaygınlığa ve derinliğine bakılarak geliştirilmekte, yine ne yazık ki kastlanmış yapılar nedeniyle sonuç almak mümkün olmaktan çıkmaktadır.

Devletlerin, sivil toplum kuruluşlarının, meslek örgütlerinin, uluslararası kuruluşların onca hassasiyetine ve mücadelesine rağmen yolsuzluğun bir türlü toplumsal yaşamdan sökülüp atılmamasını neye bağlamak gerekir? Bunun nedeni yolsuzluk ekonomisidir; yolsuzluğun rakamsal ifadesidir; yolsuzluğun yarattığı rant ilişkisidir.

Değerli Konuklar,

Yolsuzluğun etkili olduğu, izlerini taşıdığı diğer alanları bir kenara bırakalım, sadece mühendislik ve

inşaat alanlarındaki yolsuzluk bilançosunun yıllık 500 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir ki, bu ekonomik gücün kolay kolay ortadan kaldırılamayacağı, ekonomik gücü elinde bulunduran kesimlerin ciddi direniş göstereceği açıktır. Açık olan bir nokta daha bulunmaktadır. Açlığa, yoksulluğa, okulsuzluğa, susuzluğa, evsizliğe, altyapısızlığa karşı mücadelede bu meblağ oldukça önemli bir açığı kapatacaktır. Bugün insanlığın ortak kaderi olarak kabul edilen ve bir türlü çözülemeyen sorunlar, devletlerin tercihinin değişmesi ve yolsuzluğun önlenmesiyle sorun olmaktan çıkabilecektir. Devletler ve siyasi iktidarlar tercihlerini insan odaklı politikalar çerçevesinde kullanmalı, uygulamalarını şeffaf, ulaşılabilir ve denetlenebilir kılmalı, yolsuzlukla mücadele etmeli, kaynakların toplum yararına kullanılması için gereğini yapmalıdır.

Değerli Konuklar,

Dünyadaki yolsuzluk zincirinin bir halkasını da Türkiye oluşturmaktadır. Üzülerek söylemeliyim; Türkiye sıradan bir halka da değildir. Uluslararası Saydamlık Örgütü'nün her yıl yenilediği yolsuzlukla mücadele ve şeffaflık listesinde Türkiye 2005 yılında 159 ülke arasında 65. sırada yer alırken, 2008 yılında 180 ülke arasında 58. sırada yer aldığı görülmektedir. Açıkçası olumlu bir kıyırda vardır ama bu, kamuoyunu ve vicdanlarımızı tatmin etmekten uzaktır. Uluslararası Saydamlık Örgütü tespitlerine göre; Türkiye'de vergi daireleri, gümrükler ve sağlık hizmetleri yolsuzluğun en çok ve sık rastlandığı kurumlardır. Bunları, elektrik, gaz, su, telefon, eğitim, adalet sistemi içindeki kurumlar izlemektedir.

Ankara Ticaret Odası tarafından yayınlanan "Yabancı Sermaye: Hayaller ve Gerçekler Raporu"na göre ise Türkiye'de her 3 liranın 2 lirası vergi dışı kalmakta, yatırıma ayrılan her 3 liranın 1 lirasının rüşvete ve yolsuzluğa gitmektedir.

Değerli Meslektaşlarım,

Elbette özel sektörde de rüşvet, yolsuzluk, adam kayırmacılık, suiistimal görülmektedir ancak kamusal alandaki olumsuzluk daha dikkat çekici, daha köklüdür. Kamudaki mal ve hizmet alımları, ihaleler, denetim, izin ve ruhsat verme, kredi ve teşvik, vergi toplanması gibi işler yolsuzluğun en yoğun olduğu konulardır. Konu kamusal alan olunca, bu tabloda siyasi iktidarların ne oranda payı olduğunu takdirlerinize bırakıyorum.

Bu konu sizlerin takdirindedir ancak yolsuzluk girdabının içinde bulunan toplumların yaşadığı travma ve çürüme yoruma hacet bırakmayacak oranda açıktır. Yolsuzluklar bir ülkenin sosyal, siyasi ve ekonomik hayatına büyük zararlar vermektedir. Yolsuzluğun yatırım tercihlerini belirliyor olması, adı geçen yatırımdan beklenen getiriyi sürecin başında düşmekte, mevcut yatırımlardaki yolsuzluk verim kaybına yol açmakta, bir bütün olarak kamu yararına olan rekabet zayıflamaktadır. Bunlar ekonomik kayıp hanesine not edilebilir.

Yolsuzluğun bir de sosyal, toplumsal sonuçları vardır ki, bu alandaki olumsuzluğun telafi edilmesi mümkün olmaktan çıkmaktadır. Hukuk sistemine, kurumlara ve toplumsal yaşama güvensizlik, toplumsal ahlakın ve değerlerin çökmesi, gelir adaletsizliğine yol açması, toplumsal eşitsizliğe yol açması, gayri meşru işlerin yaygınlaşması, demokratik işleyişin zedelenmesi ve benzeri sonuçların telafi edilebilir olmadığı, iyileştirme için toplum mühendisliğine ihtiyaç duyulacağı bilinmelidir.

Değerli Konuklar,

Ülkemizde inşaat sektörü yolsuzluğa, suiistimallere, haksız çıkar sağlamaya açık alandır. Çünkü inşaat sektöründe standartlar önem arz etmekte ve buna karşın denetimin mekanizması işlememektedir. İşin ihaleye çıkarılmasından başlayarak proje hazırlanmasına, uygulamanın projeye uygun gerçekleştirilmesinden işin bitimine kadar, bütün yapı üretim süreci haksız çıkar sağlamaya uygun özellikler içermektedir.

Özellikle kamu kesimi yatırıma büyük bütçeler ayırmakta, dolayısıyla da haksız kazanç peşinde olan kesimler inşaat sektöründen nemalanmaya çalışmaktadır. Türkiye ekonomisi içinde inşaat sektörünün önemli bir yer tutmasına paralel olarak yolsuzluklar da kaygı verici bir düzeyde seyretmektedir. İşin ilginç yanı, sektörümüzde küçük ölçekli yolsuzluklar kanıksanmakta, doğal karşılanmaktadır.

Büyük yolsuzlukların ise siyasi iktidarların ya da sermaye gruplarının şemsiyesi altında gerçekleştiği algısı hâkimdir. Bu algı nedeniyle yolsuzlukların üzerine gerektiği oranda gidilememektedir. Özellikle

son dönemlerde bu, algı olmaktan çıkmış, somut ve açık hale bürünmüştür. Kamu ihale sisteminde gerçekleştirilen değişikliklerle kamusal alanda yolsuzluğun, partizanlığın önünü açmış, kamu kurumlarının ihalelerinde şaibe gözle görülür biçimde artmıştır. Bu yöndeki uyarı ve eleştirilerin ise iktidarı yıpratma niyeti taşıdığına dair savunu ne yazık ki kimi toplum kesimlerinde destek bulmakta, yolsuzluk vurgusu, siyaset alanına çekilerek etkisizleştirilmektedir.

Değerli Konuklar,

İMO, üyesi bulunduğu uluslararası üst örgütlerin bu konudaki çalışmalarını ilgi ile izlemekte ve daha etkin bir rol üstlenmek istemektedir. İMO, yolsuzlukla savaşımın, Türkiye’de her kurumun, her toplumsal ve siyasal kesimin benimsenmesi gerektiğine inanmaktadır. Ancak farklı politik-ekonomik nedenlerle adım atılmaması durumunda kendi sorumluluğu çerçevesinde diğer kurum ve kuruluşlara örnek olmaya gayret etmekte, diğer kurumları da harekete geçirmeye çalışmaktadır. Bu noktada; bireyler, meslek odaları, meslek birlikleri, sektörde çalışan firmalar, kamu ve özel kesim adına iş sahipleri, bankalar, kredi kuruluşları, sigorta şirketleri ve en önemlisi de hükümetler işbirliği sağlanmalıdır.

Bu işbirliği sağlınırsa sonuç alınabilir, toplumumuz kendisini içten içe kemiren yolsuzluk illetinden kurtulabilir. İMO, gerçekleştirilmesi olanaksız amaçlar koyarak sonuçsuz kalacağı belli olan çabalara girişmek yerine, bu güne kadar olduğu gibi bundan sonrada kendi üstüne düşen görevi gerçekçi ve amaca uygun çabalarla gerçekleştirmek kararındadır. Bu anlayış içinde, kendi üyelerini bu konuda bilinçlendirmek, önce kendi uygulamalarına yönelik özeleştiri yapmaya teşvik etmek, daha sonra da onların kendi çevrelerinde etkili olabilmelerini sağlamaya yönelik etkinlikler planlamak niyetindedir.

Bu çerçevede,

- Yolsuzlukla savaşım konusunu benimsemiş, bu doğrultuda emek verip çaba göstermeye hazır, mesleki yaşamı boyunca etik anlayışı ile saygın bir konum edinmiş, deneyimli üyelerinden bir “Yolsuzlukla Savaşım Kurulu” oluşturma olanaklarını araştırmaktadır.
- Bu Kurul üyelerinin öncelikle, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası(İMO)’nın üyesi olduğu Dünya İnşaat Mühendisleri Konseyi(WCCE)ve Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi (ECCE)’nin ve bunların işbirliği içinde olduğu Alt Yapıda Yolsuzlukla Küresel Mücadele Merkezi(GIACC), Dünya Mühendislik Örgütleri Fedarasyonu (WFEO), Amerikan İnşaat Mühendisleri Örgütü(ASCE), Birleşik Krallık İnşaat Mühendisliği Enstitüsü(ICE) gibi kuruluşların yürütmekte oldukları yolsuzlukla savaşım çalışmalarına katılmak, bugüne kadar sağlanmış olan gelişmeleri yakından öğrenmekle görevlendirilmeleri tasarlanmaktadır.
- Bu kurulun daha sonra, İMO üyeleri için kurslar, seminerler, paneller, çalıştaylar vb düzenleyerek, eğitim araç ve gereçleri geliştirerek, edindikleri birikimleri olabildiğince geniş kitlelere aktarmasını, konunun gündeme getirilmesini, gündemde tutulmasını, kişilerin konu üzerinde düşünmeye başlamasını sağlamak amaçlanmaktadır.
- Düzenlenecek çeşitli kuruluşlar arası etkinlikler aracılığıyla, konuyla ilgili diğer kurum ve kuruluşların konuya ilgi duymalarının sağlanabileceği, hatta belki işbirliği olanakları araştırılabileceği düşünülmektedir.
- İMO, yolsuzlukla savaşım konusunun bu çalışmalarla bir çözüme ulaştırılabileceği gibi bir hayale asla kapılmamaktadır. Temel amaç, yalnızca, İMO üyelerinden bir bölümünün ve bunlar çevresindeki insanların bilinçlendirilmesi ve konuyu benimseyip sorun üzerinde düşünmeye başlamasını sağlamaktan ibarettir. Bazı insanların, çevrelerinde gördükleri yolsuzlukların olağan sayılıp sayılmamasını sorgulamaya başlamaları bile önemli bir başarı sayılmalıdır.
- İMO tasarıları açısından, bugün gerçekleştirilen çalıştay çok önemli bir başlangıç noktası oluşturmaktadır.

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Kamusal alanda yolsuzluk, kayırmacılık, siyasi ve ekonomik gücü kendi çıkarı doğrultusunda kullanma, partizanlık, hemşericilik gibi istenmeyen haller belirleyici bir konumdadır. Kültürümüzde, edebiyatımızda bu olumsuzluklar eleştirel bile olsa kendine yer bulmaktadır. ‘Devlet malı deniz yemeyen domuz’, ‘su akarken küpünü dolduracaksın’, ‘bal tutan parmağını yalar’ gibi deyişlere sahip bir top-

lumsal gerçeklikle karşı karşıyayız. Ama hepsinden önemlisi zamanın başbakanı Turgut Özal'ın 'benim memurum işini bilir' şeklindeki sözüdür ki, bu söz, yolsuzluğun meşrulaşmasına yol açmış, ülkemiz açısından adeta bir kırılma noktası oluşturmuştur. Evet Türkiye yolsuzluk konusunda bir kırılma yaşamıştır değerli konuklar.

Türkiye'de yolsuzluğun meşru ve iş yapmanın doğal ve vazgeçilmez sonucu olduğuna inanılmakta ve üzüntü verici ki bunun da hak olduğu düşünülmektedir. Konuşmama başlarken söz ettiğim zorluk bundan kaynaklanmaktadır. Zorluk yolsuzluğun kadim çağlardan bu yana toplumsal bir sorun olarak varlığını sürdürmesi nedeniyle ağdalaşmış, içinden çıkılmaz bir hal almasındandır.

Değerli Konuklar,

İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bulunan bir Sümer tableti rüşvetin ilk belgesi sayılmaktadır. Sümerolog Veysel Donbaz tarafından çözülen tablette, öğretmenlere, başarısız bir öğrencisinin ailesinin tarafından hediyeler verildiği ve sonuçta da öğrencinin başarılı ilan edildiği anlatılmaktadır. Çinliler tarafından 2.300 yıl önce yazılan bir metinde ise yolsuzluğun 40 yolu sayılmıştır.

Milattan önce 400' lü yıllarda kaleme alınan ve Hint hukukun temeli sayılan metinde ise " nasıl sudaki bir balığın su içip içmediğini tespit edemezsek, devlete hizmet edenlerin de kendileri için para alıp almadıklarını tespit edemeyiz." şeklinde bir tespit yer almaktadır. İnsanlık tarihinde bu tür örnekler sık rastlanacaktır. Türkçedeki rüşvet sözcüğü, Arapçadaki reşâ sözcüğünden türemiştir. Reşâ kuş yavrusunun, kendisini beslemeye gelen annesine boynunu uzatması anlamına gelmektedir. Aynı kökten gelen rişâ ise, kuyudan su çıkarmaya yarayan kovanın ipi demektir. Bu anlamlarda saklı olan şudur: Rüşvet ihtiyaçtan doğmakta ve ancak bir mekanizma sağlanırsa gerçekleşmektedir.

O halde temennimiz şudur ki; açlığını gidermek için kimsenin bir başkasına boynunun uzatmayacağı, suya ulaşmak için ipli kovaya ihtiyaç duymayacağı bir düzen kurulana kadar bu konudaki hassasiyetimiz devam etmelidir. Uluslararası Saydamlık Örgütü'nün hazırladığı listelerde ülkemizin bulunduğu basamak bizleri rencide ediyor. Sanırım her ülke vatandaşı ülkesinin bulunduğu yere göre farklı duygular yaşıyor. Bu noktada bir başka temennimi sizlerle paylaşmak istiyorum:

Uluslararası Saydamlık Örgütü'ne ihtiyaç olmadığı ya da hazırlanan listede her ülkenin birinciliği paylaştığı bir dünya özlemi içindeyiz. Türkiyeli inşaat mühendisleri, şimdiye kadar bu özlem doğrultusunda mücadele etmiştir; bundan sonra da edecektir. Konuşmama burada son verirken, Yolsuzlukla Savaşım Çalıştayı'na başarılar diliyorum, saygılar sunuyorum.

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 8. Yaz Eğitim Kampı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

22 Ağustos 2009

Değerli Konuklar, Değerli Meslektaşlarım,

Bugün burada, "Meslek örgütleri ve toplumsal ilişkiler" konu başlığı ile bir sohbet gerçekleştireceğiz. Konuyla ilgili görüşlerimi açıklamaya geçmeden, bu etkinliği gerçekleştiren Harita Mühendisleri Odası'na, sevgili yöneticilerine hem teşekkür ediyorum hem de ellerine sağlık demek istiyorum.

Sanıyorum yaz kamplarının dinlendirici, eğlendirici hem de beraberinde öğretici olabileceğinin bir kanıtı sayılmalı, bu organizasyon. Programın tamamına göz atma şansınız olduysa, çelişki konusunun neredeyse bir sempozyum çapında ele alındığını görmüş olmalısınız. Çok değerli bilim insanlarını, siyasi partilerimizin temsilcilerini, yazarlarımızı, meslek odası yöneticilerini dinleme, görüşlerini öğrenme şansını bulacağız. Sanırım ilk çelişkiyle burada karşılaşacağız. Yaz kampında, çelişki gibi derin ve çok geniş yelpazeye yayılan bir konu ele alınması başlı başına çelişki değil mi? Bu çelişkiyi bir parça hafifletmek gerekiyor sanırım.

Avrupa'da bazı üniversitelerde okutulan felsefe derslerinde çelişki konusunun girişinde kullanılan bir dize var. Nazım Hikmet'ten bir şiir. Bizim buralarda kıymeti bilinmeyen, gerici, ırkçı çevrelerce vatan haini ilan edilen Nazım'ın dizeleri, ders notları arasına giriyor. Hepimizin ezbere bildiği, "yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesine" dizesi, yaşamın ve nasıl yaşamak gerektiğinin,

toplumsal bir varlık olarak insanın içinde bulunduğu çelişkiyi anlatmak için kullanılıyor. Toplumsal yaşamın ideal biçimi olan sosyalizmi tarif etmek için de Nazım'ın bu şiirine başvuruluyor.

Evet, Türkiye çelişkiler ülkesi. Çelişki felsefesinin bir Türk şair tarafından yapılmış olmasına şaşırma-mamız gerekiyor. Nazım Hikmet Türkçe'nin en güçlü şairi olarak tanınır. Dünyanın, Türkiye'yi, Nazım Hikmet'le tanıdığı bilinmektedir. Ancak Türkiye'de, Türkçeyle okumak uzun yıllar mümkün olmamıştır. Nazım'ın şiirleri, diğer kitapları uzun süre yasaklanmış, kendisiyle birlikte, kitaplarını okuyanlar ceza-evine atılmıştır. Türkiye'de siyasete, toplumsal yaşama hep çelişkiler damgasını vurmuş, ne ilginç ki, çelişkiler hep yönetenler, hakim sınıflar lehine çözülmüştür.

Çelişkileri derinleştiren ve çözülmesinden doğan sonuçları kendi hanesine yazdıran aynı odakları olmuştur. Çok uzaklara gitmeye gerek yok. Büyük bir gürültü koparan ama beraberinde de ciddi soru işaretleri taşıyan Ergenekon soruşturması sonrası AKP iktidarının, başarı oranını 10 puan kadar artırması, açıkçası güven tazelemesi bunun çok çarpıcı örneğini oluşturmaktadır.

Ergenekon operasyonuyla açığa çıkan derin ilişkileri tartışmaya hacet bile yok. Bütün karanlık ilişkiler, darbe özelemleri ortaya çıkarılmalı ve teşhir edilmelidir. Çelişki bütün bu sürecin sonunda demokratik teamüllerin mi, yoksa siyasal islamın mı güçlü çıkacağını noktasında açığa çıkmaktadır ki, kamuoyu araştırmaları, AKP iktidarının kaybolma eğilimi içine giren güven ilişkisini yeniden yukarılara çektiğini göstermektedir. Derin ilişkileri yaratanlar, besleyenler, belirleyici olmasını sağlayanlar, artık ihtiyaç duyulmayan güçleri deşifre etmekte sakınca görmemiş, süreçten aklanarak çıkmayı başarmıştır. Siyaset sahnesine yansımaları ise AKP'nin prim yapması sonucunu doğurmuştur. Demokrasi ile darbe arasındaki ilişki, ne yazık ki gerçek demokratların yaşadığı bir çelişkiye dönmüştür.

Değerli Dostlar,

Çelişkinin toplumsal yaşamadan hızla uzaklaştırılması gereken bir noktaya işaret ettiği yanılsamasına kapılmamak gerekiyor. Memleket sorunlarında, siyasette, ekonomide varlığını hissettiren, gelişmeyi engeller durumunda bulunan, sorumlulukları öteleyen çelişkiye ister istemez olumsuz anlamlar yüklense de, felsefi açıdan bakıldığında, çelişkinin devinim, dönüşüm, gelişim açısından kaçınılmaz olduğu anlaşılacaktır.

Doğa olaylarında, doğa-insan, insan-insan, dün-bugün-gelecek, bilgi-cehalet, bilim-hurafe, kent-kır, işçi-işveren yöneten-yönetilen, zenginlik ve yoksulluk arasında, ezen ezilen ilişkisinde, üretim ile tüketim arasında belirleyici olan çelişkidir; çelişkinin önemi hareketi sağlamasından kaynaklanmaktadır ki, çelişkinin çözümü hareketin kendisini olmaktadır. Çelişkisiz hareket sağlanması mümkün olmaktadır. Çünkü çelişki işin özünü, çekirdek noktasını oluşturmaktadır. Felsefeciler buna çelişki içtedir demektedir. İçte olduğu içindir ki, harekete yol açmakta ve çözümü kendi içinde barındırmaktadır. Gelişme, karşıtların çelişkisi olduğuna dair tez buradan güç almaktadır.

Nicky Mckay'ın dizelerinde karşılaştığımız şu yaklaşımın çelişkinin doğasını anlamamızı sağlayacak derinlikte olmadığını kim iddia edebilir? Demiş ki şair: "Sıcak olmadan soğuk olmaz/ soğuk olmadan sıcak olmaz/ iyi olmadan kötü olmaz/ kötü olmadan iyi olmaz/ yaşam olmadan ölüm olmaz/ ölüm olmadan yaşam olmaz/ savaş olmadan barış olmaz" Çelişkinin ne anlama geldiğini, farklı bir ifadeyle doğaya, insana sağladığı faydayı en özlü bir biçimde özetleyen bu dizeler, gelişmekte olanın, yeninin, doğrunun, olması gerekenin mutlak galibiyetinin anahtarını sunmaktadır bizlere. Çelişki yaşamın, yeninin, doğanın kazanacağını muştulamaktadır.

Tek bir şartla; çelişkinin çözümünde iradi müdahale olanakları yaratılmalı, çelişkinin insana dair olumlu sonuçları açığa çıkartması için yoğun çaba harcanmalıdır. Bu çabanın adına siyaset demek gerekiyor. Doğru gelir mi buradaki dinleyicilere bu tespit bilmiyorum ama siyaset toplumsal çelişkileri çözme sanatıdır. Nasıl çözüldüğü, çözme yöntemi ve çözülüp çözülmediği ise bizlerin siyasal tercihlerini belirlemektedir. Meslek Odaları ve toplumsal çelişkiler için de aynı belirlemeyi yapmakta bir sakınca yoktur. Meslek odaları çelişkiler yumağı içinde, mesleki alanlarına dair çözüm yollarını kamuoyuyla paylaşmakta, doğru çözümler üretebildiği oranda toplumsal karşılık bulmaktadır.

Değerli Konuklar,

Meslek örgütlenmelerinin tarihi epey eskiye dayanmaktadır. İlk örgütlenme Osmanlı'da görülmüştür. Mühendis ve Mimar Cemiyeti adıyla faaliyet yürütülmüştür. Daha çok sivil örgütlenme niteliğindedir. Şimdiki TMMOB Yasası 1954 yılında çıkartılmıştır. Bu yıllar, yani, 1950'li yıllar, sadece mühendis,

mimarlar değil, farklı meslek alanlarına ilişkin yasalar da yürürlüğe girmiştir. Meslek örgütlerine, mesleki alanların yasayla tarif edilmesine o yıllarda ihtiyaç duyulmasının tesadüf olduğu sanılmamalıdır. Çünkü 1950'liler, toplumsal ihtiyaçların farklılık arz etmeye başladığı, dernek sınırlarını aşamayan meslek örgütlerinin ihtiyacı karşılamadığı, ekonomik ve yatırım tercihlerinin değişmeye yüz tuttuğu yıllardır. Türkiye, kapitalist dünyaya kapılarını açmaya yine 1950'lerde başlamıştır.

Devletçi yönü ağır basan kapitalist işleyiş, devlete bağlı ve öz itibarıyla korporatist meslek örgütleri yaratmayı hedeflemiş, mesleki alanlarla ilgili yasalar birer birer gündeme alınmıştır. Korporatizm'in, mesleklerin, karar alma yetkisine sahip ve hükümet katında temsil edilen, kararları kamu güçlerince yaptırıma bağlanan bir anlayış olduğunu, bunun da şu anki meslek odalarının belirleyicisi durumunda bulunduğunu vurgulamak gerekiyor. Meslek odaları, devletin vesayeti altındadır. Şu anki yasal sınırlarımızın okuması budur.

Bizler yasayla düzenlenmiş bir kurumda, sınırları, çalışma alanları yasalarla belirlenmiş bir çatı altında, toplumsal duyarlılığı, toplumsal sorumluluğu, kamusal hak ve çıkarları, sosyal yönelimleri ve muhalif yerine getirmeye, uygulamaya çalışıyoruz. Meslek odaları çelişkiler yumağı içinde bulunuyor tespiti- nin dayanak noktası budur.

Değerli Arkadaşlar,

TMMOB mevcut düzenin ihtiyacına istinaden kurulmuş meslek örgütüdür. Devletçi kapitalist sistem teknik elemana ihtiyaç duymuş, bu çerçevede Türkiye'nin dört bir yanında mühendislik, mimarlık fakülteleri açılmaya başlamış, mevcutlar ise çıkartılan yasalarla yönlendirilmiştir. TMMOB'yi, TMMOB'nin toplumsal hayattaki yerini tartışırken bu gerçekliği unutmamak gerekiyor. TMMOB sistemin ihtiyacına istinaden kurulmuş, ancak zaman içerisinde sistemi sorgulayan başlıca odağa dönüşmüştür.

Bunda siyasi tercihlerin önemi yadsınamaz. Yani teknik elemanların geleneksel olarak emekten, demokrasiden, barıştan yana ağırlığını koymasıyla gerçekleşme şansı yaratılmıştır. Bu hâlâ böyledir; böyle kalıp kalmayacağı, TMMOB kadrolarının kararlılığı ve konumuza değen bir ifadeyle; çelişkiden devrimci bir durum yaratıp yaratamama becerilerine bağlıdır. Şu nokta açıktır: kamusal yararı gözetten bir meslek örgütünün sistemle çatışması kaçınılmazdır. Şu an sistemin iki belirleyicisi bulunmaktadır. Devletin kutsallığı ve paranın mutlak hâkimiyeti.

Sistemle çatışmanın hassas noktaları buralardır. Eğer TMMOB, bu hassasiyetlere uygun bir politik hat, bir savunma hattı oluşturabilirse, çelişkili gibi görünen durumdan, kamusal çıkarlara uygun sonuçlara ulaşmada sıkıntı çekmeyecektir.

Değerli Konuklar,

TMMOB süreci zikzaklara, geri çekilmelere, inişlere, çıkışlara, kadrosal açıdan ve siyasi anlamda kısmi değişikliklere tanık olmuş ama TMMOB'nin ana hattı değişikliğe uğramamıştır. TMMOB kurulduğundan bu yana üç askeri darbe görmüş, örgütsel açıdan zayıf düştüğü dönemler olmuş, toplumsal meşruiyeti tartışmalı hale getirilmiş ancak bugünlere ulaşmayı becermiştir. TMMOB'nin bunu başar- masındaki dayanak noktası toplumsallığı olmuştur.

Bugünün başat çelişkisi budur aslında. Yeni liberal yönelim, kamunun tasfiyesi, kamusal alanın daraltılması, kamusal mal ve hizmet üretiminin kısıtlanması, hatta devletin hizmet üretiminden tamamen çekilmesi, sosyal devlet uygulamalarının terk edilmesi doğrultusundadır ki, TMMOB'nin son yıllardaki politik hattı bunların karşıtlığıyla inşa edilmektedir.

TMMOB siyasi bir parti olmadığı, kadrolarının buna uygun kadrolardan oluşması zorunluluğunun bulunmadığına dikkat çekmek gerekiyor. TMMOB'nin adeta politik bir merkez yerine koymaya başla- yan bir anlayış bulunmaktadır. Tersten bir yaklaşımla, politik kaygılar taşımaması gerektiğini savunan- lar da vardır. İkisi birbirine zıt, çelişiyor, uzlaşmaz gibi görünse de, vardıkları nokta aynıdır.

Bu iki anlayıştan birinin etkin olması durumunda TMMOB'nin mesleki, politik meşruiyeti zayıflayacaktır. TMMOB toplumsal yararı ön planda tutan, insan hayatını kolaylaştırmayı asli iş sayan, meslektaş- larının ve mesleğin saygınlığını korumaya çalışan, yeni haklar elde etmek, kazanılmış hakları koru- mak için çaba harcayan bir örgüttür. TMMOB toplumsal ihtiyaçların bir kolaylaştırıcısıdır. Toplumsal hayat açısından tartışılmaz önemi olan teknik elemanların bilgi ve deneyimini bünyesinde toplayan,

bunu örgütlü bir biçimde toplumun hizmetine sunan bir yapılanmadır. Bu nokta yine oturumun ana temasına değinmeyi gerektirmektedir. Burada zeminimizin dikkate değer bir başka çelişkisi karşımıza çıkmaktadır.

Üretenler mühendisler, mimarlardır; üretim ya kamu idaresine teslim edilmekte ya da özel sektör devre olmaktadır. Üretenler uygulayıcı konumda değildir, ne için, hangi amaçla üretildiği bilgisi dışındadır. Bu durum bir handikaptır. Teknik elemanlar üretimin toplum yararına kullanılıp kullanılacağından habersizdir. TMMOB üretilen değerın denetlenmesini de talep etmektedir ki, bu talebin, mesleği korumak yanında toplumsal çıkarları gözetmek amacını taşıdığı bilinmelidir. TMMOB üretimin piyasalaştırılmasına karşı, üretimin toplum yararı için kullanılması noktasında ısrarcı olduğunu göstermektedir.

Değerli Konuklar,

Bir noktaya dikkat çekerek konuşmamı sonlandırmak istiyorum. Sanıyorum ki dünya üzerinde TMMOB'a benzer bir örgütlenme modeli yoktur. Yasayla kurulmuş, sınırları, gelirleri, yetkileri yasa koyucu tarafından belirlenmiş, kamu kurumu niteliğinde meslek örgütü olarak tanımlanmış bir yapının, muhalif olması, kendi iç hayatında demokratik teamülleri hakim kılma niyeti sergilemesi görülür bir durum değildir. Bizlerin çözmekte zorlandığımız çelişki işte bu noktadır. TMMOB sürecinin hepimiz, tüm bileşenler açısından zorlu geçiyor olmasının nedeni de budur.

Tüm konuklara teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

genç-İMO 1. Yaz Eğitim Kampı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

31 Ağustos 2009

Değerli Gençler,

Sevgili Genç Arkadaşlarım,

Genç İMO'nun Sevgili Üyeleri,

Çok Sevgili inşaat Mühendisliği Öğrencileri,

Genç Meslektaşlarım Merhaba,

Hepinizi sevgilerimle selamlıyorum.

Genç İMO tarafından organize edilen yaz kampına hoş geldiniz. Umarım dinlenir, eğlenir, okullarınız açılmadan yorgunluk atar, güç toplarsınız. Umarım birbirinizi tanıma, anlama, dostane ve sıcak ilişkiler yaratma şansını bulursunuz. Tabi ki bu bizler için de geçerli; bizler de hem dinleneceğiz, hem de sizleri daha yakından tanıyacağız. Birlikte olduğumuz zeminlerde ne yazık ki istenen düzeyde insani ilişki geliştirmek mümkün olmuyor.

Sevgili Arkadaşlar,

TMMOB yasası 1954'te çıkartılmıştır. İMO'nun kuruluşu da aynı tarihte gerçekleşmiştir. Ancak meslek örgütlenmelerinin tarihi epey eskiye dayanmaktadır. İlk örgütlenme Osmanlı'da, Mühendis ve Mimar Cemiyeti adıyla gerçekleşmiştir. İlk örgütlenmenin devletten bağımsız, sivil bir özellikler taşıdığı bilinmelidir.

1950'li yıllarda, mühendislik, mimarlıkla birlikte pek çok meslekle ilgili yasal düzenlemenin yapılmasının nedeni, o yıllarda Türkiye'nin emperyalist-kapitalist ülkelerle kurduğu daha kurumsal, daha planlı, programlı ilişkidir. Dolayısıyla meslek örgütlerine, mesleki alanların yasayla düzenlenmesine ihtiyaç duyulmasını tesadüften kaynaklandığı ya da iç dinamiklerin dayatması olduğu sanılmamalıdır. Çünkü 1950'liler ülkemize yabancı sermaye girişinin başladığı, dışa bağımlı yatırımların tercih edildiği, buna bağlı olarak, teknik personel ve ara eleman ihtiyacının baş gösterdiği, toplumsal ihtiyaçların farklılık arz etmeye başladığı, dernek sınırlarını aşamayan meslek örgütlerinin ihtiyacı karşılamadığı, ekonomik, kültürel ve sosyal tercihlerin değişmeye yüz tuttuğu yıllardır.

Özetle Türkiye, kapitalist dünyaya kapılarını 1950'lerden başlayarak görünür bir biçimde açmıştır. Meslek alanlarını düzenleyen yasalara ihtiyaç duyulmuş ama aynı zamanda çıkartılan yasaların, meslek örgütlerinin devletin denetimi altında tutulmasını sağlayan hükümler içermesi de ihmal edilmemiştir. Devletçi kapitalist sistem, devlete bağlı meslek örgütleri yaratmayı hedeflemiş ve bu gerçekleştirilmiştir.

Meslek örgütleri, karar alma yetkisine sahip ve hükümet katında temsil edilen, kararları kamu gücüne yaptırıma bağlanan yasal bir zemine oturtulmuştur. Şu anki yasal sınırlarımızın okuması budur. Bizler yasayla düzenlenmiş bir kurumda, sınırları, çalışma alanları yasalarla belirlenmiş bir çatı altında, toplumsal duyarlılığı, toplumsal sorumluluğu, kamusal hak ve çıkarları korumaya, sosyal politikaları savunmaya ve ilkelerimize ters uygulamalara muhalefet yapmaya çalışıyoruz.

Değerli Arkadaşlar,

TMMOB ve bağlı Odalar mevcut düzenin ihtiyacına istinaden kurulmuştur. Devletçi kapitalist sistem teknik elemana ihtiyaç duymuş, bu çerçevede Türkiye'nin dört bir yanında mühendislik, mimarlık fakülteleri açılmaya başlamış, mevcutlar ise çıkartılan yasalarla yönlendirilmiştir. Meslek Odalarının toplumsal hayattaki yerini, sorumluluğunu tartışırken bu gerçekliği unutmamız gerekiyor.

TMMOB sistemin ihtiyacını gidermek için kurulmuş, ancak zamanla sisteme muhalefet eden biz çiziye oturmuştur. Bu gelişmede siyasi tercihlerle birlikte mühendis ve mimarların üretkenliği, yaratıcılığı, bilimselliği etkili olmuştur. Bilimin olduğu yerde statükonun varlığını devam ettiremeyeceği, gelişmeden, yenilenmeden yana olanların süreç içinde belirleyici bir konuma geleceği unutulmamalıdır. Yani teknik elemanlar, kendi zeminlerinde emekten, demokrasiden, hak ve adaletten yana saf tutmuş ve bunun karşılığı olarak da TMMOB geleneği oluşmuştur. Geleneğin daha da güçlenerek yoluna devam etmesi, zamane ihtiyaçlar çerçevesinde zenginleştirilerek kalıcı hale gelmesi, TMMOB kadrolarının ama daha çok da siz gençlerin bu konudaki ısrarınıza, kararlılığınıza bağlıdır.

TMMOB geleneğinin teorik arka planına hakim olmanız, hakimiyetinizi bilinçle taçlandırmanız önemlidir. Toplumsal sorumluluğu halka karşı sorumluluk gibi algılanmalı, meslek odalarının tahkimatını yapmaya çalıştığı kulvarın öz itibarıyla halka karşı görev ve sorumluluğu yerine getirmekle yükümlü olduğu bilinmelidir. TMMOB süreci geri çekilmelere, inişlere, çıkışlara, kadrosal açıdan ve siyasal anlamda kısmi değişikliklere tanık olmuş ama TMMOB'nin ana hattı değişikliğe uğramamıştır. TMMOB kurulduğundan bu yana üç askeri darbe görmüş, örgütsel açıdan zayıf düştüğü dönemler olmuş ancak bugünlere ulaşmayı becermiştir.

Değerli Arkadaşlar,

Bütün genel değerlendirmeler ışığında İMO tarihine dair ayrı bir parantez açmak gerekiyor. İlk genel kurulun yapıldığı ve Hikmet Turat'ın başkanlığa getirildiği 19 Aralık 1954 tarihinden son genel kurula kadar geçen zaman zarfında İMO, mühendis örgütülüğünde önemli bir yere sahip olmuştur. Kuruluşu takip eden yıllarda yaşanan ekonomik kriz, İkinci Dünya Savaşı'nın etkileri, teknik üniversitelerin açılması, soğuk savaş dönemi, Türkiye'nin emperyalist-kapitalist sisteme entegrasi Odamızın mesleki-politik hattını da belirlemiştir.

5 Mart 1956 tarihli Yönetim Kurulu toplantısında alınan kararla 1956 yılının Mart Ayından itibaren yayın hayatına başlayan ve günümüze kadar gelen Türkiye Mühendislik haberleri de bu dönemin ürünüdür. 1957 yılıyla başlayan Rüstü Özal dönemi ise kurumlaşma yolunda adımlara tanık olmaya başlamış, kuruluş döneminin ve peş peşe yapılan olağanüstü kongrelerin yarattığı iç gerilim geride bırakılmıştır. 27 Mayıs askeri darbesini destekler mahiyette yapılan açıklama İMO tarihe, ilk siyasi tavır olarak geçmiştir. İMO çatısı altında, toplumu yakından ilgilendiren gelişmelere tavırsız, duyarsız kalmama geleneği başlamış, yönetim kurullarının ve üyelerin ekonomik-politik eğilimleri, İMO'nun safını belirlemiştir.

12 Mart döneminin ve ülkenin bir iç savaş ortamı yaşadığı 70'li yılların İMO geleneğinin oturmasındaki önemi yadsınamaz. İMO o yıllarda antifaşist, antiemperyalist, demokratik bir meslek örgütü olarak, demokrasi mücadelesinde yerini almasını bilmiştir. 1970'li yılların başında yayınlanmaya başlayan ve yine bugünlere kadar gelen Teknik Güç dergisinin, sadece inşaat mühendislerinin değil, tüm TMMOB camiasının yayın organı olduğunu, ilk yazı işleri müdürü Zeki Erginbay'ın kaçırılıp işkence edilerek öldürüldüğünü kayıtlarınıza almanızı isterim. Ayrıca, TMMOB'nin ve bağlı Odaların, 70'li yıl-

larda oturduğu zeminin oluşmasında dönemin TMMOB başkanı Teoman Öztürk'ün önemli bir payının olduğunu unutmamalıyız.

Değerli Genç Meslektaşlarım,

Tarihe hâkim olmayan, tarihi bilmeyen, tarihi hak ettiği yere oturtamayanların gelecek iddiasını sürdürmeleri mümkün değildir. Hele siz gençlerin genelde meslek odalarının tarihine, özelde de İMO'nun tarihsel gelişim sürecine hakim olmanız önemlidir. Üzerine bastığınız zeminin, çatısı altında bulunduğunuz örgütün, kuruluşundan bu güne kadarki öyküsünü bilmeniz, bugüne dair tartışmaları, bugüne dair algıları belirleyecektir. Az önce değindiğim gibi; meslek odalarına haddinden fazla misyon yükleme, meslek odalarından bir siyasi partiden beklentiye yakın beklenti içine girme hep algı eksikliğinden, bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır. “Geçmiş olmayanın geleceği olamaz” sevgili arkadaşlar. Bu nedenle İMO, geçmişine sahip çıkmakta, geleceği istemektedir.

İMO, tarihsel gerçekleri, gelişim seyrinin dinamikleri ışığında bugünü tanzim etmekte, geleceği kurgulamaktadır. İMO, yarım asrı geride bırakmış, bu zaman zarfında hem mesleki kazanımlar elde etmiş, hem de örgütlülüğün sonuç değiştirici önemde olduğuna dair savunuyu dayanaklı kılmıştır. Bugünden bakınca bazı şeylerin kolay olduğunu, kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütünün ayakta kalma çabasının abartılmaması gerektiğini düşünebilirsiniz. Ancak Türkiye o kadar karanlık dönemlerden geçti ki, İMO üyesi olmanın, bir meslek örgütünde aktif çalışmanın bile cesaret istediği yıllar hala hafızalarımızdadır. Az önce ifade ettim; örgütlenmenin öcü gibi algılatılmaya çalışıldığı, örgütlü yapıların güçsüz kılınmaya çalışıldığı, üyelerin, yöneticilerin örgütlü yapı içinde olmanın diyetini ödediği bir ülkeden söz ediyoruz.

Bir meslek odasının ayakta kalması, hukuki varlığını sürdürmesi bile kazanç hanesine yazılmayı hak ediyor. İMO'nun yarım asırlık ömründe, Türkiye tam üç askeri darbeye, ekonomik anlamda büyük alt üst oluşlara, neredeyse bir iç savaş haline bürünen toplumsal, siyasal çatışmalara tanık oldu. İMO bir meslek kuruluşudur elbette. Üyelerinin hak ve çıkarlarını savunmak, mesleğin sorunlarını tespit etmek ve çözümlmek asli görevleri arasındadır. Ancak, demokrasinin içsel bir kültür haline gelememesinin ve üstüne üstlük bu, kırık dökük işleyen demokratik sürecin üç kez askeri darbeler vasıtasıyla kesintiye uğramasının meslek odamızın yarım asrı aşan öyküsünde ne tür izler bıraktığını anlamak gerekiyor.

Demokratik ortamda yeşerecek ve büyüyecek iç hayata ve özelliklere sahip meslek odaları için, mesleki sorunların dışına taşarak demokrasiye sahip çıkma refleksi edinmelerinin ne kadar önemli olduğu geride bıraktığımız yıllarda defalarca anlaşılmıştır. Ünlü Alman Yazar Michael Stürmer bir makalesinde, “Hatırlamanın olmadığı bir ülkede her şey mümkündür. Tarihsiz bir ülkede, kim ki, ‘hatırlamanın’ içini doldurur, kavramları belirler ve geçmişi anlamlandırır, geleceği de o kazanır.” böyle yazıyordu.

Bugünümüzü, Stürmer'in geçmişi değerlendirmeye dair ama mutlaka geleceği kazanmayı amaç edinen yaklaşımıyla zenginleştirmeli ve bizleri buna ulaştırmayı sağlayacak kulvar haline getirmeye çalışmalıyız.

Sevgili Gençler,

Şu nokta açıktır: Kamusal yararı gözeten bir meslek örgütünün sistemle çatışması kaçınılmazdır. Şu an sistemin iki belirleyicisi bulunmaktadır. Devletin kutsallığı ve paranın mutlak hâkimiyeti. Bu iki noktanın bir başka ifadesi ülkemizde demokrasi ve yoksulluk sorunu olduğu ve temel mücadele alanımızın buna uygun şekillenmesi gerektiğidir. Bugün toplumsal sorumluluk hemen her kurumu ortak paydada birleştirmelidir. Bu ortak payda yoksullukla mücadeleyle birlikte demokrasi, barış, özgürlük taleplerini içermektedir. Bizlerin toplumsal sorumluluğumuzun bu zaman dilimindeki okuması budur.

Sistemle çatışmanın, sisteme muhalefet etmenin neo liberalizme karşı mücadele etmekten geçmekte, TMMOB ve Odalar hem mesleki tasarruflarını hem de politik duruşlarını bu noktada tarif etmektedir.

Değerli Genç Meslektaşlarım,

Yeni liberal yönelim, kamunun tasfiyesi, kamusal alanın daraltılması, kamusal mal ve hizmet üretiminin azaltılması, hatta devletin hizmet üretiminden tamamen çekilmesi, sosyal devlet uygulamalarının terk edilmesi, yatırımların durma noktasına kadar gerilemesi, meslektaşlarımızın güç koşullarda,

güvencesiz, düşük ücretlerle çalıştırılması, mesleki nitelik kaybı gibi sonuçları açığa çıkartmakta, İMO'nun da mesleki-politik hattı ister istemez bunların karşıtlığıyla inşa edilmektedir.

İMO, mühendislik eğitimi ile ilgili gerçeklere ve mesleki uygulamalardaki sorunlara dikkat çekerek mesleği nitelik kaybının önüne geçmek için meslek içi eğitime ağırlık vermiş, özellikle sektördeki denetimsizliği ortadan kaldırmak için çalışmalarını yoğunlaştırmış, alanımızda pek çok ilke imza atmıştır. Kimi eksiklik ve aksaklıklarına karşın İMO mesleki alanımızda ihtiyaç duyulan değişiklikleri kendi olanakları ve mevzuatın elverdiği oranda yapmaya çalışmaktadır.

Genç meslektaşlarımız için başlatılan asgari ücret uygulaması için de bir parantez açmak istiyorum. Genç meslektaşlarımızın son derece düşük ücretlerle çalıştırıldığı bilinmektedir. Bunun önüne geçebilmek, emek sömürsünü bir nebze olsa da hafifletebilmek amacıyla, serbest çalışan inşaat mühendisleri için asgari ücret uygulaması başlatılmıştır. Belge almak için Odamıza başvuran şirketlerin tespit edilenin altında ücret verip vermedikleri kontrol edilmekte, asgari ücretin altında inşaat mühendisi çalıştıran şirketlere talep ettikleri belge verilmemektedir. İMO üretimden gelen gücünü genç meslektaşların lehine kullanmaktadır. İMO insan hayatını kolaylaştırmayı asli iş sayan, meslektaşlarının ve mesleğin saygınlığını korumaya çalışan, yeni haklar elde etmek, kazanılmış hakları korumak için çaba harcamaktadır.

Değerli Arkadaşlar,

Mesleki alanımız insan hayatıyla yakından ilgili konularla örülmüştür. Konuttan ulaşımına geniş bir yelpazede insan hayatı odaklı çalışma yapıyoruz. Mesleki hassasiyetimiz ve etik anlayışımız insan hayatının öneminden güç alıyor. İMO'nun eylem ve etkinlikleri, teorik alt yapımızı sağlamlaştıracak kongre ve sempozyumlara bu yaklaşım yön veriyor.

Bir yandan insan hayatını daha güvenli hale getirmeye çalışırken, bir yandan da niteliğini artırmayı hedefliyoruz. Örneğin son dönemde ülkemiz açısından büyük bir tehdit oluşturan deprem konusunda Odamız dikkat çekici çalışmalar yapmakta, deprem duyarlılığını arttırmak için eylem ve etkinlikler düzenlemekte, yasa değişiklikleri için siyasi iktidar üzerinde etkili olmaya çalışmaktadır. İki yıl üst üste 17 Ağustos'ta Gölçük'e gitmemiz bu hassasiyetimizin bir göstergesidir. İnsan hayatının ve toplumsal çıkarların olduğu yerde İMO safını insandan ve toplumdan yana kullanmıştır, bundan sonra da kullanmaya devam edecektir.

Değerli Gençler,

Çok Sevgili Genç Meslektaşlarım,

Konuşmamı bir Kızılderili sözü ile bitiriyorum: "Su gibi olmalıyız. Her şeyden aşağıda, ama kayadan bile kuvvetli." Bu sözü bir temenniden daha çok bir durum tespiti gibi algılayın. Çünkü sizlerin kayadan daha kuvvetli olduğunuza inanıyorum. Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyor ve sevgiler sunuyorum.

8. Ulaştırma Kongresi

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

30 Eylül 2009

Değerli Başkan,

İstanbul Şubemizin Değerli Üye ve Yöneticileri

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Basınıımızın Değerli Çalışanları,

İstanbul Şubemizin düzenlemiş olduğu 8. Ulaştırma Kongresi'ne hoş geldiniz. Konuşamama başlamadan önce bir noktaya dikkat çekmek istiyorum. Bu yıl ulaştırma kongresinin sekizincisi yapılıyor.

Bu çok önemlidir ve anlamı açıktır. İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, İstanbul'un yaşadığı ulaşım sorunlarından başlayarak ulaştırma politikalarına kadar geniş bir yelpazede yıllardır söz söyle-

mekte, sözü olanlara kürsü hazırlamakta, ulaştırma alanının ihtiyaç duyduğu tartışmaların gerçekleştirileceği zemin oluşturmakta ve belki de her şeyden daha önemlisi, inşaat mühendisliğinin mesleki alanının sınırlarına dahil konu ve sorunlarla ilgili bilimsel, akademik yaklaşımın sergilenmesine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle İstanbul Şubemizin başkan ve yöneticilerine, Düzenleme Kurulu'na, Bilim Kurulu'na ve tabii ki kongrenin hazırlanması doğrultusunda büyük özveriyle çalışan şube personeli-mize teşekkür ediyorum.

Herkes hemfikirdir ki, kongremiz saygın bilim insanlarına, konunun uzmanlarına ev sahipliği yapacaktır. Değerli bilim insanları uzmanlık alanı olan ulaştırma konusunda, görüş ve önerilerini bizlerle paylaşacak, tartışmaların öğretici ve ufuk açıcı bir kulvara oturmasını sağlayacak, kongrenin hedeflerine ulaşmasını sağlayacak ki, bu açılıma hem Odamızın hem de kamuoyunun ihtiyacı olduğu bir gerçektir.

Değerli Konuklar,

Bu ihtiyaç tartışması aslında önemli bir tartışmadır ve ne yazık ki ülkemizde hemen her şey politik niyetlerle şekillendirilmeye çalışıldığı için, bilim, bilimsel yöntem görmezden geliniyor, ortaya çıkan sorunların çözümünde üniversiteler devreye alınmıyor, mesleki bilgi ve birikimin toplumsal yarar için kullanılması pek de istenmiyor. Çünkü bilim asli insanı odağına almakta, toplumsal refah, kalkınma, refahın eşit paylaşımı ve insanın yaşam standardının yükseltilmesi ana hedefiyle sürecini belirlemektedir. Bilim, çıkar çatışmalarını, siyasi erk çekişmelerini, popülist politikaları reddederek büyümüştür ki, bilimin masumiyeti bu özelliğinden güç almakta, meşruiyetini ilan etmektedir.

Dikkat etmemek mümkün değildir; ne zaman kente dair bir tartışma yaşansa, ne zaman kentlerimiz afet belası teslim olsa, merkezi ve yerel yönetimlerle sürdürülen tartışmaların odak noktasına bu sorun oturmaktadır. Merkezi ve yerel yönetimler, inatla ve ısrarla üniversitelerin, meslek odalarının görüş ve önerilerini dikkate almama, ulaştırma kongresi örneğinde olduğu gibi, oluşturulan bilimsel zeminlerde gerçekleşen tartışmaları görmezden gelme, bilimsel içerikli kongrelerin sonuçlarına kulaklarını kapatma yolunu tercih ediyor ki, bu tercihin sosyo-ekonomik nedenlerinin deşifre edilmesi gerekiyor.

Bugün ülkemiz ulaşımdan depreme, depremden su politikalarına kadar hemen her alanda neoliberal bir yaklaşımın etkisi altındadır. Son yıllarda, kamusal alanlarda yaşanan değişimin tesadüften ibaret olduğunu iddia etmek safdillilik olacaktır ki, Türkiye'nin aydın insanların böyle bir akıl tutulması içinde olmadığına inanıyorum.

Değerli Konuklar,

Hiçbir çekince koymadan dile getirilmelidir ki, ulaştırma politikasını, ulaştırma yatırımlarını, kent içi ulaşımı tartışmak, aslında politika tartışmaktır. Çünkü kamu yönetimini elinde bulunduran kadrolar, politikaları ve uygulamaları belirlemekte, kamu yönetimi, iradesini, kendi politik tercihlerinden yana kullanmaktadır. Merkezi ve yerel yönetimlerin kararlarında politik olmadığını kim iddia edebilir.

Kent içi ulaşım tartışması da, bütün bilimsel-mesleki açılımlara, spesifik analizlere rağmen özü itibarıyla politiktir; politik içerik taşımaktadır; bu tür kongreler aslında politikanın gerçek ve sıcak zemini-dur. Bu tür zeminlerde politikaya ve iktidara dönük dokundurmalar yapılmasının nedeni budur.

Konuya halkçı, ulaşımı hak olarak gören anlayıştan yaklaşırsanız, ulaşım sorunu yaşayan yoksulların taleplerini gözetken bir noktada duruyorsanız, kenti insan odaklı kurgulamak istiyorsanız, çözüm olarak hangi noktayı işaret edeceğiz açıktır. Yok eğer insan odaklı değil, araç odaklı bir trafik kurgunuz varsa, boğaz köprüsü, alt ve üst geçitler dışında kente dair bir tahayyülünüz yoksa, köprüleri, alt üst geçitleri rant alanları oluşturmanın ilk adımı olarak görüyorsanız, kentsel değerleri av alanları gibi algılıyorsanız, sizin sunacağınız çözüm, milyonlarca kentli için çözümsüzlük olacaktır.

İstanbul ken içi ulaşım tartışmalarının bugün gelip dayandığı nokta burasıdır ve bu tür bilimsel etkinlikler sosyal devletten yana halkçı uygulamaların dayanağını oluşturacağı için önemlidir.

Değerli Arkadaşlar,

Eğer merkezi ve yerel iktidar, inatla ve ısrarla kent içi ulaşımında, toplu taşımacılığı geliştirmeyi, yatırımlarını toplu taşımacılık alanına kaydırmayı düşünmüyorsa;

Eğer bir iktidar bütün itirazlara rağmen boğaza köprü yapmak istiyorsa, birinci köprü'nün ikinciye,

ikincinin üçüncüyü tetikleyeceğine dair uyarıları yok sayıyorsa;

Eğer bir iktidar boğaz köprülerinin kent içi trafik sorununu çözmeyeceğine, bilakis kent trafiğine yük getireceğine, başka kilitlenme noktaları yaratacağına dair yaşanmışlıkla sabit gerçekleri görmezden geliyorsa,

Eğer bir iktidar, boğaz köprülerinin çarpık kentleşmeyi kışkırttığı, sağlıksız yapılaşmayı teşvik ettiği, kentsel değerlerinin ve kent arazilerinin talan edilmesini kolaylaştırdığı, su havzalarını ve yeşili yok ettiğini bilmezlikten geliyorsa,

Eğer bir iktidar, üçüncü köprü güzergâhını helikopter gezisiyle tespit edeceğini ifade ediyorsa,

Eğer bir iktidar dere yataklarını imara açıyorsa, ıslah çalışmaları adı altında dereleri daraltıyorsa, bütün bilimsel verileri göz ardı ederek suyun toprakla bağını kesiyorsa, bütün bunlara rağmen eğer bir iktidar, her felaketten sonra “takdiri ilahi” şemsiyesinin altına girmeye çalışıyor ve kendisi dışında herkesi suçlu ilan ediyorsa,

Eğer bir iktidar, depremlerin yıkıcı etkisini azaltacak çalışmaları ihmal ediyorsa, güçlendirme çalışmalarını tamamlamıyorsa, mevzuatta yapılması mutlak değişiklikleri hep bir bilinmez tarihe erteliyorsa, yapı denetim yasasını zaaflı yönlerinden arındırıp, tüm ülke sathına yaymıyorsa, deprem önlemleri adı altında kentlerimizi sermayenin av alanları haline getirmeyi amaçlayan kentsel dönüşüm projelerini öne çıkartıyorsa bu iktidarın tercihlerini sorgulamak gerekiyor.

Biliyorum ki “eğer”le başlayan ve iktidarın gerçek niyetini görünür hale getiren sayısız örnek verilebilir.

Değerli Meslektaşlarım,

Kongre programına bakıldığında, çok değerli tartışmalar yapılacağı ancak beraberinde iktidarın kente dönük uygulamalarının, az önce bunu niyet olarak adlandırdım, bilimsel bir yaklaşımla ele alınacağı görülecektir. Bugün sekizincisini düzenlemek amacıyla bir araya geldiğimiz kongremiz, kent içi ulaşım konusunu bir kez daha kamuoyunun ilgi odağı haline getirmek, sonuçları üzerinden merkezi ve yerel yönetimleri harekete geçirmek hedefiyle şekillendirilmiştir. Ancak bu hedef, meslek odaları açısından mutlaka aşılması gereken sorumlu bir noktaya işaret etmektedir.

Ne yazık ki, siyasi erk, beslendiği politik kanal dışındaki üretim ilişkisine mesafeli yaklaşmayı marifet saymakta, hatta eleştiri ve müdahale durumu söz konusu olduğunda tartışmayı başka kulvara çekmekte beis görmemektedir. Meslek odaları ne zaman özellikle yerel yönetimlerin tasarruflarına itiraz etse, en zaman yargıya başvursa, politik davranmakla suçlanmıyor mu? Politik arka planını gözeterek konuyu değerlendirmek, neden-sonuç ilişkisi üzerinde durmak başka bir şeydir, salt politik muarızlığı dikkate alarak adım atmak başka bir şey.

Değerli Meslektaşlarım,

Kongre programına bakıldığında kent içi ulaşım dönük derinlikli ve spesifik tartışmaların yapılacağı görülecektir. Pek çok oturumda mesleki teknik konular tüm ayrıntıları ile ele alınacaktır. Kongremizin, katılımcılara, meslektaşlara fayda sağlayacağı, mesleki eksikliklerin gidereceği ama aynı zamanda da kamuoyunun aydınlatacağı aşîkârdır. Kayıtlara göre; İstanbul Şubemiz ulaştırma konusunda ilk bilimsel toplantısını 1974 yılında yapmıştır. Yıl 2009 olmuştur ama konu sorun oluşturmaya devam etmektedir. Bu aynı zamanda tartışmaya, bilimsel-akademik yaklaşıma ihtiyacın hala sıcaklığını koruduğunu göstermektedir. Bu nedenle sorunu tartışmayı ulaşımın üstatlarına, mesleğimizin duayenlerine bırakıyor, kongreye başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

3. Ulusal Çelik Yapılar Sempozyumu

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

8 Ekim 2009

Değerli Şube Başkanları ve Yönetim Kurulu üyeleri

Değerli Konuklar,

Çok Sevgili Meslektaşlarım,

Değerli Basın Çalışanları

İstanbul ve Gaziantep Şubelerimizin birlikte düzenlediği ve Gaziantep şubemizin ev sahipliği yaptığı 3. Çelik Yapılar Sempozyumuna hoş geldiniz.

Sempozyumun Türkçe karşılığı bilgi şölenidir. Bu gün başlayacak Çelik yapılar konusunda ki bilgi şölenimiz 3 gün sürecek. Mesleki-teknik bir konu ile şölenin çağrıştırdığı anlam çelişkili gibi görünse de, bu çelişkiyi, çelik konusunda her türlü görüş ve yaklaşımı tartışarak, farklı değerlendirmelerin paylaşılmasına olanak sağlayarak giderecek, çelik üretimi, çelik yapıların özellikleri ve ilgili konulardaki spesifik analizlerle şölenimizi zenginleştireceğiz. Sempozyumda, bir taraftan çelik yapıların ve çeliğin yapılardaki önemi, özellikleri gibi konular ele alınırken, bir taraftan da mesleğimizin geleceğindeki misyonu tartışılacak.

Programa, ele alınacak konulara, hepsinden önemlisi de bilimsel-mesleki görüş ve değerlendirmelerini bizlerle paylaşacak olan bilim insanlarına, yetkin meslektaşlarımıza bakıldığında görülecektir ki, üçüncüsünü düzenlediğimiz sempozyum, ülkemizde referans bir zemin olmayı başarmıştır. Çelik ve çelik yapılarla ilgili kamuoyunun dikkati, ilgisi buradadır ancak asıl iş, ülke kamuoyunun ilgi odağı haline gelmek, çelik yapıların önemini bilmelerini sağlamaktır. Çelik üretimi artıyor, çelik yapılar çoğalıyor, çelik konusu bu tür toplantılar ve çeşitli yayınlarla meslektaşlarımızın gündemine giriyor. Bütün olumlu gelişmelere rağmen çelik yapıların hak ettiği noktada olmadığını biliyoruz.

Odamızın bu konuda üzerine düşeni yapmaya çalıştığını ancak bunun yeterli olmadığını söylemek durumundayım. Odamızın 2005 yılından bu yana çelik yapılar sempozyumunun üçüncüsünü düzenlemiş olmasını, çeliğin sektörümüzde giderek artan öneminin bir başka yansıması olarak değerlendirmek gerekmektedir.

Değerli Meslektaşlarım,

Ülkemizde Çelik Yapılar konusu 17 Ağustos 1999 Gölcük Depremi sonrası ilgi odağı olmaya başlamış ve başta Odamız olmak üzere, üniversitelerimiz ve bilim insanlarımız konu üzerine çalışmalarını yoğunlaştırma gereği duymuştur. Bu gün artık ülkemizde çelik yapılar konusu 2007 yılında yürürlüğe giren “Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik”te yer almaktadır. Bu mesafenin kat edilmesinde Odamızın değerli bilim insanlarıyla yaptığı çalışmaların önemi küçümsenemez.

İstanbul Şubemizin Çelik Yapılar Komisyonu tarafından hazırlanan “Çelik Yapılarda Kaynaklı Birleşim” ve “Çelik Yapılar Emniyet Gerilmesi Esasına Göre Hesap ve Proje Esasları” isimli çalışmaları referans doküman özelliği taşımaktadır. Ayrıca 1954 yılından bu yana yayın hayatına devam eden Türkiye Mühendislik Haberleri dergisi de 2005 yılında yayınlanan 435 ve 436. sayılarını Çelik konusuna ayırmıştı. Peş peşe yayınladığımız bu iki sayı bizleri şaşırtan derecede ilgiyle karşılaştı ve bu, çeliğin artık meslektaşlarımızın da ilgi alanına girdiğinin bir göstergesi oldu. Dikkat edilirse; son yıllarda çelik ve yapı kavramları birlikte anılmaya, biz inşaat mühendislerinin gündemine daha sık girmeye, mesleki zeminlerde kendisine kayda değer bir yer açmaya başladı.

Şunu açıkça ifade etmekte fayda bulunmaktadır: Gelecekte yapı çeliği yapı üretiminde çok daha fazla kullanılacaktır. Nüfusunun tamamına yakını deprem riski altında yaşayan ve doğa olaylarının sık sık afete dönüştüğü ülkemizde sağlam, dayanıklı, sürdürülebilir, ekonomik, çevreci ve sosyal yapıların üretilmesinde yapı çeliğinin önemi yadsınmaz. Çelik yapılar doğru projelendirilip üretildiğinde yapı çeliğinin özelliği gereği standardı ve üretimi denetlenebilen, yüksek mukavemetli, süneklik kapasitesi üstün yapıların üretilmesini olanaklı kılmaktadır. Ülkemizde inşaat mühendisliğinin uygulama alanla-

rında betonarme yapıların ağırlıklı bir yeri bulunduğu bir gerçektir ancak çeliğin önemi ve özellikleri fark edilmeye başladığı ve çelik yapı proje ve üretiminde gözle görülür bir artış olduğu da bilinmelidir.

Değerli Konuklar,

Türkiye'nin çelik üretimi dünya sıralamasındaki yeri ve içinde bulunduğu yükselme seyri gelecek açı-sından umut vericidir. Örneğin ülkemiz, 2007 yılında çelik üretiminde dünyada 11. sıradayken, 2008'de bir kıpırdanma görülmemiş ancak 2009 yılı itibarıyla 9. sıraya yükselmiştir. Hem dünya ölçeğinde hem de ülkemizde çelik üretiminde belirgin bir artış yaşanmaktadır. Örneğin 1950 yılında 189 milyon/ton olan dünya çelik üretimi 2008 yılında 1.32 milyar metrik tona kadar yükselmiştir. Türkiye'de ise ham çelik üretimi 2003'te 18,3 milyon/ton iken, 2004 yılında bu rakam 20,5 milyon/tona yükselmiştir.

Yaşanan ekonomik kriz nedeniyle Türkiye'nin, 2007 çelik üretimi 25,8 milyon metrik tondan ancak 26,8 milyon metrik tona artırmıştır. Gereken düzeyde olmasa da Türkiye'nin dünya sıralamasındaki yerini koruması hatta krize rağmen artış kaydetmesi önemlidir. Ancak yine de gelişmiş ülkelerle Türkiye arasında çelik üretimi ve kişi başına düşen çelik miktarı arasında fark olduğu vurgulanmalıdır ve farkın nasıl kapatılacağı doğrultusunda da çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Türkiye'de 2004 yılında kişi başına düşen çelik üretimi 230 kilogramken bu miktar 2006 yılında 328 kilograma çıkmıştır ancak Avrupa Birliği ortalaması olan 455 kilogramın altına kalmıştır. Aynı şekilde ülkemizde inşaatların sadece yüzde beşinde yapısal çelik kullanıldığı ve bu oranın gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında hayli geride olduğu vurgulanmalıdır. Konutlarda ise kullanım daha da düşüktür. Konutların yüzde 0,5'inde çelik kullanılmaktadır. Örneğin İngiltere'de bu oran yüzde 54, Fransa'da yüzde 30'dur. Umut verici bir bilgi ise 2010 yılında kişi başına düşen ham çelik tüketimin 420 kilogram olacağıdır ki, bu oranlar ülkemizin çelik kullanımında doğru yolda olduğunu göstermektedir.

Değerli Konuklar,

Ülkemiz, yapı bilimi ve teknolojisi alanında gelişmemiş olduğunu iddia etmek çok doğru olmayacaktır. Ancak proje hazırlanmasından inşaat malzemeleri üretimine kadar sürecin denetim dışı olduğu ve bu durumun pek çok olumsuzluğun tetiklediği ifade edilmelidir. Bütün bunlara inşaat mühendisliği eğitimindeki yetersizlikler, uygulamadaki aksaklıklar, mevzuat yetersizliği ve ekonomik kriz gibi olumsuzluklar eklenince tablo tamamlanmakta, inşaat sektörü bileşenlerinin mevcut durumu açığa çıkmaktadır. Sektörümüz bileşenlerinin ortak görüşü teknolojinin devreye alınması ve insan yararına kullanılmasıdır.

Yapılarda çelik kullanılması, teknolojik gelişmenin yakalanmasının önemli göstergelerinden biridir, 1999 depremlerinde yaşanan büyük acının çeliğin önemini görmemizi sağlaması tesadüf değildir. Bütün sorun ve sıkıntılara rağmen, genel olarak inşaat sektörü gelişme, büyüme seyri izlemektedir.

Değerli Konuklar,

Odamız şimdiye kadar çelik konusunda bilimsel içerikli pek çok etkinlik gerçekleştirmiştir. Kongre ve sempozyumlar dışında, yayınlar teşvik edilmekte, meslek içi eğitimlerde tasarım, üretim ve montaj konularında bilgi eksikliği giderilmeye çalışılmaktadır. Bu çabalarımız, yapı çeliği yapı üretiminde hak ettiği yeri alana kadar devam edecektir.

Konuşmamı sonlandırmadan önce; Çelik gibi önemli bir konuda sempozyum düzenleyen Gaziantep ve İstanbul şubelerimizin değerli başkan ve yöneticilerine, Düzenleme kuruluna, Bilim ve Danışma Kuruluna, oda çalışanlarımıza, görüş ve yaklaşımlarını bizlerle paylaşan akademisyenlerimize, yetkin meslektaşlarımıza Yönetim Kurulumuz adına teşekkür ediyor, sempozyuma başarılar diliyor, hepinize saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

TMMOB 40. Dönem 3. Danışma Kurulu Toplantısı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

10 Ekim 2009

TMMOB'nin Değerli Başkanı

Değerli Yönetim Kurulu Üyeleri,

Odalarımızın Değerli Başkan ve Yöneticileri,

Danışma Kurulumuzun Değerli Üyeleri,

Danışma Kurulumuzu şahsım ve İnşaat Mühendisleri Odası adına saygıyla selamlıyorum.

İnanıyorum ki böylesine kritik bir eşikte toplanan Danışma Kurulumuz, ülkemizde yaşanan sorunları özgürce tartışacak, aslen yoksul halkın yanında saf tutması gereken mühendis, mimar ve şehir plan-cılarının ihtiyaç duyduğu cesur adımların atılmasını sağlayacak eğilimler ete kemiğe bürünecektir. Bugün belki de her zamankinden daha cesur olmaya ihtiyaç bulunduğunu kim reddedebilir.

Ülkeyi yönetenler, devleti yeniden yapılandıranlar, Türkiye'yi emperyalist siyasete eklemleyenler, neoliberal ekonomik politikalar doğrultusunda bütün kamusal değerleri hallaç pamuğu gibi atanlar, doğal afetlerden sonra hiçbir sorumlulukları yokmuş gibi televizyon ekranlarında pişkin pişkin boy gösterenler, yoksulluğun, işsizliğin müsebbibi olanlar ne kadar cesursa, bizlerin de en az onlar kadar cesur olması gerekiyor.

Aslında onlarınkine aymazlık demek daha doğru olacak. Bizimkine ise cesareti de içereceği için karar-lılık.

Onlar aymaz, biz kararlı olacağız.

Onlar yoksulları kent dışına, ülke dışına, hayat dışına itelemeye çaba harcayacak, biz, yoksulların yanında saf tutacağız.

Onlar emperyalistlere ülke kapılarını ardına kadar açacaklar. Biz ülkemizin bağımsızlığını savunaca-ğiz.

Onlar kendi krizlerinin sonuçlarını emekçilerin omzuna yüklemeye çalışacaklar. Biz krize neden olan-ların, egemenlerin krizi olacağız.

Onlar özelleştirme adı altında ulusal, uluslararası çıkar gruplarına ülkenin değerlerini peşkeş çekecek, biz, toplumsal refah, adalet, eşitlik isteyeceğiz.

Onlar ulaşımdan barınmaya, eğitimden sağlığa hemen bütün kamusal hakları alınıp satılır mal haline getirmeye çalışacak, biz bütün bunların hak olduğunu, alınıp satılamayacağını söyleyeceğiz.

Onlar hiç hak etmedikleri halde, demokrasi havarisi kesilecek. Biz, Kürt sorununun gerçek çözümün-ün ancak emekçilerin ve emekten yana güçlerin mücadelesi ile mümkün olacağını haykıracak ve halkları birbirine düşüren, düşmanlıktan beslenen emperyalizmin yüzünü teşhir edeceğiz.

Onlar banka kuracak, bankalar sömürü çarkının en gözde dişlisi olarak hayatımızı, geleceğimizi para-nın tahakkümü altına alamaya çalışacak, biz bankalarla simgeleşen düzeni reddedeceğiz.

Onlar ülkemizin kapılarını IMF'ye, Dünya Bankası'na sonuna kadar açacak. Biz, IMF'nin yoksullaştırıcı politikalarını teşhir edeceğiz.

Kararlı olacağız, cesur olacağız; ülkemizin, halkımızın satılık olmadığını dostla düşmana göstereceğiz.

Değerli Arkadaşlar,

TMMOB Danışma Kurulu toplantısı işte bu nedenlerle belki de her zamankinden daha fazla önem arz etmektedir. Danışma Kurulumuz, IMF protestoları için yürüyen binlerin, IMF politikalarının yok-sullaştırdığı geniş kesimlerin, yıllardır büyük acılar çeken Kürtlerin, savaş mağdurlarının yanında olduğumuzu; barışı, kardeşliği, eşitliği savunduğumuzu ilan etmelidir. Bu bir ihtiyaçtır ve TMMOB'nin üzerinde bulunduğu zeminin köşe taşları, bu ihtiyacın, mesleki-örgütsel alanımıza özgü özelliklere

uygun yerleştirilmiştir. Türkiye bir yol ayrımındadır ve toplumsal-siyasal hayatın bir parçası olan Birliğimiz, kendi gerçekliğini baz alarak sürece müdahil olmak durumdadır.

Değerli Arkadaşlar,

Yol ayrımı, aynı zamanda tercihlerin açıktan ve kararlılıkla yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Ya IMF başkanının yanında olacağız ya da Selçuk Özbek'in ayakkabısında simgeleşen karşı duruşun.

Ya barınma hakkı için mücadele edenlerin yanında olacağız ya kentsel dönüşüm talanına ortak.

Ya sel mağdurlarının acısını paylaşacağız ya da kentlerin yağmalanmasına göz yumacağız.

Ya yoksul Kürtleri, Kürt emekçilerini destekleyeceğiz, haklı taleplerine sahip çıkacağız ya da açılım adı altında sunulan ne olduğu belirsiz bir oyalamaya seyirci kalacağız.

Ya Filistinlilerin yanında İsrail askerlerine taş atan Edward Said gibi bir aydın olacağız ya da güce tapan, Amerika'nın bölgeye dönük politikalarının şakşakçılığını yapacağız.

Şu unutulmamalıdır ki TMMOB Teoman Öztürk' ten bu yana, antiemperyalisttir, antifaşisttir, gerici-liğe karşıdır, emekçilerin, yoksulların yanındadır. Bugün burada, TMMOB geleneğini daha güçlü, daha görünür, daha etkileyici kılmak için yol ve yöntemlerini tartışacağız ve gelecek tahayyülünün bu ihtiyaca uygun kurgulanmasının olanaklarını araştıracağız.

Sevgili Arkadaşlar,

Sonbahar aylarıyla birlikte gerçekten de önemli gelişmeler yaşanmaya başlandı. Meclis açıldı, açılım tartışmaları ve asker-siyasi iktidar-muhalefet üçgeninde yaşanan gelişmeler önümüzdeki günle-rin nasıl şekilleneceğine dair ipuçlarını görünür hale getirdi. Kürt sorunu ve sorunun nasıl çözüle-ceğine dair tartışmalar turnusol kâğıdı işlevi gördü. Devletin yeni yönelimi bununla sınırlı değildi; Ermenistan'la ilişkiler sorunu da açılım kapsamına alındı.

Kürt sorunu kadar olmasa da, Ermenistan'la ilintili tartışmaların da önümüzdeki dönemde gündemde kendisine yer açacağı anlaşıldı. DTP'lilere ve KESK'lilere dönük operasyonlar, yaşları 10–12 civarında olan Kürt çocuklarına verilen onlarca yıl hapis cezası, Meclis açılır açılmaz sınır ötesi operasyonlar için tezkere çıkartılması, muhataplığa dair yaşanan tartışmalar, Başbakanın 'Anayasa değişikliği yapılma-yacak' şeklindeki beyanati, ana dilde eğitimin gündemde olmadığına, koruculuk sistemine dokunul-mayacağına dair ifadeler, sürecin başındaki olumlu havanın dağılmasına yol açtı.

Anlaşıyor ki AKP, vitrine dönük birkaç girişimle konunun halledileceğini düşünüyor ve Türkleri, Kürtleri ikna etmekten daha çok ABD'nin süreci desteklemesini önemsiyor. Elbette şu anki kaygılara ve muğlâklığa rağmen Kürt sorununda artık geri dönüş mümkün olmaktan çıkmış, birkaç yıl öncesi dengeler artık geride kalmıştır. Bundan sonra savaştan, çatışmadan, düşmanlıktan beslenenler geç-mişteki kadar rahat olamayacaklardır. Bütün bu süreçten çıkartılacak en önemli ders bence şudur: Kürt sorununun çözümü ABD'ci AKP'ye bırakılmamalıdır.

AKP'li çözümünün emperyalist politikaların bir unsuru olacağı, Anadolu coğrafyasında dini gericiliğin siyasal-kültürel etkisini artıracak sonuçlar doğuracağı açıktır. AKP'nin gerçekleştirmek istediği yeni vesayet odakları yaratmak, muhataplık ilişkisini ordu ve ABD ile sınırlı tutmaktır.

TMMOB gerçek demokrasinin, gerçek barışın, gerçek kardeşliğin, eşit ve adil toplumsal yaşamın savunucusu olmuştur, bundan sonra da bu çizgisini koruyacaktır. TMMOB yıllardır süren savaşın sona erdirilmesini, barışın sağlanmasını istemekte ve bu sürecin ülke vatandaşlarının ortak paydası olarak, gönüllülük temelinde tanzim edilmesi gerektiğini vurgulamalıdır.

Değerli Arkadaşlar,

DTP tarafından yapılan açıklamalarda, 'dağ fare doğurmuştur' yaklaşımı ağırlık kazanmaya başlamış-tır ki, dağın fare doğurması son derece doğaldır. Afganistan, Irak ve değişik zamanlarda ve dünyanın değişik coğrafyalarında görüldüğü üzere emperyalistler nereye demokrasi ve özgürlük getirmiştir? Bu soruya vereceğimiz yanıt hem bugünkü konumumuzu belirleyecek hem de bize düşen görevlerin ne olduğunu açığa çıkartacaktır. Elimizi vicdanımıza koyup düşünmemiz gerekiyor.

Ekonomik, sosyal kültürel hayatı neoliberal ve gerici politikalar çerçevesinde yeniden tanzim eden, 1 Mayıs'ta, IMF'yi protesto eylemlerinde görüldüğü gibi kendisi gibi düşünmeyenlere şiddet uygula-

makta beis görmeyen,

kentleri, kamusal değerleri ulus ötesi sermaye gruplarına peşkeş çeken,

halkı yoksullaştıran, işsizliği demoklesin kılıcı gibi çalışanların üstünde tutan,

iş güvencesini ortadan kaldıran, taşeronlaşma uygulamasıyla çalışma yaşamında kapanması mümkün olmayan bir yara açan, bir taraftan da çalışanları sendikasızlaştıran,

kamu çalışanlarının sendikal hak taleplerini görmezden gelen,

Mühendislik, mimarlık yasasıyla oynayan, meslek odalarını güçsüzleştirmeye çalışan,

yandaş medya dışında kalanlara hayat hakkı tanımayan,

ABD'nin bölgeye dönük emperyalist emellerinin uygulayıcılığına soyunan 22 Temmuz seçimleri önce-sinde "ya sev ya terk et" anlamına gelen sert çıkışlar yapan bir siyasal anlayışın,

kendini bütün bunlardan soyutlayıp Kürt sorununda birden bire demokrasi havarisi kesilmesi ger-çekçi geliyor mu?

Değerli Meslektaşlarım,

AKP iktidarının faşizan yaklaşımını resmedecek pek çok örnek sıralanabilir. Bütün bunlar bir yana, kentleşme, ulaşım, yapılaşma, deprem önlemleri, konut, ilgili alanımıza giren diğer konularda meslek odalarını sürecin dışına iten, katılımcılığı önemsemeyen, bilimi reddeden, hurafelerin ve paranın yön-lendiriciliğinde hareket eden, ben yaptım oldu anlayışını hayata geçiren, antidemokratik uygulamala-riyla nam salan bir iktidara karşı karşıyayız.

Geçen günlerde İstanbul'da yaşanan rezalet bunun en tipik örneğidir. Odamızın 8. Ulaştırma Kongresi'ni düzenlediği tarihlerde Ulaştırma Bakanlığı'nın "Hedef 2023" başlığı ile ulaştırma şurası düzenlemesi, ulaştırma konusunda değerli birikime sahip Odamızın görüşlerini dikkate almak bir yana, düzenlediği kongrenin altını boşaltmaya çalışması manidardır. Bütün bunlar gerçeklik olarak karşımızdadır; Danışma Kurulumuz politik değerlendirmelerini ve kılavuzumuz olacak sonuç bildirge-sini bu gerçekliğe uygun bir kararlılıkla hazırlamalıdır.

Danışma Kurulumuzun Değerli Üyeleri,

Halkımızın yaşadığı sıcak sorunlar çerçevesinde İKK' lar oldukça anlamlı işlere imza atmaktadır. İKK' ların elektrik, su zamlarına karşı eylemlerini takip ediyoruz. Barınma hakkı mücadelesine yapılan kat-kıları basından izliyoruz. Özellikle Ankara ve İstanbul kent içi ulaşımına dönük kitlesel eylemlerde mes-lektaşlarımızın yer alması anlamlı buluyoruz.

İnşaat Mühendisleri Odası'nın, 1999 depremlerinin yıldönümü nedeniyle bu yıl ikincisini gerçek-leştirdiği "Depreme Duyarlılık Yürüyüşü" bu olumlu adımlar arasında sayılabilir. Sıcak ve yaşamsal sorunlara ilişkin geliştirilecek yurttaş duyarlılığını, bu çerçevede verilecek ve oluşturulacak mücadele hattını önemsiyoruz. Birliğimizin merkezi düzeyde neoliberal politikaların neticesinde hak kaybına uğrayan mağdurların mücadelesine destek olacak girişimlerde bulunmasını, yani bu sorunu kendi-sine dert edinmesini istiyoruz. Türkiye ya bir bütün olarak neoliberal, emperyalist, gerici, ırkçı poli-tikaların tahakkümüne girecektir ya da Türkler, Kürtler, emekçiler, yoksullar, mağdurlar için yaşanılır bir ülke olacaktır.

Değerli Arkadaşlar,

TMMOB gibi görmezden gelinmesi mümkün olmayan, mesleki ve geleneksel açıdan ağırlığı ve önemi bulunan bir demokratik-mesleki kitle örgütünün hangi Türkiye'den yana olduğu açıktır. Danışma Kurullarımızda, eylem ve etkinliklerimizde, genel kurullarımızda bu tavır açıklıkla dile getirilmeli ve en az namussuzlar kadar cesur olduğumuz alenen beyan edilmelidir.

Konuşmama son verirken, bu yıl ilk defa düzenlediğimiz ve sayısız faydasını gördüğümüz gençlik kampının katılımcıları Genç İMO üyelerinin sizlere sevgi ve selamlarını iletiyor, kurulumuza İnşaat Mühendisleri Odası adına başarılar diliyorum.

Uluslararası Katılımlı Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

15 Ekim 2009

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Şubelerimizin Değerli başkan ve Yöneticileri,

Değerli Basın Çalışanları

Diyarbakır ve Ankara Şubelerimiz tarafından bu yıl ikincisi gerçekleştirilen, Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumuna hoş geldiniz. Konuşmama başlamadan önce sempozyumun hazırlanmasında emeği geçen herkese, başta da Ankara ve Diyarbakır şubelerimizin başkanlarına, yöneticilerine, ve tabi ki çalışanlarına teşekkür etmek istiyorum.

Elbette, Bilim Kurulu’nu, Danışma Kurulu’nu, Düzenleme Kurulu’nu oluşturan değerli bilim insanlarının ve uzmanların hakkını teslim etmek gerekmektedir. Onlar, Odamızın mesleki-akademik çalışmalarının yönlendiricisi, kolaylaştırıcısıdır; her zaman yol gösterici, ufuk açıcı bir misyon üstlenmiştir. Açıkçası alan, bir araya getiren, pişiren, servis eden onlardır. Bize sadece alt yapısını hazırlamak kalmaktadır ki, hazırlık sürecinde değerli önerilerini bir bilim insanı nezaketiyle bizlerle paylaşmaları gerçekten de takdire şayandır. Emeği geçen herkese, bize kazandırdıkları için bir kez daha teşekkür ediyorum.

Değerli Konuklar,

2007 yılında yapılan “Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu”nda Oda adına yapılan konuşmalardaki dikkat çekici vurgu, konunun o zamana dek göz ardı edilmiş olması doğrultusunda idi ki, Odamız, bu alandaki ataleti, vurdumduymazlığı, önemsemeyi kendi ilgi ve beceri alanına girdiği ölçüde ortadan kaldırma niyetini yapılan sempozyumla beyan etmiş oluyordu. Bu beyan bir yandan geleceğe dönük niyeti alenileştirirken bir yandan da özeleştirici anlamı taşıyordu. Bu yıl sempozyumun ikincisi düzenleniyor. Bunun anlamı açıktır: Bu hem kararlılık ifadesidir hem de gerçek özeleştirisinin nasıl olması gerektiğine dair önemli bir mesajdır.

Değerli Konuklar,

Mesaj önemlidir. Simgesel çabaların önemi büyüktür. Denizde bir damla olmanın, kum denizinde bir tane olmanın anlamı tartışılmazdır. Büyük bir tarihsel ve kültürel miras üzerine bina edilen bu ülkenin, mirasına sahip çıkılması doğrultusunda atılan küçük adımların, murat edilenin gerçekleşmesine katkısı olacağı bilinmelidir. Sempozyum bu tarihsel, kültürel mirası ortaya çıkarma, koruma ve geleceğe aktarma noktasında atılmış değerli ama mütevazı bir adımdır.

Simgelerin, mütevazı adımların taşıdığı anlamı en iyi bilenlerimizden biri de, Sempozyum Bilim Kurulu’nda yer alan Yüksek Mühendis Mimar Cengiz Bektaş’ tır. Sevgili Bektaş aynı zamanda şairdir. Kente, kentlilik bilincine dair unutulmaz eserler vermiştir. Örneğin, “Kimin Bu Sokaklar, Alanlar, Kentler” kitabında Londra’lı bir yontucuyu, yani bir heykeltıraşı anlatmıştır. İzninizle kitaptan bir pasaj okumak istiyorum sizlere.

“Londra’da bir sokakta, bir adamı elektrik direğine bağlı bulurlar. Kurtarırlar, durumu saptamak için karakola buyur ederler. Orada der ki adam: ‘Yontucuyum ben, sanatçıyım. Bu sokakta oturuyorum. Benim sokağıma şu çirkin elektrik direklerini dikmeye kimin hakkı var? Davranışım bu çirkinliğe karşı çıkmak için..’ Olayın sonucunu da söyleyeyim: Elektrik direkleri değiştirilmiş. Gülüyorsunuz, biliyorum. Bizde böyle bir olayın sonucunda karakolda olacakları düşünüyorsunuz da gülüyorsunuz değil mi? Ama gene biliyorsunuz ki, biz de böyle bir şey olmaz. Polisten ötürü değil; sokağına benim sokağım diyebilen, onun için savaşıyor yontucu olmadığı için...”

Sayın Bektaş’ ın vermeye çalıştığı mesaj çok açıktır: Şu anki statümüz ne olursa olsun, konumuz ne

olursa olsun asıl iş, yukarda anlatılan öykünün kahramanı olabilmektir. Asıl iş yontucu olmayı başa-
rabilme. Yontucuyu kentine sahip çıkmaya iten nedenler bizim de nedenimizdir. Bizim de sahip
çıkılacak kentlerimiz var, bizim de korunacak kentlerimiz, sokaklarımız, yapılarımız var, bizim de sahip
çıkacak geliştirecek bir kültürümüz, tarihimiz var. Bu nedenle, gelin, sempozyumumuza sembolik bir
yakaştırma yapalım ve 'Türkiyeli yontucuların ikinci buluşması' diyelim.

Değerli Arkadaşlar,

Tarihsiz, köksüz bir coğrafya değil bizim memleketimiz; burası Anadolu. Nuh'a beşikler vermiştir bu
topraklar, salıncaklar, hamaklar vermiştir. Bu toprakların tarihine bakarak, büyük şairimiz Ahmet Arif,
Havva anayı bile dünkü çocuk saymıştır. O kadar eskidir bu toprakların tarihi. Kadim çağlardan kalmış-
tır bu topraklar ama asıl önemi geçmişinden değil, geçmişiyle zenginleşen geleceğinden kaynaklan-
maktadır. Bu topraklar kadim çağlarda başlayan öyküsünü sonsuz geleceğe kadar insanlığa ev sahibi
yaparak devam ettirmek istemektedir. Cengiz Bektaş'ın yontucusu da, Ahmed Arif'in şiiri de bunun
beyanıdır.

Değerli Konuklar,

Geçmiş olmayanın geleceği olamaz tezinin doğrulandığı bir coğrafyada bulunmaktadır ülkemiz.
Tarihimize, tarihi yapılarımıza, gelenek ve kültürümüze sahip çıkamadığımız, koruyup geleceğe akta-
ramadığımız sürece, geleceğimizi de kaybediyoruz. Yok edilen tarih, geleceği bulanıklaştırıyor; silinen
izler, yeni izler bırakılmasını önlüyor. Hemen bütün etnik, dinsel, sosyal yapının topraklar üzerinde
hak iddia etmesi, Anadolu coğrafyasının zenginliğini, medeniyetlerin buluşma noktası olduğu gös-
termektedir. Kimdir bu toprakların asıl sahibi? Persler mi, Selçuklular mı, Asurlular mı, Medler mi,
Bizanslılar mı, Hititliler mi Osmanlılar mı; Türkler mi, Kürtler mi, Kafkaslılar mı?

Her bir etnik kökene, her bir medeniyetin izine rastlamak mümkünse bu coğrafyada; her bir medeni-
yetin yaptığı köprülere, kütüphanelere, anıtlara, camilere, kalelere, saraylara rastlamak mümkünse,
tarihi anlamamızı ve tarihsel gelişime hakim olmamızı sağlayacak yapılarla her köşe başında, her
sokak aralığında karşılaşmak mümkünse, mümkün olmaması gereken tek şey: Bu zengin tarih kar-
şısında sessiz kalmaktır. Evet Mümkün olmayan tek şey sessiz kalmaktır değerli arkadaşlar. Sessiz
kalmak ve harekete geçmemek..

Hem bu toprakların kadim çağlardan bu yana büyük medeniyetlere ev sahipliği yaptığını, insanlığın
ortak değeri olduğunu sesli bir şekilde dillendirmeliyiz, hem de medeniyetlerin en büyük düşmanı
savaşlara, yağmalara, doğa koşullarının acımasızlığına, cahilliğe, vurdumduymazlığa, ihmalkârlığa
karşı çıkmak, direnmek gerektiğinin altını çizmeliyiz. Geleceği ancak bu yolla savunabiliriz.

Bakin bırakalım diğerlerini, son 30 yıldır devam eden savaşın yarattığı tahribatın canlı tanıklarıyız
hepimiz. Artık yüz yıl süren savaşlar değil, sonsuzluğa akan barış istiyoruz. Bunu sadece köprüler,
çeşmeler, saraylar için değil, insanlar için istiyoruz. Çünkü biliyoruz ki hepsi insanlar için yapılmış-
tır. İnsanın olmadığı bir coğrafyada köprüler ne işe yarar, evler kimin için yapılır, çeşmelerden kana
kana kim su içer? Biz burada aslında tarihi eserlerin korunması ve geleceğe aktarılmasıyla ilgili fikir
alışverişinde bulunurken, en yüce değer olan insanın, en yüce değer olan barışın korunması ve gele-
ceğe aktarılmasını konuşacağız. Hem de bütün bunları bilimsel temelde, bilimsel yöntemi kullanarak
yapacağız.

Değerli Katılımcılar,

İşimizin kolay olmadığını söylemeye gerek var mı bilmiyorum. Gerçekten de çok meşakkatli bir süreç
olduğu açıktır. Yüzyıllardır ihmal edilen tarihsel bir mirastan söz ediliyor burada. Kentsel koruma
ülkemiz için ne kadar yeni bir kavram; tarihsel korumanın ne anlama geldiği ve uygulamasının nasıl
olacağını hükme bağlayan düzenlemeler bizlere ne kadar yabancı; siyasi iktidarların kentsel, kültürel,
tarihsel mirası korumak için bütçeden pay ayırması gerçekliğimize ne kadar uzak. Arkeolojik kazı alan-
larının geliştirilmesi, korunması ve bilimsel esaslar çerçevesinde medeniyetlere ait izlerin gün ışığına
çıkartılması hala sorunlu ve sıkıntılı bir alanı ifade ediyorsa, biliyoruz ki daha yolun başındayız; kat
etmemiz gereken çok mesafe var.

Değerli Konuklar,

Biliyorsunuz, tarihi eserlerin korunması üç adımda gerçekleşmektedir. İlk adım değerin fark edilmesi,

ikinci adım değerin kayda alınması, üçüncü adım ise koruma çalışmaları ve restorasyondur. Bu aşamalarla ilgili bulunduğumuz nokta açıkçası pek de iç açıcı değildir. Elbette geçmişe göre olumlu gelişmeler kaydedilmektedir. Ancak bu gelişmeler böylesine zenginlikleri bağrında, derinliklerinde taşıyan bir coğrafya açısından asla tatmin edici değildir.

Türkiye’de bu üç adım iç içe geçtiğini, bilimsel esaslardan uzak olduğunu, bu çalışmalar için kaynak aktarılmadığını, laboratuvarların oluşturulmadığını, araştırma merkezlerinin kurulmadığını vurgulamak gerekmektedir.

Değerli Konuklar,

Değerli Katılımcılar,

Değerli Meslektaşlarım,

Konuşmama son vermeden önce bir konuyu daha dikkatlerinize sunmak istiyorum. Bir taraftan Alionoi, Hasankeyf, Zeugma örneklerinde olduğu gibi, yeni inşa edilen barajlar, köprüler, su yapıları tarihi dokuyu tahrip ediyor, ortadan kaldırıyor. Diğer taraftan her şeye rağmen yüzlerce yıl ayakta kalmayı başarmış yapılar ve kentsel koruma projeleri ne yazık ki son dönemde sermaye gruplarının beklentilerine feda edilmek isteniyor. Savaşların, yağmaların, afetlerin yapamadığını, sermaye yapmaya çalışıyor. Yapılar, tarihsel ve kültürel köklerinden kopartılarak, yüksek rant getirecek mekanlara çevrilmeye çalışılıyor.

Değerli Konuklar,

Sempozyumumuzun asli hedefi, tarihi eserlerin korunma ve güçlendirilmesinin bir sorun olarak ülke gündeminde hak ettiği yeri almasıdır. Bunu başaracak yetkinliğimiz vardır ve harekete geçmeyi beklemektedir. Sempozyum bu sürecin sadece küçük bir adımı olarak görülmelidir. Tarihin sesine kulak verelim; tarih bizi göreve çağırıyor. Sempozyumumuza tarihi dokusuyla Diyarbakır ev sahipliği yapıyor, birçok eski uygarlığın beşiği olmuş Mezopotamya’nın sesine kulak vermekten, çağrısını karşılıksız bırakmamaktan ve Diyarbakır’da olmaktan büyük mutluluk duyuyor ve bizi ağırladığınız için teşekkür ediyoruz.

Bitirirken; İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu adına saygılar sunuyor, sempozyumumuza başarılar diliyor, sözü ve kürsüyü konunun uzmanlarına, bilim insanlarımıza, yani tarihin taşıyıcılarına bırakıyor, Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Yapı İşletmesi / Yapım Yönetimi Kongresi

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

22 Ekim 2009

Şubelerimizin Değerli Başkan ve Yöneticileri,

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Konuşmama başlamadan önce hepinizi Yönetim Kurulu’muz adına saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Eskişehir Şubemiz tarafından gerçekleştirilen Yapı İşletmesi/ Yapım Yönetimi Kongresine hoş geldiniz. Yapı İşletmesi/Yapım Yönetimi ya da bir önceki adıyla İnşaat Yönetimi Kongresi’nin bu yıl beşincisini gerçekleştiriyoruz. Konuşmama başlamadan önce, Yapı İşletmesi/ Yapım Yönetimi Kongresi’ni hazırlayan Eskişehir şubemizin değerli başkan ve yönetim kuruluna, üyelerimize, şube çalışanlarımıza teşekkür etmek istiyorum. Elbette bir teşekkür de, Düzenleme ve Bilim Kurulu’nun saygıya değer üyeleri, kongremizde bildiriyle katılan uzmanlar, akademisyenler hak ediyor. Kongremizin gerçekleşmesinde katkı sağlayan herkese sonsuz teşekkürlerimi iletiyorum.

Değerli Meslektaşlarım,

Son yirmi gün içerisinde katıldığım bu dördüncü bilimsel etkinlik. Yirmi gün içerisinde İstanbul’da Ulaştırma Kongresi, Gaziantep’te Çelik Yapılar Sempozyumu, Diyarbakır’da Tarihi Eserlerin Güçlendirmesi ve Geleceğe Devredilmesi Sempozyumu ve Eskişehir’de Yapı İşletmesi/ Yapım Yönetimi

Kongresi için bir araya geldik. Yirmi günlük programın öncesi olduğu ve devamı da olacağı düşünülürse bunu şöyle yorumlamak mümkündür: İnşaat Mühendisleri Odası, mesleki alanda izlenen, referans alınan bir kurum olmayı başarmıştır. Bu yolda devam etmeye kararlıdır. Kendi ilgi alanına giren konularda, mesleki ve teknik olanla, sosyal ve insani olanı aynı potada eritmeyi başarmıştır. Bunu gerçekleştirirken rehberi bilimsel düşünce ve bilimsel yöntem olmuştur.

Odamız ülke sorunlarına müdahil olduğu kadar mesleki sorunlara, meslektaşlarımızın sorunlarına da eğilmesini bilmiştir; gerçekleştirilen onca bilimsel etkinliğin anlamı budur. İnanıyorum ki İnşaat Mühendisleri Odası'nın gücü ve toplumsal saygınlığı bu özelliğinden kaynaklanmaktadır.

Değerli Arkadaşlar,

Değerli Meslektaşlarım,

Devlet Denetleme Kurulu'nun meslek odalarıyla ilgili raporunu ve rapora gelen tepkileri takip ettiğinizi biliyorum. Rapor meslek odalarını "ideolojik" davranmakla suçluyor. Bunu kabul etmemiz mümkün değildir. Devlet Denetleme Kurulu tarafından meslek odalarının denetlenmesinide hazırladıkları Raporuda siyasi iktidarın meslek odalarına dönük niyetinin bir göstergesi olarak değerlendiriyorum. "İdeolojik" davranmakla suçlanan bizler bugün burada Yapı İşletmesi/Yapım Yönetimi Kongresi için toplandık.

Kıyı yapıları, su yapıları, deprem, afetler, tarihi eserler, çelik, altyapı, geoteknik, ulaştırma, iş sağlığı ve güvenliği, Yapı denetimi ve daha nice mesleki-teknik konu için topladığımız kongre ve sempozyumlar Devlet Denetleme Kurulu raporuna verilmiş en iyi yanıtıdır. Eğer onların kafasında siyasi iktidara göbeğinden bağlı, iktidarın sözünden dışarı çıkmayan, itiraz etmeyen, düzene eklenmiş, düzenden beslenen meslek odası yaratma niyeti varsa ve bu niyeti meşrulaştırmak için bizleri "ideolojik" davranmakla suçluyorlarsa, şunu açıkça ifade etmeliyim ki, ideolojik davranmaya devam edeceğiz.

Değerli Meslektaşlarım,

Eğer "ideolojik" davranmak, ülkemizin talan edilmesine, kamusal değerlerin haraç-mezat satılmasına karşı çıkmaksa, Mühendislik mimarlıkla ilgili yasaların uluslararası sermaye gruplarının isteği doğrultusunda değiştirilmesini onaylamamaksa; Toplumsal yarar ilkesini mesleki öncüllerin ilk sırasına yerleştirmekse; İşsizliği, güvencesizliği, düşük ücretleri, sağlıksız çalışma koşullarını deşifre etmekse; Siyasi iktidarın deprem başta olmak üzere tüm afetlere karşı içinde bulunduğu akıl almaz ataletle, vurdumduymazlığa tepki göstermekse; Barışın, emeğin, sosyal adaletin, eşitliğin yanında olmaksızın; kimse bizden farklı bir tavır beklenmesin. TMMOB her zaman halkının yanında olmuştur; bundan sonra da olmaya devam edecektir.

Değerli Konuklar,

Yapı İşletmesi/Yapım Yönetimi, şimdiye kadar ne yazık ki gerektiği ve hak ettiği ilgiyi görememiş bir konudur; yapım sürecinin belirleyicisi olduğunu ileri sürebilmek mümkün değildir. Yapım yönetimi kavramı 1980'lerin ikinci yarısından sonra gündemimize girmiş, sektörümüzdeki gelişmeler ışığında bir süreç izlemiş ancak konu üzerinde yeterli yoğunlaşma sağlanamamıştır. Şu noktanın hakkı teslim edilmelidir; İMO ilgili konuda beş kez kongre toplamış, değerli akademisyenleri, bilim insanlarını, uzmanları, uygulamacıları bir araya getirmiş, kayda değerler sonuçlar elde etmiştir.

Bizler inatla ve ısrarla konuyu kongre ve sempozyumlar aracılığı ile mesleki gündemimize taşımaya çalışsak da, mevzuatta gerekli değişiklikler yapılmadığı sürece etkisinin sınırlı olacağı açıktır. Proje üretiminden yapı kullanımına başlamasına kadar bütün bir yapı üretim sürecini sağlıklı kılacak bir çok etken vardır. Bunlar yerine getirilmeden bir bütün olarak güvenli yapı üretilmesi mümkün olmayacaktır. Yapı işletmesi/yapım yönetimi ancak güvenli bir yapı üretim sürecinin önemli ve vazgeçilmez bir unsuru olabilir.

Değerli Konuklar,

Bu bir yenilenme, değişme, çağı ve teknolojiyi yakalama, mesleki potansiyeli bilimsel esaslar çerçevesinde açığa çıkarıp örgütlenme adıımıdır. Mesleğimiz yıllar içerisinde önemli mesafeler kat etmiş, süreç karmaşılaştıkça, girdiler çoğaldıkça, kompleks süreçler söz konusu olduğunda, inşaat mühendisliğinin mevcut teorik çerçevesi yetersiz kalmaya başlamış ve yapım yönetimi bir ihtiyaç olarak kendisini dayatmıştır.

İnşaat sektörünün gelişim seyri ve hızı, uzmanlık alanları arasında bir eşgüdümü zorunlu kıldığı, inşaat mühendisliği ile yönetim biliminin buluşmasının bu zorunluluğun sonucunda açığa çıktığı vurgulanmalıdır ki, Odamız konuyu gündeme taşımakta gecikmemiş, ilk kongresini 1996'da, ikincisini 2000 yılında, üçüncüsünü 2005'te, dördüncüsünü de 2007'de gerçekleştirmiştir.

Değerli Konuklar,

Yapım yönetimi, farklı mesleki disiplinler arasında bir eşgüdüm sağlanması zorunluluğunun ifadesidir. Bu nedenle, yapım yönetimi başlığı altında inşaat sektörünün tüm sorunları ele alınabilmektedir. Proje ve yapı denetiminden iş güvenliğine, kamu ihale sisteminden mevzuata, inşaat mühendisliği eğitiminden uygulamaya kadar geniş bir yelpazede eğer sorun ve sıkıntılardan söz ediliyorsa bu, yapım yönetimi sürecinin zaafı olduğunun göstergesidir.

Bu zafiyeti ortadan kaldırmak, salt meslek odalarının akademik, bilimsel çalışmasıyla mümkün olmayacaktır; siyasi iktidarın devreye girmesi, mevzuat değişiklikleriyle inşaat bilimi ile yönetim biliminin ortaklığını kolaylaştırması gerekmektedir.

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Yapım yönetimi kavramının inşaat sektörüyle buluşma öyküsünü hepimiz biliriz. Sektörümüzde ilk inşaat yönetimine Alpler'de yapılan bir tünel kazısı sırasında ihtiyaç duyulmuş, burada yaşanan sorun, Münih Teknik Üniversitesi'nde "Tünel İnşaatı ve Yapı İşletmesi Kürsüsü" açılmasında neden olmuştur. Aynı şekilde, 2. Dünya Savaşı yıllarında, olumsuz iklim ve coğrafik koşullarda askeri tesis kurmak zorunluluğu, yönetim biliminin devreye alınmasına yol açmıştır.

Teorinin, uygulamanın o yıllardaki seviyeyi çoktan geride bıraktığı, önemli mesafeler kat ettiğini belirtmeye bile gerek yoktur ancak eğitimden uygulamaya kadar daha çözülmesi gereken pek çok sorun ve sıkıntı olduğu da bir gerçektir. Bizleri kongre toplamaya iten işte bu gerçektir. Kaldı ki yapı yönetimi kavramının salt sorunların mevcudiyeti ile anlamlandırılması doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Bilimsel yöntem, sürecin, yapım yönetimi disipliniyle örgütlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Konuklar,

Sözlerime burada son veriyor, İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu adına Kongreye başarılar diliyor, emeği geçen herkese bir kez daha teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

1. İnşaat Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

6 Kasım 2009

Şubelerimizin Değerli Başkan ve Yöneticileri,

Değerli Bilim İnsanları,

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Basınıımızın Saygın Temsilcileri,

İnşaat Mühendisleri Odası Antalya Şubesi tarafından düzenlenen İnşaat Mühendisliği Eğitimi Sempozyumuna hoş geldiniz. Konuyla ilgili görüşlerimi açıklamadan önce sempozyumun düzenlenmesinde emeği geçen arkadaşlarıma teşekkür etmek istiyorum. Düzenleme Kurulu ve Danışma Kurulu'nun değerli üyelerine, Antalya Şubemizin başkanı, yönetim kurulu üyeleri ve çalışanlarına Yönetim Kurulu'muz adına teşekkürlerimi sunuyorum.

Bilinmektedir ki, İnşaat Mühendisliği Eğitim Kurulumuz, sorunlu bir alanda kayda değer ve çok anlamlı çalışmalar gerçekleştirdi ve konuyu bir sempozyum formatında ele alınacak düzeyde olgunlaştırdı.

Açık ki sempozyum ve benzeri araştırma - tartışma platformları ancak ele alınacak konunun belli bir olgunluk düzeyini yakalanmasından sonra gündeme gelebiliyor ve bu noktadan sonra süreç bilimsel esaslar ışığında örgütleniyor. Bu bakımdan, İnşaat Mühendisliği Eğitim Kurulu'nun hazırladığı İnşaat Mühendisliği Eğitimi kitabı, yine İnşaat Mühendisliği Eğitimi Çalıştayı, dönem dönem gerçekleştirilen irili-ufaklı tartışma toplantılarının ifade ettiği anlam daha anlaşılır hale geliyor.

Yoğun bir süreçten sonra topladığımız sempozyum, bütün bu çalışmaların meyvesini toplayacağımız, sonuçlarını kamuoyuyla paylaşacağımız bir zemin olacak. Bu sürecin örgütlenmesinde yoğun emek sarfeden İMEK' in değerli üyelerine saygılarımı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

İnşaat Mühendisleri Odası, başta sorun olarak kabul edilenler olmak üzere, mesleki alanına giren tüm konularda bilimsel etkinlikler düzenlemekte, bilim insanlarının, üniversitelerin, uzmanların görüş ve düşüncülerinin hayatla, uygulayıcılarla buluşmasını sağlamaya çalışmaktadır. Mesleğimizin teorik çerçevesinin belirlenmesinde, uygulayıcıların ufuklarının açılmasında, mesleki bilgi ve birikimin görünür hale gelmesinde bu tür bilimsel zeminlerin, özgür tartışma ortamlarının büyük önemi bulunmaktadır ki, Odamız bu önemden hareketle çalışma programını hazırlamakta, faaliyetlerinin ana hattını inşa etmektedir. Odamız, mesleki alanımıza dair konularda kongreler, sempozyumlar, çalıştaylar ve benzeri etkinlikler düzenleyerek referans örgüt olma yolunda önemli mesafeler kat etmektedir.

Değerli Konuklar,

Gerçekten de inşaat mühendisliği eğitimi mesleğimiz açısından önemlidir ama ne yazık ki aynı zamanda sorunlu bir duruma işaret etmektedir. Sorun sadece inşaat mühendisliği eğitimi ile sınırlı değildir; eğitiminden başlayarak inşaat mühendisliği uygulamalarına kadar yaşanan sorunlar mesleki niteliği ve mesleğimizin geleceğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Mühendislik eğitimine büyük umutlarla, geleceğe dair düşlerle adım atılmakta ve tarifsiz beklentilerle meslek hayatına başlanmaktadır. Bu süreç ne yazık ki genç meslektaşlarımızda hayal kırıklığına neden olmakta, sonuçta yaşanan meslekten soğuma ve nitelik kaybı nedeniyle, toplumsal sorumluluk gerektiği ölçüde yerine getirilememektedir. Sorunun insani yönü elbette ilgi alanımızdadır ancak açık ki meslekten soğuma ve nitelik kaybının olumsuz sonuçları çok daha can yakıcı olmaktadır. Bu, bizler ve ülkemiz açısından acı deneyimlerle sabitlenmiş bir gerçekliktir. Elbette deprem ve diğer doğal afetlerin yıkıcı etkisini sadece mesleki nitelik kaybına bağlamak doğru değildir.

Denetimsizlik, çarpık kentleşme, sağlıksız yapılaşma, mevzuat eksikliği, vurdumduymazlık, rant ilişkilerinin yol açtığı yıkım bilinmektedir. Ancak mesleğimiz ve meslektaşımız açısından sorunlu bir duruma işaret eden inşaat mühendisliği eğitiminin bilim insanları ve konunun uzmanları tarafından irdelenmesi aynı zamanda özeleştirici mekanizmasının işletilmesi anlamını da taşıyacaktır.

Türkiye'de ne yazık ki özeleştirici kültürü yoktur, bu yaklaşım özeleştirici kültürünü, kendini sorgulama güvenini, ders çıkarma olgunluğunu ortaya çıkaracaktır. Sosyal yaşamdan ekonomiye, siyasetten mesleki teknik alanlara kadar, kişilerin veya kurumların yaşanan olumsuzluklardaki payı yok sayılarak, sorumluluk üzerine alınmayarak var olunmaya çalışılmaktadır. İnşaat mühendisliği eğitiminden başlayarak bütün bir süreç içerisinde inşaat mühendislerinin namı hesabına düşen olumsuzlukları hiçbir baskılanma hissetmeden tartışmaya açmak, açık ki, aranan, özlenen, ihtiyaç duyulan bir kültürel ortalamaı ifade etmektedir. İMO bunu başarmıştır.

Değerli Meslektaşlarım,

İnşaat Mühendisleri Odası, özeleştirici duyarlılığına sahip bir meslek örgütüdür; çuvaldızı kendisine batırmak noktasında hiçbir tereddüdü bulunmamaktadır. İnşaat mühendisliği eğitimine ilişkin eleştirilerimiz, uygulama süreçlerine dönük itirazlarımız, mesleki nitelik kaybının önüne geçmeye dönük girişimlerimiz, meslek içi eğitim bağlamında gerçekleştirdiklerimiz, meslektaşlarımızın belgelendirilmesi ve yetkinleştirilmesine dönük tasarruflarımızın işaret ettiği tek bir nokta bulunmaktadır: İMO özeleştiriciye açıktır; yenilenme, değişime ayak uydurma, çağı yakalama, teknolojik gelişime uyum ana hedefimizdir.

Algıların, ezberin, öğrenilenlerin değişmez olmadığı, asıl sorunun değişimi yakalayıp yakalamama

noktasında açığa çıktığı bilinmelidir. İMO'nun iç hayatına ve meslektaşlarına dönük girişimleri böyle bir düğüm noktasına takılıp kalmadığının kanıtıdır.

Değerli Konuklar,

Sempozyum konularına bakıldığında; eğitime dönük irdelemenin salt inşaat mühendisliği ile sınırlı tutulmadığı, ortaöğretime kadar inildiği görülecektir. Eğitim süreci bir bütündür ve üniversite kapısına kadar gelen gencin omuzlarında ortaöğretimden taşıdığı olumsuzluklar bulunmaktadır. Hiç de iç açıcı olmayan gerçekliklerle üniversiteye giren genç, bu kez de yüksek öğretimin sorunlarıyla karşı karşıya kalmakta, dolayısıyla da geleceğe dönük bir kırılma yaşamaktadır.

Değerli Katılımcılar,

2002 yılında yüksek öğretim bütçesinin milli gelire oranı yüzde 0,89 iken, 2009 yılında bu oran yüzde 0,79 olarak belirlenmiştir. İhtiyaçlar ve öğrenci nüfusu artarken yüksek öğrenime ayrılan payın azalması dikkat çekicidir. Aynı şekilde, 2009 bütçesinden eğitime ayrılan pay yüzde 2,5'tur. Bu oranın 2002 yılında yüzde 7,4 olduğu bilinmelidir. Bunun anlamı açıktır: Türkiye eğitime ihtiyacı giderecek oranda pay ayırmamakta, hatta her geçen yıl ayrılan pay azalmaktadır. Bu bir tercihtir ve bu tercihin bir sonucu olarak bugün mühendislik eğitimi pek çok üniversitede liseden bozma binalarda yapılmaktadır.

Laboratuarsız, ekipmansız, öğretmensiz okullarda mühendislik eğitimi verilmektedir. Teknolojik gelişim, mühendislik bilimindeki içerik, yöntem ve nitelik farklılaşmaları yeterince izlenmemektedir. Bütün bu olumsuzlukları çoğaltmak mümkündür; bu listenin tek bir okuması bulunmaktadır: İnşaat mühendisliği eğitimine dönük eleştiriler dayanaksız değildir.

Bu gerçeklik sempozyum çağrı metninde şu şekilde ifade edilmiştir: “Bir yandan teknolojiadaki hızlı gelişim, diğer yandan sayıları artan üniversitelerimizin durmadan çoğalan, biçim ve boyut değiştiren sorunları, bugünkü mühendislik eğitiminin ne denli nitelikli ve çağdaş olduğunu tartışmaya açmaktadır.”

Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Konuklar,

İnşaat mühendisliği eğitiminin tartışıldığı, yetersizliği ve niteliği konusundaki değişik görüş ve yaklaşımların olduğu bilinmektedir. Sempozyumumuz bütün bunların sergilendiği ama aynı zamanda çözüm önerilerinin de tartışıldığı bir kürsü olacaktır. Buna Türkiye'nin ihtiyacı vardır ve bizler İnşaat Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu'nda bu ihtiyacı olanaklarımız ölçüsünde karşılamaya çalışacağız.

Odamızın, sempozyum zemininde bir araya gelmiş değerli akademisyenlerimizin, değerli bilim insanlarımızın bu potansiyeli bulunmaktadır. Teşhis ve tedavi bütünlüğünü sergileyecek donanım Sempozyumda açığa çıkacaktır.

Sözlerime son verirken, sempozyumumuza başarılar diliyor, emeği geçenlere Yönetim Kurulu'muz adına bir kez daha teşekkür ediyor saygılarımı sunuyorum.

İş Sağlığı ve Güvenliği Sempozyumu

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

13 Kasım 2009

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

İnşaat Mühendisleri Odası Sakarya Şubesi tarafından düzenlenen “İş Sağlığı ve Güvenliği” Sempozyumuna hoş geldiniz.

Sempozyumun hazırlanmasında emeği geçen Sakarya Şubemizin değerli başkan, yönetici, üye ve çalışanlarına teşekkür ediyorum. Bildiri sunarak ve tartışmalara katılarak katkı sağlayan değerli bilim insanlarımıza, akademisyenlerimize, konunun uzmanlarına, meslektaşlarımıza da teşekkürlerimi

sunuyorum. Düzenleme ve bilim kurulunun değerli üyeleri ise her zaman olduğu gibi bu sempozyumda da rehberimiz oldular; onlara ne kadar teşekkür etsek kifayetsiz kalacaktır.

Değerli Konuklar,

İş yaşamının önemli ve açıkçası canımızı acıtan bir sorunuyla bugün bir kez daha sempozyum zemininde yüzleşeceğiz. Bizler yüzleşmekte beis görmüyoruz ama biliyoruz ki, siyasi iktidarlar, yetkililer, önlem almaya muktedir olanlar yüzleşmekten ısrarla kaçıyorlar. İş sağlığı ve güvenliği konusu öyle bir hal almıştır ki, sık sık meydana gelen iş kazaları sonrasında yetkililerin özünde durum tespitinden başka anlam taşımayan açıklamalarının ve yara sarma vaatlerinin kıymetli olduğunu iddia etmek ve sonuç değiştirici olacağını düşünmek mümkün değildir.

Değerli Konuklar,

İş sağlığı ve güvenliği, bir başka ifadeyle iş kazaları canımızı acıtmaktadır; kanayan yaramızdır. Bu gerçeklere rağmen önlem alınmamakta, konu üzerine yeteri kadar düşünülmemekte, ölümlerin, yaralanmaların önüne geçilememektedir. Peki neden? Bütün yaşananlar, “kör gözüm parmağına” açıklığında olmasına rağmen neden acılara dur denilememektedir.

Herkes biliyor ki bu durumun en dramatik örneği Tuzla’dır. Tuzla’da 1992’den 2009’a kadar geçen sürede toplam 128 işçi hayatını kaybetmiştir. 2009’un Ekim ayına kadar olan sürede ölen işçilerin sayısı ise 12’dir. Tuzla’da yaşananlar hafızamızdaki tazeliğini koruduğu için konuya uzun uzadıya değinmeyeceğim ancak iş kazalarının neden önlemediğini sorgulama hakkını kullanmaktan da feragat etmek istemiyorum. Bu sorgulamanın odak noktasında insana verilen değer bulunmaktadır. İnsana, insan hayatına verilen değer bugünkü durumumuzu gözler önüne sermektedir.

Bir önceki iş sağlığı ve güvenliği sempozyumunda da örnek vermiştim. İstanbul’da beton üretimi yapan bir işletmede bir hafta arayla iki iş kazası oluyor ve bir işçi yaşamını kaybediyor, bir diğeri de ağır yaralanıyor. Kazalarla ilgili basın mensuplarının karşısına çıkan işyeri sahibi, gelen sorulardan rahatsız oluyor ve “Senin işyerinde kalem kırılmıyor mu? Kâğıt yırtılmıyor mu? Neden abartıyorsunuz?” diyor. İşte üzerinde durmamız gereken nokta buradadır. Bir insanın hayatını kalemle, kâğıtla karşılaştıran, insanı eşya gibi gören bir anlayış var karşımızda.

Olumsuz tabloyu değiştirmeye yarayacak her şeye, ama her şeye muktedir olabiliriz fakat az önce verilen örnekteki vicdani ve insani tükenmişliği ortadan kaldırmayı nasıl başaracağız.

Değerli Konuklar,

Sorun, vicdan sahibi olup olmamakla sınırlı değildir elbette. Kaldı ki, sorunun başlı başına mevzuat değişiklikleri, cezai uygulamalarla da çözülemeyecek oranda karmaşık olduğu unutulmamalıdır. Her şeyin paraya, kara endeksli hale getirildiği bu kötü düzen, bütün olumsuzlukların asıl müsebbibidir. Kar, daha çok kar hırsı, ülkemize özgü kültürel ve sosyal özelliklerle birleşmekte, denetimsizlik ve vurdumduymazlığın da devreye girmesiyle iş sağlığı ve güvenliği sorunlu bir konu olarak gündemdeki yerini almaktadır.

Değerli Meslektaşlarım,

Burada önemi tartışılmaz bir konu için bir araya geldik. Çünkü insan hayatını tartışacağız. İş kazaları ile ilgili veriler sıralamak bile başlı başına canımızı acıtıyor. 2008 yılında şu kadar iş kazası oldu, “şu kadar insan hayatını kaybetti, şu kadarı yaralandı” demek bile ne büyük haksızlık, ne kadar rencide edici bir durum.

Sayılarla ifade edilen iş kazası mağdurlarının insan olduğunu, her birinin ayrı bir öyküsü bulunduğunu unutmamalıyız. Belki de bunu hiç hatırlamadığımız için, iş kazalarında Avrupa’da birinci, Dünya’da üçüncüyüz.

Değerli Konuklar,

İş kazaları ile ilgili bilgiler, haldeki durumun hiç de iç açıcı olmadığını resmetmektedir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerine göre, yalnızca 2007 yılında yaşanan iş kazalarında binden fazla işçi hayatını kaybetmiştir. 2002 yılında 878 ölümlü iş kazası yaşanırken 2006 yılında bu rakamın 1600’e ulaştığı, 2007 yılında ise 600 azaldığı anlaşılmaktadır. 2009’un ilk altı ayında da 3154 iş kazası meydana gelmiş, bu kazalarda 1727 işçi yaralanırken, 670 işçi ise hayatını kaybetmiştir.

Değerli Meslektaşlarım,

“Güvenli İnşaat” adı verilen proje kapsamında gerçekleştirilen anket çalışmasında ise daha çarpıcı sonuçlara ulaşıldığı görülecektir. Ankete göre, her beş çalışandan biri iş kazasına maruz kalırken, her üç işyerinden ikisinde iş kazası yaşanmaktadır. İşyerinde kişisel koruyucu kullanmayanların oranı yüzde 63’tür. 50’den fazla işçi çalıştıran işyerlerinin yüzde 59,3’ünde iş sağlığı ve güvenliği kurulu, yüzde 67,5’inde iş sağlığı ve güvenliği uzmanı, yüzde 65’inde işyeri sağlık birimi bulunmamaktadır. İşyerlerinin yüzde 83,8’inde rutin sağlık kontrolleri yapılmamaktadır. İş kazaları daha çok özel sektörde görülmekte, işyerlerinin yüzde 81,2’sinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda işverence eğitim verilmemektedir.

Değerli Katılımcılar,

İş kazaları baz alındığında tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de inşaat sektörünün ilk sıralarda yer aldığı görülecektir. İnşaat sektöründe çalışanlar, diğer sektörlere oranla 3-4 kat daha fazla risk altında bulunmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü’nün verilerine göre bu oran 6 kata kadar çıkmaktadır.

Toplam iş kazalarında inşaat sektörünün payı yüzde 10 düzeyinde bulunmaktadır ki, inşaat sektörü bu oranla metal işkolundan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Sektörümüzün durumu, biz inşaat mühendislerinin sorumluluğunu daha da artırmakta, Odamızın bu sorunlu alana dönük etkinlikleri programına almasını zorunlu hale getirmektedir.

Değerli Konuklar,

İş kazaları ile ilgili sayısal verilerden söz etmişken, Ulusal İş Sağlığı ve İş Güvenliği Konseyi tarafından hazırlanan 2009-2013 Politika Belgesi taslağına değinmeden geçmek olmayacak. Konsey’in hazırladığı taslak metinde yer alan iş kazalarına ilişkin veriler güvenilir değildir. TÜİK verilerine göre ülkemizdeki çalışan sayısı, Taslak’ta yer alan çalışan sayısının yaklaşık 3 katıdır. Dolayısıyla, basit bir matematik hesabıyla bile taslakta yer alan iş kazaları sayısının gerçekte 3 katına yakın olduğu söylenebilir.

İş kazalarının hesaplanması aşamasında bile görülen, devletin iki kurumu arasındaki bu irtibatsızlık, soruna ilişkin resmi çözüm önerilerinin, sayılarla oynayarak gerçeği saklamaktan öteye gitmeyeceğinin de göstergesidir.

Değerli Konuklar,

Değerli Katılımcılar,

Odamız iş sağlığı ve güvenliği konusu üzerinde hassasiyetle durmakta, konu ile ilgili çalışmalar yürütmektedir. Sempozyumlar bu çalışmaların bir parçasıdır. Odamız tarafından hazırlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Raporu bu hassasiyetin bir göstergesidir. Odamız bünyesinde İş Sağlığı ve Güvenli Komisyonu kurulma kararı verildiğini ve ön hazırlıklarının tamamlandığını da sizlerle paylaşmak istiyorum. Ayrıca Odamız iş sağlığı ve güvenliği mevzuatıyla ilgili çalışmalar da yürütmektedir.

Bilindiği gibi, Bakanlık yayınladığı yönetmelikle iş sağlığı ve güvenliği sorumluluğunu tekniker seviyesine kadar indirmiştir. Buna temelden itiraz ediyoruz. Çünkü insan hayatını birebir etkileyen böylesi hassas bir konunun, yeterliliği meslek odaları tarafından onaylanmış iş sağlığı mühendisleri eliyle yürütülmesinin doğru olacağını düşünüyoruz.

Değerli Katılımcılar,

İş sağlığı ve güvenliği başlığı altında ele alınması olası hemen bütün konular sempozyum programı dahilindedir ve konuların uzmanları görüş ve yaklaşımlarını kamuoyuyla paylaşmaya hazırdır.

Sözü ve kürsüyü onlara bırakıyor ve İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu adına saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

Yapı Denetim Sempozyumu

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

19 Kasım 2009

Değerli Çalışma Arkadaşlarım,

Değerli Meslektaşlarım,

Şubelerimizin Değerli Başkan ve Yöneticileri,

Değerli Konuklar,

İstanbul şubemiz tarafından düzenlenen Yapı Denetimi Sempozyumuna hoş geldiniz. Konuşmama başlamadan önce sempozyumun düzenlenmesinde emeği geçen başta İstanbul şubemizin başkan, yönetici ve çalışanları olmak üzere herkese Yönetim Kurulu’ muz adına teşekkür ediyorum. Bugün burada yapı üretim sürecinin yadsınamaz önemdeki bir unsurunu sempozyum formatında tartışmaya açacağız.

Konunun önemini Sempozyum afişinde yer alan fotoğraf çapıcı bir şekilde göz önüne çıkartmaktadır. Başta İstanbul olmak üzere metropollerimiz ne yazık ki bu durumdadır. Bu fotoğraf, çarpık kentleşmenin, denetimsizliğin, sağlıksız yapılaşmanın, imar planlarının ranta dönük düzenlendiğinin ibret verici belgesidir. Bu fotoğraf doğa olaylarının doğal afete dönüşme potansiyelini bilince çıkarmaktadır. Bütün sorun, afişteki fotoğrafı yırtıp yırtamayacağımızla ilgilidir. Bütün sorun kentlerimizin “makus talihini” değiştirip değiştiremeyeceğimizdedir. Çarpık kentleşmeden, sağlıksız yapılaşmadan kurtulup kurtulamayacağımızdır sorun. Yapı Denetimi Sempozyumu bu sorulara yanıt arayacağımız bir platform olduğu için önemlidir. Sorunun ve soruların yanıtlarını bilimin ışığında bulacağız ve kamuoyuna sunacağız.

Değerli Meslektaşlarım,

Belki de son söylenecek şeyi en başta vurgulamak istiyorum: Güvenli ve sağlıklı yapı üretmenin, geleceği bugünden kurmanın yolu yapı üretim sürecinin sağlıklı bir şekilde denetiminden geçmektedir. Bu nedenle; Mesleğimizin, toplumumuzun, ülkemizin geleceği açısından tartışılmaz bir öneme sahip yapı denetimi konusunun ele alınmasına, tartışılmasına zemin hazırlayanlara, Düzenleme ve Danışma kurullarına, emeği geçenlere bir kez daha teşekkür ediyorum.

Değerli Katılımcılar,

Bilginiz dahilindedir: Yapı Denetimi Sempozyumu’nun altyapısı Mayıs ayı sonunda yine İstanbul’da gerçekleştirilen Yapı Denetimi Çalıştay’ında hazırlandı, geçirdiğimiz süreç içinde çalışmalar doygunluğa ulaştı ve bugün sempozyum toplama noktasına kadar geldi.

Sempozyum öncesi çalıştay toplamanın, konu üzerinde yoğunlaşmanın, konuya yaklaşımda örgütsel hassasiyetleri açığa çıkarmanın sağladığı yararları dikkatinizi çekmek ve sempozyumdan önce çalıştay toplamanın Odamızın ayırt edici özellikleri arasında yer almaya başladığını belirtmek istiyorum. Çalıştay, farklı kulvarlarda, farklı saiklerle devam eden tartışmaları ortaklaştırmakta, farklı ama birbirinden değerli yaklaşımları kendi zemininde bir araya getirmekte ve görüş oluşturma sürecini demokratik kılmaktadır. Çalıştay aracılığı ile çerçevesi çizilen teorik yaklaşım, sempozyumla birlikte kamuoyunun paylaşımına hazır hale getirilmektedir.

Değerli Konuklar,

Şu nokta açık ve nettir: Yapı denetimi, yapı üretim sürecinin vazgeçilmez, taviz verilmez, tartışılmaz bir unsuru haline getirilmezse, doğa olaylarının doğal afete dönüşmesini engellemek mümkün olmayacak, Türkiye büyük trajediler ülkesi olmaya devam edecektir. Sağlıklı bir Yapı denetim sisteminin geleceğin bugünden kurulmasının vazgeçilemez unsurlarından biri olduğuna dair iddianın dayanağı mevcut durumumuzdur. Sağlıksız kentleşme, yapı stokumuzun durumu, yenileme ve güçlendirme çalışmalarının ancak günü kurtarmakla sınırlı olması, karşı karşıya olduğumuz vahim tablonun göstergeleridir.Yapı denetimine yaklaşımımızı şu sorular açığa çıkartmaktadır.

Mevcut yapı stokunun iyileştirilmesine ve yapı üretimine bu günkü koşullardamı devam edeceğiz yoksa sağlıklı bir iyileştirme ve sağlam, güvenilir yapılar üretebilmek için gereken kuşullarımı oluşturacağız? Elbette ki gerek güçlendirme, gerekse de yeni yapı üretiminde mevcutla yetinmemeliyiz, sağlıklı, güvenilir, ekonomik, çevreci ve sosyal yapılar üretebilmenin en önemli ayaklarından biri olan yapı denetim sistemini günün koşullarına ve ihtiyaçlarına uygun olarak gözden geçirmeli ve gerekli mevzuat değişikliklerini yapmalıyız. Çünkü sağlıklı bir yapı denetimi sistemi, gelecekte bu gün yaşanan sorunların ortaya çıkmasını önleyecek ve sağlayacak önemdedir.

Değerli Meslektaşlarım,

Türkiye gibi topraklarının ve nüfusunun büyük bir kısmı deprem tehdidi altında bulunan bir ülkede doğa hareketlerinin afete dönüşmemesi yapı denetim sisteminin, sorun ve sıkıntılarından arındırılarak deprem önlemleri listesinin ilk sırasına yerleştirilmesiyle sağlanabilecektir ki, Odamızın 1999 depremlerinden bu yana sergilediği ısrarın nedeni budur.

Odamız her fırsatta, her zeminde, büyük acılara yol açan depremlerin her yıldönümünde bıkmadan, usanmadan yapı denetimi ile ilgili sorunları ve yapılması gerekenleri dile getirmiş, mevzuat çalışması yapmış, bunları kamuoyuyla paylaşmış, siyasi iktidar üzerinde toplumsal basınç oluşturma çabası içine girmiş, farklı toplumsal ve siyasal kesimleri duyarlı olmaya çağırmıştır.

Hali hazırdaki 4708 sayılı Yapı Denetim Yasası'na ilişkin eleştirileri ve önerilerimiz defalarca kamuoyuyla paylaşıldı. Burada ayrıntısına girmemek koşuluyla, yasanın gerekçe bölümünde yer alan felsefi yaklaşımın doğru olduğunu ancak uygulamanın yasanın gerekçesiyle çelişki taşıdığını belirtmek istiyorum. Doğru bir noktadan hareket ne yazık ki doğru yere ulaşılmasını sağlamamış, dikkat çekilmesine rağmen eksiklikler giderilmemiş; yasa yapıcı, yasanın etki alanını daraltacak düzenlemelere imza atmıştır.

Yasanın 19 ille sınırlı uygulanması, yapı denetim firmalarında ticari kaygılara neden olması, kamu yapılarının dolayısıyla TOKİ' eliyle üretilen yapıların denetim dışında tutulması, uygulamada yaşanan sorunların yönetmelik değişikliği ya da genelgeler ile çözülmeye çalışılması, felsefi gerekçeyle çelişkilidir. Çelişkiler, aynı zamanda, bizlerin yasaya dönük itirazlarımızın odak noktasında bulunmaktadır. Kaldı ki, bizler, salt Yapı Denetim Yasası'nda değil, İmar Kanunu, Afet Kanunu, yerel yönetimlerle ilgili kanunlar, mühendislik ve mimarlık hizmetlerini düzenleyen kanunlar, Doğal Afet Sigortası ve benzeri tüm mevzuatta ihtiyacı karşılayacak düzenlemelere gidilmesini öneriyor ve talep ediyoruz.

İmar ve yapılaşma sisteminin bir parçası olan yapı denetimine bütüncül bir yaklaşım sergilenmesi, köklü değişiklikler yapılması zorunluluk olarak kendisini dayatmaktadır. Çünkü Türkiye'nin köklü, kalıcı, önleyici ve zararı azaltıcı önlemlere ihtiyacı bulunmaktadır.

Doğal afet riskinin en az düzeyde olduğu Avrupa ülkelerinde bile yapı denetimi yapı üretim sürecinin değişmez unsuru haline getirilmişken, büyük depremleri yaşayan ülkemizde konunun gerek kamuoyu gerekse siyasi erk nezdinde hak ettiği ilgiyi görememesi kabul edilebilir bir durum değildir.

Değerli Arkadaşlar,

Bu ısrarımızın arkasında aldığımız mühendislik eğitimi, yıllar itibariyle açığa çıkan birikim ve deneyim bulunmaktadır. Odamızın yapı denetimi konusunda değerli mesai harcadığını ve yok sayılamayacak bir birikime sahip olduğunu söylemek durumundayım. Odamız zemininde 1999'dan bu yana pek çok tartışma gerçekleştirilmiş, yol açıcı görüş ve öneriler kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Siyasi iktidarın lağvettiği Deprem Konseyi bünyesinde uygulanabilir çözümler üretilmiş, yine iktidar tarafından toplanan ve sonrasında kararları sumen altı edilen Deprem Şurası ihtiyaçları tespit edilip, yapılması gereken mevzuat değişikliklerini kayıt altına alınmıştır.

Bırakalım daha önceki yılları; Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından 2009 yılının Mayıs ayında Ankara'da toplanan kentleşme Şurası'nda da yapı denetimine vurgu yapılmış, Sonuç Bildirgesi'nde "Yapı denetim sürecindeki eksikliklerin giderilmesi için Yapı Denetim Yasası'nda düzenlemelere gidilmesi, yapı denetim uygulamalarının etkinliklerinin artırılması ve yapı denetiminin yurt çapında yaygınlaştırılması gerekli görülmektedir" denilerek Odamızın uzun zamandır ısrarla kamuoyunun gündemine taşıdığı görüşlere sahip çıkmıştır.

Değerli Konuklar,

İki güne sığdırılmış yoğun bir program bizleri bekliyor. Konuşmamda temas ettiğim konular da dahil, yapı denetimiyle ilgili hemen her konu gündemimizde bulunuyor. Şuna inanıyorum, bugüne kadar sağlanan birikim, burada geliştirilecek, olgunlaştırılacaktır. Kamuoyunun, sorunlara akılcı ve bilimsel esaslarda çözüm üretilmesi doğrultusundaki beklentisi ancak bu zeminlerde karşılanabilir. Hurafelere, bilimsiz yaklaşımlara, kentsel değerleri ranta çevirmek isteyen yaklaşıma karşı insan hayatını ve bilimi savunmak ancak bu yolla mümkün olabilir.

Bu duygularla konuşmamı sonlandırıyor, İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu adına saygılar sunuyorum, başarılar diliyorum.

İMO 41. Dönem 4. Danışma Kurulu Toplantısı

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

21 Kasım 2009

Değerli Başkan,

Danışma Kurulumuzun Değerli Üyeleri,

Değerli Meslektaşlarım,

Danışma Kurulu toplantısına hoş geldiniz.

Gündemimiz konusundaki düşüncelerimi ifade etmeden önce kısaca ülke gündemine ilişkin birkaç söz söyleme ihtiyacı duyuyorum. Bunlardan ilki son birkaç ay içinde Karadeniz de dahil olmak üzerine çeşitli bölgelerde yaşanan sel felaketleridir.

Sağlıksız kentleşme, çarpık yapılaşma, riskli alanların başta dere yatakları olmak üzere iskana açılması, dere yataklarının ıslah edilmemesi veya yapılan ıslah çalışmalarının yanlış projelendirilmesi, yapılan sanat yapılarının ve menfezlerin yetersizliği, Karadeniz otoyolunda olduğu gibi yanlış güzergah seçimi ve projelendirilmesi nedeniyle yolların yağmur sularına set oluşturmaması, yeşil alanların imara açılması ve ormanların yok edilmesi gibi nedenlerle yoğun yağışlar afete dönüşmüştür.

Odamızın, diğer meslek odalarının ve bilim insanlarının uyarılarının dikkate alınmaması, merkezi ve yerel yönetimlerin rant odaklı politikaları ve kaderci yaklaşımlar ne yazık ki yağmur sularının afete dönüşmesine, can ve mal kaybına neden olmuştur. Danışma kurulumuz vesilesiyle yetkilileri bir kez daha uyarma gereği duyuyor ve doğa olaylarının afete dönüşmemesi için bilimin yol göstericiliğinde gerekli önlemleri almaya çağırıyoruz.

Değirmek istediğim ikinci konu ise ülkemizin siyasi gündemine ilişkin. Hepimizin yakından izlediği “Demokratik Açılım” tartışmaları ne yazık ki siyasi parti temsilcilerinin tarzları ve üslupları nedeniyle toplumsal bir gerilime neden olmuştur. Ülkemizin ve toplumumuzun ihtiyacı ve çıkarı barış içinde birarada yaşama koşullarının oluşturulmasından, akan kanın durdurulmasından ve ülke kaynaklarının savaşa değil halkın refahı için kullanılmasından geçmektedir. Bu süreçte biz aydınlara düşen görevin ise toplumsal gerilimleri arttırmak değil azaltmak doğrultusunda çaba harcamak olmalıdır diye düşünüyorum.

Değerli Meslektaşlarım,

Ülke gündemine ilişkin görüşlerimi kısaca ifade etmeye çalıştım, şimdi de Danışma Kurulu’muzun gündemine ilişkin görüşlerimi ifade etmek istiyorum. Bildiğiniz gibi Danışma Kurulu’muzun gündemini yönetmeliklerin görüşülmesi oluşturuyor.

41. Olağan Genel Kurulumuzun verdiği yetkiye dayanarak Oda Yönetim Kurulumuz ve ilgili arkadaşlarımızın gerçekleştirdiği hazırlıklar sonucunda yönetmelik tasarıları heyetinize sunulacak hale getirildi. Yönetmelikler sizlerin değerlendirmesine açılacak, görüş ve önerileriniz doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılarak uygulamaya alınacaktır. Odamızın en yetkili organlarından olan Danışma Kurulumuzun, örgütsel ihtiyaçlarımızın farkında olduğu ve yönetmelik üzerindeki tartışmaları başlarıyla tamamlayacağından şüphe duymuyorum.

Değerli Çalışma Arkadaşlarım,

Her ne kadar yönetmeliklerin görüşülmesi teknik, hukuki bir oturum gibi görünse de, odamızda bir süredir hakim kılınmaya çalışılan anlayışla yakından ilgili olduğu bilinmelidir. Odamız gerek iç hayatına ilişkin, gerek meslek ve meslektaşlarıyla ilgili pek çok düzenlemeye gitmiş, pek çok ilk uygulamaya imza atmıştır. Bunun anlamı açıktır: Kurumsallaşma yolunda önemli mesafeler kat edilmiş, mesleki politikalarda ve uygulamalarda keyfiyete, öznelliğe, dönemsel değişikliklere fırsat yaratılmayacak bir zemin hazırlanmıştır.

Bugün ele alacağımız; Kongre, Kurultay ve Sempozyum Düzenleme, Mali İşler, Satın Alma, Birlikçilik ve Eksperlik Yönetmelikleri kurumlaşma sürecinin asli unsurları olarak Oda mevzuatına dâhil olacaktır. Bu yönetmeliklerin ilk olmadığı, daha önce de, Genel Sekreterlik Yönetmeliği'nden Basın Yayın Yönetmeliği'ne, Meslek İçi Eğitim Yönetmeliğinden SİM Yönetmeliği'ne kadar örgütsel ve mesleki ihtiyaçlarımıza istinaden hemen her konuda yönetmelikler yayınlandığını ve uygulamaların bu çerçevede hayata geçirildiği bilginiz dâhilindedir.

Değerli Meslektaşlarım,

Yönetmelik taslaklarını tartışırken, küçük büyük her türlü katkıya ihtiyaç olduğunu; sizlerin mesleki ve örgütsel deney ve bilgi birikiminizin değerli sonuçlar yaratacağına eminim. Değerli potansiyelinizi açığa çıkarmada şüphesiz kıskanç davranmayacaksınız. Çünkü buna örgütümüzün ihtiyacı olduğunu bilmenizi istiyorum. İnanıyorum ki her katkı, kurumlaşmamıza, örgütsel hayatımızın pekişmesine katkı sağlayacaktır. Bugün gerçekleştireceğimiz mesai, tatlı bir yorgunluğa neden olacak ama geleceğimizin kurgulanmasında tartışılmaz bir öneme işaret edecektir.

Değerli Meslektaşlarım,

41. çalışma döneminin yavaş yavaş sonuna yaklaşıyoruz. Bir süre sonra şubelerimiz kongrelerine başlayacak. Bizler bir taraftan kongrelere hazırlanırken, bir taraftan da bilimsel-mesleki etkinliklerimizi tamamlamaya, 41. döneme ait kararları hayata geçirmeye çalışıyoruz.

Meslek içi eğitim çerçevesinde gerçekleştirilen kursların ulaştığı düzey, meslektaşlarımızın kurslara gösterdiği ilgi, mesleki niteliklerle ilgili soru işaretlerinin zaman içerisinde ortadan kalkacağına göstergesi sayılmalıdır. SİM yönetmeliği kapsamında gerçekleştirilen etkinliklere katılım oranı, mayanın tuttuğunun bir başka ifadesidir.

Değerli Arkadaşlar,

Son birkaç aydır pek çok sempozyum, konferans, kongre topladık. Mesleki alanımıza dair önem arz eden tartışmalar gerçekleştirdik. İnşaat mühendisliği eğitiminden çelik yapılara, yapım yönetimi ve yapı işletmesinden tarihi eserlerin güçlendirilmesine, ulaştırmadan deprem ve tsunamiye, iş güvenliği ve sağlığından yapı denetimine kadar geniş bir yelpazede, mesleki alanımızın temel konularıyla ilgili bilimsel, yol gösterici, ufuk açıcı görüşlerin dile getirilmesine zemin hazırladık ve sonuçlarını kamuoyuyla paylaştık.

Değerli Arkadaşlar,

41. çalışma dönemine ilişkin değerlendirmeler kongre sürecinde yapılacaktır. Bugün için, kongre sürecinin başarılı geçmesini dilemekle yetiniyor ve sözlerime burada son veriyorum.

Bitirirken; mesleğimizin vizyonu olabilecek değerdeki yönetmelik taslaklarının hazırlanmasında emek harcayan mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyor, başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

3. Geoteknik Sempozyumu

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

3 Aralık 2009

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Adana Şubemiz tarafından düzenlenen 3. Geoteknik Sempozyumuna hoş geldiniz. Konuşmama başlamadan önce, mesleğimizin önemli bir uzmanlık alanı olmasına rağmen ne yazık ki spesifik bir alan gibi algılanan geoteknikle ilgili sempozyum düzenleyen Adana Şubemizin değerli başkan, yönetici ve çalışanlarına Yönetim Kurulu’ muz adına teşekkür etmek istiyorum

Sempozyum onur kurulunun, bilim kurulunun, düzenleme kurulunun ve sekreteryasının katkılarını ve rehberliğini unutmamız ise mümkün görünmüyor. Odamızın davetini kabul etme ve görüşlerini bizlerle paylaşma nezaketini gösteren değerli bilim insanlarımıza da teşekkürlerimi iletiyorum.

Mesleki alanımız açısından önemi tartışılmaz olan bir konuya bilimsel, akademik bir pencereden bakılmasını sağlayacak bir olanak yarattı; örgütümüz bunun değerini bilecek, mesleki vizyonumuzun oluşmasında, bu zeminde gerçekleşecek tartışmalardan feyz alacaktır.

Değerli Konuklar,

Değerli Katılımcılar,

Türkiye bir deprem ülkesidir. Asırlardan bu yana Anadolu coğrafyasında çok sayıda değişik büyüklükte deprem yaşanmış, binlerce insan hayatını kaybetmiş, telafisi mümkün olmayan ekonomik sonuçlara yol açmıştır. Bunlar yaşanan gerçeklerdir ve herkesin malumudur.

Bir doğa hareketi olan depremin doğal afete dönüşmesine yol açan bir başka gerçeklik daha bulunmaktadır. Bu gerçeklik aynı zamanda, geoteknik üzerine tartışılmasını ve önemle durulmasını zorunlu kılmaktadır. Aynı veya birbirine yakın büyüklükteki depremlerin farklı zemin koşullarında, yol açtığı zararlar, neden olduğu yıkımlar karşılaştırıldığında, nüfus yoğunluğu ve çarpık yapılaşma gibi değişik etkenlerle birlikte önemli farklılıklar gösterdiği bilinmektedir.

Özellikle deprem sonrası oluşan hasar ve yıkımlarda görülen bu önemli fark, diğer etmenlerle birlikte zeminin ve zemine uygun yapının önemini göstermektedir. Aynı depremde, bir yapının ayakta kalması ile bir başkasının yıkılmış olmasının nedeni aynı soruna işaret etmektedir. Bırakalım aynı kentte bulunmayı, aynı sokakta farklı sonuçlar doğuran yapılar bulunmaktadır.

Depreme dayanıklı yapı tasarımı ilkelerine uygun bir biçimde projelendirilmiş, temel tasarımı zemin tipine uygun olarak seçilmiş ve projesine uygun bir biçimde inşa edilmiş yapılarda ciddi bir hasar oluşmadığı görülmüştür.

Değerli Meslektaşlarım,

Zemin etüdünden başlayarak inşa sürecinin bitimine kadar tüm aşamalarda inşaat mühendislerinin sorumluluğu büyüktür. Kanunlar yapının projelendirilmesinden inşaatının tamamlanmasına kadar yapı inşa sürecinin tüm aşamalarından inşaat mühendislerini birincil derecede sorumlu tutmaktadır. Sorumluluk bizdedir.

İnşaat mühendisleri, mesleki açıdan tüm önlemlerin alınıp alınmadığına, zemin koşullarına uygun temel sisteminin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine, zemin-üst yapı ilişkisi arasındaki uyumun sağlanıp sağlanmadığına dikkat etmeli, bütün bilgi, birikim ve deneyimini bu doğrultuda kullanmalıdır. Depremi değil, sağlıksız yapıların öldürdüğü gerçeği, bu hassasiyetin bir başka ifadesi olarak kabul edilmelidir.

Değerli Meslektaşlarım,

Geoteknik, mühendislik disiplinleri arasında tartışmalı bir konuya işaret etmektedir. Hatırlanacağı gibi, geçtiğimiz yıllarda, YÖK’ün, Türk Dil Kurumu’nun ve meslek odalarının dahil olduğu bir tartışma

süreci yaşanmış, geoteknik mi jeoteknik mi tartışması geniş bir yelpazede yapılmıştı.

Tartışma, İMO görüşünün doğruluğunun anlaşılmasıyla sona ermiş, YÖK'ün, TMMOB'ye ilettiği yazıyla, geoteknik mühendisliğinin, inşaat mühendisliği içinde mütalaa edilmesi gereken alt uzmanlık alanı olduğu tescil edilmiş ve geoteknik sözcüğü Türk Dil Kurumu tarafından Türkçe sözlüğe eklenmişti.

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Geoteknikle ilgili bir başka hukuki süreç halen devam etmektedir. Bilindiği gibi Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, "3030 Sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlamış, Odamız ilgili yönetmeliğin, 4. maddesinin, 5. fıkrasının (b) bendinin 1, 2 ve 3. alt bentlerinin yürütmeyi durdurma ve iptali için dava açmıştır. Yürütmeyi durdurma istemi kabul görmemiş olsa da iptal davası sürmektedir.

İlgili yönetmelik, yeraltının dinamik esneklik direnişleri ve yerin dayanımı, taşıma gücü, yer altı suyu varlığı, yeraltı yapısı, deprem bölgelenmesi, yer kırıklıklarının hareketleri, oturma, sıvılaşma ve yer kaymalarının boyutları gibi zeminin fiziki özelliklerini belirleyen çalışmaların jeofizik mühendislerince; Sondajlar, arazi çalışmaları, zemin ve kaya mekaniği, laboratuvar deneylerini ihtiva eden zemin-yapı etkileşiminin analizinde kullanılacak temel-zemin, zemin profili ve zemini oluşturan birimlerin fiziki ve mekanik özelliklerini konu alan çalışmaların jeoloji mühendislerince; Zemin mekaniği, zemin dinamiği ve zemin emniyet gerilmesi hesaplaması gibi çalışmaların inşaat ve jeoloji mühendislerince yapılacağını belirtmektedir.

Odamız bu düzenlemeye, inşaat mühendisliğinin mesleki faaliyet alanının kısıtlandığı gerekçesiyle itiraz etmiş ve itirazını üniversitelerimizin ve bilim insanlarının görüşleriyle dayanaklı hale getirmiştir.

Değerli Meslektaşlarım,

Üzerinde durmak istediğim bir başka konu, Odamızın geoteknikle ilgili çalışmalarıdır ki, bu alanda önemli mesafeler alındığını, birikim sağlandığını belirtmek istiyorum. 41. Dönem Çalışma Programı kapsamında Geoteknik Kurulu oluşturulmuş, kurul çalışmalarından önemli çıktılar elde edilmiştir.

Geoteknik Kurulu tarafından, Geoteknik Hizmetleri Yönergesi hazırlanmış, zemin ve temel etüdü çalışmalarına bir disiplin getirilmiştir. Ayrıca yönerge ile statik projeye veri teşkil eden "Geoteknik Değerlendirme Sorumlusu Sicil Durum Belgesi" düzenlenme çalışmaları başlamıştır.

Değerli Katılımcılar,

Odamızın yayın organı Teknik Güç dergisinin son sayısını okuma şansınız olduysa, "İMO bilimin ışığında mesaisine devam ediyor" başlığı dikkatinizi çekmiştir. Son sayımızın neredeyse tamamı son ay içerisinde gerçekleştirdiğimiz bilimsel içerikli sempozyum ve kongrelere ayrıldı. Bir meslek odasının, üyeler ve toplum nezdindeki meşruluğu ve vazgeçilmezliği etkinliklerin bilimsel zemine oturmasıyla, mesleğe ve meslektaşlarına dönük girişimlerle, mesleki bilgi ve birikimi toplumsal yarar doğrultusunda kullanmasıyla sağlanır ki, İMO' nun bu noktada epey mesafe kat ettiğini söylemek durumundayım.

Son iki ayda odamız İstanbul'dan Diyarbakır'a çeşitli illerimizde, Ulaştırma Kongresi'n den Geoteknik Sempozyumu'na sekiz ayrı konuda etkinlikler düzenlemiştir. Meslek alanımıza ilişkin sorunları tartışmaya, meslektaşlarımızı yetkinleştirmeye ve kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik olarak düzenlenen bu ve diğer etkinlikler, Odamızın önemli bir potansiyele sahip olduğunu, bilim insanlarının oluşturduğu çeperin mesleğimizin teorik çerçevesini oluşturduğunu, zenginleşmesini sağladığını, vizyonumuzun belirlenmesinde önem taşıdığını göstermektedir.

Değerli Konuklar,

Bu ve benzeri zeminler, inşaat mühendislerinin, geoteknik ile ilgili ısrarını, azmini ve hakimiyetini sergilemesi, pekiştirmesi açısından değerlidir. Konularımızın çeşitliliği ve zenginliği, açılış konuşmalarını doğal olarak sınırlandırmaktadır.

Konuşmama son verirken, İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu adına sempozyuma başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

Odamızın 55. Kuruluş Yıldönümü Töreni

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

19 Aralık 2009

Değerli Arkadaşlar,

Bugün odamızın kuruluşunun 55. yıldönümü. Odamızın 55 yıllık birikimi ve coşkusuyla hepinizin “İnşaat Mühendisleri Günü”nü kutluyorum. HEPİNİZ HOŞ GELDİNİZ.

Bugün aynı zamanda 19 Aralık tarihinin “İnşaat Mühendisleri Günü” olarak kutlanmaya başlanmasıyla da 50. yıldönümü. 1960 yılından beri yaşadığımız bu geleneksel günü bu yıl 50. kez kutluyoruz.

Bir haftadan beri tüm şubelerimizde “İnşaat Mühendisleri Günü” kapsamında çeşitli etkinlikler düzenleniyor. Bu geceki etkinliğimizde, İnşaat Mühendisleri Günü’nü kutlamanın yanı sıra, meslekte 40. ve 25. yılını dolduran arkadaşlarımıza küçük birer teşekkür etme fırsatı bulacağız.

İMO 41. Dönem Yönetim Kurulu adına, mesleğinde 40. ve 25. yılını dolduran arkadaşlarımıza, bu süre boyunca mesleğimize ve odamıza yaptıkları değerli katkılardan ötürü teşekkür ediyor, şükranlarımı sunuyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Hepimizin bildiği gibi, Türkiye, sosyal ve siyasal gelişmelerin oldukça hızlı yaşandığı bir ülke. Gelişmiş toplumlarda uzun yıllara yayılan sosyal değişimler, Türkiye’de çok kısa zaman dilimi içerisinde yaşanabiliyor. İşte bu yüzden bugünün Türkiye’si ne 40 yıl öncekine ne de 25 yıl öncesine benziyor.

Bugün meslekte 40. yılını dolduran arkadaşlarımız 1969 yılı mezunlarından oluşuyor. 1969 yılı, Türkiye’de özellikle üniversitelerdeki gençlik hareketinin büyük bir yükselişe geçtiği dönem olmuştur. “Demokrasi” ve “Bağımsızlık” talepleri etrafında bir araya gelen gençler, okul derneklerinde ve kulüplerinde başlattıkları mücadeleyi sokaklara taşıyıp, ülkemizin sorunlarıyla ilişkilendirmişlerdir. Bugün aramızda bulunan pek çok arkadaşımızın da yer aldığı “Özel Mühendislik Akademilerinin Kapatılması” için verilen mücadele, “6. Filo”ya karşı verilen mücadeleyle, “Boğaz’a Değil, Zap Suyuna Köprü” kampanyasıyla iç içe geçmiş ve bu dönemde büyük bir kitlesellik yakalamıştır.

1969 yılı içerisinde Odamızın gençlerle kurduğu bu sıcak ilişki, genç inşaat mühendislerinin 1970’li yıllardan itibaren Oda yönetiminde ağırlık kazanmasına yol açmıştır. Bu değişim, Odamızın ve TMMOB Örgütülüğünün toplumcu değerlerle örülmüş muhalefet geleneğinin yaratılmasını sağlamıştır.

Bugün meslekte 25. yılını dolduran arkadaşlarımızın mezuniyeti ise 1984 yılına rastlamaktadır. Mücadeleyle geçen 1970’li yılların ardından gelen 12 Eylül Darbesi’nin baskı ve şiddeti, 1984 yılında mezun olan arkadaşlarımızın öğrencilik yıllarına eşlik etmiştir. 1969 yılında üniversiteleri kaplayan umut ve coşkunun yerini 1984 yılında korku ve tedirginlik almıştır.

Birbirinden apayrı iki tarihsel dönem olan 1969 ve 1984 yılları içerisinde değişmeden kalan en önemli şey, odamızın ülkemize, mesleğimize ve üyelerimize sahip çıkma anlayışı olmuştur. Odamız, 1969 yılının o hareketli günlerinde üyeleriyle ilişkisini geliştirmek için ne denli gayret gösterdiyse, aynı gayreti 1984 yılında da göstermiş, ülkemizin en zor günlerinde mesleğimize ve üyelerimize sahip çıkma mücadelesini sürdürmüştür. Bu mücadelenin 40 yıl önceki adı “hak alma, demokratikleşme ve bağımsızlık” iken 25 yıl önceki adı ise “birleşme, dayanışma ve onarım” olmuştur. İşte bu yüzden, 1969 yılında İTÜ Öğrenci Birliği Başkanı olan Harun Karadeniz’in mücadelesiyle, 1984 yılında odamızın Başkanlığını yapan Güney Özcebe’nin mücadelesi birbirinin devamı olarak görülmelidir. Odamızın mücadelesiyle özdeşleşmiş bu iki arkadaşımızı hepinizin huzurunda bir kez daha saygıyla anıyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Bugünün Türkiye’sinin bundan 40 ve 25 yıl öncesinin Türkiye’sinden farklı olduğunu belirtsem de, bugün ülkemizde yaşadığımız sorunların pek çoğu o dönemlerden itibaren birikerek gelen sorunlardır.

Ülkemizin en yakıcı gündemi Kürt Sorunu etrafında yaşanan gerginlik ve çatışmalardır. Bugün hep-

mizin içini kanatan bu sorunun sorumluları, bundan kırk yıl önce, “Boğaz’a Değil, Zap Suyuna Köprü” çağrılarına kulak tıkayan anlayıştır. Yıllarca, ülkenin belirli bir coğrafyasını, belirli bir halkını yatırımlardan, sosyal haklardan, siyasetten ve yaşamsal ihtiyaçlardan dışlayan siyasi iktidarlar, Kürt Sorunu’nu çözümsüzlüğe itmiştir.

Yıllardır birikerek büyüyen ve çetrefilleşen bu sorunu çözmek için artık sadece Zap Suyuna köprü yapmak yetmeyecektir. Bugün köprü inşa etmemiz gereken yer, yıllardır kin ve nefretle doldurulan kardeş iki halkın yürekleridir. Odamız, tıpkı 40 yıl önce yaptığı gibi böylesi bir gönül köprüsünün, barış köprüsünün, kardeşlik köprüsünün kurulması için elinden geleni yapacaktır.

Değerli Arkadaşlar,

Bugün ülkemizin karşı karşıya olduğu bir diğer sorun ise giderek büyüyen ekonomik krizdir. Bu krizin sorumluları bugünkü siyasi iktidar olduğu kadar, 1980’li yıllardan itibaren uygulanan neo-liberal ekonomik programlardır. Kamu yatırımları yerine özelleştirmeleri, sosyal devlet yerine ticarileştirmeyi, korumacı tedbirler yerine serbest piyasacılığı, halk yararı yerine kârlılığı öne çıkartan zihniyet bugünkü krizin asıl nedenidir.

Birbiri ardına yaşadığımız derin krizlere rağmen neo-liberal politikalarda ısrar edilmektedir. Bilinmelidir ki, onlar serbest piyasayı savunmakta ne kadar ısrarcıysa bizler de toplumu savunmakta o kadar ısrarcı olacağız. Halktan, emekten, demokrasiden, eşitlikten, barıştan ve özgürlüklerden yana ısrarımızı sürdüreceğiz.

Değerli Arkadaşlar,

Bir kurumu ayakta tutmak, ısrar ve kararlılık gerektirir. İMO 55 yıldır kurumsal gücünü arttırarak varlığını sürdürüyorsa eğer, bunun nedeni 55 yıldır toplumdan ve bilimden yana ısrarlı tutumumuzdur. Bugüne kadar odamızın görüşleri siyasal iktidarların dümen suyuna göre değil, toplumsal ihtiyaçlara ve bilimsel gerçeklere göre biçimlenmiştir. Bu tutumumuzun haklılığı tarih tarafından defalarca tescil edilmiştir. 55 yıl içerisinde meslek alanımıza ilişkin geliştirdiğimiz toplumcu ve bilimsel yaklaşımlar, güncelliklerini ve haklılıklarını korumaya devam etmektedir.

Dün söylediklerimizin bugün bizleri haklı çıkartması, yarına ilişkin söz söyleme cesaretimizi arttırmaktadır. Bu nedenle geçtiğimiz çalışma dönem boyunca hep birlikte çok sayıda eylem ve etkinlik yaptık. İnşaat mühendisliği eğitiminden çelik yapılara, yapım yönetimi ve yapı işletmesinden tarihi eserlerin güçlendirilmesine, ulaştırmadan deprem ve tsunamiye, iş güvenliği ve sağlığından yapı denetimine kadar geniş bir yelpazede, mesleki alanımızın temel konularıyla ilgili bilimsel, yol gösterici, ufuk açıcı görüşlerin dile getirilmesine zemin hazırladık ve sonuçlarını kamuoyuyla paylaştık. Bununla da yetinmeyerek, tıpkı 17 Ağustos’ta Gölçük’tе yaptığımız gibi fikirlerimizi toplumla paylaşmak için sokaklara çıktık. Umarız hep birlikte ürettiğimiz fikirler ülkemize, mesleğimize ve üyelerimize katkı sağlar.

Bir yandan meslek alanımıza ilişkin fikirlerimizi oluştururken, diğer yandan da kurumsal kimliğimizin geliştirilmesi için de faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Oda hayatının sağlıklı bir işleyiş kazanması için yürüttüğümüz iç mevzuatımıza ilişkin çalışmalarımızda yoğun bir şekilde devam ediyoruz.

Odamızın kurumsal kimliğinin asıl teminatı ise kuşkusuz gençlerle kurduğumuz bağ olacaktır. Bu bağ güçlü kılabilmek için geçtiğimiz yıl içerisinde önemli etkinlikler yapılmıştır. Mart ayında düzenlenen İMO 2. Öğrenci Üye Kurultayı ve peşinden gelen Genç-İMO Yaz Eğitim Kampı odamızın geleceğinden daha da umutlu olmamızı sağlamıştır.

Değerli arkadaşlar,

Sözlerime son vermeden önce meslekteki 40. ve 25. yılını dolduran arkadaşlarımızı bir kez daha tebrik ediyorum. Odamıza ve mesleğimize yaptıkları katkının hiç unutulmayacağına inanıyorum.

Bugün mesleğinde 40. yılını dolduran arkadaşlarımız 1969 yılında Neil Armstrong’un Ay’a ilk kez ayak basışına tanıklık etmişti. Aynı arkadaşlarımız geçtiğimiz günlerde Ay’ın bombalanmasına da tanık olmuşlardır. Bugün mesleğinde 25. yılını dolduran arkadaşlarımızın 40. yıllarını kutlarken umarım Ay hala yerinde duruyor olur.

Nice kutlamalarda, nice yıldönümlerinde buluşmak üzere, hepinize saygılarımı ve sevgilerimi sunuyorum, akşamınızın güzel geçmesini diliyorum.

İMO İstanbul Şube Genel Kurulu

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

23 Ocak 2010

Değerli Başkan ve Divan Kurulu Üyeleri,

Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Çalışma Arkadaşlarım,

Değerli Konuklar,

İnşaat Mühendisleri Odası 42. Olağan Genel Kurulu'na hoş geldiniz.

Sizleri, İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

İstanbul Şubemizin Değerli Üyeleri,

Elbette her şubemiz, kendine özgü özellikler taşımakta, her şubemizin genel kurulu Odamız açısından önem arz etmektedir. Ancak İstanbul için ayrı bir parantez açılması kaçınılmazdır.

Kadim çağlardan günümüze bir yolculuğa çıkarsak, her dönemeçte, bu yedi tepeli kent tanıklığı ile bizlere yol gösterecektir.

Devirler kapatmış devirler açmıştır. Bizans'tan Osmanlıya geçişi de insanlık için önem arz etmiştir, Osmanlı'nın son başkenti olması da. Osmanlı'ya sonra katılmış, Osmanlı'nın kendisi olmuştur.

Ulusal Kurtuluş Savaşı'na uzak hali, içinde isyanlar, itirazlar barındırmasına engel olmamış, idari yapılanma başka kentlere kaydırılrsa da, yeni ve genç Cumhuriyetin en gözde, en baskın ve en belirleyici kenti haline gelmiştir. İstanbul, Türkiye'nin kendisi, Anadolu'nun resmi olmuştur. Geç bir araya gelmiş ancak doya doya yaşamış âşıklar gibidir İstanbul. Siyasette, ekonomide, kültürde, sanatta, sporda belirleyiciliği buradan kaynaklanmaktadır.

Sizler, bu yedi tepeli kenti imar edenler, bunun tanığı değil misiniz? Sağlıksız kentleşmeden, sağlıksız yapılaşmadan söz edildiğinde ilk akla gelen hangi kettir? Hangi kentin ulaşımı bir kangren halini almıştır, hangi kentin yeşili, su havzaları, tarihsel dokusu ne işe yaradığı belli olmayan boğaz köprüleriyle, çevre yollarla yok edilmiştir? Hangi kentte su taşkınları onlarca insanın canına kıymaktadır? Hangi kent, sessiz sedasız yüzbinlerce insanın hayatına mal olacak bir depremi beklemektedir? Gelir adaletsizliğine, zenginler ve yoksullar arasındaki uçurumun derinliğine dair ilk örnek verilen kent hangisidir? Hangi kentte, çöpten ekmek toplayarak karnını doyuran insanlarla, akıllı binalarda ultra lüks hayat sürenler ana arterlerde yan yana gelmekte, oradan kendi dünyalarına dağılmaktadır? İşsizlik, yoksulluk, suç işleme oranlarında her daim ilk sırada yere alan kent hangisidir?

Değerli Arkadaşlar,

İstanbul'un önemi sadece az önce sıraladığım olumsuzluklardan kaynaklanmamaktadır. İstanbul, tarihin her döneminde bu eşitsiz, adaletsiz düzene karşı açığa çıkışın simgelerinden biri olmayı başarmış bir kettir. İlk işçi grevlerine, en uzun süren işçi direnişlerine, antiemperyalist gösterilere, 68 kuşağında simgeleşen antiemperyalizme, Dolmabahçe direnişine, 6. Filo'nun denize dökülmesine, gecekonduların barınma hakkı için başlattığı mücadeleye, görkemli 1 Mayıs kutlamalarına ev sahipliği yapmıştır.

Biz inşaat mühendisleri, biz bu ülkenin teknik insanları, biz bu ülkenin aydınları olarak şimdi hangi İstanbul'dan yana olduğumuzu, hangi İstanbul'un çoğalmasını istediğimizi, 42. Genel Kurulumuz aracılığıyla bir kez daha kamuoyuna deklere edeceğiz. Ya haramilerin İstanbul'unun yanında olacağız, saltanatlarının devamını savunacağız ya Tophane'de koyun koyuna yatan çocukları sefaletten, yoksulluktan kurtarmak en büyük düşümüz olacak.

Değerli Arkadaşlar,

Bu şehrin her karışıyla her köşesiyle, her yapısıyla ilgili biz inşaat mühendislerinin sözü bulunuyor. Takip ettiğinizden, katkı sağladığınızdan eminim. İstanbul Şubemizin basın açıklamalarına, etkinlikle-

rine, hazırladığı raporlara dikkatinizi çekmek istiyorum. Nerede bir bina yıkılsa İstanbul Şubemiz oradadır ve birkaç gün sonra konu ile ilgili rapor kamuoyuyla paylaşılmıştır. Ne zaman su taşkını yaşansa, İstanbul Şubemiz dere yataklarının haldeki durumu ve su taşkınlarının nedenleriyle ilgili ayrıntılı çalışmalar gerçekleştirmiş ve kamuoyunu bilgilendirmiştir.

Kent içi ulaşım, boğaz geçişleri, çevre yollar, deprem hazırlıkları İstanbul Şubemizin söz söylediği konular olmuş, söz söylemenin ötesinde, sorunların çözümüne dair alternatif öneriler geliştirilmiştir. Yaşanılabilir bir kent için, sağlıklı kentleşme için, güvenli yapılar için biz inşaat mühendislerinin hedefleri arasındadır. Çünkü inşaat mühendisleri bilmektedir ki, yaşanılabilir bir kent için, haramilerle mücadele etmek gerekmektedir.

Bakın neler yapıyor haramiler: Bütün kentsel değerler sermayeye peşkeş çekiliyor. Kentler kapitalizmin av alanları olacak şekilde yeniden düzenleniyor. İçilen sudan, teneffüs edilen havadan bile rant elde ediliyor. Ulaşım, su, enerji, barınma gibi en temel haklar, paranın insafına bırakılıyor. Dere yataklarında yapılaşmaya göz yumuluyor. Yeşil alanlar, su havzaları imara açılarak talan edilmesi sağlanıyor. Yerel kamusal hizmetlerin tamamı özelleştiriliyor. Yerel yönetimler neo liberal politikaların uygulama alanı olarak görülüyor. Kentsel dönüşüm projeleriyle, yoksullar kent hayatının dışına çıkartılıyor. Kent merkezleri büyük alışveriş merkezlerine, akıllı konutlardan oluşan sitelere teslim ediliyor. Deprem önlemleri adı altında sadece kentsel dönüşüm projeleri öneriliyor. Belediyeler ticarethane, kentliler müşteri görülüyor.

Değerli Meslektaşlarım,

İstanbul Büyükşehir Belediye yönetiminin uygulamalarına karşı, İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından sürdürülen mücadelenin kayıt altına alınması gerekmektedir. İstanbul Şubemiz tarafından açılan davaların, hazırlanan raporların, gerçekleştirilen etkinliklerin ayrıntılı bilgileri Çalışma Raporunda yer almaktadır.

Bu bilgilere göz atıldığında, şu açığa çıkmaktadır: İstanbul şubemiz kente, kentliye karşı işlenen suçlarda taraf olmuş, kentini ve kendini savunacak cesareti göstermiştir. İstanbul'un yağmalanmasına göz yummamış, haddi hesabı olmayan bir mücadele sergilemiştir. Çünkü bizim hesabımız, İstanbul'un yaşanabilir bir kent olması üzerinedir. Çünkü bizim hesabımız, insanın mutluluğu üzerinedir. Çünkü bizim hesabımız, bilim, mesleki bilgi ve aydınlanma üzerinedir.

Değerli Dostlar,

Birinci Boğaz Köprüsü'nün yapılmasına o gün karşı çıkan inşaat mühendislerinin kılavuzu neyse, hangi saiklerle itirazlarını dayanaklı hale getirdilerse, bugün sürdürülen tartışmalarda inşaat mühendislerinin aynı yaklaşımı sergilemesi, bilimden, kamusalıktan beslenen geleneğin inatla ve ısrarla yoluna devam ettiğini göstermektedir.

1969 yılında, "Boğaza değil, Zap Suyu'na köprü" şiarıyla, Hakkâri'ye giden grubun büyük kısmını inşaat mühendisleri oluşturduysa, bugün de inşaat mühendisleri su hakkı için, barınma hakkı için, güvenli yaşam hakkı için mücadele eden kent yoksullarının yanında yer almakta, kent yoksullarının mücadelesini mesleki-bilimsel katkı sağlamakta tereddüt göstermemektedir. İşte İMO budur değerli arkadaşlar.

Değerli Konuklar,

Şubelerimiz genel kurullarını 23-24 Ocak tarihlerinde gerçekleştiriyor. Bu tesadüf, anlamlandırmak gerekiyor. Çünkü, 24 Ocak ülkemiz açısından bir kırılma gününe işaret ediyor. Bugün yaşadığımız kötülüklerin pek çoğunun müsebbibi 24 Ocak 1980 tarihinde alınan kararlardır. O kararlardır ki, sorunsuz, sıkıntısız uygulanması için 12 Eylül askeri darbesi gerçekleştirilmiştir. O kararlardır ki, uzun soluklu olması için baskıcı, yasaklayıcı Anayasa ve yasalar hazırlanmıştır.

Grevler yasaklanmış, sendikalar kapatılmış, örgütlenme ve düşünce özgürlüğü rafa kaldırılmış, yüzbinlerce insan cezaevlerine atılmış, işkenceden geçirilmiştir. Türkiye bir korku toplumu haline getirilmiş ve böylece 24 Ocak kararları hiçbir dirençle karşılaşmadan uygulanmıştır.

Değerli Katılımcılar,

24 Ocak kararlarıyla Türkiye, neo liberal politikalarla eklemlenmiş, Turgut Özal'ın Bülent Ulusu Hükümetindeki görevi ve devamındaki Başbakanlığı sırasında liberal politikaların ilk uygulamaları

hayata geçirilmiştir. Türkiye’de özelleştirme sürecinin başlangıcı olarak 1980’li yılların ilk yarısı kabul edilir. O tarihten bu yana kamusal değerlerin tamamına yakını ulusal, uluslararası büyük sermaye gruplarına satılmıştır. Tüpraş’tan Tekel’e, elektrikten kağıda, et balıktan Sümerbank’a özelleştirme kıskaçı kamusal üretimi teslim almıştır. Özelleştirmelerin işsizlik, verimsizlik, sendikasılaştırma, kamunun vergi kaybı olarak yansması ise zaten arzu edilen bir sonuç olarak kabul edilmiş, özelleştirme mağduriyeti yaşayan geniş kesimler ortaya çıkmaya başlamıştır.

Bugün eylemleriyle AKP iktidarını sarsan Tekel işçilerinin yaşadığı sorun, özelleştirme mağduriyetinin son halkasını oluşturmaktadır. Siyasi iktidar Tekel direnişini kırabilirse, sırada şeker fabrikalarında çalışanların tasfiyesi başlayacak ki, AKP iktidarı 4-C olarak adlandırılan sistemle güvencesizliği iş yaşamının belirleyicisi haline getirmeye çalışmaktadır. Odamız tarafından hazırlanan Özelleştirme Raporu incelendiğinde, özelleştirmelerin yarattığı vahim sonuçlar tüm çıplaklığı ile görülebilir.

Değerli Meslektaşlarım,

Devlet Su İşleri, Karayolları Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı gibi, en başat altyapı hizmetlerinin üretildiği kurumlarda, kısmi düzeyde gerçekleştirilen özelleştirmeler ve taşeronlaştırma, mesleğimizin uygulama alanlarını daraltmış, işsizliği, sağlıksız çalışma koşullarını ve düşük ücretleri, nitelik kaybını mesleğimizin belirleyicisi haline getirmiştir. AKP iktidar neo liberal politikaların gereği tam olarak yerine getirme hedefiyle karar ve uygulamalarına yön vermektedir.

Bir ülke düşünün ki, mühendislik, mimarlık alanlarını bile uluslar arası sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda tanzim etmeye çalışmaktadır. İşte, dikkat çektiğimiz, mücadele ettiğimiz böyle bir anlayıştır.

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

12 Eylül’ün yarattığı olumsuz sonuçlar, salt ekonomik alanda karşımıza çıkmıyor elbette. Neredeyse son birkaç yılın tek belirleyicisi olan Ergenekon davası, ister istemez projektörlerin ülkemizin bu en karanlık dönemine çevrilmesini sağladı. Son yıllarda yaşanan gerilimler, darbe ve demokrasi tartışması arasında biz hâlâ, 12 Eylül döneminin karanlık ilişkilerinin deşifre edilmesini ve 12 Eylülcülerin yargı önüne çıkartılmasını bekliyoruz.

Açıkçası bu gerçekleşene kadar, Ergenekon adı altında yaşanan sürece soru işaretleriyle yaklaşmaya devam edeceğiz. Karanlık ilişkilerin, çetelerin açığa çıkarılmasını, darbecilerin yargılanmasını destekliyoruz. Devlette gizliliğin değil şeffaflığın hakim olmasını istiyoruz. Savaş kışkırtıcılarının karanlık tezgâhlarının afişe edilmesini talep ediyoruz. İrkçi ve şoven yaklaşımların, düşmanlıktan beslenen anlayışların toplumsal hayatın dışına atılması gerektiğine inanıyoruz.

Türkiye’nin en büyük sorununun barışın ve kardeşliğin tesis edilmesi olduğunu düşünüyoruz. Ve bu doğrultuda atılacak adımları desteklemeye hazırız. Buradan siyasi iktidara çağrı yapıyorum. Ortaya çıkan inandırıcılık sorununu ortadan kaldırmayı istiyorsanız, 12 Eylül darbecilerinin yargılanmasını olanaksız hale getiren Anayasanın geçici 15. maddesini kaldırın. Kenan Evren’i Çankaya Köşkünde ağırlamanın ne anlama geldiğini fark edin, demokrasinin gereğini yerine getirin.

Değerli Konuklar,

İstanbul Şubemizden en ücra köşedeki temsilciliğimize kadar, Odamızın son yıllarda çok önemli işlere imza attığını, Odamızın geleceğini garanti altına alacak uygulamaların başlatıldığını belirtmek istiyorum. Fiziki altyapımız geçmişle karşılaştırılmayacak oranda gelişmiş, Odamıza ve mesleğimize yakışır bir hale getirilmiştir. Çıkarılan yönetmeliklerle, genel sekreterlikten, basın yayın faaliyetlerine, SİM’den personel ücretlerine kadar hemen her konu mevzuata ve belli bir disipline bağlamıştır ki, kurumsallaşmanın en önemli unsuru budur. İMO, meslektaşlarımıza ve mesleki alanlarımıza dönük düzenlemeler gerçekleştirmiş, özellikle belgelendirme faaliyetleri Odamızın ayırt edici özelliği olmuştur.

Meslek içi eğitim, kurslar meslektaşlarımızın niteliğini yükseltmeyi hedefleyen uygulamalar olarak düşünülmüş ve yaygın bir biçimde hayata geçirilmiştir. Sadece 2009 yılında Odamız 18 sempozyum, kongre, çalıştay düzenlemiştir.

İnşaat Mühendisliği Eğitim Sempozyumundan Tarihi Eserler Sempozyumuna, Yapı Denetim Sempozyumundan Ulaştırma Kongresine kadar hemen bütün mesleki uygulama alanlarımızda bilim-

sel zeminler oluşturulmuş, İMO inşaat mühendisliği mesleğinin referans kurumu olmayı başarmıştır.

Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Konuklar,

Değerli Çalışma Arkadaşlarım,

Konuşmama burada son veriyorum.

Biliyorum ki konuşmamda kısaca değindiğim bütün konular, benden sonra konuşacak arkadaşlarım tarafından ayrıntılı bir biçimde ele alınacak, genel kurulumuzda gerçekleşecek özgür tartışmalar, Odamız için ilerletici, geliştirici, öğretici unsur olacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle başarı dileklerimi paylaşıyor, saygılar sunuyorum.

İMO Ankara Şube Genel Kurulu

İMO Yönetim Kurulu II. Başkanı Alaettin Duran

23 Ocak 2010

Değerli Divan Kurulu Üyeleri

Sevgili Meslektaşlarım,

Değerli Konuklar,

Ankara Şubemizin 19. Genel Kurulunu saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, sevgili Uğur Mumcu'nun, sevgili Hrant Dink'in isimlerini saygı ve özlemle anıyorum. Yine, Ocak ayı içerisinde alçakça saldırılar sonucunda kaybettiğimiz sinemacı yazar Onat Kutlar'ı, gazeteci Metin Göktepe'yi, hukukçu Muammer Aksoy'u inşaat mühendislerinin unutmadığını ve hiç unutulmayacaklarını belirtiyorum.

Günlerdir Ankara sokaklarında, "ölmek ve dönmek yok" diyerek özelleştirmelere, işsizliğe, güvensizliğe karşı mücadelenin simgesi haline gelen Tekel işçilerini selamlıyorum. Tekel işçileriyle dayanışma gösteren tüm ilerici, yurtsever, emekten yana kurumlara teşekkür ediyorum.

TMMOB, Bağlı Odalar ve özelde de İnşaat Mühendisleri Odası Tekel işçilerine maddi, manevi her türlü desteği vermeye çalışmış, ihtiyaçlarını karşılamak için olanaklarını seferber etmiş, üye ve çalışanlarıyla destek eylemlerine katkı sağlamıştır. Buradan Tekel işçilerini yalnız bırakmayan üye ve çalışanlarımıza bir kez daha teşekkür ediyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Tekel işçileriyle gösterilen dayanışma TMMOB ve İMO geleneğinin ne olduğunu, ne olması gerektiğini bir kez daha gözler önüne sermiştir. TMMOB ve İMO, Teoman Öztürk'ten, Zeki Erginbay'dan bu yana emekten, emekçiden yanadır, emperyalizme karşı bağımsızlığı, faşizme karşı demokrasiyi savunur. İnanıyorum ki bu gelenek bozulmayacak, şube genel kurullarında açığa çıkacak iradeyle daha da pekişerek geleceğe aktarılacaktır.

Değerli meslektaşlarım,

Türkiye'de ilk faili meçhul gazeteci cinayeti, Teknik Güç Yazı İşleri Müdürü Zeki Erginbay'ın karanlık güçler tarafından katledilmesidir. Darbe ve demokrasi tartışmalarının yoğunlaştığı şu zaman diliminde, biz inşaat mühendisleri, Zeki Erginbay'ın katillerinin hâlâ yakalanmadığını, Malatya, Maraş, Sivas, Çorum katliamlarının aydınlatılmadığını, 1 Mayıs katliamının karanlıkta bırakıldığını, 12 Eylülcülerden hesap sorulmadığını biliyoruz.

Ülkemizin neredeyse son 30 yılına damgasını vuran kirli savaşın yaratıcısı ve kıskırtıcılarının korunduğu bilimiz dahilinde. Biliyorum ki, bu salonda bulunan pek çok insan, 12 Eylül döneminin mağdurları arasındaydı. 12 Eylül döneminde farklı toplumsal ve siyasal kesim gibi inşaat mühendisliği öğrencileri, inşaat mühendisleri, TMMOB ve İMO üye ve yöneticileri okullarından atıldı, işsiz bırakıldı, işkencelerden geçirildi, uzun yıllar cezaevinde tutuldu.

1970’li yılların karanlık odaları deşifre edilmeden, 12 Eylülcülerden hesap sorulmadan, Uğur Mumcu, Hrant Dink cinayetleri aydınlatılmadan darbe ve demokrasi tartışmalarının çekinceler, soru işaretleri eşliğinde devam edeceği açıktır. 12 Eylülcülerin yargı önüne çıkarılmasını engelleyen 1982 Anayasasının geçici 15. maddesini kaldırma, 12 Eylül’ün lideri Kenan Evren’i köşkte ağırla, sonra kalk demokrasi havarisi kesil. Bu sahte demokratlığı, Türkiye’nin aydınlarının, ilericilerinin, yurtseverlerinin kabul etmesi mümkün değildir.

Değerli Arkadaşlar,

12 Eylül’ün politik, ekonomik, sosyolojik nedenleri analiz edildiğinde görülecektir ki, 24 Ocak kararları bir kırılmaya işaret etmektedir. Türkiye’nin dahil edilmek istendiği neoliberal yönelim, 24 Ocak kararlarının uygulanmasını zorunlu kılmış, bu kararların önünde direnebilecek bütün toplumsal ve siyasal kesimler adeta bir buldozer gibi ezilmiştir.

Özelleştirme, kamu hizmetlerinin ticarileştirilme, eğitimin, sağlığın paralı hale getirilme sürecinin 12 Eylülle başlaması tesadüf değildir. Şimdi neoliberalizm elbisesini toplumun üstüne giydiren bir siyasi iktidarın 12 Eylül’den hesap sorması ne kadar inandırıcı değilse, AKP iktidarının uygulamalarına karşı direnen herkesin darbeci ilan edilmesi de o oranda inandırıcılıktan yoksundur.

TMMOB ve İMO’nun, darbelerden ve eşitsizlikten mağdur olmuş inşaat mühendislerinin örgütü olarak, tarafı bellidir. TMMOB ve İMO, demokrasiden, adaletten, insanca yaşamdan, bağımsız ve onurlu dış politikadan, temel kamusal hakların bedelsiz kullanılmasından yanadır. Dün böyleydi; yarın da böyle kalacaktır. Siyasi iktidarın meslek odaları yasasıyla uğraşmasının, meslek odalarını mercek altına almasının, dayanaksız suçlamalara maruz bırakmasının nedeni budur.

Değerli Arkadaşlar,

İnşaat Mühendisleri Odası’nın şube genel kurulları bu açıdan her zamankinden daha fazla önem arz etmektedir. Şube genel kurullarından başlayarak, TMMOB genel kurulunu da içine alacak süreçte, mesleğimize, Oğalarımıza sahip çıktığımız, geleneğimizi, mesleki ve politik hassasiyetlerimizi korumaya devam ettiğimiz, genel kurullar sürecinden daha da güçlenerek çıkma azim ve kararlığında olduğumuz dosta, düşmana gösterilmelidir. Siyasi iktidar bilmelidir ki, TMMOB bir mevzidir; mevzi korunacak, TMMOB halktan yana olmaya devam edecektir.

Değerli Katılımcılar,

Son yıllarda İMO’da gözle görülür bir değişim ve dönüşüm süreci yaşanmaktadır. Bu zaman zarfında, kurumsallaşma yolunda önemli adımlar atılmış, fiziki olanaklardan bilimsel-teknik etkinliklere kadar çok geniş bir yelpazede mesleki çıta yükseltilmiş, Odamız mesleğimizin saygınlığına uygun bir içerik ve görünüme kavuşma noktasında değerli mesafeler kat etmiştir. Odamızın tanımlı bütün görev ve sorumluluklarıyla ilgili, yönetmelikler hazırlanarak kurumsallaşma sürecinin önemli bir ayağı sağlamlaştırılmış, örgütümüz bilimsel içerikli etkinlikler, araştırmalar ve yayınlarla referans kurum haline gelmiştir.

Mesleki niteliğin yükseltilmesi doğrultusunda çalışmalar son yılların belirleyici olmuş, SİM ve İTB uygulamalarıyla belgelendirme, denetleme faaliyetleri hız kazanmıştır. Elbette eksiklikler, hatalar olması son derece doğaldır. Yapılması gerekenler tam anlamıyla yerine getirilmemiş olabilir. Bunlar önümüzdeki yıllarda bir program dahilinde ele alınıp sonuçlandırılmayı beklemektedir.

Zaten biliniz ki, “her şey eksiksiz, hatasız yapılmaktadır” şeklindeki bir yaklaşım hem bilime hem doğaya hem de kurumlarımızın gerçeği ile çelişecektir. Gerçekçi olacağız, ancak hayallerimizi gerçekleştirme noktasında taviz vermeyeceğiz. Yönetim anlayışı bu perspektifle hayata geçirilmelidir.

Değerli Arkadaşlar,

Değerli Meslektaşlarım,

Yarım asrı geride bırakan İMO örgütlülüğü şunu açığa çıkarmıştır ki, devamlılık önemlidir. Her geçen gün, her geçen yönetim dönemi yeni bir kazanım anlamına gelmektedir. Ankara Şubemizin 19. Olağan Genel Kurulu’nun bu kazanıma tanık olacağından kuşku duymuyorum.

Sözlerimi bir özdeyişle bitiriyor ve saygılar sunuyorum.

“Taşı delen, suyun gücü değil, damlaların sürekliliğidir”

İMO 3. Öğrenci Meclisi

İMO Yönetim Kurulu Başkanı H. Serdar Harp

30 Ocak 2010

Çok Sevgili Öğrenci Arkadaşlarım,

Genç Meslektaşlarım,

Üçüncü Öğrenci Meclisi toplantısını gerçekleştirmek için bir araya geldik. Başta 2008-2009 öğretim yılında genç-İMO faaliyetlerine yön veren Öğrenci Konseyimiz olmak üzere hepinize Yönetim Kurulumuzun sevgilerini iletmek istiyorum.

Antalya Şubemize ve siz genç meslektaşlarıma bu başarılı organizasyon ve ev sahipliğinizden dolayı teşekkür ediyorum. Sadece Öğrenci Meclisi toplantısı değil, kurumsal yapımızın bütünü ve örgütlülüğümüzün her kademesi aslında sizlerin ev sahipliğine, bizlerin ise misafirliğine tanık oluyor.

Öğrenci Meclisi toplantısında bu bir kez daha tescil edilmiş bulunuyor. Ev sahipliğiniz, geleceğin bugünden ilan edilmesi anlamı taşıyor. Gelecek sizindir; bizlerin bugünkü misyonu, mesleğimize, mesleki saygınlığımıza yakışır, geleneklerimize ve değerlerimize halel getirmeyen bir Oda örgütlülüğü yaratmak ve sizlere teslim etmektir.

genç-İMO örgütlülüğünün ulaştığı düzey, kafamızdaki bütün soru işaretlerini ortadan kaldırıyor; bayrağı içimiz rahat teslim edeceğiz, bundan kimse kuşku duymasın.

Değerli Meslektaşlarım,

Konuşmamın başında, Ankara’ da devam eden Tekel çalışanlarının direnişinden, genç-İMO üyesi arkadaşlarınızın, İMO üyelerinin ve bir bütün olarak İMO örgütlülüğünün Tekel işçileriyle gösterdiği dayanışmadan kısaca söz etmek istiyorum. Mühendisler, Tekel çalışanlarının, Şeker fabrikalarında çalışanların, İBB İtfaiye çalışanlarının ve tüm emekçilerin yanındadır. İşçilerin emekçilerin yanında olmak demek, neoliberal politikaların mağdurlarıyla dayanışmak demektir.

Nasıl ki bizlerin mesleki alanları neoliberal saldırıların hedefi durumundaysa, Tekel işçilerinin ve tüm emekçilerin bugün aynı politikaların sonuçlarıyla karşı karşıya bulunduğunu bilmek gerekiyor. Neoliberalizm mühendisliği de, Tekel’i de teslim almaya çalışıyor. Ulusal, çok uluslu, ulus ötesi şirketler tüm kamusal alanları, tüm kamusal üretimi tasfiye etmek istiyor. Tekel işçisi buna direniyor. Çünkü biliyor ki bu sadece bir iş, ücret sorunu değildir. Bu ülkemizin bu gününün ve geleceğinin nasıl şekilleneceğine ilişkin bir sorundur. Bu gençlerimize ve çocuklarımıza nasıl bir ülke bırakmak istediğimizle ilgili bir sorundur. Ve özünde bu ülkenin bağımsızlık sorunudur.

Ülkemizde; Neoliberal politikalar terkedilmediği, Demokrasinin ve örgütlenmenin önündeki engeller kaldırılmadığı, Eşit, özgür ve kardeşçe bir arada yaşama koşulları yaratılmadığı sürece bu mücadele ve direniş devam edecektir. İMO bu bilinçle; emekten, bağımsızlıktan yana tavrıyla Tekel işçilerini desteklemekte, onların maddi, manevi ihtiyaçlarını karşılamak için çaba harcamaktadır. Buradan, Öğrenci Meclisi kürsüsünden, karda, kışta, Ankara’nın soğukunda, geceli gündüzlü günlerdir direnen Tekel işçilerine selam gönderiyor, yanlarında olduğumuzu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Biliyorsunuz, şubelerimiz genel kurullarını geçen hafta sonu tamamladı. Genel kurullarımızda öğretici, ilerletici tartışmaların yaşandığını, kayda değer sonuçların elde edildiğini belirtmek istiyorum. Örgütsel ihtiyaçlarımızı gözetken bir noktadan, yetkili kurullarımızın bir yenilenme süreci yaşadığını sevinerek gözlemledik.

Birçok şubemizin yönetim kurullarında geçtiğimiz dönemlerle kıyaslanamayacak sayıda genç meslektaşlarımız yerlerini aldı. Yedek üyeliklerin neredeyse tamamı genç arkadaşlarımızdan oluştu. Bunun tek bir anlamı bulunuyor sevgili arkadaşlarım, İMO semalarında gençlerin ayak sesleri yankılanmaya başlamıştır. Açık ki, son birkaç yıldır hayat verilmeye çalışılan genç- İMO faaliyetinin bir başka yansımasıdır bu. Gençler, genç meslektaşlarımız, genç-İMO örgütlülüğünde rüşdünü ispat etmekte, bu ilişki ağında elde edilen birikimle İMO sürecine dahil olmaktadır.

Değerli Arkadaşlarım,

Mühendislik eğitiminin bir bütün olarak içinde bulunduğu sorun ve sıkıntıları biliyorsunuz. Bilmenin ötesinde, kelimenin tam anlamıyla bu eşitsiz, adaletsiz, her geçen gün niteliği düşen eğitim sisteminin tanığı ve mağdurusunuz. Değişmez bir kural vardır: Tanıklar bir gün konuşur; günü gelir mağdurlar harekete geçer. Sizleri, yani konuşanları, yani itiraz edenleri, yani harekete geçenleri sevgiyle selamlıyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Eğer bir ülkede; Darbe dönemi kurumlarından YÖK, aradan geçen onca zamana rağmen hâlâ varlığını koruyorsa, siyasi iktidar YÖK'ü kaldırıp üniversiteleri demokratikleştirme yerine YÖK'ü ele geçirip kendi hükümlerini kurma peşindeyse birilerinin harekete geçme zamanı gelmiştir.

Eğer bir ülkede; Eğitime, yüksek öğrenime gerektiği kadar önem vermeyen, eğitimin niteliğini yükseltecek tedbirleri almayan, genel bütçeden eğitimin ihtiyaçlarını karşılayacak oranda pay ayırmayan, araştırmaları teşvik etmeyen, araştırmalar için kaynak yaratmayan, eğitimin vazgeçilmez unsuru olan öğretim üyelerine hak ettiği ilgiyi göstermeyen, öğretim üyelerini yoksulluk sınırında bir ücretle yaşamaya mahkûm eden bir siyasi iktidar varsa,

Eğer bir ülkede; Yüksek öğretim dahil, eğitimin her kademesi paralı hale getiriliyorsa, özel okullar mantar gibi çoğalıyorsa, kamu kaynakları teşvik adı altında özel okullara akıyorsa, harç, ulaşım, barınma, beslenme gibi temel haklar için harcanması gereken paralar karşılanamıyor ve eğitim parası olanın yararlandığı eşitsizliği tarif ediyorsa,

Eğer bir ülkede; Eğitim gibi en temel haklar arasında bulunan bir hak, piyasa koşullarına göre tanzim edilmek isteniyor, eğitim metalaştırılıyor, okullar şirket, öğrenciler müşteri gibi görülüyorsa,

Eğer bir ülkede; Popülist politikalar sonucu gecekondu tabir edilen üniversiteler açılıyorsa, liseden bozma binalarda, ekipmansız, laboratuvsuz, öğretim üyesi olmadan mühendislik eğitimi veriliyorsa, gözle görülür oranda nitelik kaybı yaşanıyor, teknolojik gelişimin, mesleğin teorik çerçevesine ve uygulamaya dönük içerik, yöntem ve nitelik farklılaşmaları yeterince izlenmiyorsa,

Eğer bir ülkede; Genç meslektaşlarımızı bekleyen en büyük tehlike işsizlik, ucuz işgücü, sağlıksız çalışma koşulları ve güvencesizlikse, bütün bunlar mesleğimizin geleceğini olumsuz yönde etkiliyorsa, Birilerinin konuşması, itiraz etmesi, harekete geçmesi kaçınılmazdır.

Bugün yarattığınız genç-İMO örgütlülüğü, bir taraftan üniversitelerin demokratikleştirilme mücadelesine katkı verirken, bir yandan da meslek örgütümüzün geleceğini belirleyecek nüve görevi görmektedir. Bu ikili görevin üstesinden gelebilecek yeterliliğe, donanımına, bilgi birikimine ve bunlarla birlikte kararlılığa sahip olduğunuza inanıyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Aynı şekilde, Üçüncü Öğrenci Meclisi'nde yapacağınız tartışmalar ve seçimle, belirleyeceğimiz yeni Öğrenci Konseyiyle, Odamızın öğrenci üyesiyle kurduğu ilişkiyi daha da pekiştireceğine, bu zamana kadar yaratılan birikimin, elde edilen deneyimin, bundan sonraki sürecin asıl örgütleyicisi olacağına, seçilecek Konsey üyelerinin işlevsel ve sonuç alıcı programlar etrafında daha rahat çalışacaklarına inanıyorum.

Her bir Öğrenci Meclisi, her bir Öğrenci Üye kurultayı, her bir etkinlik bir öncekinin eksikliğini kapatarak gerçekleştirilecek, kurumsallaşma süreci hızlanacaktır.

Sevgili Kardeşlerim,

Genç İMO'nun dönem içerisinde gerçekleştirdiği eylem ve etkinlikleri dikkatlice takip ettim. Biliyorum daha yolun başındasınız. Bu rağmen, gelecek için ümit veren işler başardınız. Kendi yayınınızı çıkartmaya başladınız. Bilimsel, demokratik, parasız eğitim başlıklı bir kurultay düzenlediniz. İzmir Foça' da gerçekleştirilen "genç-İMO 1. Yaz Eğitim Kampı" tanışmanıza, kaynaşmanıza vesile oldu.

İç hayatınızın demokratikleşmesinin göstergesi olan seçimlerinizi sorunsuz tamamladınız. Önümüzdeki dönemde daha iyilerini yapacağınızdan, kurumsallaşma yolunda kayda değer adımlar atacağınızdan kuşku duymuyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Kurumsallaşmanın önemi üzerine durmanın anlamı bulunmuyor. Sizlerin bunun farkında olduğuna inanıyorum. Ancak bu konuda tek bir uyarıda bulunabilirim: Kurumsallaşma süreci, heyecanı, saf-lığı, inanmışlığı, kitleselleşmenin gerekliliğini unutturmamalıdır. Statik mi olacaksınız, dinamik mi? Hangisi asıl ihtiyaçtır? Bu soruların yanıtı bellidir.

Örgütlenmek, değişmek ve değiştirmek için yola çıktınız. Yolunuz açık olsun. Konsey üyeliği görevini bu zamana kadar taşıyan arkadaşlarımıza teşekkürlerimizi iletirken, yeni görev alacak arkadaşlarımıza kolay gelsin diyoruz. Biliyorum; sorunlarınız çok, pek çok arkadaşımız konuşmak için bekliyor.

Sözlerimi uzak Doğu'dan bir deyişle tamamlıyorum. "Sis, yelpaze ile dağıtılmaz." O halde sizlere çağ-rımdır: Rüzgâr olun, fırtına olun.

Sevgiler sunuyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

İMO 3. Öğrenci Meclisi

İMO Yönetim Kurulu Üyesi İlker Gündez

30 Ocak 2010

Çok Değerli genç-İMO üyeleri,

Değerli Arkadaşlarım,

Genç sayılabilecek bir meslektaşınız olarak, Odamıza dinamizm, heyecan ve yeni bir ufuk getiren siz genç-İMO üyelerine, örgütlülüğümüze olan ölçülemez katkısı nedeniyle teşekkür ederek başlamak istiyorum sözlerime. Bu toplantı genç-İMO'nun geldiği seviyeyi göstermesi bakımından son derece önemlidir.

Geçen hafta tamamlanan şube genel kurullarımız ardından bugün burada toplanan inşaat mühendisliği öğrencilerinin alacağı inisiyatif ile İMO, hem meslektaşlarımızın hem de öğrenci üyelerimizin sorunlarını görünür kılmak ve çözüm aramak üzere çalışmalarını yoğunlaştırarak sürdürecektir.

Her fırsatta herkesin her vesileyle dile getirdiği "geleceği bugünden kurmak" ifadesi sizin varlığınızla İMO için hayata geçiyor. genç-İMO ile İMO'nun geleceği bugünden kuruluyor.

genç-İMO, 70 bini aşkın üyesi olan bir meslek örgütünün geleceğini bugünden kurmak gibi ağır bir yükün altından nasıl başarıyla kalkılabileceğine ilişkin somut göstergelerini şu kısa geçmişinde ortaya koydu. genç-İMO, kendi iç hayatında oluşturduğu çoğulcu, ilerici, yurtsever ilkelerle Odamızın demokratik mesleki kitle örgütü kimliğini sürdürecektir. kadroların yetiştiği ve gelecekteki meslektaşlarımızın toplumsal sorumluluk duygusunun geliştirildiği yer olmuştur.

Sevgili Öğrenci Üyelerimiz,

genç-İMO'nun üyesi olan ve tabi ki olmayan öğrenciler, darbe ürünü kurumlarla yönetilen üniversite-lerimizde bir yandan düzeyi sürekli düşen eğitimin açtığı sorunlarla uğraşırken bir yandan neo-liberal düzenin güvencesiz çalışma koşullarının baskısıyla baş etmek zorunda kalmaktadır. Sizlerin öğrenci-lik yaşamı, kamunun tasfiye edildiği, sosyal devlet anlayışının terk edildiği, hukuk sisteminin önemli ölçüde örselendiği, hak arama mücadelelerinin baskı ve şiddetle bastırılmaya çalışıldığı bir döneme rastlıyor. Bütün bunlara karşı çıkmak, İMO'nun perspektifinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Çünkü biliyoruz ki, yalnızca mesleki bakış açısı, içinde bulunduğumuz toplumsal koşulların belirleyiciliğini görmezden gelmek olacaktır.

Tam da bu yüzden İMO, Ankara Dikmen Vadisi'nde evlerinden atılarak yaşam alanları rant merkezi haline getirilmeye çalışılanların barınma hakkı mücadelesiyle inşaat mühendisliği öğrencilerinin, yaşamları için yaklaşık 50 gündür direnişte olan TEKEK işçileriyle tam gün yasası eliyle güvencesizleştirilen sağlık emekçilerinin sorunlarının kaynağının aynı olduğu düşüncesinden hareketle kurmaktadır mücadele hattını.

genç-İMO da bu anlayışın korunduğu ve hatta geliştirildiği bir yapılanma olarak kendi örgütlülüğünün

temeline de bu anlayışı koymalıdır, dahası koymaktadır. genç-İMO, Odamızın biraz evvel bahsettiğim niteliklerinin sürdürücüsü olduğu gibi bütün bir toplumun, kaybedecek bir şeyi olmayanlar haline getirilmeye çalışıldığı şu günlerde kazanılacak koca bir dünya için verilen çabanın da bir parçasıdır aynı zamanda. genç-İMO üyeleri, tüm bu değerlerin daha sağlam temeller üzerinde sürekli yükseltecek olan yapının harcını karmaktadır. genç-İMO üyeleri, memleket şairi Nazım Hikmet'in dizelerindeki yapıcılardır yani.

Nazım yapıcıları anlatıyor şiirinde, tüm zorluklara rağmen nasıl yükselttiklerini anlatıyor yapıyı yapıcılarının.

Siz de öyle yükseltiyorsunuz bizi.

O yüzden ben değil, Nazım söylesin size son sözleri.

“Saksılar konuldu pencerelere

alt katlarında.

İlk balkonlara güneşi taşıyor kuşlar

kanatlarında.

Bir yürek çarpıntısı var

her putrelinde, her tuğlasında, her kerpicide.

Yükseliyor

yükseliyor

yükseliyor yapı kan-ter içinde.”

Sizin özelinizde tüm genç-İMO üyelerine saygılarımı ve sevgilerimi sunarak Meclisinizin çalışmalarına başarılar diliyor, İMO'nun bir parçası olarak her birinize teşekkürlerimi sunuyorum.

**Değerlendirmeler,
Görüşler,
Raporlar**

İnşaat Mühendisleri Odası tarafından hazırlanan

Türkiye’de Konut Sorunu ve Konut İhtiyacı Raporu

Konut

İnsanların beslenme, giyinme gibi temel ihtiyaçlarından biri olan barınma ihtiyacını güvenli ve sağlıklı şekilde karşılayacak özellikleri taşıması gereken ve belli bir mekansal büyüklükteki yapı olan konut, tekil kişiler veya aile için barınak olmanın yanında toplum için sosyal, ekonomik ve fiziksel içeriği olan bir kavramdır aynı zamanda.

Konut kavramı, sadece konutların oluşturduğu bir yığını anlatmak için kullanıldığında yetersiz kalacaktır. Konut, sadece bir meta değil; karmaşık bir süreçle meydana gelen ve akabinde sosyal ve siyasal bileşmelerin de etkili olduğu bir toplamdır.

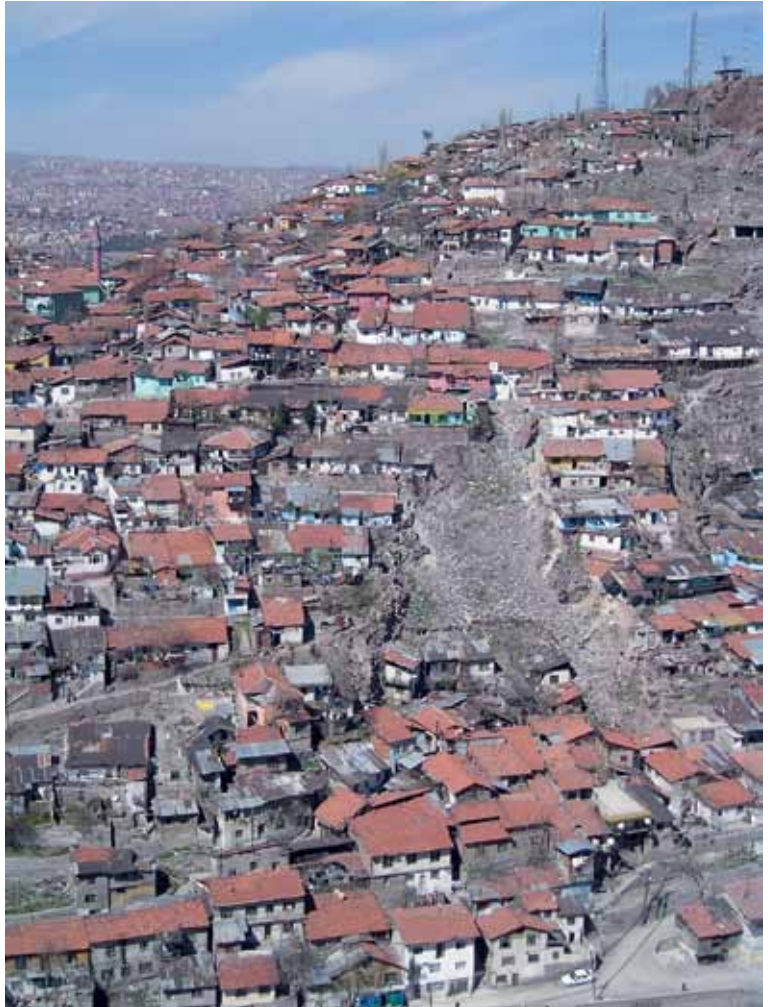
Konut, tarihsel gelişimi içinde doğa koşullarına, toplumun gelenek ve göreneklerine, siyasal yapının özelliklerine, üretim ilişkileri ve biçimine, nüfus yapısı ve özelliklerine, kentleşme tipine ve birçok başka sebebe bağlı olarak, dinamik bir ilişkiler toplamı şeklinde meydana gelmiştir.

Konut Sorunu

Günümüzde konut, mevcut toplumsal sistemin en temel sorunlarından biridir. Konut sorunu, merkezi yönetim, yerel yönetim, özel sektör ve konut sakinlerinin tümünü ilgilendiren ve bütün bu aktörler için geçerli olan bir olgudur.

Konut sorununa ilişkin çalışma alanında tanımlanması gereken en önemli kavram, “konut” un kendisidir. Konut sorununun tartışılmasında, “konut” un ne olduğuna ilişkin tanımlar da fikir verebilir.

Devlet İstatistikleri Enstitüsü’nün “Bina İnşaatı İle İlgili Değişkenlerin Tanımları” içinde konut, “ev, apartman ve lojman olarak ikamete ayrılmış yapılardır”; ev, “kaç katlı olursa olsun, bir veya iki dairesel ikamete ayrılmış yapı”; apartman, “kaç katlı olursa olsun üç veya daha fazla dairesel ikamete ayrılmış yapı” olarak tanımlanmaktadır. Daire, ise aynı bölümde “etrafı kapalı, tavanı örtülmüş, bir aile, bir veya bir grup insanın diğer fert-

lerden ayrı olarak yaşamasına yarayan, doğrudan doğruya sokağa, koridora veya genel yere açılan, kendisine ait kapısı bulunan yer” şeklinde ifade edilmiştir.

Tüm bu tanımlar çerçevesinde bakıldığında konunun tamamen “herhangi bir fiziksel yapı” düzeyinde değerlendirildiği görülecektir. Bu yaklaşım, konut sorununun tartışma ve çözüm alanlarının ortadan kalkmasına neden olacaktır çünkü “dört tarafı kapalı ve bir kapısı olan herhangi bir yapı” konut olarak sayılabilecek, böylelikle nitelik özelliklerinden bağımsız olarak sadece nicelik ön plana çıkacaktır. Özellikle, az gelişmiş ve gelişmemiş, gelir dağılımının adaletsiz olduğu, kalkınmada önceliklerini konut gibi sosyal sorunlara kaydıramamış ülkelerde temel toplumsal sorun olarak ortaya çıkan konut sorununun çözümü de tek başına değerlendirilemez.

Konut Çok Yönlü Bir Birimdir

Konut, insanların kendisini yeniden üretebileceği, sağlık, güvenlik ve özel hayat koşullarının sağlandığı bir yapının asgari düzeyde kaliteli malzeme ile dayanıklı olacak şekilde inşa edilmesi sonucu elde edilen mekandır.

Konut; birey, aile ya da bireylerden oluşan hane halkının tek veya bir arada bulunacağı ve dolayısıyla ilişkiler kurabileceği “sosyal”; yaşamın bütünlüğü açısından gerekli olan çeşitli işlevlerin sürdürülmesine olanak veren “fiziksel”; birey ve/veya ailelerin toplumu oluşturan diğer öznelerle temasının önemli bir ayağını oluşturan ve toplumsal ilişkilerin yeniden üretildiği “toplumsal”; kentleşme politikalarının oluşturulması ve uygulamasının önemli bir parçası olan “yönetimsel”; sınıfsal bölünmüşlüğüünün bir sonucu ve göstergelerinden biri olan “siyasal”; üretim, tüketim ve yatırım aracı olması bakımından “ekonomik”; yasal düzenlemelerin söz konusu olduğu ve konut sakinlerine yasal güvenlik sağlaması bakımından “hukuki” ve yapı inşaat teknolojilerinin uygulama alanı olması bakımından “teknolojik” bir birimdir.

Konut; sosyal, fiziksel, toplumsal, yönetimsel, siyasal, ekonomik, hukuki ve teknolojik bir birimdir.

Dolayısıyla da konut sorunun çözümü, ne sadece yerel yönetimlerin imar politikaları özelinde ne de günlük ihtiyaçların giderilmesi gibi mikro politikalar ölçeğinde çözülebilir. Konut sorununun çözümüne dönük olarak, toplumsal yaşamın tüm gereklerini ve genel “kamu yararı” ilkesini dikkate alarak oluşturulacak uzun erimli politikalar yaşama geçirilmelidir.

Konut İhtiyacı

Gelir dağılımının adaletsiz olması, konut sorununun daha da artmasına ve konut ihtiyacının çoğalmasına etki eden temel nedenlerden biridir. Gelir dağılımının giderek daha adaletsiz hale gelmesinin temel nedeni ise, sosyal devletin tasfiyesi, özel mülkiyetin çoğalması, kamu mülkiyetinin dağıtılmasıdır.

Asgari düzeyde barınma ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli konut sayısı ve kalitesi ile belli bir zamanda mevcut konut sayısı ve kalitesi arasındaki fark olan konut ihtiyacı, kişilerin demografik özelliklerinden ve mensup oldukları sınıftan bağımsız olarak herkes için geçerlidir.

Konut ihtiyacı salt bir sayısal değeri değil çevresiyle birlikte sağlıklı koşullar taşıması gereken yapıları ifade eder.

Hane halkı sayısının mevcut konut sayısından fazla olması şeklinde tanımlanabilecek konut ihtiyacı, “açık” ve “gizli” şekillerde görülebilir. Açık konut ihtiyacı, salt bir matematik oranından bahsederken gizli konut ihtiyacı, yapının niteliklerini de hesaba katar. Dolayısıyla, aşırı kalabalık, birden çok ailenin yaşadığı konutlar ile nitelsiz, kalitesiz, güvenli ve dayanıklı konutlar gizli konut ihtiyacı içinde değerlendirilir. Bu çerçevede; konut sorununun çözümü, gizli konut ihtiyacının hesaplanabilmesine dönük yapılacak geniş çaplı araştırmaların ışığında ve uzun vadeli nüfus artışı, göç hareketleri, sanayileşme vs. tahminleri kapsayacak şekilde değerlendirilmelidir.

Konut ihtiyacı; kişilerin ödeyebilme gücü ve tercihlerine bakılmaksızın, asgari seviyede barınabilmelelerini sağlamak için gerekli konut sayısı ve niteliğinin, belli bir anda bulunan konut sayısı ve kalitesinden farkını belirtir. Konut talebi ise konut ihtiyacından farklıdır. Konut ihtiyacının talebe dönüşmüş olması için kişilerin söz konusu konutun fiyatını ödeme gücüne sahip olması ve bunu istemesi gerekmektedir. Konut talebinde, konutu kullanan aile ve kişinin demografik özellikleri, tercihleri, maddi olanakları ve makro ekonomik faktörler söz konusudur.

Konut ihtiyacı, nitelik ve nicelik itibarıyla iki farklı başlıkla değerlendirilir. Konut ihtiyacının niceliksel ölçümü; belli bir zamanda konut niteliklerinin, yaşanabilir ve sağlıklı olması için gerekli fiziksel standartlara yükseltilmesi üzere inşa edilmesi veya onarılması gereken konutları kapsar. Konut ihtiyacının nitel ölçümü ise; konut niteliklerinin, konutun fiziksel özelliklerinin yanı sıra sosyal ve çevre özelliklerinin de hesaba katılması sonucu ortaya çıkan gösterge olarak değerlendirilebilir.

Konut Müsteşarlığı’nın hazırladığı “Kentsel Dönüşüm Projeleri, Problemler ve Uygulama Yöntemleri” konulu rapora göre, 2010 yılında 2 milyon 860 bin 343 adet konut ihtiyacının olması beklenmektedir.

Konut-Yapı-Güven

Konut ihtiyacının bu boyutlarda tahmin edilmesine rağmen inşaat sektörünün girdiği kriz, küresel krizin de etkisiyle katlanmış ve başta konut üretimi olmak üzere yapı inşaatları duraksamıştır. Belediyelerce verilen yapı ruhsatlarına ilişkin veriler, konut ihtiyacının giderilemeyecek olduğunu göstermektedir.

2008 yılının ilk altı ayında, geçen yılın aynı dönemine göre, yapı ruhsatı verilen binaların sayısında yüzde 13.6, yüzölçümünde yüzde 12.6, daire sayısında da yüzde 10.5 oranında düşüş görülmektedir. 2008’in ilk altı ayında, inşaatı tamamlanarak kullanım izni alan yapıların sayısı, geçen yılın ilk altı ayına göre yüzde 7.4, daire sayısı da yüzde 0.1 düşmüştür. Uygulanan neoliberal politikalarla birlikte yaşanan krizin de etkisiyle konut üretiminde görülen düşüş, konut ihtiyacının nüfus ve diğer etkenlerle birlikte artması sonucu konut açığının da giderek artmasına neden olmaktadır. Yapı ruhsatı verilen binaların toplam değerinde altı aylık dönemlere göre görülen yüzde 3.1 artış ise, ihtiyacın karşılanmamasına rağmen rantın artması ve bu alanın tamamen ticarileşme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Buna bağlı olarak, yurttaşların “konut” konusundaki güvenleri de düşmektedir. TÜİK’in tüketici güven endeksinde göre, 2008 yılının Eylül ayında, bir önceki aya göre, gelecek dönemdeki konut satın alma ya da inşa ettirme ihtimali yüzde 8.10 oranında düştü. Konut tamiratına para harcama ihtimali yine bir önceki aya göre yüzde 11.05 oranında düşüş gösterdi.

TÜİK verilerine göre Türkiye’de 15 milyon civarında konut stoku bulunmaktadır. Yılda ortalama

Yapı Ruhsatı, Ocak-Haziran Ayları Toplamı

Yıllar	Bina Sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değer (YTL)	Daire sayısı
2008	47.032	53.499 294	31.202.535.697	253.095
2007	54.419	61.198.646	30.253.840.988	282.905
2006	56.389	57.480.692	25.333.860.029	290.095
2008*	-13,6	-12,6	3,1	-10,5
2007*	-3,5	6,5	19,4	-2,5

Yapı Kullanma İzin Belgesi, Ocak- Haziran Ayları Toplamı

Yıllar	Bina Sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değer (YTL)	Daire sayısı
2008	30.376	30.510 014	17.013 500 268	141.936
2007	32.807	27.409 753	13.081 066 446	142.045
2006	28.851	22.499 895	9.404 117 627	114.726
2008*	-7,4	11,3	30,1	-0,1
2007*	13,7	21,8	39,1	23,8

(*) Bir Önceki Yılın İlk Altı Ayına Göre Değişim Oranı (%)

Kaynak: TÜİK

500 bin konuta ihtiyaç olduğu tahmin edilmektedir. Hali hazırda bulunan 15 milyon stokun yüzde 55'inin ruhsatsız ve kaçak olduğu, yüzde 60'ının 20 yaş üzeri konutlardan oluştuğu, yüzde 40'ının depreme karşı güçlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Yapı ruhsatları için yapılan başvurular ve verilen izinler göz önüne alındığında konut açığının her yıl büyüyerek arttığı gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Yapı ruhsatına göre, ikamet amaçlı konut sayılarının son üç yıl içinde aynı dönemde gösterdiği değişim de, konut üretimindeki düşüşü göstermektedir. Buna göre, konut üretimi yılın ilk altı ayını kapsayan dönemlerde, 2006-2008 döneminde yüzde 12.4 oranında azalmıştır. Bununla birlikte, konutların değeri yüzde 23'ün üzerinde artmıştır.

Konut Sorununun Nedenleri

Hızlı ve plansız kentleşme

Konut sorununun temel nedenlerinden biri, hızlı ve plansız kentleşmedir. Sanayileşmenin merkez kentlerde yığılması, yoksulluk ve şiddet gibi nedenlerin üst üste gelmesiyle göç edenlerin sayısı da geometrik olarak çoğaltmaktadır. Göç, ilk olarak konut sorununu çoğaltmakta; kentlerin imar planlarının uzun vadeli yapılmamış olması ve kamu arazilerinin ranta dönüştürülmesi gibi nedenler bu sorunun çözümünü de zorlaştırmakta, içinden çıkılmaz bir hale dönüştürmektedir.

Göçle gelen ve kente tutunma çabası içinde olan nüfus için ilk ve belki de son durak gecekondulardır. Yoksulluğun artmasıyla birlikte, görece kolay erişim ve düşük maliyet, gecekondulaşmanın da artarak sürmesine neden olmaktadır.

Toprak ve kent rantı

Kent topraklarının özel mülkiyete konu olması, kıt bir mal olması, yerel yönetimlerce sahiplenilmesi ve toprakların yatırım aracı olarak boş tutulması, planlı yerleşmenin önünü tıkayan nedenlerdendir. Yerel ve merkezi yönetimler, kentsel toprak talanına göz yummakta ve değer artışları yoluyla elde edilen haksız kazançlara engel olmayarak adeta yağma mekanizmasının önünü açmaktadırlar. Topraklar, lüks villalar ve belediyelerin imar yolsuzluklarıyla da rant aracı haline getirilmekte; düzenlemeler bu rantın yaratılması ve paylaşılması güdüsüyle yapılmaktadır. Oysa ki, "toprak" yalnız başına bir değer ifade etmediği ve değerini üzerindeki "emek" ile sağladığı için kullanım iradesinin düzenlenmesi aşamasında da toprağın üzerinde hali hazırda bulunan birikmiş emek ile gelecekte kullanılması ve birikmesi olası emek dikkate alınmalıdır.

Yoksulluk

Hakim ekonomik mekanizmanın bir sonucu olarak giderek büyüyen yoksulluk, "sıcak politika" sorunu olmanın ötesine çoktan geçmiş ve bir "sistem sorunu" haline gelmiştir. Yoksulluğun kendisini açığa en fazla verdiği göstergelerin başında da yerleşim alanları ve buna bağlı göstergeler yer almaktadır. Yoksulluk, bölgesel ve ulusal göçlerin temel nedenini oluşturmakta, yaşam alanlarına dair ihtiyaç ve taleplerin çitasını düşürmekte, maliyeti düşürmeye dönük kalitesiz ve niteliksiz malzeme kullanımını artırmakta ve aşırı kalabalık konutlarda oturulmasına neden olmaktadır. Yoksulluğun doğurduğu bu ve benzeri diğer sorunlar, konut ihtiyacını ve konut sorununu büyütmektedir. Bu ve sair sorunlara "yoksullukla" değil "yoksullarla" mücadele ile çözüm aranmakta, yoksulluk/zenginlik ilişkisi kurulmamaktadır. Yoksulların konut ihtiyacı ve talebini karşılamak bir tarafa barınma hakları "kentsel dönüşüm" adı altında ellerinden alınarak yaşam alanları rant alanlarına dönüştürülmektedir. Sistemin anlayışı çizgisinde, yoksullukla mücadelenin her çehresinde olduğu gibi konut ve barınma konusunda da soruna "suç ve ceza" açısından bakılarak çözülmeye çalışılmakta, sorun sadece "adli vaka" anlayışıyla değerlendirilmektedir. Bu zihniyet, konut sorununun da giderek büyümesine ve kuyunun körleşmesine neden olmaktadır.

Yoksulluğun giderek artıyor olmasının yanında konut ve kira fiyatlarının da sürekli artması, konut sorunun da büyümesine neden olan etkenlerden biridir. Ücretlerdeki düşüşlerle birlikte tüketim maddelerinin fiyatlarındaki yükselme yoksulluğu çoğaltmakta, konut ve kira maliyetlerinin de artmasıyla birlikte hem yoksullar için yaşam daralmakta hem de konut ihtiyacı ve açığı büyümektedir.

TÜİK'in Hanehalkı tüketim harcama sonuçlarına göre de aile bütçesinden en fazla payı konut ve kira harcamaları almaktadır. Konut ve kira harcamalarının 2007'de 2006'ya göre daha da arttığı görülmek-

tedir. Konut ve kira harcamalarının aylık ortalaması 2007'de 375 YTL ile hane bütçesinden yüzde 28.4'lük bir pay almaktadır. Bir önceki yıla göre yüzde 1.2 oranında artan konut ve kira harcamalarının 2008'de daha da artması beklenmektedir.

İmar afları

Türkiye'de, geleneksel bir devlet politikası haline gelen imar afları da plansız ve kötü konut üretimini adeta teşvik ederek sorunun giriftleşmesinin nedenlerinden biri haline gelmiştir. Türkiye'de 1948 yılından başlayarak günümüze kadar birçok imar affı çıkartılmıştır. İmar afları yaygın kanının aksine sadece gecekondu bölgelerine dönük değil, kaçak sanayi yapılarının ve imarsız bölgelerde plansız şekilde yapılan turistik amaçlı tesislerin yasallaşması, kayıt altına alınması, vergilendirilebilmesi vb. gibi amaçlarla da gündeme getirilmiştir. Aflar, genel ve ülke çapında geçerli olduğu gibi bölgesel ve hedefe yönelik de hazırlanabilmektedir.

Bu tür uygulamalar, kentleşme politikalarındaki istikrarsızlık gibi etkenlerle de birleşmekte ve sorunun kistleşmesine neden olmaktadır.

Sistemin dönemsel siyasal kaygıları nedeniyle gündeme gelen aflarla birlikte yoksul ve konuta ulaşamayan kesimlerin toplumsal tepkileri bertaraf edilmiş, bu aflar özellikle 1980 sonrasında hayata geçirilen neoliberal politikaların kent ayağındaki temel yürütücüsü olarak kullanılmıştır. Aflar, gecekondu bölgelerinin yeniden düzenlenmesi ve bölgede yaşayan halkın yaşam standartlarının yükseltilmesine değil, sorunların kalıcı hale gelmesine neden olmuştur.

Özellikle 1980 sonrası uygulanan aflar, makro neoliberal politikalarla uygun olarak, kentsel rant elde edilmesine yasal zemin hazırlamaya dönük olmuş, geçmiş dönemlerden farklı olarak bölge sakinlerinin tasfiyesi ve yaratılan rantın üst sınıflara aktarılması hedefine hizmet etmiştir.

Ayrıca kıyı ve orman bölgelerinin imara açılması ile özel sektöre devredilmesini de kapsayan yasal düzenlemelerle, ülkede yaşayan tüm vatandaşların ortak malı olan ve meta olarak değerlendirilmesi mümkün olmayan doğa da talan edilmektedir. Uluslararası maden tekellerine ve "doğayla baş başa villalar" için sermaye sınıfına peşkeş çekilerek yok edilen doğal varlıkların talanı, bu tür düzenlemelerle yasallaştırılmaktadır.

Sağlıklı bir kentleşme ve konut sorununun aşılması için imar afları, uzun vadeli ve kamu yararı merkezinde hukuki zemine taşınmalı ve hayata geçirilmelidir.

Ekonomik olmayan konut yatırımları

Ekonomik olmayan konut yatırımları, sağlıklı planlama eksikliği, spekülasyon amaçlı hareketler ve rant amaçlı düzenlemeler nedeniyle başta kamunun kaynakları olmak üzere diğer tüm kaynakların yararlı kullanılmasını engellemektedir.

Orta ve alt sınıf için nitelikli konut üretimi politikaları yerine, büyük ölçekli, lüks ya da ikinci konut yapımı tercih edilmekte ve konut yapımı serbest piyasa koşullarına terk edilmektedir. Konut sorununu gerçekten yaşayan toplumsal kesimler, planlama adından başlayarak tüm sürecin dışarıda tutulmaktadır.

Toplumsal ve sosyal konut projelerini hayata geçirmekle görevli Toplu Konut İdaresi (TOKİ) de dahil olmak üzere konut üretimi, üst-orta ve yüksek gelir gruplarına göre düzenlenmektedir.

Özellikle TOKİ'nin son dönemde yeniden canlandırılması ile hayata geçirilen konutlar, alt-orta gelir grubuna dönük görüne de bu durum sadece sayısal verilerde kalmaktadır. Çünkü TOKİ'nin alt-orta gelir grubuna yönelik konutlarının çok büyük bir bölümünde kalitesizlik, niteliksizlik ve kullanılamazlık gibi önemli yapısal eksiklikler görülmektedir. Sayısal olarak alt-orta gelir grubu için daha çok konut

Hanehalkı Tüketim Harcamaları

Harcama Türleri	2006		2007	
	Hanehalkı başına ortalama aylık harcama (YTL)	Yüzde (%)	Hanehalkı başına ortalama aylık harcama (YTL)	Yüzde (%)
Konut ve Kira	333	27,2	375	28,4
Gıda ve alkolsüz içecek	304	24,8	322	34,4
Ulaştırma	160	13,1	145	11,0
Alkollü içecek, sigara ve tütün	50	4,1	57	4,3
Ev eşyası	76	6,2	79	6,0

Kaynak: TÜİK

Konuta İlişkin Tüketici Güven Endeksi

	Endeks			Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	07/2008	08/2008	09/2008	08/2008	09/2008
Konut satın alma ya da inşa ettirme ihtimali (gelecek dönem)	7,95	9,08	8,34	14,25	-8,10
Konut tamiratına para harcama ihtimali (gelecek dönem)	23,03	21,28	18,93	-7,61	-11,05

Kaynak: TÜİK

üreten TOKİ, bu konutlarda oturma ve yaşama ilkelerini gözetmeden, nitelsiz ve “maliyetten kısarak” yapılmış konutlar inşa etmektedir. Kurumun, sayısal verilere dayanarak “sosyal konut” ürettiği iddia edilmekte fakat gerçekte, bu konutların nitelikleri çok düşük düzeyde olmaktadır.

Yoksullara yönelik konut üretimi ve sunumu, konut sakinlerini dikkate almadan, minimum kaynakla maksimum konut üretimi hedeflenerek yapılmaktadır. Sonuç olarak kalitesiz malzemeyle üretilmiş nitelsiz yapılar ortaya çıkmakta, bakım/onarım masrafları artmakta ve konut açığının giderilmesi bir tarafa gizli konut ihtiyacı yükselmektedir.

Kapitalist üretim ve bölüşüm sistematığı içinde herhangi bir meta olarak görülen konut, kar arzularının nesnesi olarak değer görmektedir.

Daha çok kent yoksullarının sorunu olan konut sorunu, bireysel bir barınma sorunu olarak algılanmakta, çözümleri de kamusal-yasal düzenlemelerin ve toplumsal hayatın bir parçası olarak değil, bireysel çözüm önerileriyle gündeme getirilmektedir.

Serbest piyasa ve özel mülkiyet rejiminin yaşandığı ekonomik ve siyasal alanın “konut” olgusuna; imar planlarından daire inşaatına kadar tüm süreçlerinde toplumsal olarak yaratılmış olmasına rağmen bireysel bir rant aracı olarak bakması da kaynakların yararlı kullanımının önüne geçmektedir.

Boş ya da aşırı derecede kalabalık konutlar

Varsıllık göstergesi olarak değerlendirilebilecek ikinci, mevsimlik veya yatırım aracı olarak görülen konutlar ile çoğu yoksulluk sonucu ortaya çıkan aşırı derecede kalabalık konutlar, konut sorununu artıran bir başka nedendir. Burada da yaşamın diğer alanlarında olduğu gibi temel insani ihtiyaçlar ile lüks tüketim ve rant çelişkisi ortaya çıkmaktadır.

Yaşanabilir ve Nitelikli Konut

Konut, kişilerin güvenli ve sağlıklı yaşama koşullarını sağlayacak nitelik ve nicelikte olmalıdır. Ülkemizde, konut üretimini alanında bağlayıcı ve uygulama zorunluluğu olan standartlar, imar planları ve yapı yönetmelikleri dışında bulunmamaktadır. Buradaki standartlar ise “yaşanabilir konut standartları” oluşturulabilmesi için yetersizdir.

Yaşanabilir konut standartları, sağlıklı bir çevre ve sağlıklı bir fiziksel mekanın özellikleridir. Bu özellikler, ilgili birimlerin işbirliğiyle oluşturulması gereken bazı asgari nitelik ve nicelik şartlarıdır.

Nitelikli bir konut, ev işlerine ayrılan zamanı en aza indirmeye uygun olmalı ve böylece, çalış(a)mayan kadınlar başta olmak üzere tüm bireylere kamusal alanı daha çok kullanma, sanatsal, siyasal ve kültürel faaliyetler için daha fazla vakit ayırabilme olanakları sağlamalıdır.

Toplumsal ilişkiler ve baskın geleneksel, cinsiyete dayalı iş bölümü; kadını, konutun bulunduğu özel alana, erkeği ise konut dışındaki kamusal alana yerleştirerek, her iki cinsin sorumluluklarını belirlemektedir. Konutun içinde yeniden ve yeniden üretilen toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin giderilmesine dönük bütüncül politikalar için, ev içi zamanın kullanılması ve mekanın bölümlendirilmesi konularına dair de fikir üretilmelidir.

Temel insan haklarından biri olarak kabul edilen konut hakkı, aynı zamanda erişilebilir, engelsiz ve elde edilebilir konutu ifade etmelidir.

Bütün bunların gösterdiği üzere konut sorunu, salt bir matematik hesabı değil bütün sosyo-psikolojik, kültürel, toplumsal ve ekonomik unsurların bir arada değerlendirilmesiyle çözülebilir.

Yaşanabilir konut standartları; çevre düzenlemesi, altyapı özellikleri, yaşam ve kullanım alanlarının büyüklüğü gibi başlıkların, bölge, nüfus, kentleşme, iklim ve aile yapısı gibi etmenler çerçevesinde en uygun biçimde hayata geçirilmesini ifade eder. Böyle bir standardın oluşturulması, ilk aşamada bağlayıcılığı bulunmayan fakat teşvik edilerek yaygınlaştırılabilecek bazı pilot uygulamalarla ve fiilen yaşanan sıkıntıların giderilmesine dönük iyileştirmelerle sürekli olarak geliştirilebilir.

“Yaşanabilir konut standartları” geliştirilebilir olmakla birlikte temel olarak şu başlıklar altında sıralanabilir:

Yapı özellikleri

- Kullanım kolaylığı ve ergonomisi
- Depreme, yangına ve doğal afetlere dayanıklılık
- Güvenlik
- Yeterli fiziki büyüklük,
- Gürültü, ses, hava ve su yalıtımı
- Sıcaklık ve kuruluk özellikleri
- Engellilerin kullanımına uygunluk
- Kaliteli ve sağlıklı malzeme

Yapı dışı kullanım özellikleri

- Temiz, içilebilir ve kesintisiz su
- Temiz hava ve yeterli havalandırma yapısı
- Çöp ve atık tahliyesi için uygunluk

Çevre özellikleri

- Temiz çevre
- Planlı ve imarlı yapılaşma
- Sosyal hayatın geliştirilmesine uygun yaşam alanları
- Kent ve ülke yönetimine doğrudan katılımı sağlamaya yardımcı mahaller.

Ayrıca konut, tüm gereksinimler için yeterli koşulları barındırmalıdır. Bu özellikte bir konut, çalışma, dinlenme, aile fertleri ve konuklarla birlikte olma olanakları sunmalıdır. Yukarıda sayılan temel niteliklerin hangi fiziksel boyutlara denk geldiği ise; merkezi ve yerel yönetim temsilcilerinin yanı sıra Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipler Birliği gibi konunun uzmanı meslek örgütü ve sivil toplum kuruluşlarının da söz, yetki, karar mekanizmalarına doğrudan katılabildiği ve yaptırım gücü bulunan koordinasyon kurulları ile belirlenmeli ve belli bir plan dahilinde hayata geçirilmelidir.

Konut ve Çevresi

Konut ve yaşam çevresi koşulları, yaşanabilir bir yerleşmenin ve yaşam kalitesinin başlıca göstergeleri arasındadır.

Fiziksel düzenlemeler açısından yaşam çevrelerindeki fiziksel engellerin kaldırılması; tüm insanların yaşama katılması ve yaşantı üretebilmesi konusunda ilk aşamada sağlanması gerekli koşullardan biridir.

Kaliteli konut ve konut çevresinin oluşturulabilmesi sadece yapı teknolojilerine ve kalitesine bağlı değildir. Yapı süreçlerinin yeniden örgütlenmesiyle birlikte hem yerel ve merkezi yönetimin yeniden örgütlenmesi hem de piyasa/rant mekanizmasının dağıtılarak yerine insanın/kamunun yerleştirildiği bir örgütlenmenin sağlanması gerçekleştirilmelidir.

Konut dışı alanlar da sadece fiziksel biçimlenmeler değil, insanların sosyalleşmelerini ve kültürel gelişimlerini belirleyen temel etmenlerden biridir. Konut çevreleri, biyolojik ve psikolojik ihtiyaçların da

2000-2010 Konut İhtiyacı ve Artışı**

İller	Konut İhtiyacı***		2000-2010 Artışı
	2000	2010	
Adana	312.899	379.605	66.706
Adıyaman	60.828	86.082	25.254
Aksaray*	62.473	88.130	25.657
Amasya	49.333	58.152	8.818
Ankara	937.139	1.138.901	201.762
Antalya	281.100	411.405	130.305
Artvin	20.761	25.759	4.998
Aydın	144.377	179.682	35.306
Balıkesir	180.517	216.400	35.882
Bingöl	20.408	27.642	7.234
Bitlis	35.373	50.313	14.940
Bolu	36.685	46.777	10.092
Bursa	416.683	555.726	139.044
Çanakkale	70.612	87.893	17.280
Çankırı	28.224	36.093	7.870
Çorum	74.827	89.206	14.380
Denizli	106.535	125.403	18.867
Diyarbakır	133.406	174.517	41.110
Düzce*	31.742	37.947	6.204
Edirne	69.206	73.069	3.864
Erzincan	31.095	35.657	4.562
Erzurum	106.258	142.329	36.071
Eskişehir	150.170	169.873	19.703
Gaziantep	204.922	270.203	65.281
Giresun	64.343	79.007	14.664
Hakkari	18.127	28.790	10.663
Hatay	132.300	139.353	7.052
İçel	231.609	289.362	57.753
İğdır*	15.741	21.898	6.157
İstanbul	2.542.651	3.299.004	756.353
İzmir	817.224	1.020.536	203.312
K.Maraş	110.382	142.384	32.002

İller	Konut İhtiyacı***		2000-2010 Artışı
	2000	2010	
Karabük*	42.211	41.075	-1.136
Kars	32.488	34.752	2.264
Kastamonu	42.030	48.197	6.166
Kayseri	172.427	200.082	27.655
Kilis*	14.618	9.954	-4.664
Kırklareli	58.389	72.306	13.917
Kocaeli	184.068	223.092	39.024
Konya	294.233	383.831	89.598
Kütahya	84.631	107.066	22.435
Malatya	101.902	132.531	30.629
Manisa	194.849	228.958	34.109
Mardin	63.281	90.705	27.423
Muğla	82.410	109.191	26.781
Ordu	84.546	97.887	13.341
Osmaniye*	68.638	88.341	19.703
Rize	46.862	67.863	21.001
Samsun	151.540	176.798	25.258
Şanlıurfa	134.682	189.016	54.335
Siirt	21.470	28.384	6.914
Sinop	27.396	31.253	3.858
Şırnak*	27.768	41.255	13.486
Tekirdağ	118.518	170.227	51.709
Tokat	83.650	104.565	20.915
Trabzon	109.196	152.137	42.941
Tunceli	12.350	11.893	-457
Van	68.161	102.912	34.751
Yalova*	40.717	43.474	2.757
Yozgat	65.356	91.340	25.984
Zonguldak	63.797	64.502	705
Toplam	10.906.368	13.766.711	2.860.343

*1990 Yılından Sonra İl Olan İlçeler

**Boşluk Oranı (Vacancy Rate) Dahil Edilmiştir

***Konut İhtiyacı=Nüfus / Hanehalkı * 1.04

karşılandığı alanlar olmaları bakımından konut yapısından bağımsız düşünülemez.

Konut çevreleri ayrıca, itfaiye, ambulans ve diğer servis araçlarının sorunsuz dolaşımına izin verecek şekilde tasarlanmalıdır.

Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşmeleri İkinci Konferansı'nda konut tanımlanmasına "yaşanabilirlik kriterleri" çerçevesinde "çevresel faktörlerin" de katılması gerektiği vurgulanmıştır. Konut sorunu açıklanırken, sayısal değerlerin ötesinde bütçeye uygunluk, güvenlik, sağlamlık, altyapı nitelikleri, kamu hizmetleri, iş alanlarına ulaşılabilirlik ve konut kalitesi gibi özelliklerin dahil edilmesi gerektiği belirtilmiş, böylece "konut" sadece barınak olarak değil yaşanabilir birimler olarak tanımlanmaya başlamıştır.

Konut çevresinin düzenlemesinde dikkat edilecek konuların başında, yapıların doğal çevreye en az zarar verecek şekilde inşa edilmesi ve çevrenin ekolojik dengesinin gözetilmesi gelmektedir.

Bu çerçevede, binaların yapımında düşük ve alternatif enerji düzenekleri, elektronik sistem geliştirilmesi, aydınlatma mekanizmaları, peyzaj ve şehir planları gibi etkenler özellikle dikkate alınmalıdır.

Konut sorununun çözümlerinin geliştirilebilmesi ve tüm toplum nezdinde barınma hakkının sağlanabilmesi için;

- Kentte oluşan rantın kamu yararına kullanılması,
- Altyapı finansmanının geliştirilmesi ve altyapının iyileştirilmesi,
- Kaçak ve niteliksiz yapılaşmanın önüne geçilmesi,
- Konut inşası için gerekli arsaların kullanıma açılması,
- Bilişim teknolojilerinden de yararlanılarak istatistiki verilerin toplanması ve bir veri tabanı oluşturulması,
- Bütün kent arazilerinin büyük ölçekli haritalarının çıkarılması,
- Bölgenin iklim, doğa, nüfus, yaşam biçimi vb özellikleri dikkate alınarak "yaşanabilir konut standartları" geliştirilmesi,
- Yapım süreçlerinin tümünün, kamu görevlileri ve meslek odalarınca denetlenebilmesi gerekmektedir.

Özetle; toplumsal bir sorun olan konut sorunu yine toplumsal ve bütünlüklü politikalar ekseninde tartışılmalı ve bu bağlamda çözüme kavuşturulmalıdır. Bu çerçevede, kent planlamalarında öncelikli olarak halkın barınma hakkı ve ihtiyaçları üzerinden yeni düzenlemeler yapılmalı, halkın talep ve istekleri de en kapsayıcı yasal metinler dahil olmak üzere hukuki altyapıya dahil edilmelidir. Kentin planlaması, var olan ve olabilecek sorunların çözümüne imkan verecek şekilde yeniden ele alınmalı ve bu konuda TMMOB ve İMO'nun birikimlerinden faydalanılmalıdır.

İnşaat Mühendisleri Odası'nın Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi tarafından hazırlanan

“Politika Belgesi 2” ile ilgili görüşleri

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi, 2009-2013 yıllarını kapsayan “Politika Belgesi 2” metnini kamuoyuna açıkladı.

İnşaat Mühendisleri Odası (İMO), belgenin taslağı ile ilgili görüşlerini, konunun bileşenlerinden biri olan TMMOB aracılığıyla geçen yılın Mart ayı içinde Bakanlığa bildirmiş ve bu görüşlerini kamuoyuyla paylaşmıştır.

İMO'nun, söz konusu belgeye ilişkin eleştirileri ve önerileri birkaç başlıkta toplanabilir. Bunlar; Türkiye'deki istihdama ilişkin hesaplamaların yanlışlığı, iş kazaları ve meslek hastalıkları istatistiklerinin hatalı olduğu, Belge'de yer alan sayıların alandaki sorunları saptama konusunda eksik kaldığı ve iş sağlığı ve güvenliğinde politikasızlık olarak özetlenebilir.

Konsey'in, bileşenlerden görüş olarak revize ettiği “Politika Belgesi 2” metni, taslakta var olan zaafı korumaktadır.

Belgenin taslaktan tek farkı, istatistiki verilerin güncellenmiş olmasıdır. Bu durum, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın ve Hükümet'in konuyu sadece bir “müktesebat uyumu” olarak gördüğünün ve alanda var olan sorunların çözümüne dönük bir çabanın hayata geçirilmeyeceğinin de bir kanıtıdır. AKP ve kadrolarının çalışma hayatına ve emekçilerin durumuna bakışı da bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Konsey, konunun bileşeni olarak belirlediği kurumlardan taslak hakkında görüş almış fakat belgeye yansıtmamıştır. Karar alma mekanizmalarının demokratikleştirilmesi bir yana, iyiden iyiye kapatıldığının kanıtı olan bu durum, bizler açısından sürpriz olmadığı gibi yeni de değildir.

İMO, taslak metnin ardından “Politika Belgesi 2”yi de değerlendirek görüşlerini kamuoyuyla paylaşmaktadır.

AKP'nin İş Sağlığı ve Güvenliği Politikası: Dostlar Alışverişte Görsün

Ulusal İş Sağlığı ve İş Güvenliği Konseyi tarafından hazırlanan ve 2009-2013 dönemini kapsayan Politika Belgesi'nde, belge metnin amaçlarından birinin “iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili istatistiki bir değerlendirme yapmak” olduğu belirtiliyor. Fakat belgede ne istatistikler doğru ne de çözüm önerileri gerçekçi görünüyor. Bu belgeyle birlikte Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın, konuyu ne kadar ciddiye aldığı ve alandaki sorunları çözmede ne kadar istekli olduğu açığa çıkıyor.

İş Kazaları

Belgede “Türkiye'de İş Sağlığı ve Güvenliği” başlığı altında yer alan veriler, toplandığı kaynaklar dışındaki diğer kaynaklarca doğrulanmamaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Belgede yer alan verilerine göre 2008 yılı içinde 72.963 iş kazası meydana gelmiştir. Bakanlık, Türkiye'deki çalışan sayısını 8.802.989 olarak hesaplamaktadır.

Oysa ki, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'in İlgücü İstatistikleri'ne göre, 2007 yılında çalışanların sayısı 22.019.000'dir.

Bu iki veri seti arasında yaklaşık 2.75 kat fark bulunmaktadır. Bu oran, Bakanlığın verdiği sayılara uygulandığında, 72.963 olan iş kazası sayısının 200.648'e yükseldiği görülecektir.

Bu konuda bakılabilecek başka bir veri seti de TÜİK'in hazırladığı "2006-2007 İş Kazaları ve İşe Bağlı Sağlık Problemleri Araştırma Sonuçları"dır. Araştırmanın sonuçlarına göre, araştırma yapılan dönemde, çalışanların yüzde 2.9'u iş kazasına maruz kalmıştır. Dolayısıyla, Bakanlığın, 8.808.989 olarak verdiği çalışan sayısına göre düşünüldüğünde, iş kazalarına uğrayan çalışan sayısı, 255.286 olarak belirlenmektedir. TÜİK verilerine göre ise, çalışan sayısının 22.019.000 olduğu düşünüldüğünde, iş kazasına maruz kalan çalışan sayısı 638.551'e yükselmektedir.

Yine bakanlık verilerine göre, 2008 yılı içinde meydana gelen iş kazalarında 866 kişi yaşamını yitirmiştir. Bu sayıya göre, yaklaşık olarak her 1.000 iş kazasında 12 çalışan hayatını kaybetmektedir. TÜİK verilerine bu oranla bakıldığında, hayatını kaybeden çalışanların tahmini sayısı 2.400'ü bulmaktadır. 2006 yılında ise resmi rakamlara göre 1.601 olan ölüm sayısı, yine aynı orana göre 4.400'e ulaşmaktadır. (Tablo 1).

Belge metninde, "Uygulama Hedefleri" başlığında, iş kazası sayısının yüzde 20 düzeyinde azaltılması öngörülmektedir.

Yapılan araştırmalarda; iş kazalarının yüzde 50'sinin "kolaylıkla" önlenebilecek kazalar olduğu, yüzde 48'inin de sistemli bir çalışma ile önlenebileceği ortaya çıkmaktadır. Buna göre; iş kazalarının yüzde 98'inin önlenmesi mümkünken ve hatta "kolaylıkla" önlenebilecek olanların oranının yüzde 50 olduğu ortadayken "yüzde 20" hedefinin, sorunun çözümü konusunda "iyi niyetli ve gerçekçi" olmadığı ortaya çıkacaktır.

Ayrıca, altının kalın çizgilerle çizilerek ortaya konulması gereken bir nokta daha bulunmaktadır. Belge metninde 2005-2007 yılları arasında iş kazalarında yüzde 12 oranında düşüş görüldüğü belirtilmektedir. Fakat 2006 yılında, bir önceki yıla göre yüzde 53'lük bir artış göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca, 2002 yılından itibaren iş kazalarında ölen çalışanların sayısında sürekli bir artış görülmektedir. 2002-2007 yılları arasında iş kazalarında ölenlerin sayısı yüzde 11 oranında artmıştır. (Tablo 2).

Tablo 1 - 2007 yılı iş kazası ve iş kazasına uğrayan çalışan sayısı

	TÜİK	Bakanlık
Çalışan sayısı	22.019.000	8.802.989
İş kazası (*)	200.648	72.963
İş kazasına uğrayan çalışan sayısı (*)	638.551	255.286
İş kazalarında ölen çalışan sayısı (*)	866	2.400
İş kazası oranı	% 2.9	% 2.9

(*) TÜİK verileriyle Belge metninde yer alan verilerin karşılaştırılmasıyla elde edilen sayılardır

Tablo 2 - Bakanlık verilerine göre iş kazalarının yıllara göre dağılımı

Yıllar	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
İş kazası	72.344	76.668	83.830	73.923	79.027	80.602	72.963
Ölen sayısı	878	811	843	1.096	1.601	1.043	866

Belgede yer alan ve diğer resmi verilerle karşılaştırıldığında tutarsızlık gösteren bir başka veri de faaliyet gösteren işyeri sayısı konusundadır.

Belgede, Sosyal Güvenlik Kurumu istatistiklerine göre, Türkiye'de faaliyet gösteren işyeri sayısı 1.17-0.248'dir. KOBİ sayısı ise 1.166.737'dir.

Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ve TÜİK verileri birbirinden farklılık göstermekle birlikte, Türkiye'de ortalama 1.800.000 Küçük ve Orta Boy İşletme (KOBİ) olduğu kabul edilmektedir. Böylece bir kez daha görülmektedir ki Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın iş kazaları ve meslek hastalıkları konusundaki verileri sağlıklı değildir.

Meslek Hastalıkları

Belge metninde yer alan verilerde dikkat çeken başka bir nokta ise meslek hastalıklarındaki düşük sayı ve orandır. Belgede; meslek hastalığı vaka sayısı 2008 yılı için 539 olarak verilmiştir.

Türkiye’de bulunan yalnızca üç meslek hastalıkları hastanesinden İMO’nun aldığı veriler, 539 olarak belirlenen meslek hastalıkları vaka sayısının sağlıklı olmadığını göstermiştir.

Konsey, kamuya bağlı meslek hastalıklarının hastanelerinden bilgi bile almadan ve kaynağını açıklamadan kullandığı bir takım verilerle politika belirlemektedir. Bu basit bir dikkatsizlik değil, Bakanlığın ciddiyetsizliğinin ve milyonlarca emekçiye verdiği değerin (!) göstergesidir.

Tablo 3 - Meslek hastalıkları hastanelerinden alınan müracaat ve vaka sayıları

	2007		2008	
	Müracaat	Meslek hastalığı tanısı	Müracaat	Meslek hastalığı tanısı
Zonguldak	2.827	1.774	3.825	1.610
Ankara	625	309	614	325
İstanbul	1.962	1.359	2.353	1.453
Toplam	5.414	3.442	6.792	3.388

Zonguldak Uzun Mehmet Göğüs ve Meslek Hastalıkları Hastanesi, Ankara Meslek Hastalıkları Hastanesi ve İstanbul Meslek Hastalıkları Hastanesi’nden alınan istatistikler, Tablo 3’te verilmiştir.

Yine hastanelerden alınan bilgilerde, kesin olarak meslek hastalığı tanısı konmayan çoğu hastada, meslek hastalığı şüphesi ve/veya meslek hastalığı belirtilerinin kuvvetli şekilde görüldüğü belirtilmiştir.

Türkiye’deki iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin yetersizliği ortadayken, meslek hastalıkları

hastanelerinin yalnızca üç tane oluşu, konuya yeterince önem verilmediğini göstermektedir.

Meslek hastalıkları hastanesinin bulunmadığı yerlerde bu tür şikayetlerin diğer hastanelerde değerlendirildiği göz önüne alınacak olursa, ortaya çıkacak manzara ürkütücü boyutlara varacaktır.

İMO’nun konunun üzerinde durarak yaptığı bir araştırma ile kurumlar arası bilgi alışverişinin işlemediği ve ortak bir veritabanının oluşturulması gerekliliği açığa çıkmış durumdadır.

Yine belgede, çalışan nüfusun yüzde 4’ü ile 12’si arasında bir oranda sıklıkla görüldüğü kaydedilen meslek hastalıkları sayısının Türkiye için 48.689-141.988 arasında olması gerektiği de ifade edilmiştir. Burada da dikkat edilmesi gereken nokta, bu sayı aralığının yaklaşık 8.5 milyon çalışan için hesaplandığıdır. TÜİK verilerine tekrar başvurulduğunda, yaklaşık 22 milyon olan çalışan sayısı için, meslek hastalığının görülme sıklığına ilişkin tahmin 88.000-264.000 arasında olmalıdır. (Tablo 4).

Tablo 4 - 2007 yılı meslek hastalıkları istatistikleri

Tespit edilen meslek hastalığı vaka sayısı	ÇSGB verilerine göre görülmesi beklenen vaka sayısı	TÜİK verilerine göre görülmesi beklenen vaka sayısı	Hastanelerden alınan verilere göre vaka sayısı
1.208	48.689 - 141.988	88.000 - 264.000	3.388

Bu durum göstermektedir ki; Bakanlığın istihdam sayısı kabul edildiğinde, tespit edilmiş olan meslek hastalıkları vaka sayısının (539), tespit edilmesi beklenen vaka sayısına oranı (48.689-141.988), en iyi ihtimalle yaklaşık yüzde 4’tür. İstihdam sayısı için TÜİK verilerini kabul ettiğimiz taktirde (22.019.000) ise bu oran yüzde 1.25’e kadar inmektedir.

Hem iş kazaları hem de meslek hastalıkları istatistiklerindeki bu tutarsızlık, Türkiye’deki çalışma koşullarının çarpıklıklarının gizlenmeye çalışılması amacı güdüldüğü şüphesi uyandırmaktadır. Dolayısıyla, belge metin ve alana dair uygulamalar konusunda yapılacak önerilerin, ancak gerçek sayıların ortaya konması halinde mümkün ve yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bütün bunların yanında, istihdamın büyük oranının kayıt dışı olduğu göz önüne alındığında, iş kazaları ve meslek hastalıklarındaki sayının gerçekte daha da çok olduğunu tahmin etmek zor olmayacaktır.

Bakanlığın kabul ettiği veriler içinde tüm ücretli çalışanların bulunmaması da bu konudaki veri çarpıklığını ortaya çıkaran nedenlerden biridir.

İnşaat Sektörü

Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de inşaat sektörü en tehlikeli işkollarından biridir. Gelişmiş ülkelerde inşaat işçileri, diğer sektörlerde çalışan işçilere oranla 3-4 kat daha fazla kazaya uğrama riski taşımaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü verilerine göre bu oran 6 kata kadar çıkmaktadır. İnşaat sektörü, Türkiye’de de çok sayıda insanın hayatın kaybettiği ve çok daha fazla insanın inşaat iş alanının yol açtığı çeşitli meslek hastalıklarının yanı sıra sakatlanma veya yaralanma gibi rahatsızlıklar geçirdi bir sektördür. (Tablo 5).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının verilerine göre Türkiye’de bir yılda gerçekleşen tüm iş kazalarının yüzde 10’u, sürekli iş göremezliklerin yüzde 25’i ve ölümlü iş kazalarının yüzde 34’ü inşaat işlerinde gerçekleşmektedir. (Tablo 6).

En fazla kaza yaşanan sektör, 11.039 iş kazası ile toplam iş kazalarının yüzde 14’ünü oluşturan “metalden eşya imalatı”dır. Toplam iş kazalarının yüzde 10’u da inşaat sektöründe yaşanmaktadır. İnşaat sektöründe 2006 yılında 7.143 iş kazası meydana gelmiştir. Ölümlü iş kazaları oranlarının sıralamasında inşaat sektörü, toplamda yüzde 25 ile ilk sırada yer almaktadır.

İnşaat sektöründe meydana gelen kazaların ilk sırasında “insan düşmesi” bulunmaktadır. “Malzeme düşmesi” ve “malzeme sıçraması” diğer en çok görülen kaza tipleridir. Bu kaza çeşitlerinin sık görülmesinin temel sebepleri, işyerlerinde güvenlik önlemlerinin alınmaması, işverenin bu tür önlemleri maliyet olarak görmesi gibi nedenler sıralanabilir.

Bu nedenlerin yanında, sektördeki eğitim düzeyi düşüklüğü de iş kazalarının artmasına neden olan bir başka faktördür. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin meslek içine yayılması ve bu konudaki bilinç düzeyinin, sektörde yer alan herkesi kapsayacak biçimde yükseltilmesi gerekmektedir.

Kayıt dışı istihdam, güvencesiz çalıştırma ve düşük ücretlerin çok yoğun olarak görüldüğü inşaat sektöründe iş kazalarına bağlı yaralanma ve ölümler ile meslek hastalıklarının en aza indirilmesi için gerekli yasal ve fiili tedbirler alınmalıdır.

İMO’nun, konuyla ilgili çözüm önerileri özetle şöyledir:

- Türkiye’de, emekçileri ilgilendiren iş sağlığı ve güvenliği kavramı, çalışma hayatının düzenlenmesi sırasında sürekli olarak gündem maddelerinin sonuna atılmaktadır.
- Konuyla ilgili ulusal politikaların oluşturulması sürecinde Türk Mühendis ve Mimar Odaları

Tablo 5 - İş kollarına göre iş kazası ve meslek hastalıkları istatistikleri

Faaliyet grupları (iş kolları)	İş kazası Sayısı	Meslek Hastalığı	Sakat Kalan
Metalden eş. im. (makina hariç)	11.039	49	196
İnşaat	7.143	5	428
Kömür madenciliği	6.722	416	389
Nakil araçları imali	5.807	19	78
Metal endüstrisi	5.506	3	54
Makina im. ve tamirâtı	5.331	31	92
Dokuma sanayii	5.155	1	127
Nakliyat	4.478	1	130
Gıda maddeleri sanayi	2.452	0	67
Taş, kil ve kum ocakları	479	0	33
Diğer iş kolları	24.915	49	673
Toplam	79.027	574	2.267

Tablo 6 - Sektörlere göre iş kazası, sürekli iş göremezlik ve ölüm istatistikleri (2006)

Sektör	İş Kazası Sayısı	Sürekli İş Göremezlik	Ölüm
İnşaat	7.143	428	397
Kömür Madenciliği	6.722	389	35
Metalden Eş. İm. (Mak. Hariç)	11.039	196	35
Nakliyat	4.478	130	165
Dokuma Sanayi	4.328	127	26
Top ve Perekende Tic.	2.610	84	70
Nakil Araçlar imali	5.740	78	25
Makine İm. ve Tamirâtı	5.331	92	25
Taş toprak, kil, kum vs imalatı	5.098	80	35
Gıda maddeleri san.	2.452	76	39
Metal mütea. Esas endüs.	5.506	54	19
Toplam	79.027	1.953	1.601

Birliği'ne (TMMOB) bağlı ilgili meslek odaları, Türk Tabipler Birliği (TTB), Türkiye Barolar Birliği (TBB) ve sendikaların katılımı sağlanmalı, çalışmalar düzenleme metinlerine yansıtılmalıdır.

- İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarının kurulması 50'den daha az işçi çalıştıran iş yerlerinde yasalarla güvence altına alınmalıdır.
- İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri bütün iş yerlerini ve tüm çalışanları kapsamalıdır.
- İş yerlerinde kurulan İş Sağlığı ve Güvenliği Birimleri, demokratik olarak düzenlenmeli ve yaptırım gücüne sahip olmalıdır.
- "İş Güvenliği Mühendisleri" özlük hakları yönünden işverene bağlı olmamalı, bağımsız bir kurum olarak örgütlenmeli ve düzenlenmesi, Bakanlık ve TMMOB'ye bağlı ilgili meslek odasıyla birlikte yapılmalıdır.
- İş yerlerinde iş güvenliği konusunda mesleki yeterliliği TMMOB'ye bağlı ilgili oda tarafından onaylanmış ve sertifikalandırılmış mühendisler çalıştırılmalıdır. İş yerinde çalışacak mühendis sayısı, projenin büyüklüğüne göre belirlenmelidir.
- İş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için tüm süreçlerde öncelik iş sağlığı ve güvenliği olmalı, çalışan odaklı bir çalışma hayatı oluşturulmalıdır.
- Güvencesiz çalıştırmanın tüm biçimleri ortadan kaldırılmalıdır. Sigortasız ve sendikasız çalıştırma yasaklanmalıdır.
- İş kazası araştırmaları ciddiyetle ve TMMOB, TTB ve sendikaların içinde yer alacağı kurullarca yapılmalı ve kamuoyuyla paylaşılmalıdır.

İnşaat Mühendisleri Odası tarafından hazırlanan TOKİ Değerlendirme Raporu

Robin Hood efsanesi sona erdi; TOKİ artık zenginlere “akıllı evler” yapıyor

Konut

Konut, insanların barınma gibi temel ihtiyacını güvenli ve sağlıklı bir şekilde karşılayan, belli bir mekân-sal büyüklüğü olan yapıdır. Konutu salt barınak gibi algılamak eksik kalacaktır. Bu nedenle tanımı biraz daha genişletmek, kavramın sınırlarına sosyal-ekonomik-siyasal-kültürel unsurlar katmak gerekmektedir. ‘Konut, tarihsel gelişimi içinde doğa koşullarına, toplumun gelenek ve göreneklerine, siyasal yapının özelliklerine, üretim ilişkileri ve biçimine, nüfus yapısı ve özelliklerine, kentleşme tipine ve birçok başka sebebe bağlı olarak, dinamik bir ilişkiler toplamı’ olarak da tarif edilebilir.

‘Konut; birey, aile ya da bireylerden oluşan hane halkının tek veya bir arada bulunacağı ve dolayısıyla ilişkiler kurabileceği “sosyal”; yaşamın bütünlüğü açısından gerekli olan çeşitli işlevlerin sürdürülmesine olanak veren “fiziksel”; birey ve/veya ailelerin toplumu oluşturan diğer öznelerle temasının önemli bir ayağını oluşturan ve toplumsal ilişkilerin yeniden üretildiği “toplumsal”; kentleşme politikalarının oluşturulması ve uygulamasının önemli bir parçası olan “yönetimsel”; sınıfsal bölünmüş-lüğünün bir sonucu ve göstergelerinden biri olan “siyasal”; üretim, tüketim ve yatırım aracı olması bakımından “ekonomik”; yasal düzenlemelerin söz konusu olduğu ve konut sakinlerine yasal güvenlik sağlaması bakımından “hukuki” ve yapı inşaat teknolojilerinin uygulama alanı olması bakımından “teknolojik” bir birimdir.’

Konut nasıl tanımlanırsa tanımlansın, sorun olduğu açıktır. Hele Türkiye gibi az gelişmiş, yoksul, gelir dağılımı adaletsizliği yaşayan ülkelerde sorun, insanların barınma hakkını yok eden bir sınıra gelip dayanmıştır.

Barınma Hakkı

Konutun bir sorun olduğu tespit edilmelidir ancak daha ziyade barınma hakkı ifadesinin kullanılması tercih nedenidir.

Çünkü en bilinen tanımla; ‘kişilerin ödeyebilme gücü ve tercihlerine bakılmaksızın, asgari seviyede barınabilmelerini sağlamak için gerekli konut sayısı ve niteliğinin, belli bir anda bulunan konut sayısı

ve niteliğinden farkını' belirten konut ihtiyacı, bu farkın açık olduğu ülkelerde sorun hanesine yazılmakta, tersi durumda sorun gibi algılamamaktadır. Farklı ekonomik-sosyal düzeye sahip toplumsal kesimlerin mevcut durumları ile örtüşmeyen konuta sahip olması durumunda da konut sorunundan söz edilebilir. Bu nedenle bir başka tanıma ve yaklaşıma ihtiyaç bulunmaktadır.

Bizim gibi ülkelerde 'konut sorunu', 'konut açığı', 'konut ihtiyacı' vardır ama temelde bir başka sorun bulunmaktadır. Bu, barınma hakkıdır ve talebin muhatabı kamudur. Sosyal devlet olmanın gereği; barınmanın temel bir insan hakkı olduğu gerçeğinin kabul edilmesi ve sağlıklı, güvenli, yaşanabilir bir çevreye sahip konutun kamu tarafından ihtiyaç sahibine bedelsiz verilmesidir.

Oysa geline nokta yoksulların barınma hakkı ya yoktur ya da kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde ellerinden alınmak istenmektedir. Son yirmi yıla damgasını vuran neoliberal politikaların uygulama alanlarından biri olan kentler, kentsel dönüşüm projeleriyle dönüştürülmek istenmektedir ki, bu vurgu konu ile ilgili pek çok kurum ve kuruluşun dikkat çektiği bir gerçekliği işaret etmektedir. Neoliberalizm-kentler-konut-kentsel dönüşüm konu başlıkları çerçevesinde sürdürülen tartışmalar ister istemez aynı odağa yığılmaktadır.

Örneğin bu alanda en dikkat çeken zeminlerden biri Mülkiyeliler Birliği ile Halkevleri tarafından düzenlenen "Halkın Hakları Forumu" olmuş, Forumda kapsamlı ve derinliği olan tartışmalar yaşanmış, Sonuç Bildirgesi'nde isabetli tespitler yapılmış ve çözüm önerileri kamuoyuyla paylaşılmıştır. Halkın Hakları Forumu Sonuç Bildirgesinde; "Yaşanan neo-liberal dönüşümün, piyasalaştırma, metalaştırma ve güvencesizleştirme politikalarının mekânda ortaya çıkardığı dramatik sonuçlar doğrudan emekçilerin barınma haklarını ihlal etmektedir. Kentsel Dönüşüm projeleri ile sosyal adalet, barınma hakkı, kamu yararı ve kent planlama bütünselliği hiçe sayılarak, yoksul emekçi halk kitlelerinin başlıca yaşam alanları, rantın yeniden paylaşımı ve pazarlanması sürecinin bir parçası olarak yeni bir yapılaşmaya açılmaktadır. Sonuçta Kentsel Dönüşüm projeleri, başta temel insan haklarından biri olan barınma hakkını ihlal eden sosyal ve fiziki yıkım projelerine dönüşmektedir. Kentsel dönüşüm uygulamaları barınma hakkını gasp edilen insanlara hiç bir söz ve karar hakkı verilmeden, yaşam alanlarından çıkarılan insanların sosyal, ekonomik koşulları göz önünde tutulmadan yaşama geçirilmektedir. (...) Kent topraklarına rant yaratma mantığıyla bakan bu uygulamalar, büyük kentleri sadece yoksullar için değil, orta sınıflar açısından da yaşanamaz hale getirmektedir. "Herkes bir ev" söylemi ile gündeme getirilen Mortgage sistemiyle insanların barınma hakkı finans sermayesinin ve konut yatırımcılarının insafına bırakılmaktadır." denilerek, konuya bütünlüklü bir yaklaşım sergilenmesinin çözümü de mümkün kılabilceğine işaret edilmiştir.

Yaşam değil rant alanları

Kentsel değer olarak tanımlanan kent arazileri, kente dair tartışmaların odak noktasına oturmaktadır. İlginç ki, merkezi hükümet farklı konularda göstermediği hassasiyeti kent arazileri söz konusu olunca esirgememekte, konuyla ilgili yasalar değiştirilmekte, yeni yasalar çıkarılmakta, yeni kurumlar oluşturulmakta, var olanlar lağvedilip görev ve yetkileri başka kurumlara devredilmektedir. Yerel yönetimler ise yerleşim alanlarına dönük yapılanları ve/veya yapılmayanları oya tahvil etmeye çalışmaktadır.

Kentler ve ilintili konular neden bu oranda önem arz etmektedir?

Çünkü sınırlıdır; çünkü nüfus artış hızı, büyük kentlerin aldığı göç, tüketim toplumu psikolojisinin barınma gibi temel insan hakkı kavramında açtığı gedik, farklı toplumsal ve ekonomik kesimlerin kendi gerçekliklerine uygun talepleri kentsel değerlerin bir rant kaynağı olarak görülmesine yol açmış, kentlerin yaratacağı rant, birkaç on yıldır hüküm sürmekte olan neoliberal ekonomik politikaların gözdesi haline gelmiştir.

Bu çerçevede neoliberalizmin uygulayıcısı merkezi ve yerel yönetimler, kentlerin talanına göz yummuş, kentsel değerlerin ulusal/uluslararası sermayenin kazanç hanesine yazılmasını öncelikli görev saymıştır.

Kentler bir taraftan sermaye birikimini sağlarken diğer taraftan yoksulluğa ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Bu nokta, kentlerin yaşadığı sorunu, özü itibarıyla bir sistem sorunu olarak görmek gerektiğini ifade etmektedir. Çünkü kentsel talan, yoksulluğu yaratmakta, pekiştirmekte; yoksulluğu değil, yoksulları kentlerin dışına atmakla mümkün olabilmektedir.

İçinde bulunduğumuz sürecin temel özelliğini şu şekilde özetleyebiliriz: Yaşam alanları rant alanlarına çevrilmek istenmektedir. Bu süreç bugün, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) eliyle sürdürülmektedir.

Dünden bugüne TOKİ

Son birkaç yıldır TOKİ sözcüğüyle daha sık karşılaşır olduğumuz bir gerçek. Kurulalı epey zaman oldu ancak özellikle AKP iktidarıyla birlikte ‘tılsımlı’ anlam taşıyan bir sözcük olarak hayatımıza girdi. Bunda Başbakan Erdoğan’ın etkisini teslim etmek gerekiyor. Çünkü Başbakan TOKİ’nin yaptığı konutların anahtar teslim törenlerini hiç kaçırmıyor ve her törenin miting havasında geçmesini sağlıyor. Başbakanın neden böyle davrandığı açık: TOKİ’nin puan getireceğini düşünüyor. Değil mi ki, TOKİ ‘evsizlere ev, işsizlere iş sağlamak, yoksulları ev sahibi yapmakla’ yükümlüdür. AKP iktidarı TOKİ’nin böyle algılanması için yoğun çaba harcıyor ve bunun yaratacağı olumluluğu kendi hanesine yazmakta beis görmüyor. ‘Çağdaş Robin Hood’ edasına büründükten sonra, bunu kamuoyuna duyurmak da ister istemez hakkı oluyor.

Oysa gerçek böyle değil. AKP iktidarı hemen her konuda olduğu gibi bu konuda da yanılsama yaratıyor, kamuoyunu, hepsinden önemlisi de ev sahibi olmak isteyen sabit ve dar gelirli vatandaşları yanıltıyor. Dün yoksulların ev sahibi olma hayalinin kolaylaştırıcısı olma hedefindeki TOKİ bugün varsıllara “akıllı” evler üretmekle meşgul. ‘Robin Hood’ iddiasını TOKİ’nin dünden bugüne öyküsü yalanlıyor.

Öykü, 1980’lerin ilk yarısında başlıyor, 12 Eylülcü generallerin emir-komutasına alınan topluma neo-liberalizm piyasacı gömleğinin giydirilmesi ile devam ediyor. AKP iktidarı marifetiyle 2000’li yıllarda altın çağına giriyor. Altın çağın özelliğini ise tüm ulusal değerlerin, kamuya ait bütün varlıkların haraç-mezat ulusal/uluslararası sermayeye özelleştirme adı altında peşkeş çekilmesi oluşturuyor. Türkiye eğitimden sağlığa, orman arazilerinden madenlere, sanayi tesislerinden sosyal güvenliğe yapısal değişime zorlanıyor; kentler ise neoliberal değişim sürecinde, sermayenin “av alanı” olarak yeniden biçimlendiriliyor. TOKİ “av alanlarını” düzenlemekle yükümlü ilan ediliyor.

Kent merkezleri yoksullardan ve yoksul mahallelerden arındırılıyor, hatta mahalle kavramı ortadan kaldırılmaya çalışılıyor, gecekondu bölgeleri kentsel dönüşüm adı altında “akıllı” binalardan oluşan “uydu kentlere” dönüştürülüyor. İmar planları belediyeler eliyle “av alanı” olacak şekilde yeniden düzenleniyor. Kentin yarattığı değerler kentlilere hizmet olarak değil, sermaye birikiminde kullanılıyor. Öykü, kendi jargonunu da yaratıyor; kavramlar, tanımlar da değişiyor. “Barınma hakkı”nın yerini “konut sorunu” alıyor. “Barınma hakkı” temel bir talep olarak muhalif hareketlerin argümanları arasına giriyor. Konut sorunu tanımı ise her sınıfa özgü alışkanlıkları, ekonomik düzeyi, talepleri ifade ediyor. Akıllı, daha akıllı, daha daha akıllı konut talep etmek bile sorun tanımı içine alınıyor.

Bütün bunlar TOKİ eliyle yapılıyor; TOKİ bu süreci örgütlemek için kullanılıyor; bu doğrultuda çalışmasını sağlamak için yasalar çıkartılıyor, mevcutlar değiştiriliyor.

Türkiye 1980’lerde konut kooperatiflerinin yaygın biçimde kurulduğuna tanıklık yapıyor; kooperatifleşme atağına özellikle özel ama küçük sermayedarlar ve yerel yönetimler kalkışıyor. Aynı dönemde peş peşe çıkartılan ve ihtiyaca binaen değiştirilen yasalar büyük sermaye gruplarının da konut alanına girmesi sağlıyor. Kooperatifçiliğin sosyal yönü törpüleniyor ve zamanla sönümleniyor. Denebilir ki, TOKİ’nin altın çağını yaşadığı 2000’li yıllardan önce konut üretiminin sermaye için birikim sağlama aracı olacağı açığa çıkıyor. TOKİ’nin payına ise bu işi kurumsallaştırmak düşüyor.

Yeniden yapılanma sürecinde TOKİ

TOKİ Başbakanlığa bağlı bir kurum olarak 1984 yılında 2985 sayılı Kanunla kurulmuş, 1990’lı yılları kısmen atıl geçirmiş, AKP iktidar ile birlikte yeniden yapılanma sürecini tamamlayarak atağa kalkmış ve ülkenin en gözde, en çok tartışılan kurumu haline gelmiştir. Bunda AKP’nin neoliberal politikalara uyumlu ideolojik-politik yaklaşımının etkili olduğu söylenebilir. AKP’nin tek başına iktidar olması küresel kapitalizmin ihtiyaç duyduğu yasaların hiçbir sorun yaşanmadan TBMM’den geçmesini sağlamış, tüm toplumsal hayat ulus üstü sermaye gruplarının Türkiye’de ihtiyaç duyduğu doğrultuda

düzenlenmiştir. Yerel yönetim, kentsel dönüşüm, 2B arazilerine yönelik yasal düzenlemeler bu çerçeveye dahil edilebilir.

TOKİ'nin çalışma esaslarını, yetki ve sorumlulukları belirleyen, aslında genişleten, yasal düzenlemeler de bu dönemde gerçekleştirilmiştir. 2002 yılında "Toplu Konut İdaresi Kaynaklarının Kullanım Şekline İlişkin Yönetmelik"te de TOKİ'nin görev alanları turizmden, küçük sanayi işletmelerine, eğitim, sağlığa kadar genişletilmiş; 6 Ağustos 2003 tarihinde 4966 sayılı Kanunla TOKİ'ye "konut sektörü ile ilgili şirketler kurmak veya şirketlere ortak olmak, yurtiçi ve yurt dışında doğrudan veya iştirakleri aracılığıyla konut uygulamaları yapmak ve kaynak sağlanmasını teminen kâr amaçlı projeler geliştirmek" hakkı verilmiş; 2004 yılında çıkan 5273 sayılı Kanunla Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü'nün görev ve yükümlülükleri TOKİ'ye devredilmiştir. TOKİ artık kamu kaynaklarını kullanan, hemen her alanda yatırım yapan devasa bir şirket halini almış, kamunun her türlü ekonomik faaliyetten uzaklaştırıldığı bir zaman diliminde, girişimci bir kamu kurumu olarak, tüccar-devlet ilişkisinde kendisine özel bir yer açmıştır.

TOKİ'nin kamu denetimi dışında kalmasını sağlayan yasal süreç ise Toplu Konut Müsteşarlığı'nın ve Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü'nün kapatılması ile başlamış, Kamu İhale Kanunu kapsamı dışına çıkarılması ile devam etmiş, mali açıdan denetleyecek Sayıştay'ın yetki alanından çıkartılmasında sonra geriye sadece Devlet Denetleme Kurulu bırakılmıştır.

TOKİ'nin AKP iktidarıyla altın çağını yaşamaya başlamasının asıl nedeni ise "kentsel dönüşüm" projeleri olmuştur. 5 Mayıs 2004 tarihli 5162 sayılı kanun ile "Gecekondu dönüşümü uygulamalarında kamulaştırma, imar planı yapma" yetkisiyle daha donanımlı konuma gelen TOKİ, 16 Haziran 2005'te 5366 sayılı "Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun" ile yetkilerini iyice genişletmiştir. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın gecekondu alanlarındaki tüm yetkileri 2007 yılında çıkan 5069 sayılı Yasa ile 775 sayılı Gecekondu Kanununda değişiklik yapılarak TOKİ'ye devredilmiştir. Anlaşılan o ki yapılan değişiklikler yeterli görülmemiş, yine yapılan yasal düzenlemelerle TOKİ, Hazineye ait arazileri bağlı olduğu Bakan ve Maliye Bakanı teklifi ve Başbakan onayıyla bedelsiz olarak devralma yetkisine de sahip olmuştur.

Anayasayı 'ilga, taşıyır, tebdil eden TOKİ

2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu 1984 yılında yürürlüğe girmiş, 1990 yılında da 412 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile TOKİ (Toplu Konut İdaresi) kurulmuştur. Kuruluş tüzüğünde TOKİ'nin amacı şöyle ifade edilmiştir: "Konut ihtiyacının karşılanması, konut inşaatını yapanların tabi olacağı usul ve esasların düzenlenmesi, memleket şart ve malzemelerine uygun endüstriyel inşaat teknikleri ile araç ve gereçlerin geliştirilmesi ve devletin yapacağı desteklemeler."

Amaç maddesinde sergilenen sosyal devlet hassasiyetidir ki bu maddeyle ilgili herhangi bir tartışma bulunmamaktadır. Çünkü "Amaç", devletin konut ihtiyacının karşılanması doğrultusunda, kamunun yapacağı yatırımlara ve kamu dışı yatırımlara vereceği desteğe ve inşaat şirketlerinin çalışma esaslarının düzenlenmesine ilişkindir. Asıl itiraz, TOKİ'nin misyonu olarak tarif edilen bölümedir; misyondaki iddiaya uygun olmayan yatırım politikasıdır. TOKİ'nin misyonu şu cümlelerle ifade edilmiştir: "TOKİ, hiç geliri bulunmayanlar ile dar ve orta gelirli vatandaşların konut ihtiyaçlarının, Anayasanın 57. Maddesi 'Devlet, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeten bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler' hükmü gereğince yerine getirilmesidir."

Oysa TOKİ bugün, ilk hedefinden gözle görülür bir sapma içine girmiş, dar ve orta gelirli ailelerin konut ihtiyacını karşılamak yerine, ağırlıkla üst ve daha üst gelir gruplarına yönelik konut üretmeye başlamıştır ki, bu durum Anayasa'nın 57. maddesine aykırılık taşımaktadır. Ayrıca 'hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamayacağını' belirten Anayasa'nın 10. maddesine; 'herkesin, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahip olduğuna' dair Anayasa'nın 48. maddesine ve 'devletin, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alması ve piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler' şeklindeki 167. maddesiyle çelişen uygulamalar bulunmaktadır.

TOKİ sadece Anayasaya değil bütün bu işleri düzenlemekle sorumlu Kamu İhale Kurumu'nun çalışma esaslarını belirleyen kamu ihale Kanunu' ile de çelişen uygulamalar gerçekleştirmektedir. KİK'in

Temel İlkeler başlığı altında yer alan 5. maddesinde, kamu ihale sisteminin hangi noktalarda hassas olduğuna vurgu yapılmakta ve “İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.” yaklaşımı sergilenmektedir ki TOKİ’nin saydamlık, eşit muamele, denetime açık olma gibi temel konularda soru işareti taşıdığı gerçektir.

Her türden muhalefeti Anayasa’ya karşı suç işlemek şeklinde yorumlayıp dava açan sıkıyönetim mahkemelerinde görevli askeri savcıların bugünkü TOKİ uygulamaları karşındaki tavrı ne olurdu acaba? TOKİ’ye, Anayasayı tebdil (değiştirme), tağyir (bozma), ve ilga (ortadan kaldırma) suçlarından dava açılması kimseyi şaşırtmazdı.

Neoliberalizmin ‘ileri kurumu’ TOKİ

Sosyal devlet uygulamalarının bir unsuru olarak kurulan ve ancak kısa süre sonra ‘gerçek niyetini’ açığa çıkartan TOKİ politikasındaki bu değişikliğin tesadüf olmadığının altı çizilmelidir.

Buradaki kritik soru, devletin neden TOKİ gibi bir kuruma ihtiyaç duyduğundan daha çok, kurumun neden daha çok kentsel dönüşüm sürecinin önemli bir unsuru haline getirildiği ve neden lüks konutlara yönelmiştir.

Türkiye neoliberal ekonomik politikaların laboratuvar ülkelerinden biridir. Neoliberal politikalara eklenme süreci 1980’lerin ikinci yarısından itibaren başlamış, 12 Eylül askeri darbe döneminin özgün şartlarında toplumsal hayat bir bütün olarak yeni sürece uyumlu hale getirilmiş, neoliberal dönüşüm eğitimden sağlığa, sağlıktan barınmaya hemen her alanda varlığını hissettirmiş, temel yasalar bu doğrultuda yeniden düzenlenmiştir.

1984 yılında Toplu Konut Kanunu’nun, 1990 yılında da TOKİ’nin kurulması bu çervede ele alınmalıdır; bu durum bir tesadüf değil, neoliberalizmin önemli unsurlarından sayılan kentsel dönüşümün yasal dayanaklarını o günden hazırlamaktır.

Hakim kılınmak istenen toplumsal kültürün, tamamlayıcı uygulamalarla ete kemiğe bürünmesi hedeflenmiş, yasal değişiklikler ve yeni oluşturulan kurumlarla altyapının oluşturulma süreci başlatılmış, başta kentler olmak üzere neredeyse her alan neoliberalizmin ihtiyacına uygun hale getirilmiştir.

Marmara Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Hayri Kozanoğlu tarafından hazırlanan “Neoliberalizmin Gerçek 100’ü” isimli kitapta bu konu şu satırlarla ele alınmaktadır. “Öncelikle, küresel vizyonu bulunan kentlerden küresel sermayeyi cezbedecek altyapıya, havaalanlarına, iş merkezlerine, iletişim ağlarına, sahip olmaları bekleniyor. Ancak bunlar da yetmiyor. Kentte ikamet edecek yeni elit profesyonellerin lüks konut, alışveriş, çocuklarının eğitimi, eğlenme ve rekreasyon taleplerinin karşılanması gerekiyor. Bu insanların yerel dokudan yalıtılmış, steril bir atmosferde kendilerini huzurlu hissetmeleri için kentsel mekan yeniden düzenleniyor. İşte kentsel dönüşüm ya da kentsel yenilenme adı altında yürütülen tasarım, böyle bir toplumsal ve ekonomik bağlamın ürünü.”

Alıntıda belirtildiği gibi “kentsel yenilenme” TOKİ’nin hedefleri arasında bulunmaktadır. “Belediyelerle işbirliği halinde yürütülen gecekondu dönüşüm/kentsel yenilenme projeleri, kapsamı genişletilerek devam ettirilecektir.” şeklindeki hedeften de anlaşılacağı üzere TOKİ, kentsel yenilenmenin baş mimarı ilan edilmiş, bu çerçevede, “5609 sayılı Kanun ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı’nın 775 sayılı Gecekondu Kanunu kapsamındaki görev ve yetkileri TOKİ’ye devredilmiş (...) Böylece TOKİ’nin gecekonduyla mücadele alanı genişlemiş, gecekondu önleme bölgelerinin belirlenmesi de görevleri arasına eklenmiştir.”

TOKİ’nin yetkileri ve sınırları genişlemiş, ekonomik gücü artırılmış, “şirket devlet” anlayışının önemli unsurlarından biri haline gelmiştir. Neoliberal politikalar çerçevesinde değişen konut politikasının simgesi sayılan TOKİ, yine Hayri Kozanoğlu’nun ifadesiyle, “üst ve üst-orta sınıfların kent merkezlerini ve potansiyel gelişme alanlarını istilası (...) alt sınıfların kentin dış çeperlerine itilmesi” sürecini örgütlemekle görevli kılınmıştır.

Kamu olanaklarını sınırsız kullanma hakkı, yarattığı haksız rekabet, eline geçirdiği ekonomik güç ile TOKİ, olması gereken ve sosyal devlet anlayışından güç alan toplu konut politikasından uzaklaşma

ve barınma hakkının yok sayılması sürecinde, ne bir istisnadır ne de AKP'nin kendiliğinden aldığı bir karar uyarınca bugünkü zemine oturmuştur. Hayri Kozanoğlu bunun “yerel yönetimlerin küresel ortaklarıyla sürdürdükleri küresel bir strateji” olduğunu savunmakta ve bu “soylulaştırma operasyonunun Delhi'den Tenerife'e, Sao Paulo'dan Cape Town'a, Seul'dan Mexico City'e kadar dünyanın dört bir yanında alt sınıfların yaşadıkları 'sosyal ve ekonomik çöküntü alanlarında' kol gezdiğini söylemektedir ki, gerçekten de kentsel değerleri sermayeye peşkeş çeken, yoksulları kent merkezlerinden uzaklaştırmayı amaçlayan bu yeni sürecin izlerini dünyanın dört bir tarafında görmek mümkündür.

Bu noktada, dikkat çekilmesi gereken bir konu da, TOKİ'nin motor gücü olduğu kentsel dönüşüm projelerinin, kamu sorumluluğu ile bağdaşmayan çeşitli yol ve yöntemler kullanılarak toplumsal meşruiyetinin sağlanmasıdır. 'Göz dikilen' bölgelere hizmet götürülmemekte, iyileştirme çalışmaları yapılmamakta, altyapı yatırımları ihmal edilmekte, mahallelerin adeta “bir çirkinlik abidesi” gibi görünmesine yol açılmakta ve mahallelilerin yaşamı zorlaştırılarak yıldırma politikası uygulanmaktadır. Gündemdem hiç düşmeyen konut sorunu, sanayi tesisi ihtiyacı, asayiş, turizm gibi “haklı” nedenlerle projeye toplumsal destek sağlanmaktadır. Örneğin Ankara'da, “Protokol yolu” olarak bilinen ve havaalanını kente bağlayan ana güzergahta bulunan gecekondu, yurtdışından gelen konukların “çirkinliği” görmemesi gerekçesiyle yıkılmıştır. Aynı şekilde, yine Ankara'da, Dikmen Vadisi kapsamında kentsel dönüşüme dahil edilen mahallelere uzun zaman hiçbir altyapı hizmeti götürülmemiş, otobüs seferlerinden, Halk Ekmek büfelerine kadar bütün belediye hizmetleri kaldırılmış, mahalleler kaderine teslim edilmiştir.

Kamu kavramını tersyüz eden bir kurum TOKİ

Kamu kavramının değişmez ve birbirini tamamlayan özellikleri bulunmaktadır. Kamusal organizasyon içine dahil kurumlar kamusal sorumlulukla hareket etmeli, denetime açık olmalı, kamuya ekonomik katkı sağlamalı ya da bir başka anlatımla, kamusal değerleri işlevsel ve yine kamu yararına kullanmalıdır.

TOKİ'nin son dönemde gerçekleştirdiği işlere bakıldığında bu özelliklerin hiçbirine sahip olmadığı görülecek, dolayısıyla, kamu kavramını tersyüz ettiği iddiası dayanaklı hale gelecektir.

TOKİ bir kamu kuruluşudur; kamu yönetiminin bir parçasıdır; dayanağını yasalardan almaktadır. Bu gerçeklik tek bir noktaya işaret etmektedir. Kamu kurumları kamusal yararı, toplumsal çıkarları ön planda tutmalı ve kamu hizmeti vermeli, denetime açık olmalıdır ki, yasa ile kendisine verilen görevleri yerine getirip getirmede kontrol altında tutulsun. Bu, kamu yönetiminin olmazsa olmazıdır.

Oysa bu şartlar TOKİ için geçerli değildir. TOKİ denetim dışı tutulmuştur. Bu, Kamu İhale Kanunu'nda ve 4708 Sayılı Yapı Denetim Yasası ve ilgili yasalarda yapılan değişikliklerle sağlanmıştır.

4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki Kanunun 1.maddesinin ikinci paragrafında; “Bu Kanun; 3194 sayılı İmar Kanununun 26 ncı maddesinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler ile 27 nci maddesinde belirtilen ruhsata tâbi olmayan yapılar hariç, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak yapıların denetimini kapsar.” Hükmü getirilmiştir.

Yapı Denetim Yasası uygulandığı 19 pilot ilde, TOKİ 'nin “kamuya ait yapı ve tesisler”; “belediye ve mücavir alanlar dışında köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanların köy yerleşik alanları ve civarında ve mezralarda yaptıracağı konut, hayvancılık veya tarımsal amaçlı yapılar” dışında kalan (çeşitli yöntemlerle yaptığı veya yaptırdığı) tüm konut ve ticari inşaatlarında, 4708 sayılı yapı denetimi hakkındaki kanun hükümlerinden muaf tutulmuştur.

Kamu kuruluşu sıfatını taşıyan TOKİ'nin; gerekçesi ne olursa olsun denetim dışı bırakılması düşündürücüdür.

Robin Hood efsanesi gerçek değil

İstanbul'daki TOKİ uygulamaları incelendiğinde “zenginden alıp yoksula vermediği” aksine kamu kaynaklarını zengine aktardığı anlaşıyor. Aşağıdaki tablodan da görüleceği gibi TOKİ'nin İstanbul'da gerçekleştirdiği konutlardan yüzde 56'sı lüks ve gelir getirici özellikler taşıyor. Yüzde 44'ü ise sosyal

konut niteliğine sahip. Bu oranlar TOKİ'nin İstanbul'u zenginlere; yerli yabancı sermaye gruplarına pazarladığını gösteriyor.

Bu tuhaflığın salt İstanbul'la sınırlı olduğu sanılmasın. Toplam TOKİ kaynaklarının ancak % 22'si yoksul ve dar gelirliyle yatırım olarak dönmektedir.

Hatta İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş işi daha ileriye götürüyor ve özellikle yabancı sermayeye işaret ediyor: "Bizim şimdiye kadar yaptığımız kentsel dönüşüm projeleri 3-5 binlik. Hâlbuki İstanbul'daki 1,3 milyon binanın yarısından fazlasının yıkılarak yeniden inşa edilmesi kaçınılmaz. Biz İstanbul'a yatırım yapmak isteyen yabancı sermayeyi kentsel dönüşüm projesine yönlendireceğiz... Ciddi anlamda bir kentsel dönüşüm gerçekleştirilebilmesi için çok büyük paralara ihtiyaç var. Yerli sermayenin bunu yapabilmesi zor."

Zamanın Bayındırlık ve İskân Bakanı Faruk Nafiz Özak da bu beklentiyi alenileştirmekte beis görmüyor: "Biz çevre planlamalarıyla, yerli ve yabancı yatırımcıların yatırım yapabileceği yerleri planlayıp önlerine açmak istiyoruz." Bu açıklamalar TOKİ'nin ilgi alanında bulunan kentsel dönüşüm projelerinin hangi amaçla uygulamaya alındığına dair tüm tartışmaları sonlandıracak önemde bulunuyor. Özak'a göre yerli-yabancı, Topbaş'a göre daha çok yabancı yatırımcıların "önüne açılacak" olan şeyin ülkenin değerleri olduğunu vurgulamaya gerek var mı?

Aynı hedefi TOKİ Başkanı Erdoğan Bayraktar'ın ağzından da duymak mümkündür. Bayraktar 2004 yılında düzenlenen IV. Gayrimenkul Zirvesi'nde "TOKİ, programı çerçevesinde özellikle gecekondu dönüşüm projelerine büyük önem vermektedir. Gecekondu dönüşümü ile kaçak ve çarpık kentsel alanların iyileştirilmesi, ayrıca eş zamanlı olarak yeni ve planlı kentsel arsa üretimini sağlamak suretiyle hem kent merkezlerinde bulunan değerli arsaların, kentin prestijini arttıracak özel proje alanları olarak geliştirilmesini sağlayabilecek..." şeklinde konuşarak, asıl hedefin kentsel değerlerin rantta çevrilmesi olduğunu açıktan beyan etmiştir.

Yoksullara kalitesiz konut

TOKİ'nin 'yoksulları koruyucu çatısı' altına alıp almadığına dair vurgu yapılmalıdır. Birincisi TOKİ'nin inşa ettiği konutların gerçekten de sağlıklı, dayanıklı, kaliteli olup olmadığıdır. Özellikle yoksul kesimlere hitap eden konutların bu açıdan sınıfta kaldığı söylenebilir. Siyasi iktidar ve TOKİ sözcüleri sağlık, kalite, yaşanabilir bir çevre gibi kriterler yerine, rakamlarla kamuoyunun karşısına çıkmakta, dolayısıyla da şişkin rakamlarla manipüle etmekte, konutların niteliği ile ilgili eleştirileri duymazlıktan gelmektedir. İstanbul örneği incelendiğinde ortaya çıkan fotoğraf, TOKİ'nin, yoksullara kalitesiz ev sattığını göstermektedir. Yapımı üzerinden iki sene geçmeden konutların çürümeye, dökülmeye başladığı da gözlemlenmiştir. Hatta Tunceli'de TOKİ'den ev satın alanlar, kısa sürede evlerin kalitesizliğinin ortaya çıkması nedeniyle, hak ihlali yaşadıklarını düşünerek konuyu insan hakları kurumlarına taşımıştır. Yandaki kare İstanbul Ayazma-Tepeüstü bölgesinde bulunan TOKİ konutlarına aittir.

Sosyal konutlarda iade oranı yüksek

TOKİ alt gelir grubundaki insanları ev sahibi değil, "devletin kiracısı" yapmaktadır. Çünkü TOKİ kalitesiz evleri insanlara 20 yıla vadelerle satmakta, kiracılık âdete bir ömre yayılmaktadır.

Kaldı ki geri ödemeler konusu da neredeyse bir travma halini almış, TOKİ'ye olan borçlarını ödeyemeyen insanların evlerine haciz gelmeye başlamıştır. TOKİ tarafından kentsel dönüşüm kapsamına alınan bölgelerde yaşayan ve hak sahipliğine dayanarak ev sahibi olanlar, bölgenin değişen ekonomik-sosyal-kültürel ortamında barınamamış ve mahallelerini terk etmek zorunda kalmışlardır. İstanbul Taşoluk'ta kentsel dönüşüm projesiyle oluşturulan yeni konuta hak kazanan 300 aileden sadece 27'si mahallede kalmıştır.

2008 yılında TOKİ'nin daha önce sattığı konutlarda iade oranı belirgin bir şekilde artmaya başladı. Örneğin TOKİ, 2008 yılı içinde 55 bin 338 adet sosyal konut sattı. Bu konutları alanların yüzde 3. 9'u, 2 bin 166'sı konutlarını iade etmek için TOKİ'ye başvurdu. Aynı dönemde, hasılat paylaşımı yöntemi ile üst gelir grubuna yönelik 3 bin 454 konut satılırken, bu konutlarda iade oranı sadece yüzde 0. 4 oldu ve 16 kişi konutunu iade etti. İade nedenlerine bakıldığında ise ekonomik krizin etkili olduğu görülecektir. TOKİ'nin verilerine göre; konutunu iade edenlerin yüzde 72'si ödeme güçlüğü, % 6'sı teslimat süresinin gecikmesini, % 4'ü işçiliği, % 2'si kullanılan malzemeyi, % 2'si proje ile uygulama arasında farkı gerekçe gösterdi. Depreme dayanıklı olmadığını düşündüğü için konutu iade edenlerin oranı % 1 düzeyinde bulunuyor.

Kentler kimliksizleştiriliyor; kamuya mali yük getiriliyor

İmar planı yapma ve değiştirme yetkisini elinde bulunduran, dolayısıyla da gözüne kestirdiği hazine arazisinde inşaata başlayan TOKİ, büyük kentlerden en ücra köşedeki yerleşim birimlerine kadar memleketin her sathında faaliyet yürütmektedir. TOKİ bütün satha yayılmıştır ama sathın farklı sosyal, kültürel, fiziksel özellikler taşımasına aldırmadan aynı tip kimliksiz konut üretmektedir. Bu, kentleri kimliksizleştirme girişiminin bir parçasıdır. Adana'nın Sofulu'sundan Adıyaman'ın Besni'sine, Amasya'nın Suluova'sından Kars'ın Sarıkamış'ına kadar geniş bir coğrafyada konut inşa etmektedir.

Bölge imara açılırken, imar planlarında değişikliğe gidilirken projenin kentin bütününü arz ettiği uyum, coğrafik, iklimsel, geleneksel özellik ve alışkanlıklar, kentlerin gelişim seyri dikkate alınmamaktadır. TOKİ'nin gerçekleştirdiği proje, kentin gelişim yönünü etkilemekte, bölge imara açıldığı için kent o yöne doğru eğilim göstermekte, ancak TOKİ sadece kendi projesi için altyapı çalışması yapmakta, olası gelişme alanlarının altyapı çalışmalarını ve maliyeti yerel yönetimlere bırakmaktadır.

Gözden kaçırılmaması gereken nokta, özellikle kent merkezlerine uzak bölgelerde gerçekleştirilen projelerin kamuya getirdiği mali yükün çok olmasıdır. Neredeyse bir çeşit "getto" oluşmasına neden olan projelere yol, su, elektrik, kanalizasyon, ulaşım vb. hizmeti verilmesi, hem TOKİ hem de yerel yönetimlerin ilgi alanındaki diğer projeleri büyük bir ekonomik yükümlülükle karşı karşıya bırakmaktadır.

Konut ihtiyacı, açığı, fazlalığı ve TOKİ üretimi

Konut Müsteşarlığı tarafından hazırlanan "2000-2010 Türkiye Konut İhtiyacı Araştırması"na göre; Türkiye'nin toplam konut stoku 16 milyon 235 bin 830 olarak belirlenmiştir. 2000 yılı konut ihtiyacı 10.906.368; 2010 yılı konut ihtiyacı 13.766.711; 10 yıllık konut ihtiyaç artışı ise 2.860.343'tür. Sadece ruhsatlı konutlar dikkate alındığında il/ilçe merkezlerinde 2,5 milyon konut açığı olduğu görülecektir. TÜİK verilerine göre 2010 yılına kadar kentsel nüfus 11 milyon civarında artış gösterecek ve bu artış konut açığını 2,9 milyona yükseltecektir.

Konutların % 40'ı kaçak ya da ruhsatsızdır; yapı kullanma izin belgesi baz alınır bu oran % 67'e çıkmaktadır.

Bina stokunun % 10'unun yenilenmesi, % 30'unun onarılması gerekmektedir ki, bu, konutların % 40'ının oturulabilir olmadığını göstermektedir. Yenilenme/onarılma (güçlendirme) çalışmalarına rağmen her yıl konut stokunun % 0,5'i yok olmakta, dolayısıyla her yıl sadece bu nedenle oluşan açığı kapatmak için 40 bin konut üretilmesi gerekmektedir.

Konut üretiminde TOKİ ağırlığının her geçen yıl artmakta olduğu bir gerçektir. 2003 yılında % 1,1'lik bir paya sahip olan TOKİ, 2004 yılında % 13, 2005 yılında % 9,4, 2006 yılında 9,7, 2007'nin ilk altı ayında ise % 18,6'lık bir paya ulaşmıştır. Konut üretiminin büyük ölçüde kamu değil, özel sektör eliyle gerçekleştirildiği bilinmektedir. Aynı rapor; ele alınan 7,8 milyon binanın 7,5 milyonu özel kesim tarafından yapıldığını ortaya koymaktadır.

Türkiye'de, 2000-2007 yılında 3.018.699 konut üretilmiştir. TOKİ tarafından projelendirilen konut sayısı 334.303'tür. TOKİ Başkanı Erdoğan Bayraktar'ın kamuoyuyla paylaştığı "2011 yılına kadar 500 bin konut üretimi" hedefi tutturulsa bile bunun konut açığını kapatmaktan oldukça uzak kalacağı ortadadır.

Ülkemizde bir taraftan da konut açığı vardır ancak diğer taraftan konut fazlalığından söz edilmektedir. Konut fazlalığı, ağırlıkla yazlık olarak kullanılan ikincil konutlardan, inşaatı yıllardır süren projelerden kaynaklanmaktadır. Konut Müsteşarlığı verilerine göre ülkemizde 2,7 milyon konut fazlalığı bulunmaktadır.

Bazı kentlerimizde konut açığı, bazı kentlerimizde konut fazlalığı olması ülkemize özgü programsızlığın, merkezi planlamanın olmamasının, deyim yerindeyse kara düzenin göstergesidir. Ülkemiz yanlış ve işlevsiz yatırımlar diyarıdır; konut alanındaki yatırımlar da bu gruba dahildir. Bütün bu gerçekler Türkiye’de konut arz ve talep dengesinin olmadığını, bir bütün olarak konut planlaması yapılmadığını, dolayısıyla da konut sektöründe orta ve uzun vadeli yatırım planlamasına gidilemediğini göstermektedir.

Sektör bileşenleri yaşam savaşındayken TOKİ büyüyor

TOKİ büyüyüp geliştikçe, inşaat sektörü genel anlamda durağanlaşmış, TOKİ’den iş alamayan irili-ufaklı çok sayıda inşaat firması ekonomik açıdan krize girmiş, sektör bileşenleri kaderine razı hale bir durumda bırakılmıştır. TOKİ sistemi kilitlemiş, sektör bileşenlerini mağdur etmiştir.

TOKİ’nin neden olduğu mağduriyet, yarattığı adil olmayan rekabet inşaat sektörünün önemli sorunlarından biri haline gelmiştir. Zaten uzun yıllardan bu yana belirgin bir kriz içinde bulunan sektör, TOKİ’nin yol açtığı sorunlar nedeniyle krizi daha derinlerde hissetmeye başlamıştır.

İş alamayanların içine düştüğü ekonomik sıkıntılar bir yana, TOKİ’yle çalışan firmaları bile mağdur olmakta, TOKİ ile müteahhit firmalar arasında çıkan anlaşmazlıklar sık sık basına yansımaktadır. Neredeyse sınırsız yetkilerle donatılan TOKİ, büyük kentlerde arsa stoku oldukça sınırlıyken hazine arazilerinde konut projesini gerçekleştirmekte, özellikle değerli araziler üzerine lüks konut yaparak rant sağlamakta, işlerini vergilerden ve denetimden muaf sürdürmekte ve daha da önemlisi uyguladığı ihale sistemiyle bir kamu kuruluşu olmasına rağmen özel bir şirket gibi davranmakta, gücünü kamu kaynaklarından sağlamakta beis görmemektedir.

TOKİ zenginleri

AKP iktidarının ilan ettiği “konut seferberliği” TOKİ yönlendiriciliğinde ve inşaat firmaları eliyle hayata geçirilecekti. Türkiye’de inşaatın diğer sektörlerle göre daha gelişmiş olduğu bir gerçektir. Sektörde faaliyet yürüten firma sayısı yabana atılamayacak orandaydı. TOKİ’nin iş vermek için sıkıntı yaşamayacağı aşikârdı.

Ancak işler peş peşe ihale edilmeye başladığında TOKİ’nin bir başka yüzü açığa çıkacaktı. Bu, TOKİ’den iş alan müteahhit firmalardı.

Kamuoyunun ilk dikkatini çeken, ülkenin büyük inşaat firmaları dururken TOKİ’nin milyon dolarlık işleri adı sanı duyulmamış ve pek çoğu AKP iktidarı döneminde kurulmuş firmalara vermeye başlamasıydı.

Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB) ve İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası (İNTES) verilerine göre, Türkiye’de 300 bin müteahhit firma bulunmakta, kamuya iş yapma yeterliliğine sahip firma sayısının ise 70 bin olduğu belirtilmektedir.

Büyük konut projelerini, kamu yönetimi tarafından ihaleye çıkarılan farklı işleri başarıyla tamamlayan 70 bin firma arasında TOKİ’nin iş verecek yeterlilikte firma bulamaması ilginçti.

TOKİ’nin yayınladığı listelere bakıldığında 2002–2007 yılları arasında kurumun 700 civarında inşaat ihalesi yaptığı, bu ihaleler yoluyla 16 milyar liranın firmalara dağıtıldığı görülecektir ki, buradan hareketle, TOKİ Başkanı Erdoğan Bayraktar’ın ‘konut seferberliğini sistemin taşıyamadığı, mevcut firmaların yetersiz kaldığı, ara eleman sıkıntısı yaşandığı, adı duyulmamış firmaların bu nedenle devreye alındığı’ doğrultusundaki açıklamalarının manidar olduğu anlaşılacaktır.

2007 Eylül ayı baz alınır; TOKİ’nin 50 milyon liralık sözleşme bedeli olan 55 büyük ihaleyi 60 firma arasında dağıttığı, bu 55 projenin toplam 9,7 milyar lira tutarında olduğu görülecektir. Bu durum

bir başka gerçeğe işaret etmektedir. 2002–2007 yılları arasında TOKİ’den iş alan firma sayısının 400 civarında olduğu düşünülürse, 16 milyar liralık tutarın % 60’ı 60 firma, % 40’ ise 340 firma arasında dağıtılmıştır.

Sözleşme bedeli 100 milyon üzerindeki 28 ihaleye katılan firma sayısı ise 36’dır. Bu 36 firmanın TOKİ’den tahsil ettiği para 7,9 milyar liradır. Yani TOKİ’nin toplam yatırım harcamasının % 47,5’i 36 firma arasında pay edilmiştir. Bir başka ifadeyle; 400 firmanın % 10’undan bile az bir kısmı, pastanın yarısına yakını almış, kalan % 90’nına ise diğer yarısı düşmüştür.

Kim bu TOKİ zenginleri

Bir kamu kuruluşunun ülkede mevcut bütün inşaat firmalarına iş vermesi mümkün değildir ancak TOKİ’nin tercih ettiği firmaların bazı özellikleri bu tercihin tesadüfi olmadığını açığa çıkartmaktadır.

TOKİ’den aslan payını alan firmaların büyük kısmı, AKP iktidarına ideolojik açıdan yakın olan, parti yöneticileriyle değişik derecelerde akrabalık, arkadaşlık ilişkisi bulunan, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Anadolu Aslanları İşadamları Derneği (ASKON), Türkiye Sanayici ve İşadamı Dernekleri Konfederasyonu (TUKSON) üyesi şirketlerden oluşmaktadır. Ayrıca diğer sağ partilere yakınlığı ile tanınan işadamları da TOKİ’den iş alanlar arasında bulunmaktadır. 2004-2005 yılları baz alındığında, konut ihalelerinin % 68’lik kısmının AKP’ye yakınlığı ile bilinen şirketlere aktarıldığı görülecektir.

Sonsöz yerine

AKP’nin başlattığı konut seferberliği ne kadar evsizi ev sahibi yaptı bilinmez ama TOKİ’yi Türkiye’nin soru işareti taşıyan sorunlu kurumları arasına yerleştirdiği açık. Son beş yılda TOKİ; gerçekleştirdiği konutlar, altyapı yatırımları, lüks konutlara verilen ağırlık, yoksullara kalitesiz konut yapılması, ağırlıkla siyasi iktidar yakın sermaye gruplarına verilen büyük bütçeli işler, denetimden muaf tutulması ve tarifsiz ve sınırsız yetkiyle donatılması, yarattığı haksız rekabet ve benzeri nedenlerle çok tartışılan bir kurum olmuştur.

İnşaat Mühendisleri Odası, konut sorununu gerçek anlamda bir barınma sorunu olarak görmekte ve kamu idaresinin ilgili kurumlarının bu yaklaşıma uygun çalışma yürütmesi gerektiğini savunmaktadır.

TOKİ Değerlendirme Raporu, İnşaat Mühendisleri Odası’nın hassasiyetini ortaya çıkarmaktadır. İMO, bundan sonra da TOKİ ve ilgili konuların takipçisi olacak, görüş ve düşüncelerini kamuoyuyla paylaşmaya devam edecektir.

Kaynakça

- Bahaettin Sarı TOKİ Raporu. İnşaat Mühendisleri Odası Antalya Şubesi
- Halkevleri-Mülkiyeliler Birliği. Halkın Hakları Forumu
- Harun Gürek. AKP’nin Müteahhitleri
- Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi. TOKİ paneli bant çözümleri
- Hayri Kozanoğlu. Neoliberalizmin Gerçek Yüzü
- İMECE Toplumun Şehircilik Hareketi. Toplu Kurumsal İflasımız: TOKİ
- İnşaat Mühendisleri Odası. Türkiye’de Konut Sorunu ve Konut İhtiyacı Raporu
- İstanbul Mimarlar Odası. Son beş Senede İstanbul’da TOKİ
- TOKİ Web sitesi
- TOKİ. Geleceğin Kentlerini Kuruyoruz
- Yapı Endüstrisi Merkezi. Türk Yapı Sektörü Raporu 2007.

İnşaat Mühendisleri Odası Su Çalışma Grubu tarafından hazırlanan

Su Hakkı Raporu

Dünya üzerinde 6 milyar insanın 1,2 milyarı, güvenilir içme suyundan yoksun iken, 2,4 milyar insan da sağlık koşullarına uygun suya erişememektedir(1). Her gün suyun erişilemez olması nedeniyle 14 - 30 bin kişi yaşamını yitirmektedir (2). Suyun yaşamımız için önemi tartışılmazdır.

Suyun önemi gün be gün tüm ülkeler için artmaktadır. Su, küresel ısınma tartışmaları nedeniyle de en popüler tartışma konularından birine dönüşmüştür. Türkiye’de son dönemde su kesintileri, belediyelerde su yönetimi ile ilgili yaşanan yolsuzluklar, 5. Dünya Su Forumu’nun ilgi alanına giren tartışmalarla yerel bazda ve ülke genelinde su politikaları gündemi işgal etmeye başlamıştır.

5. Dünya Su Forumu’nun Türkiye’de yapılacağına duyurulmasıyla birlikte kamu kurumları, bu büyük uluslararası organizasyon için seferber edilmiştir. TUSİAD gibi ulusal sermayeye yön veren “sivil toplum kuruluşlarının” bile içinde yer aldığı pek çok toplumsal, siyasal kesim, su sorunları ve çözüm önerileri ile ilgili görüş oluşturma, görüşleri rapor haline getirerek kamuoyuyla paylaşma ihtiyacı hissetmiştir.

Önümüzdeki sürecin, su ile ilgili sıcak gelişmelere tanıklık edeceği açıktır.

İnşaat Mühendisleri Odası Su Çalışma Grubu, suya kendi bakışını yansıtan, suyun insanlar için önemini hatırlatan, Türkiye’deki su politikalarını ve suyun özelleştirilme sürecini de içine alan bir rapor hazırlamıştır.

Su, insan hayatının devamı için vazgeçilmezdir ve temel bir insan hakkıdır. Bugün suyumuzun karşı karşıya bulunduğu tehlikenin boyutu, aynı zamanda su hakkının mücadele edilmeden kazanılmayacağını da göstermektedir.

Bu nedenle bu rapor, su hakkı mücadelesi verenlere ve tüm halkımıza atfedilmiştir.

Su Hakkı Gelişme Süreci

Tüm canlılar için gerekli olan su, renksiz-kokusuz ve tatsız bir madde olarak tanımlanır. Su hakkı ise insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli suya erişim hakkıdır. Su hakkı, en temel insan hakkı olarak tanımlanmaktadır.

Su hakkı, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nde özellikle belirtilmemiş olmasına karşın yaşam hakkının (3. Madde), suya erişimi kapsadığı iddia edilebilir (3). 1994 Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Programı’nda herkesin yeterli standartlarda

yaşama hakkı içinde su ve sağlığın korunması da yer almıştır. 1999'da Genel Toplantı Kararı (53/175) temiz suyu temel insan haklarından bir olarak tanımıştır (3).

Su hakkının en geniş tanımının yapıldığı uluslararası belge, 26 Kasım 2002 tarihinde yayımlanan, Birleşmiş Milletlerin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi Genel Açıklama 15'dir(4). Birleşmiş Milletlerin Açıklamasına göre herkesin yeterli, güvenli, fizikî olarak ulaşılabilir ve bedeli ödenebilir suya erişim hakkı vardır. Bir ailenin gelirinin yüzde 2'sinden fazlasını su faturası oluşturamaz.

Su hakkı ile ilgili devletin yükümlülüğü tam olarak tanımlanmamış olsa da devlet, su hakkı açısından güvenli, ulaşılabilir su temin etmekle sorumludur. Devlet, toplumun tüm kesimlerine güvenli ve sağlıklı su sağlamakla yükümlüdür.

Su hakkı kavramının, uluslararası alanda yaygınlaştırılması bazı devletlerin bu kavramı kabul etmemelerinden dolayı zorlaşmaktadır(3). Örneğin ABD su hakkının uluslararası kabulüne karşı çıkmış, Kanada ise Birleşmiş Milletlerin 2002 İnsan Hakları Komisyonu oturumunda, su hakkının varlığını kabul etmeyen tek ülke olmuştur. Ancak Kanada, uluslararası ve Kanadalı sivil toplum kuruluşlarının baskıları sonucu bu konudaki tutumunu yumuşatmıştır(6).

Bir Doğal Kaynak Olarak Su

Su, "yerine bir başka şeyin ikame edilemeyeceği bir doğal kaynak" olarak da tanımlanmaktadır.

Doğal kaynaklar ise TMMOB'nin 1998 yılında düzenlediği Demokrasi Kurultayı'nda, "Toplumların ortak varlıkları" olarak tanımlanmıştır. Doğal kaynaklar, hiçbir topluluk sınıf veya katmanın emeği karşılığı üretilmeyen, bu nedenle de herhangi bir gerekçeyle kimsenin sahiplenme hakkı iddia edilemeyeceği kaynaklardır. Dolayısıyla da tanımı gereği bu kaynakların tasarruf hakkı, toplumundur. Toplum bu kaynakların insanlık hizmetine nasıl sunulacağına karar verme hakkına sahip olmalıdır. Bu hakların nasıl kullanılacağı her kişinin yaşam hakkı olarak Anayasa ve yasalarda belirtilmeli; suyun yönetiminde kamu yararı ilkesi esas alınmalıdır.

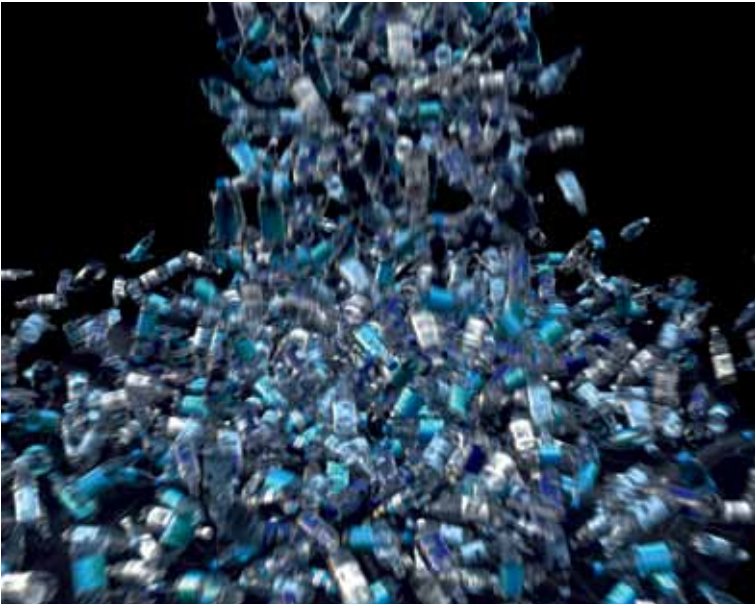
Bir Doğal Kaynak Olarak Suyun Önemi

Hayatın ve ekosistemin önemli bir parçası olan su, insanın en temel ihtiyaçlarını karşılamakla birlikte tarım ve sanayinin ana unsurunu oluşturmaktadır. Bu nedenle, su kaynaklarını kimin yöneteceği meselesi çok önemli bir konudur. Birçok sektörü birincil ölçekte etkileyen bir kaynağın yönetimi oldukça stratejik öneme sahiptir. Bu nedenle su kaynaklarının yönetimi, pazar ekonomisi çözümlerine göre değil, ekolojik çözümlerin de

güvence altına alındığı bir biçimde yönetilmelidir. Her şeyden önce, su kamu malıdır (ortak mülktür) dolayısıyla özel mülk olarak kullanılamaz.

Yerine bir başka şeyin ikame edilememesi nedeniyle su meta olarak düşünülemez ve kullanılamaz. Hiç kimsenin, hiçbir kuruluşun, topluluğun, sınıfın ya da devletin; suyu kirletme ve sudan kar elde etme hakkı yoktur. Ne var ki günümüz sermaye birikiminin temel unsuru metalaşma olduğundan, sermaye gruplarının suya egemen olma ve suyu metalaştırma çabaları vardır. Bu çabanın önünde durabilecek tek güç ise suyu bir hak olarak tanımlayan geniş kitleler ve onların su hakkı mücadelesidir.

Doğal kaynak olarak tanımlanan su kaynaklarının, yönetim politikasının temel esasını,

yaşamın vazgeçilmez unsuru olan suya erişim hakkı oluşturmaktadır. Suya erişim hakkı, küresel su şirketlerinin kar hesaplarının insafına, gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki egemenlik çekişmesine terk edilmemelidir. Her canlı, yeterli ve uygun kalitede suya ulaşabilmelidir.

Su ve Dünya

Birleşmiş Milletler Çevre Programı'na göre Dünya'da 1400 milyon km³ su bulunmaktadır. Ancak bu suyun yüzde 97,5'i tuzlu su (deniz ve okyanuslarda) olup yüzde 2,5'i tatlı sudur. Tatlı suların yüzde 69,5'i kutuplarda buzul olarak veya donmuş toprak tabakasında bulunmaktadır. Tatlı suların, yüzde 30,1'i yeraltı suyu, kalan yüzde 0,4'lük bölümü ise yüzey ve atmosfer sularını oluşturmaktadır. Yani kolayca ulaşılabilir ve kullanılabilir su oranı toplam suyun yüzde 0,4'dür. Dünyada kullanılan suyun ise yüzde 85'ini nüfusun yüzde 12'si tüketmektedir. Bu yüzde 12'nin de Üçüncü Dünya Ülkeleri'nde yaşamadığı aşikârdır (5).

Suyun dağılımı, yıllara, mevsimlere ve bölgelere göre eşit bir dağılım sergilememektedir. Su varlığının değerlendirilmesi, genelde kişi başına düşen su miktarı ile belirlenmektedir. Bu nedenle, nüfusun dağılımı da su potansiyelinin değerlendirmesinde önemli bir ölçüttür. Değerlendirme de, kişi başına düşen su miktarı 1000 m³'ün altında olan ülkeler "su fakiri"; 1000 ile 3000 arasında olanlar "su kısıtlı -su stresi çeken ülke"; 10000 m³'ün üzerinde olan ülkeler ise "su zengini " olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye'nin Su Kaynakları

Türkiye'nin yıllık brüt yüzeysel su potansiyeli 193 milyar m³'tür (8). Bu brüt potansiyelin yüzde 58'i, 112 milyar m³'ü ekonomik ve teknolojik şartlar göz önüne alındığında, kullanılabilir su potansiyelidir. Bu potansiyel değerlendirildiğinde, Türkiye'de kişi başına düşen yıllık teknik ve ekonomik olarak kullanılabilir su miktarı, 1430 m³'tür. Bu rakam da ifade etmektedir ki Türkiye su stresi çeken ülke durumundadır. Ayrıca 112 milyar m³'lük su potansiyelinin, 40 milyar m³'lük (%36) bölümü değerlendirilebilmektedir. Geri kalan kısmı verimli kullanılamamaktadır.

2030 yılında nüfusumuzun 100 milyona ulaşacağı, su kaynaklarının yüzde 100 verimle kullanılacağı düşünülse bile, kişi başına düşen su miktarı 1000 m³'e düşeceği ve Türkiye'nin de su fakiri ülkeler arasına gireceği bilinmelidir.

Türkiye, Asya ve Avrupa kıtaları arasında yer alır. Üç tarafı denizlerle çevrili olan Türkiye'nin 8300 km uzunluğunda kıyı şeridi bulunmaktadır. Türkiye'nin toplam yüzey alanı 779452 km² olup, yüzde 98.17 si toprak, geriye kalan yüzde 1.83'ü suyla kaplı alandır.

Türkiye'de şu anda yapımı tamamlanmış yaklaşık 230 baraj bulunmaktadır. Türkiye suyunun yüzde 15'i içme ve kullanmada, yüzde 75'i tarımsal sulamada, yüzde 10'u ise sanayide tüketilmektedir. Su tüketiminin yüzde 75'ini kaplayan tarımsal sulamada, vahşi sulama tekniklerinden vazgeçilip, serpmeye veya damla sulama tekniklerine geçilmesi durumunda su tüketiminde yaklaşık yüzde 30-40 oranında tasarruf sağlanacağı düşünüldüğünde teknolojinin doğru kullanımının önemi daha iyi anlaşılabilir.

Genel kanının aksine gelişmiş ülkelerde tarımsal sulama, suyun en çok aktarıldığı ve tüketildiği alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Türkiye, endüstriye aktardığı su miktarı bakımından az gelişmiş ülke konumuna daha yakındır.

Türkiye 26 havzaya bölünmüş olup; Fırat-Dicle Havzası, su potansiyeli yönünden Türkiye su potansiyelinin yüzde 28,5'ini oluşturmaktadır. Güney Doğu Anadolu Projesi (GAP), Fırat- Dicle Havzası üzerinde kurulan sulama, elektrik üretimi, enerji, tarım, kırsal ve kentsel altyapı ormancılık, eğitim ve sağlık gibi sektörlerini kapsayan Türkiye'nin en büyük, örnek havza yönetimi projesidir. Projenin bitiş tarihi 2010 olarak planlanmaktadır. Proje tamamlandığında 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ve 1,7 milyon hektar sulama sistemleri yapımı tamamlanmış olacaktır. 2007 yılı itibarıyla, enerji projelerinin yüzde 75'i, sulama projelerinin yüzde 13'ü tamamlanmıştır. 9 ilin etki alanında, 2000 yılı nüfus sayımına göre 6.47 milyon kişinin hayatını birebir etkileyecek bu devasa altyapı projesinin tamamlanması için, 2010'a kadar yılda ortalama 2 milyar dolara ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak bu ödeneğin nerden ve nasıl bulunacağı önemli bir sorundur.

İçmesuyu ve Atıksu Hizmetleri

Türkiye’de içmesuyu olarak kullanılacak su, kaynak, göl, akarsu, baraj ve kuyulardan çekilmektedir. TÜİK verilerine göre, Türkiye’de 2001 yılı için toplam çekilen su miktarı yaklaşık olarak 4 milyar m³tür(9).

Şebeke suyundan faydalanan kişi sayısı gün be gün artmaktadır. 2004 yılı rakamlarına göre toplam nüfusun yüzde 78’ine şebeke suyu hizmeti verilmektedir(10).

Türkiye’de su kirlenmesini önleme ve atıksu arıtımı konusunda dünya ortalamasının oldukça altındadır. Türkiye’de toplam nüfusun yüzde 68’ine kanalizasyon şebekesi hizmeti verilmektedir. Toplam nüfusun sadece yüzde 34’üne atıksu arıtma tesisi hizmeti verilmektedir. Yüzde 34 oranı, OECD ülkeleri ortalamasının (%64’ün) ve AB ülkelerinin (Malta hariç) en düşük değeridir (10).

İçmesuyu ve atıksu hizmetindeki en büyük sıkıntılardan bir tanesi, ilgili kurum ve kurumların sorumluluklarının belirsizliğidir. Plansız şehirleşme de hizmetlerin ulaştırılmamasında önemli bir faktördür. Türkiye’de su verimliliği ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamaktadır. Türkiye’de su kaçağı ve kayıplarının oranı ortalama yüzde 30-40 oranındadır (11).

Hukuksal Açıdan Türkiye’de Suyun Yönetimi

Su Hukuku Tarihi

Tarih boyunca, toplumlar, daha çok su kenarlarında yerleşmeyi seçmişlerdir. Dolayısıyla, suyun gerek içme ve kullanma, gerek tarımda, gerekse başka amaçlarla kullanılmasında bir takım kurallar geliştirilmiştir. Bugünkü hukuksal yapının temelini oluşturan ve diğer alanlarda olduğu gibi “su hukuku” alanında da ilk kuralları “Roma Hukuku” tarafından oluşturulmuştur. Roma Hukuku’nun bireyci anlayışına uygun olarak, toprağın üstünde ve altındaki su, toprak mülkiyetinden ayrı olarak düşünülmemiştir. Bu düşüncenin sonucu olarak sular toprağın ayrılmaz bir parçası sayılarak, suya sahip olmak için toprağa sahip olmak yeterli görülmüştür.

Roma Hukuku’nda sadece devamlı olarak akan sular özel mülkiyetin dışında bırakılmışlardır.” Roma Hukuku sonraki dönemlerde Avrupa toplumlarının ve ülkemizin Medeni Yasaları’nın teorik temelini oluşturmuştur (12). Bunun yanında sadece adlarını sayabileceğimiz ve su hukukunda farklılıklar gösteren; Cermen Hukuku, Fransız Hukuku, Anglo-Amerikan Hukuku, Avusturya Hukuku ve İslam Hukuku’ndan da söz edilebilir.

İslam Hukuku, ülkemiz topraklarında Osmanlı dönemi su hukukunun düzenlenmesinde önemli rol oynamıştır. Suların kullanma esasları devlet yönetimince yürütülmekteydi. Ancak İslam Hukuku’nda örf-adet ve teamül hakim hukuk kaynağı olduğundan; ortaya çıkan hukuki sorunlar fetvalarla çözümlenmeye çalışılmıştır. Kullanma biçimleri ise fermanlarla düzenlenmiştir.

Osmanlı devletinin son dönemlerinde ise özellikle Tanzimat döneminde, türlü içtihadı bir araya getiren ve yasa yerine kullanılan “**Mecelle**” kuralları uzun süre hüküm sürmüş ve su hukukunun oluşumunda etkin rol oynamıştır. Mecelle kural olarak sulardan herkesin yararlanabileceğini kabul etmektedir. Örneğin yeraltında cereyan eden sular kimsenin mülkü değildir (Mecelle 1235. Md.).

Ülkemizde, bir yandan bu uygulamalar devam ederken, diğer taraftan da hukuksal ve yasal gelişmelere paralel olarak değişimler yaşanmaktadır. Ancak ilk detaylı Anayasa olan **1924 Anayasası**’nda, su ve su kaynaklarıyla ilgili ve suların kullanma biçimine ilişkin herhangi bir kural getirilmemiştir.

1961 Anayasası’nın 130’cu maddesi “Tabii servetler ve kaynaklar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı devlete aittir. Arama ve işletilmesi devletin özel teşebbüsle birleşmesi suretiyle veya doğrudan özel teşebbüs eliyle yapılması kanunun açık iznine bağlıdır.” hükmünü getirmiştir.

Su hukuku ile ilgili **1982 Anayasası**’nın 168. maddesi de 1961 Anayasası’na paralel bir hüküm getirmiştir. Anayasanın 168. maddesi “Tabii servetler ve kaynaklar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı devlete aittir. **Devlet bu hakkını belli bir süre için, gerçek ve tüzel kişilere devredebilir.** Hangi tabii servet ve kaynağın arama ve işletmesinin Devletin gerçek ve tüzel kişilerle ortak olarak veya doğrudan gerçek ve tüzel kişiler eliyle yapılması, kanunun açık

iznine bağlıdır.” hükmüne yer vermektedir. 1961 Anayasası’na karşın, 1982 Anayasası’nda özel şirketler eliyle doğal kaynakların aranması ve işletilmesi kolaylığı sağlanmıştır.

Geçmiş dönemin hukuk uygulamaları, çağımız toplumlarının medeni yasalarına temel oluşturmaktadır. Bu nedenle, ülkemizin Medeni Kanunu, sular hakkındaki klasik sınıflandırmaya uyarak suları iki bölüme ayırmıştır.

a) Özel mülkiyet ve özel hukuk konusu olan sular: Bunlar çıktığı arazinin ayrılmaz parçası kabul edilmiş ve arazi sahibinin mülkiyetinde olduğu, yasada hükme bağlanmıştır (M.K. Md. 679). Kaynaklar, gözeler ve bunlara benzeyen sular bu bölümde sayılmıştır. Bu sulara sahip olmak için toprak mülkiyetinin kazanılması yeterlidir. Bu suların, özel mülkiyetin konusu kabul edilmesi, bunun sonucu olarak mülkiyet, irtifak ve kullanma hakları da Medeni Kanunla düzenlenmiş ve tapu sicili esasına tabi tutulmuştur.

b) Genel sular: Üzerlerinde özel mülkiyet tesisine yer verilmeyen denizler, akarsular (nehirler, akarsular, çaylar, büyüklük ve küçüklüklerine göre genel veya özel su sayılırlar.) toprak yüzeyinde akan durgun sular (bunlar büyük ve küçük göllerdir) mülkiyeti akarsulara benzer şekilde ele alınabilir. Yeraltı suları genel su olarak kabul edilmektedir. Medeni Kanun’un 641/2. maddesine göre genel sularda, özel mülkiyet söz konusu olamaz. Ancak Medeni Kanunumuz, genel su ile özel su ayırımındaki çizgiyi belirtmemiştir.

Medeni Kanun’un 641 ve 679/2. maddeleri umuma ait sulardan söz etmiştir. Aynı şekilde 831 Sayılı Sular Kanunu’nun 1. maddesi, 2656 Sayılı Sular Kanunu’na ek Kanunun 1. ve 2. maddeleri belde veya köy halkının müşterek gereksinimine mahsus sulardan, 3039 sayılı Çeltik Ekimi Kanunu’nun 7. maddesi umumi ve hususi sulardan, 4373 sayılı Taşkın Sular Kanunu’nun 14. maddesi umumi ve hususi sulardan, 7478 sayılı Köy İçme Suları Kanunu’nun 11. maddesi umumi sulardan, 12. maddesi sahipli sulardan söz etmiş, 167 sayılı Yeraltı Suları Kanunu’nun 1. maddesinde umumi sular deyimini kullanılmış ve adı geçen tüm bu yasalar genel ve özel su ayırımını açıkça kabul etmişlerdir. Uygulamada da, Yargıtay kararlarında da aynı deyimler kullanılmış ve hüküm verilmiştir. Medeni Kanun’un 679. maddesi mülkiyete konu olabilecek suları kaynaklar olarak tanımlamıştır. Madde şöyledir: “Kaynaklar toprağın bütünüleyici parçası olup, mülkiyetin kaynağı toprağın mülkiyetiyle birlikte edinilir.”

Medeni Kanunumuzda kaynak sularına ilişkin tanımlamalar yapılmış ve birçok konuya açıklıklar getirilmiştir.

- Kaynaklar üzerindeki mülkiyet hakkı (M.K. 644/II, 679/II)
- Kaynakların kullanılması

- Kaynakların sınırları: Komşuluk hukukundan kaynaklanan bir faktör(M.K.680,681). Kaynakların kirlenmesi ve kesilmesi (M.K. 682), kaynak ortaklığı (M.K.683), zorunlu su hakkı (M.K. 666, 667, 661, 663), komşuluk hukukunu düzenleyen kaynak hakkındaki kurallara aykırı olmaması koşuluyla uygulanır.
- Kaynakların korunması:
 - a) Kesilme ve kirlenmeye karşı korunması,
 - b) Kamu hukuku yönünden korunması.

Hem kaynak sularının korunmasında ve kullanılmasında olsun, hem de yeraltı sularının korunmasında ve kullanılmasında olsun, Medeni Kanun ile suya yönelik uygulamalar için birçok yaptırımlar getirilmiştir. Bu uygulamalara yönelik daha sonraları, değişiklikler yapılarak yeni yasalar çıkarılmış ve bu yasalar doğrultusunda da yeni kurumlar oluşturulmuş veya var olan kurumlara yeni görevler üstlendirilmiştir. Bunlar yapılırken de kullanıma yönelik “İhtiyaç İlkesi” ve “Öncelik İlkesi” nitelemeleri getirilerek hükümler verilmiştir.

Su Kaynaklarının Yönetimi ile ilgili Kanunlar

831 sayılı Sular Hakkında Kanun: (28. 04. 1926)

Kanunun 1. maddesinde: “Şehir ve kasabalarla köylerde ihtiyacı ammeyi temine mahsus suların (Kamu gereksiniminin karşılanması gereken suların) tedarik ve idaresi belediye teşkilatı olan mahallelerde belediyelere; belediye teşkilatı olmayan yerlerde Köy Kanunu mucibince ihtiyar meclislerine aittir” denilmektedir. Bu kanunda köy, kasaba ve kentlerde suyun iletim ve işletimine yönelik başka hükümler içeren maddeler de bulunmaktadır. Yine bu yasada; belediye ve köy ihtiyar meclislerine çeşitli yaptırımlarda ve uygulamalarda bulunması için yetkiler verilmiştir. Ayrıca Su Birlikleri’nden söz edilerek aynı çerçevede değerlendirilmiştir.

927 sayılı Sıcak ve Soğuk Maden Sularının İstismarı ile Kaplıcalar Tesisi Hakkında Kanun: (10.06.1926)

Kanundan da anlaşılacağı gibi maden ve kaplıca sularının kullanımı, işletimi, tesis ve satma işlerinin yürütülmesine ilişkin maddeler içermektedir. İhale koşullarına uygun olarak ve belirli sürelerle özel ve tüzel kişilere verilebilmektedir. Yasada anılan bu sular üzerinde işlem yapma yetkisi, yine bu yasayla İl Özel İdareleri’ne verilmiştir. Ancak içme ve yıkanma amaçlı suların işletilmesi ve kullanılması hususunda 1593 sayılı Hıfzıssıha Kanunu hükümleri geçerlidir.

4373 sayılı Taşkın Sular ve Su Baskınlarına Karşı Koruma Kanunu : (14.01.1943)

Su havzalarının korunması, su alma tesislerinin hasar görmesinin önlenmesi, yerleşim yerlerinin ve tarım arazilerinin su baskınlarına uğramaması ve buna benzer hususların önlenmesi açısından bu yasa önemli yaptırımlar içermektedir.

4759 sayılı İller Bankası Kanunu: (13.06.1945)

Ülkemizin çok önemli kurumlarından biri olan İller Bankası’nın kuruluş kanunudur. İller Bankası, uzun bir süreden beri belediyeler, İl Özel İdareleri ve Köy İdareleri’nin kurdukları birliklerin imar planlarından tutunda, irili ufaklı tesislerine kadar tüm projeleri yapmış ve desteklemiştir. Bunların en başında gelen tesisler ise şüphesiz su, kanalizasyon ve arıtma tesisleridir.

6200 sayılı Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: (18.12.1953)

DSİ, ülkemizin yeraltı ve yerüstü suların değerlendirilmesi, düzenlenmesi ve yönetilmesi amacıyla çok yönlü görev ve yetkilerle donatılmış önemli bir kurumdur. Tüm barajlar, HES’ler, tarım sulama tesisleri, büyük kentlerin su tesisleri ve taşkın suların önlenmesi için havza düzenlemeleri projelerinin ve yatırımlarının yapımı DSİ tarafından yaşama geçirilmiş, geçirilmektedir.

1980’li yıllardan başlayarak DSİ’nin bir kısım uygulamalarının ve projelerinin yapım ve yönetiminde yavaşta olsa değişimler başlamış, aynı zamanda Büyükşehir Belediyeleri’nin, su yatırımlarında yetkilendirilmesi amacıyla yasal düzenlemeler getirilmiştir. Ancak DSİ’nin Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Yasa’da da değişiklikler yapılmadan bu düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

7478 sayılı Köy İçme Suları Hakkında Kanun: (09.05.1960)

Bu kanuna göre, “Köylerin içme ve kullanma suyu ihtiyacı, DSİ Umum Müdürlüğü tarafından temin ve tedarik olunur” denilmekte ve 1. maddenin 2. fıkrasında “... Yıllık icraat programlarına giren bazı köylere ait işlerin, denetimi DSİ’de olmak üzere yapılmasını ilgili vilayete bırakabilir” hükmü yer almaktadır. Söz konusu yasada, yapım işleri bitirilen tesislerin, devir ve teslimi; bakımı ve işletilmesi Köy İhtiyar Meclisine verilir. Yapılan tesisleri, Köyler ve Belediyeler birlikte ortak kullanıyorsa hepsinin müşterek malı olarak kabul edilir.

Köylerin içme ve kullanma suyunun temin edilmesi, iletilmesi ve dağıtımı hizmetleri; 1960’lı yıllarda kurulan Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığı Yol Su Elektrik Genel Müdürlüğü’ne devredilmiştir. (16.07.1964 tarih ve 3-6/3349 Sayılı Kararname)

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun: (16.12 1960)

Yeraltı suları mülkiyet açısından umumi sular kapsamında olup devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bu suların her türlü araştırılması, kullanılması, korunması ve tescili bu kanun hükümlerine tabidir.

Su ile ilgili birçok uygulama, Medeni Kanunu’nun bazı maddelerinde yer almıştır. 167 sayılı yeraltı suları hakkında kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte Medeni Kanunu’nun suya ilişkin bazı maddeleri hükümsüz kılınmıştır (M.K. Md. 682, 683, 684, 685). Çünkü 167 sayılı yasada korunmaya ilişkin bir hüküm yoktur. Korunmaya yönelik sorunların çözümünde, hukuki görüş farklılıklar olmakla birlikte, sorunlar ortaya çıktığında, adli organlara götürülerek çözümler üreten kararlar verilmektedir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun: (20.11.1981)

İSKİ’nin görev ve yetkileri, sorumluluk alanına ilişkin içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yerüstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak olarak tanımlanmıştır.

Atıksuların ve yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması gibi İSKİ yasanın birçok hükümleri, DSİ’nin görev ve yetkilerini bünyesinde barındırır niteliktedir.

Bu yasanın yürürlüğe girmesinden sonraki takip eden yıllarda oluşturulan tüm Büyükşehir Belediyeleri’nin sorumluluk alanlarında, İSKİ benzeri Su ve Kanalizasyon İdareleri kurulmuştur. Bütün bu kentlerin suyunun temininden dağıtımına kadar olan hizmetler bu idare tarafından yürütülmektedir. Günümüzde bu idareler; her alandaki mal ve hizmet üretimini, giderek taşeronlar eliyle yaptırmaktadır. Buna koşut olarak da suyun işletilmesi ve dağıtımı hizmetlerinin özelleştirilmesinin temellerini oluşturmaktadırlar. Suyun yönetiminin merkezi bir yapılanmadan alınıp yerelleştirilip kontrolü ve denetimi azaltılmış, kolaylıkla özelleştirilmesinin yolu açılmıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi ve 5393 sayılı Belediye Yasaları da su ve atıksu konusunda yetkili kılınmaktadırlar:

5216 sayılı yasanın 7/5 maddesinde “Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu ve arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak” hükümlerine yer verilmektedir.

Yine 5393 Sayılı Belediye Yasası’nın 15/d maddesinde: “... Su, atıksu ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak” yine aynı yasanın 15/e maddesinde: “Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atıksu ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletmek; kaynak sularını işletmek veya işletmek” gibi hükümler yer almaktadır.

Su Hukuku Açısından Özetle,

- 1) Türkiye’de su kaynaklarının mülkiyeti, kaynaklardan sağlanan suyun iletilmesi ve dağıtılması hususunda oluşan hukuk, Osmanlı döneminde ferman ve fetvalarla düzenlenen kuralları içerdiğini görmekteyiz. Özellikle Tanzimat dönemindeki ‘Mecelle’ düzenlemeleri çok etkili olmuştur.
- 2) Kaynak suları (Gözeler) dahil (bir kısım özel mülkiyetin içinde olanlar hariç) tüm sular kamu mülkiyetinde ve yönetiminde kalmıştır.
- 3) AB uyum yasaları, Türkiye’de son yıllarda yasal ve kurumsal değişikliklerin yapılmasında etken olan unsurlardır. Bu bağlamda su yönetiminin tek elde toplanması amacıyla su yasası çalışması yapılmış, ancak taslak çalışma da incelendiğinde de görülmektedir ki su yasası, mevcut yasaların toplamı olarak oluşturulmuştur.
- 4) Türkiye’de suyun yönetimine ilişkin çok parçalı bir düzenleme mevcuttur. Müdahale eden kurum sayısı 10’un üzerinde olmakla beraber yetki kargaşası da yaşanmaktadır. Bu durum, su kaynaklarını kamu tarafından yönetilemez hale getirmiş, böylelikle suyun özelleştirilmesinin meşrulaştığı bir durum yaratılmıştır.
- 5) Ülkenin bütün su kaynaklarının planlaması yapılmadığından, kullanılmasından dağıtılmasına kadar, geçen tüm aşamalar da belirsizlikler yaşanmaktadır. Bu durum da suyun verimli kullanılmasını önlemekte ve kirlenmesine neden olmaktadır.
- 6) Su hakkı tanımı su ile ilgili tanımlanan tüm yasalara ayrıntılı bir biçimde konulmalı, suyun yönetimi ile ilgili yasa ve düzenlemelerde kamu yararı esas alınmalıdır.

TÜSİAD Raporları ve Suyun Özelleştirilmesi

Bilindiği üzere 2008 Eylül ayında TÜSİAD iki tane önemli rapor hazırladı. “Türkiye’de Su Yönetimi: Sorunlar ve Öneriler ile Küresel Su krizine Çözüm Arayışları: Şebeke Suyu Hizmetlerine Özel Sektör Katılımı, Dünya Örnekleri Işığında Türkiye İçin Öneriler.” İki raporda da Türkiye’nin 2030’lu yıllarda su fakiri ülke durumuna gelmesi ve önümüzdeki yıllarda çıkacak su krizine çözüm olarak, suyun ekonomik mal olarak değerlendirilmesi sunulmaktadır. Petrol gibi ekonomik bir değere dönüştürülmeye çalışılan su, oysaki insan hayatını devam ettirmesi için en temel insani maddedir.

“Küresel su krizi” bahane edilerek, tüm halkın en temel insani ihtiyacı olan su, ekonomik bir mala dönüştürülmeye çalışılmaktadır.

Küresel su krizinin asıl nedeni, suyumuzun az olması değil, nüfus artışı, hızlı endüstrileşme, çarpık kentleşme ve suyun plansız kullanılmasıdır. Örneğin Türkiye’de kentlerin su şebekelerindeki su kaçağı ve kayıplarının oranı ortalama yüzde 30-40 oranındadır(15). Türkiye’de küresel su krizine çözüm arayışında olanlar, önce su kayıplarını Avrupa ve Amerika ortalamasına yüzde 10’a çekmeye çalışmalıdırlar.

Kirlenen öder ilkesinin belirlendiği bu raporlarda, suyun ekonomik mal olarak kabul edilmesinde, küresel su krizinin rol aldığı ifade edilmektedir. Ancak şebeke suyunun özel sektöre devredilmesi su krizinin çözülmesine alternatif olması iddiasında olsa da altyapı hizmetlerini daha karmaşık hale getirecektir. İkinci raporda aynı ülkelerin farklı bölgelerinde, farklı uygulamaların olabileceği ifade edilmiş, bunun da nedeni projelerin uygulanma biçimiyle açıklanmıştır. Yani karmaşıklık raporda ifade edilmiş ve bu karmaşıklığın yetki sorununun giderilmesinde, kamu sorumlularının teknik yeterlilikte olması, önemle vurgulanmıştır. Ancak unutulmuş şey, bu teknik yeterliliği sağlayacak kurumların yıllardır içinin boşaltıldığıdır.

Raporda, suyun ekonomik mal olarak kabul edilmesi, israfın önlenmesine yol açacağı öne sürülmektedir. Ancak elektriğin ve doğalgazın israfı, piyasalaştırılması ile nasıl çözülüyor ise, suyun israfı da piyasalaştırılma ile çözülemez.

Yine ikinci raporda, Avrupadaki enerji, telekom, havayolu-demiryolu taşımacılığı ve posta hizmetlerinde özelleştirmenin iyi durumda olmasına; ancak su hizmetlerinde geride kalınmasının nedenleri ile Latin Amerika’da yaşanan “kötü özelleştirmelere” alternatif çözümler tartışılmaktadır. 2005 yılında özel sektörün, şebeke suyu projelerinde, proje sayısı 57 iken, bu sayı 2006 yılında 48’e düş-

müştür. Bu düşüşün ana nedeni, Latin Amerika deneyimidir. Bu deneyimlerden TÜSİAD, ders çıkar-
mış, örneğin bölge halkının düzenli olarak bilgilendirilmemesi, eksiklikler arasında belirtilmiştir. Bu
alternatif çözümler arasında yoksul kesimlere daha kalitesiz bir hizmetin sunulması ile az gelişmiş ve
gelişmekte olan ülkeler için özel sektörün kamu tarafından sübvansiyon edilmesi de bulunmaktadır.

Yani musluklarımızdan akan suyun kalitesi oturduğumuz semte göre değişecek bu da yetmezmiş gibi
bunu sağlayan özel sektör zarar ettiği takdirde zararını kamu sağlayacak. İkinci raporda, bölgelerine
göre karlılık oranı maliyetlerinin yıllık 2 ile 40 katı arasında değişen su özelleştirilmeleri için devlet
garantisi verilmesi önerilmektedir.

Raporda özel sektörün su hizmetlerine katılımından sonra, su fiyatlarının arttığı, kabul edilmekte-
dir. Latin Amerika özelinde az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde fiyatların artışı, su tüketiminin
azalmasına neden olmuştur. Yani halk, suyu asgari oranda kullanmaya çalışmış, kirli su kaynakla-
rına yönelmiştir. Politik baskılar sonucu su tekellerinin, Latin Amerika'dan çekildiği yine aynı raporda
ifade edilmektedir.

İkinci raporda, kullanılacak dış kredilerin kontrol mekanizmasının kolaylaştırılması ve dış kredilere
devlet garantisi verilmesi önerilmektedir. Türkiye'de devlet garantisinin verildiği ilk proje olan İzmit
Şebeke Suyu Projesi oldukça ilginç bir deneyimdir.

Akarsuların Özelleştirilmesi

Bilindiği üzere, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanun kapsamında "Elektrik Piyasasında Üretim
Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanmasına ilişkin Usul ve Esaslar
Hakkında Yönetmelik" in 26 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe girmesiyle enerji üretim tesislerinin
yapımı tamamen özel sektöre verilmiştir. Söz konusu Kanun kapsamında Hidroelektrik Santral proje-
leri DŞİ web sitesinde yayınlanarak özel sektör başvurusuna açılmıştır.

5346 sayılı 10.05.2005 tarihli Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerji Üretimi Amaçlı
Kullanıma İlişkin Kanun kapsamında, akarsu santralleri ve göl alanı 15 km²'den az olan barajlar için
özel sektör katılımı başlamıştır.

Hidroelektrik, fosil yakıtlardan üretilen enerjiye nazaran çevreye zarar vermemesi nedeniyle daha
tercih edilebilir yenilenebilir enerji kaynağıdır. Türkiye 'nin hidroelektrik ekonomik potansiyelinin
yaklaşık olarak yüzde 35'ni değerlendirdiği düşünüldüğünde, hidroelektrik enerjiye yatırım yapılması
gerekmektedir. Ayrıca fosil yakıtlar ulusal
kaynak olmamakla birlikte, siyasi, politik ve
ekonomik gelişmelere oldukça fazlaca tabi-
dir. Hidroelektrik enerji ise ulusal, doğal
kaynak olması sebebiyle de yatırım için
tercih edilmelidir.

Hidroelektriğin Türkiye'deki gelişimi ince-
lendiğinde 1989'larda toplam ihtiyacın
yüzde 60'ı hidroelektrikten sağlanırken,
2005 yılına gelindiğinde yüzde 27'si hid-
roelektrikten sağlanmaktadır.Şu an da
Türkiye'nin enerji ihtiyacının yaklaşık yüzde
43'i doğal gazdan, yüzde 28'si kömürden,
yüzde 25'i hidroelektrikten, geri kalan
yüzde 4'lük bölüm ise fuel oil'den karşılan-
maktadır. 1995 yılından bu yana doğalgaz-
dan enerji üretimi yüzde 15 artmıştır. Şu
anda Türkiye'nin enerjisi doğalgaza bağımlı
hale getirilmiştir.

Doğalgaz Türkiye'nin öz kaynağı olmadığı
için politik ve ekonomik gelişmelerin etki-

siyle fiyatı değişim göstermektedir. Ancak hidroelektrik enerji bu fiyat dalgalanmalarından bağımsız doğal, ulusal kaynaktır.

Hidroelektrik santrallerin yapımı açısından değerlendirildiğinde Türkiye’de iki ana tipten elektrik enerjisi üretilmektedir: Baraj tipi ile Nehir tipi.

Baraj tipi hidroelektrik santraller ihtiyacın olduğu her zaman kolaylıkla devreye girebilir ve elektrik üretebilirler. Oysa nehir tipi santrallerde genellikle depolama olmadığı için sadece gelen suya göre üretim yapılır.

Barajların sulama, içmesuyu, sel önleme gibi farklı amaçlarda kullanılabilirken nehir tipi santraller sadece gelen suya göre elektrik üretmektedirler. Ayrıca Uluslararası Hidroelektrik Organizasyonu (İHA) verilerine göre hidroelektrik projenin büyüklüğü artıkça birim kurulu güç başına düşen maliyette azalmaktadır. Bu da şu anlama gelmektedir genel olarak barajlar daha ekonomik yapılardır. Ancak nehir tipi santrallerinin yatırım bedellerinin barajlarla karşılaştırıldığında çok küçük olması nedeniyle özel sektör nehir tipi santralleri tercih etmektedir.

Hidroelektrik potansiyelin değerlendirilmesinde ister baraj tipi ister nehir tipi santral olsun, havza planlaması esas alınmalıdır. Bir nehir üzerinde yapılacak herhangi bir yapı, yapının aşağısındaki diğer tüm yapıları etkilemektedir. Bu nedenle son dönemlerde Türkiye’nin gündemini oldukça meşgul eden nehir tipi santraller havza planlaması içerisinde değerlendirilmelidir. Ancak bu yapılmamaktadır.

Son verilere göre, Türkiye’de 2000’nin üzerinde nehir tipi hidroelektrik santralinin değerlendirilmesi gündemdedir. Lisans alan bu projelerin birçoğunda da herhangi bir gelişme kaydedilmemiş, satışa çıkartılarak lisans ticareti yapılmış, bu da ifade yerindeyse bir “proje borsası” oluşmasına yol açmıştır.

Bu projelerin büyük kısmını nehir santralleri oluşturmaktadır. Yatırım bedellerinin baraj projeleri ile karşılaştırıldığında az olması nedeniyle bu projeler, son dönemde yatırımcıların ilgisini çeken projeler olmuştur. Ancak bu projeler, uygulanış biçimleriyle suyun özelleştirilmesinin bir uygulamasıdır. Çünkü Türkiye’deki akarsuların tamamının kullanım hakkı özel sektöre devredilmiştir.

Böylelikle son dönemde kamu, tüm alanlardan tasfiye edildiği gibi, su kaynaklarının yönetiminden de tasfiye edilmektedir. Siyasi iktidar genel ekonomik ve politik yaklaşımına uygun olarak, akarsularımızın özelleştirilmesinin de önünü HES’ler ile açmıştır. “Sularımızı boşa akıtmıyoruz” diyerek başlatılan HES projelerinin tamamı suyumuzun özelleştirilmesidir.

Bundan önce ki uygulamalar incelendiğinde ise yapılacak herhangi bir tesisin yapımı ne kadar uzarsa, işi yapan yüklenicinin o işten o kadar çok para kazanması söz konusuydu. Bu nedenle, projeler, planlanan zamanlarda bitirilememekte ya da çok uzadığı için amaçlarının dışına çıkan yatırımlara dönüşmekteydi. Bu olumsuz tablo sonucunda akarsularımızın özel sektör yatırıma açılmasının meşruluğu sağlanmış oluyordu.

Ancak var olan yeni durum ise farklı sorunları beraberinde getirmektedir:

Genel olarak projeler özel sektör için çok karlı olup, yatırımın karşılığını 7 -8 yılda veren, geri kalan 42-43 yılda kar elde den projelerdir.

Bölge açısından oldukça önemli Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporları proje yerinde inceleme yapılmadan masa başında oluşturulabilmektedir. Nehirlerin ekolojik hayatlarının devamını sağlamakta oldukça önemli olan can suları pazarlıklarla belirlenmektedir.

Projelerin inşaatında standartlara uyulmamakta, inşaat sahasından çıkarılan hafriyat dere yataklarına boşaltılmaktadır.

Mevcut mevzuata göre planlama aşamasından sonra HES projelerinin denetimi hiçbir aşamada yapılmamaktadır. Kamu denetimin hiçbir yerinde yoktur. Akarsularımız özel sektörün insafına ve kaderine terk edilmiştir. Türkiye’de neredeyse nehir tipi HES için başvuru yapılmamış akarsuyumuz kalmamıştır.

HES’ler kamu eliyle yapılmalıdır. Ancak kamudan kastımız önceki biçimiyle işlemeyen hantal bir kamu değildir. Kamudan kastımız, halkının yararını göz önünde tutan projelerin zamanında bitmesini

ve verimli kullanılmasını sağlayan bir kamudur. Bu nedenle “Sularımızı boşa akıtmıyoruz” bahane- siyle, sularımızın talan edilmesine, ulusal ve uluslararası sermaye gruplarına peşkeş çekilmesine izin verilmemelidir.

Özelleştirmede Türkiye Deneyimleri: İzmit, Antalya, Edirne ve Çeşme Şebeke Suyu

İzmit Su Projesi 3996 sayılı kanun kapsamında gerçekleştirilen ilk YİD (Yap İşlet Devret) projesi olma özelliği taşımaktadır. Proje 1995 yılında İzmit Büyükşehir Belediyesi ile Thames Water, Gama ve Guriş tarafından imzalanan antlaşma ile yürürlüğe girmiştir (10).

Projenin başlangıcında üretilen suyun üçte ikisinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne satılması öngö- rülmüş ancak İstanbul Büyükşehir Belediyesi, “fiyatı yüksek” gerekçeyle, suyu satın almamıştır. Bu konu iki belediye arasında hala tartışma konusudur. Ancak söz konusu su, “al veya öde” kapsamında hazine garantili olduğu için, **dereye akıtılan suyun parası firmaya ödenmiştir**.

Tahsil edilen suyun birim fiyatı diğer belediyelere uygulanan rakamların yaklaşık üç katına denk gel- mektedir (Konu ile ilgili Sayıştay Raporu).

Bahsedilen Sayıştay raporunda, proje çeşitli örnek projelere kıyasla 3-9 kat daha yüksek miktara mal edilmiştir. Bu maliyet de sözleşmeden dolayı, doğrudan su fiyatlarına yansıtılmıştır. Sonuç olarak suyun özelleştirilmesinin ilk deneyimi olan bu projede, dereye akıtılan su için firmaya ödeme yapıl- mış ve halktan tahsil edilen su birim fiyatları artmıştır.

Antalya ilinin suyu, Fransız su devi Suez firmasının yönetimine geçmiş, su fiyatları özelleştirmeden sonra yüzde 130 artmıştır (13).

Edirne suyunun özelleştirilmesinde yolsuzluk yaptığı ortaya çıkan konsorsiyumun, aynı yöntemlerle 9 kentte daha suyu özelleştirmeye çalıştığı ortaya çıkmıştır (13).

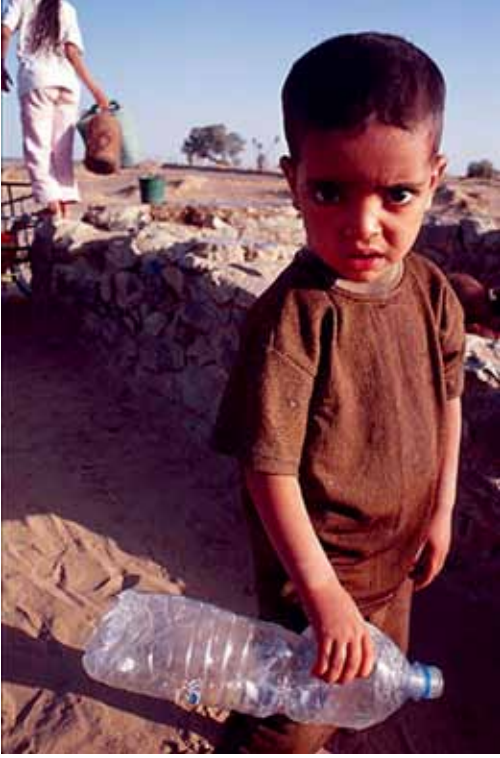
Çeşme’de, suyun özelleştirilmesi, Çeşme ve çevresinin su dağıtımı için kurulan Çeşme Alaçatı Belediyeleri Çevre Koruma, Altyapı Tesisleri Kurma ve İşletme Birliği (ÇALBİR) üzerinden yapılmıştır. Çeşme Belediyesi, su dağıtım şebekesi için Dünya Bankası’ndan kredi almıştır. Dünya Bankası ile yapılan anlaşmada, su şebekesi işletmesinin özelleştirileceği ve suyun ton fiyatının dolar üzerinden belirleneceği gibi maddeler bulunur. 2001 yılında Çeşme’de atıksu bedeli hariç 1 m³ su, o günün para birimine göre 1 milyon 100 bin Lira iken, bu fiyat atık su bedeli dahil olmak üzere İstanbul’da 400 bin, Ankara’da 330 bin, İzmir’de 440 bin, Ege’deki turistik beldelerden Kuşadası’nda 112 bin 500, Marmaris’te ise 250 bin Lira idi. 2001 yılının ilk çeyreğinde 1 m³ suyun 1 dolara satıldığı Çeşme su fiyatlandırılmasında, Türkiye birincisi olurken, borç veren kuruluş; Dünya Bankası ise su fiyatının 2.4 dolara çıkarılması için belediyeyi zorlamaktadır (14).

Suyun Ekonomik Bir Mal Olarak Tanımlama Çabaları ve Dünya Su Forumu

Suyun ekonomik bir mal olarak tanımının yapıldığı ilk platform 1992 yılında, Dublin’de düzenlenen Uluslararası Su ve Çevre Konferansı olmuştur. Bu konferansta su, ticari bir mal olarak ele alınmış, su fiyatlan- dırılmasına ekonomik bir araç olarak önem verilmesi ve su yönetimine “paydaşların” katılımlarının sağlanması gibi görüşler kabul görmüştür.

Suyu ya da su hakkını ekonomik pazarda, meta haline getiren her türlü işlem, suyun ekonomik bir mal olarak tanımlanmasıdır. Suyun metalaştırılmasının temelinde, suyun

kavramsal olarak tanımlanmaktadır. Suyu, bir hak olarak değil de ihtiyaç olarak tanımlamak, “kirlenen öder” ilkesini benimsemek suyu ekonomik bir mal olarak tanımlamanın meşruiyetidir.

Suyun ekonomik bir mal olarak tanımlanması için suyun özelleştirilmesinin zeminini hazırlayanlar, uluslararası bir organizasyona ihtiyaç duymuşlardır. Dünya ölçeğinde bu zemini sağlayacak platform, 1996 yılında, oluşturulan Dünya Su Konseyi ve Küresel Su Ortaklığı’dır. Çok uluslu şirketler ve özel sektör temsilcilerinin oluşturduğu Dünya Su Konseyi, ilk olarak 1997 yılında Fas’ın Marakeş şehrinde, 2000’de Hollanda’nın Lahey kentinde, 2003’te Japonya’nın Kyoto kentinde, 2006’da da Meksika’da Meksiko City ’de, sonuncusu da 2009 Mart ayında İstanbul’da olmak üzere 5 adet Dünya Su Forumu gerçekleştirmiştir.

Dünya Su Konseyi, kendisini, Dünya Su Forumu tanıtım broşürlerinde, “1996 yılında su alanındaki ünlü uzmanların ve uluslararası firmaların girişimleriyle kurulan 300’den fazla üyesi bulunan uluslararası bir kuruluş” olarak tanımlamaktadır.

Dünya Su Konseyi, temel olarak Dünya Bankası’nın finansman ve politik desteği ile faaliyet gösteren, sermayedarlarca kurulmuş bir organizasyondur. Dünya Su Konseyi’nin, herhangi bir kamu veya resmi kurumla bağlantısı yoktur. Konseyin oluşumunda da demokratik mekanizma bulunmamaktadır.

5. Dünya Su Forumu’nun Türkiye ayağının yürütücülüğünü, Çevre ve Orman Bakanlığı, DSİ, Dışişleri Bakanlığı ve İstanbul Büyükşehir

Belediyesi yapmıştır. Dünya Su Forumu’nun Genel Koordinatörlüğü’nü ise Dünya Su Konseyi yapmıştır.

Dünya Su Konseyi, forum konularının belirlenmesinde ve forumun politik sürecinde asli unsurdur. 5.Dünya Su Forumu’nun komitelerindeki Türkiye ayağını oluşturan temsilcilerin, bulunma nedeni ise yerel destek sağlamaktır.

Dünya Su Forumu içinde de aykırı seslerin çıkması beklenmekteydi. Fakat en son Meksika’da yapılan Dünya Su Forumu deneyimleri de göstermektedir ki aykırı sese fırsat tanınmamıştır. Meksika toplantısının sonuç bildirgesi hazırlık sürecine Bolivya, Venezüella, Uruguay ve Küba yer almasına izin verilmediği, bürokratik engeller çıkartıldığı bilinmektedir.

Forumun yapıldığı bölge ve ülkeler incelendiğinde, o bölge ve ülkelerin sularının özelleştirilmesinin hızlandığı gözlenmiştir. Forum vasıtasıyla, ulusal su kaynaklarının uluslararası su firmalarının ilgi ve tasarruf altına girmesi sağlanmaktadır. Latin Amerika ülkelerinde gerçekleştirilen su özelleştirilmelerinin ve sonrasında suya gelen zamların, 4. Dünya Su Forumu (Meksika -2006) ertesine denk gelmesi tesadüf olarak değerlendirilmemelidir.

Genel olarak suyun özelleştirilmesi değerlendirildiğinde, Türkiye’de ve dünyada suyun özelleştirilmesi, su yönetiminin kamu kuruluşlarından, örneğin DSİ’den alınarak belediyelere; yerellere verilerek başlanmıştır. Yerelleşme sürecinde su politikalarının belirlenmesi ve planlanması uzun yılları gerektirdiği için yereller seçime endeksli yapıları gereği belirli bir süre sonra suyun yönetimini gerçekleştiremez hale gelirler. Çünkü yerel yönetim popülist yaklaşımları nedeniyle günlük sorunların çözümünü uzun vadeli sorunların önüne geçirebilmektedir.

Örneğin yerel yönetimler belirli 5 yıl gibi sürelerde yerellerin yönetiminde bulunurlar bu nedenle kısa vadeli ve oy getirisi olan yatırımlar yapmak isterler. Böylelikle, suyun özelleştirilmesinin toplumsal meşruiyeti sağlanmış olur. Küresel politikalar ancak yerelleştirilerek uygulanabilmektedir. Suyun özelleştirilmesi ile ilgili yaşanan süreç böyle bir süreçtir.

Son dönemde Türkiye’de yaşanan su krizinin ana nedeni bu durumdur.

Türkiye’de son yıllarda belediyeler üzerinden alınan dış kredilerin, özellikle kanalizasyon sistemleri

olmak üzere yapılan altyapı yatırımlara aktarılması tesadüf değildir. Suyun yönetiminden sorumlu kamu kurumları parçalanmış veya küçültülmüştür. Dolayısıyla bu kurumların bütçesi düşürülmüş, yatırımları yapamaz hale gelmişlerdir. Böylelikle bu yatırımlar, dış krediler vasıtasıyla gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Dolayısıyla Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşların, özellikle altyapı yatırımlarına kredi vermesi, akıllara, ileride zaten yönetimini alacakları altyapı hizmetlerinin hazırlığı yapıldığı fikrini getirmektedir. Ayrıca bu kredi anlaşmalarından dolayı yabancı firmaların, Türkiye pazarına girişi de kolaylaştırılmakta, deyim yerindeyse bir taş ile iki kuş vurulmaktadır.

Su endüstrisinin yıllık kârı dünya üzerinde (yaklaşık 1 trilyon USD) petrol sanayinin kârının yüzde 40'ına ulaşmıştır ve şimdiden ilaç sektörünün kârını aşmıştır (7). Dünya sularının henüz yüzde 5'inin özelleştirildiğini düşünürsek, ne kadar büyük bir kâr potansiyeli olduğu anlaşılabilir(7). Pazarın büyüklüğü rakamlardan anlaşılmaktadır. Bu nedenle, ulusal ve uluslararası sermayenin gözünü suya dikmesi tesadüf değildir.

5. Dünya Su Forumu İçin Türkiye'nin Seçilme Nedeni

TÜSİAD, azalan temiz su kaynaklarının ve 2030 yılında Türkiye'nin su fakiri olma riskine karşılık suyun özelleştirilmesinin bu konulara çözüm getireceğini ifade etmektedir. Ancak unutulmamalıdır ki kullanılabilir tatlı su kaynakları, artan bu nüfus hızına bağlı olarak öyle ya da böyle yetersiz kalacaktır. Çünkü uzun yılların ortalamasında dünya'daki tatlı su kaynakları çok fazla bir değişim göstermektedir. Ancak var olan tatlı su kaynakları hızlı şehirleşme, sanayileşme ve nüfus artışının etkisiyle kirlenmektedir.

Hızlı şehirleşmeye, sanayileşmeye ve nüfus artışına planlı çözümler bulunamadığı sürece içme, kullanma, sanayi suyu, tarımsal sulama da var olan tatlı su kaynaklarından başka bir kaynağa ihtiyaç vardır. Bu alternatif kaynaklar, atıksuların tekrardan kullanımı, deniz suyu gibi kaynaklar olabilir. Bu alternatif kaynağa suyumuz özelleştirilse de özelleştirilmese de ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Son dönemlerde sürekli tatlı sularımızın azlığı gündeme getirilerek suyun özelleştirilmesi tartışılmaya çalışılsa da dünyamızın dörtte üçü sularla kaplıdır. Aslına bakılırsa dünyamızda su sorunu yoktur, temiz su sorunu vardır.

TUSİAD raporunda tariflenen mevcut durum ki Dünya Su Forumu'nda da aynı doğrultuda başka çevrelerce de tanımlanmıştır; Dünyada ve Türkiye'de herkese yetecek kadar yeterli miktarda suya ulaşamamaktadır. Türkiye su stresi yaşayan ülkeler arasındadır. Bu tespitler ile ilgili kimsenin itirazı yoktur. Ancak tartışmayı çekmek istedikleri nokta farklı bir noktadır. Farklı olan bu nokta da suyun az olması suyun özelleştirilmesinin meşruluğu sağlanmaya çalışılmasıdır. Su sıkıntısına tek çözüm suyun özelleştirilmesi olarak sunulmaktadır. Ancak sularınız özelleştirse de özelleştirmese de, Dünya nüfusu ile sanayileşmesi ve kentleşme hızı sürekli arttığı için kişi başına düşen su miktarı her gün azalmaktadır. Dolayısıyla, suyun özelleştirilmesi su sorununa asla çözüm olamaz. Su sorununa çözüm bulmak isteyenler, öncelikle tatlı su kaynaklarını kirlüten etkilerin azaltılması için çaba harcamalıdır.

Çok uluslu şirketlerin talepleri doğrultusunda su ile ilgili programları çoktan uygulanmaya başlanmıştır. Öncelikli olarak bir kamu kurumu tarafından merkezi olarak yürütülen suyun yönetimi, bu kurumdan alınmış ve daha parçalı bir yönetim haline getirilmek suretiyle yerel yönetimlere bırakılmıştır. Böylelikle suyun yönetimi ile ilgili yatırımlar fiili olarak yerel yönetimler üzerinden yapılması ile kayıt dışına çıkarılarak kamusal denetim dışında kalması sağlanmıştır. Yerel yönetimlerin bu türden uygulamaları gerçekleştirebilmeleri için yeterli teknik donanımına sahip olmadıkları bilinmektedir. Dolayısıyla ihtiyaç olan yatırımların gerçekleştirilmesi için özel sektör yatırımlarına kapı aralanmış olacaktır. Suyun özelleştirilmesi kapıdadır ve bunun meşrulaştırılmaya çalışıldığı zemin, İstanbul'da gerçekleştirilen 5. Dünya Su Forumu'dur.

Forumun Türkiye ayağında, ilgili devlet kurumları seferber edilmiş, foruma katılanların büyük çoğunluğunu bu devlet kurumları oluşturulmuştur. Çevre ve Orman Bakanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi çalışanları ile özellikle DSİ ve EİE çalışanları forumun Türkiye ayağının ana katılımcıları olmuştur. Foruma katılım için kamu kurumlarının ne denli seferber edildiğine bakıldığında bu durum açıkça görülecektir.

Organizasyondan sorumlu Türkiye tarafı açısından forum, kültürel bir organizasyon olarak ele alın-

miş ve yatırım yapmaları için uluslararası firmaların Türkiye’ye ilgisinin çekilmesi hedeflenmiştir.

Forum sonrası ortaya çıkan tartışmalar göstermektedir ki suyu meta haline dönüştürmek ve paylaşmak isteyenlerin politikalarında önemli bir değişiklik olmamıştır. Meksika’da düzenlenen 4. Dünya Su Formu’ndan sonra yaşanan gelişmelerin ardından çok uluslu şirketler ideolojik olarak kendilerini geliştirmiş, dillerini değiştirmişlerdir. Meksika’da ki forum, suyun işletmesinin tamamen özel şirketlere devredilmesi ve bu doğrultuda özelleştirme propagandalarının yapıldığı bir forum iken, Türkiye forumu, Latin Amerika Ülkeleri’ndeki gelişmeler ve dünyadaki ekonomik krizin de etkisiyle olsa gerek, daha “yumuşak” yeni politikaların oluşturulmaya çalışıldığı bir forum olarak gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Önceki Dünya Su Forumları’nın protesto edilmesi ve Latin Amerika’da çok uluslu firmaların kıtayı birer birer terk etmesi gibi etkilerle; sermayenin, suyun özelleştirilmesi konusunda kullandığı dili değiştirmeye çalıştığı söylenebilir. Firmalar, suları özelleştirerek kendince insanlara nasıl “su hakkı” sunduklarını anlatmaya başlamış ve suyun özelleştirilmesinde “kamu-özel sektör işbirliği formülü” ile bir geçiş dönemi tanımlamışlardır.

Yerel yönetimlerde, kamu kurumlarında veya henüz çoğunluğu kamunun denetiminde bulunan sektörlerde ve birçok hizmet sektöründe kurtarıcı yeni formül olarak Public-Private Partnership (PPP) Kamu-Özel Sektör İşbirliği, sunulmaktadır. Su yönetiminde 5. Dünya Su Forumu’nda öne çıkarılan çözüm Kamu- Özel Sektör İşbirliği olarak görünmektedir.

Gerçekte bu durum, tam olarak kamunun özel sektör adına rol alması anlamına gelmektedir. Sorumluluğu kamu özel sektör ile paylaşacak, karı ise sadece özel sektör alacaktır. Bu da kamunun özelleştirilmesi ya da başka bir ifadeyle kamu özel sektöre yardım eden, kamunun özel sektörün işini kolaylaştıran bir yapıya dönüştürülmesi anlamına gelmektedir. Zaten halihazırda da durum bundan farklı değildir. Kamu, tavsiye edilmiş, devlet kurumlarının içi boşaltılmış ya da işlemez haline getirilmiş, kamu çalışanlarının ruh hali özel sektör devralsa da “kurtulsak” halindedir. Yani önümüzdeki dönem hizmet sektörlerin özelleştirilmesinden sonra kamunun da yeniden yapılandırılacağı beklenen bir dönemdir.

Yani özetle, kamu-özel sektör işbirliği, suyun yönetiminde, özel sektörün su parasını alamadığı yoksul bölgeler için devletin devreye girerek sübvans etmesi anlamına gelmektedir. Ayrıca kamu-özel sektör işbirliği, suyun özelleştirilmesinde devletin de riske ortak olmasını sağlayan bir düzenek ve su faturalarının tahsilâtında kamu organlarının kullanılması anlamına gelmektedir. Sonuç olarak niyet değişmemiştir, yaşam hakkımız olan suyumuzu pazar olarak gören zihniyet, kendine yeni yollar aramaktadır.

Forum tartışmalarında öne çıkan önemli bir konu ise, büyük ölçekli su projelerinin hayata geçirilme tarzında değişiklik önerisidir. Verilen mesaj, eğer binlerce insanı yerinden eden büyük bir proje yapıyorsanız ya da projeniz doğal çevreye zarar veriyorsa, yerinden ettiğiniz insanlara ve o doğal çevreden etkilenen insanlara yönelik sosyal projeler yapmalısınız. Yani karınızı garanti altına almak istiyorsanız biraz da sizi sevimli gösterecek sosyal projeleri de yapmanız gerekmektedir. Böylece firmaların karları garanti altına alınarak bölgesel itirazların önü kapatılacak ve halkın muhalefeti önlenecektir. Tıpkı Karadeniz’de HES işine soyunan bazı müteahhitlerin özellikle inşaat bölgesindeki işçileri istihdam etmeleri ya da o bölgedeki köylülere bir miktar para ve yardım dağıtmaları gibi.

Böylelikle, kamu kurumlarının zaten yapmakla yükümlü oldukları şeyleri yapmak için karından ufak bir miktar ayıran firmalar, bölge halkı ve toplum nezdinde daha “sevimli” görünecektir.

Tüm bu nedenlerden dolayı, 5. Dünya Su Forumu’nun bitmesiyle su hakkı mücadelesinin bitmediği ortaya çıkmıştır. Bu dönem, su hakkı mücadelesinin yeni başladığı bir dönem olarak algılanmalıdır. Çünkü hâlihazırda tüm kentlerimizde, suyumuzun özelleştirilmesi anlamına gelen kontrollü su sayaçları artırılmaya, suyumuzda zam yapılmaya devam ediliyor. Çiftçilerimiz tarlasından elde ettikleri gelirle zar zor geçinirken, önceleri tarlasının kenarından geçen suya, şimdi para ödemek zorunda bırakılıyor. Özellikle Karadeniz olmak üzere tüm Türkiye’de akarsularımız, hidroelektrik santral projeleri ile “sularımızı boş akıtmıyoruz” denilerek talan ediliyor. Hal böyleyken, giderek yaşam şansımız elimizden alınıyor, yaşama hakkımız ödediğimiz paralarla ölçülüyorken, bizim de temel bir yaşam hakkı olan su hakkımız ile ilgili elbette söyleyecek söz ve yapacak işimiz çoktur.

Bizlere ve tüm topluma yol haritası sağlayacak su politikalarımızın esasları şöyle özetlenebilir:

Su ihtiyaç değil hayatın devamı için vazgeçilmez ve temel bir insan hakkıdır, metalaştırılamaz. Bu çerçevede;

- Su hayatın vazgeçilmez unsuru olarak önemli bir toplumsal değer olarak ele alınmalıdır.
- Herkes sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gerekli sağlıklı, güvenli suya ulaşabilmelidir.
- Temel insan hakkı olan suya erişim hakkı ile ilgili bağlayıcı yasalar anayasa metinlerine girmelidir.
- Su hizmetinde ve yönetiminde, hizmetin kamusal özü korunmalı, yönetiminde katılımcı modeller geliştirilmelidir.
- Yaşam hakkımız olan suyumuz, su şirketlerinin insafına bırakılmamalıdır.
- Su kamu malı olarak tanımlanmalı ve toplumsal bir değer olarak kabul edilmelidir.
- Su kaynaklarının kullanımında öncelik tüm canlılara, insanlara ve ekolojinin korunmasına verilmelidir.

Sonuç olarak, önce kamunun zarar eden kurumlarını elden çıkaracağız dediler özelleştirdiler. Sonra kamunun en çok kar eden kuruluşlarını özelleştirip, peşkeş çektiler. Şimdi de suyumuzu satmak istiyorlar. Eğer biz suyumuzu sahip çıkmazsak, suya erişim hakkımız için bir araya gelmezsek, yaşam hakkımız olan suyumuzu da satacaklar. Gün, suya erişim hakkımızı talep etme, alma zamanıdır. Bizler kamuya ait olan suyun kamu eliyle yönetilmesini istiyoruz. Kamu yönetiminden kastımız, parçalanmış, hantal olan devlet kurumlarının yönetimi değildir. Kamu yönetiminden kastımız, toplumun ortak çıkarları için çalışan, bilim ve teknolojiyi en verimli biçimde kamu yararına kullanmayı hedefleyen bir kamu yönetimi tarzıdır.

Kaynaklar

1. UN Press Release, "International Year of Freshwater 2003: UN International Year of Freshwater to Galvanize Action on Critical Water Problems", <http://www.un.org/events/water/launchrelease.pdf>
2. Scanlon, J., Cassar, A., and Nemes, N. Water as a Human Right? IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, 2004, p. 1.
3. Kartal, F. Suyun Metalaşması , Suyu Erişim Hakkı ve Sosyal Adalet, TMMOB Su Politikaları Kongresi 2006, S:478
4. United Nations, The Right to Water: 20/1/2003. E/C.12/2002/11 (General Comments), Substantive Issues Arising in the Implementation of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, General Comment No. 15 (2002),(-16.01.2009)
5. <http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/0/a5458d1d1bbd713fc1256cc400389e94?Opendocument>
6. Barlow, M., "Commodification of Water - The Wrong Prescription", Water Science and Technology, vol. 43, no. 4, 2001, pp. 79-84.
7. Khalfan, A., "Implementing General Comment No. 15 on the Right to Water in National and International Law and Policy" discussion paper, Right to Water

Programme, Center on Housing Rights and Evictions, www.menschen_recht_wasser.de/downloads/Artikel_Ashfaq_zum_GC_15_03_05.pdf, (15 Kasım 2005).

8. Barlow, M. and Clarke, T., "Who Owns the Water?" The Nation, 2 September 2002, <http://www.thenation.com/docPrint.mhtml?i=2002-0902&s=barlow> (17 Kasım 2005)
9. DSİ, DSİ 2006 Faaliyet Raporu http://www.dsi.gov.tr/faaliyet_raporlari/2006_faaliyet_raporu.pdf
10. TÜİK Çevre Veri Bankası , <http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do>
11. TÜSİAD, Şebeke Suyu Hizmetlerine Özel Sektör Katılımı, Dünya Örnekleri Işığında Türkiye İçin Öneriler.2008 Eylül
12. Doğrusöz M.Edip, Yargıtay 3. H.D. Onursal Başkanı, Su Hukuku
13. Hoedeman O ve Şenalp Ö, Türkiye Hükümeti, İstanbul'da toplanacak WWF-5 Dünya Su Forumu'nun inşa sürecinde son derece kapsamlı su özelleştirmeleri yapmayı planlıyor, Nisan 2008, <http://74.125.77.132/search?q=cache:c1kSp-BVG4oJ:www.supolitik.org/istanbulkonferans.htm+su+fiyatlar%C4%B1+art%C4%B1%C5%9F%C4%B1+%C3%B6zelle%C5%9Ftirme&hl=t-r&ct=clnk&cd=5>
14. <http://www.ntvmsnbc.com/news/80248.asp> - 02.05.2001 tarihli haber
15. DPT, 9. Kalkınma Planı 2007-2013
16. DSİ Yasası ve Yıllık Faaliyet Raporları
17. İSKİ Yasası ve Yıllık Faaliyet Raporları
18. Büyükşehir Belediyesi ve Belediyeler Yasası
19. İller Bankası Yasası ve Yıllık Faaliyet Raporları

İnşaat Mühendisleri Odası tarafından hazırlanan

Kızılırmak suyu ve Ankara içmesuyu ile ilgili rapor

Bilindiği gibi genel seçimlerden bir süre önce, Ankara Valisi Kemal Önal, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, Enerji Bakanı Hilmi Güler, İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu ile Devlet Su İşleri Genel Müdürü Veysel Eroğlu'nun katıldığı toplantıda susuzluk tehlikesiyle karşı karşıya kalan Ankara için acil önlem paketinin yürürlüğe konulması yönünde karar alındı. Başbakan Erdoğan, Kızılırmak suyunun Ankara'ya getirilmesine onay verdi.

7 Mart 2007 tarih ve 26455 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile Kızılırmak suyunun Ankara'ya getirilmesi için yaklaşık 400–500 m pompaj ve İvedik Arıtma Tesisi'ne kadar 126 km civarında uzun bir iletim hattı gerektiği görülmektedir (Bütün bu etkenler ki suyun maliyetini çok artıracaktır). Kızılırmak suyuna uygun yapılması gereken arıtma sistemi ise, diğer arıtma sistemlerine göre oldukça pahalıdır. Kızılırmak suyunun getirilmesinin su fiyatlarına nasıl yansıdığı proje tamamlandıktan sonra görülmeye başlanmıştır.

Kızılırmak'tan Su Getirilmesi

Kızılırmak'tan Ankara'ya içme suyu getirilmesi, DSİ'nin hazırladığı Master Plan Raporu'nda 2034 yılında gerçekleştirilmesi planlanan bir projedir. DSİ tarafından hazırlanan su talebi ve kaynak projeksiyonunda da açıkça görülmektedir ki, Kızılırmak suyunun kullanımı için uygun olan yıl 2034 olarak belirlenmiştir.

Çünkü Kızılırmak nehrinin su kalitesi ileri arıtma teknikleri kullanılmadan içmesuyu olarak kullanılmaya uygun değildir. Kızılırmak nehrinin doğduğu Sivas'tan Ankara'ya gelinceye kadar yer alan şehir ve köylerin atıklarının yarattığı kirlilik yanında, içerisinde yüksek oranda sülfat, sodyum ve klorür bulunmaktadır.

Şu an kullanılan ve Kurtboğazi ve Çamlıdere Barajlarının sularının arıtıldığı İvedik Arıtma Tesisleri teknik olarak Kızılırmak'tan getirilecek suların arıtılarak içmesuyu standartlarına uygun hale getirilmesine uygun değildir.

Kızılırmak'tan su alınması, Kızılırmak havzasındaki barajlarda enerji üretimi düşüşüne de sebep olacaktır. Kızılırmak'tan su getirilmesi projesi ile enerji üretimi düşüşü 27 yıl önceden başlamış olacaktır. İvedik Arıtma Tesisleri'nin kapasitesi, günlük 1000 bin m³tür.

Ankara'nın günlük ihtiyacının 1000 bin m³'ü aşacağı ileriki yıllarda su ihtiyacı göz önüne alınarak tahsis edilen, İvedik Arıtma Tesisleri'nin yanındaki araziye ise ASKİ Spor Tesisleri yapılmıştır.

Işıkli-Gerede Sistemi planlama raporu ve projesi bitmiş olmakla birlikte ASKİ tarafından 2001 yılından beri bekletilmektedir. 9 Mart 2004 tarihinde Büyükşehir Belediyesi'nin Hazine Müsteşarlığı'na gönderdiği yazısında "önceliğim metrodur" deyip Işıkli-Gerede Projesi'ni rafa kaldırmıştır.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, 14 Şubat 2007 tarihli Hürriyet gazetesinin Ankara ekinde yer alan açıklamasında Kızılırmak suyunu Gölbaşı'nda arıttıktan sonra Ankara'ya vereceklerini ifade ederek, "...Suyun geldiği yöndeki belediyelerle birlik oluşturup Kızılırmak'ı sağlıklı solum kontrol altına almayı düşünüyoruz. Döşeyeceğimiz 80 kilometrelik hatla Gölbaşı ilçesine kadar getirdiğimiz suyu burada kuracağımız ikinci bir arıtma tesisinde arıttıktan sonra Ankara'ya vereceğiz. Büyükşehir Belediyesi bu bölgedeki depolanmış 7 milyar metreküp suyla başkentin 15 yıllık ihtiyacını karşılayacak su bulmuş oluyor..." demiştir.

Bu açıklamalara karşın, Belediye ve ASKİ, 2009 yerel seçimlere 1 ay kalıyorsa, Kızılırmak suyunu İvedik'e getirerek Ankara'ya içme ve kullanma suyu sağlanan diğer sularla karıştırıp kente vermektedir. Bu durum Ankara'ya sağlanan içmesuyunun kalitesini sodyum, sülfat ve klorür açısından 1. kaliteden 2. kaliteye düşürmüştür; sodyum, sülfat ve klorür değerlerini, sınır değerlerine yaklaştırmıştır.

Kızılırmak suyu hattının Ankara'ya yaklaşık olarak günlük 750 bin metreküp su getirecek biçimde inşa edilmesi Ankara'nın günlük su ihtiyacının yaklaşık olarak yüzde 90'ının Kızılırmak suyundan karşılanacağı ortaya çıkmaktadır. Yani sınır değerler aşılmış olacaktır.

Demokratik kitle örgütlerinin muhalefeti sayesinde sodyum, sülfat ve klorür değerleri Kızılırmak suyunun verildiği dönemde içmesuyu sınır değerlerini aşmamış, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı 2009 Yerel Seçimi öncesi müjde verirken Kızılırmak suyunun artık kente verilmediğini duyurmak zorunda bırakmıştır. Kızılırmak suyunun 400-500 m pompajla getirmesinin elektrik maliyetinin de etkisi ayrıca bu müjdenin verilmesinde önemli bir etken olmuştur. Oysaki Işıkli-Gerede Sistemi, pompaj maliyetleri açısından Kızılırmak suyu ile karşılaştırılamayacak boyutta azdır.

2006 Son 41 Yılın En Kurak Yılı mı?

Ankara'da su sıkıntısının nedeni belediye başkanı Melih Gökçek'in çokça iddia ettiği gibi 2006'nın son 41 yılın en kurak yılı olması değil, kuruluş amacı Ankara'da yaşayan insanların su ihtiyacını karşılamak olan ASKİ'nin kendi alanı dışında işlere (örneğin yol, kavşak yapmak gibi) öncelik vermesi ve su konusuna uzun vadeli çözümler getirmemesidir. Öncelikle genel kuraklığın nedeni atmosfer sıcaklığının sürekli artmasıdır. Sıcaklık artışına sebep olan gazlar CO₂, H₂O, CH₄, O₃'dür. Bu gazlardan en çok sıcaklık artışına sebep olan gaz CO₂'dür. CO₂ salınımının asıl sebebi fosil yakıtların kullanımudur.

Atmosfere en çok CO₂ yayan ülke, ABD'dir. Türkiye ise kişi başına düşen CO₂'nin en yoğun salındığı ülkedir.

Türkiye'de kuraklık "afet" tanımı içinde değildir. Kuraklık izlenmez. Kuraklık izleme haritaları oluşturulmaz. Su bütçesi oluşturulmaz. Kuraklık, meteorolojik olarak başlar; hidrolojik ve tarımsal olarak devam eder; sosyoekonomik olarak yansır. Kuraklığa, kuraklık meteorolojik olarak başladığında müdahale edilmelidir. Türkiye'de bu uygulamaların olmamasının ana nedeni, risk yönetiminin değil, kriz masası yönetiminin hâkim olmasıdır.

Türkiye'de hâkim olan yönetim anlayışı, sorunun en son aşamasında müdahale etme anlayışıdır. Sorun risk teşkil ederken herhangi bir müdahale yapılmaz. Kurtboğazı Barajı'ndaki su seviyesi düşüşü çok önce başlamıştır.

Ankara Su Kaynakları

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, 1053 sayılı yasa kapsamında Bakanlar Kurulu Kararları ile yetkilendirilmesi sonucu nüfusu 100 000'i aşan şehirlere içme, kullanma ve endüstri suyu sağlanması yönünde çalışmalarını sürdürmektedir. DSİ-ASKİ arasında protokol yapılarak baraj, iletim hattı ve arıtma tesislerinin işletilmesi ASKİ'ye devredilmiştir. Ankara'ya iki büyük kaynaktan içme suyu gelmektedir:

1. Kurtboğazı Barajı'ndan günde yaklaşık olarak 500.000 m³
2. Çamlıdere Barajı'ndan günde yaklaşık olarak 500.000 m³

Çamlıdere Barajı ve Kurtboğazı Barajı depo barajlardır. İşletmede olan Eğrekkaya Barajı ve Akyar Barajı, Kurtboğazı Barajını beslemektedir. Kavşakkaya Barajı yapım aşamasında olup işletmeye geçtikten sonra Kurtboğazı barajını besleyecektir. DSİ'nin yapmış olduğu çalışmalara göre Ankara'nın su sıkıntısı çekmemesi için Kavşakkaya Barajı'nın 2005 yılı içerisinde işletmeye geçmiş olması gerekmektedir. Proje aşamasında olan Doğanözü Barajı'ndan Ankara'ya su verilmesi için baraj inşaatının ASKİ tarafından yapılması kararlaştırılmıştır. Doğanözü barajından verilecek su da Kurtboğazı Barajı'nı besleyecektir. Işıklı Barajı'nın planlama çalışmaları bitmiştir ve yapımı tamamlandıktan sonra Çamlıdere Barajı'nı besleyecektir. Ankara'nın su sıkıntısı çekmemesi için bu iki ana sistemin günün teknolojisine uygun yöntemlerle ve doğru olarak işletilmesi gerekmektedir.

Ankara içme ve kullanma suyu temini barajlarının işletilmesi doğru bir şekilde yapılamadığından, enerji ve kaynaklar israf edilmektedir. Mevcut kaynaklar değişik gerekçelerle gözden çıkarılmakta bunların yerine "acil" olarak pahalı çözümlere gidilmektedir.

Kuyu Sularının Kullanılmaması

Ankara'da yeraltı suları da doğru kullanılamamaktadır. DSİ kuyuları açmış ve ASKİ'ye devretmiştir. Fakat ASKİ, kuyuların bakımını yapmamıştır. Savaş, deprem, vb durumlarda kullanılması hayati önem taşıyan kuyular kullanılamaz duruma gelmiştir. Ayrıca park ve bahçe sulamaları için, ortalama 50 km uzaklıktaki barajlardan getirilen ve arıtma tesisinde arıtılan içme suyu kullanılmaktadır. 2006 yılı içerisinde park ve bahçe sulamasında kullanılan miktar oldukça büyük bir baraja karşılık gelmektedir.

Şehir İçme Suyu Şebekesinin Doğru Yönetilememesi

Ankara şehir içme ve kullanma suyu şebekesi doğru yönetilememektedir. Su kullanım eğitimi verilememektedir. Şebeke kayıpları, kontrol edilememektedir ve olması gereken seviyede değildir. 2000 yılı nüfus sayımına göre; Ankara ili nüfusu 4.007.860'dır. Ankara kent merkezi nüfusu ise 3.000.203'dir. ASKİ'nin internet sayfasında yer alan nüfus tahmini (4.429.398) çalışmaları Ankara ili nüfusundan azdır. Yani Ankara ili için nüfus artışı ASKİ'nin tahmininden azdır. Fakat ASKİ'nin içme ve kullanma suyu sağlama sorumluluğunda olan yerler son büyükşehir belediye yasası ile artmıştır. Belediyenin su ve kanalizasyon işlerinden sorumlu kurumu ASKİ, baraj ve şehir içme suyu şebekesi işletmesini günümüz şartlarına uygun yapamamaktadır. Şehir içme suyu şebekesi işletmesinde kullanılan "Scada Sistemi"

doğru işletilememektedir. Şehir içme ve kullanma suyu şebeke kayıpları Avrupa ülke ortalamalarının üstündedir. Almanya içme ve kullanma suyu şebeke kayıpları yüzde 10'un altındadır.

Şebeke kayıpları, borulardan sızan sular ve illegal kullanım olarak tanımlanır. Ankara içmesuyu şebekesi, şebeke kayıpları şuan ASKİ'nin resmi internet sayfasına göre yüzde 30 'dur.

Şebeke kayıpları, arıtmadan basılan su ile fatura edilmiş su miktarı karşılaştırması ile tespit edilir. Borulardan sızan su ise arıtmadan basılan su ile gece su kullanımının az olduğu saatlerde kullanılan su miktarı karşılaştırması ile tespit edilir. İllegal kullanım, borulardan sızan suların şebeke kayıplarından çıkarılması ile elde edilir. ASKİ'de şebeke kayıpları tespit çalışmaları yapılmamaktadır.

Şehir İçme Suyunun Son Durumu

Şehir şebeke suyu irdelendiğinde ODTÜ Çevre Mühendisliği bölümünün 15 Eylül 2008 tarihinde yayınladığı rapor farklı zamanlarda Ankara'nın çeşitli bölgelerinden alınan su numunelerine ilişkin ayrıntılı veriler içermektedir. (http://www.enve.metu.edu.tr/announcements/Kamuoyunun_Dikkatine_15_Eylul_2008.pdf)

Temmuz, ağustos ve eylül aylarında bazı bölgelerin şebeke sularında hiç olmaması gereken mikrobik bir durum tespit edilmiştir. Suyun mikrobik açıdan temizliğinin sağlanmasının en önemli aracı klorlamadır. Bu nedenle temmuz aylarında şebekede rastlanan mikrobiyolojik açıdan kirlilik klorlama yoluyla çözümlenmeye çalışılmış, eylül ayında kısmi oranda başarı sağlansa da eylül ayındaki analizlerde içmesuyu şebekelerinde hiç olmaması gereken (TS266) koliform bakterisine rastlanmıştır. Bu yoğun klorlamada aktif klor değerleri olması gereken sınır değerinin üzerindedir (Aktif klor değeri 0.03–0.05 ppm arasında olması gerekmektedir)

İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi, Ankara'nın üç semti; Oran, Mamak ve Yüzüncüyıl semtlerinden 05 Eylül 2008 tarihinde numune alarak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teknik Araştırma ve Kalite Kontrol Dairesi Başkanlığı'na başvurarak bazı parametrelerin analizlerinin yaptırılmasını istemiştir. Bu analizlerin sonucunda numune alınan üç semtten Oran Semtinde ODTÜ raporunda olduğu gibi koliform bakterisine rastlanmıştır. Bu durum şehir şebekesinden kaynaklanmakta olmakla beraber, şehir şebekesinde ciddi sıkıntıların olduğunu işaret etmektedir.

Ankara Valiliği Sağlık Müdürlüğü tarafından (Gıda ve Çevre Kontrol Şube Müdürlüğü'nün 15.07.2008 tarih ve 027094 sayılı yazısında), ASKİ'nin Ankara şebeke suyu ile ilgili analizlerinin yönetmeliğe göre yapılmadığı ve yönetmelikte belirtilen sıklıkta yapılmadığı beyan edilmiştir. Yine aynı yazıda Kızılırmak suyu için İvedik Arıtma Tesisi'nin yetersiz olduğu ve yeni bir arıtma tesisinin kurulması gerektiği ifade edilmiştir.

Ankara Valiliği Sağlık Müdürlüğü Gıda ve Çevre Kontrol Şube Müdürlüğü'nün 07.08.2008 tarih ve 030038 sayılı yazısında, "Yenimahalle Belediyesi'nin muhtelif semtlerinden alınan su numunelerinin analizleri sonucunda, bakteriyolojik ve kimyasal yönden ilgili yönetmeliğe uygun olmadığı" rapor edilmiştir.

2009 yerel seçime 1 ay kala Kızılırmak suyu şehre verilmesi durdurulmuş, bahar aylarında barajlarda biriken suya güvenilerek Kızılırmak suyu hala verilmemektedir. Ayrıca Kızılırmak suyunun yüksek pompaj giderleri de bu durumda önemli bir etkidir.

Ankara'nın şebeke suyu, Kızılırmak Suyu getirilmeden önce sodyum sülfat ve klorür yönünden 1. kalitede iken Kızılırmak suyu getirildikten sonra kalitesizleşerek sınır değerlere yaklaşarak sodyum sülfat ve klorür yönünden 2. kalite suya dönüşmüştür. İMO Ankara Şube ve ODTÜ raporunda olduğu gibi, şebeke suyunda hiç olmaması gereken koliform bakterisine rastlanmıştır.

İçmesuyunda Sodyum Yüksekliğinin İnsan Sağlığına Etkisi:

- Hipertansiyon'a yol açabilir.
- Bebeklerde böbreklerinin iyi gelişmemesine yol açabilir.
- Anne karnındaki bebekte, ölüm oranını artırmaktadır.
- Kanseri gelişimini kolaylaştıran etkisi bulunmaktadır.

İçmesuyunda Klorür Yüksekliğinin İnsan Sağlığına Etkisi:

- Suyun tadında bozulmaya yol açabilir.
- Gözler ve solunum yollarında tahrişe yol açabilir.
- Sindirim sisteminde atipik yakınmalara sebep olabilir.
- Anemiye (Kansızlığa) sebep olabilir.
- Bebeklerde ve çocuklarda sinir sistemi bozukluklarına yol açabilir.

İçmesuyunda Sülfat Yüksekliğinin İnsan Sağlığına Etkisi:

- Bebekler, yaşlılar ve hamilelerde dehidrasyona yol açabilir.
- Sindirim sistemi sorunlarına yol açabilmektedir.

Kızılırmak suyunun İçmesuyu şebekesinde yaratacağı sorunlar:

- Tesisat borularının, bağlantı elemanlarının ve cihazların kireçlenerek tıkanması veya paslanma sonucu aşınıp kırılması,
- Metal ve beton boruları aşındırma
- Duş ve armatürlerin tıkanması,
- Pahalı temizlik maddelerinin, tuzların ve yumuşatıcıların çok kullanılması,
- Su ile ilgili elektrikli cihazların ve aksamalarının kireçlenme nedeni ile ömürlerinin kısa olması, verimlerinin düşük dolayısıyla elektrik harcamasının çok olmasıdır.

Son dönemde, Ankaralıların musluklarından akan su içilemez hatta kullanılamaz haldeydi. İki sene önce musluklarından akan suyu içebilen Ankaralıların musluk suyunu kullanmaya bile tereddüt etmekte, içmesuyu olarak damacanaya mahkûm olmuşlardır. Ankaralıların sırtına zamlı su faturalarının üzerine bir de aylık ortalama 30-40 TL'lik damacana gideri eklenmiştir.

Seçim döneminde bol keseden atılan vaatlerinde hem Kızılırmak suyunun arıtılacağını hem de Işıklı-Gerede Sisteminin getirileceğini ifade eden Büyükşehir Belediye Başkanının gündeminden bu konular, yerel seçimin geçmesiyle uzaklaşmış görünmektedir.

Ankara'da içmesuyu sıkıntısı önümüzdeki dönemde de devam edecek gibi görünmektedir. Son 2 aydır Kızılırmak suyu şehre verilmemektedir. Ancak önümüzdeki dönemde nasıl bir yaklaşımın sergileneceği muammadır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi birçok soruna ve soruya muhataptır.

Bundan sonra Kızılırmak suyu şehre verilecek mi?

Kızılırmak suyu verilmeyecekse 350 km 'nin üzerinde döşenen Kızılırmak suyu boru hattı ne için kullanılacak?

Kızılırmak suyu için yeni bir arıtma tesisi kurulacak mı ?

Bu sorular ve sorunlar çoğaltılabilir ancak Ankara'da yaşanan su krizi çözümü planlı ve halkın sağlıklı, güvenilebilir, içilebilir su hakkını esas alan bir yönetimle sağlanabilir

Sonuç olarak, Ankara'da yaşanan ve yaşanacak su sıkıntısının nedeni, Büyükşehir Belediyesi'nin zamanında yapması gereken yatırımları yapmamasıdır ve sorumluluklarını yerine getirmemesiyle beraber, Türkiye'de uygulanan yanlış su politikalarının bir yansımasıdır. Suda özelleştirme yolunun nasıl açıldığının bir göstergesidir. Dünyada suyun özelleştirilmesi iki aşamada gerçekleşmektedir:

Birinci aşama, su yönetiminin merkezi bir yapılanmadan (Örneğin DSI) alınıp yerelleştirilmesi zamanla su yönetiminin yerelleşme ile gerçekleştirilemeyeceğinin anlaşılmasıdır. Böylelikle yerelleştirme, ikinci aşamayı; özelleştirmeyi geti-

recektir. Tıpkı Ankara’da su kesintilerinin yaşandığı dönemde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler’in 31 Temmuz 2007’de Milliyet gazetesinde yer alan açıklamasında olduğu gibi: “Akarsu ve göletlerin kullanım hakkı 49 yılı geçmeyecek şekilde özel sektöre satılacak.” Su yönetiminin, 1953 yılında kurulan ve konusunda uzmanlaşmış DSİ’den alınarak yerelleştirilmesinin nedeni budur. Bu bağlamda, meslek odaları, su yönetiminin merkezi bir yapılanmada toplanması ve kamu yararı gözetilerek yönetilmesini talep etmektedir. Su politikalarının odak noktasını ise her insana günlük 25 litre içme ve kullanma suyunun ücretsiz verilmesi oluşturmaktadır.

Çözüm Önerileri

- Türkiye’nin Başkenti Ankara’nın belediye başkanı bilimden uzak, keyfi uygulamalarına son verilmelidir. Tüm yetkililer önümüzdeki dönem yaşanacak daha büyük bir su krizini önlemeye yönelik göreve çağrılmalıdır.
- Kızılırmak suyundan dolayı ortaya çıkan kamu zararının hesabı sorulmalıdır.
- Halkın yaşamını birebir etkileyen suyun yönetiminde söz sahibi olması sağlanmalı su meclisi gibi platformlarla suyun yönetiminde bulunmaları sağlanmalıdır.
- Suyun yoksul kesimlere ulaştırılmasına engel olacak suyun özelleştirilmesi anlamına gelen sayaç uygulamasından vazgeçilmelidir.
- Ankara’ya içme suyu sağlayan su kaynaklarının ve içme suyu şebekesinin işletmesini sağlayacak teknik kadro oluşturulmalı suyun yönetimi merkezi kamu kurumlarınca yapılmalıdır. Suyun yönetimi yerel yönetimlere bırakılmamalıdır.
- Herkese sağlıklı, içilebilir, güvenilebilir günlük 25 litre içme ve kullanma suyu ücretsiz sağlanmalıdır.

Hidroelektrik santrallerin yapımı ile ilgili İMO görüşü

Hidroelektrik santraller, olası enerji açığının ve elektrik zamlarının tartışıldığı bu dönemde, özellikle de Doğu Karadeniz bölge halkının hidroelektrik santralleri konusundaki hassasiyeti nedeniyle ilgi odağı haline gelmiştir. Projelendirilmesinden yapımına kadar inşaat mühendislerinin etkin rol aldığı hidroelektrik santraller ile ilgili İnşaat Mühendisleri Odası, kapsamlı araştırmalar ve teknik geziler sonucunda bu raporu hazırlamıştır.

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu hükümleri gereği enerji üretim tesislerinin yapımı tamamen özel sektöre verilmiştir. Söz konusu kanun kapsamında “Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”in 26 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte hidroelektrik projeler Devlet Su İşleri (DSİ) web sitesinde yayınlanarak özel sektör başvurusuna açılmıştır.

11 Eylül 2008 tarihi itibarıyla DSİ ve Elektrik İşleri Etüt İdaresi (EİE) tarafından geliştirilerek başvuruya açılmış olan proje sayısı yaklaşık 330 adettir. Aynı tarih itibarı ile tüzel kişiler tarafından geliştirilmiş olan proje sayısı ise 1700 civarındadır. 2007 yılında bu projelerden 600 adedi için bir günlük başvuru süresi tanınarak aynı gün başvurular alınmıştır. Hazırlık süresi olmaksızın sunulmuş olan bu başvuruları ciddiye almak mümkün değildir. Sonuç olarak Türkiye’de 2000’e yakın hidroelektrik santralinin değerlendirilmesi gündemdedir. Lisans alan bu projelerin birçoğunda herhangi bir gelişme kaydedilmemiştir. Projeler satışa çıkartılarak lisans ticareti yapılmış, bu da deyim yerindeyse bir “proje borsası” oluşmasına yol açmıştır.

Planlanan 2000 projenin 419 adedi Doğu Karadeniz’de yer almaktadır. Karadeniz Bölgesi’nde yapılan ve yapılacak hidroelektrik santraller (HES) ile ilgili olarak İnşaat Mühendisleri Odası Su Çalışma Grubu tarafından yapılan incelemeler sonucunda oluşan görüşler aşağıdaki gibidir:

1. Derelerin doğal hayatının devamını sağlayacak can suyu (derelere bırakılması gereken minimum su miktarı) mevcut uygulamalarda kurak ve ıslak yılların yüzdesi olarak uygulanmaktadır. Can suyu miktarına özellikle küçük derelerde, dere ve mansap koşulları incelenerek karar verilmelidir. Bu doğal hayatın devamını garanti altına alabilmek için bir ön koşuldur. Bu nedenle can suyu pazarlık konusu yapılamaz. Ayrıca can sularının hidroelektrik santral inşaatları bittikten

sonra denetlenmesi ve kontrolünün yapılmasının şartları ortaya net olarak konulmamıştır. Bu da ilerleyen süreçte doğal hayatın olumsuz etkilenmesine neden olabilecek bir husus olarak öne çıkmaktadır. Şu ana kadar yapılan uygulamalarda can suyunun tayini ile ilgili herhangi bir mevzuat ve standart mevcut değildir. Örneğin 25 m³/sn debisi olan İkizdere'ye ortalama 200 lt/sn can suyu verilirken, debisi İkizdere'nin debisinden 5 kat küçük olan (5 m³/sn) Rüzgârlı Deresine 150 lt/sn can suyu verilebilmektedir. Doğal hayatın korunmasına yönelik olarak can suyu miktarlarının belirlenmesi ve can suyunun kontrol edilmesi ile ilgili bir mevzuata acil ihtiyaç bulunmaktadır. Bu mevzuat işletme süreci içerisindeki denetim faaliyetlerini de kapsamalıdır.

2. Bölgedeki su kaynaklarının değerlendirilmesinde havza yönetimi esas alınmalıdır. Havza derivasyonu (bir nehir üzerindeki suyun başka bir nehre aktarılması) uygulamalarında oldukça dikkatli olunması gerekmektedir. Hidroelektrik santral projeleri genel havza planlamasına ters düşmeyecek biçimde uygulanmalıdır.
3. Yöre halkına da elektrik sağlayacak mikro hidroelektrik santraller de bölge açısından değerlendirilmeli, bu konuda merkezi planlama yapılmalıdır.
4. Bölge açısından oldukça önemli Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporları proje yerinde inceleme yapılmadan masa başında oluşturulabilmektedir. ÇED raporları sadece dosyada olması gereken bir doküman olarak değerlendirilmemeli tüm hidroelektrik santraller için gerçek anlamıyla uygulanmalıdır. ÇED raporları, HES kurulu gücüne bakılmaksızın tüm hidroelektrik santraller için istenmelidir.
5. Türkiye'deki birçok hidroelektrik santralin kurulu gücü 50 megavatın altında olmasına karşın kurulu gücü 50 megavatın altında olan hidroelektrik santraller için 10–50 MW arası santrallerde proje dosyasına bağımlı olarak gerektiğinde ÇED raporu istenmektedir. 10 MW altındaki santrallerde ise ÇED raporu istenmemektedir. 17 Temmuz 2008 tarih ve 26939 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği'nde hidroelektrik santrallerin çevreye etkisinin incelenmesi nispeten sıkı kurallara bağlanmıştır. Kurulu gücü 0,5 ile 25 arası olan hidroelektrik santraller için ÖN ÇED raporu, kurulu gücü 25 megavatın üzerinde olan hidroelektrik santraller için de ÇED raporu istenmektedir. Ancak 17 Temmuz 2008 tarihine kadar neredeyse Türkiye'deki tüm nehirler için HES lisansı alındığından yeni getirilen uygulama bir kandırmacadan ibarettir. Bu nedenle lisans almış dahi olsalar tüm hidroelektrik santraller için ÇED raporları istenmelidir. Tesis işletmeye açıldıktan sonra da gereğinin yapılması yapılmadığını tespit edebilecek kontrol mekanizmaları geliştirilmeli ve yöre halkının istek ve şikâyetlerini hızlı bir şekilde inceleyebilecek kurumsal bir yapı oluşturulmalıdır.
6. Mevcut mevzuata göre, planlama aşamasından sonra HES projelerinin denetimi hiçbir aşamada yapılmamaktadır. HES'lerin ölü yatırıma dönüşmemesi için akım gözlemlerinin sağlıklı bir biçimde yapılması zorunludur. Eğer proje yerini temsil eden istasyon/istasyonlar yoksa minimum 5 yıl akım gözlemlerinin yapılması ve ona göre işletme çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

bir biçimde yapılması zorunludur. Eğer proje yerini temsil eden istasyon/istasyonlar yoksa minimum 5 yıl akım gözlemlerinin yapılması ve ona göre işletme çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

- a) Dere yatağındaki balıkların yavrulama döneminde nehir akışının ters istikametinde yüzmelerini sağlayacak balık geçitleri HES projelerinde ve şartnamelerinde zorunlu tutulmasına rağmen uygulanmamaktadır. Bu nedenle yatırımcı firmaların denetlenmesi zorunludur. HES'ler için dere suyunun alındığı iletim kanalları yerine doğanın tahribatını engelleyecek/en az indirecek tünelli sistemler tercih edilmelidir. Tesislerde estetik kaygısı da olmalı ve doğal güzelliği bozacak yapılardan kaçınılmalıdır.

b) Herhangi bir kontrol ve denetime tabi olmayan HES'lerin kazı malzemeleri, dere yataklarına boşaltılmaktadır. Bu kazı malzemeleri altyapı çalışmalarında kullanılabilecekken dere yatağı boyunca çevrenin ve birçok ağacın zarar görmesine neden olmaktadır. Firmaların maliyetten kaçmak amacıyla dere yataklarına kazı malzemelerini boşaltması önlenmelidir. Kazı malzemeleri doğaya zarar vermeyecek bölgelere taşınmalıdır. Ayrıca malzeme alınan yerler de tahrip edilmektedir. Bu yerler malzeme alımı tamamlandıktan sonra olduğu gibi bırakılmamalı, doğal şartlara uygun olarak düzenlenmelidir. Yine bölge çevresini ciddi bir biçimde etkileyen taş ocakları denetime tabi tutulmalı, taş ocağı maden ruhsatı özenle ve titizlikle verilmelidir.

Sonuç ve öneriler

Özellikle 1980 sonrasında Dünya Bankası ve IMF eksenli olarak ülkemizde her alanda uygulama alanı bulan küresel neo-liberal politikalar enerji alanında da etkili olmuştur. 2001 yılında bu politikaların etkisiyle enerji üretim tesislerinin yapımı tamamen özel sektöre devredilmiştir. 2001 yılından bu yana projeler özel sektör tarafından geliştirilmiştir. Ancak firmaların büyük çoğunluğu su kaynakları alanında tecrübesi olmayan başka sektörlerden gelmektedir (Tekstil, çimento, vs.). Bu firmalar sonuçta inşaat işlerini müteahhlik firmalarına yaptıracaklardır. Ancak bu kadar projeyi gerçekleştirebilecek baraj tecrübesine sahip firma sayısı ülkemizde sınırlıdır. Büyük depremde yaşayarak öğrendiğimiz gibi gecekondü binaları bundan böyle "gecekondü barajlar" olarak karşımıza çıkacaktır.

Şimdiye kadar Türkiye'de barajların yapımı DSİ Genel Müdürlüğü sorumluluğunda olduğu ve bu projeler tüm mühendislik disiplinlerinin gerektirdiği mühendislik kuralları içerisinde en emniyetli tarafta kalınarak yapıldığı için ülkemizde herhangi bir baraj kazası yaşanmamıştır. Türkiye bu konuda dünyadaki en başarılı ülkelerden biridir. Ancak bundan sonraki dönemde girdi-çıktı ilişkisi bağlamında hakim konuma getirilen kar kavramı çerçevesinde kamusal kaynak kullanımından kamusal fayda ve kamusal güvenlik alanına kadar genişletilebilecek yaygın bir alanda daha dikkatli olunması gerekmektedir. Çünkü bu konuda küresel politikalara koşut olarak kamunun rolü tasfiye edilmiştir. Denetimsizlik ayyuka çıkmıştır. Bu sürecin faturasının; zarar gören doğa, akılcılıktan uzak kullanılan kaynaklar ve yoksulluk olarak tüm halkımıza çıkarılacağı aşikardır.

Son dönemde kamu, tüm alanlardan tasfiye edildiği gibi su kaynaklarının yönetiminden de tasfiye edilmektedir. Siyasi iktidar genel ekonomik ve politik yaklaşımına uygun olarak, suyun özelleştirilmesinin de önünü HES'ler ile açmıştır. "Sularımızı boşa akıtmıyoruz" diyerek başlatılan HES projelerinin akıbeti belirsizdir ve gerek proje aşamasında olan, gerekse yapımı tamamlanan tüm HES projeleri denetim mekanizmasına tabi tutulmalıdır. Kamu acilen plansız ve denetimsiz ilerleyen proje inşaatlarını denetime almalıdır.

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu çerçevesinde; geliştirilecek olan projelerde hazine garantisi bulunmakla birlikte rezervuar alanı 15 km²'den büyük olan projeler için de alım garantisi yoktur. Tüm risk yatırımcıya aittir. Devletin garantisi olmasa da sonuç olarak kötü yatırımın riski tüm kamunun sırtındadır. Bu nedenle projelerin her aşamasında denetim şarttır. Devlet herhangi bir garanti vermemesine rağmen çoklu başvuru olan projelerden, işletmeye alınacağı günden itibaren üretilecek olan enerjiden vaat edilen oranlarda, 49 yıl boyunca katkı payı alacaktır. Bu yöntemle oldukça büyük

bir kaynak yaratılmaktadır. Ancak bu katkı paylarının nerelerde kullanılacağına takibi oldukça önemlidir.

Son dönemde, kendisini beş ile on senede amorti edecek, işletmeleri neredeyse yarım yüzyıl hiçbir masraf yapmadan çalıştıracak HES projeleri öne çıkarılmaktadır. Bu ölçüde karlı olan projelerin kamu tarafından yapılmaması kamuyu ciddi biçimde zarara uğratmaktadır.

Süreç, kamunun ve toplumsal çıkarların devre dışı bırakıldığı, özel sektörün ihtiyaç ve taleplerinin belirleyici olduğu özellikler taşımaktadır.

Karadeniz Bölgesi insanı haklı olarak bu uygulamalar nedeniyle tedirgindir. Bu tedirginliğin ortadan kaldırılmasının yolu ise,

insanların hayatlarına ve doğal çevrelerine zarar vermeyecek, bölge insanının onayını alacak projelerin hayata geçirilmesinden geçmektedir.

Kısa vadede projelere kamu denetimi getirilmeli, uzun vadede HES projeleri kamu kaynakları ile yapılmalıdır. “Can suyunu” bile pazarlık konusu haline getiren özel sektörün, içme ve sulama suyuna ayrılan miktar konusunda insaflı davranması beklenemez.

İnşaat Mühendisleri Odası yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanıldığı HES’lerin yapılmasından, akarsuların bu amaçla kullanılmasından yanadır. Ancak, projelerin her aşamasında ciddi bir şekilde kamu denetimi sağlanmalı, memba ve mansap su haklarına önem verilmeli, Karadeniz Bölgesi’nde görüldüğü gibi doğaya, çevreye, sosyal yapıya zarar veren HES’lere izin verilmemelidir.

Odamız, HES’lerin kamu eliyle yapılmasını savunmakta, özelleştirme adı altında sularımızın talan edilmesine, ulusal ve uluslararası sermaye gruplarına peşkeş çekilmesine karşı çıkmaktadır.

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından hazırlanan

8-9 Eylül 2009 Tarihinde Yaşanan Su Taşkınları Ön Değerlendirme Raporu

Ülkemizin temel gündem maddeleri olarak zaman zaman kuraklık sorunuyla, su taşkınları sorunuyla, deprem ve benzeri doğal olaylarla karşılaşıyoruz. Kimi zamanda insandan kaynaklanan teknolojik esaslı, can, mal kayıplarına neden olan ve afet olarak ortaya çıkan bir durumla da karşılaşıyoruz.

İfade etmemiz gerekir ki, doğa veya teknolojik olayların afet olarak adlandırılması, olayın kendisiyle ilgili değil, doğurduğu sonuçlar olarak ele alınmaktadır. Açıkçası “afet” bir olayın kendisi değil, doğurduğu sonuçlar olarak değerlendirilmektedir.

Ülkemizin Su Sorunu, Su Taşkınları ve Can Kayıpları

Su, canlıların yaşaması için vazgeçilmez bir maddedir. Canlı organizmaların oluşumunun % 60'ı ile % 90'ı sudan oluşmaktadır. Susuz bir hayat düşünülemez. Yeryüzünde bulunan tüm su kaynaklarının ancak %1,5 kadarı tatlı sulardan oluşmaktadır. Ülkemiz, su kaynakları bakımından zengin bir ülke olarak bilinmesine karşın su fakiri olmasa da, su kısıtı olan bir ülkedir. Bu nedenle tatlı su kaynaklarımızın kirlenmesinin önlenmesi, su havzalarının yapılaşmadan uzak tutulması, yağın yağmur sularının da akıp denizlere karışması yerine, olabildiğince biriktirilmesi de gerekmektedir.

İki yıl kadar önce kuraklık konusu ülkemizin temel gündem maddelerinden birini oluştururken; kısa bir süre önce Karadeniz’de meydana gelen su taşkınları, bugün de İstanbul ve çevresinde yaşanan su taşkınlarının ortaya çıkardığı can ve mal kayıpları ülkemizin, bölgemizin ve bizlerin temel gündem maddesi olarak yeniden tartışma konularının odak noktasını oluşturmaya başlamıştır. Şimdilik 33 yurttaşımızın can kaybının yanında, ortaya çıkan ekonomik kayıplar, ülkemiz açısından sıradan olaylar(!) olarak gündeme gelmeye başlamıştır.

Su kısıtı olan ülkemizde; yağmur, kar ve dolu gibi meteorolojik odaklı su kaynağının afet yaratması yerine, yeryüzünde tutularak havzalarda depolanmasının sağlanması son derece önemli bir konudur.

Hukuki Süreç

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Merkezi ve İstanbul Şubesi olarak su havzalarının korunması kapsamında bugüne kadar birçok çalışma yapılmıştır. Afet ve Su taşkınları konusunda panel, sempozyum ve kongreler düzenlenmiştir. İSKİ'nin Su Havzaları Yönetmeliği'ne yönelik olarak davalar açılmış, çoğu zamanda bu davalar kazanılmıştır. Ne yazık ki, tüm çabalarımıza rağmen su havzalarının, dere boylarının ve ormanlık alanların yapılaşmasına engel olunamamıştır.

İSKİ, su havzalarının yapılaşmasını kontrol altına almak bahanesiyle, mevcut kaçak yapılaşmayı yasalastırmayı amaçlayan, "1995 Su Havzaları Yönetmeliği'ni çıkarmıştır." Açmış olduğumuz dava sonucu bu yönetmelik iptal edilmiştir. İSKİ, bu yönetmelikte birkez daha küçük bir değişiklik yaparak, 1998 yılında yeni bir yönetmelik daha çıkarmıştır. Bu yönetmelikte su havzalarının, dere yataklarının ve orman alanlarının yapılaşmasına yol açacağı için, yeniden dava açılarak ilgili maddeleri iptal ettirilmiştir.

Bu davalar açılırken, gerek 1995 İSKİ Yönetmeliği'ne, gerekse 1998 yönetmeliğine yönelik olarak açtığımız davaların temel gerekçesi, 750.000 nüfusa sahip olan bölge de "kötü sınıfına" giren suyun, bölgenin 7.000.000 nüfusa ulaşmasıyla "kirlilik boyutu" ne olacaktır? diye sorulmuş, su havzalarının ve dere boylarının yapılaşmasının engellenmesi gerektiği de ifade edilmiştir. Bu kapsamda, İSKİ'nin çıkardığı yönetmeliklere sürekli olarak dava açılmış, en son olarakta 15.01.2009 tarihli kararla İSKİ yönetmeliğinin bazı maddeleri birkez daha mahkemece iptal edilmiştir. Küçükçekmece Gölü'nün tatlı su kaynağı olarak kullanılmasından vazgeçilmesi ve su havzasının yapılaşmış olması nedeniyle, havza kapsamından çıkarılması bu noktadaki öngörümüzü ve haklılığımızı da ortaya koymaktadır.

Taşkın Kavramı, İstanbul ve Çevremizde Yaşadığımız Taşkınlar

Taşkın, akan bir suyun doğal ve yapay olarak oluşturulmuş olan yatağına sığmayarak, bu yatak sınırları dışında akışını sürdürmesi ve çevreye zarar verme olayı olarak tanımlanmaktadır.

Doğal yollardan veya insan müdahalesi sonunda ortaya çıkan afetlerden biri de su taşkınları olarak gündeme gelmektedir. Toplumlar ve ülkemiz insanları yüzyıllardır taşkın problemiyle karşı karşıya kalmışlardır. Bu taşkın problemleri nedeniyle toplumlar konuyu araştırmışlar, taşkından korunmanın yollarını bulmaya çalışmışlardır.

Özellikle ülkemizde ve bölgemizde varolan bilgi birikimine rağmen, zaman zaman taşkınların ortaya çıkardığı can ve mal kayıplarıyla karşı karşıya kalmaktayız.

Son yıllarda yerkürenin ve ülkemizin bazı yerlerinde kuraklık yaşanırken, bazı bölgelerde de önemli iklimsel değişiklikler gündeme gelmektedir. Bunların sonucunda da taşkın olaylarının daha sık ve daha etkili bir biçimde ortaya çıktığı da görülmektedir. Buna karşın, bir yandan meteorolojik ölçekteki bilgi düzeyinin gelişmesiyle birlikte, yeni teknolojik araçların gelişmesi; diğer yandan da, teknolojik gelişmelerin önceden ortaya koyduğu meteorolojik olaylarla ilgili bilgiler, yönetimlerin önlem almalarına olanak sağlayarak, yönetimlerin işlerini kolaylaştırmaktadır.

Taşkın esas itibarıyla doğal bir olaydır. Bu olayı can ve mal kayıplarına neden olacak şekilde afete dönüştüren neden ise çoğunlukla kötü yönetimler ve insan müdahalesidir. Burada, doğal ve insandan kaynaklanan taşkınları kısaca değerlendirdiğimizde;

Nedenlerine Göre Su Taşkınları

- 1) Doğal nedenlerden kaynaklanan taşkınlar; Günümüzde, dünyanın ve ülkemizin pekçok yerinde, uzun yıllar ortalamasının çok üzerinde yağmurun yağması ve bu nedenle taşkınların ortaya çıkmasıdır. Ancak, taşkın olayının doğal boyutunu engellemek veya ortadan kaldırmak çok kolay değildir. Buna karşın taşkın risklerini mühendislik yaklaşımıyla değerlendirerek ortaya koymak, her alanda riske dayalı tasarım ve planlama yapmak son derece önemlidir.
- 2) Yönetim ve insan etkisinden kaynaklanan taşkınlar; İnsanların doğanın kendi kurallarıyla uyumlu olmayan veya doğaya engel oluşturacak olan her türlü aktivitesi, taşkınların ortaya çıkaracağı zararların boyutunu da arttırarak, taşkınların bir afete dönüşmesine neden olabilir.

Açıkçası doğanın kendi çizgisini dikkate alarak ona uygun davranmak, taşkınların ortaya çıkarabileceği zararların azaltılmasını sağlayabilir. Veya, doğanın ortaya koyduğu çizgiye uygun davranmayarak yapılacak müdahaleler, taşkınların boyutunu büyütürken taşkınların zararlarını artırabilir.

Doğal taşkınlar: bir akarsuyun, kar erimesi veya yağmur yağması sonucu akışa geçen suyun, su yatağının yetersiz kalması (akarsu ve dere) sonucu taşarak akışını sürdürmesidir.

Yapay taşkınlar ise, su depolamak amacıyla yapılan bir barajın herhangi bir nedenle yıkılması ve kapaklı dolu savaklardaki kapakların bilinçsiz/kontROLSÜZ bir şekilde açılarak dere yatağında ani tehlikeli taşkın dalgasının ortaya çıkmasıyla oluşmaktadır.

Taşkın Planlama ve Yönetiminden Sorumlu Kurumlar:

- 1) DSİ Genel Müdürlüğü
- 2) İller Bankası Genel Müdürlüğü ve Belediyeler
- 3) İl Özel İdareleri

Bir yağmursuyu drenaj şebekesi ve taşkın önleme/kontrol yapılarının planlama-projelendirme, uygulama ve yönetim süreci:

- 1) Taşkın riski oluşturabilecek bir dere/akarsu havzasına ait uzun süreli yağış, sıcaklık, toprak nemi gibi meteorolojik verilerin derlenmesi,
- 2) Varsa, bu akarsu/dereye ait uzun dönemli akış verilerinin temini; yoksa, bilimsel olarak kabul görmüş ve ilgili standart ve şartnamelere girmiş olan hesap/tahmin yöntemleri kullanılarak “yağış-akış bağıntıları”nın ortaya konulması ve bundan yararlanılarak yatakta olası taşkın debilerinin hesaplanması,
- 3) Dere/akarsuda ölçülmüş veya sentetik olarak üretilmiş (hesaplanmış) debilerinden yararlanıp, geçerli analiz yöntemleri kullanılarak değişik dönüş/tekerrür aralıklarına karşı gelen taşkın debilerinin belirlenmesi,
- 4) Yapılacak taşkın önleme yapısının koruyacağı alan veya bölgedeki olası sosyo-ekonomik (çevresel) riskler dikkate alınarak yapı için uygun bir “proje/tasarım debisi”nin belirlenmesi, (bu proje debisinin seçilmesinde, korunması gereken bölge/alan ve arazi kullanım politika, karar ve özelliklerine göre uluslararası kabul görmüş ve ilgili standartlara girmiş kural ve ilkeler mevcuttur.)
- 5) Belirlenen taşkın proje/tasarım debisine göre yapılacak taşkın koruma yapısının (baraj, gölet, tersip bendi, dere/akarsu yatak ıslahı/düzenlemesi veya yatağın yer değiştirmesi ve yeniden inşası gibi) boyutlarının belirlenmesi; Hidrolik, Geoteknik ve Yapısal Stabilitate Analiz ve Hesaplarının Yapılması,
- 6) Koruma yapısına ait uygulama projelerinin ve ilgili teknik şartnamelerin hazırlanarak buna göre inşaatın yapılması/yaptırılması,

7) Dere/akarsu havzası ve dere yatağı çevresi için planlama ve projelendirme aşamalarında öngörülen (kabul edilen) “arazi kullanımı koşul ve esasları” ile “işletme dönemi için kabul edilen bakım-onarım esasları” dikkate alınarak bu yapıların korunması ve çevre koşullarının kontrol altında tutulması.

8) Barajların doluluk oranlarının %100 seviyeye ulaştığı düşünüldüğünde dolu savak baraj kapaklarının kontrollü olarak açılması,

Bu Süreçte Görev Alan (Alması Gereken) Kurum-Kuruluş ve Meslek Grupları:

Bu sürecin her aşamasında başta DSİ olmak üzere, İller Bankası, İl Özel İdareleri ve ilgili

belediye doğrudan veya dolaylı olarak görev ve sorumluluk taşımaktadır. Bu kurumlar arasında zaman zaman yetki ve sorumluluk devirleri yapılıyor olsa da özellikle DSİ ve belediyelerin görev ve sorumlulukları esastır.

Sürecin tamamlanmasında öncelikli olarak yetki ve sorumluluk üstlenen meslek gruplarının başında İnşaat Mühendisliği gelmektedir. Son İstanbul taşkınyından sonra kamuoyu karşısında en çok gördüğümüz Meteoroloji Mühendisliğinin yetki ve sorumlulukları, bu sürecin 1. maddesindeki iş ve çalışmalarla sınırlıdır. Bundan sonraki aşamaların tamamı İnşaat Mühendisliğinin yetki ve sorumluluğu altındadır. İnşaat Mühendisi, bu konuda yapacağı bütün etüt, planlama ve projelendirme çalışmalarında konuya taraf olan DSİ, İl Özel İdareleri, Belediyeler, Kent Plancıları ve Çevre Bakanlığı gibi kurum ve meslek gruplarıyla sürekli temas halinde olacaktır. Daha işin başında DSİ, Valilik (Özel İdare) ve Belediyeler bu konuda işveren, hizmet talep eden ve sürecin her aşamasında işi kontrol etmek ve işletme-bakım sorumluluğunu almak durumunda olan kurumlardır.

İstanbul ve Trakya Bölgesinde Meydana Gelen Son Taşkınlarda Sorgulanması Gereken Noktalar

- 1) Bu taşkın bölgelerinde yukarıda tanımlanan süreç baştan sona kadar doğru ve eksiksiz bir şekilde tamamlanmış/tamamlanmamıştır mıdır?
- 2) Tamamlanmamış/tamamlanmamış ise, eksik veya yanlışlık nerede?
- 3) Baştan sona kadar tüm kurum-kuruluş ve konuya taraf olan gruplar görev sorumluluklarının yerine getirmiş veya önemli sayılabilecek bir yanlışları olmamış ise, yaşanan bu çok acı ve ürkütücü tabloya neden olan taşkın olayının tek nedeni, siyasilerin öne sürdüğü gibi sadece planlama/projelendirme kabul ve kriterlerini aşan bir “yağış miktarı” mıdır? Eğer gerçek bu ise, hiç eksik bir iş ve suçlu bir taraf aranmamalıdır; böyle bir gerekçe ve risk dünyanın her tarafında geçerlidir. Dolayısıyla zaman zaman çok zayıf da olsa bu acı fatura her an ödenebilir.

Son Taşkın Olayları ve Bir Değerlendirme

Doğal meteorolojik koşullara müdahale edebilmek olanaklı olmadığı dikkate alınırsa, taşkına neden olabilecek meteorolojik koşulların gelişmiş yöntemlerle tahmini yapılabilir, taşkın riski irdelenebilir.

Ayrıca, dere havzalarının doğal özellikleri dikkate alındığında herhangi bir müdahalenin yapılması da söz konusu olmamalıdır.

Yine, hatalı arazi kullanımı, bitkilerin yok edilmesi, ormansızlaştırma, dere yataklarında yasa dışı ve

bilimsel olmayan yöntemlerle yapılaşma, erozyon ve benzeri konulara yönelik olarak insandan, ve denetim eksikliğinden ve yönetimden kaynaklanan taşkın zararları azaltılabilir. Bugüne kadar taşkınlara yönelik olarak ortaya konan raporlar, sel ve taşkın afetinin tamamen insan ve yönetim aktivitelerinin bir sonucu olarak ortaya çıktığı belirtilmektedir. Kontrolsüz yapılaşma ve kentleşmenin, sel ve taşkın riski bulunan her yerde mutlaka bir afet yarattığı görülmüştür.

Özellikle bölgemizdeki sanayileşme ve sektör çeşitliliğinin ortaya çıkardığı kentleşme süreci ve plansızlık, akarsu havzalarının üzerinde bulunan yapılaşma yoğunluğu da önemli ölçüde artırmıştır.

Bu durum havza bütünlüğünde bulunan hidrolojik dengeyi önemli ölçüde bozmuş, son karşılaştığımız olayda olduğu gibi ortaya çıkan taşkınlar can ve mal kayıpları yaratmıştır. İstanbul ve çevresindeki akarsu havzalarında ortaya çıkan yerleşim alanları, açılan kural dışı yollar, yapılan alışveriş merkezleri, fabrikalar, yeni tesisler arazi yapısını da önemli ölçüde değiştirmiştir. Ayrıca, meraların tahrip edilmesi de su taşkınlarına davetiye çıkarmıştır.

Açıklamaya çalıştığımız nedenler, birçok yerde taşkın koruma önlemine gerek duyulmayacak önlemlerin alınmasının zorunluluğunu da gündeme getirmiştir.

Silivri ilçesinde yaşanan su taşkını, Boğluca Deresi'nin taşması ve gelen suyu denize taşıyamaması nedeniyle çevrede bulunan yapıları alanların içine dolmuş, birçok konut oturulamaz hale gelmiştir. Yine Selimpaşa'da bulunan iki derenin taşması sonucu yazlık sitelerin önemli bir kısmı sular altında kalarak kullanılamaz hale gelmiştir. Dere çevresinde bulunan birçok araç denize sürüklenmiştir.

Yine önemli can ve mal kayıplarına neden olan ve basında da çok sıkça gündeme gelen Ayamama Deresi'yle aynı güzergahta bulunan Mahmutbey-Yeşilköy bağlantı yolu, yaklaşık 7,5 km uzunluğundadır. Bu yol, "Basın Ekspres Yolu" olarak bilinmektedir.

Kısa Bir Tarihçe

- Yeşilköy - Mahmutbey Bağlantı Otoyolu'nun yapımına başlandığı tarihte, Ayamama Deresi havza alanı içerisinde kalan Yenibosna, Güneşli, Mahmutbey, İkitelli, Halkalı ve Sefaköy yerleşimlerinin köy yerleşik alanı dışında kalan bölümlerinin tamamı tarım alanı niteliğinde olup, Ayamama Deresi su akış kotu dere yatağı üst kotundan 3.50m - 4.00m. derinliğindedir. Ayamama'nın taşmasıyla birlikte görülmüştür ki dere yatağı yer yer 2.00m - 2.50m dolmuştur.
- Mahmutbey- Yeşilköy bağlantı yolunun projelendirildiği ve yapıldığı dönemde; gerek TEM Otoyolunun kuzeyindeki İkitelli Organize Sanayi Bölgesi ve Başakşehir kesiminde, gerekse; Yeşilköy bağlantı yolunun her iki tarafında, imar planlarında öngörülen herhangi bir yapılaşma sözkonusu değildir. Yola dair projelendirmede esas alınan hesap kriterleri ve başlangıç durumu budur.
- Ayamama Deresi üzerindeki tüm yapılar, Mahmutbey-Yeşilköy bağlantı yolu tamamlandıktan sonra gerçekleşmiştir. Ayrıca, yüzey suyu drenajı ve arazi yüzeyindeki değişiklik nedeniyle suyun emilememesi (akışkanlık kat sayısının değişmesi ve su akış hızının ve gelen su miktarının artması), Ayamama Deresi üzerinde, başlangıçta var olmayan olumsuz bir etki yaratmıştır.
- Mevcut durum gözetilmeksizin yapılaşma izni verilmiş ve bu arada değişen çevre koşullarına göre gerekli önlemler alınarak mevcut dere kesiti ve dere akış değerleri güncellenerek mevcut sanat yapılarının ıslahına gidilmemiştir.

- Dere yatağı koruma alanını etkileyen imar değişikliklerini düzenleyen İstanbul yerel yönetimi, mevcut dere yatağında gerekli ıslah çalışmalarını da yapmakla yükümlü oldukları halde herhangi bir iyileştirme ve ıslah çalışması yapmamışlardır.
- Bağlantı yolunun yapıldığı tarihlerdeki arazi durumu, yıllık yağış miktarları, akış katsayıları ve drenaj ile ilgili diğer şartlar dikkate alınarak hazırlanan hidrolik yapılar, o günün koşullarına göre teknik şartnamelere uygun olarak, olması gereken yerde ve kesitte inşa edildikleri izlenimi edinilmiştir. Fakat değişen dere yatağı koşullarına göre bu hidrolik yapılar güncellenmemiş, gerekli temizlik ve bakım çalışmalarının yapılmadığı da anlaşılmıştır.
- Mahmutbey-Yeşilköy bağlantı yolunun projeleri hazırlandığı tarihte, günün şartları dikkate alınarak, köy yollarının bağlantısının sağlanması amacıyla, üst geçit köprüsü olarak projelendirilen ve inşa edilen İkitelli, Güneşli ve Sefaköy üst geçit köprülerinin bulunduğu yerler, 1990'lı yılların başlarında köprülülük kavşak şekline dönüştürülmüştür. Bu kavşak bölgeleri ve dere yatakları da dâhil olmak üzere birilerine, peşkeş çekilmiş, kaçak yapılaşmaya göz yumulmuştur.
- Yol yapım evresinde, mevcut arazi kotunun 2.50m - 3.00m. üzerinde yapılan Bağlantı Yoluna; yol ana gövdesini çevre suların etkisinden kurtarmak ve suyun enine geçişlerini sağlamak amacıyla gerekli yerlerde menfezler yapılmıştır. Ancak plansız olarak imara açılan bu bölgedeki yapılaşmalar, arazi ve dere yatağı topografyası göz önüne alınmadan yapılan hafriyatlar ve dolgular nedeniyle, bu menfezlerin her iki ucu kapatılmış, dolayısıyla menfezler devre dışı kalmıştır. Esasında yol ana gövdesi dolguda olan otoyol bu dolgular sonucunda yer yer yarmada kalmıştır. Buna bağlı olarak hem enine geçiş menfezleri hem de drenaj sistemleri devre dışı kalmıştır.
- Bağlantı Otoyolu etrafında yapılan sanayi tesislerinin kanalizasyon ve atık suları, bütün müdahalelere rağmen, otoyol drenaj sistemine bağlanmıştır.
- Proje sonundaki Mahmutbey Batı Kavşağı ile İkitelli Kavşağı arasında bulunan Ayamama Deresi'nin akış rejimini düzenlemek amacıyla, yürürlükte olan teknik şartnamelere uygun olarak yaklaşık 1.10 km. uzunluğunda ki dere yatağı ıslah edilerek derine edilmiştir. Bu kesimin dışında; Bağlantı Otoyolu ile ilişkisi olmayan Ayamama Deresi'nin Halkalı Bağlantı Yolu menfezi hariç, hiçbir kesitine müdahale edilmemiştir.
- Plansız olarak imara açılan bu bölgede dere koruma alanı içinde izinli ve izinsiz olarak yapılan yapılara ait hafriyat ve dolgular, dere akış koridoru içine itilmiştir. Bunun sonucunda imar parsellerinde yapılan dolgular, dere yatağını ve dolayısıyla dere koruma kesitini iyice daraltmıştır.
- Bu konuda tek yetkili idare olan DSİ tarafından hazırlanan hesap kriterlerine uygun olarak yapıl-

ması gereken hidrolik hesap ve sanat yapıları, yerel yönetimlerce kontrol edilerek zamanla değişen arazi kullanımı; imar planlamaları ve kaçak yapılaşmalar sonucunda hesap kriterlerinin değişmesinden dolayı tekrar gözden geçirilerek gerekli önlemler alınmamıştır.

- 1985 yılında ihale edilen, Kınalı-Sakarya (TEM) Otoyolu'nun yapımı devam ederken, o güne kadar hiçbir planda yer almayan İkitelli Organize Sanayi Bölgesi 28.000 iş yeri olarak planlanmış fakat plansız olarak gelişen söz konusu sanayi bölgesinin bugün ulaştığı nokta, 42.000 iş yeri olmuştur.
- Son sel baskınında; bir bölümü TIR Parkı olarak kullanılan ve dere akışını engelleyerek büyük can ve mal kayıplarına sebep olan TIR parkının bulunduğu alan, 1995 yılı 1/5000 imar planlarında İkitelli Organize Sanayi Bölgesi'nin atıksu arıtma ile çöp toplama ve imha alanı olarak planlanmıştır. O zamanki planlarda olan ve daha sonra iptal edildiği anlaşılan İkitelli Org. San. Bölgesi atıksu arıtma tesisinin mevcut olmaması, bölgenin bütün atık suyunun Ayamama Deresi'ne akması sonucunu doğurmuştur. İSKİ yetkilileri, Ayamama Deresi etrafındaki sanayi yapılarına ait atıksu arıtma tesisinin Ataköy'de yapılacak arıtma tesisi ile sağlanacağını ifade etmektedirler.
- Ayamama Deresi'nin O3 Otoyolu (TEM) öncesindeki ıslah edilmiş dere kesiti 9.50x2.50m olup bu kesit O3 Otoyolu altında 6.20x5.00m lik bir kutu kesite bağlanmaktadır. Mevcut kesit yerinde yapılan inceleme sonucunda gerekli bakım ve temizliğin yapılmaması sebebiyle yaklaşık 2.00m doluluk kesit boyutu 6.20x3.00m olarak çalışmaktadır. Dolayısıyla dereden gelen suyu geçirmeye yetmemektedir. Bu menfezin acilen temizlenerek açılması gerekirken, herhangi bir işlem yapılmamıştır.

Sonuç

- Arazi kullanımına karar veren, imar planı yapan, yapılaşma izni veren ve yapılaşmayı kontrol etme yetkisi ve görevine sahip olan Anakent Belediyesi yönetimleri, mevcut dere yataklarını yeni oluşan çevre koşullarına göre tekrar gözden geçirerek gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler.
- Asıl işleri kentin altyapısına gerekli yatırımları yapmak olan yerel yönetimler işin kolayına kaçarak, çevre peyzajına gereksiz paralar harcayarak bugün oluşan problemlerin baş aktörleri olmuşlardır. Halktan toplanan vergiler bahçelerdeki lalelere harcanmış asıl yapmaları gereken dere ıslahlarına gereken önem verilmemiştir.
- Dere ıslahları için dünya bankasından alınan kredilerin başka işlerde kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bugün geline nokta suçu daha önceki yönetimlere yüklenerek halkın kafası karıştırılmak istenmiştir. Dere yatağı çevresindeki sanayi yapıları ve alışveriş merkezlerinin dere yatağına girmelerine göz yumulmuş, bu tip yapıların dere koruma alanlarına yapılmasına seyirci kalınmıştır. Dere koruma alanı birilerine peşkeş çekilmiş ve kaçak yapılaşmaya göz yumulmuştur.
- Altyapı hizmetlerini yürütmekle görevli olan İstanbul yerel yönetimi bu işlerin başkaları tarafından yapılmasına seyirci kalmışlardır. Asıl işi sosyal konut imal etmek olan KİPTAŞ, kavşak ihaleleri yapmıştır. Asıl işi ucuz ve altyapılı arsa üretmek olan TOKİ, köprü ve kavşak ihaleleri yapmıştır. Bütün bunlar yapılırken kentin asıl sahibi olan Anakent Belediyesi hiç dikkate alınmamış, bu konuda onların görüşü bile alınmadan kararlar verilerek kent yağmalanmıştır.
- Bütün bu gelişmelere karşı çıkması gereken belediye başkanı halkın karşısına çıkarak "benim bunlardan haberim yoktu benim bilgim dışında yapılmıştır" diyerek kente ve yerel yönetime ne kadar hâkim olduğunu da itiraf etmiştir. Yerel yönetimler günü kurtarmakla yetinmiş, asıl işlerini yapmak yerine birilerine rant sağlamak için kent planları üzerinde sürekli değişiklikler yapılmış, imar kararları ve değişiklikleri yeni bir rant alanı oluşturmuştur.
- Ayamama Deresi'yle, Mahmutbey-Yeşilköy bağlantı yolu güzergahı üzerinde de yukarıda sözü edilen uygulamalar yapılmış, dere koruma alanlarının rantçılar tarafından yağmalanmasına göz yumulmuştur. Otoyol çevresi imara açılarak burada daha önce öngörülmemiş yeni yağmursuyu rejimleri oluşmuştur. Bunun sonucunda mevcut dere yatakları yeni duruma göre tekrar incelenerek gerekli önlemler alınmamıştır. Hafriyat artıkları ile dolan dere yatakları temizlenmemiş, buraları dolduranlar hakkında gerekli işlemler yapılmamıştır.

Öncelikle Yapılması Gerekenler

- Dere koruma alanı içindeki bütün yapılar yıkılarak dere yatağı eski rejimine kavuşturulmalıdır. Otoyol boyunca ilerleyen dere yatağı temizlenmeli yeni akış değerlerine göre dere kesiti tekrar gözden geçirilerek üzerindeki bütün sanat yapıları yenilenmelidir. Dere içerisi düzenli olarak temizlenmeli akarsuyla gelen pislikler ve yabancı malzemelerin birikmesi önlenmelidir.
- İlgili kurumlar tarafından yapılan dere ıslah çalışmalarının lokal bazda kaldığı, kurumlar arası bir koordinasyonun yapılmadığı belirlendiğinden, kurumlararası koordinasyonun yapılması gerekir.
- Su ve sel havzalarının bir bütün olduğu dikkate alınarak havza yönetimi çalışmalarına yer verilmelidir.
- Alınacak önlemler sadece dere taşkın sahalarıyla sınırlı kalmamalı, dere üst havzalarını da kapsamalı, kurumlar arası bir koordinasyon sağlanmalıdır.
- Kurum ve kuruluşların kendi görevlerini yapmalarının yanında, halkın bilinçlendirilmesine yönelik bir eğitimin yapılması da son derece önemlidir.

İnşaat Mühendisleri Odası tarafından hazırlanan özelleştirme raporu

Özelleştirme: Varlığım sermayeye armağan olsun

Küresel kapitalizmin yeni bir döneme girdiği 1970’lerin ikinci yarısından bu yana uzanan neo-liberal politikaların en önemli ayaklarından biri olan özelleştirmeler, sermayenin girmiş olduğu krizden çıkış arayışlarının başında gelmektedir.

Bütün mal ve hizmet üretimlerinde piyasa koşullarının hakim kılınması ve buraların sermayenin kar alanları haline gelmesi, kapitalist ekonominin son dönem stratejilerindendir.

İşçiler, emekçiler, yoksullar ve diğer tüm avantajlılara rağmen sermayenin hiçbir koşula ve sınıra bağlı olmadan hakim olduğu ve özgürce hareket edebildiği bir dünya tasarısı olan neo-liberalizm, sosyal devletin tasfiyesini öngörür. Dolayısıyla devlet kontrolündeki tüm üretim faaliyetlerinin özelleştirilmesini ve bu doğrultuda tüm sosyal politikaların dağıtılmasını amaçlar.

Neo-liberalizm, devlete “dümen tutma” rolü verirken emekçilerden kendine doğru sermaye akışının sağlanması ve sermayenin zararlarının çeşitli yöntemlerle kamusallaştırılmasını bekler.

Özelleştirme, önceden kamu tarafından gerçekleştirilen mal ve hizmet üretiminin tümüyle ya da kısmen özel sektöre devredilmesi şeklinde işleyen doğrudan özelleştirme; kamunun faaliyet gösterdiği alanlardan özel sektör lehine çekilmesi ve bu alanlarda özel sektörün teşvik edilmesi biçiminde hayata geçirilen dolaylı özelleştirme ve kamu tarafından ücretsiz sunulan hizmetlerin paralı hale getirilmesi anlamına gelen içeriden özelleştirme yöntemleriyle uygulanmaktadır. Her üç durumda da, kamu yararı ve hizmeti gözetilerek yapılan üretim faaliyetleri, sermayenin işleyişine bırakılarak kapitalist ekonominin kar mantığına devredilmektedir.

12 Eylül 1980 darbesinin ardından hızla işletilen 24 Ocak kararları ile Türkiye’de özelleştirme süreci sistematik olarak başlamış ve neo-liberal politikalara hız verilmiştir. Bu süreçte Türkiye’nin önemli kurumları işlevsizleştirilmiş, içleri boşaltılarak zarar eder hale getirilmiş ve böylece özelleştirilmesinin yolu açılmıştır. Kamu eliyle sunulan eğitim ve sağlık gibi hizmetler paralı hale getirilmiş ve “hak sahibi vatandaş” anlayışından “tüketici müşteri” anlayışına geçilmiştir.

Darbenin ardından geçilen sivil yönetim döneminde, özellikle Turgut Özal’ın eliyle yürütülen özelleştirme operasyonlarında bil-hassa Kamu İktisadi Teşebbüsleri’nin “devlet sırtında kambur” olduğu düşüncesi medyanın da desteğiyle yerleştirilmiştir. Kamu hizmetlerinin özelleştirilmesinin halkın gözünde meşrulaştırılması için, her düzeyden saldırı aracı kullanılmıştır.

Et Balık Kurumu’nun özelleştirilmesi sürecinde “Devlet köftecilik mi yaparmış?” sözü her fırsatta dile getirilerek kamu üretimi fikri itibarsızlaştırılmaya çalışılmıştır. Başbakanlığa

bağlı Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın hazırladığı "Türkiye'de Özelleştirme" raporunda, özelleştirmenin amacı konusunda bir ibret belgesidir. Raporda, "Özelleştirmenin temel amacı nihai olarak, devletin ekonomide işletmecilik alanından tümüyle çekilmesini sağlamaktır" denilmektedir. Böylece adeta itiraf düzeyindeki bu ifadeyle özelleştirme uygulamalarında ana amacın sermayeye yeni kar alanları açılması ve halkın tümüne ait olan tüm kamusal kaynakların sermaye hizmetine sunulması fikri açığa verilmiştir.

Özelleştirmelerin mesleğimize etkileri de tartışılmaz biçimde olumsuz olmaktadır. İnşaat mühendislerinin temel çalışma alanlarını oluşturan kamu kurum ve kuruluşlarında yürütülen özelleştirme faaliyetleri, var olan aksaklıkların giderilmesine dönük hiçbir fayda vermemiş aksine birçok bakımdan kötü sonuçlar doğurmuştur.

İnşaat mühendislerinin çalıştığı ve ülkenin altyapısını oluşturan kurumlarda yapılan özelleştirmeler, buralardaki teknik ve uzman personelin azalmasına neden olduğundan üretilen işin kalitesi düşmektedir. Bu durum, yol açtığı makro sonuçlar bir yana gündelik hayatın ve kamu yaşamının niteliklerini çözülmeye uğratmaktadır. Deneyimli, birikimli ve nitelikli işgücünün, özelleştirmeler nedeniyle işten çıkarılmış olmaları, hem işsizliğe neden olmakta hem de üretilen işlerin kalitesini düşürmektedir.

Yaşanan deprem, sel ve benzeri doğal afetlerde, ülkemizdeki yapıların durumu gözler önüne serilmektedir. Orta hatta düşük şiddette yaşanan bir doğal afette bile can ve mal kaybının yüksek olmasının suçlusu, altyapı çalışması sağlıklı olmayan, ihale usulü ile iş üreten ve denetimi aksatan; bu da yetmezmiş gibi özelleştirmeler yoluyla uzman personeli işten çıkarılmasına neden olan politikalaradır.

Devlet Su İşleri, Karayolları Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı gibi, en başat altyapı hizmetlerinin üretildiği kurumlardaki kısmi de olsa özelleştirmeler ve taşeronlaştırmalar, mesleğimizin uygulama alanlarını daraltmakta; iş olanaklarının ortadan kalkmasına neden olmakta ve üretilen mal ve hizmetlerin niteliksizleşmesine neden olmaktadır.

Bütün bunlar, özelleştirmeci neo-liberal politikaların bütün ülke halkının gündelik hayatından başlayarak tüm yaşamın çözülmeye zemin hazırlayan sonuçlar doğurmaktadır.

Özelleştirmeye İlişkin Veri ve Bilgiler

Özelleştirmeye İlişkin Yasal Düzenlemeler

Özelleştirmeye ilişkin yasal düzenlemelerin ilki 1984 yılında çıkarılan ve toplam 6 maddeden oluşan 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun'dur. Bu kanunla, özelleştirme uygulamalarına geniş bir hareket alanı belirlemiş ve özelleştirmenin kurumsal mekanizması oluşturulmuştur. "Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Kurulu", "Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi" ve "Kamu Ortaklığı Fonu" gibi yapılar bu kanunla kurulmuş ve "gelir ortaklığı senedi", "hisse senedi" ve "işletme hakkı devri" gibi özelleştirme yöntemleri tanımlanmıştır.

Özelleştirmelerle ilgili ikinci hukuki düzenleme 1984'te çıkarılan 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (HKH)'nin 38'inci maddesi ile yapılmış ve böylece daha önce Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Kurulu'na verilen özelleştirme karar yetkisi Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu'na verilmiştir.

Yine 1984 yılında çıkarılan 3092 sayılı Çay Kanunu ile çay tarımı, üretimi, işlenmesi ve satışı serbest bırakılmış, 3096 sayılı Kanun ile de, özel sektöre elektrik üretimi ve dağıtımı hakkı tanınmıştır.

Bu düzenlemeler, kamu tekelindeki ekonomik faaliyet alanlarını özel sektörün girişine açan hükümleri içermesi bakımından daha

sonraki özelleştirme düzenleme ve uygulamalarının temel yasal dayanağı haline gelecektir.

1990 yılında 414 sayılı KHK ile Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi'nin Kamu Ortaklığı İdaresine dönüştürülmüş ve özelleştirme ve Kamu Ortaklığı Fonu ile ilgili görev ve yetkileri Kamu Ortaklığı İdaresi'ne devredilmiştir.

Zaman içinde yapılan diğer bazı mevzuat değişiklikleri ve yasal düzenlemelerin yasal boşluğu dolduramaması ve Anayasa Mahkemesi'nin verdiği iptal kararları nedeniyle sadece özelleştirmelerle ilgili düzenlemeleri kapsayan ve iptal gerekçelerini dikkate alan bir düzenleme yapılması gereği ortaya çıkmış ve bu doğrultuda 1994 yılında çıkarılan 3987 sayılı Yetki Yasası ile hükümete üç ay süre ile özelleştirme konusunda KHK çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu kararname Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş ancak gerekçeli karar Resmi Gazete'de yayımlanmadığından iptal kararı geçerlilik kazanmamıştır.

2983 sayılı Kanun, 1994 yılında çıkarılan 530 sayılı KHK ile büyük ölçüde değiştirilmiş ve özelleştirmenin kurumsal yapısı yeniden düzenlenerek Kamu Ortaklığı Yüksek Kurulu ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı, Özelleştirme Yüksek Kurulu ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığına dönüştürülmüştür. Ayrıca Kamu Ortaklığı Fonu yanında Özelleştirme Fonu kurulmuştur ve Kamu Ortaklığı Fonu ile ilgili görev ve yetkiler de Hazine Müsteşarlığı ile ilişkilendirilmiştir.

Özelleştirmelere ilişkin yasal düzenlemeler sonucunda, 1994 yılında çıkarılan 4046 sayılı "Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 27 Kasım 1994 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir ve bu kanun ile getirilen yeni düzenlemeler çerçevesinde Özelleştirme Yüksek Kurulu, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Özelleştirme Fonu kurulmuştur.

Özelleştirmenin Yöntemleri

Satış: Kuruluşların mal ve hizmet üretim birimleri ile varlıklarının mülkiyetinin bedel karşılığında devredilmesini kapsayan "varlık satışı" ile hisselerinin çeşitli yöntemlerle bedel karşılığı devrini içeren "hisse satışı" yöntemlerini içerir. Gerçek anlamda mülkiyet devri gerçekleşmektedir.

Kiralama: Kuruluşların varlıkların kullanım hakkının bir bedel karşılığında ve belli bir süre için verilmesi.

İşletme Hakkı Devri: Kuruluşların mülkiyet hakkı saklı kalmak kaydıyla, bedel karşılığında, belli süreliğine işletim hakkının özel kuruluşlara bırakılmasıdır. Özelleştirilmelerin ön aşamasını oluşturmaktadır.

Mülkiyetin Gayri Ayni Haklar Tesisi: Kuruluşların aktiflerindeki mal ve hizmet üretim birimleri ile varlıklarına ilişkin intifa, irtifak vb. hakların tesisi (Kıyı Kanunu ve Orman Kanunu gibi kanunların getirdiği sınırlamalar çerçevesinde).

Gelir Ortaklığı Senedi: KİT'ler dahil olmak üzere kamuya ait alt yapı tesislerinin gelirlerine gerçek ve tüzel kişilerin ortak olmasını sağlamak için çıkarılan senetlerdir. Böylece doğal tekel niteliğindeki kamu faaliyetlerinden elde edilecek gelirlere özel sektörün ortak olması sağlanmaktadır. Gelir Ortaklığı Senedi mülkiyet devrini öngörmemekte, sadece ait olduğu tesisin gelirlerine ortak olmayı ifade etmektedir.

Tablo 1 - 1986-2009 yılları arası özelleştirme işlemleri (Dolar)

Özelleştirme Yöntemi	1986-2007 (\$)	2008 (\$)	2009 (\$)	Toplam (\$)
Blok Satış	18.159.166.639	2.040.000.000	0	20.199.166.639
Tesis/Varlık Satışı	4.821.223.576	2.256.200.287	1.829.426.707	8.906.850.570
Halka Arz	5.180.202.610	1.911.000.000	0	7.091.202.610
İMKB'de Satış	1.261.053.768	0	0	1.261.053.768
Yarım Kalmış Tesis Satışı	4.368.792	0	0	4.368.792
Bedelli Devirler	615.730.069	89.923.687	2.727.042	708.380.798
Toplam	30.041.745.454	6.297.123.974	1.832.153.749	38.171.023.177

Sayılarla Özelleştirme

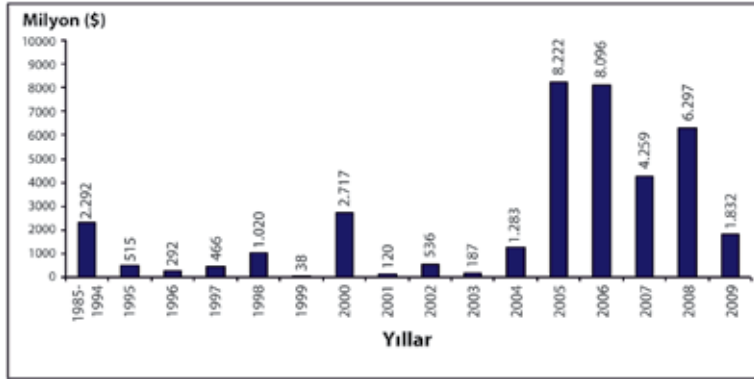
Ülkemizde 1985 yılından bu yana 246 kuruluştaki kamu hisseleri, 22 yarım kalmış tesis, 394 taşınmaz, 8 otoyol, 2 boğaz köprüsü, 103 Tesis, 6 Liman, şans oyunları lisans hakkı ile Araç Muayene İstasyonları özelleştirme kapsamına alınmıştır.

Yıllar İtibariyle Özelleştirme İşlemleri

1986 yılından bu yana 20 milyar 199 milyon 166 bin 639 doları blok satış; 8 milyar 906 milyon 850 bin 570 doları tesis/varlık satış; 7 milyar 91 milyon 202 bin 610 doları halka arz; 1 milyar 261 milyon 53 bin 768 doları İMKB’de satış; 4 milyon 368 bin 792 doları yarım kalmış tesis satış ve 708 milyon 380 bin 798 doları da bedelli devirlerden oluşmak üzere toplam 38 milyar 171 milyon 23 bin 177 dolar değerinde özelleştirme yapılmıştır.

Ders: Pazarlama, Konu: Türkiye, Öğretmen: Başbakan

Türkiye’de adeta devlet politikası haline gelen özelleştirme, hükümetlerin de temel faaliyetlerinden biri haline gelmiştir. Bunun yanı sıra AKP hükümeti, neo liberal ve gerici politikaları uygulama konusunda liderliği kimseye bırakmamaktadır.

Şekil 1 - Yıllar itibariyle özelleştirme toplam bedelleri

Makro Ekonomik Verilerle AKP

2001 yılında yaşanan ağır ekonomik krizin ardından iktidara gelen AKP, tek parti hükümeti olma şansını da kullanarak 2002 seçimleri öncesi sarıldığı söylemin aksine IMF’nin ekonomi politikalarını ödünsüz sürdürdü. Uluslararası sermayeye ve düzenleyicisi olan IMF’ye tam teslimiyet geliştiren AKP, aynı zamanda Türkiye’yi sıcak para cenneti haline de getirdi.

Amerika’nın Irak işgali sırasında artan sıcak para girişinin siyasal anlam ve sonuçlarını ilerleyen senelerde hep birlikte gördük.

AKP’nin ekonomi modelinde büyüme istihdam yaratmadığı gibi işsizlik ve yoksullaşma kronik hal aldı. AKP döneminde gelir dağılımı daha da bozuldu; faiz, rant ve kar elde edenlerin milli gelirden aldığı pay artarken, ücretlinin payı geriledi, çiftçi ise en fazla yoksullaşan kesim oldu.

AKP hükümeti döneminde daha da bozulan gelir dağılımı sonucu sermayenin milli gelirden aldığı pay büyürken emekçilerin ve çiftçinin payı küçüldü. “Paylaşılan gelir”den faiz, rant ve kar elde edenlerin 2002 yılında yüzde 53,5 olan payı 2006’da yüzde 56.1’e çıkarken, ücretlilerin payı yüzde 34.5’ten yüzde 34.4’e, çiftçinin payı ise yüzde 12.1’den yüzde 9.5’e düştü.

Neo-liberalizmin yılmaz savunucusu ve uygulayıcısı AKP hükümetinin bir başka “başarısı(!)” ise borçlanma konusunda oldu. AKP, Cumhuriyet tarihinin toplamından daha fazla iç ve dış borçlanmaya gitti. İç borç, AKP’nin iktidar olduğu son 7 yıl içinde yaklaşık yüzde 115, toplam borç ise yaklaşık yüzde 100 oranında arttı.

Cumhuriyetin Özelleştirme Şampiyonu: AKP

Türkiye’de 2002’ye kadar gerçekleştirilen özelleştirme uygulamalarının toplam değeri 8 milyar dolarken, AKP iktidarında 38 milyar dolarlık özelleştirme işlemi yapıldı. Doğrudan yabancı sermaye girişleri de özellikle 2005’ten itibaren hızlanarak rekor kırdı. 2003 sonuna kadar 1 milyar doları aşmayan Türkiye’ye doğrudan yabancı sermaye girişleri 2009 sonuna doğru 35 milyar dolara yaklaştı. Üstelik bunlar Başbakan’ın iddia ettiği gibi işsizlik için çare olmak bir yana işsizliği ve yoksulluğu artırdı. Sermaye girişlerinin tamamına yakını, yeni yatırım değil, özelleştirilen mevcut kamu kuruluşları ya da özel şirketlerin hisse devirleri kapsamında olduğundan tam anlamıyla peşkeş haline geldi. AKP hükümeti, emekçilerin, yoksulların olan kamu kuruluşlarını satarak toplumsal hayatın da çözülmesini hızlandırmış oldu.

Yabancılardan AKP'ye Alkış

AKP'nin özelleştirmeler yoluyla sermayeye çektiği peşkeş, yabancı medya ve değerlendirme kuruluşlarının da takdirini kazanmış durumda.

Küresel ekonomi değerlendirmeleri ile dikkat çeken İngiliz Financial Times gazetesi seçimler öncesi "Türkiye'de Yatırım Yapmak" ismiyle yayımladığı raporunda Türkiye'de özelleştirmenin AKP için "tutku" olduğunu belirtmiştir.

AKP iktidarı dönemindeki özelleştirmelerin sıralandığı raporda, "kamuoyu fikre ilgisiz ya da karşı olsa da devlet varlıklarını satmak iktidardaki AKP için bir tutku oldu" ifadelerini kullanmıştır. Bu ifadeler ABD'ci neo-liberal AKP'nin kamu mülkiyetine ve dolayısıyla halkın birikimine olan düşmanlığını da açıkça dile getirmiştir.

AKP'nin Sattıkları: Sayfalar Yetmez

2003 yılında iktidara gelen AKP hükümetinin özelleştirdiği kurumların listesi şimdiden katlanılamaz uzunluktadır ve bu liste hızla uzamaktadır.

AKP hükümeti zamanında satılan kamu kurum ve kuruluşlarından yalnızca bazıları şunlardır:

- Türk Telekom
- TEKEL
- TÜPRAŞ
- ERDEMİR
- İSDEMİR
- ESGAZ
- BURSAGAZ
- ETİ A.Ş.
- Sümer Holding
- SEKA
- Divriği ve Hekimhan Demir Madenleri
- İskenderun İsdemir, Ereğli Erdemir Limanları
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (Tasfiye Edilerek İl Özel İdarelerine Devredildi)
- Amasya, Kütahya, Adapazarı Şeker Fabrikaları
- Çayeli Bakır İşletmesi. A.Ş.
- K.B.İ. A.Ş. Samsun ve Murgul İşletmeleri ile Giresun'da 2 Maden Ruhsatı İşletme Hakkı Devri, Sinop'ta 1 Maden Ruhsatı İşletme Hakkı Devri, Murgul İşlet. Hidroelektrik Santrali, 188 Arsa, 154 Taşınmaz, 41 Arsa, 89 Adet Lojman, 3 taşınmaz
- Seydişehir Eti Alüminyum A.Ş., Oymapınar Barajı, Antalya Limanı
- SSK Eczaneleri (Tasfiye Edildi)
- T.D.İ. Çeşme, Kuşadası, Trabzon, Dikili Limanları
- T.D.İ. M/F Ankara Feribotu, Samsun Feribotu, Karadeniz Gemisi, Şehir Hatları Hizmetleri ve gemileri, Turan Emeksiz Yolcu Gemisi, İstanbul'da 21 Taşınmaz ve Samsun'da Eski Acente Binası, Yakıt 2 Gemisi. Samsun'da taşınmaz, Şehir Hatları Çanakkale Hizmetler, Çanakkale'ye ait 9 Gemi
- SÜTAŞ
- İGSAŞ
- KTHY
- T.C.D.D. İzmir ve Derince, İskenderun ve Mersin Limanları
- Emekli Sandığı'na ait Çelik Palas, Büyük Ankara, Büyük Efes, Kızılay Emek İş Hanı Büyük Tarabya Oteli
- Araç Muayene İstasyonları.

Limanların Özelleştirilmesi

Demiryolu taşımacılığına oranla 3,5 ve karayolu taşımacılığına oranla 7 kat daha ucuz olan deniz taşımacılığı, dünya ticaretinin de merkezinde bulunmaktadır. Dünya ticaretinin yüzde 80'ine ve Türkiye'deki ithalat-ihracat taşımacılığının da yüzde 90'ına yakını, deniz taşımacılığı yoluyla yapılmaktadır.

Türkiye'de, orta ve büyük ölçekli yaklaşık 350 kıyı tesisi bulunmaktadır. Ülkemizde limancılık faaliyetleri; Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları (TCDD)'ye bağlı 6 kamu limanı, Türkiye Denizcilik İşletmeleri (TDİ)'ye bağlı İstanbul limanı, bazı kamu kurumu, belediye ve il özel idarelerine ait limanlar ile özel sektörün işlettiği liman ve iskeleler eliyle yürütülmektedir.

Türkiye'de limanların yıllık yük elleçleme kapasitesi 350 milyon ton olmasına rağmen bu kapasitenin ancak yüzde 80'ine yakını kullanılmaktadır.

Cumhuriyet öncesi yabancı şirketler tarafından işletilen limanlar, 1920 ve 1930'lı yıllarda millileştirilmiş ve 1927'de Devlet Demiryolları ve Limanları İdare-i Umumiyesi adıyla kurulan birimi eliyle yönetilmeye başlanmıştır. 1952 yılında Limanlar Dairesi bünyesinde toplanan limancılık hizmetleri, daha sonra çok parçalı bir idari yapı arz etmiştir.

1987 yılında Anayasa'da yapılan değişiklikle "özel iskelelere 3. şahıs yüklerine hizmet verme izni" verilmiş ve limancılık sektörüne özel şirketlerin yatırımlarının önü açılmıştır. İzleyen dönemde özel sektörün sektördeki faaliyetleri giderek artmıştır.

Bugün itibarıyla ülkemizdeki limancılık hizmetlerinden sorumlu en önemli kamu kuruluşları, Ulaştırma Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı'na bağlı olan TCDD, Başbakanlığa bağlı olan Denizcilik Müsteşarlığı ile Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na bağlı olan Türkiye Denizcilik İşletmeleri'dir.

1987'deki düzenlemenin ardından 1994 yılında Türkiye Denizcilik İşletmeleri Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na bağlanmıştır. Bu gelişmeyi TDİ bünyesindeki Alanya, Antalya, Giresun, Hopa, Marmaris, Ordu, Rize, Sinop, Tekirdağ, Çeşme, Kuşadası, Trabzon ve Dikili limanlarının 1997-2003 yılları arasındaki özelleştirilmesi izlemiştir. TDİ bünyesinde şu an itibarıyla yalnızca İstanbul ve Güllük Limanları kalmıştır.

TCDD'ye bağlı limanlarda da durum farklı değildir. TCDD bünyesindeki 7 limandan 6'sı (Mersin, İzmir, Derince, Samsun, Bandırma ve İskenderun limanları) 2005 yılında özelleştirme kapsamına alınmış; Mersin limanının özelleştirilmesi 2006 yılında tamamlanmıştır. Bandırma, Samsun, Derince ve İzmir limanlarının ihaleleri de gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2 - Özelleştirilen TDİ limanları ve fiyatları

Liman Adı	Tarih	Alıcı Firma Adı	Satış Fiyatı (\$)
Tekirdağ	09.05.1997	Akport A.Ş.	104.923.599
Rize	09.05.1997	Asım Çillioğlu OGG	5.606.605
Hopa	09.05.1997	Park Holding A.Ş.	4.004.718
Giresun	09.05.1997	Çakıroğlu A.Ş.	3.203.774
Ordu	09.05.1997	Çakıroğlu A.Ş.	1.607.887
Sinop	09.05.1997	Çakıroğlu A.Ş.	800.944
Alanya	28.11.2000	Alidaş. A.Ş.	1.600.000
Marmaris	26.01.2001	Marmaris Liman İşl. A.Ş.	14.900.000
Antalya	1998	Ortadoğu A.Ş.	29.100.000
Trabzon	2003	Albayraklar A.Ş.	23.400.000
Güllük	2003		...
Dikili	2003		
Kuşadası	2003		

TCDD'ye bağlı limanlardan hali hazırda özelleştirme süreci içinde olmayan Haydarpaşa Limanı ile İskenderun Limanı kalmıştır.

Limanlarda Özelleştirme Bedelleri

Türkiye Denizcilik İşletmelerine bağlı Hopa, Tekirdağ, Giresun, Ordu, Sinop, Rize ve Antalya Limanları, özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından "Limanların İşletme Haklarının Devri", yöntemiyle 1997 yılında satıldı.

Özelleştirme Sonrası Personel ve Gemi Sayısı

Kamu kaynaklarının sermayeye peşkeş çekilmesi sonucunu doğuran özelleştirme politikaları, en önemli taşımacılık ve ticaret noktaları olan limanların da kamu yararından çıkması anlamına gelmektedir.

Tablo 3 - TDİ'ye bağlı limanlarda özelleştirme öncesi ve sonrası çalışan sayısı

	Devir Tarihi İtibariyle	Özelleştirme Sonrası
Alanya	25	9
Antalya	212	105
Giresun	63	20
Hopa	76	102
Marmaris	10	12
Ordu	5	15
Rize	13	20
Sinop	1	1
Tekirdağ	68	57
Toplam	473	341

Limanlarda özelleştirmeler sonucunda işsizlik artmış, hizmet verilen gemi sayısı da düşmüştür.

Tablo 2'de görüleceği gibi TDİ'ye bağlı limanlarda çalışan sayısı özelleştirme sonrası yaklaşık yüzde 28 oranında azalmış ve 473'ten 341'e düşmüştür.

TDİ'ye bağlı limanlarda özelleştirme uygulamaları öncesi toplam 6 bin 338 gemiye hizmet verilirken, özelleştirme sonrasında bu rakam 4 bin 724'e inerek yaklaşık yüzde 25 oranında düşüş kaydetmiştir.

Limanlarda Özelleştirmenin Sonuçları

Özelleştirmeler sonucunda limanlarda hizmet verilen gemi sayısı yüzde 25 düşmüştür. TDİ Limanlarında özelleştirme sonrasında personel sayısı yüzde 28 düşmüştür. Böylece hem işsizlik hem de işçiler üzerindeki iş yükü artmıştır.

Liman özelleştirmelerinin ardından kamunun alacaklarının tahsilinde ciddi sorunlar yaşandığı

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun raporlarında da görülmektedir. 2002 yılına kadar geçen sürede, süresi dolan kamu alacaklarının 165 milyon doları tahsil edilememiştir. Borçların yeniden yapılandırılmasına rağmen, limanların alıcıları, borçlarını zamanında ödememiş ve birçok alıcı için haciz süreci başlatılmıştır.

Dahası 1996 yılı kârı 80 milyon dolar olan TDİ limanlarının özelleştirilmesinden bu yana, kamu yüzlerce milyon dolarlık gelirden mahrum olmuştur. TDİ limanlarının özelleştirilmesinden kaynaklanan zarar 725 milyon dolardır. Bu zarar, alıcıların borçlarını zamanında ödememesi ve kamunun özelleştirmelerden kaynaklı elde edemediği gelirden kaynaklanmaktadır. Yani kamu çifte zarara uğratılmıştır.

Özelleştirme öncesi dönemdeki karlılık durumlarının sürdüğü Özelleştirme İdaresi tarafından açıklanan bu limanların kamuya gelir olarak girmesi gereken meblağ, 1996 yılı kârı olan 9 trilyon TL'nin 5 yıl aynı kalması durumunda dahi yaklaşık 400 Milyon Dolar olduğu görülecektir. Dolayısıyla limanların satışından kamunun toplam zararı 565 milyon dolara ulaşmaktadır.

Tüm özelleştirmelerde olduğu gibi limanların özelleştirilmesinde de başvuru "kamu işletmelerinin kâr etmemesi" durumu da söz konusu değildir. TCDD limanlarının kâr - zarar durumlarına bakıldığında limanların genelde kârlılık düzeyinin yüksek olduğu görülecektir. 1998 yılı için yüzde 147 kârlılık oranıyla 128 milyon 721 bin 723 dolar kâr elde edilirken bu oran 1999 yılı için yüzde 186 ile 83 milyon 715 bin 938 dolar olmuştur. Aynı şekilde 2000 yılında da yüzde 140'lık bir oranla 83 trilyon TL kâr elde edilmiştir. 2002 yılı kârı da yaklaşık 88 milyon dolar olmuştur.

Bu kâr oranlarının, limanlardaki personel eksikliğinin giderilmesi ve teknoloji iyileştirmeleri durumunda daha da artacağını tahmin etmek zor değildir. TCDD'nin kendi verilerine göre son on yıllık süreç içerisinde limanlarımızda elleçlenen yük miktarı artarken, limana yanaşan gemi sayısında ciddi artışlar olmuş fakat personel sayısında azalmaya gidilmiştir. 1992 yılında 5 bin 61 olan işçi sayısı 2002 yılında 3 bin 576'ya düşmüştür. Aynı şekilde memur sayısı da bin 420'den bin 344'e düşürülmüştür.

Şekil 2 - Özelleştirme öncesi ve sonrası hizmet verilen gemi sayısı

Karayollarının Özelleştirilmesi

Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 19 Nisan 2007 tarihli kararı ile gerçekleşen Karayolları Genel Müdürlüğü'nün yapım, bakım, onarım ve işletimini üstlendiği hizmet üretim birimleri olan otoyollar, köprüler ve bunlar üzerinde yer alan tesislerden, Edirne-İstanbul-Ankara, Pozantı-Tarsus-Mersin, Tarsus-Adana-Gaziantep, Toprakkale-İskenderun, Gaziantep-Şanlıurfa, İzmir-Çeşme, İzmir Aydın Otoyolları, İzmir ve Ankara Çevre Otoyolu'nun bağlantı yolları ve Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet Köprüleri'nin bağlantı yolları ile birlikte özelleştirme programına alınması kararının, Danıştay tarafından, Yüksek Planlama Kurulu kararları doğrultusunda yürütmesini oy birliği ile durdurulmasının ardından AKP hükümeti, köprü ve otoyolların özelleştirilmesi için yeni bir yasal düzenleme çalışmalarına geç kalmadan başladı.

liği ile durdurulmasının ardından AKP hükümeti, köprü ve otoyolların özelleştirilmesi için yeni bir yasal düzenleme çalışmalarına geç kalmadan başladı.

TBMM Plan Bütçe Komisyonu'nun hazırlayarak 9 Nisan 2008 tarihinde Meclis Başkanlığı'na sunduğu Erişme Kontrollü Karayolları Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile karayollarının özelleştirilmesi tekrar gündeme getirildi.

Söz konusu bu Kanun Tasarısı'nın 1. maddesi ile 4046 sayılı özelleştirme uygulamaları hakkında kanun hükümleri çerçevesinde otoyol işletme hakkı bütün tesisleriyle özel şirketlere devredilmektedir. AKP hükümeti uygulanan özelleştirme politikasını karayollarında da devam ettirmek istemektedir. Personel, araç ve ekipmanları ile bir bütünlük arz eden karayollarının özelleştirme mantığı ile devredilmesi kâr eden bir kuruluşun fiili olarak özel şirketlere devri anlamına gelecektir.

Otoyolların çevresindeki hizmet tesislerinin işletme hakkının da özelleştirilme kapsamında alıcı firmalara devredilmesinin öngörüldüğü tasarıda, mevcut işletmelerin işletme sürelerinin dolmasının ardından, otoyolun işletme hakkını alan firmalar buraları yeniden ihale edebilecek.

Tasarıya göre, erişme kontrollü karayollarının otoyol yapımı, bakımı ve işletilmesi Karayolları Genel Müdürlüğü veya görevlendirilmiş şirket veya şirketlerce ya da otoyol işletme hakkı verilmiş işletici şirket veya şirketlerce yürütülecek. Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun hükümleri de saklı olacak ve Karayolları Genel Müdürlüğü'nün teklifi Ulaştırma Bakanlığı'nın onayı ile otoyol yapılacak veya kaldırılacak.

Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde işletme hakkı verilen otoyollarda bağlantılar, işletici şirketin başvurusu üzerine Karayolları Genel Müdürlüğü'nün kararıyla kurulacak veya kaldırılacak. İşletici şirket tarafından işletilen otoyollarda, şehir geçişleri güzergahının veya karayolunun şehir ile bağlantı ve ilişkilerinin değişiminde, işletici şirketin olumlu görüşü alınacak.

Tasarıya göre, Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından işletilen otoyol ve köprülerde ücretin tespiti ve zorunlu hallerde ücretsiz olması uygun görülen kesimlerin belirlenmesi yetkisi, Karayolları Genel Müdürlüğü'nün teklifi üzerine Ulaştırma Bakanı'na ait olacak.

Özelleştirme sonucu işletme hakkı verilen otoyollarda ve köprülerde, sözleşmenin imzalandığı takvim yılı sonuna kadar sözleşmenin imzalandığı tarihte yürürlükte olan geçiş ücretleri uygulanacak.

Karayolları Genel Müdürlüğü'nün gelirleri arasından, "Otoyol, köprü ve tünellerden elde edilen gelirler" in çıkarılması düzenlenen tasarıda, işletme hakkı verilen otoyollardan geçiş ücretlerini ödemedten geçiş yapan araç sahiplerinden, işletici tarafından, geçiş ücreti ile birlikte geçiş ücretinin 10 katı tutarında ceza tahsil edilecek olması da belirtiliyor. Hazine payını süresinde ödemeyen veya eksik ödeyen işleticilerden, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre söz konusu tutarlar ilgili vergi dairesince tahsil edilecek.

Otoyollar, köprüler ve bunlarda bulunan işletme ve bakım tesisleri ile hizmet tesislerinin ve diğer

mal ve hizmet üretim birimleri ile varlıkların özelleştirilmesi, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na (ÖİB) gerçekleştirilecek.

Özelleştirme uygulamalarına konu faaliyetler, imtiyaz niteliğinde olacak, imzalanacak sözleşmeler de imtiyaz sözleşmesi olarak düzenlenecek.

Özelleştirme sonucu elde edilen gelirler, ÖİB'ce yapılacak harcamalar düşüldükten sonra Karayolları Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğundaki yolların yapım ve bakım hizmetlerinde kullanılmak üzere Hazine'ye aktarılacak.

Özelleştirilen otoyollar, köprüler ve bunlarda bulunan işletme ve bakım tesisleri ile hizmet tesislerinin ve diğer mal ve hizmet üretim birimleri ile varlıklarına ilişkin yatırım, bakım ve işletme faaliyetleriyle ilgili usul ve esaslar, işletici ile imzalanacak olan sözleşmelerde düzenlenecek.

Özelleştirme programına alınan otoyollarda bulunan hizmet tesisleri hariç diğer hizmet tesislerinin işletme hakları, Karayolları Genel Müdürlüğü'nce devredilebilecek.

Karayolu Trafik Güvenliği Kuruluna, otoyolların işletme hakkına sahip olan işletici şirketlerinin temsilcileri de katılacak. Söz konusu şirketlerin temsilcileri, il ve ilçe trafik komisyonlarında da görev alacak.

Karayolları Genel Müdürlüğü, can ve mal güvenliği açısından gerekli düzenlemeleri ve işaretleme yapma yetkilerini, işletici şirketlere devredilebilecek.

Otoyol ve köprüleri işletme hakkını alacak şirketler, yolun yapısını, trafik güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmakla yükümlü olacak. Söz konusu şirketler, trafik işaretlerinin işlerliğini de sağlayacak.

Otoyol ve köprülerde bulunan trafik işaret ve levhalarının görünmesini engelleyen ağaçlar ile çeşme, direk ve benzeri yapılar kaldırılacak.

Bu ve benzeri uygulamalarla, karayollarının özelleştirilmesi durumunda karayollarını kullanan vatandaşların yanı sıra karayollarında görev yapan binlerce çalışanın da akıbetinin ne olacağına ilişkin örnekler geçmiş özelleştirme uygulamalarında yeterince açık ve çok miktarda bulunmaktadır.

Suyun Özelleştirilmesi

Kapitalist ekonominin çevreye verdiği zararların sonucu olarak ortaya çıkan küresel ısınma ve benzeri sorunların yanı sıra, özelleştirmelerin temel nedeni olan sermayeye kar transferlerinin bir başka örneği de yaşam kaynağı olan suyun özelleştirmesinde görülüyor.

Neo-liberal iktisatçıların sıkça dile getirdiği “küresel su krizi” ise suyun özelleştirilmesinin başlıca dayanaklarından biri yapılmaya çalışılmaktadır.

Akarsuların Özelleştirilmesi

Ülkemizde enerji üretim tesislerinin yapımı; 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanun kapsamında “Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”in 26 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe girmesiyle tamamen özel sektöre bırakılmıştır. Söz konusu kanun kapsamında Hidroelektrik Santral projeleri DŞİ web sitesinde yayınlanarak özel sektör başvurusuna açılmıştır. 2005 yılında çıkarılan 5346 sayılı “Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerji Üretimi Amaçlı Kullanıma İlişkin Kanun” kapsamında da akarsu santralleri ve göl alanı 15 km kareden az olan barajlar için özel sektör katılımı başlamıştır.

Hidroelektrik, fosil yakıtlardan üretilen enerjiye nazaran çevreye zarar vermemesi nedeniyle daha çok tercih edilen yenilenebilir enerji kaynağıdır. Türkiye, hidroelektrik ekonomik potansiyelinin yalnızca yüzde 35'ine yakınına kullanmaktadır. Bu durum, geride şu anda kullanılıyor olandan iki kat fazla potansiyelin atıl olarak beklediği anlamına gelmektedir.

Bunun yanında fosil yakıtların siyasi, politik ve ekonomik gelişmelerden çokça etkilendiği düşünülürse hidroelektrik enerjilerin doğal ve ulusal kaynak olması sebebiyle de yatırım için tercih edilmelidir.

Hidroelektriğin Türkiye'deki gelişimi incelendiğinde 1989'larda toplam ihtiyacın yüzde 60'ı Hidroelektrikten sağlanırken, bu oran yüzde 25'e kadar düşmüştür.

Günümüzde Türkiye'nin enerji ihtiyacının yaklaşık yüzde 43'i doğal gazdan, yüzde 28'si kömürden, yüzde 25'i hidroelektrikten, geri kalan yüzde 4'lük bölüm ise fule oil'den karşılanmaktadır. 1995 yılından bu yana doğalgazdan enerji üretimi yüzde 15 artmış ve Türkiye, doğalgaz enerjisine neredeyse bağımlı hale getirilmiştir.

Hidroelektrik, ulusal ve doğal kaynak olması sayesinde, öz kaynak olmayan doğalgaz gibi ülke dışındaki politik ve ekonomik gelişmelerden olumsuz yönde etkilenmemekte ve süreklilik arz etmektedir.

Ülkemizde, ihtiyacın olduğu her zaman kolaylıkla devreye girerek elektrik üretebilen Baraj Tipi ile depolama olmadığı için sadece gelen suya göre üretim yapan Nehir Tipi olmak üzere iki ana hidroelektrik santrali tipinden elektrik enerjisi üretilmektedir. Barajlar sulama; içme suyu; sel önleme; balıkçılık gibi çeşitli yan işlevleri bulunuyorken nehir tipi santraller sadece gelen suya göre elektrik üretmektedir. Ayrıca Uluslararası Hidroelektrik Organizasyonu (IHA) verilerine göre hidroelektrik projenin büyüklüğü artıkça birim kurulu güç başına düşen maliyet de azalacağından barajların daha ekonomik yapılar olarak değerlendirilmelidir.

Ancak özel sektör nehir tipi santralleri tercih etmektedir. Buna sebep nehir tipi santrallerinin yatırım bedellerinin barajlarla karşılaştırıldığında çok küçük olmasıdır.

Hidroelektrik potansiyelin değerlendirilmesinde ister baraj tipi ister nehir tipi santral olsun, havza planlaması esas alınmalıdır. Bir nehir üzerinde yapılacak herhangi bir yapı, yapının aşağısındaki diğer tüm yapıları etkilemektedir. Bu nedenle son dönemlerde Türkiye'nin gündemini oldukça meşgul eden nehir tipi santraller havza planlaması içerisinde değerlendirilmelidir. Ancak bu yapılmamaktadır.

Son verilere göre, Türkiye'de 2000'nin üzerinde nehir tipi hidroelektrik santralinin değerlendirilmesi gündemdedir. Lisans alan bu projelerin birçoğunda da herhangi bir gelişme kaydedilmemiş, satışa çıkartılarak lisans ticareti yapılmış, bu da ifade yerindeyse bir "proje borsası" oluşmasına yol açmıştır.

Bu projelerin büyük kısmını nehir santralleri oluşturmaktadır. Yatırım bedellerinin baraj projeleri ile karşılaştırıldığında az olması nedeniyle bu projeler, son dönemde yatırımcıların ilgisini çeken projeler olmuştur. Ancak bu projeler, uygulanış biçimleriyle suyun özelleştirilmesinin bir uygulamasıdır. Çünkü Türkiye'deki akarsuların tamamının kullanım hakkı özel sektöre devredilmiştir.

Böylelikle son dönemde kamu, tüm alanlardan tasfiye edildiği gibi, su kaynaklarının yönetiminden de tasfiye edilmektedir. Siyasi iktidar genel ekonomik ve politik yaklaşımına uygun olarak, akarsuların özelleştirilmesinin de önünü HES'ler ile açmıştır. "Sularımızı boşa akıtmıyoruz" diyerek başlatılan HES projelerinin tamamı suyumuzun özelleştirilmesidir.

Bundan önce ki uygulamalar incelendiğinde ise yapılacak herhangi bir tesisin yapımı ne kadar uzarsa, isi yapan yüklenicinin o isten o kadar çok para kazanması söz konusuydu. Bu nedenle, projeler, planlanan zamanlarda bitirilememekte ya da çok uzadığı için amaçlarının dışına çıkan yatırımlara dönüşmekteydi. Bu olumsuz tablo sonucunda akarsularımızın özel sektör yatırıma açılmasının meşruluğu sağlanmış oluyordu. Ancak var olan yeni durum ise farklı sorunları beraberinde getirmektedir.

Genel olarak projeler özel sektör için çok karlı olup, yatırımın karşılığını 7-8 yılda veren, geri kalan 42-43 yılda kar elde eden projelerdir.

Bölge açısından oldukça önemli Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporları proje yerinde inceleme yapılmadan masa başında oluşturulabilmektedir. Nehirlerin ekolojik hayatlarının devamını sağlamakta oldukça önemli olan can suları pazarlıklarla belirlenmektedir.

Projelerin inşaatında standartlara uyulmamakta, inşaat sahasından çıkarılan hafriyat dere yataklarına boşaltılmaktadır.

Mevcut mevzuata göre planlama aşamasından sonra HES projelerinin denetimi hiçbir aşamada yapılmamaktadır. Kamu denetimin hiçbir yerinde yoktur. Akarsularımız özel sektörün insafına ve kaderine terk edilmiştir. Türkiye'de neredeyse nehir tipi HES için başvuru yapılmamış akarsuyumuz kalmamıştır.

HES'ler, halkının yararını göz önünde tutan projelerin zamanında bitmesini ve verimli kullanılmasını sağlayacak mekanizmaların geliştirilerek hayata geçirilecek olan bir kamu eliyle yapılmalıdır.

“Sularımızı boşa akıtmıyoruz” basitliğiyle, sularımızın talan edilmesine, ulusal ve uluslararası sermaye gruplarına peşkeş çekilmesine izin verilmemelidir.

Özelleştirmede Türkiye Deneyimleri: İzmit, Antalya, Edirne ve Çeşme Örnekleri

İzmit: İzmit Su Projesi 3996 sayılı kanun kapsamında gerçekleştirilen ilk Yap İşlet Devret (YİD) projesidir. Proje 1995 yılında İzmit Büyükşehir Belediyesi ile Thames Water, Gama ve Gürış tarafından imzalanan antlaşma ile yürürlüğe girmiştir.

Projenin başlangıcında üretilen suyun üçte ikisinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne satılması öngörülmüş ancak İstanbul Büyükşehir Belediyesi, fiyatın yüksek olmasını gerekçe göstererek suyu satın almamıştır. Bu konu iki belediye arasında hala tartışma konusudur. Ancak söz konusu su, “al veya öde” kapsamında hazine garantili olduğu için, dereye akıtılan suyun parası firmaya ödenmiştir.

Tahsil edilen suyun birim fiyatı diğer belediyelere uygulanan rakamların yaklaşık üç katına denk gelmektedir. Konuyla ilgili bir Sayıştay raporunda, proje çeşitli örnek projelere kıyasla 3-9 kat daha yüksek miktara mal edilmiştir. Bu maliyet de sözleşmeden dolayı, doğrudan su fiyatlarına yansıtılmıştır. Sonuç olarak suyun özelleştirilmesinin ilk deneyimi olan bu projede, dereye akıtılan su için firmaya ödeme yapılmış ve halktan tahsil edilen su birim fiyatları artmıştır.

Antalya: Antalya ilinin suyu, Fransız su devi Suez firmasının yönetimine geçmiş, su fiyatları özelleştirmeden sonra yüzde 13 artmıştır.

Edirne: Edirne suyunun özelleştirilmesinde yolsuzluk yaptığı ortaya çıkan konsorsiyumun, aynı yöntemlerle 9 kentte daha suyu özelleştirmeye çalıştığı ortaya çıkmıştır.

Çeşme: Çeşme'de, suyun özelleştirilmesi, Çeşme ve çevresinin su dağıtımı için kurulan Çeşme Alaçatı Belediyeleri Çevre Koruma, Altyapı Tesisleri Kurma ve İşletme Birliği (ÇALBİR) üzerinden yapılmıştır. Çeşme Belediyesi, su dağıtım şebekesi için Dünya Bankası'ndan kredi almıştır. Dünya Bankası ile yapılan anlaşmada, su şebekesi işletmesinin özelleştirileceği ve suyun ton fiyatının dolar üzerinden belirleneceği gibi maddeler bulunur.

2001 yılında Çeşme'de atık su bedeli hariç 1 m³ su, o günün para birimine göre 1 milyon 100 bin Lira iken, bu fiyat atık su bedeli dahil olmak üzere İstanbul'da 400 bin, Ankara'da 330 bin, İzmir'de 440 bin, Ege'deki turistik beldelerden Kuşadası'nda 112 bin 500, Marmaris'te ise 250 bin Lira idi. 2001 yılının ilk çeyreğinde 1 m³ suyun 1 dolara satıldığı Çeşme su fiyatlandırılmasında, Türkiye birincisi olurken, borç veren kuruluş; Dünya Bankası ise su fiyatının 2.4 dolara çıkarılması için belediyeyi zorlamaktadır.

Sonuç

Her alanda kendini gösteren neo-liberal saldırıların önemli bir ayağını oluşturan özelleştirme politikaları, küresel ve yerel kapitalist aktörlerin finansal kaynak ihtiyaçlarına yanıt vermek amacıyla, şimdiye kadar özel sektörün alanına girmemiş olan ne varsa kendisine hedef biçmektedir.

Özelleştirmeler yoluyla sermayeye aktarılan kamu değerleri halkın birikimiyle oluşturulmuş ve halka ait olan varlıklardır. Dolayısıyla özelleştirmelere karşı çıkmak, aynı zamanda işçilere, emekçilere, yoksullara ait olanı; “kamu yararı” ilkesinin kar mantığına yenilmemesini dahası galip gelmesini; halkın

ortak değerlerinin halkın hizmetinde tutulmasını savunmak; sermayenin daha yüksek kar elde etmek uğruna halkın eğitim ve sağlık hakkının gasp edilmesine karşı çıkmak anlamına gelmektedir.

Devlet bir yandan vatandaşından vergi toplarken diğer yandan kamu mal ve hizmetlerini özelleştirerek devletle birey arasında kurulan ilişkinin dönüştürülmesidir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının özelleştirilmesi, kamu hizmeti vasfı olan sosyal hukuk devleti tanımının dışına çıkılması hatta bunun terk edilmesi anlamına gelecektir.

Kamu işletmelerinin şirketleştirilerek “kurtarılması” retoriği, asıl amacı kar değil hizmet olan bu işletmelerin sermayeye devri için gerekli sosyo-psikolojik atmosferin yaratılması niyetiyle ortaya atılan ve hiçbir gerçekçi dayanağı olmayan bir yalandır.

Kamu işletmelerinin kar etmiyor olmasını söylemek başta bu işletmelerin kuruluş amacını reddetmek anlamına gelmektedir. Kamu işletmeleri kar değil ucuz ve kolay erişilebilir ara mal ve mamul mallar üretmesi amacıyla kurulmaktadır. Bu hem halkın ihtiyaçları hem de ülke sanayisinin ihtiyaçları bakımından önemlidir.

Eğitim ve sağlık başta olmak üzere, bir ülkede yaşayan herkesi aynı oranda ilgilendiren kamusal hizmetlerin paralı hale getirilmesi, yurttaşlık kavramının da içinin boşaltılmasıdır. Yurttaşlar, eşit ve parasız eğitim ve sağlık hizmetlerinden, her ne koşulda olursa olsun faydalanmalıdır. Devlet, bu amaçla vergi toplar ve bu vergileri yatırım olarak değerlendirir. Bu yolladır ki her yurttaşın eğitim ve sağlık hizmetlerinin yanı sıra temel insani yaşamı gerçekleştirecek tüm ihtiyaçlarının karşılanması, devletin temel görevidir.

Bu görevlerini tam yerine getirmemek bir tarafa bunların özel sektöre devreden devlet ve devlet işleyişine dönük bir meşruiyet tartışmasını beraberinde getireceği şüphesizdir.

Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi başta olmak üzere tüm uluslar arası sözleşmeler ve Anayasa’ya aykırı bir biçimde ve fütursuzca yapılan özelleştirmeler, sadece ve sadece insan olduğu için hakları olan yurttaşların elinden bu hakların alınarak ticari bir meta haline getirilmesi ve satışa sunulması aynı zamanda insan haklarına da aykırıdır.

İşte tüm bu nedenlerden ve daha fazlasından ötürü özelleştirmeler durdurulmalı, özelleştirilen işletmeler tekrar kamu mülkiyetine alınarak işleyişleri iyileştirilmelidir.

Eğitim ve sağlık hizmetleri paralı halden çıkarılarak “hak” olarak eşit ve parasız biçimde tüm yurtta yayılmalıdır.

İMO olarak bu gerçeklerin farkında olduğumuzu ve özelleştirmelere karşı kamuyu savunduğumuzu ifade ediyoruz.

Kaynakça

- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı - Türkiye’de Özelleştirme Raporu
- Liman-İş - Limanlarda Özelleştirme Raporu
- İMO - Su Raporu
- TÜİK
- <http://www.ft.com/reports/investturkey2007>

İnşaat Mühendisleri Odası Yapı Stoğu Çalışma Grubu tarafından hazırlanan

Ülkemizdeki Yapı Stoğunun Durumu ve Değerlendirilmesine Yönelik Öneri Raporu (1)

A- Sunu

Kentleşme olgusu ülkemizde, her dönem sorunlu bir konu olarak tartışma gündeminin üst sıralarında yer almıştır. Kırdan kente göç, yoksulluk, kaçak yapılaşma, kent planlaması, imar afları, deprem başta olmak üzere doğal afetler, ulaşım, barınma, konut gibi sorunlar kente dair tartışmaların alt başlıklarını oluşturmuş, sorunu çözmek amacıyla farklı kentsel yaklaşımların sergilendiği projeler hazırlanıp, kamuoyuyla paylaşılmıştır. Cumhuriyetimizin 86 yıllık tarihi, aynı zamanda, kentleşmenin ortaya çıkardığı sorunların, sorunların çözümüne dönük hazırlanan projelerin de tarihi olmuştur. Son dönemde uygulamasına başlanan “Kentsel Dönüşüm” projelerini de bu kapsamda değerlendirmek gerekmektedir. Ancak, kentsel dönüşüm de dâhil olmak üzere şimdiye kadar geliştirilen hiçbir projenin kentlerimizin mevcut sorunlarını çözemediği bilinen bir gerçektir.

Sağlıklı çözümler üretebilmenin yolu, öncelikle mevzuatta ihtiyacı karşılayacak değişikliklerin yapılması ile, merkezi ve yerel yönetimlerin eşgüdümüyle yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesinden geçmektedir. Bunun için öncelikli olarak, kente dair bilgi ve bulguların ortaya çıkarılması, mevcut durumun tespit edilmesi, teşhis ve tedavi sürecinin başlatılması gerekmektedir.

Kentlerin yeniden yapılandırılması için gerekli olan temel bilgi, kent bileşenlerine ait envanterin çıkarılması, kentin sahip olduğu değerlerin farkına varılmasıdır. Açık ki envanterin temel ögesi binalar olacaktır.

Ne ilginç ki, bugün ülkemizde bina sayısı ile ilgili her kurum ayrı rakamlar telaffuz etmektedir. Bu çalışmada en sağlıklı bilgiye ulaşılacağı düşünülen, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri kaynak alınmıştır.

TÜİK, 2000 yılı bina sayımını, ülke sınırları içinde belediye teşkilatı olan 3200 belediye ile 1999 yılında belediye olan fakat belediye teşkilatı kurulmamış 12 yerleşim yerinde olmak üzere 3212 il, ilçe, bucak ve köy belediyelerinin “belediye sınırları ile mücavir alan sınırları” içindeki binalarda tam sayım yöntemi ile gerçekleştirmiştir. Sayım, her binanın yöneticisi (apartman, iş hanı vb. yöneticisi) müstakil ev ise ev sahibi, müstakil işyeri ise işyeri sahibi veya bilgi verebilecek yetkili kişi ile yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Anketör olarak 555 Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) danışmanı, 21731 kontrolör ve sayım memuru (belediye vb. kurum çalışanları) görev almıştır.

Görev alan kişilerin teknik yeterlilikleri bilinmemektedir. Ancak ülkemize özgü gerçekler şu şekilde özetlenebilir: Birçok belediyede teknik faaliyetlerin yürütülmesinde eleman sıkıntısı çekilmektedir. Bu çerçevede anketörlerin teknik eleman olmadığı kabul edilebilir. Ayrıca sorulara cevap verenlerin teknik eleman olmadığı gerçeği bilinmeli, yüksek olasılıkla kaçak olan yapı kısımlarını saklama kaygısıyla gerçeğe uygun bilgiler verilmediği akla getirilmelidir. Nüfus, (seçmen) sayımı sırasında yapılan çalışmalarda karmaşa göz önüne alındığında verilerin beklenen doğrulukta olmadığı söylenebilir. Ancak veriler yanlış payı taşısa da, bu önemli sorunu ortaya koyma adına yararlanılacak tek kaynak olduğu da bir gerçektir.

O halde ne yapmak gerekir?

Bu konuda yerel yönetimlere önemli görev düşmektedir. Yerel bazda yürütülecek çalışmaların birleştirilmesi, bina/konut sayısı ile ilgili yanılma payını en aza indirebilir. Devamında, kentin (yerelin) yaşanabilir özelliklere sahip olması için şart olan kent planlanması çalışmaları tamamlanmalıdır. Tüm kentlerde hazırlanacak, deprem başta olmak üzere Afet Master Planı, toplumsal gerçekliğe uygun olacak şekilde hazırlanmalı ve hayata geçirilmelidir.

Bu çalışmanın amacı, süreci başlatmak için gerekecek bilgilerin hazırlanmasına katkı sağlamaktır. Tablolar, grafikler ve açıklamalar, TÜİK verileri çerçevesinde hazırlanmıştır.

B- Tanımlar ve Kabuller

B.1- Genel

Çalışmamızın amacı doğrultusunda esas olarak TÜİK'e ait "DİE 2000 Bina Sayım Sonuçları" veri olarak alınmıştır. Bu veri seti içerisinde;

1. Fiziki durum ve bitiş yılına göre bina sayısını,
2. Kullanım amacı ve binanın fiziki durumuna göre bina sayısını,
3. Kullanım amacı, taşıyıcı sistem ve kullanılan malzeme cinsine göre bina sayısını,

gösteren tablolar kullanılmıştır. Diğer detaylar için TÜİK yayınına bakılmalıdır.

Bu anlamda çalışmamız, bina adedinin ve fiziki durumlarının belirlenmesine yönelik bir başlangıç çalışması olacağı düşüncesi ile;

1. Bitiş yıllarına göre bina stoğunun dönemler itibarıyla Türkiye genelinde incelenmesi,
2. Fiziki durumuna göre bina stoğunun Türkiye genelinde incelenmesi,
3. Kullanım amacıyla birlikte bina stoğunun fiziki durumunun Türkiye genelinde incelenmesi,
4. Bina stoğunun genel değerlendirilmesinin ayrı bir başlık altında yapılması

çerçevesinde planlanmıştır.

B.2- TÜİK Tanım ve Kabulleri

a. Kapsam

i. Coğrafi Kapsam:

Ülkemiz sınırları içindeki il, ilçe, bucak ve köy belediye sınırları ile belediyelerin mücavir alan sınırları, sayımın coğrafi kapsamını oluşturmaktadır. Bu kapsamda, belediyelerin mücavir alan sınırları içinde kalan, belediyelik olmayan köyler, yerleşik alanlar, yerleşme alanları ve konut dışı kentsel çalışma alanları da bulunmaktadır.

Mücavir alan: İmar Mevzuatı bakımından belediyelerin kontrol ve mesuliyeti altına verilmiş olan alanlardır. Mücavir alan sınırları belediye meclisi ve il idare kurulu kararlarına dayanarak velayetlerce Bakanlığa gönderilir ve Bayındırlık ve İskân Bakanlığı bunları inceleyerek tasdik eder. Mücavir alanın ilgili belediye sınırına bitişik olması gerekmez. Ayrıca, bu alanlar köyleri de ihtiva edebilir.

Yerleşik alan: Belediye ve mücavir alan sınırları içindeki imar planı bulunmayan mevcut yerleşmelerin (mahalle, köy ve mezralar) müstakbel gelişme alanlarını da içine alan ve sınırları belediye meclislerince karara bağlanan alanlardır.

Yerleşme alanı: İmar planı sınırı içindeki yerleşik ve gelişme alanlarının tümüdür. Diğer bir deyimle imar planının kapsadığı alandır.

Konut dışı kentsel çalışma alanları: İçerisinde motel ve lokanta da bulunabilen akaryakıt satış ve bakım istasyonları, resmi ve sosyal tesisler, dumansız, kokusuz atık ve artık bırakmayan ve çevre

sağlığı yönünden tehlike arz etmeyen imalathaneler ile patlayıcı, parlayıcı ve yanıcı maddeler içermeyen depoların yapılabileceği alanlardır.

ii. Sayım Kapsamında Yer Alan Binalar:

İçinde insan yaşasın yaşamasın, imar mevzuatına aykırılığına bakılmaksızın inşası tamamlanmış binalar ile içinde ikamet edilen yarı tamamlanmış tüm binalar Bina Sayımı kapsamı içindedir. Gecekondu, hisseli tapulu alanlarda yapılmış kaçak binalar ve imar mevzuatına aykırı yapılar da kapsanan kitle içinde yer almaktadır.

Tamamlanmış bina: İnşaat faaliyetleri tamamlanmış ve kullanıma tamamen açılmış olan binalardır.

Bina tamamlanmış fakat içinde oturan yok: İnşaat faaliyetleri tamamlanmış ve kullanıma başlanılmamış olan binalardır.

Bina tamamlanmamış fakat içinde oturan var: İnşaat faaliyetleri tamamlanmamış (yarı tamamlanmış) fakat kullanıma başlanılmış olan binalardır.

İmar mevzuatına aykırı yapı: İzin alınmadan yapılan yapılar, ruhsatsız, ruhsat ve eklerine, fen ve sağlık kurallarına aykırı olan, kat nizamı, taban alanı, komşu mesafeleri, ön cephe hattı, bina derinliği vb. konulardaki mevzuat hükümlerine uygun olmayan yapılar ile komşu parsele, yola, kamu hizmet ve tesisleri için ayrılmış alanlara tecavüz eden veya inşaat yasağı olan yerlere inşa edilen yapılardır.

iii. Sayım Kapsamı Dışında Tutulanlar:

1. İnşaat halindeki binalar; inşasına (yapımına) başlanılmış fakat inşaat faaliyetleri tamamlanmamış, çatısı örtülmemiş, insanların oturma, çalışma, eğlenme, dinlenme veya ibadet etmelerine; hayvanların ve eşyaların korunmasına imkân sağlamayan yapılardır.
2. Şantiye binaları; lüzum ve ihtiyaca göre inşaatın devamı süresince kullanılıp yıkılmak üzere, idari işlerin yürütülmesi, işçilerin barınma ve yemek ihtiyaçlarının karşılanması vb. amacı ile yapılan binalardır. Şantiye binaları Yapı Kullanma İzin Belgesi verilmesi aşamasında kaldırılır.
3. Belediye sınırları ile belediye mücavir alan sınırları dışında kalan köy, mezra vb. yerler.
4. Çadır, mağara, kovuk, baraka gibi bina tanımına girmeyen yerler.

iv. Birim:

Sayımda birim 'bina'dır.

v. Adres Kaynağı:

"2000 Numaralama Çalışması" sonunda oluşturulan adres çerçevesi "2000 Bina Sayımı" için adres kaynağı olarak kullanılmıştır.

vi. Uygulama:

2000 Bina Sayımı alan uygulaması; Ülkemiz genelinde, 2000 yılında yürütülen Bina Sayımı ve Genel Nüfus Sayımı çalışmalarının adres çerçevesini oluşturması amacı ile yapılan "2000 Numaralama Çalışması" devamında, Nisan-Eylül 2000 tarihleri arasında uygulanmıştır. 2000 Bina Sayımı'nda, Numaralama Çalışması ile oluşturulan "Form Nüfus 1-A"lar da (TÜİK Kitapçığında form örneği vardır) yer alan tüm binalar kapsamıştır.

b. Tanımlar

- i. Bitiş Yılı: Binanın fiilen bittiği yılı ifade etmektedir.
- ii. Bina: Bir veya birden fazla odayı veya diğer yerleri kapsayan bir tavan veya çatıyla örtülmüş, temelden tavana kadar uzanan dış duvarlar ile kaplanmış, kendi başına kullanılabilen üstü örtülü ve insanların oturma, çalışma, eğlenme, dinlenme veya ibadet etmelerine imkan sağlayan, hayvanların veya eşyaların korunmasına yarayan yapılardır.
- iii. Konut: Bir binadaki birimlerin tamamının konut olarak kullanılması

iv. İskelet: Yapı kitlesini taşıyacak ve temele iletecek nitelikte çelik, betonarme veya ahşap bir iskelet meydana getirerek duvar malzemesinin bu iskelet arasına yerleştirilmesi yoluyla yapılan inşaat tarzıdır.

v. Yığma: Yapı ağırlığı duvarlar yoluyla temele yüklenen inşaat tarzıdır.

c. Kabuller

Binaların fiziki durumunu gösterir tablo açıklaması;

1. Basit tamir ve tadilat: Yapılarda derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile çatı onarımı ve kiremit aktarılması işlemleridir.
2. Esaslı tamir ve tadilat: Yapılardaki taşıyıcı unsurları etkileyen veya brüt inşaat alanını değiştiren işlemlerdir. Pencere tabanlarının indirilmesi, kapıya tahvil edilmesi, pencere ve kapı yerlerinin veya ölçülerinin değiştirilmesi gibi bina görünümüne tesir eden işlemler de esaslı tamir ve tadil kapsamındadır.
3. Harap, yıkılması planlanan bina: Kullanılmayacak derecede harap olup yıkılması planlanan yapılar.

B.3- Çalışma Grubu Kabulleri;

- a. TÜİK Verileri “Doğru” ve “Yeterli” olarak kabul edilmiştir.
- b. Bu çalışmaya esas olarak aşağıdaki başlıkları içeren tablolar kullanılmıştır:
 - i. Fiziki durum-bitiş yılına göre bina sayısı
 - ii. Kullanım amacı-fiziki duruma göre bina sayısı
 - iii. Kullanım amacı-taşıyıcı sistem-kullanılan yapı malzemesi cinsine göre bina sayısı
- c. Fiziki durum ve bitiş yılına göre bina sayısını gösteren tablodaki dönemler tarafımızdan (... - 1929 / 1930-1949 / 1950-1969 / 1970-1989 / 1990-2000 / Bilinmeyen) başlıkları şeklinde oluşturulmuştur.
- b. Kullanım amacı-Taşıyıcı sistem-Kullanılan yapı malzemesi cinsine göre bina sayısı tablosunda TÜİK tarafından alınan cevaplar daha detaylı olmasına rağmen çalışmamızın çerçevesine bağlı kalınarak karkas (iskelet) yapılar, yığma yapılar ve bu iki sınıfa girmeyen diğer yapılar şeklinde gruplama yapılmıştır.

C. Tablolar ve Yorumlar

C.1- Türkiye Geneli:

C.2- Türkiye Geneli Tabloların Kısaca Yorumlanması:

C.2-a-) Tablolardan çıkarılan dikkat çekici sonuç; Türkiye genelinde yaklaşık 710 bin binanın (Esaslı tamirat gereken 580 bin, Harap ve yıkılması gereken 132 bin bina) tehlike sinyali vermiştir. Daha çarpıcı söylemek gerekirse her 10 binadan 1’i tehlike arz etmektedir. Hatta binalarımız, deprem ve/veya benzer bir afete gerek kalmadan, yapısal bozukluk nedeniyle de tehlike arz etmektedir.

Yukarıda özet olarak verilen bilgiyi detaylandırmak gerekirse, ülkemiz bina stokunda bulunan 2 milyon 212 bin 453 binada (% 28,22) basit tamir ve tadilat, 580 bin 698’inin (% 7,41) ise esaslı tamir ve tadilat gerekirken, 131 bin 788’inin (% 1,68) harap ve yıkılması planlananlar grubunda olduğu görülecektir.

Biraz daha açmak gerekirse, harap ve yıkılması planlanan binalardan 16 bin 535’i Ankara, 9 bin 940’ı İstanbul, 6 bin 748’i İzmir, 4 bin 462’si Hatay, 3 bin 890’ı Konya, 3 bin 578’i Kayseri, 3 bin 343’ü Bursa, 3 bin 229’u Manisa, 3 bin 103’ü Antalya, 3 bin 86’sı Denizli’de, 2 binden fazlası Aydın, Balıkesir,

Türkiye

Fiziki Durum ve Bitiş Yılına Göre Bina Sayısı

Binanın fiziki durumu	Bina sayısı	Binanın bitiş yılı					Bili
		-1929	1930-1949	1950-1969	1970-1989	1990-2000	
Toplam	7.838.675	171.643	307.725	1.224.731	3.700.143	2.361.642	72.79
Tadilata İhtiyacı Yok	4.807.436	48.430	91.430	492.751	2.290.947	1.841.039	42.83
Basit tamir ve tadilat	2.212.453	58.062	114.440	462.008	1.121.472	436.849	19.62
Esaslı tamir ve tadilat	580.698	44.947	72.844	201.970	203.104	52.761	5.07
Harap, yıkılması planlanan	131.788	18.169	25.320	51.122	31.218	4.269	1.69
Bilinmeyen	106.300	2.035	3.691	16.880	53.402	26.724	3.56

Kullanım Amacı ve Binanın Fiziki Durumuna Göre Bina Sayısı

Binanın fiziki durumu	Konut + Çoğunluğu Bina sayısı	Binanın Kullanım Amacı			Di
		Eğitim + Kültür + Konut	Sağlık + Spor		
Toplam	7.838.675	6.735.813	39.136		1.063.72
Tadilata İhtiyacı Yok	4.807.436	4.112.785	27.233		667.41
Basit tamir ve tadilat	2.212.453	1.928.288	8.625		275.54
Esaslı tamir ve tadilat	580.698	502.685	2.179		75.83
Harap, yıkılması planlanan	131.788	110.138	443		21.20
Bilinmeyen	106.300	81.917	656		23.72

Kullanım Amacı, Taşıyıcı Sistem ve Kullanılan Yapı Malzemesi Cinsine Göre Bina Sayısı

Binanın fiziki durumu	Bina sayısı	Karkas	Yığma	Bili
Türkiye	7.838.675	3.821.781	4.001.954	14.94
Konut	5.872.808	2.674.812	3.189.434	8.56
Çoğunluğu konut	863.005	575.249	286.503	1.25
Çoğunluğu konut dışı	84.926	57.842	26.917	16
Ticari	470.524	271.371	198.062	1.09
Sanayi	143.209	109.567	33.394	24
Eğitim	28.820	20.719	7.986	11
Kültür	1.529	866	660	
Sağlık	6.600	4.505	2.069	2
Sosyal	9.215	5.683	3.500	3
Spor	2.187	1.529	628	3
Resmi daire	33.124	21.814	11.157	15
Dini	26.952	14.939	11.868	14
Konut dışı karışık	37.598	23.566	13.909	12
Tarımsal	179.527	19.994	159.053	48
Diğer (1)	74.788	18.227	55.062	

Erzurum, Mersin, Ordu, Samsun, Tokat ve Trabzon'da, binden fazlası da Adana, Amasya, Çanakkale, Çorum, Diyarbakır, Elazığ, Isparta, Kastamonu, Kocaeli, Kütahya, Malatya, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Nevşehir, Niğde, Sakarya, Tekirdağ, Zonguldak ve Karaman'da bulunmaktadır.

Bu veriler 2000 yılına aittir. 2000–2009 arasında yapılan binalarla birlikte 710 bin binanın 1 milyonu bulunduğu tahmin edilmektedir. Genel söylemle tüm binaların % 70 oranında kaçak olduğu, yani yeterli düzeyde mühendislik hizmeti almadığı dikkate alındığında, ülkemiz bina stokunun olumsuz durumu daha net anlaşılacaktır.

Tabloları fiziki durumlardan kurtarıp daha genel kabuller çerçevesinde, Türkiye geneli için yorumlamak gerekirse;

Ülkemizde; 24 Nisan - 30 Eylül 2000 tarihleri arasında yapılan (2000 yılı) 4. Bina Sayımı'nda belediye sınırları içinde 7.838.675, belediye mücavir alan sınırları içinde 224,971 olmak üzere toplam 8.063.646 bina bulunmaktadır.

Bina ve konut sayısına göre İstanbul Türkiye içindeki en büyük paya sahiptir. İstanbul'un bina sayısı 869,444 payı % 11,1 iken, konut sayısı 3.393.077 payı % 20,9 olarak tespit edilmiştir. Bina sayısına göre İstanbul ilini % 6,7 ile İzmir, % 4,9 ile Ankara, % 4,3 ile Konya, % 3,4 ile Bursa izlemektedir

Belediye sınırları içindeki binaların kullanım amaçlarına göre dağılımında en fazla payı % 74,9 ile yalnızca konut amaçlı kullanılan yapılar almaktadır. İçinde hem konut hem de konut dışı kullanım amacı bulunan yapıların ise % 12,1'lik bir payı bulunmaktadır. Bu iki sınıftaki bulunan toplam konut sayısının 16.235.830 olduğu saptanmıştır. Bu rakamlara göre bina başına düşen konut (daire) sayısı 2,1 olmaktadır.

Sanayi yapıları illerin nüfusları ile oranlandığında, kişi başına düşen sanayi yapısı sıralamasında Uşak, Nevşehir, Kayseri ve Bursa öne çıkmaktadır.

Binaların yaş dağılımına bakıldığında, en hızlı yapılaşmanın 1970 sonrası olduğu görülmektedir. Tespit edilen binaların % 77,3'ünün 1970 sonrası inşa edilmiş olduğu belirlenmiştir. 1970–79 arası toplam bina stokunun % 19,98'i, 1980–1989 arası % 27,23 ve 1990–2000 arası % 30,13'lük kısmı bitirilerek kullanıma geçmiştir. Bu oranlarda ülkemizdeki geç sanayileşmenin ve kapitalizmin gelişmesiyle birlikte göç unsuruna bağlı bir artış olduğu kabul edilebilir.

Özellikle 1970 sonrası tüm dünyada vazgeçilen kalkınma modelini içeren planlı ekonomi ve sosyal devlet anlayışının yerini alan piyasacı düzen, tüm yaşama yön verirken ülkemizdeki bina stokunu da şekillendirmiştir. Mevcut ekonomik ve sosyal düzenin kentleşme ve bina stoku bağlamında sağlıklı sonuçlara neden olduğu ve güvensiz binalar stoku oluşmasına yol açtığı altı çizilmelidir.

% 91,9'u özel sektör tarafından, % 3,6'sı kamu sektörü tarafından, % 4,2'si ise yapı kooperatifleri tarafından yaptırılan binaların sayım sırasında % 96,6'sı özel mülkiyet olup, % 3,0'u kamuya aittir.

Kat sayılarına göre incelendiğinde, % 46,2 ile en büyük payı tek katlı binalar almaktadır. İki katlı binalar % 29,2, üç katlı binalar % 10,6, dört katlı binalar ise % 5,6 oranındadır. Beş veya daha fazla kata sahip binaların oranı % 7,8 (yaklaşık 600 bin bina) olarak tespit edilmiştir. Binaların (Aritmetik) ortalama kat sayısı 2,1'dir.

Taşıyıcı sisteme göre, binaların % 51,1'i yığma, % 48,4'ü iskelet, % 0,1'i tünel kalıp olarak inşa edilmişlerdir. Kocaeli ve Düzce depremleri sonrasında inşa edilen geçici konutlar dışındaki prefabrik yapıların oranı ise % 0,3 düzeyindedir. Ülkemizin ciddi bir deprem riski taşıdığı göz önüne alındığında, "Yığma Yapılar" konusunda daha ciddi çalışmaların yapılması gerekliliği açıktır.

İnşaatlarda kullanılan dolgu maddesine göre yapılan sınıflamada en fazla payı % 59,6 ile tuğla almaktadır. Bunu % 18,0 ile briket, % 9,8 ile taş, % 7,9 ile kerpiç izlemektedir.

Su kullanımı ve atık suların bertaraf edilmesi önemli çağdaşlık ölçütlerinden biridir. Ülkemizdeki yapı stoku bu bağlamda incelendiğinde, atık suyun kanalizasyon vasıtasıyla bertaraf edildiği binaların oranının % 67,8 olduğu görülmektedir. Foseptik çukurları kullanılarak bertaraf yöntemi ise, % 25,4 ile ikinci sırada yer almaktadır. Binaların % 89,6'sında şehir şebekesinden su kullanılmaktadır. Yaşadığımız çağda henüz evinde su tesisatı olmayan, yani musluğundan kullanmak için dahi olsa su alamayan % 10,4'lük oranda yaklaşık 800 bina bulunmaktadır. Bu sayıyı 2,1 ortalama daire sayısı ile çarparsak 1 milyon 600 bin konutun şehir şebekesinden su kullanamamakta olduğunu söylemek mümkündür.

Doğalgaz tesisatı olan binaların oranı % 4,1'dir. Binaların % 1,5'inde asansör, % 0,5'inde yangın merdiveni, (Yangın merdiveni olan bina sayısı 41 bin civarındadır, beş veya daha fazla kata sahip bina sayısı 600 bindir.) % 12,3'ünde açık veya kapalı garaj bulunmaktadır.

Binaların ısıtma sistemi % 86,5 ile soba, % 6,1 ile kaloriferdir. En fazla kullanılan yakıt cinsi % 49,5 ile kömürdür. Binaların % 27,1'inde odun, % 5,6'sında elektrik, % 3,4'ünde tüp gaz ve % 3,2'sinde doğalgaz kullanılmaktadır. Isı Yalıtım Yönetmeliğinin yeni yayınlandığı, yukarıdaki sayıların da 2000 öncesine ait olduğu birlikte düşünüldüğünde, enerjinin verimli kullanılamadığı, buna bağlı olarak da çevre kirliliğinin de arttığı söylenebilir. Öte yandan doğal gaz vb. enerji girdilerinde de dışa bağımlılık ayrı bir sorun olarak karşımızda durmaktadır.

C.2-b-) 2000 Sonrası Duruma Ait Kısa Bilgilenme;

Türkiye Toplamı		
	Yapı Ruhsatına Göre Yapı Sayısı	Yapı Kullanma İzin Belgesine Göre Yapı Sayısı
2000 Yılı	79140	90849
2001 Yılı	77430	86155
2002 Yılı	43430	47094
2003 Yılı	50140	41342
2004 Yılı	75495	40792
2005 Yılı	114254	64126
2006 Yılı	114204	73383
2007 Yılı	105865	67913

D. Sonuç ve Öneriler

Çağdaş yapı “İnsana dost ve çevreye uyumlu” şeklinde tanımlanmaktadır. Böyle bir yapı; estetik, fonksiyonel, taşıyıcı sistemi güvenli (özellikle depreme dayanıklı), yangına karşı emniyetli, yapı fiziklerinin gereklerini yerine getiren (ısı ve ses yalıtımı olan), mekanik ve elektrik tesisatları kentin altyapı tesislerine uyumlu, tam ve kusursuz çalışan, kısaca insanın içinde yaşamaktan keyif aldığı ve insanı mutlu kılan özellikleri barındıran yapıdır.

Türkiye geneliyle ilgili tablo, binalarımızın sağlam olmaması dışında su tesisatı ve kanalizasyon bağlantısı, ısıtma, yangına karşı emniyet vb. başka sorunlar taşıdığını da göstermektedir. Aslında ülkemizde bina sorununun, konut sorunu olarak öne çıktığı ve bu sorununun da genel yoksulluktan bağımsız ortaya çıkmadığı bilinmelidir. Mevcut binalarımızın çağdaş yaşam gereklerini karşılamadığı ve bina stokumuzun çağın gerisinde kaldığını söylemek yerinde olacaktır.

Türkiye genelinin değerlendirilmesinde görüldüğü üzere; ülkemizde 710 bin bina herhangi bir afete maruz kalmaksızın tehlike arz etmektedir. Ortalama konut sayısı olan 2,1 olup, bu değeri Bina sayısı ile çarptığımızda, 1 milyon 491 bin konutun tehlike sınırında olduğu görülmektedir. Her bir konutta dört kişinin yaşadığı kabulü ile 5 milyon 964 bin insanımızın, hiçbir deprem veya afete maruz kalmadan dahi yıkılma tehlikesi bulunan konutlarda yaşadığını söylemek mümkündür.

Yerel yöneticiler yönettikleri kentin “genel bir fotoğrafını” çekmelidir. Yerel yönetimler bina/konut sayısını belirlemeli ve mevcut durumu rapor haline getirmeli, kent planlama çalışmasını tamamlamalıdır. Tüm kentlerde hazırlanacak Afet Master Planları, uygulanabilir özellikler taşımalı, uygulamaya alınmalı ve takibi yapılmalıdır.

Bu bağlamda;

1. Teknik eleman destekli ve performans belirlemenin de içinde olduğu bir bina sayımı planlanmalı ve hayata geçirilmelidir. Bu konuda daha önce örneklemesi yapılmış olan “Sokaktan Tarama” yöntemi kullanılabilir.

Bu yöntemde; mevcut bina stoku içinde bulunan binalar için sokaktan gözlenebilen parametreler

kullanılarak (bina yapı tarzı, kat sayısı, çıkmaların durumu, yumuşak kat, bitişiklik, görülebilir yapı kalitesi vb) bir risk sıralaması yapılır. Bu çalışma ancak eğitilmiş teknik personelle yapılabilir. Daha sonra toplanan veriler uygun değerlendirme kriterleri ile sıralanır ve verilen puanlara göre binaların performanslarının ön tespiti yapılır. Performans tespitinde sorunlu olduğu tespit edilen binalar için sonrasında ilave çalışmalar yapılabilir.

Sayım işleminde geçmişte (2000 bina sayımında) görev alan ekibe üniversiteler, meslek odaları vb. kuruluşlar dahil edilmeli ve eşgüdüm içerisinde çalışmalarının koşulları yaratılmalıdır. Eğitim planlanması ve eğitim argümanlarının (yöntem ve soruları içeren bilgi ve belgeler) hazırlanması da benzer şekilde yapılmalıdır.

Çalışmanın aşağıdaki adımları takip edecek biçimde planlanması, merkezi olarak takibine de olanak sağlayacaktır.

- a. Yapı stokunun sayısal (adet) olarak belirlenmesi ve kendi içinde sınıflandırılması; Yapı tarzı, bulunduğu lokasyon, kat adedi, yoğunluk vb.
- b. Yapı stokunun durumunun belirlenmesi; Yapıların ruhsat / iskan durumları, proje sahiplikleri, Sokaktan Tarama bu aşamada yapılabilir vb.
- c. Yapı stokunun performansının belirlenmesi; Olası afetlere (deprem-sel-çığ-fırtına vb.) karşı yapıların durumları, güçlendirme-onarım-yeniden yapım ihtiyaçları vb.
- d. (a) ve (b) maddelerinin hayata geçirilmesi konusunda çalışma yapacak kurumlara örnek teşkil etmesi amacıyla komisyonumuz ilk elde aşağıdaki konularda çalışmalar yapmaktadır:
 - i. Çalışma yöntemi ve bu konuda çalışan / çalışması gereken kurumlar (yerel yönetimler, merkezi idare, üniversiteler, özel kuruluşlar, kişiler vb) ile işbirliği konusunun çerçevesinin çizilmesi ve belirlenmesi
 - ii. Pilot bölge seçme kriterlerinin belirlenmesi (kolay yapılan, yapılmış olan, örgütlü olduğumuz vb.), pilot bölge (kent/kasaba/mahalle vb) belirlenmesi
 - iii. Göz ile tespit, röleve çıkarılması konusunda pratik kontrol tabloların oluşturulması (anket ve saha çalışmasını içeren)
 - iv. Anket ve saha çalışması için ekiplerin belirlenmesi, ekiplerin eğitim konularının ve yöntemlerinin belirlenmesi
 - v. Bilgilerin merkezileşmesi konusunda sayısal ortamın hazırlanması, var olan sistemlerin incelenmesi (merkezileşmenin nasıl, kimlerle yapılacağına belirlenmesi)
 - vi. Ekonomik boyutun belirlenerek taslak bütçe oluşturulması
- 2.** Sayıma bağlı olarak her bina için bir “Bina Kimlik Kartı” oluşturulmalıdır. Bina Kimlik Kartları bir plaket aracılığı ile binanın görünür yerine asılmalıdır. Kimlik bilgilerinde; Kimlik kartı geçerlilik tarihi, Ruhsat tarih ve No’su, İskân Tarih ve No’su, Arsa Sahibi, Yüklenici Adı, İlgili proje müelliflerinin Ad/Soyadları, varsa Yapı Denetim Firmasına ait bilgiler, varsa Teknik Uygulama Sorumlularının Ad/Soyadları Ada / Pafta / Parsel bilgileri vb. yer almalıdır.
- 3.** Binaların performansı her 10 yılda bir teknik elemanlarca kontrol edilerek rapor edilmeli ve kimlik kartına işlenerek “Bina Kimlik Kartı” yenilenmelidir.
- 4.** Mevcut yasa ve yönetmeliklerin taranması, bu konuda çalışan komisyon, kurumlarla eşgüdüm sağlanması, ihtiyaçların belirlenmesi, yasal dayanaklar konusunda çalışma yapılması (kat mülkiyeti, imar, yapı denetim vb kanunlar, afet, sivil savunma yönetmeliği)
- 5.** Sorumluluk ve sigorta konularının belirlenmesi (mesleki sorumluluk sigortası, ekibin ve ekipmanların güvenliği / riskin devri vb)

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası'nın

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğine İlişkin Değerlendirmesi

Yönetmeliğin 3 ncü maddesinin (i) bendinde şantiye şefinin tanımı yapılmış, 9 ncu maddesinde ise yapı müteahhidi ve şantiye şefinin görev ve sorumlulukları belirtilmiştir. Buna göre;

- I- Teknik öğretmen ve teknikerlerin şantiye şefliği yapabilmesine ilişkin düzenlemenin iptali gerekmektedir.
- II- Şantiye şefliği yapacak mühendis ve mimarlara ilişkin düzenlemede eksiklikler bulunmaktadır. Şöyle ki;
 - a) Şantiye şefinin sorumluluğunu aldığı iş miktarının belirlenmesi gerekmektedir. Yapı inşaat alanı sınırlamasının kaç m² olacağı, bu sınırlamanın tek parselde veya birkaç parselde mi olacağı, aynı müteahhide ait yapı veya yapılarda mı olacağı, aynı il veya ilçe sınırları içerisinde mi olacağı belirlenmelidir.
 - b) Yönetmelikte şantiye şefinin bağlı olduğu meslek odası ile ilişkisi düzenlenmemiştir. İdare; şantiye şefinin sorumluluğu altındaki inşaat alanı sınırlamalarının denetimini ve şantiye şefinin kanuna ve mevzuata aykırı uygulama nedeniyle sürekli olarak mesleki faaliyetten kısıtlı olup olmadığını ancak meslek odası aracılığı ile denetleyebilir.
 - c) Şantiye şefine belirli periyotlarda, görev alanında mesleki eğitimin meslek odalarınca verilmesi Yönetmelikte düzenlenmelidir.
 - d) Yönetmeliğin 9 ncu maddesinin 2 nci bendinde “yapı müteahhidi, inşaatta görevlendireceği şantiye şefi ile asgari hüküm ve şartları ek-12’de gösterilen form-10’da belirlenmiş sözleşmeyi imzalar” denmektedir. Bu sözleşmenin 7 nci maddesinde de şantiye şefinin sosyal güvenlik bakımından 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu’na tabi olacağı belirtilmiştir. Buna göre, kendi nam ve hesabına serbest olarak Bağ-Kur kapsamında çalışan bir mühendis veya mimar şantiye şefliği yapabilecek midir?
 - e) Yönetmelikte şantiye şefinin önemli görevlerinden olan demir kontrolü ve beton dökümü işleri sanki şantiye şefi yapı denetim kuruluşunun elemanıymış gibi tek görevi olarak ifade edilmiştir. Oysa şantiyede iş güvenliği ve işçi sağlığı, metraj, hakediş, kontrol kurumu ile diyalog, malzeme ihzaratı, iş programı vb., tüm işler şantiye asli görevleri arasında bulunmaktadır. Dolayısıyla, şantiye şefinin yapı denetim kuruluşlarıyla olan ilişkisinde görev ve sorumluluk alanlarının net olarak belirlenmesi gerekmektedir.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Tarafından

Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 57. Maddesinin Yürütmesinin Durdurulması Doğrultusunda

Açılan Dava İçin Görüş İstemli Yazı

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından 19 Ağustos 2008 tarih ve 26972 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “3030 Sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”in 4. maddesi ile Yönetmeliğin 57 maddesinin, 3. fıkrasının (b) bendi 1, 2 ve 3. alt bentlerine ayrılarak; statik projeye esas teşkil edecek Zemin ve Temel Etüt Raporu hazırlanması sürecinde, hangi çalışmaların; jeoloji, jeofizik ve inşaat mühendisliği mesleklerinden hangisi veya hangileri tarafından yapılacağı hükmüne bağlanmıştır. Buna göre;

- 1) Yeraltının dinamik esneklik direnişleri ve yerin dayanımı, taşıma gücü, yer altı suyu varlığı, yeraltı yapısı, deprem bölgelenmesi, yer kırıklıklarının hareketleri, oturma, sıvılaşma ve yer kaymalarının boyutları gibi zeminin fiziki özelliklerini belirleyen çalışmaların **jeofizik mühendislerince**,
- 2) Sondajlar, arazi çalışmaları, zemin ve kaya mekaniği, laboratuvar deneylerini ihtiva eden zemin-yapı etkileşiminin analizinde kullanılacak temel-zemin, zemin profili ve zemini oluşturan birimlerin fiziki ve mekanik özelliklerini konu alan çalışmaların **jeoloji mühendislerince**,
- 3) Zemin mekaniği, zemin dinamiği ve zemin emniyet gerilmesi hesaplaması gibi çalışmaların **inşaat ve jeoloji mühendislerince**, yapılacağı belirtilmiştir.

Söz konusu düzenleme, ilgili mevzuata aykırı bir şekilde İnşaat Mühendisliği mesleki faaliyet alanına yönelik kısıtlamalar içermektedir. Şöyle ki;

Zemin üzerine inşa edilen her türlü yapı, yüklerini zemine aktarır.Yer altı yapıları ise doğrudan zeminin içine yapılır. Bu nedenle mühendislik yapılarının tasarımı ve inşası sürecinde, zemin ve/veya kaya ortamın, üzerine veya içerisine inşa edilecek yapı ile birlikte nasıl davranacağı, yapı yüklerinin zemine aktarılması için uygun temel sisteminin seçimi ve projelendirilmesi, taşıma gücü, toplam ve farklı oturma ve sıvılaşma analizleri, zemin-yapı ve yapı-zemin etkileşimi bilgilerine ihtiyaç duyulur.

Parsel bazında zemin etütleri, imar planına esas etüdü yapılmış ve yapılaşmanın genel kriterleri belirlenmiş alan içerisinde, yapı inşa edilecek parseli ilgilendiren çalışmalardır. Bu etütler, yapının ve yapı temelinin güvenli ve ekonomik tasarımına esas teşkil edecek zemin verilerinin araziden toplanması amacıyla, tasarlanacak yapının türüne, tipine, önemine, büyüklüğüne vb. özelliklerine göre zemin etütlerinin **programlanması**, yeterli sayıda sondaj açılarak yerinde ve laboratuvar deneylerinin yapılması, deneyler sonucu elde edilen **veriler**, zemin-yapı etkileşimi göz önünde bulundurularak yapılan taşıma gücü, oturma, sıvılaşma **analizleri** ile **geoteknik değerlendirmeler ve önerilerin** yer aldığı bir çalışmalar bütünüdür.

Yapılan çalışmalar statik projeye esas teşkil edecek şekilde hazırlanır ve “**Zemin ve Temel Etüt Raporu**” olarak adlandırılır.

Zemin ortamının hangi süreçlerde nasıl oluştuğu, hangi katmanlardan meydana geldiği, bu katmanların fiziksel özelliği gibi Jeoloji Mühendisliği alanına giren bilgiler anılan “Zemin ve Temel Etüt Raporu”nun **veriler** bölümünde yer alır. Bu bağlamda Jeoloji Mühendisliği branşı Zemin Mekaniğini

destekleyen bir unsurdur. Ancak, inşaat mühendisliği uygulamaları için zemin ortamının bu kapsam ve anlayışla yorumlanması yeterli olmayıp, inşaat mühendisliği hesap yöntemleri ve anlayışıyla bağdaşan ve zeminlerin mekanik tepkisini (davranış değişimini) sayısal olarak ifade edebilen bir yöntem ile değerlendirilerek oluşturulması gerekir.

YÖK bilim dalları düzenlemesi yapılırken 2547 sayılı yasa öncesinde, üniversitelerde bulunan "Zemin Mekaniği" ve "Temel Mühendisliği" adlı iki ayrı kürsü birleştirilerek, çeşitli ülkelerdeki gelişmelere de paralel olarak "Geoteknik" Ana Bilim Dalı tanımlanmıştır.

Geoteknik mühendisliği, zeminlerin mekanik tepkilerini yük ve zamana bağlı olarak tanımlayan, bu mekanik etkileşimi içine veya üzerine yapılan yapı ile birlikte yorumlayan, sadece doğal durumda değil, yapı inşaat ve sonrasında işletme aşamasındayken zeminin bu yapı ile birlikte nasıl davranacağını analitik yöntemlerle öngören **inşaat mühendisliği disiplini**dir. Bu oluşumun doğal bir sonucu olarak, inşaat Mühendisliğinin Geoteknik uzmanlık alanında, yalnızca zemin mekaniği ile değil, bunun çok daha ötesinde temel mühendisliği problemleri ile uğraşılır. Bilindiği gibi, "Temel" yapı sisteminin bir elemanıdır ve dolayısıyla temel mühendisliği, özellikle yapı-zemin etkileşimi problemleri ile uğraşır. Bu tür problemlerle uğraşabilmek için yalnızca zeminin değil aynı zamanda yapı sisteminin de davranışını çok iyi bilmek gereklidir. Bir başka deyişle, **yapı statığı ve dinamiği ile çeşitli yapı sistemlerinin davranışlarını ve yapı sistemlerinin analiz yöntemlerini öğretmeyen programlardan mezun olmuş meslek mensuplarının bu tür problemleri sağlıklı bir biçimde çözmeleri mümkün değildir.**

Oysa, Yönetmeliğin 4. maddesinin 5. fıkrasının b bendindeki değişiklikler ile, Zemin ve Temel Etüt Raporu hazırlanması çerçevesinde yapılacak çalışmalarda, konuya dair yeterince eğitim ve uzmanlıkları bulunmayan meslek gurupları üzerinden bir görev dağılımına gidildiği görülmektedir.

Üniversitelerin Jeofizik, Jeoloji ve İnşaat Mühendisliği eğitim programları incelendiğinde, bu meslek guruplarının farklı alanlarda eğitim aldıkları açık bir şekilde görülecektir. (Bkz. Ek-1)

Dava konusu Yönetmeliğin 4 ncü maddesinin 5 nci fıkrasının(b) bendinin 1 nci alt bendinde yer alan, "taşıma gücü, oturma, sıvılaşma ve yer kaymalarının boyutları gibi zeminin fiziki özelliklerini belirleyen çalışmalar" jeofizik mühendislik eğitim programında hiçbir derste yer almamaktadır. Bunun yanı sıra "oturma" ve "taşıma gücü" kesinlikle zeminin fiziki özellikleri olmayıp, zemin üzerindeki üstyapı yükleri ile değişen kavramlardır. Jeofizik Mühendislerince yapılacağı ifade edilen taşıma gücü, oturma, sıvılaşma gibi davranış değerlendirilmesinin yapılabilmesi, ancak yapı-zemin etkileşimi kapsamında anlamlıdır, bu da zemin bilgisinin yanı sıra yapı bilgisi, mekanik ve hidrolik kuralların iyi bilinmesini ve malzeme rijitliği değişimi bilgisine sahip olunmasını gerektirir.

Zeminin taşıma gücü yapının temel alanına, zeminde meydana gelecek oturmalar ise temel tipine doğrudan bağlıdır. Zeminin sıvılaşma potansiyelinin ise üzerine yapılan yapı ile değişeceği bilinmektedir. Dolayısıyla bu olgularla ilgili mühendislik hizmeti verilebilmesi, zemin bilgisinin yanı sıra yapı bilgisi gerektirir. Oysa jeofizik mühendisliği, sismik ve elektrik yöntemlerle zemin ve kaya ortamlarının bazı fiziksel özelliklerini ölçmek üzere ihdas edilmiştir. Jeofizik Mühendisleri; Zeminin yapılardan nasıl etkileneceği, yapıyla etkileşim halindeyken gerilme-deformasyon özelliklerinin ve stabilitesinin nasıl değişip gelişeceği ile ilgili analizleri yapabilecek bilgi birikimine sahip olmayıp, bu amaç için de yetiştirilmemişlerdir.

Dava konusu Yönetmeliğin 4 ncü maddesinin 5 nci fıkrasının (b) bendinin 2 nci alt bendinde yer alan, **"Sondajlar, arazi çalışmaları, zemin ve kaya mekaniği, laboratuvar deneylerini ihtiva eden zemin-yapı etkileşiminin analizinde kullanılacak temel-zemin, zemin profili ve zemini oluşturan birimlerin fiziki ve mekanik özelliklerini konu alan çalışmalar yönünden jeoloji mühendislerince"** ibaresindeki konulardan sadece kaya mekaniği ve bununla ilgili deneyler jeoloji mühendisleri tarafından mühendislik eğitimi sırasında alınan dersler ile öğrenilmekte ve bunun dışında kalan konular **İnşaat Mühendisliği Programında ve İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı Zemin Mekaniği ve Geoteknik Mühendisliği Yüksek Lisans ve Doktora Programlarında** yoğun olarak işlenmekte ve öğretilmektedir. İnşaat mühendisliği eğitim programında kil, silt, kum ve çakıl gibi kayadan gayri her türlü zeminin özgül ağırlık, birim hacim ağırlık, boşluk oranı, izafi sıklık, kıvam limitleri, zemin sınıflaması, konsolidasyon, kesme mukavemeti, geçirimsizlik vb. tüm mekanik özellikleri, bu kavramların mühendislik hayatındaki anlamları ve uygulamaya esas formül, denklem ve hesap yöntemleriyle öğretilir. Ayrıca İnşaat mühendisliği bölümleri bünyesinde bulunan zemin mekaniği laboratuvarlarında, bu mekanik

özelliklerin hangi deneylerle belirlendiği ve bu deneylerin nasıl yapıldığı uygulamalı olarak gösterilerek, verilen eğitimler desteklenmektedir.

Bu bentte ayrıca, **zemin-yapı etkileşiminin analizinde kullanılacak temel-zemin** ifadesi yer almakta olup, İnşaat Mühendisliği programında okuyan öğrenciler, temel mühendislik bilimlerinin yanı sıra, her tür yapının(bina,yol,köprü,baraj vb.) inşaatına dair eğitimleri ile birlikte, Zemin Mühendisliği ve Temel İnşaatı derslerini alırlar. Bunun nedeni öğrencilerin her türlü yapının, zemin incelemeleri ve geoteknik incelemelerini zemin-yapı etkileşimi çerçevesinde algılayıp değerlendirmelerini sağlamaktır. Oysa, Jeoloji Mühendisliği programında mühendislik yapılarının (her türlü betonarme, çelik, ahşap ve kagir yapılar) eğitimi ile ilgili hiçbir ders bulunmamaktadır. Bu nedenle yapı özelliklerini ve yapıların zeminde oluşturacakları etkileri bilmeyen Jeoloji Mühendislerine **zemin-yapı etkileşiminin analizinde kullanılacak temel-zemin, zemin profili ve zemini oluşturan birimlerin fiziki ve mekanik özelliklerini konu alan çalışmalar** yaptırılması uygun olmamaktadır.

Yine Yönetmeliğin 4 ncü maddesinin 5 nci fıkrasının(b) bendinin 3 ncü alt bendinde yer alan, **“Zemin mekaniği, zemin dinamiği ve zemin emniyet gerilmesi hesaplaması gibi çalışmalar yönünden inşaat ve jeoloji mühendislerince”** ibaresinde yer alan, zemin dinamiği (soil dynamics) yalnızca inşaat mühendisliği bölümlerinde okutulan bir ders olup, ülkemizde bu dersi almış veya bu konuda bilgi sahibi jeoloji mühendislerinin bırakın sayısını, varlığı bile şüphelidir. Öte yandan aynı alt bentte ifade edilen **“zemin emniyet gerilmesinin hesabı”**, yalnız zemin parametrelerine değil, yapı için düşünülen temelin tipi, genişliği, derinliği ve uzunluğu ve hatta kimi hallerde beton döküm anolarının boyutlarına dahi bağlıdır. Yukarıda da belirtildiği gibi üniversite eğitimi boyunca yapı ve temel bilgisi almamış jeoloji mühendislerinin, yapısal hesaplara (statik-betonarme projeye) esas teşkil edecek zemin emniyet gerilmesini hesaplaması olanak dışıdır.

Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda, statik projeye esas teşkil edecek Zemin ve Temel Etüdü raporu düzenlenmesi konusunda bu üç mühendislik disiplininin yapabileceği hizmetlerden;

- Sismik refraksiyon, sismik refleksiyon, jeofizik rezistivite, mikrotremör, karşıt kuyu, jeofizik log alımı gibi zeminin dinamik parametrelerini belirlemeye yönelik arazi deneylerinin yapılması ve raporlanması işlerinin **jeofizik mühendislerince,**
- Genel jeoloji ve mühendislik jeolojisi (kayaçların eklem-çatlak sistemleri, tabaka doğrultu ve eğimleri, ayrışma, kıvrımlanma vb. özelliklerinin tespit edilmesi, kazı klaslarının ve kaya kazılarında şev açılarının ve gerekli şev koruma önlemlerinin belirlenmesi, tünel destek sınıflarının belirlenmesi, kayaların duyarlılığı ve geçirimsizliği gibi mekanik özelliklerinin belirlenmesi vb.) işlerinde ve kayada temel araştırma ve enjeksiyon sondajlarının açılması, karot alınması, dilatometre, basınçlı ve basınçsız su testleri ile hidrolik çatlatma gibi özel deneylerin ve kaya mekaniği laboratuvar deneylerinin yapılması ve raporlanması işlerinin **jeoloji mühendislerince,**
- Kayadan gayri zeminlerde temel araştırma sondajlarının açılması, örselenmiş ve örselenmemiş numune alınması, SPT, CPT, Presiyometre, Veyn, Plaka Yükleme gibi yerinde (in-situ) arazi deneylerinin yapılması, zemin mekaniği laboratuvar deneylerinin yapılması ve raporlanması işlerinin **inşaat ve/veya jeoloji mühendislerince,**
- Statik Projeye esas teşkil edecek **“Zemin ve Temel Etüt Raporu”** kapsamında, tasarlanacak yapının türüne, tipine, önemine, büyüklüğüne vb. özelliklerine göre zemin etütlerinin **programlanması**, sondaj ve laboratuvar çalışmaları ile elde edilen parametreler kullanılarak yapı yüklerinden gelecek gerilmeler sonucu zeminlerin gerilme-şekil değiştirme davranışlarının bulunması, (zemin klaslarının ve zemin kazılarında şev açılarının ve gerekli şev koruma önlemlerinin belirlenmesi, zeminlerin duraylılığı ve geçirimsizliği gibi mekanik özelliklerin belirlenmesi vb.) yapı yüklerine göre oturmaların (ani oturma, konsolidasyon oturması) hesaplanması, yapıların özelliklerine göre taşıma gücünün (zemin emniyet gerilmesinin) belirlenmesi, sıvılaşma, çökme, şişme, stabilize ve sızma vb. **analizlerin yapılması**; zemin iyileştirme, her türlü (derin veya yüzeysel) temel, iksa, kazı ve drenaj projelerinin hazırlanması; tünel, dolgu yapılar, istinat duvarları gibi her türlü zemin yapılarının statik ve dinamik çözümlemelerinin yapılarak tasarlanması gibi, uygulamaya ve üretime esas mühendislik hizmeti gerektiren işleri kapsayan **Geoteknik Değerlendirme** işlerinin **inşaat mühendislerince** yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

Yukarıda açıkladığımız nedenlerle, ülkemizde bilimsel temeller ışığında meslek alanlarını düzenleme konusunda belirleyici olan Yüksek Öğrenim Kurulu'nun konu hakkındaki görüşlerinin tarafımıza iletilmesi hususunda, gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Gülay ÖZDEMİR
Genel Sekreter

EK

1. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Atılım Üniversitesi ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Ege Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Niğde Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanlıklarının, Yönetmelik değişikliğine ilişkin görüşleri ve/veya İnşaat Mühendisliği ders programları,

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası'nın

Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısına İlişkin Değerlendirmesi

4734 sayılı Kamu İhale Yasası ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Yasası, 01/01/2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Geçen beş yıllık süreçte bu yasalarda pek çok kez değişiklik yapılmıştır. Değişikliklerin 14'ü doğrudan Kamu İhale Yasası'nda, 3'ü Kamu İhale Sözleşmeleri Yasası'nda yapılmış olup buna paralel olarak uygulama yönetmelikleri de çok sayıda değişikliğe uğramıştır. Bu durum gerek İdareler açısından gerekse istekliler açısından oldukça sıkıntılı bir ortam yaratmış ve uyum sorununun yaşanmasına neden olmuştur.

Bu değişiklikler sonucu, Kamu İhale Yasası'nın temel ilkeleri zedelenmiş, hırpalanmış ve deyim yerinde ise delik deşik olmuştur. Bütün bu değişikliklerle yetinmeyen iktidar partisi sözü edilen yasalarda yeni bir değişikliğe gitmiş, değişiklik tasarısı komisyondan geçmiş ve görüşülmek üzere TBMM Genel Kurulu'na gönderilmiştir. Tasarının geneline bakıldığında temel amacın **mühendis ve mimarların kazanılmış haklarının tırpanlanarak ihale sürecinin dışında bırakılmaları, kamu ihalelerinin işin ehli olmayan sermaye sahiplerine verilmesi, Kamu İhale Yasası'nın rekabet ve eşit muamele ilkelerinin ortadan kaldırılarak İdarelerin istismarına açık, ihalesiz veya göstermelik ihalelerle "adrese teslim ihale" yolunun açılması** olduğu görülmektedir.

Kamu İhale Yasası'nda yapılmak istenen değişiklikler irdelendiğinde;

1) 4734 Sayılı Kamu İhale Yasası'nın 10 ncü maddesinin 3 ncü fıkrasının son cümlesi olarak "denetim faaliyetleri nedeniyle alınacak belgeler en fazla üçte bir, yönetim faaliyetleri nedeniyle alınacak belgeler ise en fazla beşte bir oranında dikkate alınır." hükmü getirilmektedir. Bu fıkra yasada daha önce "yönetim ve denetim faaliyetleri nedeniyle alınacak belgeler en fazla beşte bir oranında dikkate alınır" şeklinde iken "ve denetim" ibaresi 15.08.2003 tarihli ve 4964 sayılı yasanın 7 nci maddesi ile madde metninden çıkartılarak denetim faaliyetleri nedeniyle alınacak belgelerin tam olarak dikkate alınması amaçlanmıştır. Yasadaki bu değişikliğe rağmen İdare, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 55 nci maddesinin (b) fıkrasında 08.06.2004 tarihinde yaptığı değişiklikle denetim faaliyetleri nedeniyle alınan belgelerin beşte bir oranında dikkate alınacağı kuralını getirmiştir. Odamızın bu değişiklik aleyhine açtığı davada Danıştay 13 ncü Dairesi yürütmenin durdurulmasına karar vermiş ve

Resmi Gazete Tarih / Sayı	Değerlendirme Oranları		
	İş Bitirme - İş Durum Belgeleri	İş Denetleme Belgeleri	İş Yönetme Belgeleri
20.11.2002 / 24942	Tam	1/5	1/10
07.03.2003 / 25041	Tam	1/5	1/10
11.09.2003 / 25226	Tam	Tam	1/10
08.06.2004 / 25486	Tam	1/5	1/10
25.11.2005 / 26004	Tam	Tam	1/10

idare tarafından 25.11.2005 tarihinde Yönetmelik değiştirilerek iş denetleme belgelerinin tam olarak değerlendirilmesi sağlanmıştır. Aşağıdaki tabloda görüleceği üzere mühendis ve mimarların aleyhine iş denetleme belgelerinin değerlendirme oranlarında sık sık yapılan değişiklikler dikkat çekmektedir. Yapılan bu değişikliklerin bazı kesimlerin haksız talep, baskı ve uğraşları nedeniyle yapıldığı düşünülmektedir. Geçmişte olduğu gibi gelecekte de aynı şekilde bazı kesimler tarafından İdareye yapılacak baskı sonucunda denetim ve yönetim faaliyetleri için yasa değişikliğinde öngörülen en fazla üçte bir ve en fazla beşte bir ibarelerindeki çok geniş ve ucu açık yetkiden faydalanmak suretiyle hazırlanacak olan yönetmeliklerle bu belgelere mühendis ve mimarlar aleyhine büyük sınırlamalar getirilebilecektir. Örneğin 1/10, 1/20 olabilecektir. Böylece bir yandan yasa tasarısı ile tırpanlanan mühendis ve mimarların kazanılmış hakları ikinci aşamada uygulama yönetmelikleri ile ikinci kez tırpanlanacaktır. Nitekim geçmişte bu deneyim yaşanmış ve iş yönetme belgeleri için mevcut yasada yer alan en fazla 1/5 oranı yönetmeliklerde 1/10 olarak değerlendirilmiştir.

Öncelikle ve muhakkak tasarıdaki en fazla üçte bir ve en fazla beşte bir ibarelerinden en fazla üçte bir ve en fazla ibareleri çıkarılarak iş denetleme belgelerinin tam, iş yönetme belgelerinin ise 1/5 oranında değerlendirilmeleri düzenlenmeli, mühendis ve mimarlara tanınan hak yasa güvencesine alınmalı ve İdarenin insiyatifinden çıkartılmalıdır.

Sözü edilen değişikliğin gerekçesinde bu şekilde bir değerlendirmenin **"daha adil bir durum"** oluşturacağı ifade edilmektedir. Bu adalet anlayışını anlamak mümkün değildir. Hala bir Yüklenici ODA'sı dahi olmayan ve her önüne gelenin yüklenici olabildiği ülkemizde işin gerçek aktörleri olan mühendisleri, mimarları devre dışı bırakmaya yönelik bu düşüncenin haklı bir nedeni yoktur. Aldığı eğitim gereği, yaptığı işi fen ve sanat kurallarına uygun yapmayı ilke edinen, yaşamını ülkesinin refahı ve imarına adanmış Mühendis ve mimarların önüne engel konulmak istenmektedir.

2) 4734 Sayılı Yasanın 20 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının sonuna ekleme yapılarak ve 1 nci fıkrasının son cümlesi ile 4 ncü fıkrasının ilk cümlesi değiştirilerek "ön yeterlik ilanında ve dökümanında belirtilmek kaydıyla; yeterlik tespit edilenler arasında dökümanda belirtilen kriterlere göre sıralanarak listeye alınan belli sayıda istekli veya yeterli bulunan isteklilerin tamamı teklif vermeye davet edilebilir."

"Yapım işleri, hizmet ve mal alım ihalelerinden işin özelliğinin uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektirmesi nedeniyle açık ihale usulünün uygulanamadığı işlerin ihalesi ile yaklaşık maliyeti eşik değerin yarısını aşan yapım işi ihaleleri bu usüle göre yaptırılabilir." hükmü getirilmiştir.

Sözü edilen değişiklik iki noktada sakıncalıdır;

a- Belli İstekliler Arasında İhale Usulü'nde (mevcut düzenlemede) ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda yeterli bulunan tüm istekliler teklif vermek için ihaleye davet olunur. Yapılan değişiklikle ise İdareler, yeterli olan tüm isteklileri davet etmeyebilecekler ve bu istekliler arasından önceden belirleyecekleri kriterlere göre belli sayıda oluşan bir liste oluşturabilecekler ve yalnızca bunları davet edebileceklerdir.

Kuşkusuz bu seçenek ihaleye katılımı azaltabilecek ve böylece Kamu İhale Yasası'nın 5 nci maddesindeki **REKABET VE EŞİTLİK İLKELERİNİ** ortadan kaldıracaktır. Kaldı ki liste oluşturmak için İdarece belirlenecek kriterler idarenin insafına, istismarına ve "adrese teslim iş"e açıktır.

b- İkinci sakıncalı nokta ise, **"Belli İstekliler Arasında İhale Usulü"**ne işin özelliği uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektirmemesine rağmen yaklaşık maliyeti eşik değerin yarısını aşan yapım işi ihalelerinin de bu usulle yaptırılabilmesinin olanaklı hale getirilmesidir. Böylece;

- İdareler yapım işleri, hizmet ve mal alım ihalelerinden işin özelliği uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektiriyorsa belli istekliler arasında ihale usulü ile ihale yapabilirler. (yaklaşık maliyeti ne olursa olsun)
- İdareler, yaklaşık maliyeti eşik değerin yarısını aşan **yapım işi** ihalelerinde de belli istekliler arasında ihale usulü ile ihale yapabilirler. Örneğin 2008 yılı için eşik değerinin yarısı 10 milyon YTL civarındadır. Bu miktarı aşan yapım işlerinin ihaleleri (işin özelliği uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektirmese dahi) bu usulle ihale yapılabilecektir.
- İdareler yeterli olan tüm isteklileri ihaleye davet etmek zorunda değildir. Belirleyecekleri kriter-

lere göre bunlar arasında belli sayıda istekli davet edebilirler. Daha önce de vurgulandığı üzere bu husus İdarelerin takdirine bağlıdır.

3) 4734 Sayılı Yasa'nın 53 ncü maddesinin (j) fıkrasının 2 nci bendi değiştirilerek "İtirazen şikayette bulunanlardan alınacak; mal ve hizmet alımı ihalelerinde yaklaşık maliyeti; eşik değerin yarısına kadar olanlarda bin Yeni Türk Lirası,, bu değeri aşanlarda onbin Yeni Türk Lirası." hükmü getirilmiştir.

İtirazen şikayette bulunan isteklilerden alınacak başvuru ücretinin eşik değer ile ilişkilendirilmesi ortaya astronomik rakamların çıkmasına neden olmuştur. Bu ücret 1.000 YTL ile 10.000 YTL arasında değişmektedir. Oysa, mevcut düzenlemede bu bedel 2008 yılı için 301 YTL'dir. İtirazen şikayet yoluna başvurulmasını ENGELLEYİCİ nitelikteki bu miktarlar çok yüksek olup, makul ölçülere indirilmesi gerekmektedir.

4) 4734 Sayılı Yasa'nın 62 nci (h) bendi değiştirilerek "mühendis veya mimarların, aldıkları lisans eğitime uygun yapım işi ihalelerine başvurularında, toplam süresi onbeş yılı geçmemek kaydıyla mezu-niyetlerinden sonra geçen her yıl, yüzyirmiikibinüçyüzseksenyediyeni Yeni Türk Lirası olarak hesaplanmak üzere 10 ncu madde kapsamındaki benzer iş deneyimi olarak dikkate alınır." hükmü getirilmiştir.

Mühendislik ve mimarların diplomaları; iş deneyimi, benzer iş kabul edilerek kamu ihalelerinde kısmen olumlu bir yola girilmişken tasarı ile bu durum on beş yıl ile sınırlandırılmak istenmektedir. Bu süre mühendis ve mimarların kazanılmış haklarına kısıtlama getirmekte ve rekabet ilkesini zedelemektedir.

5) 4734 Sayılı Yasa'nın Ek-2 maddesi değiştirilerek çerçeve anlaşmalar yoluyla İdareler sürekli biçimde ihtiyaç duydukları mal ve hizmet alımları ile YAPIM İŞLERİNİN her defasında ihale yapmak yerine çerçeve anlaşmaya taraf olan istekli ve isteklilerden temin etmelerine imkan sağlama yolu açılmaktadır.

Yasa'nın halen yürürlükte olan hükmüne göre çerçeve anlaşmalar sağlık hizmeti sunan idarelerin sürekli biçimde ihtiyaç duydukları mal ve hizmet alımları için uygulanabilen bir yöntemdir. Yeni düzenleme ile çerçeve anlaşmanın kapsamı genişletilmiş ve yalnızca sağlık hizmeti sunan İdarelerce başvuru bu yöntem, bütün İdareleri kapsar hale getirilmiştir. Ve yalnızca mal ve hizmet alımları ile sınırlı olan bu anlaşma bu kez "**yapım işlerini**" de kapsamı içine almaktadır.

Sözü edilen anlaşma, sürekli biçimde gereksinim duyulan mal ve hizmet alımları için uygulanırken, yapım işlerinin de bu anlaşma kapsamına alınması düşündürücüdür.

Zira, çerçeve anlaşma, ihale yasasının temel ilkeleri göz önünde tutulduğunda zorunlu olmadıkça başvurulabilecek bir yöntem değildir. İstisnai bir durumdur. Kaldı ki, 4734 sayılı yasanın **21. maddesini** oluşturan pazarlık usulünün "**doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya idare tarafından önceden öngörülmemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalelerin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması**" halinde başvuru bir ihale yöntemi olduğu hususu unutulmamalıdır.

Pazarlık yönteminin sağlık hizmetleri için yeterli olmadığı, mal veya hizmet alımında gecikmelere neden olduğu düşünülüyorsa, bu İdareler için çerçeve anlaşmanın başvurulabilecek bir yöntem olduğu söylenebilir. Kaldı ki zaten bu düzenleme de yukarıda değinildiği üzere mevcuttur.

Ancak bu yeni düzenlemenin yapım işlerini de içine alacak şekilde tüm İdareler için başvurulacak bir yol olarak kaleme alınması, ihale yasasının rekabet ilkesi ile eşit muamele ilkesini ihlal edici niteliktedir. Örneğin, **çerçeve anlaşmanın bir istekli ile de yapılabilir olması**, istekli sayısının üçten az olmamak üzere İdarece belirleneceği, koşulları sağlayan üç isteklinin bulunmaması halinde iki istekli ile de çerçeve anlaşma yapılabilmesi hususu rekabet ilkesinin gözardı edildiğinin açık bir delilidir. Kaldı ki sağlık hizmeti sunan İdareler için mevcut düzenlemede bile istekli sayısının yirmibeş olabileceği öngörülmektedir. Çerçeve anlaşmanın süresinin 48 ay (4 yıl) olabileceği hususu da dikkate alındığında, bu yöntem; rekabet ve eşitlikten yoksun, istismara açık, İdarenin işi dilediğine verebilme olanağına sahip bir yol oluşturmaktadır.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası'nın

5812 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Bazı Hükümlerinin Anayasaya Aykırılığına İlişkin Değerlendirmesi

1) 5812 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 27. maddesi ile,

4734 sayılı Kanunun ek 2. maddesi 1. fıkrası, “İdareler ihtiyaç duydukları mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin olarak açık ihale veya belli istekliler arasında ihale usulünü uygulamak kaydıyla çerçeve anlaşmalar yapabilir.”

3. fıkrası, “Teminat alınmasına ilişkin hükümler hariç olmak üzere, ihalelerin sözleşmeye bağlanması hakkında bu Kanunda yer alan hükümler çerçevesinde, süresi kırksekiz ayı geçmemek üzere çerçeve anlaşma imzalanır ve sonuçlar Kamu İhale Bülteninde ilan edilir.”

4. fıkrası, “Çerçeve anlaşmalar, koşulların tamamının baştan belirlendiği hallerde, bir istekli ile de yapılabilir. Birden fazla istekli ile yapılacak çerçeve anlaşmalarda istenilen şartları karşılayan yeterli sayıda teklif sunulması kaydıyla çerçeve anlaşmaya taraf olacak istekli sayısı üçten az olmamak üzere ihale dokümanında belirtilir. Çerçeve anlaşmaların bir istekli ile yapıldığı haller hariç, yapılan değerlendirme sonucunda teklifleri geçerli kabul edilen istekliler, ekonomik açıdan en avantajlı tekliften başlanmak suretiyle sıralanarak listeye alınır. Çerçeve anlaşmaya taraf olan istekli sayısının üçün altına inmesi halinde, mevcut çerçeve anlaşmanın sona erdiği taraflara bildirilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu madde ile 4734 Sayılı Kamu İhale Yasasına 5680 sayılı yasa ile 07.06.2007 tarihinde ilave edilen ve **yalnızca sağlık hizmeti sunan idarelerin sürekli biçimde gereksinim duydukları** mal veya hizmet alımlarına ilişkin **çerçeve anlaşma** yapılmasına olanak sağlayan Ek 2.maddenin kapsamı, “**yapım işlerini**” de içine alacak şekilde genişletilmiştir.

Söz konusu anlaşma, sürekli biçimde gereksinim duyulan mal ve hizmet alımları için düşünülmeye rağmen, yapım işlerini de içine alması düşündürücüdür.

Zira, çerçeve anlaşma, ihale yasasının temel ilkeleri göz önünde tutulduğunda zorunlu olmadıkça başvurulabilecek bir yöntem değildir. İstisnai bir durumdur. Kaldı ki, 4734 sayılı yasanın **21. maddesini** oluşturan pazarlık usulünün “**doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya idare tarafından önceden öngörülmeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalelerin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması**” halinde başvurulacak bir ihale yöntemi olduğu hususu unutulmamalıdır.

Ancak pazarlık yönteminin sağlık hizmetleri için yeterli olmadığı, mal veya hizmet alımında gecikmelere neden olduğu savlanıyorsa, bu idareler için başvurulabilecek bir yöntem olduğu söylenebilir. Kaldı ki bu düzenleme de, yukarıda değinildiği üzere mevcuttur.

Yeni düzenlemenin yapım işlerini de içine alacak şekilde tüm idareler için başvurulacak bir yol olarak

kaleme alınması, ihale yasasının rekabet ilkesi ile eşit muamele ilkesini ihlal edici niteliktedir. Çerçeve anlaşmanın bir istekli ile de yapılabilir olması, rekabet ilkesinin gözardı edildiğinin açık bir kanıtıdır. Kaldı ki sağlık hizmeti sunan idareler için mevcut düzenlemede bile istekli sayısının yirmibeş olabileceği öngörülmektedir. Çerçeve anlaşmanın süresinin 48 ay (4 yıl) olabileceği hususu da nazara alındığında, bu maddenin rekabet ve eşitlikten yoksun, istismara açık, idareye işi dilediğine verebilme şansı tanıyan hükümler içerdiği açıktır.

Anılan düzenleme;

Anayasa'nın "Piyasaların denetimi ve dış ticaretin düzenlenmesi" başlığı altında yer alan 167. maddesi "Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiilî veya anlaşma sonucu doğacak **tekelleşme ve kartelleşmeyi önler.**

Dış ticaretin ülke ekonomisinin yararına olmak üzere düzenlenmesi amacıyla ithalat, ihracat ve diğer dış ticaret işlemleri üzerine vergi ve benzeri yükümlülükler dışında ek malî yükümlülükler koymaya ve bunları kaldırmaya kanunla Bakanlar Kuruluna yetki verilebilir."

Hükmü ile çelişmekte olup, iptali gerekmektedir.

2) 5812 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 20. maddesi ile,

4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin (j) fıkrasının (2) numaralı bendi, "*Mal ve hizmet alımı ihalelerinde; yaklaşık maliyeti beşyüz bin Yeni Türk Lirasına kadar olanlarda bin Yeni Türk Lirası, beşyüz bin ile bir milyon Yeni Türk Lirası arasında olanlarda iki bin Yeni Türk Lirası, bir milyon Yeni Türk Lirası ve üzerinde olanlarda üç bin Yeni Türk Lirası, yapım işi ihalelerinde yaklaşık maliyeti bir milyon Yeni Türk Lirasına kadar olanlarda bin Yeni Türk Lirası, bir milyon ile on milyon Yeni Türk Lirasına kadar olanlarda iki bin Yeni Türk Lirası, on milyon ile yirmi milyon Yeni Türk Lirası arasında olanlarda üç bin Yeni Türk Lirası, yirmi milyon Yeni Türk Lirası ve üzerinde olanlarda dört bin Yeni Türk Lirası tutarındaki itirazın şikayet başvuru bedeli.*" alınacağını hükme bağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

Kamu İhale Kurumu gelirleri arasında sayılan, itirazın şikayette bulunan isteklilerden alınacak başvuru ücretinin ihale yaklaşık maliyeti ile ilişkilendirilmesi bu hakkı kullanılamaz hale getiren yüksek başvuru bedellerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu ücret 1.000 YTL ile 4.000 YTL arasında değişmektedir. Eski düzenlemede bu bedel 2008 yılı için 301 YTL'dir.

Bu ücretlerin **ihale yaklaşık maliyeti ile ilişkilendirilmesi** itirazın şikayet yoluna başvurulmasını engellemektedir.

Anılan düzenleme;

Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlığı altında yer alan 36. maddesi "Değişik: 3.10.2001-470-9/14 md.) Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz."

Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin korunması" başlığı altında yer alan 40. maddesi "Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.

(Ek: 3.10.2001-4709/16 md.) Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.

Kişinin, resmî görevliler tarafından vâki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır."

Hükümlerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

3)

a.) 5812 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 20. maddesi ile,

4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin (b) fıkrasının (9) numaralı bendinden sonra gelen parag-

raf yürürlükten kaldırılmış olup, kaldırılan paragrafta, “Kurum gerekli gördüğü taktirde, bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine aykırılık bulunduğuna ilişkin iddiaları da inceler ve sonuçlandırır” ifadesi bulunmaktadır.

4734 sayılı yasanın 53.maddesinin gerekçesi,

“ihale mevzuatına uyum sağlamak üzere, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip bir kurum kurulması gereği ortaya çıkmıştır.

Bu nedenle uluslararası örneklere paralel olarak; ihalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içinde idarece yapılan işlemlerde mevzuata aykırılık bulunduğuna ilişkin şikayetleri incelemek ve sonuçlandırmak, bütün ihale mevzuatını hazırlamak ve uygulamayı yönlendirmek, kamu ve özel sektöre eğitim vermek.....” olarak açıklanmaktadır.

Yapılan bu değişiklik ile Kamu İhale Kurumu gerçek işlevinden uzaklaştırılmakta ve kurumun **kamu yararını gözetmek** adına önemli bir görevi elinden alınmaktadır.

b.) 5812 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 21. maddesi ile,

4734 sayılı Kanunun 54 üncü maddesi “*İhale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday veya istekli ile istekli olabilecekler, bu Kanunda belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla şikayet ve itirazın şikayet başvurusunda bulunabilirler.*” şeklinde değiştirilmiştir.

c.) 5812 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 23. maddesi ile,

4734 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinin 1. ve 2. fıkrası, “*İdareye şikayet başvurusunda bulunan veya idarece alınan kararı uygun bulmayan aday, istekli veya istekli olabilecekler tarafından 55 inci maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen hallerde ve sürede, sözleşme imzalanmadan önce itirazın şikayet başvurusunda bulunulabilir. İhalenin iptaline ilişkin işlem ve kararlardan, sadece şikayet ve itirazın şikayet üzerine alınanlar itirazın şikayete konu edilebilir ve bu kararlara karşı beş gün içinde doğrudan Kuruma başvuruda bulunulabilir.*

Kurum itirazın şikayet başvurularını başvuru sahibinin iddiaları ile idarenin şikayet üzerine aldığı kararda belirlenen hususlar ve itiraz edilen işlemler bakımından eşit muamele ilkesinin ihlal edilip edilmediği açılarından inceler. İdare tarafından şikayet veya itirazın şikayet üzerine alınan ihalenin iptal edilmesi işlemine karşı yapılacak itirazın şikayet başvuruları ise idarenin iptal gerekçeleriyle sınırlı incelenir.” şeklinde düzenlenmiştir.

5812 Sayılı Yasa’nın 21. ve 23. maddesi ile yapılan bu düzenlemeler ile, mevcut durumda, Kamu İhale Kurumunun kamu ihaleleri üzerinde yürüttüğü inceleme görevi, sadece aday yada isteklilerin şikayet ettikleri ihalelerle sınırlanmış ve söz konusu ihalelerde aday yada istekli olmayan başta kamu olmak üzere uygulama süreçlerinden etkilenen tüm kişi, kurum ve kuruluşların şikayet hakkı hukuken kısıtlanmıştır.

Kurumun re’sen harekete geçmesini hukuken engellemeye ek olarak **“başvuru sahibinin iddiaları ile idarenin şikayet başvurusu üzerine aldığı kararda belirtilen hususlarla sınırlı olarak inceleyerek sonuçlandırmak”** gibi Kamu İhale Kurulunun görev alanını daha da daraltıp kamu yararından bütünüyle koparan bir diğer kısıtlamanın yanı sıra, şikayetin şekil ve usul kurallarına bağlanması, aday ve isteklilerin şikayet hakkını kullanırken ödedikleri bedelin bu hakkın kullanılmasını engelleyecek derecede yükseltilmesi, kamu ihalelerinin şikayet üzerine incelenmesi görevini büsbütün göstermelik bir hale getirecektir.

Kamu ihaleleri ile ilgili olarak, ihale yönlendirmeleri, rüşvet iddiaları vb. şaibeli uygulamalar belleğimizde tazeliğini korumakta iken, Kamu İhale Kurumu’nun **re’sen** araştırma yapma yetkisinin elinden alınması, önümüzdeki döneme daha karamsar bakmamıza neden olmaktadır.

İtirazın şikayetin, mahkemelerde dava açılması öncesinde kullanılması zorunlu bir başvuru yolu olduğu hususu göz önüne alındığında, Kamu İhale Kurumunun görev alanına getirilen bu sınırlamaya eşlik eden kısıt ile caydırıcılığın gerçek mahiyeti ortaya çıkmakta; Kamu İhale Kurumunun görev alanı üzerinden bağımsız mahkemelerin yetki alanı kısıtlanmaktadır.

Anayasa'nın "Piyasaların denetimi ve dış ticaretin düzenlenmesi" başlığı altında yer alan 167. maddesine göre, "Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiilî veya anlaşma sonucu doğacak **tekelleşme ve kartelleşmeyi önler.**

Dış ticaretin ülke ekonomisinin yararına olmak üzere düzenlenmesi amacıyla ithalat, ihracat ve diğer dış ticaret işlemleri üzerine vergi ve benzeri yükümlülükler dışında ek malî yükümlülükler koymaya ve bunları kaldırmaya kanunla Bakanlar Kuruluna yetki verilebilir."

Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlığı altında yer alan 36. maddesi gereği, "Değişik: 3.10.2001-4709/14 md.) Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz."

İdare lehine ve sebepsiz olarak yargı yerlerinin yetkilerini sınırlayan bu düzenleme, hukuk devleti, kuvvetler ayrımı, eşitlik ve hak arama özgürlüğüne aykırıdır.

Öte yandan bu düzenleme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin adil yargılanmayı düzenleyen 6. maddesine de aykırı olup, Anayasanın 90. maddesinin son fıkrası uyarınca, usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmalara uymak bir zorunluluktur. Bu nedenlerle iptali gerekmektedir.

4.) 5812 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 6. maddesi ile,

a.) 4734 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrasının sonuna *"Ön yeterlik ilanında ve dokümanında belirtilmek kaydıyla; yeterlikleri tespit edilenler arasından dokümanda belirtilen kriterlere göre sıralanarak listeye alınan belli sayıda istekli veya yeterli bulunan isteklilerin tamamı teklif vermeye davet edilebilir."* ifadesi eklenmiştir.

Sözü edilen değişiklik iki noktada sakıncalıdır, tehlikelidir;

Yasa'nın eski halinde, belli istekliler Arasında İhale Usulü'nde ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda yeterli bulunan tüm istekliler teklif vermek için ihaleye davet edilirken, yapılan değişiklik ile, idareler yeterli olan tüm isteklileri davet etmeyebilecekler ve bu istekliler arasından önceden belirleyecekleri kriterlere göre belli sayıda oluşan bir liste oluşturabilecekler ve yalnızca bunları davet edebileceklerdir.

Yeni düzenleme, ihaleye katılımı azaltmaya ve böylece rekabet ilkesini ortadan kaldırmaya adaydır. Zira, liste oluşturmak için idarece belirlenecek kriterler idarenin insafına, istismarına ve adrese teslim iş'e açıktır.

b.) 4734 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi, *"Yapım işleri, hizmet ve mal alım ihalelerinden işin özelliğinin uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektirmesi nedeniyle açık ihale usulünün uygulanmadığı işlerin ihalesi ile yaklaşık maliyeti eşik değerini aşan yapım işi ihaleleri bu usule göre yaptırılabilir."* şeklinde değiştirilmiştir.

Oldukça sakıncalı ve tehlikeli bu düzenleme ise, işin özelliği uzmanlık ve/veya ileri teknoloji **gerektirmemesine rağmen** yaklaşık maliyeti eşik değerin yarısını aşan yapım işi ihalelerini de **"Belli İstekliler Arasında İhale Usulü"** kapsamına almaktadır.

Bu düzenleme ile;

- İdareler, **yaklaşık maliyeti ne olursa olsun**, yapım işleri, hizmet ve mal alım ihalelerinden işin özelliği uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektiriyorsa belli istekliler arasında ihale usulü ile ihale yapabilirler.
- İdareler, **yaklaşık maliyeti eşik değerin yarısını aşan yapım işi** ihalelerinde de belli istekliler arasında ihale usulü ile ihale yapabilirler.

Anılan düzenlemeler;

Anayasa'nın "Piyasaların denetimi ve dış ticaretin düzenlenmesi" başlığı altında yer alan 167. maddesi "Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiilî veya anlaşma sonucu doğacak **tekelleşme ve kartelleşmeyi önler.**

Dış ticaretin ülke ekonomisinin yararına olmak üzere düzenlenmesi amacıyla ithalat, ihracat ve diğer dış ticaret işlemleri üzerine vergi ve benzeri yükümlülükler dışında ek malî yükümlülükler koymaya ve bunları kaldırmaya kanunla Bakanlar Kuruluna yetki verilebilir.”

Hükümlerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

5) 5812 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 3. maddesi ile,

4734 sayılı Kanunun 10.maddesinin; 3. fıkrasının son cümlesi, *“Denetim faaliyetleri nedeniyle alınacak belgeler ilk beş yıl en fazla beşte bir oranında, daha sonraki yıllarda gerçek kişiler ile tüzel kişilerin en az beş yıldır yarısından fazla hissesine sahip olan mühendis ve mimarların iş denetleme nedeniyle alacakları belgeler tam olarak, yönetim faaliyetleri nedeniyle alınacak belgeler en fazla beşte bir oranında dikkate alınır.”* şeklinde değiştirilmiştir.

Hala bir Meslek Odası dahi olmayan, deneyim ve nitelikleri herhangi bir kriter ile belirlenmemiş yüklenicilerin(müteahhit) iş bitirme belgeleri tam olarak değerlendirmeye alınırken, işin gerçek aktörleri olan, yapım ve yapımla ilgili hizmet işlerinde denetim faaliyetlerinde bulunan mühendislerin, bu faaliyetleri nedeni ile sahip oldukları iş denetleme belgelerinin, ilk beş yıl için en fazla beşte bir oranında değerlendirilmesi, yönetim faaliyetleri nedeniyle alınacak belgelerin ise en fazla beşte bir oranında dikkate alınması, ihale başvurularında **fırsat eşitliği** ilkesini ortadan kaldırmaktadır.

Yasa hükmünde ifade edilen **“en fazla”** beşte bir oranı istismara açıktır. Zira, uygulama yönetmelikleri ile bu oranlar; 1/10, 1/20 olabilmektedir. Nitekim geçmişte bu deneyim yaşanmış ve iş yönetme belgeleri için yasada yer alan en fazla 1/5 oranı yönetmeliklerde 1/10 olarak değerlendirilmiştir.

Anılan düzenleme;

Anayasa’nın “Çalışma ve sözleşme hürriyeti” başlığı altında yer alan 48. maddesi “Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir. Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır.” denilmekte olup,yapılan düzenleme; **çalışma hak ve özgürlüğünün ölçülülük ilkesinin sınırlandırılmasına yol açacak niteliktedir.** Dolayısıyla iptali gerekmektedir.

Öte yandan 5812 sayılı Yasa’nın yukarıda değinilen maddeleri Anayasa’nın “Genel Esaslar” bölümünde yer alan 2, 5, 10, 11. maddeleri ile “Temel Hak ve Ödevler” bölümünde yer alan 12. maddesine de aykırı bulunmaktadır. Bu nedenlerden dolayı 5812 sayılı Yasa’nın iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvurulması zorunludur.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası'nın

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği ve Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği Hakkında Değerlendirmesi

1. Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 38 nci maddesinin 1 nci fıkrasının (a) bendinde;

"MADDE 38- (1) İhalelerde aday veya isteklilerden;

a) Gerçek kişi olması halinde, kayıtlı olduğu ticaret ve/veya sanayi odasından ya da **esnaf ve sânatkar odasından**, ilk ilan veya davet tarihinin ya da ihale veya son başvuru tarihinin içinde bulunduğu yılda alınmış, odaya kayıtlı olduğunu gösterir belgenin" denilmektedir.

Bu bendin değişiklikten önceki hali, **"ilgisine göre Ticaret ve/veya Sanayi Odasına veya ilgili Meslek Odasına kayıtlı olduğunu gösterir belgenin"** şeklindedir. Değişiklikle, **Meslek Odası** yerine **esnaf ve sânatkar odası** getirilmiştir. Bu düzenleme 4734 sayılı Kamu İhale Yasası'na ve 6235 sayılı TMMOB Yasası'na aykırıdır. Çünkü;

- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 10 ncu maddesinin 1 nci fıkrasının (b) bendinin 1 nci alt bendinde **"İsteklinin, mevzuatı gereği ilgili odaya kayıtlı olarak faaliyette bulunduğunu ve teklif vermeye yasal yetkili olduğunu kanıtlayan belgeler"**
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 10 ncu maddesinin 2 nci fıkrasının (g) bendinde **"ihale tarihi itibarıyla mevzuatı gereği kayıtlı olduğu Oda tarafından mesleki faaliyetten men edilmiş olan"** ifadeleri yer almaktadır.

Anılan hükümlerde geçen **mevzuat**, 6235 sayılı TMMOB kanununun 33 ncü maddesi ile düzenlenmiş olup, **"Türkiye'de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve mesleki tedrisat yapabilmeleri için ihtisasına uygun bir odaya kaydolmak ve azalık vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedirler."** şeklindedir. Dolayısıyla, mühendis ve mimarların 4734 sayılı yasa kapsamındaki ihalelere girebilmelerinde aranacak belgenin, **ilgili meslek odasından alınan Oda Kayıt Belgesi** olması gerekmektedir.

2. Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 40 ncı maddesinin 4 ncü fıkrasında;

(4) **"Bu personelde aranacak ve mezuniyet tarihinden itibaren dikkate alınacak asgari mesleki deneyim süresi en fazla beş yıl olarak öngörülebilir. Bu personelin deneyim süresi mezuniyete ilişkin belgeyle; aday veya isteklinin bünyesinde bulunduğu hususu ise, ilgili adına prim ödendiğini gösteren sosyal güvenlik kurumu onaylı belgeler ile tevsik edilir."** denilmektedir.

Bu fıkranın değişiklikten önceki hali **"..Özel sektörde geçen deneyim süresi ilgili meslek odası kayıt süresini gösteren belgeyle, kamuda geçen deneyim süresi hizmet çizelgesi ve/veya meslek odası üye kayıt belgesiyle; isteklinin bünyesinde bulunuyor olduğu hususu ise, ilgili adına prim ödendiğini veya ilgilinin işe alındığını gösteren sosyal güvenlik kurumu onaylı belgeler ile tevsik edilir."**

Bu fıkra söz edilen personel, mühendis ve mimarlardan oluşan anahtar teknik personeldir. Mühendis veya mimarların mezuniyetine ilişkin belge, mesleki deneyimlerinin tevsiki için yeterli olmayıp, bu kişiler 6235 sayılı TMMOB Yasası'nın 33 ncü maddesi uyarınca mesleğini icra edebilmek için ilgili meslek odasına kaydolmak ve üyelik vasfını korumak zorundadır. Bu nedenle mühendis ve

mimarların **özel sektörde geçen deneyim süresi ilgili meslek odası kayıt süresini gösteren belgeyle** belirlenir.

Nitekim, Yükseköğretim Genel Kurulu'nda 03.06.2005 tarihinde alınan kararla "Avrupa Birliği uyum çalışmaları ile gelişmiş ülkelerde düzenlenen diplomalara paralellik sağlamak amacıyla diplomalara unvan yazılmamasına, sadece mezun olunan programın adının yazılmasına" karar verilmiştir. Bu karar doğrultusunda 08.06.2005 tarihli bir yazı ile de;

"2547 sayılı Kanun'un 2880 sayılı Kanun'la değişik 43/b maddesi uyarınca, 2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere diplomalara unvan yazılmaması, öğretim görülen programın adının ve derecesinin belirtilmesinin uygun görüldüğü" belirtilmiştir. Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere, mezuniyet belgesi mesleki deneyimin tevsiki bir yana mesleki unvan dahi kazandırmamaktadır.

3. Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 48 nci maddesinin 6 ncı fıkrasının (b) bendinde;

b) "Gerçek kişilerce denetim faaliyetleri nedeniyle alınan iş denetleme belgesi tutarları; gerçek kişinin ilgisine göre ticaret ve/veya sanayi odasına veya **esnaf ve sânatkar** odasına kaydedildiği tarihten itibaren ilk beş yıl beşte bir oranında, daha sonraki yıllarda tam olarak," denilmektedir.

Oysa, 4734 sayılı Kamu İhale Yasası'nın 10 ncu maddesinin 3 ncü fıkrası ve dava konusu Yönetmeliğin 47 nci maddesi gereğince iş denetleme belgeleri, **münhasıran** mühendis ve mimarlara verilen belgelerdir. Mühendis ve mimarların kaydolması gereken oda da, **ilgili meslek odasıdır**. Dolayısıyla **Esnaf ve Sânatkar Odası** şeklindeki düzenleme yasaya aykırıdır.

4. Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 37 nci maddesinin 1 nci fıkrasının (a) bendinde;

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

"Teknik Yeteneğe İlişkin Belgeler

Madde 0037: Aday veya isteklinin mesleki faaliyetini sürdürdüğünü ve teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler

(1) İhalelerde aday ve isteklilerden;

a. Gerçek kişi olması halinde, kayıtlı olduğu ilgili meslek odasından ya da ticaret ve/veya sanayi odasından, ilk ilan tarihinin veya ihale veya son başvuru tarihinin içinde bulunduğu yılda alınmış, **odaya kayıtlı olduğunu gösterir belgenin**," denmektedir.

Bu maddede ihaleye katılacak aday veya isteklinin halen mesleki faaliyetini sürdürdüğüne ilişkin belge talep edilmektedir. Dava konusu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin 2 ncı fıkrasında;

"Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde belirtilen yapımla ilgili hizmet işlerinin tamamı danışmanlık hizmetlerinin kapsamında olup, bu işler aşağıda sayılmıştır:

a. İmar planlarının hazırlanması.

b. Planlama, fizibilite ve yapılabirlik etüdları.

c. Yapımla ilgili sondaj -zemin etüdları.

ç. Topoğrafya çalışmaları ve harita işleri (sayısal kadastral harita hizmetleri hariç).

d. Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporu hazırlanması.

e. Yapımla ilgili mühendislik ve mimarlık tasarım hizmetleri.

f. Yapımla ilgili mühendislik ve mimarlık tasarım kontrollüğü.

g. Yapım işi kontrollüğü ve yapı denetimi.

ğ. Yapım işi ihalesine ilişkin teknik şartname hazırlanması." demek suretiyle yapımla ilgili hizmet işlerinin tamamının danışmanlık hizmetlerinin kapsamında olduğu belirtilmiş ve tek tek sayılmıştır. Bu işlerin tamamı mühendislik ve mimarlık hizmetidir. Mimar ve mühendislerin mesleki faaliyetlerini sürdürüp sürdürmedikleri ise oda kayıt belgesi ile değil, mevzuata aykırı uygulama sebebiyle,

sürelili veya süresiz olarak mesleki faaliyet haklarının kısıtlanıp kısıtlanmadığını belirlemek üzere, ilgili meslek odasınınca düzenlenen, işin adının da yazılı olduğu **sicil durum belgesi** ile tevsik edilir. (Örnek: Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği, madde:57)

5. Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 39 ncu maddesinin 3 nci fıkrasında;

“(3) Bu personelin deneyim süresi mezuniyete ilişkin belgeyle; aday veya isteklinin bünyesinde bulunduğu hususu ise, ilgili adına prim ödendiğini gösteren sosyal güvenlik kurumu onaylı belgeler ile tevsik edilir.” denmektedir. Bu fıkra da sözü edilen personel de mühendis ve mimarlardan oluşan anahtar teknik personeldir. Dolayısıyla yukarıda 2 nci maddede belirtilen iptal gerekçesi bu madde için de geçerlidir.

6. Yukarıda iptali istenen düzenlemelerde Kamu İhale Kurumu, ihalelere katılacak olan mimar ve mühendisleri tacir olarak değerlendirmekte ve Anayasa'nın 135 nci maddesi ile 6235 sayılı TMMOB Yasası'nın 2 nci maddesinin Meslek Odalarına verdiği görevleri görmezden gelmektedir.

Ayrıca, anılan düzenlemeler, 4734 sayılı Kamu İhale Yasası'nın 10 ncu maddesinin 2 nci fıkrasının (g) bendindeki *“ihale tarihi itibarıyla mevzuatı gereği kayıtlı olduğu Oda tarafından mesleki faaliyetten men edilmiş olan”*, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 52 nci maddesinin 1 nci fıkrasının (f) bendindeki *“ihale tarihi itibarıyla, mevzuatı gereği kayıtlı olduğu Oda tarafından mesleki faaliyetten men edilmiş olan”* ve Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 51 nci maddesinin 1 nci fıkrasının (f) bendindeki *“ihale tarihi itibarıyla kayıtlı olduğu Oda tarafından mesleki faaliyetten men edilmiş olan aday ve istekliler ihale dışı bırakılırlar.”* şeklindeki düzenlemelerle de çelişmektedir.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası'nın

Su Yapı Denetim Hizmetleri Yönetmeliğine İlişkin Değerlendirmesi

1) Yönetmeliğin dayanağı olarak 6200 Sayılı Yasanın 2. maddesi gösterilmiştir. Oysa 6200 Sayılı Yasanın 2. maddesinin 1. fıkrasının (I) bendinde “ Hükümet daireleriyle Hükümete bağlı müesseseler ve diğer hükmi ve hakiki şahıslar tarafından yapılıp amme menfaati bulunan ve Umum Müdürlüğün vazifesi ile ilgili işlere **ait proje ve keşif evrakını tetkik ve tasdik etmek, inşaatın yapılmasının proje ve fenni icaplara uygunluğunu murakabe etmek** ve bu işlerin etüd ve projelerini uygun gördüğü bir ücret mukabilinde yapmak veya yaptırmak” denilmekte olup; Yönetmelikle yetkili denetim firmaları verilmek istenen görev **münhasıran** DSİ'nin görevidir. Yönetmelikte, yasayla verilmiş görevin bir başka yapıya devredilmesi söz konusudur. (Danıştay 13. Dairesi'nin 22.05.2009 tarih ve 2007/4056 E.-2009/5656 K. sayılı kararı.)

2) Amaç maddesinde “Bu Yönetmeliğin amacı, gerçek veya tüzel kişiler tarafından, **yeraltı ve yerüstü sularından faydalanmak ve bunların zararlarını önlemek amacıyla yapılacak her türlü su yapılarının inşası** esnasında yatırımların hızlandırılması, taşkın, deprem gibi doğal felaketlerden sonra meydana gelebilecek ülke kaynaklarının israfının önlenmesi, çevre ile uyumlu uygulama projelerinin ve yapım aşamasındaki teknik denetimlerinin yapılması ve bu denetimi yapacak firmalara verilecek izin belgeleri ile çalıştıracakları yetkili elemanların niteliklerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir” denilmekte olup, Yer altı ve yer üstü, her türlü su yapılarının inşasının denetimi vurgulanmaktadır.

Oysa, DSİ Genel Müdürlüğü'nün görev yetkileri 6200 Sayılı Devlet su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri hakkında Kanun'un 2 nci maddesinde tanımlanmış alanlarla sınırlıdır. Yönetmeliğin amaç maddesi ile bu görev ve yetkiler genişletilmiştir.

“Her Türlü su yapısı” kavramı ile farklı kamu kurum ve kuruluşlarının denetimi altında olan su yapıları kapsama dahil edilmiştir.

3) Yönetmelik hazırlanırken 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği dikkate alınmaya çalışılmıştır.

Ancak;

a) Yönetmeliğin 4. maddesinin (b) bendinde Denetçi Mühendisin tanımı Denetim Mühendisi olarak yapılmış olup, uygulamada böyle bir unvan olmadığından yeterli değildir.

b) Tanımlarda yer alan “Kilit Personel”, Denetçi Mühendis ve Kontrol Elemanları Mühendislerin meslek odaları ile bağlantıları kurulmamıştır. (Sicillerin tutulması, mesleki kısıtlılık halleri vb.)

c) Yönetmeliğin “Tanımlar” maddesinde Kilit Personelin tanımı yapılmış olmakla birlikte, diğer bölümlerinde görev yetki ve sorumlulukları belirtilmemiştir. Öte yandan Kilit personel, Denetçi Mühendis, Kontrol Elemanı ve Yardımcı Kontrol Elemanlarının denetleyebilecekleri işin sınırları belirtilmemiştir. (aynı anda birden farklı bölgede denetim görevi üstlenip üstlenemeyeceği, denetleyebileceği işin adet ya da alan üzerinden miktarı vb.)

d) Yetkili denetim firmalarının denetleyebileceği işin sınırları (aynı anda birden farklı bölgede denetim görevi üstlenip üstlenilemeyeceği, denetleyebileceği işin adet ya da alan üzerinden miktarı vb.) ve denetledikleri işlerden ne kadar süre ile sorumlu oldukları belirlenmemiştir.

e) Yönetmelikte Yetkili Denetim Firmaları ve çalıştırdıkları personel hakkında cezai yaptırımlar düzenlenmemiştir.

f) Yönetmelikte yapımcı firmaya çalışacağı yetkili denetim firmasını belirleme hakkı tanınmıştır. Bir yapımcı firmanın parasını kendi ödediği bir denetim firmasından hizmet alması uygulamada “**şeklen denetimin**” önünü açacaktır.

Yönetmelik, kamu adına denetim yapan DSİ’nin bu görevini yetkili denetim firmaları aracılığı ile gerçekleştirmesini amaçlamakta ise, denetim firmasının mali bağımlılığının **denetimin kamusal niteliği** ile çeliştiği açıktır.

g) Yönetmelikte, işin süresi, büyüklüğü ve zorluk derecesine bağlı olarak yetkili denetim firmasının, vereceği denetim hizmeti karşılığı alacağı ücret belirlenmemiştir.

h) Yönetmelikte denetim görevini üstlenen bir yetkili denetim firmasının denetim görevinden çekilmesi halinde sorumluluğu üstlenen yeni firma ile görevi bırakan firmanın ortak sorumlu oldukları ifade edilmektedir. Hangi firmanın hangi düzeyde sorumlu olacağı belirtilmediğinden ihtilaflı işlerde bu hüküm sorun yaratacaktır.

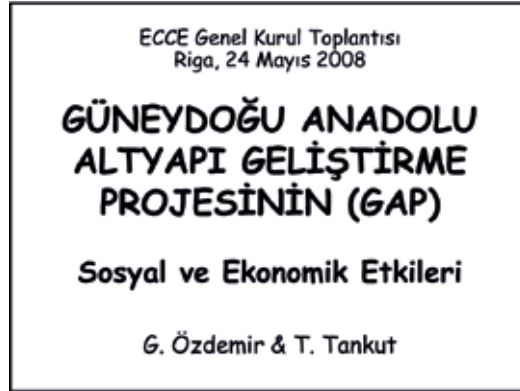
ı) Yönetmeliğin 7. maddesinin (b) bendinde “Yetkili denetim firması denetleyeceği işe ait tüzel/gerçek kişi ile yaptığı hizmet sözleşmesinin bir kopyasını imzalama tarihinden itibaren **onbeş gün içinde** SYDK’ya göndermekle yükümlüdür.” denilmekte iken 10. maddesinin (a) bendinde “Taraflarca imzalanan sözleşme imza tarihinden sonraki **bir ay içerisinde** bilgi için SYDK’ya sunulur.” denilmektedir. Belge ibrazları ile ilgili belirlenen süreler farklıdır. Bu dahi Yönetmeliğin üzerinde fazla düşünülmeden hazırlandığının bir göstergesidir.

4) Yönetmelik DSİ Genel Müdürlüğü’nün su yapılarının denetimini sağlıklı yerine getirememesinden hareketle hazırlanmış olmasına rağmen SYDK’ya, yetkili denetim firmalarına izin belgesi vermek, faaliyetlerini denetlemek, ihtilaflı konuları çözmek, yetkili denetim firmalarının denetleyecekleri işlere ait bilgi formunu ve hizmet sözleşmelerini kontrol etmek, her üç ayda bir verecekleri faaliyet raporlarını denetlemek vb. gibi ağır görevler yüklenmiş olması yönetmelik amacı ile örtüşmemektedir.

Uluslararası toplantılarda yapılan sunumlar

24 Mayıs 2008 tarihinde Riga'da gerçekleştirilen 47. Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi Toplantısı'nda Prof. Dr. Tuğrul Tankut tarafından yapılan sunum

Güneydoğu Anadolu Altyapı Geliştirme Projesinin (GAP) Sosyal ve Ekonomik Etkileri

KONU UYGUNLUĞU

- * Oturum başlığı oldukça spesifik: "Altyapı Gelişiminin Yapı Pazarına Etkileri"
- * Biz konuyu geniş kapsamda anlıyoruz: "Altyapı Gelişiminin Her Alanda Toplum Üzerindeki Etkileri"
- * Sunuşun bu anlayış çerçevesinde düzenlendiğini belirtmekte yarar var.

SUNUŞ DÜZENİ

- * Konu Uygunluğu
- * Proje
 - Yararlanan Bölge
 - Amaç ve Kapsam
 - Gelişmeler
- * Etkiler
 - Ekonomi üzerinde
 - Sosyal nitelikli
- * Sonsöz

PROJE

PROJE

Genel Proje

- * Türkiye'de gerçekleştirilen en büyük, en kapsamlı, en iddialı, en üretkar proje.
- * Güneydoğu Anadolu bölgesindeki toprak, su ve insan kaynaklarının sürdürülebilir kullanımına dayalı bütünlük bir bölgesel kalkınma projesi.

PROJE**Mühendislik Boyutu**

- * Fırat ve Dicle havzaları ile Harran ovasını birlikte ele alması nedeniyle özellik taşıyan ayrıcalıklı bir havza yönetimi projesi.
- * Tamamlandığında ülke sularının %29'unu denetleyecek bir havza yönetimi projesi.

PROJE**Takvim**

- * Planlama 60'lı yıllarda başladı,
- * Müh uygulamaları 1977'de başladı,
- * 2012'de tamamlanması bekleniyor.
- * Sosyal, endüstriyel, eğitimsel vb etkinlikler elbette sürüp gidecek.

YARARLANAN BÖLGE

- * Ülkedeki 81 ilden dokuz tanesi projeden yarar sağlamaktadır. Bu iller yaklaşık olarak şunları içermektedir:
 - Ülke arazisinin 10%'u ile
 - Ülke nüfusunun 10%'u. Buna karşılık,
 - Ülke suyunun 29%'u.
- * Bu sunuşta verilecek çeşitli değerler hep bu 10%'luk pay ile karşılaştırılmalıdır.

YARARLANAN BÖLGE**YARARLANAN BÖLGE****AMAÇLAR**

- * Bölgede gelir düzeyinin yükseltilmesi;
- * Yaşam koşullarının iyileştirilmesi;
- * Bölgeler arası farklılıkların giderilmesi;
- * Ülke ekonomisi ile
- * Bölgenin stabilitesine katkı yapılması.

HEDEFLER

- * 1.8M ha (18 000 km²) arazinin sulanması (90 km x 200 km bir dikdörtgen düşününüz)
- * Yılda 27B kWh hidro-elektrik üretimi
- * Nüfus başına gelirin 209% artırılması
- * 3.8 milyon kişiye iş yaratılması

KAPSAM

- * Projenin mühendislik boyutu şunları içerir:
 - 22 baraj yapılması
 - 19 hidro-elektrik santrali yapılması
 - 7 500 MW kurulu güç kapasitesi
 - Devasa bir sulama sistemi (18 000 km²)
 - 8m çapında 27 km boyunda iki su tüneli

MALİYET

* **Toplam yapım maliyeti, ~30 milyar USD**
(Türkiye yıllık GSMH'nın ~%10'u)

* Projenin ülke yatırım bütçesi içindeki payı

- Toplam	~ 7%
- Enerji	~30%
- Sulama	~15%
- Tarım	~18%

GELİŞME (2007 itibariyle)

	<u>Plan</u>	<u>Gerçek</u>
* Barajlar	22	15
* Hidro-elektrik santral	19	9
* Tuneller (8m çap 27 km)	2	2
* Kurulu güç (GW)	7.5	5.5
* Güç ürt (yılda milyar kWh)	27	13
* Sulama (x1000 km ²)	18	2.7
* Yatırım (milyar USD)	30	18

GELİŞME**GELİŞME****GELİŞME****ETKİLER****EKONOMİYE ETKİLER****Tarım**

* Ekilebilir arazi, 25 000 km²

* Sulanabilir arazi, 21 000 km² (Türkiye 25%'i)
Proje hedefi, 18 000 km²
Gelişme 2007, 2 700 km² (Hedefin 15%'i)

* Bölgedeki traktör sayısı,

<u>1989</u>	<u>1999</u>	<u>2005</u>
~ 31 000	~ 47 000	~ 49 000

EKONOMİYE ETKİLER**Tarım**

* Harran ovasında sulamanın etkisi

	<u>Sulama</u>	<u>Katma değer/kiş</u>
- Sulamadan önce	~ USD	600
- 1995	~300 km ²	~ USD 1 600
- 1998	~900 km ²	~ USD 2 000
- 2003	~1200 km ²	~ USD 1 300

EKONOMİYE ETKİLER**EKONOMİYE ETKİLER****Enerji**

* Türkiye'de enerji üretimi

<u>Termo-</u>	<u>Hidro-</u>	<u>Diğer</u>
62%	37%	1%

* Proje payı (~70% tamamlanmada)
 Hidro-elektrik üretiminin 50%'si
 Toplam enerji üretiminin 20%'si.

EKONOMİYE ETKİLER**Enerji**

* Proje çerçevesinde enerji üretimi, 2006
 Enerji, 21.4 milyar kWh(hedefin 77%'i)
 Eşdeğeri, 1.3 milyar USD

* Bölgede enerji tüketimi (GWh)

<u>2002</u>	<u>2006</u>
~ 6 600	~ 8 900

EKONOMİYE ETKİLER**EKONOMİYE ETKİLER****Endüstri**

* Bölgede organize sanayi bölgesi (OSB)
 - 8 kullanımda, 4 kısmen kullanımda
 - ~ 1 000 KOBİ barındırıyor

* Bölgede küçük sanayi sitesi (KSS)
 - 25 kullanımda, 12 kısmen kullanımda
 - ~ 10 000 atölye barındırıyor

EKONOMİYE ETKİLER**Endüstri**

* Bölgede işyeri sayısı,

<u>1997</u>	<u>2004</u>	<u>2006</u>
~ 830	~ 1 610	~ 1 840

* Bu işyerlerinde istihdam sayısı,

<u>1997</u>	<u>2004</u>	<u>2006</u>
~ 45 000	~ 69 000	~ 81 000

EKONOMİYE ETKİLER**Endüstri**

* Bölgenin ihracattaki payı,

<u>2003</u>	<u>2005</u>	<u>2007</u>
2.1%	3.0%	2.9%

* Bölgenin ithalattaki payı,

<u>2003</u>	<u>2005</u>	<u>2007</u>
1.7%	1.6%	1.6%

SOSYAL ETKİLER**Demografi**

	<u>Bölge</u>	<u>Türkiye</u>
* Nüfus, 2000	6.6 M	67.8 M
* Nüfus, 2006	7.3 M	72.9 M
* Nüfus yoğun (/km ²)	88	88
* Kentsel nüfus	62.7%	64.9%
* Kırsal nüfus	37.3%	35.1%
* Ortalama hane halkı	7	5
* Aile başı çocuk sayısı	5	3
* Çocuk ölümü,	4.8%	4.3%

SOSYAL ETKİLER**Okur yazarlık**

	<u>Bölge</u>	<u>Türkiye</u>
* Toplam, 1985	56%	73%
* Toplam, 2000	77%	88%
* Kadın, 1985	40%	68%
* Kadın, 2000	60%	81%

SOSYAL ETKİLER**Eğitim****İlkokul sayısı**

	<u>Bölge</u>	<u>Türkiye</u>
* 1997	0.91M (10.9%)	8.37M
* 2006	1.51M (13.9%)	10.85M

SOSYAL ETKİLER**Eğitim****İlk okul öncesi düzeyi (2006)**

	<u>Bölge</u>	<u>Türkiye</u>
* Okul	2 000 (9.8%)	21 000
* Öğrenci	75 000 (11.7%)	641 000
* Öğretmen	1 700 (6.7%)	25 000

SOSYAL ETKİLER**Eğitim****İlk okul düzeyi (2006)**

	<u>Bölge</u>	<u>Türkiye</u>
* Okul	5 500 (15.9%)	34 700
* Öğrenci	1.51M (13.9%)	10.85M
* Öğretmen	42 800 (10.6%)	402 800

SOSYAL ETKİLER**Eğitim****Orta okul düzeyi (2006)**

	<u>Bölge</u>	<u>Türkiye</u>
* Okul	500 (6.4%)	7 900
* Öğrenci	0.30M (8.6%)	3.39M
* Öğretmen	11 400 (6.0%)	187 700

SOSYAL ETKİLER**Sağlık (2006)**

	<u>Bölge</u>	<u>Türkiye</u>
* Hastane	75 (6.5%)	1 156
* Yatak sayısı	9 400 (5.3%)	176 800
* Yatak/ 10000 kişi	13.9	24.5

SONSÖZ**SONSÖZ**

- * Bu sunum, kısa bir süre içinde, sınırlı sayıda kaynaktan yararlanarak iki amatör tarafından hazırlanmıştır.
- * Hazırlayanlar sunumun, özellikle sosyal etki göstergeleri bakımından, yeterince kapsamlı olmadığına bilincindedirler.
- * Sunum amacının yalnızca proje hakkında genel bir fikir vermek olması nedeniyle, hoşgörü ile karşılanmayı ummaktadırlar.

22 Mayıs 2009 tarihinde Ljubljana/Slovenya’da gerçekleştirilen 49. Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi Toplantısı’nda Prof. Dr. Tuğrul Tankut tarafından yapılan sunum

Gelecek Onyılların İnşaat Mühendisi Eğitimi - Değişen Paradigmalar

 ECCE Genel Kurulu
Ljubljana, Slovenya, 22 Mayıs 2009

ECCE Eğitim Sürekli Kurulu
Etkin Eğitim Çalışma Grubu

**Gelecek Onyılların İnşaat
Mühendisi Eğitimi –
DEĞİŞEN PARADIGMALAR**

Tuğrul TANKUT, İMO

 SUNUŞ DÜZENİ

- Giriş
- Önerilen Projenin Amacı ve Kapsamı
- Yöntemi
- Katılımcılar
- Elde Edilmesi Umulanlar
- Takvim ve Bütçe

 GİRİŞ

 NEDEN ?

- Otuz yıl önce, genç bir adam olarak, Tuğrul başarılı bir hocaydı.
- Bugün yine aynı işi yapıyor, hem de çok daha iyi bir biçimde yapıyor. Amma,
- Artık başarılı bir hoca değil.

 YANIT

- Geleneksel eğitim sistemi, geçerli ve başarılı görünmüyor.
- Çünkü, değişen koşullarla uyumlu değil.
- Anlamlı ve etkili gelişme önerileri yapmak için değişen koşulların açık seçik biçimde anlaşılması önkoşuldur.

 DEĞİŞEN KOŞULLAR

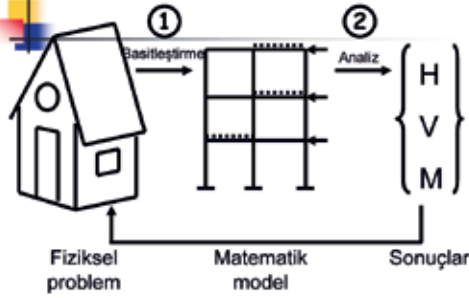
- Değişen “İnşaat Mühendisliği” kapsam ve tanımı
- Değişen öğrenci düşünsel yetenek ve özellikleri
- Değişen eğitim araçları
- Değişen eğitim politikaları

DEĞİŞİMİN NEDENLERİ

- Bilgisayarın önlenemez yükselişi (Genelde, bilişim ve iletişim teknolojileri)
- Özellikle de İnternet'in yükselişi
- Doğası değişen sanayileşme
- Küreselleşme & sınır tanımayan müh.
- Ekonomik, sosyal and kültürel değişme
- Değer yargılarında değişme vb.

Değişen Kapsam

MÜHENDİSLİK NEYLE UĞRAŞIR ?

DEĞİŞEN KAPSAM

- İnşaat mühendisinin iki temel görevi:
- **Görev 1 – Fiziksel problemi anlama ve matematik model oluşturma**
- **Görev 2 – Matematik modeli çözümü ve sonuçları fiziksel probleme uygulama**
- Geçmişte bu iki görev de önemliydi; iyi mühendis ikisini de yapabiliirdi.

DEĞİŞEN KAPSAM

- Görev 2 bilgisayara aktarıldı, Görev 1'in önem ve ağırlık kazanması beklenildi.
- Hiç de böyle olmadı. Genç mühendisler öğrenmeyi, muhakeme etmeyi, tartışmayı, eleştirmeyi, yaratmayı hiç sevmiyorlar.
- Hazır yazılım kullanmaya bayılıyorlar. Körukörüne bilgisayar kullanınca "mühendis" olacaklarını sanıyorlar (!)

DEĞİŞEN KAPSAM

- Büyük boyutlu proje sayısı çok artınca, proje yönetimi inşaat mühendisinin en önemli görevlerinden biri oldu.
- Küreselleşme yaygınlaştı; uluslararası rekabet büyük önem kazandı.

DEĞİŞEN KAPSAM

- Sürdürülebilirlik önem kazandı:
 - Çevre
 - Enerji
 - Afetler
- Fiziksel gereksinimler yanı sıra, sosyal ve kültürel gereksinimler önem kazandı.
- Kültürel mirasın korunması önem kazandı.

DEĞİŞEN KAPSAM

- Deprem güvenliği önem kazandı.
- Yönetmelikler önemli ölçüde gelişti; aynı zamanda yozlaştı.
- Bütünsel yaklaşım önem kazandı.
- "Altyapının yaşamboyu yönetimi" kavramı giderek önem kazanmakta.

Değişen Öğrenci

DEĞİŞEN ÖĞRENCİ

- Bilgisayar eski kuşak için çok güçlü bir araçtır; yeni kuşak için varoluş biçimi. Bilgisayarsız varolabileceği şüphelidir.
- Mühendis patron, bilgisayar köleydi; şimdi bilgisayar patron, mühendis köle.
- Öğrenci kafası bilgisayarı taklit ediyor: Her yıl bellek gelişirken, muhakeme geriliyor!

DEĞİŞEN ÖĞRENCİ

- Öğrenci heyecan ve motivasyon doluydu; tüm heyecanını ve motivasyonunu yitirdi.
- Mühendis olmak için çalışır, uğraşırdı; şimdi, yalnızca bekliyor bir şey vermeden herşeyi elde edebilmek için.

Değişen Eğitim Araçları

DEĞİŞEN EĞİTİM ARAÇLARI

- Karatahta yerini Power Point'e bıraktı.
- Ditto yerini e-mail/ flash disc'e bıraktı.
- Sürgülü cetvel (adamı mühendis yapan araç) yerini Excel spread sheet' bıraktı.
- Arkadaşın notlarını aktarmak yerini telefonla çekilen fotoğrafa bıraktı.

DEĞİŞEN EĞİTİM ARAÇLARI

- Grup çalışması yerine Skype'de chat
- Sınav çözümlerini deftere yazmak yerini telefonla çekilen fotoğrafa bıraktı.
- Ağabeyler sormaya gerek yok, tüm eski sınav çözümleri kantincide mevcut, bir bira parasına.

DEĞİŞEN EĞİTİM ARAÇLARI

- Çizim dersleri (önemli bir ders) yerini Autocad öğretimine bıraktı.
- Eskiden kütüphanede ders çalışılırdı; şimdi kütüphanenin yerini bilen yok.
- Dönem ödevleri literatür taraması gerektirirdi; Internet'den kopyala-yapıştır bütün problemi çözümlüyor.

DEĞİŞEN EĞİTİM ARAÇLARI

Özetle,

- Bilgiye ulaşmak kolay değil; verilen uğraş içinde çok şey öğrenilirdi.
- Şimdi bilgiye ulaşmak çok kolay. Amma,
- Araçlara ulaşmak yeterli değil. Sınav çözümlerini dosyalamak yetmez, onları anlayıp özümlemek çalışmayı gerektirir.

Değişen Eğitim Politikaları

DEĞİŞEN EĞİTİM POLİTİKALARI

Populist politikalar sonucunda,

- İnş müh program sayısı çok artırıldı.
- Alınan öğrenci sayısı çok artırıldı.
- Atılmak yok; giren mezun oluyor.
- Eğitim düzeyi çok düştü.
- Öğrencinin eğitim anlayışı çarpıklaştı.

Paradigma Değişiklikleri Gerekıyor

PARADİGMA DEĞİŞİKLİKLERİ

- Yukarıda anlatılan önemli değişiklikler, inşaat mühendisliği eğitiminde önemli paradigma değişiklikleri gerektirmektedir.
- Geleneksel eğitim ilke ve yöntemleri artık geçerliliğini yitirmiş görünmektedir.
- Yeni kavramlar, yeni yaklaşımlar, yeni teknikler, yeni kurumlar gerekmektedir.

PARADİGMA DEĞİŞİKLİKLERİ

- Otuz yıl önce, genç bir adam olarak, Tuğrul başarılı bir hocaydı. Bugün aynı işi çok daha iyi bir biçimde yapıyor.
- Değişen koşullar karşısında, artık iyi bir hoca değil. Zira,
- Öğrenci artık aynı öğrenci değil. Farklı malzeme farklı teknikler gerektiriyor!

Amaç ve Kapsam

AMAÇLAR

- İnşaat mühendisliği eğitiminin bugünkü problemlerini, bunların nedenlerini ve beklenen gelişmeleri ortaya koymak.
- Bu sorunların çözümüne yönelik yaklaşım seçenekleri geliştirmek; eğer parasal olanak yaratılabilirse "öngörü çalışması" gerçekleştirmek.

KAPSAM

- Proje katılan ülkelerde, inşaat mühendisi eğitiminin sorunlarını belirlemek.
- Değişen koşullarla uyumlu yeni eğitim teknikleri geliştirmek.
- Anlamlı bir rapor ve etlili bir "ECCE durum değerlendirme bildirisi" yazmak.

Yöntem

YÖNTEM

- Katılan ülkelerden akıl adamların katıldığı bir dizi anket çalışması
- Sonuçların değerlendirildiği bir çalıştay
- Olanak bulunabilirse, "öngörü çalışması"
- Çalışma sonuçlarının değerlendirilip raporlanması

Katılımcılar

KATILIMCILAR

- ECCE üyesi ülkelerin dileyen bütün delegeleri çalışmaya katılabilir (katkıda bulunmak koşuluyla)
- Küresel bir konuyla uğraşan bu projeye katılmaya WCCE de çağırılabilir.
- Türkiye projenin yürütücülüğünü üstlenmeye hazırdır.

Elde Edilmesi Umulanlar

ELLE TUTULUR SONUÇLAR

- Çalışmayı raporlayan ve sonuçları ortaya koyan kapsamlı bir doküman
- "ECCE durum değerlendirme bildirisi" niteliği taşıyan bir yönetici özeti

Takvim ve Bütçe

TAKVİM VE BÜTÇE

- Önerilen çalışma, ~ 2 yılda (ECCE hızıyla ~ 4 yıl) gerçekleştirilebilir.
- 30-40 bin € kadar bütçe gerektirir. Ancak,
- Bütçe seçeneğlidir; çalışma kapsamı elde bulunan kaynaklara göre ayarlanabilir.
- Sevgili G. Pilot'nun AB programlarından bir kaynak bulabileceği umulmaktadır.

22 Mayıs 2009 tarihinde Ljubljana/Slovenya’da gerçekleştirilen 49. Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi Toplantısı’nda Gülizar Özyurt tarafından yapılan sunum

Köprüler İnsanları ve Ulusları Birbirine Bağlar

Gülizar Özyurt

“İnsan, her zaman ayrılmak zorunda kalan ve ayrılmak zorunda kalmadan birleşemeyen, bağlanan bir varlıktır.”

Georg Simmel

Sembol olarak köprü kelimesinin uzun ve yaygın bir geçmişi bulunmaktadır. Sırat köprüsü tanımlamasıyla ölüme, köprüleri atmak veya köprüleri kurmak söyleyişleriyle insan ve organizasyon ilişkilerine, “iki ülke arasında kurulan bu köprü...” gibi benzetmeler ile uluslar arası işbirliklerine yapılan göndermeler hem gündelik hayatta hem de sosyal bilim çalışmalarında sıklıkla yer almaktadır. Koalisyon, iki uç partinin bile oluşturabileceği köprüyken; rüyada köprü görmek ortak çıkarlar nedeniyle kavgalı olduğunuz kişilerle barışacağınız anlamına gelir. “Futbol ise sadece erkeklerin geçebileceği bir köprüdür.” (SCOS 27, konferans bildirisi başlığı)

Fiziksel olarak köprüler her zaman potansiyel tarihi ve kültürel ikonlar olmuşlardır. Bulundukları şehirlerin tanıtımı başta olmak üzere bir çok tanıtım ve popüler kültür akımında görsel malzeme olarak öne çıkmaktadırlar. Aynı zamanda bir çok şarkıya, resme ve filme de ilham kaynağı olmuşlardır. Dünya üzerinde örnek verecek olursak, Sydney Liman Köprüsü, Londra Köprüsü, San Francisco Golden Gate Köprüsü ve Mostar Köprüsü ilk anda akla gelenlerden bazılarıdır. Ancak ülkemizde bu tanımlamalara uyan ve daha da fazlasına sahip bir köprü vardır ki sadece insanları ya da şehirleri birbirine bağlamakla kalmaz, iki kıtayı, Asya ve Avrupa’yı birbirine bağlar: Boğaziçi Köprüsü

Aslında boğazın iki yakasını birbirine bağlama fikri tarih boyunca çeşitli dönemlerde fikir ya da proje olarak ortaya konmuştur. Dünyadaki ilk yüzer köprü Samos adalı Mandrokles tarafından Pers Kralı 1.Darius’un emriyle MÖ 500 yılında Boğaz’da kurulmuştur. Bugünkü Boğaziçi Köprüsüyle aynı yerde kurulan bu yüzer köprü 1km uzunluğunda ve 200 geminin birbirine bağlanması sonucunda oluşturulmuştur. 70000 kişilik bir ordu Trakya’yı işgal için bu köprüden geçmiştir.

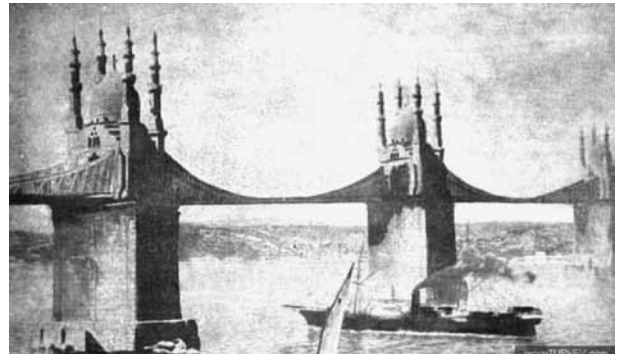
2000 yıl sonra, 1502 yılında Leonardo Da Vinci 240 metrelik tek açıklığa sahip bir köprü’nün çizimlerini Sultan II. Beyazıt’a göndermiştir. Haliç üzerine yapılması planlanan bu proje hayata geçirilememiştir.

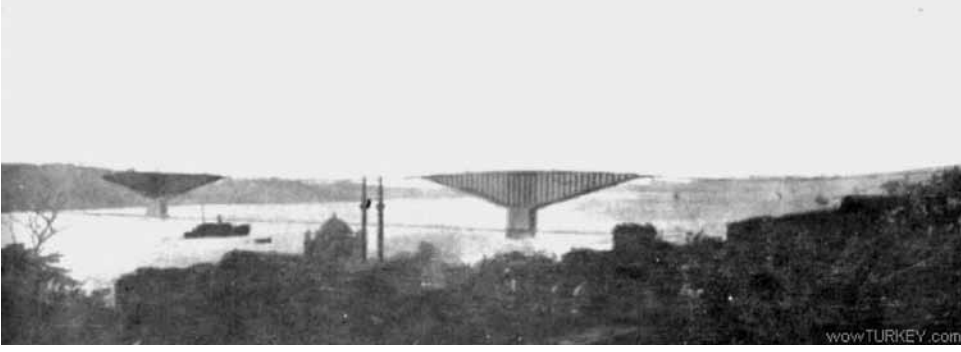
500 yıl sonra köprü’nün yapım fikri, ‘93 Harbi’ olarak bilinen 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında ortaya tekrar atılmıştır. İstanbul-Bağdat Demiryolu ile Güney Avrupa ve Avrupa’nın merkezinin birleştirilmesini hedefleyen projenin, Boğaz’ın en dar yeri olan, bugün Fatih Sultan Mehmet Köprüsü’nün bulunduğu Rumelihisarı ile Anadoluhisarı arasında yapılacağı belirtilmiştir.

Köprü’nün mimarisi ise şöyle anlatılmıştır:

“İki yakanın arası 600 metre. Projede üç asma köprü olacak ve bu gayet heybetli bir manzara kazanacak. Büyük binanın ortaları minareler ve özel kubbelerle süsleneyecek. Son direklere çelik kablolar çekilecek, kubbelerden her birinin kaidesi granit olacak. Köprü’nün ayaklarının altı, taarruzdan korunmuş şekilde oluşturulacak. Yüksek kuleler, 15 fenerle ışıklandırılacak. Ayrıca kubbeler, çini ve yıldız tuğralarla süsleneyecek. Köprü’nün yüksekliği altından büyük bir geminin geçebileceği şekilde inşa edilecek. Kulelerin arasından da tren geçecek.”

1958 yılında ise Germe-band sistemine göre Beşiktaş ile Kuzguncuk arasına yapılacak bir köprü projesi önerilmişti. Dünyada böyle bir uygulama olmadığı gerekçesiyle bu proje uygulanmamıştır.

*Germe-band
sistemine göre
köprünün genel
görünüşü...*

D.B. Steinman firmasının, 16 Mayıs 1960'da kabul gören projesi ise politik nedenlerde hayata geçirilememiştir.

Sonuç olarak Boğaz'ın iki yakasının köprüyle birleştirilmesi projesinin uygulanması için 1960'ların sonuna kalmıştır. Bu dönemde hızlı ekonomik, sosyal ve kültürel

değişim sürecine girmiş olan İstanbul'da bölgesel nüfus da hızlı bir artış göstermiş, bağlı olarak trafik yoğunluğunda da artış olmuştur. Dönemin hükümeti Boğaz'a köprü yapılması kararını almıştır. Ancak yapım kararı verilmesiyle birlikte başlayan tartışmalar, kent içi ulaşım alanında önemli ve unutulmaz izler bırakmıştır. Çünkü tartışma salt kent içi ulaşım konusuyla sınırlı kalmayıp; sosyal, siyasal, toplumsal odaklı bir çok tartışmayı da tetiklemiştir. Aralarında İMO'nunda bulunduğu birçok sivil toplum kuruluşları 1968-1070 yılları arasında köprü yapılması konusunda yoğun muhalefet yaptı. Tartışmalar sürerken İnşaat Mühendisleri Odası itirazlarını TMH'da şu satırlarla özetliyordu: "Köprü ile kısa zamanda ikinci, üçüncü köprüleri gerekli kılacaktır. Köprü ile birlikte yapılacak çevre yolu yerleşmeler için cazibe merkezi olacak ve böylece oluşan değer artışı birkaç spekülâtörün cebine inecektir. Kent ulaşımına köklü çözüm getirmeyecektir."

Yapılan bütün muhalefete rağmen Şubat 1970'de köprünün yapımına başlandı ve 39 ayda, 1973 yılında kullanıma açıldı. Freeman-Fox ve Ortakları tarafından tasarımı yapılan köprü 155 Milyon Dolara mal oldu. 6 şeritli karayolu olarak tasarlanan köprünün toplam uzunluğu 1560 metre olup, 33.40 m genişliğinde ve deniz seviyesinden 64 metre yüksekliktedir. Yapıldığı dönemde dünyada dördüncü, Avrupa'da ise en uzun asma köprüydü.

Hizmete girmesiyle Doğu Yakası'nın Batı Yakası'yla karayolu bağlantısı sağlanmış ve bu durum Doğu Yakası'nda bir takım değişimlere neden olmuştur. Genellikle Batı Yakası'nda konumlanan sanayi, Doğu Yakası'na da sıçramış, burada küçük ve orta ölçekli sanayi bölgeleri oluşmuş ve gelişmiştir. Sanayinin gelişmesine paralel olarak Doğu Yakası göç almaya ve nüfusu artmaya başlamıştır. İki yaka arasında, özellikle taşıt geçişlerindeki ulaşım sorununu çözeceğine inanılan Boğaziçi Köprüsü, açılışından birkaç yıl sonra yakalar arasındaki ulaşım talebini karşılayamamış, bu durum ikinci köprü geçişinin, yani Fatih Sultan Mehmet (FSM) Köprüsü'nün gündeme gelmesine neden olmuştur. (İstanbul Boğazi'ndeki Köprülerin Etkileri üzerine. İsmail Şahin/Demet Ersoy. 6. Ulaştırma Kongresi.)

Yapımı için yoğun muhalefet gösteren kurum ve kuruluşları haklı çıkaran bu gelişmeler sonucunda Boğaz'da bugün iki köprü hizmet vermekte, tüp geçit projesi olan Marmaray projesinin yapımı devam etmekte ve 3. Köprü ile ilgili çalışmalar İMO ve çeşitli STK'ların muhalefetine rağmen hızlanarak sürmektedir. Sadece fiziksel olarak değil, sembol olarak da Türkiye'nin politik, sosyal ve ekonomik yakın tarihi içinde önemi bulunan Boğaziçi Köprüsü; inşaat mühendislerinin yalnızca iyi birer uygulayıcı olmanın ötesine geçip, toplumsal yarar ve kazançları göz önüne alarak mesleklerini yapmaları konusunda da önemli bir örnek olarak görülmelidir. Başta da değindiğim gibi, köprü hem kelime hem de yapı olarak hiçbir zaman 'sadece' köprü değildir.

16 Ekim Mayıs 2009 tarihinde Helsinki/Finlandiya’da gerçekleştirilen 50. Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi Toplantısı’nda Prof. Dr. Tuğrul Tankut tarafından yapılan sunum

Çalışma Planı

ECCE Genel Kurulu
Helsinki, Finlandiya, 16-17 Ekim 2009

ECCE Eğitim Sürekli Kurulu
Etkin Eğitim Çalışma Grubu

ÇALIŞMA PLANI

Tuğrul TANKUT, İMO

SUNUŞ PLANI

- Gelişmeler
- Amaç ve Kapsam
- Yürütme İlkeleri
- Çalışma Aşamaları
- Derhal Yapılması Gerekenler
- Problem Belirleme Anketleri

GELİŞME –
DÜN / BUGÜN / YARIN

MAYIS 09'DAN BU YANA GELİŞME

- Çalışma Grubu kurulması, Ljubljana
- Çalışma Programı taslağı
- Bütün ECCE üyelerine çağrı mektubu
- Çekirdek Grup oluşturulması
- Dört anket taslağı

HELSİNKİ'DE BUGÜN

- Çalışma Programı sunulup tartışılacak, geliştirilecek ve benimsenecek.
- Çalışma Grubu üyeleri belirlenecek.
 - Yeterli ve güvenilir bir destek varsa, çalışmalar sürdürülecek;
 - Yoksa, bu sevdadan vazgeçilecek.

HELSİNKİ'DE BUGÜN

Eğer herşey yolunda giderse,

- Çalışma Grubu üyeleri kesinleştirilecek.
- Eylem Planı taslağı yazılacak.
- "Anket 1 – Öğretim Üyesi" taslağı değerlendirilecek.

HELSİNKİ'DEN SONRA

Eylem Planı uyarınca,

- Çekirdek Grup çalışmayı yönlendirecek.
- Çalışma Grubu üyeleri ülkelerindeki etkinlikleri yürütecek.
- Bundan sonraki ECCE Genel Kurul toplantılarına gelişme raporu verilecek.

AMAÇ VE KAPSAM

AMAÇLAR

- İnşaat mühendisliği eğitiminin bugünkü problemlerini, bunların nedenlerini ve beklenen gelişmeleri ortaya koymak.
- Bu sorunların çözümüne yönelik yaklaşım seçenekleri geliştirmek; eğer parasal olarak yaratılabilirse "öngörü çalışması" gerçekleştirmek.

KAPSAM

- Proje katılan ülkelerde, inşaat mühendisi eğitiminin sorunlarını belirlemek.
- Değişen koşullarla uyumlu yeni eğitim teknikleri geliştirmek.
- Anlamlı bir rapor ve etlili bir "ECCE durum değerlendirme bildirisi" yazmak.

ELLE TUTULUR SONUÇLAR

- Çalışmayı raporlayan ve sonuçları ortaya koyan kapsamlı bir doküman
- "ECCE durum değerlendirme bildirisi" niteliği taşıyan bir yönetici özeti

YÜRÜTME İLKELERİ

YÜRÜTME İLKELERİ

- Çekirdek Grup etkinlik önerileri oluşturur.
- Öneri Çalışma Grubunda tartışılır, planı Çekirdek Grup kesinleştirir.
- Yerel çalışmalar Çalışma Grubu üyeleri tarafından gerçekleştirilir.
- Sonuçları, Çekirdek Grup değerlendirir.

YÜRÜTME İLKELERİ

- Dokümanları Çekirdek Grup yazar, Çalışma Grubu okuyup görüş verir.
- Gelişme raporlarını Çekirdek Grup sunar.
- Sonuç raporlarını Çekirdek Grup yazar, Çalışma Grubu okuyup görüş verir, Genel Kurul değerlendirip onaylar.

ÇALIŞMA GRUBU ÜYELERİ

- Katılan her ülkenin Çalışma Grubundaki yetkili temsilcisi şunlardan sorumludur;
 - O ülkedeki anket uygulamaları;
 - Anket katılımcılarının belirlenmesi;
 - Anketlerin o ülke diline çevirilmesi;
 - O ülkede yapılacak çalışma için gerekli kaynağın sağlanması;

ÇEKİRDEK GRUP ÜYELERİ

- Prof. N. Djuranovic, Montenegro
- Prof. A. Gava, İtalya
- Prof. Gy. Greschik, Macaristan
- Prof. G. Pilot, Fransa
- Prof. T. Tankut, Türkiye
- Prof. M. Tokyay, Türkiye (?)

ÇALIŞMA AŞAMALARI

ÇALIŞMA AŞAMALARI

- Planlama (Temel)
- Problem Belirleme Anketleri (Dar kapsamlı, temel çalışma)
- Anket Sonucu Değerlendirme Çalıştay (Orta kapsamlı, özlenen çalışma)
- Öngörü Çalışması, olanak bulunabilirse (Geniş kapsamlı, gösterişli çalışma)
- Rapor ve ECCE Bildirisi (Temel)

BÜTÇE GEREKSİNİMİ

	Özlenen	İdareli
■ Dar kapsamlı (Yalnızca anket)	€ ~5K	---
■ Orta kapsamlı (Anket+çalıştay)	€ ~20K	€ ~10K
■ Geniş kapsamlı (Anket+çalıştay+öngörü)	€ ~50K	€ ~30K

DERHAL YAPILMASI GEREKENLER

DERHAL YAPILMASI GEREKLİ

- Çalışma Grubu üyelerinin belirlenmesi;
 - "Tamam mı, devam mı?" kararı.
- Eğer "Devam" ise,
- Çalışma planının kesinleştirilmesi;
 - Çekirdek Grubun kesinleştirilmesi;
 - Eylem Planı taslağının yazılması;
 - Kolların sıvanması.

DERHAL YAPILMASI GEREKLİ

- Eğer "Devam" ise,
- Katılacak ülkelerin kesinleştirilmesi;
 - Anket 1'in kesinleştirilmesi;
 - Yerel etkinlik planlanması; katılacakların belirlenmesi, anket çevirileri.
 - Parasal destek aranması.

PROBLEM BELİRLEME ANKETLERİ

- Katılan ülkelerde inşaat mühendisliği eğitiminin sorunlarını belirleme amacıyla yapılacak anket çalışması
- Hazırlanan dört anket:
 - Anket 1 – Öğretim üyesi
 - Anket 2 – Son sınıf öğrencisi
 - Anket 3 – Çalışmakta olan mühendis
 - Anket 4 – Mühendis işvereni

ANKET 1 – ÖĞRETİM ÜYESİ

- Tanıtım / Katılımcının kimliği; ünvan, üniversite, deneyim, dersler vb.
- Bölüm 1 – Öğretim Yaklaşımı
- Bölüm 2 – Gözlem ve Yorumları
- Bölüm 3 – İyileştirme Önerileri

BÖLÜM 1 – ÖĞRETİM YAKLAŞIMI

- Eğitim amaçları – Düşünsel yetenek? Meslek becerisi? Etik değerler?
- Eğitim vurgusu – Fiziksel olay? Analiz? Yazılım?
- Dersler, örnekler, ödevler – Az sayıda seçilmiş örnek? Bol ve tekrarlı örnek?

BÖLÜM 1 – ÖĞRETİM YAKLAŞIMI

- Öğretim aracı tercihleri – Kara tahta-pps? Kağıtta-İnternet'te ödev?
- Sınav – Örneklere benzer sorular? Özümseme gerektiren sorular?
- Notlama – Kitaba göre? Yükseltilmiş? Özümseme derecesine göre?

BÖLÜM 2 – GÖZLEMLER

- Mevcut düzeni yeterli bulma derecesi
- Mevcut düzenin sorunları – Öğrenci, hoca, temel eğitim, eğitim politikaları vb.
- Bu sorunların nedenleri – Kalabalık sınıf, yeterli hoca yetersizliği, koşullara uymayan eski eğitim düzeni vb.

BÖLÜM 3 – ÖNERİLER

- İyileştirme önerileri,
- Öğrenci – küçük sınıf, yakın takip, ciddi sınav, sıkı kurallar?
 - Eğt araçları – Geleneksel (ders kitabı, kara tahta)? Teknoloji (pps, İnternet)?
 - Eğt yöntemleri – Geleneksel (yüzyüze)? Uzaktan (İnternet, e-posta vb)?

BÖLÜM 3 – ÖNERİLER

- İyileştirme önerileri,
- Eğt amacı – Geleneksel (düşünsel yet, teknik yet)? Modern (Yazılım kullanma)?
 - Eğt sırası – Geleneksel (temel bilim, müh bilim, müh uyg? Modern (karma)?
 - Eğt ortamı – Geleneksel (derslik, kütüph)? Modern (İnternet kafe, Skype, GSM)?

BÖLÜM 3 – ÖNERİLER

- İyileştirme önerileri,
- Program – Kesin tanımlı? Esnek-seçmeli?
 - Hoca – Genç-deneyimli öncelikli; eğitime-araştırmaya öncelik veren hoca?
 - Diğer – Üniversite yapısı, eğt politikası, üniversite öncesi eğitim sistemi vb?

16 Ekim Mayıs 2009 tarihinde Helsinki/Finlandiya’da gerçekleştirilen 50. Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi Toplantısı’nda Gülizar Özyurt tarafından yapılan sunum

Enerji Verimliliği, Binaların Enerji Performansı ve Türkiye’deki Durum

Gülizar Özyurt

Dünyanın en büyük ilk 20 ekonomisi arasında bulunan Türkiye’de enerji verimliliği konusundaki çalışmalar kaçınılmaz bir şekilde devam etmekte ve ulusal politikalar şekillenmektedir. Ülkemizdeki birincil enerji tüketimi 2007 yılı verilerine göre 107 mtep olmuştur. Artan nüfusa ve gelişime bağlı olarak 2020 yılında bu miktarın 222 mtep’e çıkması öngörülmektedir. Ancak enerji üretimimiz aynı yıl sadece 27.4 mtep olarak kalmış, geri kalan enerji ihtiyacımız yurt dışı kaynaklardan karşılanmıştır. Bu durumun ülke ekonomisi üzerindeki olumsuz etkisi inkâr edilemez.

Tüketimin sektörlere göre dağılımına bakıldığında sanayinin birinci sırada olduğu görülmektedir (Tablo 1). İkinci olarak binalar gelmektedir ki aslında sanayii ile oldukça yakın tüketim miktarlarına sahiptir. Tüketimin %30’u binalar tarafından yapılırken, özellikle binaların enerji performansı ile bağlantılı yapılacak düzenlemeler ile bu tüketimin %50’ye varan oranlarda tasarrufa çevrilebileceği aynı tabloda görülmektedir. Türkiye’deki bina sayısının yaklaşık 8.5milyon olduğunu, bununda %86’sının konut olduğu gözönüne alınırsa, bahsedilen tasarruf oranının maddi karşılığı yılda 7 milyar dolardır. Bu tasarrufun çevre korumasına ve sürdürülebilir kalkınmaya olduğu kadar, ülke ekonomisine yapacağı katkı da kayda değer miktarda olacaktır.

Tablo 1: Ana Sektörlere Göre Enerji Tüketimi ve Tasarruf Potansiyeli

Sektör	Toplam tüketimdeki payı	Tasarruf potansiyeli
Sanayi	% 39	% 20 – 25
Binalar	% 30	% 30 – 50
Ulaşım	% 21	% 15 – 20
Tarım	% 5	
Enerji dışı	% 5	

Bu kazanımları elde edebilmek için, binalarda enerji tasarrufunun iyileştirilmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bugün yapılmakta olan çalışmaların temelini oluşturan bir çalışma 2000 yılında çıkartılan TS825 Isı Yalıtım Standardıdır. Bu standart ile yeni yapılacak yapılarda enerji performansının, ısı yalıtımı açısından iyileştirilmesi hedeflenmiştir. 2007 yılında çıkarılan 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu ile daha geniş bir çerçeveye “enerjinin etkin kullanılması, israfının önlenmesi, enerji maliyetlerinin ekonomi üzerindeki yükünün hafifletilmesi ve çevrenin korunması için enerji kaynaklarının ve enerjinin kullanımında verimliliğin artırılması” hedeflenmiştir. Kanun; enerjinin üretim, iletim, dağıtım ve tüketim aşamalarında, endüstriyel işletmelerde, binalarda, elektrik enerjisi üretim tesislerinde, iletim ve dağıtım şebekeleri ile ulaşım da enerji verimliliğinin artırılmasına ve desteklenmesine, toplum genelinde enerji bilincinin geliştirilmesine, yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanılmasına yönelik uygulanacak usûl ve esasları kapsamaktadır.

Kanunun öngördüğü yönetmeliklerden biri 2008 yılında hazırlanan Binalarda Enerji Performansı yönetmeliğidir. 2009 yılında yürürlüğe girmesi planlanan yönetmelik ile ilgili özellikle meslek odalarından gelen yoğun eleştiriler sonucunda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile Odalar ve diğer STK’lar ile ortak bir çalıştay yapılması kararlaştırılmıştır. Ağustos 2009’da yapılan çalıştay sonucunda, yönetmelikte önerilen değişikliklerin yazılı olarak bakanlığa bildirilmesi ve 2009 Aralık ayında yapılacak ikinci çalıştay takiben yönetmeliğe son şeklinin verilmesi ile 2010 yılı içerisinde uygulamaya başlanması sürecinde karar kılınmıştır.

Bu yönetmelik yürürlüğe girdiğinde binalarda her türlü enerji kullanımını değerlendirmek için metodlar geliştirmek; binaları CO₂ salınımına ve birincil enerji kullanma türlerine göre sınıflandırmak; minimum enerji verimlilik kısıtları belirlemek ve bu kısıtları mevcut binalara uygulamak; yeni ve mevcut binalarda yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanım alanlarını değerlendirmek gibi amaçlara hizmet etmesi hedeflenmektedir. Yönetmelik ayrıca mimari, mekanik ve elektrik tasarım ve uygulamalarını da kapsamaktadır. Böylelikle ısıtma, soğutma, aydınlatma; yenilenebilir enerji kaynakları; binaların yerleşimi; enerji verimlilik sertifikaları; ısıtma ve havalandırma sistemlerinin düzenli denetimleri; enerji performans denetimini yapacak personelinin eğitimi ve belgelendirilmesi gibi konularda düzenlemeleri sağlayacaktır.

Yönetmelik yenilenebilir enerji alanında da bazı düzenlemeleri beraberinde getirecektir. Yeni yapılacak olan ve 1.000 m²'nin üzerinde kullanım alanına sahip binalardaki ısıtma, soğutma, havalandırma, sıhhi sıcak su, elektrik ve aydınlatma enerjisi ihtiyaçlarının tamamen veya kısmen karşılanması amacıyla, hidrolik, rüzgar, güneş, jeotermal, biyokütle, biyogaz, dalga, akıntı enerjisi ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynaklı sistem çözümleri tasarımcılar tarafından raporlandırılması yönetmelikle zorunlu hale gelecektir. Ayrıca, yeni yapılacak binalarda yenilenebilir enerji sistemleri için raporda tesbit edilen ilk yatırım maliyeti enerji ekonomisi gözönünde bulundurulmak suretiyle, inşaat alanı 20.000 m²'ye kadar olan binalarda 10 yıl, inşaat alanı 20.000 m² ve daha büyük binalarda 15 yılda geri kazanılması durumunda bu sistemlerin yapılması zorunlu olarak kabul edilmiştir.

Yönetmelik çerçevesinde verilecek enerji kimlik belgeleri 10 yıl geçerliliğe sahip olacaktır. EN 15217 standardına göre düzenlenecek olan Enerji Kimlik Belgesinde, binanın enerji ihtiyacı, yalıtım özellikleri, ısıtma ve/veya soğutma sistemlerinin verimi/etkenliği ve binanın enerji tüketim sınıflandırması ile ilgili bilgiler bulunacaktır. Bu belge, yeni binalar için yapı kullanma izin belgesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Mevcut binalar ve inşaatı devam edip henüz yapı kullanım izni almamış binalar için Enerji Verimliliği Kanununun yayımı tarihinden itibaren on yıl içinde Enerji Kimlik Belgesi düzenlenmesi gerekmektedir.

Uygulama için gerekli olan binanın soğutma enerjisi ve aydınlatma enerjisi ihtiyacı hesabı ile ilgili standartlar TSE tarafından, enerji performansı hesaplama yöntemleri ile ilgili konulardaki tebliğler ise Bakanlık tarafından Yönetmeliğin yayımlandığı tarihten itibaren bir yıl içinde hazırlanacaktır. Yıllık enerji ihtiyacı hesaplanmasında ise TSE tarafından çıkartılan ilgili standartlar, burada bulunmaması halinde ilgili Avrupa standartları kullanılacaktır.

Şekil 1. İdari yapılanma, EİE sunumu

Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulu tarafından alınan kararların uygulanmasının takibi, şekilde görüldüğü üzere, Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Üniversitelere ve meslek odalarına eğitim ve yetkilendirme yapabilmeleri için Genel Müdürlük tarafından Kurul onayının sonucunda yetki belgesi verilmektedir. Enerji verimliliği danışmanlık şirketlerine de eğitim, etüt, danışmanlık ve uygulama faaliyetlerini yürütmek üzere hem Genel Müdürlük, hem de üniversiteler ve meslek odaları yetki verecektir. Danışmanlık şirketleri eğitim, sertifikalandırma, etüt ve danışmanlık faaliyetlerinin yanı sıra, enerji verimliliği etüt çalışmaları ile

belirledikleri önlemlerin uygulanmasına yönelik proje hazırlamak, uygulama anlaşması kapsamındaki tadilatları proje doğrultusunda gerçekleştirmek ve enerji tasarruf miktarını garanti etmekle yükümlü olacaktır. Bu doğrultuda, endüstriyel işletmeler ve bina sahipleri enerji yöneticisi görevlendirecek veya enerji yöneticilerinden hizmet alacaktır.

İMO, Enerji Verimliliği Kurulu çalışmaları ile Enerji Verimliliği Kanununda meslek odaları olarak yalnızca elektrik ve makine mühendislerini yetkili olarak gören bu sürecin etkin bir parçası olma çabasıdır. İdari uygulama açıklamasında görülen, özellikle danışmanlık şirketlerinin aynı anda raporlama,

eğitim, sertifikasyon ve denetleme yetkilerinin bulunması konusu başta olmak üzere, yönetmelikle ilgili birçok eleştiri ve öneri, İMO Enerji Verimliliği Kurulu (EVK) aracılığı ile ilk çalıştay ve sonrasındaki süreçte yetkili kurum ve kuruluşlara iletilmiştir. Buna göre İMO, sürece dâhil edilme talebinin yanı sıra

- İnşaat mühendislerinin sertifikalı uzmanlar olarak, makine mühendisleriyle birlikte ısı yalıtımı projeleri hazırlamaları,
- Uzmanların eğitilmesi ve belgelendirilmesi konusunda ve enerji danışmanlık şirketleri tarafından sunulacak projelerin denetimini yapacak kuruluşların, bakanlıkla birlikte, mühendislik odaları da olması gerektiği,
- Yönetmeliğin bütün konut, ticari, hizmet amaçlı ve sanayi yapı stoklarını kapsamaması gerektiği,
- Enerji kimlik belgesi vermeye yetkili kuruluşlarda çalışacak kişilerin mutlaka meslek odasına kayıtlı olması gerektiği,
- Yenilenebilir enerji sistemlerinin zorunlu tutulmasını öngören ilk yatırımın geri kazanım sürelerinin daha kısa tutulması gerektiği

görüşlerini de savunmaktadır.

Diğer meslek odaları ile yapılan ortak çalışmalarla da, önümüzdeki dönemde temel olarak ülke kaynaklarının verimli şekilde kullanılmasını hedefleyen bu yasa ve yönetmeliğin doğru olarak uygulanabilmesi adına İMO, sürecin takipçisi, uygulayıcısı ve denetçisi olmaya devam edecektir.

Kaynaklar

1. 5627 no'lu Enerji Verimliliği Kanunu
2. Binalarda Enerji Performansı Yönetmelik taslağı
3. “Enerji verimliliği Kanunu ve ikincil mevzuatı” sunumu, Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü
4. “Energy management in the building sector: Turkish experience” sunumu, Tülin Keskin

